

Liahona

Te mau
a'ora'a nō te
'āmūira'a rahi

« 'E 'o 'oia o te fāri'i mai i te mau mea ato'a mai te maururu e fa'ahanahanahia ia ; e e 'āmuilhia te mau mea nō teitenei ao iāna ra, 'e ia hānere a'e te tūhā'a tāpī, 'oia, 'e ia rahi noa atū' [PHE:PF 78:19; 'ua fa'ahuru-ē-hia te mau reta].
'Ua 'ite au i te reira taurā'a o te tupurā'a i te rahi te maururu nō te mau hā'a-maita'ira'a, 'e te here o te Atua i te rahira'a i roto i te 'Ēkalesia. Mai te huru rā ē, te tupu vitiviti ra te reira i rotopū i te mau melo o te 'Ēkalesia i te taimē 'e i te vahi te vai ra te mau tāmatara'a i tō rātou fa'arō'ō, i te vahi 'ua fītauhia ia rātou ia tāparū i te tauturu i te Atua 'ia rohi tāmau noa rātou. »

Peresidēni Henry B. Eyring, tauturu mātāmua i roto i te Peresidenira'a Mātāmua, « Te 'ā au māuru i te sābati », *Liahona*, Novema 2016, 101.

Teihea iho nei rā e toōiva ? nā Walter Rane

A hi'o Luka 17:11-19, te faati'a ra Iesu i reira ē, 'ia oti a'era 'Oia i te faaora i nā 10 lēpera, hoē anāē tei hoi mai e faa'ite i te 'ā au māuruuru.

Tuha'a purera'a rahi a te mau vahine

- 6 E hōpoi mai au i te māramarama o te 'evanelia i roto i tō'u fare
Jean B. Bingham
- 9 Te Fatu fa'aora
Carole M. Stephens
- 12 E te mau vahine nō Ziona, 'a ti'a mai i ni'a ma te pūai
Bonnie L. Oscarson
- 15 Te maha o te tahua, 'ōpani hope'a
Peresideni Dieter F. Uchtdorf

Tuha'a purera'a nō te po'ipo'i mahana mā'a

- 19 «'Auē te rahi o te rāve'a a tō tātou Atua!»
Peresideni Dieter F. Uchtdorf
- 22 «'A haere mai, 'a pe'e mai lā'u» nā roto i te fa'a'ohipara'a i te here 'e te tāvinira'a keresetiano
Elder Robert D. Hales
- 25 Te hia'ai mau o te 'ā'au
Carol F. McConkie
- 27 «E fa'atupu vau i te hō'ē hi'o maita'i»
Elder Craig C. Christensen
- 30 Tē ha'api'i mai nei te Fatu ra 'o Iesu Mesia ia tātou 'ia pure
Elder Juan A. Uceda
- 32 'Ua nava'i ānei tō'u maita'i? E manuia ānei au?
Elder J. Devn Cornish
- 35 E 'ite nō te Atua
Elder Neil L. Andersen

Tuha'a purera'a nō te avatea mahana mā'a

- 39 Te pātūrura'a i te mau ti'a fa'atere o te 'Ēkālesia
Peresideni Henry B. Eyring
- 40 Itoito i roto i te 'itera'a pāpū nō Iesu
Elder Quentin L. Cook
- 44 'A hi'o i te buka, 'a hi'o i te Fatu
Elder Gary E. Stevenson
- 48 «E vai herehia atu ā 'outou e Au»
Elder D. Todd Christofferson

- 52 Nō tō tātou tupura'a pae vārua 'e te ha'api'i'ira'a pae vārua
Elder W. Mark Bassett
- 55 'Ei hina'aro tu'utu'u 'ore tō 'outou i te Mesia
Elder Kazuhiko Yamashita
- 57 Fa'a'ite i te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai
Elder Dallin H. Oaks

Tuha'a purera'a rahi a te Autahu'ara'a

- 61 Mau ti'a tonohia i te 'Ēkālesia
Elder Jeffrey R. Holland
- 68 E mana tō roto i te buka
Elder LeGrand R. Curtis Jr.
- 71 Ha'api'i mai nā roto mai ia Alama 'e 'o Amuleka
Peresideni Dieter F. Uchtdorf
- 75 'Ia pūai ato'a hō'i 'oia
Peresideni Henry B. Eyring
- 78 Mau parau tumu 'e mau parau fafau
Peresideni Thomas S. Monson

Tuha'a purera'a nō te po'ipo'i sābati

- 80 Te 'ē'a maita'i hope i te 'oa'oa
Peresideni Thomas S. Monson
- 81 Te 'oa'oa 'e te oraora pae vārua
Peresideni Russell M. Nelson
- 85 E tauturu te 'oro'a ia tātou 'ia riro 'ei ta'ata mo'a
Elder Peter F. Meurs
- 88 Te fa'anahora'a rahi nō te fa'aorara'a
Linda S. Reeves
- 90 E haere ti'a mātou ia vai ra?
Elder M. Russell Ballard
- 93 Te mau ha'amaitaira'a nō te ha'amorira'a
'Episekōpo Dean M. Davies
- 96 Te ha'avā parau ti'a
Elder Lynn G. Robbins
- 99 Te 'ā'au māuruuru i te sābati
Peresideni Henry B. Eyring

Tuha'a purera'a nō te avatea sābati

- 102 «'Āhiri 'outou i 'ite na iā'u»
Elder David A. Bednar
- 106 Te ha'api'i'ira'a tumu a te Mesia
Brian K. Ashton
- 110 Tāvini
Elder Carl B. Cook
- 113 'O te 'aramōina ia 'outou
Elder Ronald A. Rasband
- 116 E horoi te Atua i te mau roimata ato'a
Elder Evan A. Schmutz
- 119 'Aita atu e 'oa'oa rahi a'e maori rā 'ia 'ite ē 'ua 'ite rātou
Elder K. Brett Nattress
- 121 Te tātarahapa: Hō'ē mā'itira'a 'oa'oa
Elder Dale G. Renlund
- 64 Te mau hui mana fa'atere rahi 'e te feiā fa'atere rahi nō Te 'Ēkālesia a Iesu i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei
- 125 Fa'ahorora'a nō te mau 'ā'amu o te 'āmuira'a
- 126 Te mau parau 'āpi o te 'Ēkālesia

Te 186ra'a o te 'āmuira'a rahi nō 'ātopa

Pō mahana mā'a 24 nō setepa 2016, tuha'a purera'a rahi a te mau vahine

Peresidenihia : Peresideni Thomas S. Monson.
Arata'ihia : Linda K. Burton.

Pure mātāmua : Denise Lindberg.
Pure hope'a : Bonnie H. Cordon.

Te himene, nā te hō'ē pupu himene Feiā 'Āpi Tamāhine nō roto mai i te mau titi nō Ogden, Huntsville 'e Morgan, i Utah ; 'o Cheryl Worthen te ta'ata arata'i ; Bonnie Goodliffe, i te hāmonia : « Arise, O Glorious Zion », Hymns, no. 40, fa'anahohia e Warby, 'aita i ha'apararehia ; « Si j'écoute avec mon coeur », DeFord, fa'anahohia e Warby, 'aita i ha'apararehia ; « Auē te Pa'ari », *Te Mau Himene*, no. 41, fa'anahohie e Kasen, ha'apararehia e Jackman ; « 'Ua 'ite au tē ora nei tō'u Fatu », *Te Mau Himene*, no. 69.

Pō'ipo'i mahana mā'a, 1 nō 'ātopa 2016, Tuha'a purera'a rahi

Peresidenihia : Peresideni Thomas S. Monson.
Arata'ihia : Peresideni Henry B. Eyring.

Pure mātāmua : Joy D. Jones.
Pure hope'a : Elder Marcus B. Nash.

Te himene, nā te pupu himene a te Fare Menemene ; 'o Mack Wilberg 'e 'o Ryan Murphy nā ta'ata arata'i ; 'o Andrew Unsworth 'e 'o Clay Christiansen, i te hāmonia : « 'Auē te 'oa'oa ē », *Te Mau Himene*, no. 80 ; « 'Ārue i tō tātou Metua i te Ao ra », *Te Mau Himene*, no. 32 ; « Māuruuru mātou, e te Atua », *Te Mau Himene*, no. 10 ; « E te Fa'aora o 'Īserā'ela », *Te Mau Himene*, no. 6 ; « Take Time to Be Holy », Longstaff, fa'anahohia e Longhurst, ha'apararehia e Jackman ; « If the Way Be Full of Trial, Weary Not », Sweney, fa'anahohia e Wilberg, 'aita i ha'apararehia.

Avatea mahana mā'a, 1 nō 'ātopa 2016, Tuha'a purera'a rahi

Peresidenihia : Peresideni Thomas S. Monson.
Arata'ihia : Peresideni Dieter F. Uchtdorf.

Pure mātāmua : Elder Daniel L. Johnson.
Pure hope'a : Elder Allen D. Haynie.
Te himene, nā te hō'ē pupu himene misiōnare tamāhine 'e tamāroa nō te Pū ha'api'i-pi'ira'a misiōnare nō Provo ; 'o Ryan Eggett 'e 'o Elmo Keck nā ta'ata arata'i ; Linda Margetts 'e 'o Bonnie Goodliffe, i te hāmonia : « Te pure mātāmua a Iosepha Semita », *Te Mau Himene*, no. 15, fa'anahohia e Kasen, ha'apararehia e Jackman ; « Baptême », *Chants pour les enfants*, 54, fa'anahohia e Gates,

ha'apararehia e Jackman ; « Mā'itihia e te Atua ra », *Te Mau Himene*, no. 152 ; « E pe'e au i Oe », *Te Mau Himene*, no. 165, fa'anahohia e Wilberg, 'aita i ha'apararehia ; « Ti'aturira'a nō Ziona », *Te Mau Himene*, no. 161, fa'anahohia e Schank, 'aita i ha'apararehia.

Ahiahia mahana mā'a, 1 nō 'ātopa 2016, Tuha'a purera'a a te Autahu'ara'a

Peresidenihia : Peresideni Thomas S. Monson.
Arata'ihia : Peresideni Henry B. Eyring.

Pure mātāmua : Elder Paul B. Pieper.
Pure hope'a : Elder Bruce D. Porter.
Te himene, nā te hō'ē pupu himene a te Autahu'ara'a a Melehisedeka nō te mau titi nō te 'oire West Valley 'e nō Magna, i Utah ; Kenny Wiser, te ta'ata arata'i ; Richard Elliott, i te hāmonia : « E te mau tāvini o te Atua » (Mau tāne), *Te Mau Himene*, no. 195, fa'anahohia e Spiel, 'aita i ha'apararehia ; « Nō te aroha », *Te Mau Himene*, no. 179, fa'anahohia e Manookin, ha'apararehia e Jackman ; « 'Oa'oa tātou i te tau nō te ora », *Te Mau Himene*, no. 3 ; « 'Ana'ana te 'ē'a », *Te Mau Himene*, no. 137, fa'anahohia e Zabriskie, ha'apararehia e Holy Sheet Music.

Pō'ipo'i sābati, 2 nō 'ātopa 2016, Tuha'a purera'a rahi

Peresidenihia : Peresideni Thomas S. Monson.
Arata'ihia : Peresideni Dieter F. Uchtdorf.

Pure mātāmua : Elder Christoffel Golden.
Pure hope'a : Devin G. Durrant.
Te himene, nā te pupu himene a te Fare Menemene ; 'o Mack Wilberg te ta'ata arata'i ; 'o Clay Christiansen 'e 'o Richard Elliott, i te hāmonia : « Tē ora nei tō'u Fa'aora », *Te Mau Himene*, no. 68 ; « In Hymns of Praise », Hymns, no. 75, fa'anahohia e Wilberg ; « On This Day of Joy and Gladness », Hymns, no. 64, fa'anahohia e Wilberg, 'aita i ha'apararehia ; « E tamari'i au nā te Atua ra », *Te Mau Himene*, no. 185 ; « Mon Pere Céleste m'aimé », *Chants pour les enfants*, 16, fa'anahohia e Hofheins 'e e Christiansen, 'aita i ha'apararehia ; « Feiā fa'aro'o, haere mai », *Te Mau Himene*, no. 46, fa'anahohia e Wilberg, ha'apararehia e Oxford.

Avatea sābati, 2 nō 'ātopa 2016, Tuha'a purera'a rahi

Peresidenihia : Peresideni Thomas S. Monson.
Arata'ihia : Peresideni Henry B. Eyring.

Pure mātāmua : Elder Enrique R. Falabella.
Pure hope'a : Elder Erich W. Kopsischke.

Te himene, nā te pupu himene a te Fare Menemene ; 'o Mack Wilberg 'e 'o Ryan Murphy, nā ta'ata arata'i ; 'o Bonnie Goodliffe 'e 'o Linda Margetts i te hāmonia : « E aha te parau mau ? » *Te Mau Himene*, no. 166, fa'anahohia e Longhurst, ha'apararehia e Jackman ; « Arata'i mai, e tenā ti'arama », *Te Mau Himene*, no. 49, fa'anahohia e Wilberg, ha'apararehia e Jackman ; « E te mau nuna'a e », *Te Mau Himene*, no. 163 ; « I'll Follow Him in Faith » Perry, fa'anahohia e Murphy, 'aita i ha'apararehia ; « Ara mai tātou », *Te Mau Himene*, no. 148, fa'anahohia e Elliott.

E roa'a te mau a'ora'a o te 'āmuira'a

Nō te fāri'i i te mau a'ora'a o te 'āmuira'a rahi i ni'a i te Itenati nā roto e rave rahi reo, 'a haere atu i ni'a i te conference.lds.org 'e 'a mā'iti i te reo. E roa'a ato'a te mau a'ora'a i ni'a i te fa'anahora'a 'āfa'ifa'i nō te vaira'a buka 'evanelia. Tē vai ra te parau ha'amāramaramara'a nō ni'a i te fa'anahora'a e tano nō te ta'ata huma nō te fāna'o i te 'āmuira'a rahi, tei ni'a ia disability.lds.org.

Te mau parau poro'i nō te hāhaerera'a 'utuāfare 'e te hāhaerera'a a te mau tuahine

Nō te mau parau poro'i nō te hāhaerera'a 'utuāfare 'e te hāhaerera'a a te mau tuahine, 'a mā'iti i te hō'ē a'ora'a e tano maita'i i te hina'aro o te mau ta'ata tā 'outou e hāhaere ra.

I ni'a i te tāpo'i

I mua : Hōho'a nā Ashlee Larsen.
I muri : Hōho'a nā Ale Borges.

Hōho'a nō te 'āmuira'a

Te mau hōho'a nō Roto Miti, 'ua patahia e Cody Bell, Ale Borges, Randy Collier, Weston Colton, Nate Edwards, Ashlee Larsen, Leslie Nilsson, Matt Reier, 'e e Christina Smith ; te fare thua i Heremani nā Daniel G. Dornelles ; te 'utuāfare o Harriet Uchtdorf 'e te mau misiōnare, hō-mai-hia e te 'utuāfare Uchtdorf.

**NOVEMA 2016 BUKA 18 NO. 4
LIAHONA 13291 895**

Ve'a ha'amanahia nā te ao tā'āto'a nei a te 'Ēkalesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei.

Te Peresidenira'a Mātāmua : Thomas S. Monson, Henry B. Eyring, Dieter F. Uchtdorf

Te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āposetolo : Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, Dale G. Renlund

Pāpā'i ve'a fa'atere : Joseph W. Sitati

Tauturu 'upo'o pāpā'i ve'a fa'atere : Randall K. Bennett, Carol F. McConkie

Feiā tauturu 'e ha'amaramarama : Brian K. Ashton, Jean B. Bingham, LeGrand R. Curtis Jr., Christoffel Golden, Douglas D. Holmes, Erich W. Kopischke, Larry R. Lawrence, Carole M. Stephens

Fa'atere rahi : Peter F. Evans

Ra'atira'a nō te mau ve'a o te 'Ēkalesia : Allan R. Loyborg

Fa'atere nō te tapiho'ora'a : Garff Cannon

Fa'atere rahi nō te pāpā'ira'a : Adam C. Olson

Tauturu i te fa'atere rahi nō te pāpā'ira'a : Ryan Carr

Tauturu nō te 'ohipa nene'ira'a : Megan Seitz

Pūpū pāpā'i ve'a : Bethany Bartholomew, Brittany Beattie, David Dickson, David A. Edwards, Matthew D.

Flitton, Lori Fuller, Garrett H. Garff, LaRene Porter Gaunt, Charlotte Larcabal, Michael R. Morris, Eric B. Murdock, Sally Johnson Odekir, Joshua J. Perkey, Jan Pinborough, Richard M. Romney, Mindy Anne Selu, Marissa Widdison

Fa'atere nō te mau hōho'a : J. Scott Knudsen

Fa'atere i te mau 'Ohipa Penira'a : Tadd R. Peterson

Pupu pāpā'i nihi : Jeanette Andrews, Mandie Bentley, Fay P. Andrus, C. Kimball Bott, Thomas Child, David S. Green, Colleen Hinckley, Eric P. Johnsen, Susan Lofgren, Scott M. Mooy, Mark W. Robison, Rachel Smith, Brad Teare, K. Nicole Walkenhorst

Ta'ata fa'au i te fatura'a mana'o : Collette Nebeker Aune

Fa'atere nō te hāmanira'a : Jane Ann Peters

Pupu 'ohipa hāmanira'a : Glen Adair, Connie Bowthorpe

Bridge, Julie Burdett, Bryan W. Gygi, Ginny J. Nilson, Gayle Tate Rafferty, Derek Richardson

'Aura'a 'e te mau ve'a : Joshua Dennis, Ammon Harris

Fa'atere nō te nene'ira'a : Steven T. Lewis

Fa'atere nō te 'ōperera'a : Troy K. Vellinga

Nō te mau tāpā'ora'a 'e te mau moni ho'o i rāpae'au i te Fenua Marite 'e Canada, 'a fārerē i te fa'atere nō tā 'outou Pū ho'ora'a buka 'e 'aore rā te fa'atere nō te pāroita 'e 'aore rā 'ama'a.

'A hāpono i te mau 'api parau 'e te 'ānira'a nā nī'a i te 'itenati i te liahona.lds.org ; nā roto i te 'imere i te liahona@ldschurch.org 'e 'aore rā, nā roto i te rata i te *Liahona*, Rm. 2420, 50 E. North Temple St., Salt Lake City, UT 84150-0024, USA.

'Ua nene'ihia te *Liahona* (te hō'e parau nō te Buka a Moromona, 'oia ho'i, « arata'i ») nā roto i te mau reo Albania, Armenia, Bislama, Bulgaria, Cambodia, Cebuano, Fiji, Finlande, Farani, Purutia, Heleni, Hindi, Hungarian, Icelani, Indonesia, Italia, Tapone, Kiribati, Korea, Latvia, Lithuania, Malagasy, Marshallese, Mongolia, Norwētia, Polane, Potiti, Romania, Russia, Samoa, Slovenia, Swahili, Paniora, Tuete, Tagalog, Tahiti, Thai, Tonga, Ukrainian, Urdu, e Anami. (Te rahira'a taime e nene'ihia ai tei te huru 'ia o te reo)

© 2016 na Intellectual Reserve, Inc. Fatura'a Pāruhuhi.

Nene'ihia i te Mau Hau 'Āmūi nō Marite.

Copyright information: Unless otherwise indicated, individuals may copy material from the Liahona for their personal, noncommercial use (including for Church callings). This right can be revoked at any time. Visual material may not be copied if restrictions are indicated in the credit line with the artwork. Copyright questions should be addressed to Intellectual Property Office, 50 E. North Temple St., FL 13, Salt Lake City, UT 84150, USA; adresa elektronike: cor-intellectualproperty@ldschurch.org.

For Readers in the United States and Canada

November 2016 Vol. 18 No. 4. LIAHONA (USPS 311-480)

Tahitian (ISSN 1521-4761) is published four times a year (April, May, October and November) by The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints, 50 East North Temple, Salt Lake City, UT 84150. USA subscription price is \$4.00 per year; Canada, \$4.80 plus applicable taxes. Periodicals Postage Paid at Salt Lake City, Utah. Sixty days' notice required for change of address. Include address label from a recent issue; old and new address must be included. Send USA and Canadian subscriptions to Salt Lake Distribution Center at address below. Subscription help line: 1-800-537-5971. Credit card orders (Visa, MasterCard, American Express) may be taken by phone. (Canada Poste Information: Publication Agreement #40017431)

POSTMASTER: Send all UAA to CFS (see DMM 507.1.5.2). Send address changes to Salt Lake Distribution Center, Church Magazines, PO Box 26368, Salt Lake City, UT 84126-0368.

Fa'ahorora'a ta'ata a'o

Andersen, Neil L., 35
Ashton, Brian K., 106
Ballard, M. Russell, 90
Bassett, W. Mark, 52
Bednar, David A., 102
Bingham, Jean B., 6
Christensen, Craig C., 27
Christofferson, D. Todd, 48
Cook, Carl B., 110
Cook, Quentin L., 40
Cornish, J. Devn, 32
Curtis, LeGrand R., Jr., 68
Davies, Dean M., 93
Eyring, Henry B., 39, 75, 99
Hales, Robert D., 22
Holland, Jeffrey R., 61
McConkie, Carol F., 25
Meurs, Peter F., 85
Monson, Thomas S., 78, 80
Nattress, K. Brett, 119
Nelson, Russell M., 81
Oaks, Dallin H., 57
Oscarson, Bonnie L., 12
Rasband, Ronald A., 113
Reeves, Linda S., 88
Renlund, Dale G., 121
Robbins, Lynn G., 96
Schmutz, Evan A., 116
Stephens, Carole M., 9
Stevenson, Gary E., 44
Uceda, Juan A., 30
Uchtdorf, Dieter F., 15, 19, 71
Yamashita, Kazuhiko, 55

Fa'ahorora'a tumu parau

Āau mēhara, māuruuru, 19, 75, 99
Aroha, 6, 93
Āti, 6, 9, 12, 22, 40, 55, 68, 81, 99, 113, 116
Autahu'ara'a, 61, 75
Bāpetizora'a, 106
Buka 'a Moromona, 27, 44, 52, 68, 71, 119
Fa'afāriura'a, 35, 57, 68
Fa'afāufa'ara iāna iho, 32
Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai, 12, 27, 35, 44
Fa'aineinera'a, 85
Fa'aitoitōra'a, 71, 75
Fa'anahora'a nō te fa'aorara'a, 12, 19, 80, 81, 88, 90
Fa'aorara'a ma'i, 9
Fa'a'oroma'ira'a, tāpe'a-maite-ra'a, 15, 106, 116
Fa'arōo, 9, 12, 15, 25, 27, 30, 52, 90, 93, 102, 106, 110, 113, 116
Fa'aterera'a, 71, 75
Fa'atitī'āifarora'a, 61, 96
Fafaura'a (mau), 12, 99
Fē'a'ara'a, 90, 113
Ha'amaitā'ira'a (mau), 78, 110
Ha'amori, 93
Ha'apa'o, 48, 57, 80
Ha'api'ira'a, 12, 22
Ha'api'ira'a 'utuāfare, 61
Ha'avāra'a, 6, 96
Ha'avare 'ore, ha'apa'o, 90
Hāmani maitā'i, marū, 6
Heheura'a, 52
Here, 22, 48, 57, 61, 99, 113
Hiero (mau), 12
Hō'ēra'a, 110
Humara'a (te mau), 55
Iesu Mesia, 6, 9, 12, 22, 25, 30, 32, 35, 40, 44, 48, 55, 80, 81, 85, 88, 90, 93, 96, 102, 106, 110, 113, 116, 119, 121

Iosepha Semita, 12, 27, 35, 44, 93, 96, 99, 113
'Itera'a pāpū, 27, 40, 44, 68, 113
Metua i te Ao ra, 48, 102
Nātura hanahana, 19, 48, 119
'Oa'oa, 55, 81, 88, 116, 121
'Ohipa misiōnare, 15, 35, 55, 57, 80
'Ōro'a mo'a, 85, 99, 106
Parau pa'ari, 78
Pehe, 85
Peropheta (mau), 27
Pi'ira'a o te 'Ēkalesia (mau), 40, 99, 110
Pure, 25, 30, 35, 57
Purera'a 'ōro'a, 85
Sābati, 93, 99
Tāivara'a, 68
Tāra'ehara, 9, 19, 22, 32, 40, 48, 88, 96, 106, 116, 119, 121
Tātarahapara'a, 9, 32, 40, 48, 71, 88, 106, 121
Tāvinira'a, 22, 55, 61, 71, 75, 99, 102, 110
Tī'a-fa'ahou-ra'a, 19
Tī'a'ira'a, Tī'aturira'a, 93, 116
Tī'amāra'a 'ia mā'iti, 15
Tī'ara'a metua, 22, 96, 119
Tī'ara'a metua vahine, 119
Tī'ara'a pipi, 90, 93, 102, 116
Tī'aturi, 15, 52
Tohura'a, 27
Tuatāpapa i te pāpā'ira'a mo'a, 52, 68, 119
Tusia, 96
'Utuāfare, 119
'Utuāfare o 'Īseraēla, 35
Vahine (mau), 12
Vārua Maitā'i, 9, 25, 27, 30, 44, 68, 85, 106

Ha'apotorā'a nō te 186ra'a o te 'āmuira'a rahi nō 'ātopa

'Ua hōro'a mai te peresideni Thomas S. Monson e piti noa parau poro'i i roto i te 'āmuira'a rahi. I te po'ipo'i sābati, 'ua fa'a'ite pāpū mai 'oia nō te fa'anahora'a rahi nō te 'oa'oa a te Atua nō te mau ta'ata ato'a. 'Ua ha'api'i mai 'oia nō ni'a i te tuha'a faufa'a roa a Iesu Mesia i roto i te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a, nā reira ato'a tā tātou tītaura'a 'ia roa'a te 'oa'oa tā te Atua i 'ōpua. (Hi'o 'api 80.) I roto i te tuha'a purera'a rahi a te Autahu'ara'a, 'ua ha'apāpū mai te peresideni Monson i te mau ha'amaita'ira'a 'o te tae mai nā roto i te ha'apa'ora'a i te mau fa'auera'a a te Fatu 'e te

ha'apa'o-maita'i-ra'a i te Parau pa'ari (hi'o 'api 78).

E rave rahi hānere tauatini vahine, te feiā 'āpī tamāhine 'e te mau tamāhine mai te va'u matahiti 'e ni'a atu tei putuputu mai i te Pū 'āmuira'a 'e nā te mau vāhi 'ati a'e i te ao nei, nō te 'iriti i nā ono tuha'a purera'a o te 'āmuira'a rahi 'e te tuha'a purera'a rahi a te mau vahine.

I roto i te tuha'a purera'a nō te avatea mahana mā'a, e maha hui mana fa'atere rahi tei tu'uhia i te ti'ara'a fa'aturahia, hō'ē Hitu 'Ahuru ārea tei ha'māuruuruhia 'e e piti Hitu 'Ahuru ārea tei pi'ihia (hi'o 'api 39). I te sābati, 'ua fa'ahanahana 'o Elder Dale G. Renlund

nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo, ia Elder Per G. Malm hō'ē melo nō te Hitu 'Ahuru tei pohe i te 26 nō tiurai ra (hi'o 'api 121).

E tupu te mau 'āmuira'a rahi a te 'Ēkālesia i te mau ono 'āva'e ato'a, e 21 000 ana'e pārahira'a i roto i te pū 'āmuira'a i Roto Miti, i Utaha, 'e e rave rahi mirioni e māta'ita'i 'ati a'e te ao nei. 'Ua auvahahia te 'āmuira'a 'e 'ua tu'uhia i ni'a i te tahua itenati nā roto e hau atu i te 80 reo 'e 'ua ha'apararehia nā roto e 34 reo i roto i te mau ve'a a te 'Ēkālesia. ■

Nō te hō'ē tauturura'a nō te fa'a'ohipara'a i teie tuha'a, 'a hi'o i te 'ā'amu fa'ahorara'a i te 'api 125.

Na Jean B. Bingham

Tauturu mātāmua i roto i te peresidenira'a rahi o te Paraimere

E hōpoi mai au i te māramarama o te 'evanelia i roto i tō'u fare

E nehenehe tā tātou e hōpoi mai i te māramarama o te 'evanelia i roto i tō tātou fare, te mau fare ha'api'ira'a, 'e te vāhi 'ohipara'a mai te mea ē, e 'imi 'e e hōro'a tātou i te mau mea maita'i nō ni'a ia vetahi 'ē.

E i pāhonora'a i te ani-manihini-ra'a a te tuahine Linda K. Burton i roto i te 'āmuiira'a rahi nō eperera ra,¹ e rave rahi o 'outou o tei rave i te mau 'ohipa tauturu maita'i 'e te here nō te pāhono i te mau hina'aro o te mau titihoria i roto i tō 'outou iho fenua. Mai te mau tauto'ora'a 'ōhie nō te ta'ata hō'ē e tae roa atu i te mau fa'ana'ahora'a rārahi nō te 'oire, 'ua riro taua mau 'ohipa ra 'ei fa'a'itera'a nō te here. Nā roto i tō 'outou hōro'ara'a i tō 'outou taime, te tāreni 'e te mau rāve'a, 'ua ha'amāramaramahia tō 'outou 'ā'au—'e tō te mau titihoria. 'Ua riro te fa'atupura'a i te tia'ira'a 'e te fa'aro'o e tae noa atu i te here rahi a'e i rotopū i te ta'ata fāri'i 'e te ta'ata hōro'a 'ei mau hope'ara'a nō te aroha mau.

Tē parau mai nei te peropheta Moroni ia tātou ē, te aroha, o te hō'ē ia huru faufa'a o te feiā e ora i piha'i iho i te Metua i te Ao ra i roto i te bāsileia tiritiēra. 'Ua pāpa'i oia ē, « aore o 'outou e aroha, e 'ore roa 'outou e ora i roto i te bāsileia 'o te Atua ra ».²

O Iesu Mesia te hi'ora'a pāpū maita'i o te aroha. Tāna fafauira'a i te ao ra hou te tāhuti nei 'ia riro 'ei Fa'aora nō tātou, Tāna mau 'ohipa i roto i Tōna orara'a tāhuti nei, Tāna hōro'a hanahana o te tāra'ehara, 'e Tāna mau tauto'ora'a tāmau nō te fa'aho'i ia tātou i mua i tō tātou Metua i te Ao ra, 'ua riro ia 'ei mau fa'a'itera'a rahi nō te aroha. 'Ua ha'a 'oia ma te rōtahi i ni'a hō'ē noa iho mea : Te here nō Tōna Metua Tāna i fa'a'ite nā roto i Tōna here nō tātou tāta'itahi. 'Ia uihia atu 'Oia nō ni'a i te ture rahi a'e, pāhono atura Iesu :

« Hina'aro oe i tō Atua ia Iehova ma tō 'ā'au ato'a, e ma tō vārua ato'a, 'e ma tō mana'o ato'a.

« O te ture mātāmua teie 'e te hau i te rahi.

« E mai te reira ato'a te piti, e aroha atu 'oe i tō ta'ata tupu mai tō aroha ia 'oe iho na ».³

Hō'ē o te mau rāve'a faufa'a a'e e nehenehe tā tātou e fa'ahotu 'e e fa'a'ite i te here nō tō tātou ta'ata tupu nā roto

ia i te fa'a'itera'a i te 'ā'au maita'i i roto i tō tātou mau mana'o 'e mau parau. Tau matahiti i ma'iri a'e nei, 'ua parau te hō'ē hoa rahi, « penei a'e te huru aroha rahi a'e o te ha'apaera'a ia i te ha'avā ».⁴ Tē tano noa ra ā te reira parau i teie mahana.

'Aita i maoro a'e nei, te māta'ita'i noa ra o Alyssa, e toru matahiti, i te hō'ē hōho'a e tōna mau taea'e e tuahine, 'ua parau a'era 'oia ma te mata māere, « māmā, mea ē roa tera moa ! »

'Ua hi'o atura tōna māmā i ni'a i te paruai e pāhono atura ma te 'ata'ata, « aiū, e pītaote terā ».

Mai teie tamari'i toru matahiti e tōna 'ite 'ore, i te tahi taime tē hi'o nei tātou ia vetahi 'ē na roto i te hō'ē 'itera'a 'aita ā i nava'i roa 'e 'aore rā, 'aita i tano. E riro tātou i te rōtahi i ni'a i te mau ta'a-'e-ra'a 'e 'ia hi'o i te mau hapehape i roto i te mau ta'ata e ha'ati nei ia tātou, 'āre'a rā tō tātou Metua i te Ao ra, e hi'o 'Oia i Tāna mau tamari'i, hāmanihia i Tōna hōho'a mure 'ore, ma te pūai nehenehe 'e te hanahana.

Tē ha'amana'o ra te hō'ē ta'ata i te peresideni James E. Faust i te paraura'a ē, « rahi noa atu tō'u rū'aura'a, iti noa ato'a atu tō'u huru fa'a'ino ».⁵ Ha'amana'o atura vau i te parau a te 'āpōsetolo Paulo :

« I tō'u tamari'iri'ira'a ra, mai tā te tamari'i ato'a tā'u parau, e mai tō te tamari'i tō'u ite, e mai tō te tamari'i ho'i tō'u mana'o ; 'ia riro rā vau 'ei ta'ata pa'ari, tu'u 'ē atura vau i te peu a te tamari'i ra.

« Teie nei ho'i, te 'ite 'ārehurehu nei tātou mai te mea ē, i nā roto i te hi'o, 'āre'a i reira, e mata ia 'e e mata : i teienei, te 'ite pae tahi nei au, 'āre'a i reira, e 'ite pāpū ia vau, mai iā'u ato'a i 'ite pāpūhia nei ».⁶

'Ia 'ite ana'e tātou i tō tātou iho mau hapehape ma te māramarama maita'i atu, e'ita ia tātou e hi'o ia vetahi 'ē nā roto i te « 'ite 'ārehurehu ». E fa'a'ohipa tātou i te māramarama o te 'evanelia nō te hi'o ia vetahi 'ē mai tā te Fa'aora e hi'o—ma te here, te ti'aturi 'e te aroha. Tē vai ra te mahana e roa'a ai ia tātou te 'ite hope i te 'ā'au o vetahi 'ē 'e e 'oa'oa ai tātou 'ia fa'a'itehia mai te aroha ia tātou nei—mai ia tātou ho'i e fa'a'ite

i te mau mana'o 'e te mau parau aroha ia vetahi 'ē i roto i teie orara'a nei.

Tau matahiti i ma'iri a'e nei, 'ua haere au e hoe i te va'a 'e te hō'ē pupu feiā 'āpī tamāhine. E mea nehenehe mau te mau roto ninamu pōiri, ha'atihia e te mau 'āivi uru rā'au matie 'e te mau mato 'ōfa'i. 'Anapanapa noa te pape i ni'a i tā mātou mau hoe 'a pātia ai mātou i te reira i roto i te pape ateate, e 'ua hiti mai te mahana a fano marū noa ai mātou nā ni'a i te roto.

Terā rā, 'aita i maoro 'ua ha'apōiri te ra'i 'e 'ua ha'amata maira te hō'ē mata'i pūai i te pūpuhi mai. Titauhia ia mātou 'ia pātia hōhonu i te hoe i roto i te pape nō te fa'ahaereri'i ia mātou i mua, ma te fa'aea 'ore i te hoe. I muri a'e i te tahi tau hora rohirohi i te 'ohipara'a, 'ua tīpu'u a'era mātou i roto i te tahi vāhi o te roto, 'e 'ua maere mātou 'e te 'oa'oa ato'a i te 'itera'a ē te pupuhi ra te mata'i i te pae tā mātou e hina'aro i te tere.

'Ua fa'a'ohipa 'oi'oi a'era mātou i te reira ha'amaita'ira'a. 'Ua tatara maira mātou i te hō'ē 'ie na'ina'i, 'ua ta'amu nā hiti e piti i ni'a i te hoe 'e te tahi nā hiti e piti i ni'a i te avae o tā'u tāne, 'e 'ua hōhōra 'oia i te reira nā ni'a a'e i te hiti o te va'a. 'Ua pūpuhi te mata'i i te 'ie hāmani-'oi'oi-hia, 'e 'ua tere mātou.

'Ia 'ite mai te feiā 'āpī tamāhine i roto i te tahi atu mau va'a i te huru nō tō mātou tere-'ōhie-ra'a nā ni'a i te pape, 'ua hāmani ato'a rātou i te tahi 'ie nō rātou. 'Ua topa te hau i roto ia mātou 'e 'ua 'ata mātou i te 'oa'oa, nō te mea 'ua māmā te hōpoi'a nō taua mahanā ra.

E au taua mata'i nehenehe ra mai te parau ha'apoupou 'ā'au tae a te hō'ē hoa, mai te aroha 'oa'oa a te hō'ē metua, mai te ta'iri'iri upo'o fāri'i a te hō'ē taea'e, 'e 'aore rā mai te 'ata maita'i a te hō'ē hoa 'ohipa 'e 'aore rā a te hō'ē hoa nō te ha'api'ira'a. Teie te parau a te peresideni Thomas S. Monson : « E'ita tā tātou e nehenehe e arata'i i te tere-ra'a o te mata'i, e nehenehe rā tā tātou e fa'atano i te vaira'a o te mau 'ie. Nō te hō'ē 'oa'oa rahi, te hau 'e te poupou, e mata nā tātou i te ma'iti i te hō'ē huru maita'i ».⁷

E mana māere tō te parau, nō te patu 'e nō te ha'amou. Penei a'e tē ha'amana'o ra tātou pā'āto'a i te mau

parau fa'atopa morare tei ha'aparu-paru ia tātou, 'e te tahi mau parau tei fa'ahitihia nā roto i te here tei fa'a'oa'oa i tō tātou vārua. Mā'iti ana'e i te parau noa i te mau parau maita'i nō ni'a—'e nō—vetahi 'ē e fa'ateitei 'e e ha'apūai te reira i te feiā e hā'ati nei ia tātou 'e e tāuturu ho'i ia vetahi 'ē 'ia pe'e i te 'ē'a o te Fa'aora.

I te tau e tamāhine au nō te Paraimerē, 'ua fa'a'aitoito vau i te nira i teie mau parau 'ōhie, « E hōpoi mai au i te māmarama o te 'evanelia i roto i tō'u fare » I te hō'ē avatea i roto i te hepetoma, 'a niranira noa ai mātou te mau tamāhine, 'ua fa'ati'a mai ra tō mātou 'orometua ha'api'i ia mātou i te hō'ē 'ā'amu nō te hō'ē tamāhine tei ora i ni'a i te hō'ē 'āivi i te hō'ē pae o te 'āfa'a. I te mau tapera'a mahana ato'a, e 'ite 'oia i ni'a i te 'āivi i te tahi pae o te 'āfa'a, i te hō'ē fare e ha'amāmarama 'ana'ana 'auro tōna. E fare na'ina'i roa tōna 'e te pē ho'i, 'e 'ua moemoeā noa teie tamāhine 'ia ora 'oia i roto i taua fare ha'amāmarama 'auro nehenehe ra.

I te hō'ē mahana 'ua fa'ati'ahia teie tamāhine 'ia ta'ata'ahi i tōna pere'o nā roto i te 'āfa'a. 'Ua ta'ahi 'oia ma te pūai e tae roa atu i taua fare ha'amāmarama 'auro ra tāna i ha'afa'ahiahia noa i te roara'a taime. Terā rā, i tōna poura'a i raro i tōna pere'o ta'ata'ahi, 'ua 'ite atura 'oia ē, 'ua fa'aru'ehia taua fare ra 'e 'ua 'eiāhia, 'ua teitei te 'aihere i roto i te 'āua 'e te mau ha'amāmarama 'ua mātārohia e te repo. Ma te 'oto, 'ua fāriu atura te tamāhine i ni'a i te fare. Ma te māere rahi, 'ua 'ite atura 'oia i te hō'ē fare ha'amāmarama 'auro 'ana'ana i ni'a i te 'āivi i te tahi atu pae i te 'āfa'a, e 'aita i maoro, 'ite a'era 'oia ē, tōna iho fare te reira!⁸

I te tahi taime, mai teie tamāhine, tē hi'o nei tātou i te mau mea 'aore rā i te huru o verā ma, ma te feruri ē, 'aita tā tātou mai tā verā ma. Tē rōtahi nei tātou i ni'a i te huru orara'a e 'itehia nei i ni'a i te tahua 'itenati Pinterest 'aore rā Instagram 'aore rā, tei ni'a tō tātou mana'o rahi i te fa'atitī'au'ara'a i te fare ha'api'ira'a 'aore rā i tā tātou

vāhi 'ohipara'a. Terā rā, mai te mea ē, e rave tātou i te taimē nō te « tai'o i tō tātou mau ha'amaita'ira'a e rave rahi »,⁹ e roa'a ia tātou te hō'ē hi'ora'a tano a'e 'e i te tātou i te maita'i o te Atua i ni'a i Tāna mau tamari'i ato'a.

Noa atu e 8 'aore rā e 108 matahiti tō tātou, e nehenehe tā tātou e hōpoi mai i te māramarama o te 'evanelia i roto i tō tātou vāhi nohora'a, e piha ānei i roto i te hō'ē fare teitei i Manhattan, e fare ānei i ni'a i te pou i Malaysia, 'aore rā, e fare 'ie ānei i Mongolia. E nehenehe tā tātou e fa'aoti 'ia 'imi i te maita'i i roto ia vetahi 'ē 'e i roto i te mau huru e ha'ati ra ia tātou. E nehenehe tā te mau vahine taure'are'a 'e te mau vahine e 'ere i te mea taure'are'a roa i te mau vāhi ato'a, e fa'a'ite i te aroha nā roto i te ma'itira'a 'ia fa'a'ohipa i te mau parau o te fa'atupu i roto ia vetahi 'ē i te ti'aturira'a 'e te fa'aro'o.

'Ua fa'ati'a mai Jeffrey R. Holland i te 'ā'amu nō te hō'ē tamaiti tei fa'ao'o'o-noa-hia e tōna mau hoa i te roara'a o tāna mau matahiti ha'api'ira'a.

Tau matahiti i muri mai, 'ua reva 'oia, 'ua tomo i roto i te 'āua fa'ehau, 'ua fāri'i i te 'ite ha'api'ira'a, 'e 'ua riro mai 'ei ta'ata ha'apa'o i roto i te 'Ēkalesia. 'Ua 'i roa teie pu'e tau o tōna orara'a i te mau 'itera'a manuia nehenehe.

E rave rahi matahiti i muri iho, 'ua ho'i 'oia i tōna 'oire 'āi'a. Terā rā, 'aita te ta'ata i fāri'i i tōna haerera'a i mua 'e tōna taurira'a maita'i. Nō rātou, 'aita i tau, taua « ta'ata noa nei ā » 'e 'ua fa'ariro noa rātou iāna mai te reira te huru. I te pae hope'a, fātata teie ta'ata maita'i i te 'ere roa i te manuia tei roa'a iāna ma te 'ore e nehenehe e fa'a'ohipa i tōna mau tālēni nehenehe nō te ha'amaita'i i te feiā tei fa'ainaina 'e tei pāto'i fa'ahou iāna.¹⁰ Auē ia taimē māu'a nōna 'e nō te ta'ata !

'Ua ha'api'i mai te 'āpōsetolo Petero ē, « o te aroha 'ia 'ū'ana māite ia ia 'outou 'outou iho : E mo'e ho'i te hapa e rave rahi i te aroha ». ¹¹ Te aroha 'ū'ana, 'oia ho'i, « 'aore e 'ōti'a », 'ua fa'a'itehia te reira nā roto i te ha'amō'era'a i te mau hapehape 'e te mau hi'ara'a o te tahi, 'eiaha rā na roto i te

ha'aputu-noa-ra'a i te mau 'ino'ino 'e 'aore rā te fa'aha'amana'ora'a ia tātou iho 'e ia vetahi 'ē i te mau 'ino tahito.

E hōpoi'a 'e e ha'amaita'ira'a nā tātou 'ia fa'atupu i te maita'i i roto i te ta'ata tāta'itahi 'a rohi ai tātou ia rahi atu te rirora'a mai tō tātou Fa'aora 'o Iesu Mesia. Auē te 'oa'oa 'ia 'ite i te māramarama i roto i te mata o te hō'ē ta'ata tei māramarama i te tāra'ehara a Iesu Mesia 'e te fa'atupu-mau-ra'a i te mau taurira'a i roto i tōna orara'a ! Te mau misiōnare tei fāri'i i te 'oa'oa i te 'itera'a i te hō'ē ta'ata fa'afāriuhia 'ia tomo i roto i te pape o te bāpetizōra'a 'e i muri iho 'a tomo atu ai i roto i te mau 'ūputa o te hiero, 'ua riro ia rātou 'ei mau 'ite nō te ha'amaita'ira'a o te tauturura'a—'e te fa'aitoitōra'a—ia vetahi ē 'ia tau. Te mau melo e fāri'i poupu nei i te mau ta'ata fa'afāriuhia tei mana'ohia e 'ere mai te mau ta'ata fa'afāriu-mātaro-hia, e 'itehia ia rātou te māuruuru rahi i te tauturura'a i taua feiā ra 'ia 'ite i te here o te Fatu. Te nehenehe rahi o te 'evanelia a Iesu Mesia o te vai-mau-ra'a ia te haerera'a mure 'ore i mua—'aita tātou i fa'ati'a-noa-hia 'ia tau ma te maita'i roa, tē fa'aitoitōhia nei rā 'outou 'e te fa'auēhia nei 'outou 'ia tāmau noa i te ha'amaita'i, 'e i te hopea 'ia maita'i roa.

'Ua ha'api'i mai te peresideni Thomas S. Monson ē : Tē fa'a'ite pā'āto'a nei 'outou i te aroha nā roto e hānere rāve'a ha'iha'i. ... 'Eiaha tātou e ha'avā [aore rā] e fa'ahapahapa i te [tahi] 'e te tahi, 'ia vai rā i roto ia tātou te here mau i te Mesia nō tō tātou iho rāterera'a i roto i teie tere o te orara'a nei. 'Ia 'ite tātou ē tē rave nei tātou tāta'itahi i te mea maita'i a'e nō te fa'aruru i te mau tamatara'a e tae mai i ni'a i tō [rātou] haere'a 'e 'ia tūtava itoitō tātou nō te tauturu.¹²

Te aroha, o te parau maita'i ia, te fa'a'oroma'i, te maita'i 'e te 'oa'oa. E tu'u te aroha ia vetahi 'ē nā mua roa, e mea ha'eha'a te aroha, e fa'a'ohipa 'oia i te ha'avā iāna iho, e 'imi i te maita'i i roto ia vetahi 'ē, 'e 'e 'oa'oa 'ia rave maita'i te hō'ē ta'ata.¹³

Tātou te mau tuahine (e te mau taea'e) nō Ziona, e fafau ānei tātou

«'ia ha'a 'āmui pā'āto'a... nō te rave i te mea maita'i 'e ma te 'ā'au hōro'a, nō te fa'aitoito 'e nō te ha'amaita'i na roto i te 'i'oa o [te Fa'aora] ? »¹⁴ E nehe-nehe ānei tā tātou, nā roto i te here 'e te ti'aturi rahi, e 'imi 'e e tāpe'a mai i te mau mea nehenehe i roto ia vetahi 'ē, nō te fa'atupu 'e nō te fa'aitoito i te haerera'a i mua ? E nehenehe ānei tā tātou e 'oa'oa i te mau mea i ravehia e vetahi 'ē ma te tāmau noa i te ha'a nō te ha'amaita'i ia tātou iho ?

'Oia mau, e nehenehe tā tātou e hōpoi mai i te māramarama o te 'evanelia i roto i tō tātou mau fare, te fare ha'apī'ira'a, 'e te vāhi 'ohipara'a mai te mea ē, e 'imi tātou 'e e hōro'a tātou i te mau mea maita'i i ni'a ia vetahi 'ē, 'e 'eiaha e rōtahi i ni'a i te mau mea tano ore. Auē te māuruuru te 'ā'au 'ia feruri ana'e au i te tātarahapa tā tō tātou Fa'aora o Iesu Mesia i fa'atupu nō tātou pā'āto'a tei rave i te hara i roto i teie ao ti'a ore 'e te fifi i te tahi taime !

Tē fa'a'ite nei au i tō'u 'itera'a pāpū ē, 'a pe'e ai tātou i Tōna hi'ora'a maita'i hope roa, e fāri'i tātou i te hōro'a o te aroha, o te hōpoi mai i te 'oa'oa rahi i roto ia tātou i roto i teie orara'a 'e i te ha'amaita'ira'a fafauhia o te ora mure i piha'i iho i tō tāou Metua i te Ao ra. Nā roto i te 'i'oa o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Linda K. Burton, « E ta'ata 'ē au », *Liahona*, Me 2016, 13-15.
2. Moroni 10:21.
3. Mataio 22:37-39.
4. Sandra Rogers, « Hearts Knit Together » i roto *Hearts Knit Together: Mau a'ora'a nō roto mai i te 'Āmuira'a a te mau Vahine nō 1995* (1996), 7.
5. James E. Faust, i roto Dallin H. Oaks, « 'Judge Not' and Judging », *Ensign*, Atete. 1999, 13.
6. 1 Korinetia 13:11-12.
7. Thomas S. Monson, « Te orara'a i te orara'a auhune », *Liahona*, Tenuare. 2012, 4.
8. Fa'atanohia nō roto mai ia Laura E. Richards, *The Golden Windows: A Book of Fables for Young and Old* (1903), 1-6.
9. « Tai'o mai nā i tō mau maita'i », *Te mau Himene*, no. 147.
10. Hi'o Jeffrey R. Holland, « Le meilleur est a venir », *Liahona*, Tenuare 2010, 18-19.
11. 1 Petero 4:8.
12. Thomas S. Monson, « E 'ore roa te aroha e mou » *Liahona*, Novema 2010, 125.
13. Hi'o 1 Korinetia 13:4-6.
14. « E Mau Tuahine Tātou nō Ziona », *Te Mau Himene*, no. 193 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.

Nā Carole M. Stephens

Tauturu mātāmua i roto i te peresidenira'a rahi o te Sōtaiete Tauturu

Te Fatu fa'aora

'Aita e faufa'a 'ia 'amo 'outou 'outou ana'e i te hōpoi'a o te 'oto tei tupu nā roto i te hara, o te māuiui tei tupu nā roto i te 'ohipa a vetahi 'ē 'aore rā o te mau 'ohipa tupu māuiui o te tāhuti nei.

Hō'ē o ta'u mau utu'a maita'i, 'o te haerera'a ia i terā 'e terā fenua—'ia ha'apī'i au mai ia 'outou na, tō'u mau tuahine. Te rima 'e rima, te mata 'e mata, te 'ā'au 'e 'ā'au, 'aita e fa'aura'a.

I te hō'ē taime, 'ua ani mai te hō'ē ti'a nō te Sōtaiete Tauturu : « E 'ohipa ta'a 'ē ānei e ti'a i te mau vahine e rōtahi atu ? »

'Ua pāhono atu vau, « 'Oia mau! », 'ua puta mai i roto i tō'u ferurira'a te a'ora'a a te peresideni Russell M. Nelson, « E reo tāparu i tō'u mau tuahine » 'Ua ha'apī'i te peresideni Nelson : « Tē hina'aro nei mātou i te mau vahine e māramarama pāpū tō rātou i te ha'apī'ira'a tumu a te Mesia ».¹

Teie te fa'a'itera'a a Nephi nō te ha'apī'ira'a tumu a te Mesia :

« Te 'ūputa e tomohia ai e 'outou ra, 'o te 'ūputa tātarahapa ia, 'e te bāpetizora'a i te pape, 'e e muri iho e tae mai ai te fa'a'orera'a i tā 'outou mau hara i te auahi 'e te Vārua Maita'i

« E tenāna... 'ātīrā ānei ia ? Inaha e parau atu vau ia 'outou na, 'Aore roa ia. 'Aita 'outou i tae i taua vāhi iti nei, maori rā nā roto i te parau a te Mesia 'e te fa'aro'o 'āueue 'ore iāna ra, i te ti'aturi-māite-ra'a i te maita'i nōna, nō tei pūai 'ia fa'aora.

« 'E teienei, 'ia haere ti'a atu 'outou i mua i te ti'a-māite-ra'a i te Mesia, ma te tīa'i pāpū roa, 'e te here i te Atua 'e te ta'ata ato'a. E tēnāna, 'ia haere ti'a 'outou i mua ma te 'oa'oa i te 'ite i te parau a te Mesia, ma te tāpe'a ho'i ē tae noa atu i te hope'a ra, inaha, tē nā 'ō mai ra te Metua, E ora mure 'ore tō 'outou i reira ra.

« ... Terā te 'ē'a mau, 'aita atu e 'ē'a, 'e 'aore ho'i e i'oa i hōro'ahia mai i raro a'e i te ra'i, e ti'a ai i te ta'ata 'ia fa'aorahia i te bāsileia o te Atua ra. 'E teienei ho'i, 'o te [ha'apī'ira'a tumu] teie a te Mesia ».²

Nō te aha 'ei māramarama pāpū tō tātou i teie mau parau tumu ?

Pinepine au i te fārerei i te mau vahine feiā mo'a tei hia'ai roa nei i te tauturu, 'āre'a rā 'aita rātou e fāriu ra i ni'a i te ta'ata e nehenehe e hōro'a i te tauturu e vai a muri atu. Pinepine roa rātou i te 'imi i te māramarama i roto i te « fare rahi 'e te 'ā'ano ».³

'Ia fa'arahi tātou i tō tātou māramarama'a i te ha'apī'ira'a tumu a te Mesia, 'oi'oi roa tātou i te 'ite ē, tē hōhonu noa atu ra tō tātou māramarama'a i te « rāve'a rahi 'oa'oa ».⁴ E 'ite ato'a tātou ē, tei te tumu mau tō tātou Fa'aora 'o Iesu Mesia i terā fa'anahora'a.

'e 'ua hōro'a 'oia i te pape ora nā 'oe ». I te hope'a 'ua māramarama te vahine 'e 'ua ani atura ma te fa'aro'o : « E te Fatu, hō mai na i taua pape ra nā'u, 'ia 'ore roa vau 'ia po'ihā fa'ahou.

I muri mai i teie 'ohipa i tupu 'e te Fa'aora, 'ua « vaiiho ihora taua vahine ra i tāna fāri'i pape, haere atura i roto i te 'oire, 'ua parau atura i te ta'ata,

« Mai haere na, e hi'o i te ta'ata i fa'a'ite mai iā'u i ta'u mau peu ato'a nei, e 'ere ānei terā a'e te Mesia ? »

'Ua fāri'i 'oia i te hō'ē 'itera'a pāpū—'ua ha'amata 'oia i te inu i te pape ora—'e 'ua hina'aro 'oia e fa'a'ite pāpū atu ia vetahi 'ē i tōna hanahana.⁹

'Ia haere tātou iāna ra ma te 'ā'au ha'eha'a 'e te auraro ha'api'ira'a—noa atu e 'ā'au teimaha i te mau hape, te mau hara 'e te mau 'ōfatira'a ture—e ti'a iāna 'ia tau i tātou, « e pūai rahi ho'i tōna no te fa'aora ». ¹⁰ 'E maoti te 'ā'au i tau i, e ti'a atura ia tātou, mai te vahine samaria, 'ia haere i roto i tō tātou iho mau 'oire—te mau fare, te mau ha'api'ira'a 'e te mau vāhi 'ohipara'a—nō te fa'a'ite pāpū nōna.

Te piti, e ti'a i te Fatu fa'aora e tāmāhanahana ia tātou 'e e ha'a-pūai ho'i 'ia haere tātou nā roto i te māuiui nō te 'ohipa parau ti'a 'ore a vetahi 'ē. E rave rahi vahine tā'u i paraparau atu 'ua teimaha roa i raro a'e i te zugo rahi. 'Ua riro te 'ē'a nō te fafau'a mai te hiero atu 'ei tere fifi fa'aora māuiui. 'Ua māuiui rātou nō te mau fafau'a i 'ōfatihia, te 'ā'au i ha'a-pēpēhia 'e te mo'era'a te ti'aturira'a. E rave rahi 'ua māuiui i te 'ohipa fa'aturi 'e i te hāmani-'ino-ra'a, i te parau, te 'āpeni 'e te 'ā'au, 'e pinepine roa nō tō vetahi 'ē tūtira'a.

'E noa atu ē, 'aita tā rātou iho e hape, e rave rahi rā e mana'o tātara-hapa nei 'e te ha'amā. Nō te ta'a 'ore nāhea i te rave i teie mau mana'o pūai i te 'ā'au, e rave rahi e tāmata nei i te huna i te reira i roto ē roto roa ia rātou.

E'ita te ti'a'ira'a 'e te fa'aorara'a māuiui e 'itehia i roto i te abuso ta'ota'o o te hunara'a, tei roto rā i te māramarama 'e te here o tō tātou Fa'aora 'o Iesu Mesia.¹¹ 'Ua a'o Elder Richard G. Scott : « Mai te mea 'ua ti'amā 'outou i te hara 'eta'eta, 'eiaha ia e mamae faufa'a

I te taima e ha'api'i tātou nāhea i te fa'a'ohipa i te ha'api'ira'a tumu a te Mesia i roto i tō tātou orara'a hō'ē, e rahi mai tō tātou here i tō tātou Fa'aora. 'E tē 'ite ra tātou ē, « noa atu ā te ta'a-ē-ra'a e 'itehia nei, tītauhia nō tātou pā'āto'a terā tāra'ehara hope 'ore ». ⁵ E 'ite tātou ē, 'o 'oia tō tātou niu—« te papa ra o tō tātou Ora... 'o te niu mau ia, 'o te tumu 'ia patuhia i ni'a e [tātou], e 'ore e ti'a 'ia ma'iri [tātou] i raro ». ⁶

Nāhea teie ha'api'ira'a tumu e nehe-nehe ai e ha'amaita'i ia tātou 'a 'imi ai tātou i te hau 'e te māramarama 'e 'a tūtava ai e fa'a'orama'i ma te 'oa'oa i roto i tō tātou tere hō'ē i te tāhuti nei ?

Teie tō'u mana'o, e ha'amata tātou mai tā Nephi i parau nā ni'a i « te fa'aro'o 'āueue 'ore [i te Mesia] ra, i te ti'aturi-māite-ra'a i te maita'i nōna, nō tei pūai 'ia fa'aora ». ⁷ Maoti tō tātou fa'aro'o ia Iesu Mesia e mara'a ai ia tātou te mau tāmatarā'a ato'a.

Pinepine tō tātou fa'aro'o i te rahi, 'e tō tātou aura'a 'e te Metua i te Ao ra 'e i tāna Tamaiti i te maita'i atu, i roto i te 'ati. Teie e toru hi'ora'a.

'A tahi, e mana tō te Fa'aora, te Fatu fa'aora, nō te tau i tō tātou 'ā'au 'e nō te hōro'a ia tātou i te marū tāmāu i roto i te 'oto e tupu nā roto i tā tātou mau hara. I te ha'api'ira'a te Fa'aora i te vahine samaria ra i te 'āpo'o pape, 'ua 'ite 'oia i tāna hara teimaha. Noa atu rā, e « hi'o [te Fatu] i te 'ā'au », ⁸ 'e 'ua 'ite 'oia ē, e 'ā'au auraro ha'api'ira'a tōna.

I te haerera'a mai te vahine i te 'āpo'o pape, 'ua parau Iesu—'oia te pape ora i te tino nei—« Hō mai na e inu ». E nā reira ato'a tō tātou Fa'aora i te paraparau ia tātou, e reo e 'ite tātou, 'ia haere tātou iāna ra—inaha 'ua 'ite 'oia ia tātou. E fārerei 'oia ia tātou i te vāhi tei reira tātou. 'E nō te mea 'o 'oia terā, 'e nō tāna i rave nō tātou, tē māramarama nei 'oia ia tātou. Nō te mea 'ua nā roto 'oia i tā tātou māuiui, e ti'a iāna 'ia hōro'a mai i te pape ora, 'ia 'imi tātou i te reira. 'O tāna ia i ha'api'i i te vahine samaria 'a parau ai 'oia : « 'Āhiri 'oe i 'ite na i tā te Atua i hōro'a maira, 'e tei parau atu ia 'oe na ē, Hō mai na e inu, 'ua ani mai ia 'oe iāna,

'ore noa i te mau hope'ara'a o te mau hara a vera mā... E tupu te aroha i roto ia 'outou... 'Eiaha rā 'outou e 'amo i te hōpoi'a... 'Ia rave rā 'outou i te mea tano nō te tauturu i tei herehia e 'outou, 'a tu'u te hōpoi'a i te pae 'āvae o te Fa'aora... 'Ia nā reira 'outou, e roa'a 'eiaha noa te hau, te fa'a'ite-atoa-ra'a rā i tō 'outou fa'aro'o i te mana o te Fa'aora no te ha'amāmā i te teimaha o te hara a te ta'ata i herehia e 'outou nā roto i tōna tatarahapa 'e i tōna ha'apa'o ».

Tē parau fa'ahou nei 'oia : « Tei ia Iesu Mesia te fa'aorara'a mau 'e i tōna mana 'e i tōna pūai ato'a, nā roto i tāna tāra'ehara nō te fa'aora i te mau pēpē i rave-hape-hia i ni'a ia 'outou ».¹²

Mai te peu tei terā vaira'a 'outou, e te mau tuahine, e riro paha ia te fa'aorara'a 'ei 'ohipa tau maoro roa. E tītau te reira 'ia 'imi 'outou i te arata'ira'a 'e te tauturu tano nā roto i te pure, 'e tītau ato'a i te a'o o te feiā ti'a tei mau i te autahu'ara'a. 'A ha'api'i ai 'outou i te paraparau atu, 'a tu'u i te 'ōti'a tano 'e 'a haere ato'a paha i te ta'ata terā tāna tōro'a 'ohipa. E mea fau-fa'a roa 'ia vai noa te ea maitai i te pae vārua, i roto i te reira 'ohipa ! 'A ha'amana'o i tō 'outou hīro'a hanahana : e tamāhine herehia 'outou a nā metua i te ra'i. 'A tu'u i te ti'aturi i ni'a i te fa'anahora'a mure 'ore a te Metua. Tāmau i te mau mahana ato'a i te fa'arahi i tō 'outou māramaramara'a i te ha'api'ira'a tumu a Iesu Mesia. Fa'a'ohipa i te fa'aro'o i te mau mahana tāta'itahi nō te inu rahi i te 'āpo'o pape ora a te Fa'aora. Tūru'i i ni'a i te mana e hōro'ahia mai ia tātou tāta'itahi nā roto i te mau 'ōro'a 'e te mau fafaura'a. 'E 'a vaiho i te mana fa'aora māuiui a te Fa'aroa 'e tāna tāra'ehara 'ia tomo mai i roto i tō 'outou orara'a.

Te toru, e ti'a i te Fatu fa'aora e tāmāhanahana ia tātou 'e e pāturu ho'i 'ia nā roto tātou i te « mau 'ohipa tupu [māuiui] o te tāhuti nei »,¹³ mai te 'ati nātura, te ma'i ferurira'a, te ma'i, te māuiui tau 'e te pohe. Nō mātau noa nei au i te hō'ē vahine 'āpī 'o Josie tōna i'oa, e ma'i pororua (bipolaire) tōna. Teie te tahi ri'i tuha'a o tōna tere nā roto i terā ma'i, tāna i fa'a'ite mai :

« Te taime pōiri 'ino roa a'e, e tupu ia i te mau mahana tā tō'u 'utuāfare e parau te mau 'mahana tahua'. E ha'amata te reira nā ni'a i te fa'ateimahara'a te mana'o, fatifati 'ōhie noa, e vave noa te tari'a, te rima 'e te mata i te au 'ore i te mau mea. 'O te rahi 'ū'anara'a te reira te ahoaho. Hō'ē mahana tā'u e 'ore roa e ha'amo'e.

« Tei te po'ipo'i, 'ua riro ia 'ei 'ohipa huru hauri'ari'a. Tē ha'amana'o ra vau 'ua ta'i au, e roimata nā ni'a i tō'u mata 'e 'ua huti noa vau i te aho. E 'ere ā ia terā te māuiui i te hi'ora'a vau i tō'u metua vahine, 'ua rahi roa tōna teimaha, 'ua hina'aro roa ho'i 'oia i te tauturu mai.

« Nō tō'u ferurira'a fāfati, 'ua māuiui roa tōna 'ā'au. 'Aita rā māua i 'ite ē, maoti teie pōiri ta'ota'o, e semeio mana hope e fātata mai nei.

« Hō'ē hora te maoro, 'ua muhumuho tō'u māmā i teie mau parau iā'u, nā ni'a 'e nā ni'a fa'ahou ā : 'Āhani 'o vau terā, e rave 'ē atu vau i teie mau mea mai ia 'oe na'.

« Tē rahi noa atu ra ia te pōiri, 'e i te taime 'a mana'o roa vau ē, e'ita

e nehenehe fa'ahou, i terāra'a taime 'ua tupu te hō'ē mea māere.

« E mana fa'ahiahia 'e te hau atu tei fa'a'i tā'ue i tō'u tino. 'Ei reira, ma te 'pūai rahi atu i tō'u iho nei',¹⁴ 'ua pāhono atu vau i te hia'ai o tō'u metua vahine e 'amo i tō'u māuiui, e [iva] parau pāpū tei tau'i roa i te orara'a. 'Ua nā 'ō vau, 'Aita e faufa'a ; 'ua 'oti a'ena i te 'amohia' »

I roto i terā abuso pōiri o teie ma'i ferurira'a ha'aparuparu, 'ua noa'a ia Josie te pūai nō te fa'a'ite pāpū nō ni'a ia Iesu Mesia 'e tāna tāra'ehara.

'Aita 'oia i ora roa mai i terā mahana ra, 'ua noa'a rā iāna te māramarama nō te ti'aturi, i te taime pōiri rahi mau. 'E i teie mahana, turuhia e te māramarama pāpū i te ha'api'ira'a tumu a te Mesia 'e fa'a'ana'anaeahia e te pape ore a te Fa'a'ora, tē fa'aitoito nei Josie i te mau mahana ato'a i ni'a i tōna tere fa'aora ma te fa'a'ohipa i te fa'aro'o 'āueue 'ore i te Fatu fa'aora. Tē tauturu ato'a nei 'oia ia vetahi 'ē. 'E tē nā 'ō ra 'oia, « 'Ia fa'aea 'ore ana'e te pōiri, e tūru'i au i ni'a i te mēharo o tōna aroha. 'Ua

riro te reira 'ei mōrī arata'i nā roto i te mau taime fifi nō'u ».¹⁵

Te mau tuahine, tē fa'a'ite pāpū nei au ē—

'Aita e faufa'a 'ia tāmāu noa 'outou i te 'amo 'outou ana'e i te hōpoi'a o te 'oto tei tupu nā roto i te hara.

'Aita e faufa'a 'ia 'amo 'outou i te māuiui tei tupu nā roto i te 'ohipa parau ti'a 'ore a vetahi 'ē— 'outou ana'e.

'Aita e faufa'a 'ia fa'aruru 'outou i te mau 'ohipa tupu māuiui o te tāhuti nei—'outou ana'e.

Tē tāparu nei te Fa'aora :

« E 'ore ānei 'outou e fāriu mai iā'u i teienei, e tātarahapa ho'i i tā 'outou mau hara, 'e e fa'aro'o mai, 'ia fa'aorahia 'outou e au ra ?

« [...] 'Ia haere mai 'outou iā'u nei ra, e roa'a iā ia 'outou te ora mure 'ore. Inaha, 'ua fa'atorohia atu tō'u rima aroha ia 'outou, 'e 'o tē haere mai nei, 'o tā'u iā e 'ite mai ».¹⁶

« 'Āhani [ō 'oia] terā, e rave 'ē atu [oia] i teie mau mea mai ia 'outou na ». Te parau mau rā, « 'ua 'oti a'ena i te 'amohia ». I te i'oa o Iesu Mesia, tō tātou Fatu fa'aora, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Russell M. Nelson, « E reo tāparu i tō'u mau tuahine », *Liahona*, Novema 2015, 97.
2. 2 Nephi 31:17, 19-21 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
3. 1 Nephi 11:36.
4. Alama 42:8.
5. Dale G. Renlund, « E tamau noa te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hopea Nei i te tāmata », *Liahona*, Mē 2015, 57-58.
6. Helamana 5:12.
7. 2 Nephi 31:19.
8. 1 Samuela 16:7.
9. Hi'o Ioane 4:5-30, 39-42.
10. Alama 34:18.
11. Nō te tahi fa'ahou tauturu nō te ta'ata, te hoa fa'aipoipo 'e te mau 'utuāfare, nā reira ato'a nō te feiā fa'atere o te 'Ēkālesia, hi'o overcomingpornography.org and mentalhealth.lds.org.
12. Richard G. Scott, « 'Ia fa'ati'amāhia i te mau hōpoi'a teimaha ra », *Liahona*, Novema 2002, 88.
13. Hi'o Paul B. Pieper, « Revealed Realities of Mortality », *Liahona*, tēnuave 2016, 44.
14. « Pe'e au ia 'oe », *Te mau hīmene*, n°130.
15. Nō te tahi atu ha'amāramarama'a nō ni'a i te orara'a mai Josie i tōna ma'i, hi'o Morgan Jones, « Bipolar Disorder Can't Stop LDS Woman from Spreading Light, Joy through the 444 Project », *Deseret News*, 21 nō mātī 2016, deseretnews.com.
16. 3 Nephi 9:13-14.

Nā Bonnie L. Oscarson

Peresidenira'a rahi o te Feiā 'Āpī Tamāhine

E te mau vahine nō Ziona, 'a ti'a mai i ni'a ma te pūai

Nō te riro 'ei feiā ha'apa'o fafaura'a fa'afāriu maita'i, titauihia 'ia tuatāpapa tātou i te mau ha'api'ira'a tumu faufa'a rahi o te 'evanelia 'e 'ia roa'a hō'e 'itera'a pāpū 'āueue 'ore nō tō te reira parau mau.

'A uē te 'oa'oa 'ia putuputu i roto i teie pū 'āmuiira'a 'e te mau tamāhine, te feiā 'āpī tamāhine 'e te mau vahine o te 'Ēkālesia. 'Ua 'ite ato'a matou ē, e tauasini rahira'a pupu tuahine tei 'āmui nā te ao ato'a nei, tē māta'ita'i mai ra i teie fa'ānāhōra'a, 'e 'ua māuruuru vau nō te taime 'e te rāve'a 'ia putuputu 'āmui hō'ē tātou ma te fā i teie pō.

I te 'āva'e 'ātopa 2006, 'ua hōro'a te peresideni Gordon B. Hinckley i te a'ora'a « E te mau tāne, 'a ti'a mai i ni'a », nō roto i te hō'ē hīmene tei pāpa'ihia i te matahiti 1911.¹ 'Ua riro te reira 'ei pi'ira'a i te mau tāne o te 'Ēkālesia 'ia ti'a i ni'a 'e 'ia ha'amaita'i ia rātou. 'Ua tāvevo mai teie a'ora'a i roto i tō'u ferurira'a 'a pure ai au nō te 'ite e aha te parau ia 'outou.

E te mau tuahine, e « tau 'ati rahi » tā tātou e ora ra.² 'Eiaha tātou e māere i te huru o te orara'a nei. 'Ua tohuhia te reira 'a rave rahi tauasini matahiti 'ei fa'aarara'a 'e 'ei a'ora'a nō te fa'aineine ia tātou. Tē hōro'a nei te pene 8 o Moromona i te hi'ora'a pāpū 'e te 'ūmere nō te

huru orara'a i teienei. I roto i teie pene, tē parau nei Moroni 'ua 'ite 'oia i tō tātou tau, 'e tei roto te mau tama'i 'e te parau nō te mau tama'i, te vi'ivi'i rahi, te taparahira'a ta'ata, te 'eiāra'a 'e te ta'ata e parau nei 'aita e maita'i 'e 'aita e hape i mua i te mata o te Atua. Tē parau nei 'oia nō te ta'ata tei 'i i te te'ote'o, tei ro'ohia i te 'ō'omora'a i te 'ahu moni rahi 'e 'o te fa'ao'ō'o i te fa'aro'o. 'Ua fa'a'itehia 'oia te ta'ata tei vaivai noa te mana'o i ni'a i te mau mea o teie nei ao 'e 'ua vaiiho i « tei veve 'e tei vai taha'a noa 'e tei ma'i 'e tei ro'ohia i te 'ati, 'ia haere nā mua »³ ma te 'ore e tāu'a ia rātou.

Tē ui nei Moroni i te hō'ē uira'a ha'aferuri vārua ia tātou—tātou i teie nei anotau. Tē nā 'o ra 'oia : « E aha 'outou i ha'amā ai 'ia rave i te i'oa o Iesu i ni'a ia 'outou ihora ? »⁴ Tē fa'ahi'o tano nei teie fa'ahapara'a i te huru o tō tātou ao e pe'e rahi noa nei i te mana'o ta'ata noa.

Tē fa'a'ite nei te Iosepha Semita— Mataio ē, i te mau mahana hope'a, e vare ato'a « te feiā i mā'itihia mai te au

i te fafau ra ».⁵ Te feiā nō te fafaura'a, 'o te mau tamāhine ia, te feiā 'āpī tamāhine 'e te mau tuahine o te 'Ēkālesia tei bāpetizohia 'e tei rave i te mau fafaura'a 'e tō rātou Metua i te Ao ra. *Tātou* ato'a nei te nehenehe e ha'avarehia e te mau ha'apī'ira'a hape.

Te mau tuahine, 'aita vau e mana'o ra ē, e maita'i mai te huru orara'a a muri. Mai te peu e fa'a'itera'a taua mau huru nei, tītauhia 'ia fa'a'ineine tātou nō te mau vero i mua ia tātou. Parau mau e mea 'ohie a'e 'ia 'āfa'i i te rima i ni'a 'ei fa'a'itera'a i te hepohepo, 'ei ta'ata rā nō te fafaura'a, 'eiaha roa atu tātou e hepohepo. Mai tā Elder Gary E. Stevenson i parau : « Te fa'aho'ira'a rahi a te Metua i te Ao ra nō te orara'a i te mau tau 'ati rahi, 'o te ora-ato'a-ra'a ia tatou i roto i te 'ira'a o te mau tau ».⁶ Mea au nā'u te tāmāhanahana o teie parau.

'A hō'ē matahiti i teienei, 'ua parau mai te peresideni Russell M. Nelson : « E haere noa i te rahira'a te mau 'arora'a i te 'Ēkālesia, i tāna ha'apī'ira'a tumu, 'e i te huru o tō tātou orara'a. Nō reira, tē hina'aro nei mātou i te mau vahine e māramarama pāpū tō rātou i te ha'apī'ira'a tumu a te Mesia 'e 'o te fa'a'ohipa i te reira māramarama nō te ha'apī'i 'e nō te tauturu i te fa'atupura'a i te hō'ē u'i pa'ari i mua i te hara. Tē hina'aro nei mātou i te mau vahine 'o te nehenehe e 'ite i te [ha'avare] i roto i tōna mau huru ato'a. Tē hina'aro nei mātou i te mau vahine tei 'ite nāhea 'ia roa'a te mana tā te Atua i fa'ata'a nō te feiā 'o te ha'apa'o i te fafaura'a, 'e 'o te fa'a'ite i tō rātou mau tīaturira'a ma te pāpū 'e te aroha. Tē hina'aro nei mātou i te mau vahine itoito 'e te hāro'aro'a mai te metua vahine ra ia Eva ».⁷

Tē ha'apāpū nei teie poro'i iā'u ē, noa atu te huru orara'a i tō tātou nei anotau, 'ua rau te tumu e 'oa'oa ai tātou 'e e 'ana'anatae. Tē tīaturī nei au ma tō'u ā'au ato'a ē, mai te fānaura'a mai ā, tei roto ia tātou, te mau tuahine, te pūai 'e te fa'aro'o e tauturu ia tātou 'ia pāhono i te mau tāmatarā'a o te orara'a i teie mau mahana hope'a nei. 'Ua pāpā'i te tuahine Sheri Dew : « Tē tīaturī nei au ē, i te taime e ha'apī'i tātou i te ha'amatarā i te hope o te mana o te mau vahine fa'afāriuhia 'e te ha'apa'o

fafaura'a, hō'ē noa pō, e tauī roa te bāsileia o te Atua ».⁸

E tītauhia te paraparaura'a 'e te tauto'ora'a nō te fa'afāriu i tā tātou mau fafaura'a 'e nō te ha'apa'o i te reira. Nō te rave i te reira, tītauhia 'ia riro tātou 'ei mau tamāhine 'e 'ei mau vahine tuatāpapa i te mau ha'apī'ira'a tumu faufa'a rahi o te 'evanelia 'e 'ia roa'a hō'ē 'itera'a pāpū 'āueue 'ore nō tō te reira parau mau. E toru vāhi tā'u e tīaturī ra e mea niu nō te mau 'itera'a pāpū pūai, 'e tē hi'o nei au i te reira 'ei mea faufa'a rahi nō tō tātou hāro'aro'a.

'A tahi, tītauhia 'ia fā'i tātou i te tī'ara'a tumu o te Atua tō tātou Metua mure 'ore 'e o tāna Tamaiti Iesu Mesia, nō tō tātou fa'aro'o 'e tō tātou fa'aorara'a. 'O Iesu Mesia tō tātou Fa'aora 'e Tāra'ehara. Tītauhia 'ia tuatāpapa tātou 'e 'ia māramarama ho'i i tāna tāra'ehara, 'e nāhea i te fa'a'ohipa i te reira i te mau mahana ato'a ; 'o te tātarahapara'a hō'ē o te mau ha'amaita'ira'a rahi roa a'e nō te vai noa tātou i ni'a i te 'ē'a. Tītauhia 'ia hi'o tātou ia Iesu Mesia 'ei hi'ora'a mātāmua roa nō tātou 'e 'ei fā nō tātou 'ia riro a muri a'e. Tītauhia 'ia ha'apī'i tāmāu noa

tātou i tō tātou mau 'utuāfare 'e te mau piha tamāhine nō ni'a i te fa'anahora'a rahi a te Metua nō te fa'aorara'a, tei roto ato'a te ha'apī'ira'a tumu a te Mesia.

Te piti, tītauhia 'ia māramarama tātou i te hina'aro nō te fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai o te ha'apī'ira'a tumu, te fa'anahora'a 'e te mau tāviri mana fa'atere, i te mau mahana hopea nei. Tītauhia 'ia roa'a ia tātou te 'itera'a ē, nā te ra'i i mā'iti i te peropheta Iosepha Semita 'e 'ua fa'ata'ahia 'oia e te Fatu nō te fa'atupu i te fa'aho'i-fa'ahou-ra'a 'e 'ia 'ite ho'i tātou ē, 'ua fa'anaho 'oia i te mau vahine o te 'Ēkālesia mai te au i te fa'anahora'a o te 'Ēkālesia a te Mesia i tahito ra.⁹

'E te toru, tītauhia 'ia tuatāpapa tātou 'e 'ia māramarama ho'i i te mau 'ōro'a 'e te mau fafaura'a o te hiero. Tei te pū mau o tō tātou mau tīaturira'a mo'a te hiero, 'e tē ani nei te Fatu ia tātou 'ia haere mai, 'ia feruri hōhōnu, 'ia tuatāpapa 'e 'ia 'itehia mai te aura'a nō tātou iho 'e te fa'a'ohipara'a nō tātou iho. E 'ite mai tātou ē, nā roto i te mau 'ōro'a hiero te mana o te huru Atua e fa'a'itehia mai i roto i tō tātou orara'a¹⁰ 'e maoti te mau 'ōro'a hiero, e mau tātou i te mana o te Atua 'e e riro tōna i'oa i ni'a iho ia tātou 'e e vai tōna hana-hana e 'ati noa a'e ia tātou 'e e ha'apa'o te mau melahi ia tātou.¹¹ Tē uiui nei tō'u mana'o, tē tūru'i hope ra ānei tātou i ni'a i te mana o teie mau parau fafau.

E te mau tuahine, 'o te mea 'āpī roa ato'a i roto i teie 'āmui'ira'a te nehenehe e ti'a i ni'a ma te fa'aro'o 'e e rave i te hō'ē 'ohipa rahi i roto i te bāsileia o te Atua. E ha'amata te mau tamari'i i te 'apo i tō rātou 'itera'a pāpū nā roto i te tai'ora'a 'e te fa'aro'ora'a i te mau pāpā'ira'a mo'a, te purera'a i te mau mahana ato'a 'e te ravera'a i te 'ōro'a ma te ferurira'a pāpū. E nehenehe te mau tamari'i ato'a 'e te feiā 'āpī tamāhine e fa'aitoito i te purera'a pō 'utuāfare 'e e 'āmui pāpū ho'i i roto. E nehenehe tā 'outou e tūturi na 'a putuputu ai te 'utuāfare nō te pure 'utuāfare. Noa atu e 'ere tō 'outou 'utuāfare te nūmero hō'ē roa, e ti'a i tō 'outou iho hi'ora'a nō te ora i te 'evanelia ma te ha'apa'o maita'i e tauī i te orara'a o tō 'outou 'utuāfare 'e o te mau hoa.

Titauhia 'ia hi'o te feiā 'āpī tamāhine ia rātou 'ei feiā 'ohipa faufa'a rahi i roto i te 'ohipa fa'aorara'a tei arata'ihia e te autahu'ara'a, 'eiaha rā 'ei feiā māta'ita'i noa 'e te fa'aitoito. E pī'ira'a tā 'outou 'e 'ua fa'ata'ahia 'outou e te feiā tei mau i te mau tāvirī nō te Autahu'ara'a, 'ia 'ohipa 'outou 'ei ti'a fa'atere tei mau i te mana 'e te ha'amanara'a nō teie 'ohipa. 'Ia fa'arahi ana'e 'outou i tā 'outou pī'ira'a 'ei peresidenira'a piha tamāhine, 'e 'ia fa'aineine 'outou i te pae vārua, 'ia 'āpo'o 'outou, 'ia toro 'outou i te rima 'ei tāvinira'a i te mau melo o tō 'outou piha tamāhine 'e 'ia ha'āpī'i outou i te 'evanelia i te tahi 'e te tahi, tē rave ra 'ia 'outou i tō 'outou ti'ara'a i roto i teie 'ohipa 'e e ha'amaitaihia 'outou 'e te feiā 'e 'outou ra.

Titauhia 'ia hi'o te mau vahine ato'a ia rātou 'ei feiā 'ohipa faufa'a rahi i roto i te 'ohipa a te autahu'ara'a. I roto i teie 'Ēkālesia, e mau peresideni te mau vahine, e mau tauturu, mau 'orometua, mau melo 'āpo'ora'a, mau tuahine 'e e mau metua vahine, 'e e'ita te bāsileia o te Atua e tere maori rā e ti'a tātou i ni'a 'a rave fa'aoti ai i tā tātou mau hōpoi'a ma te fa'aro'o. I te tahi taime, titau-noahia 'ia hi'o ātea atu ā tātou i te mea e nehenehe e rave.

'Aita i maoro a'enei, 'ua fārerei au i te hō'ē tuahine i Mehiko tei mārarama i te aura'a nō te fa'arahira'a i tāna pī'ira'a ma te fa'aro'o. 'Ua pī'ihia Marfissa Maldonado 'ia ha'āpī'i i te

hō'ē piha feiā 'āpī i te Ha'āpī'ira'a Sābatī 'a toru matahiti i teienei. E 7 pīahi i te taime 'a pī'ihia ai 'oia, i teienei rā, e 20 e tae noa mai nei. 'Ua māere au 'e 'ua ani ho'i iāna, e aha tāna i rave nō te tāpae i terā nūmera rahi. Ma te ha'eha'a 'ua parau mai 'oia : « E 'ere 'o vau ana'e. Pauroa te mau pīahi tei tauturu mai. » 'Ua 'āmui rātou 'e 'ua hi'o ho'i i te i'oa o te feiā paruparu i ni'a i te tāpu-ra, 'e 'ua ha'amata a'era i te haere 'āmui e ani ia rātou 'ia ho'i mai i te purera'a. 'Ua bāpetizo ato'a rātou maoti tā rātou mau tauto'ora'a.

'Ua ha'amau te tuahine Maldonado i te hō'ē tahua rāve'a tūreiarā'a nō te mau pīahi o te piha tei topahia te i'oa « E tamari'i au nā te Atua », 'e e pia 'oia i reira i te tahi mana'o fa'auru 'e te mau 'irava, e rave rahi taime i roto i te hepetoma. Pinepine 'oia i te fa'atae i te poro'i uira i te mau pīahi nō te mau fa'ata'ara'a 'ohipa 'e te fa'aitoitorā'a. Tē mana'o ra 'oia e mea faufa'a 'ia fa'a'ohipa i te rāve'a 'āpara'ura'a tā rātou i 'ite maita'i, 'e tē manuia ra te reira. 'Ua parau 'ōhie mai 'oia : « 'Ua here au i ta'u mau pīahi ». 'Ua 'ite roa vau i terā here 'a parau mai ai 'oia i tā rātou mau tauto'ora'a, 'e 'ua fa'aha'a-mana'o mai tōna hi'ora'a i te mea tā te hō'ē ta'ata fa'aro'o 'e te 'ohipa e nehenehe e rave i roto i teie 'ohipa, ma te tauturu a te Fatu.

I te mau mahana ato'a e fa'aruru tā tātou feiā 'āpī i te mau uira'a fifi, 'e rave

rahi tā tātou, e mau feiā herehia e tāffī nei i te 'ite mai i te mau pāhonora'a. Te parau maita'i, e mau pāhonora'a e *vai ra* nō te mau uira'a. E fa'aro'o na i te mau poro'i 'āpī a tō tātou feiā fa'atere. Tē a'ohia nei tātou 'ia tuatāpapa 'e 'ia mārarama i te fa'anahora'a 'oa'oa a tō tātou Metua i te Ao ra. 'Ua fa'aha'a-mana'ohia ia tātou te mau parau tumu i roto i te poro'i nō ni'a i te 'utuāfare.¹² Tē fa'aitoitoia nei tātou 'ia ha'āpī'i 'e 'ia fa'a'ohipa i teie mau mātēria 'ei mētera fāito nō te vai noa i ni'a i te 'ē'a piriha'o 'e te oaoa.

Te matahiti i ma'iri a'enei, 'ua fārerei atu vau i te hō'ē metua vahine e tamari'i 'āpī tāna, tei fa'aoti e ha'a nō te pātia ārai i tāna mau tamari'i i mua i te mau 'umera'a 'ino tā rātou e fa'aruru nei i ni'a i te 'itenati 'e i te ha'a-pī'ira'a. E mā'iti 'oia hō'ē tumu parau i te hepetoma, e tumu parau iho ā tei paraparau-rahi-hia i ni'a i te 'itenati, e e fa'atupu 'oia i te tāu'ara'a parau i roto i te hepetoma i reira tāna mau tamari'i e ui ai i te mau uira'a 'e 'ua nehenehe atura 'ia tāna e fa'a'āifāito 'e e fa'au i tā rātou hi'ora'a nō ni'a i teie mau parau fifi ra. Tē fa'ariro nei 'oia i tōna fare 'ei vāhi ruru nō te ui i te uira'a, 'e fāri'i i te arata'ira'a pāpū nō ni'a i te 'evanelia.

Tē ha'ape'ape'a nei au ē, tei roto tātou i te huru 'ape'apera'a 'eiaha te ta'ata 'ia 'ino'ino mai 'e i te tahi taime 'aita ato'a tātou e ha'āpī'i atu nei i te mau parau tumu tano. 'Aita tātou e manuia ra i te ha'āpī'i i tā tātou feiā 'āpī tamāhine ē, e mea faufa'a rahi roa 'ino te fa'aineinera'a 'ia riro 'ei metua vahine nō te mea 'aita tātou e hina'aro 'ia 'ino'ino mai te feiā 'aita i fa'aipoipo 'aore rā rātou e'ita e nehenehe e fānau 'aore rā 'ia hi'ohia mai 'ei ta'ata 'ōpani i te mau mā'itira'a. I te tahi pae, 'aita paha tātou e manuia ra i te tūra'i i te parau nō te faufa'a rahi o te ha'āpī'ira'a nō te mea 'aita tātou i hina'aro 'ia mana'ohia ē, e mea faufa'a a'e te reira i te fa'aipoipora'a. Tē 'ape nei tātou i te parau ē, 'ua ha'amau tō tātou Metua i te Ao ra i te fa'aipoipora'a i rotopū i te tāne 'e te vahine inaha 'aita tātou i hina'aro 'ia 'ino'ino mai te feiā e hia'ai ra i te ta'ata o tōna iho 'āpeni. 'E e mana'o paha tātou ē, e

'ere i te mea 'ōhie roa 'ia paraparau nō ni'a i te 'āpenira'a 'aore rā te hereherera'a tano.

'Oia, te mau tuahine, tītauhia 'ia vai ara tātou i te mana'o o vetahi 'ē, e fa'a'ohipa ato'a rā tātou i te ferurira'a tano 'e tō tātou māramaramara'a i te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a nō te ti'a itoito 'e ma te 'āfaro i te taime e ha'api'i tātou i tā tātou mau tamari'i 'e te feiā 'āpi i te mau parau tumu faufa'rahi o te 'evanelia 'o te ti'a ia rātou 'ia māramarama nō te hāhaere i roto i te ao e ora ra rātou. Mai te peu e'ita tātou e ha'api'i i tā tātou mau tamari'i 'e te feiā 'āpi i te ha'api'ira'a tumu mau—e ha'api'i pāpū atu—nā te ao e ha'api'i ia rātou i te mau ha'avare a Sātane.

'Ua here au i te 'evanelia a Iesu Mesia 'e 'ua māuruuru vau ē a muri noa atu nō te arata'ira'a, te mana 'e te tauturu tāmahana tā'u e fāri'i nei 'ei tamāhine nā te Atua 'e nō te fafaura'a. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, 'ei vahine e ora ra i te mau tau 'ati rahi, 'ua ha'amaita'i te Fatu ia tātou i te mau mana ato'a, te mau hōro'a 'e te pūai tei tītauhia nō te fa'aineinera'a i te ao nō te Tae-piti-ra'a mai o te Fatu ra Iesu Mesia. Tē pure nei au e 'ite tātou pā'āto'a i tō tātou fāito pūai mau 'e e ti'a ho'i i ni'a nō te riro 'ei mau vahine fa'aro'o 'e te itoito tā tō tātou Metua i te ra'i e hina'aro nei 'ia riro tātou. I te 'ioa o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o « E te mau tāne, 'a ti'a mai i ni'a », *Tē mau himene*, n°194.
2. 2 Timoteo 3:1.
3. Moromona 8:39 ; hi'o ato'a te mau 'irava 26-38.
4. Moromona 8:38.
5. Iosepha Semita—Mataio 1:22.
6. Gary E. Stevenson, « Te mau parau mau māramarama 'e te faufa'a », *Liahona*, Novema 2015, 92.
7. Russell M. Nelson, « E reo tāparu i tō'u mau tuahine », *Liahona*, Novema 2015, 97.
8. Sheri Dew, *Women and the Priesthood: What One Mormon Woman Believes* (2013), 163.
9. Hi'o *E Mau Tamari'i Tamāhine i roto i Tō'u Basileiā : Te 'ā'amu 'e te 'ohipa a te Sōtaiete Tauturu* (2011), 7.
10. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:20.
11. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 109:22.
12. Hi'o « Te 'utuāfare : E Poro'i i tō te Ao nei », *Liahona*, Novema 2010, 129.

Na te peresideni Dieter F. Uchtdorf

Tauturu piti i roto i te Peresidenira'a Mātāmua

Te maha o te tahua, 'ōpani hope'a

« E fa'autu'a te Atua i te feiā i 'imi pāpū lāna ra », nō reira, 'a pātoto tāmou noa. Te mau tuahine, 'eiaha e fa'aru'ē. 'A 'imi i te Atua ma tō 'outou 'ā'au ato'a.

E au mau tuahine here, e mau hoa here, auē ia ha'amaita'i i tō tātou ha'aputupu-fa'ahou-ra'a mai i teie 'āmura'a na te ao nei i raro a'e i te arata'ira'a 'e te fa'aterera'a a tō tātou peropheta here 'e peresideni, Thomas S. Monson. Peresideni, 'ua here mātou 'e te pāturu nei ia 'oe ! 'Ua 'ite mātou 'ua here 'oe i te mau tuahine o te 'Ēkālesia.

E mea au nā'u 'ia haere mai i roto i teie tuha'a purera'a o te 'āmura'a rahi i fa'ata'ahia nā te mau tuahine o te 'Ēkālesia.

Te mau tuahine, 'ia 'ite ana'e au ia 'outou, e'ita tā'u e nehenehe 'eiaha e feruri i te mau vahine tei ha'aputapū pūai i tō'u orara'a : Tō'u mama rū'au 'e tō'u mama, nā ta'ata mātāmua tei fāri'i i te ani-manihini-ra'a 'ia haere 'e 'ia hi'o nō ni'a i te 'Ēkālesia.¹ Tē vai ra tā'u vahine fa'aipoipo here, o Harriet, o tā'u i here i te taime mātāmua 'a 'ite ai au iāna. Tē vai ra te metua vahine o Harriet, tei tomo mai i roto i te 'Ēkālesia 'aita i maoro i muri iho i te pohera'a tāna tāne nō te ma'i māriri 'aita'ata. I muri iho tō'u tuahine, tā'u tamāhine, tā'u mo'otua tamāhine, 'e tā'u hina tamāhine—'ua riro pau roa teie mau ta'ata'ei ha'amaita'ira'a nō'u. 'Ua

fa'atupu mau rātou i te hihii mahana i roto i tō'u orara'a. 'Ua fa'auru rātou iā'u 'ia riro 'ei tāne maita'i a'e 'e 'ei ta'ata fa'atere hāro'aro'a a'e nō te 'Ēkālesia. 'Āhiri 'aita rātou, e mea ta'a 'ē roa ia tō'u orara'a !

Penei a'e te mea e fa'aha'eha'a rahi iā'u maori rā, te 'itera'a ia ē, 'ua fa'a'itehia te reira huru ha'aputapū tō rātou e rave rahi mirioni taime ati a'e te 'Ēkālesia, na roto i te mau 'aravihi, te mau tāreni, te māramarama 'e te 'itera'a pāpū o te mau vahine fa'aro'o mai ia 'outou.

I teie nei, e riro paha te tahi pae 'o 'outou i te feruri ē, 'aita e au ia rātou teie huru 'āruera'a teitei. Tē feruri nei paha 'outou ē, e mea ha'iha'i roa 'outou nō te fa'atupu i te ha'aputapūra'a pāpū i ni'a ia vetahi 'ē. Penei a'e 'aita roa atu 'outou e fefuri nei ē, e « vahine fa'aro'o » 'outou i te mea ē, i te tahi taime, e mana'o fēa'a 'e 'aore rā e mana'o ri'ari'a tō roto ia 'outou.

I teie mahana, tē hina'aro nei au e paraparau i te mau ta'ata ato'a tei feruri mai te reira te huru—e tei roto paha tātou pā'āto'a i te reira huru i te tahi taime. Tē hina'aro nei au e paraparau nō ni'a i te fa'aro'o—e aha te reira, e

aha tāna e nehenehe 'e 'aore rā, e'ita e nehenehe e rave, 'e e aha te tītauhia ia tātou nō te fa'a'ohipa i te mana o te fa'aro'o i roto i tō tātou orara'a.

E aha te fa'aro'o

Te fa'aro'o o te hō'ē ia 'itera'a pūai nō te hō'ē mea o tā tātou e tī'aturi nei—hō'ē 'itera'a pūai o te tūra'i ia tātou 'ia rave i te mau mea o tā tātou e 'ore e rave. « Te fa'aro'o o te 'ite-pāpū-ra'a ia i te mea tā tātou e tīa'i nei 'e te pāpūra'a i te mea tā tātou e 'ore nei e 'ite ».²

E aura'a te reira nō te feiā e tī'aturi, āre'a nō te feiā tī'aturi 'ore ra, e 'ere ia i te mea pāpū roa. E ta'iri'iri rātou i tō rātou upo'o ma te ui ē ; « Nāhea hō'ē ta'ata e pāpū ai i te mea e 'ore e 'ite-mata-hia e rātou ? » Nō rātou, te hō'ē teie fa'a'itera'a nō te huru ta'a 'ore o te ha'apa'ora'a fa'aro'o.

Te mea 'aore e ta'ahia ra e rātou maori rā, tē vai ra te tahi atu mau rāve'a nō te hi'o, ta'a 'ē atu i te hi'ora'a i tō tātou mata, te tahi atu mau rave'a nō te 'ite, ta'a 'ē atu i te 'ite fāfā o tō tātou rima, te tahi atu mau rāve'a nō te fa'aro'o, ta'a 'ē atu te fa'aro'ora'a o tō tātou tari'a.

Te hō'ē teie mea mai te huru i te 'itera'a o te hō'ē tamāhine tei haere e ori haere e tōna mama rū'au. E mea nehenehe te hīmene a te mau manu i te fa'aro'ora'a te tamāhine, 'e 'ua fa'a'ite 'oia i tōna mama rū'au i te mau ta'ira'a ato'a.

« Te fa'aro'o ra ānei 'oe i tera ? » te uira'a ia a te tamāhine iti na ni'a iho noa. Terā rā, e tari'a turi tō tōna mama rū'au e 'aita tāna e nehenehe e fa'aro'o i te mau ta'ira'a.

I te pae hope'a, 'ua tūturi ihora te mama rū'au i raro e nā 'ō atura, « 'eiaha e 'ino'ino, e tā'u here iti. 'Aita o mama rū'au e fa'aro'o maita'i ».

Ma te au 'ore, 'ua tāpe'a ihora te tamāhine i te upo'o o tōna mama rū'au i roto i tōna na rima, 'ua hi'o pāpū i roto i tōna na mata e nā 'ō atura, « mama rū'au, fa'aro'o pūai a'e ! »

Tē vai ra te tahi mau ha'api'ira'a i roto i teie 'ā'amu nō te feiā tī'aturi 'ore 'e nō te feiā tī'aturi. 'Eiaha nō te mea ē, 'aita e nehenehe ia tātou 'ia fa'aro'o i te hō'ē mea, 'aita ia e vai ra hō'ē noa

a'e mea e fa'aro'o. E nehenehe e piti ta'ata e fa'aro'o i te hō'ē ā parau poro'i 'e 'aore rā, e tai'o i te hō'ē ā pāpa'ira'a mo'a, e hō'ē te fāri'i i te fa'a'itera'a a te Vārua, āre'a te tahi ra, 'aita ia.

'Āre'a rā, nō te tauturu i tei herehia e tātou ia 'ite i te reo o te Vārua 'e te nehenehe rahi mure 'ore 'e te hōhonu o te 'evanelia a Iesu Mesia, mai te mea ē, e parau tātou ia rātou 'ia « fa'aro'o pūai a'e » e'ita paha te reira e riro 'ei rāve'a tauturu.

Penei a'e te a'ora'a maita'i a'e—nō te hō'ē ta'ata e hina'aro e fa'arahi i te fa'aro'o—maori rā 'ia fa'aro'o ta'a 'ē atu. Tē fa'aitoito mai nei te 'āpōsetolo Paulo ia tātou 'ia 'imi i te reo e paraparau i tō tātou vārua 'eiaha i tō tātou noa tari'a. 'Ua ha'api'i mai 'oia ē, « e 'ore rā te ta'ata e ha'apa'o i tā te tino ra, e fāri'i mai i tā te Vārua o te Atua ra ; e mea ma'ama'a ia iāna e 'ore ho'i 'oia e 'ite i te reira, nō te mea, i 'imihia te reira e te vārua ».³ 'Aore rā 'ia feruri tātou i te parau a te tamaiti hui ari'i nō te buka a Saint Exupery tei parau ē : « Hō'ē e 'ite māmarama noa ma te 'ā'au. Te mau mea faufa'a e 'ite-'ore-hia i te mata ».⁴

Te mana 'e te mau 'ōti'a o te fa'aro'o

I te tahi mau taime e 'ere i te mea 'ōhie 'ia fa'ahotu i te fa'aro'o i roto i te mau mea pae vārua 'a ora noa ai i roto i te ao tāhuti nei. Terā rā e mau'ara'a maita'i te tauto'ora'a, i te mea ē, e

nehenehe te mana o te fa'aro'o i roto i tō tātou orara'a e riro 'ei mea hōhonu. Tē ha'api'i mai nei te mau pāpa'ira'a mo'a ia tātou ē, na roto i te fa'aro'o i hāmanihia ai te ao nei, i fa'ata'a-'ē-hia ai te mau pape, i fa'ati'ahia ai tei pohe, 'e i fa'anuu-'ē-hia ai te mau mou'a i tō rātou ra haere'a.⁵

'Āre'a rā, e riro ā te tahi pae i te ui ē, « mai te peu ē e mana rahi tō te fa'aro'o, nō te aha 'aita e tī'a iā'u 'ia fāri'i i te hō'ē pāhonora'a i te hō'ē pure 'ā'au tae mau ? 'Aita vau e tūtau nei 'ia fa'ata'a-'ē-hia te miti 'e 'aore rā 'ia fa'anuu'uhia te mou'a. Hina'aro noa vau 'ia pe'e tō'u ma'i 'e 'aore rā 'ia fa'a'ore tō'u na metua i te hapa te tahi e te tahi 'e 'aore rā 'ia fā mai te hō'ē hoa mure 'ore i tō'u 'ūputa ma te tāpe'a i te hō'ē pūpā tiare i roto i te hō'ē rima 'e te hō'ē tāpe'a rima i roto i te tahi rima. Nō te aha 'aita e tī'a i tō'u fa'aro'o 'ia fa'atupu i te reira ? »

E mana rahi tō te fa'aro'o, 'e e mea pinepine i te fa'atupu i te temeio. Terā rā, noa atu te huru fāito o tō tātou fa'aro'o, e piti mea e'ita e oti i te fa'aro'o 'ia rave. A tahi, e'ita 'oia e fa'a'ino i te tī'amāra'a o te tahi atu ta'ata.

'Ua pure te hō'ē vahine e rave rahi matahiti te maoro nō tāna tamāhine tei fa'aru'e i te 'Ēkālesia, 'ia ho'i mai i roto i te nana a te Mesia, 'e 'ua paruparu tōna mana'o i te mea ē, e au ra 'aita tāna mau pure i pāhonohia. 'Ua rahi roa

atu tōna pe'ape'a 'a fa'aro'o ai 'oia i te mau 'ā'amu nō te tahi atu mau tamari'i pūhura tao'a tei tātarahapa i tō rātou mau haere'a.

E 'ere te fifi nō te nava'i 'ore te pure 'e 'aore rā, te iti te fa'aro'o. Titau-noa-hia iāna ia 'ite ē, noa atu te māuiui rahi ō tō tātou Metua i te Ao ra, e 'ore roa 'Oia e fa'ahepo i te hō'ē ta'ata 'ia mā'iti i te 'ē'a o te parau ti'a. 'Aita te Atua i fa'ahepo i tāna iho mau tamari'i 'ia pe'e mai Iāna i te ao hou te tahuti nei. E aha atu ia te 'orerera'a 'Oia e fa'ahepo ia tātou i teie nei 'a rātere ai tātou i roto i teie orara'a tāhuti nei?

E ani manihini te Atua, 'e e tāparu. E fa'atoro mai te Atua i te rima ma te rohirohi 'ore, ma te here e ma te fa'auru 'e te fa'aitoito. E 'ore roa atu rā te Atua e fa'ahepo—na te reira e ha'amou i tāna fa'anahonahora'a rahi nō tō tātou haerera'a mure 'ore i mua.

Te piti o te 'ohipa e 'ore te fa'aro'o e nehenehe e rave o te fa'ahepora'a ia i te Atua i tō tātou hina'aro. E'ita tā tātou e nehenehe e fa'ahepo i te Atua 'ia ha'apa'o i tō tātou mau hina'aro—noa atu te ti'a o tō tātou ferurira'a 'e 'aore rā noa atu e pure tātou ma te 'ā'au tae. 'A feruri na ia Paulo, tei tāparu i te Fatu e rave rahi taime ia tāmarūhia tōna ati, tāna ho'i i parau ra ē, « te hō'ē tara i roto i te tino ». E 'ere rā te reira i te hina'aro o te Atua. I te pae hope'a 'ua 'ite a'era Paulo ē, 'ua riro tōna 'ati 'ei ha'amaita'ira'a, 'e 'ua ha'amaita'i atura 'oia i te Atua nō te 'orerera'a e pāhono i tāna mau pure mai te au i tāna i tia'i ra.⁶

Te ti'aturi 'e te fa'aro'o

'Aita, te tumu o te fa'aro'o e 'ere i te *tauirā'a* i te hina'aro o te Atua, o te ha'apūaira'a rā ia tātou 'ia *ha'apa'o* i te hina'aro o te Atua. Te fa'aro'o o te ti'aturi ia—ti'aturi ē 'ua 'ite te Atua i tā tātou e 'ore e 'ite nei, 'e e 'ite 'Oia i tā tātou e 'ore e rave nei.⁷ I te tahi mau taime, 'aita e nava'i 'ia ti'aturi noa i tā tātou iho hi'ora'a 'ātea 'e tā tātou ha'avāra'a.

'Ua ha'api'i mai au i te reira i roto i tō'u tōro'a pairati manureva, i te mau mahana e titauhia ai au 'ia rere na roto i te rūpehu ta'ota'o 'e 'aore rā na roto i te mau ata e te tahi noa tau metera

e 'itehia atu i mua. Titauhia iā'u 'ia ha'apa'o i te mau materia o te fa'a'ite mai iā'u ē tei hea vau e te tere nei au i hea. Titauhia iā'u 'ia fa'aro'o i te reo o te pū hi'opo'ara'a terera'a na te reva. E ti'a iā'u 'ia pe'e i te arata'ira'a a te ta'ata tei mau i te mau ha'amāramaramara'a tano a'e i tā'u. Te hō'ē ta'ata 'aita vau e 'ite ra o tā'u rā i ha'api'i i te ti'aturi. Te hō'ē ta'ata o te nehenehe e 'ite i te mea e'ita tā'u e nehenehe e 'ite. E ti'a iā'u 'ia ti'aturi 'e 'ia rave ma te au nō te tapae ma te hau i te vāhi tapaera'a.

Te aura'a o te fa'aro'o, tō tātou ia ti'aturira'a 'eiaha i ni'a noa i te pa'ari o te Atua i ni'a ato'a rā i Tōna here. Tōna aura'a maori rā, e here fāito ti'a mau tō te Atua ia tātou, te mau mea ato'a tāna e rave—te mau ha'amaita'ira'a ato'a tāna e hōro'a 'e te mau ha'amaita'ira'a ato'a tāna e tāpe'a, nō te hō'ē taime—nō tō tātou ia 'oa'oa mure 'ore.⁸

Na roto i teie huru fa'aro'o, noa atu ē, 'aita paha tātou e maramarama ra nō te aha te tahi mau mea e tupu ai 'e 'aore rā, nō te aha te tahi mau pure i 'ore ai i pahonohia, e nehenehe tā tātou e 'ite ē, i te pae hope'a e aura'a tō te mau mea ato'a. « Tē fa'atupu nei te mau mea ato'a i te maita'i nō te feiā e hina'aro i te Atua ».⁹

E 'āfaro te mau mea ato'a. E maita'i te mau mea ato'a.

Mea pāpū ia tātou ē, e tae mai te mau pāhonora'a, 'e e ti'aturi tātou e'ita tātou e māuruuru noa i te mau pāhonora'a, e pāremo rā tātou i te aroha, te maita'i, te 'ā'au hōro'a 'e te here o tō tātou Metua i te ao ra nō tātou, tāna mau tamari'i.

'A tāmau noa i te pātoto

E tae noa atu i te taime, e haere ai tātou na roto i te fāito fa'aro'o e vai ra i roto ia tātou,¹⁰ ma te 'imi tāmau noa 'ia fa'arahi i tō tātou fa'aro'o. I te tahi mau taime e 'ere teie i te 'ohipa na'ina'i. O rātou 'aita e fa'aroma'i, 'aita e hōro'a mau ia rātou, 'e 'aore rā, e mea tau'a 'ore, e feruri rātou ē, e'ita e roa'a te fa'aro'o. O rātou o te paruparu 'oi'oi te mana'o 'e 'aore rā, e nevaneva, e mea fifi nō rātou 'ia 'ite i te reira. E tae mai te fa'aro'o i te ta'ata ha'eha'a, tei itoito, tei tāmau māite noa.

E tae mai te fa'aro'o i te feiā e aufau i te ho'o o te ha'apa'o maita'i.

'Ua fa'ahōho'ahia teie parau mau i roto i te 'ohipa tei tupu i ni'a i nā misiōnare taure'are'a e piti tei tāvini i Europa, i roto i te hō'ē vāhi e mea iti roa te bāpetizora'a fa'afāriu. Tē mana'o nei au ē, e ti'a ia rāua 'ia feruri ē, te 'ohipa tā rāua i rave, e'ita ia e fa'atupu i te hō'ē ta'a-'ē-ra'a rahi.

Terā rā, e *fa'aro'o* tō teie nā misiōnare, 'e na te reira i fa'auru ia rāua 'ia rave i te 'ohipa. 'Ua feruri rāua ē, mai te mea 'aita hō'ē ta'ata e fa'aro'o mai i tā rāua parau poro'i, e 'ere ia nō te mea ē, 'ua rave ri'iri'i noa rāua i te 'ohipa.

I te hō'ē mahana, 'ua fa'auruhia rāua e haere e fārerei i te mau ta'ata e noho ra i roto i te hō'ē fare nohora'a maita'i e maha tahua. 'Ua ha'amata rāua na ni'a i te tahua mātāmua 'e 'ua pātoto i ni'a i te 'ōpani tāta'itahi, ma te vauvau i tā rāua parau poro'i fa'aora nō ni'a ia Iesu Mesia 'e te fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai o tāna 'Ēkalesia.

'Aore hō'ē ta'ata i ni'a i te tahua mātāmua i fa'aro'o mai ia rāua.

Auē ia te 'ohie ia parau ē, 'e 'ua tāmata tāua. E fa'aoti tāua i'ō nei. Haere ana'e 'e e tamata i te tahi atu fare tahua ».

Terā rā, e *fa'aro'o* tō teie nā misiōnare 'e 'ua ineine e *'ohipa*, 'e nō reira, 'ua

Te fare tahua i Heremani i reira e piti misiōnare ha'apa'o maita'i i te pātōtōra'a i te mau 'ōpani ato'a.

pātoto rāua i ni'a i te mau 'ōpani ato'a i ni'a i te tahua piti.

Hō'ē ā huru, 'aita hō'ē ta'ata i fa'a-ro'o mai.

Hō'ē ā huru i ni'a i te tahua toru. E mai te reira ato'a te tahua maha—tae roa atu i te taime 'a pātoto ai rāua i ni'a i te 'ōpani hope'a o te tahua maha.

I te mātarara'a mai taua 'ōpani ra, hō'ē tamāhine tei 'ata'ata mai ia rāua 'e 'ua ani mai ra 'ia tia'i ri'i e haere 'oia e paraparau i tōna māmā.

E 36 noa matahiti tō tōna māmā, nō pohe noa a'e nei ho'i tāna tāne. 'Ua parau mai ra tōna māmā iāna 'ia parau i te mau misiōnare 'ia ho'i 'e 'aita 'oia e 'ana'anatae i te paraparau i te mau misiōnare momoni.

'Ua tāparu rā te tamāhine iāna. E mea maita'i roa teie nā taure'are'a, tāna ia parau. Nō te tahi noa ho'i nau minuti ri'i.

'Ua fāri'i te māmā ma te au 'ore. 'Ua vauvau atura nā misiōnare i tā rāua parau poro'i 'e 'ua hōro'a atura i te hō'ē buka i te māmā ra nō te tai'o—te Buka a Moromona.

'Ia reva atu rāua, 'ua fa'aoti a'era te māmā e tai'o 'oia i te tahi a'e mau 'api ri'i.

Tau mahana ri'i i muri mai 'ua hope iāna te buka tā'ato'a i te tai'o.

'Aita i maoro i muri mai, 'ua tomo 'oia e tāna na tamāhine i roto i te pape nō te bāpetizora'a

'Ia haere mai teie 'utuāfare na'ina'i i te 'āma'a i Francfort Heremani, 'ua 'ite a'era hō'ē diakono 'āpī i te nehenehe o te hō'ē o teie na tamāhine 'e 'ua feruri a'era ē, « e 'ohipa maita'i roa tā teie

Te tuahine Harriet Uchtdorf (i rōpū) i tōna 'āpīra'a 'e tōna māmā, tōna tuahine 'e te mau misiōnare rave tāmāu.

nā misiōnare e rave nei ! »

Te i'oa o taua diakono 'āpī ra, o Dieter Uchtdorf ia. 'E te tamāhine hāviti—te tamāhine tei tāparu i tōna māmā 'ia fa'aro'o i te mau misiōnare—e i'oa nō te ao ra tōna, o Harriet. 'Ua riro 'oia 'ei fa'aurura'a na te ao nei 'a 'āpiti mai ai 'oia iā'u i roto i tō'u mau tere. 'Ua ha'amaita'i 'oia te mau orara'a o e rave rahi ta'ata na roto i tōna here i te 'evanelia 'e tōna huru ta'ata pe'epe'e. O 'oia mau te hihī mahana o tō'u orara'a.

Auē te pinepine tō'u fa'ateiteira'a i tō'u 'ā'u i te māuruuru i nā misiōnare tei 'ore i fa'aoti i te tahua mātāmua ! Auē te pinepine te fa'a'itera'a tō'u 'ā'u i te māuruuru nō tō rāua fa'a-ro'o 'e te 'ohipa Auē te pinepine o tō'u māuruuru ē, 'ua rave tāmāu noa rāua—e tae roa atu i te tahua maha, te 'ōpani hope'a.

E 'iritihia mai te 'ōpani ia 'outou

I roto i tā tātou tuatāpapara'a i te fa'aro'o tāmāu māite, i roto i tā tātou tūtavara'a 'ia natihia tātou i te ao mure 'ore, ha'amana'o tātou i te fafau'a a te Fatu : « E pātoto atu, e 'iritihia mai te 'ōpani ia 'outou ».¹¹

E fa'aru'e ānei tātou i muri a'e i te pātotorā'a i te hō'ē 'ōpani 'e 'aore rā i te piti ? Hō'ē tahua 'e 'aore ra e piti ?

'E 'aore rā, e tāmāu noa ānei tātou i te 'imi e tae roa atu i te tahua maha, te 'ōpani hope'a ?

« E fa'auto'a te Atua i te feiā i 'imi pāpū iāna ra »,¹² terā rā, e 'ere te reira utu'a tei muri mai i te 'ōpani mātāmua. Nō reira, 'a pātoto tāmāu noa. 'Eiaha e fa'aru'e. 'A 'imi i te Atua ma tō 'outou

Te tuahine Uchtdorf tei 'āpiti atu i roto i te mau tere o te peresideni Uchtdorf 'e 'ua ha'amaita'i i te mau orara'a 'a fa'a'ite ai i tōna here nō te 'evanelia.

'ā'u ato'a. 'A fa'a'ohipa i te fa'aro'o. 'A haere ma te parau ti'a.

Tē fafau atu nei au ē, mai te mea e na reira 'outou—e tae roa atu i te tahua maha, te 'ōpani hope'a—e fāri'i 'outou i te 'itera'a tā 'outou e 'imi ra. E 'iteahia te fa'aro'o ia 'outou. E 'ia tae i te hō'ē mahana e 'i 'outou i te māramarama o te tupu i te « 'ana'anara'a e tae noa atu i te mahana mau ra ».¹³

E ā'u mau tuahine here i roto i te Mesia, tē vai mau nei te Atua.

Tē ora nei 'Oia.

Tē here nei 'Oia ia 'outou.

Ua ite Oia ia outou.

Tē hāroaroa nei 'Oia ia 'outou.

Tē 'ite nei 'Oia i te tāparu muhu 'ore a tō 'outou 'ā'u.

'Aita 'oia i fa'aru'e ia 'outou.

E'ita roa 'Oia e fa'aru'e ia 'outou.

Teie tō'u 'itera'a pāpū 'e tā'u ha'amaita'ira'a 'āpōsetolo ia 'outou tāta'ita-hi ē e 'ite 'outou i roto i tō 'outou 'ā'u 'e te vārua i teie parau mau fa'ahiahia nō 'outou iho. 'A ora ma te fa'aro'o, te mau hoa here, te mau tuahine here 'e « ia fa'arahi mai ā te Fatu tō [tātou] Atua ia 'outou, e 'ia riro te ta'ata hō'ē ra 'ei tausani 'e 'ia ha'amaita'i mai ho'i ia 'outou i tāna ho'i i parau mai ia 'outou na ! »¹⁴

Tē vaiho atu nei au i tō'u fa'aro'o ia 'outou na, 'e tō'u ti'aturira'a pāpū, e tō'u 'itera'a pāpū 'e te 'āueue 'ore ē e 'ohipa teie na te Atua. I te i'oa mo'a o tō tātou Fa'aora Here, o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Dieter F. Uchtdorf, « Te taime nō te fa'a'ite pāpū », *Liahona*, Novema 2004, 74, 'e *Sister Eternal* (2005).
2. Hebera 11:1, New International Version (1984).
3. 1 Korinetia 2:14, New International Version (2011).
4. Antoine de Saint-Exupéry, *Te tamaiti hui ari'i*, trans. Richard Howard (2000), 63.
5. Hi'o Hebera 11:3, 5, 29, 35; Etera 12:30; Mose 7:13.
6. Hi'o 2 Korinetia 12:7-10.
7. Hi'o Isaia 55:8-9.
8. Hi'o 2 Nephi 26:24.
9. Hi'o Roma 8:28.
10. Hi'o 2 Korinetia 5:7.
11. Mataio 7:7.
12. Hebera 11:6, New International Version (1984).
13. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 50:24.
14. Deuteronomi 1:11, New International Version (2011).

Tuhaa pureraa no te pō'ipo'i mahana maa | 1 no atopa 2016

Na te peresideni Dieter F. Uchtdorf
Tauturu piti i roto i te Peresidenira'a Mātāmua

'Auē te rahi o te rāve'a o tō tātou Atua!

'Ua rahi roa hō'i te māramarama 'e te parau mau māere 'ati a'e ia tātou, 'e tē uiui nei te mana'o ē, 'ua māuruuru mau ānei tātou i te mea e vai ra.

Auē te ha'amaita'ira'a nō tātou 'ia putuputu fa'ahou ā i roto i teie 'āmaira'a 'ati a'e te ao nei, i raro a'e i te fa'aterera'a 'e te arata'ira'a o tō tātou peropheta here, te peresideni Thomas S. Monson. Peresideni, 'ua here mātou ia 'oe 'e tē turu nei mātou ia 'oe ma tō mātou 'ā'au ato'a!

I te tau 'a rave ai au i te 'ohipa 'ei pairati manureva, 'ua tūru'i rahi au i ni'a i te tano 'e te maita'i o te mau mātini rorouira 'aita rā tā'u iho patapatara'a i te mātini rorouira. I te piha tōro'a, 'ei ti'a fa'atere, nā te mau tauturu 'e te mau pāpa'i parau e tauturu mai iā'u i teie 'ohipa.

'Ua tau pauroa te reira i te matahiti 1994 'a pi'ihia ai au i roto i te hui mana fa'atere rahi. Ta'u pi'ira'a, e haere ia e tāvini i te mau ta'ata, e mea au roa, terā rā, e 'ohipa ato'a i te piha tōro'a o te 'Ēkālesia—'aita vau i mana'o a'enei ē, terā te fāito rahi.

Hitimahuta vau i ta'u mauha'a nō te 'ore e paremo i raro a'e i ta'u 'ohipa, te mātini rorouira ia.

Nō te taime mātāmua o tō'u orara'a, fitauhia 'ia pātia vau i tō'u upo'o i roto i teie ao ta'a 'ē 'e te 'aro'aro 'e te ta'a 'ore hō'i.

I te ha'amatarā'a iho ā, e 'ere māua te mātini rorouira i te hoa rahi.

'Ua tāmatamata te feiā 'aravihi rorouira i te ha'api'i mai iā'u nāhea i te fa'ahou i te reira. 'Ua ti'a noa mai rātou nā muri iā'u, 'e nā ni'a mai e patapata vitiviti tō rātou rima, mai te huru ra te tahi pehe, i ni'a i te patapatara'a.

« Tē ta'a ra ia 'oe », e parau mai rātou. « Mea nā reira »

'Aita vau i ta'a ri'i a'e. Pa'ari te ha'api'ipi'ira'a.

Mai te huru te terera'a o ta'u ha'api'ira'a i te hō'ē patura'a 'ōfa'i araea.

E taime rahi tei pau, tūtauhia 'ia nā ni'a fa'ahou, te fa'aroma'i ; te fāito rahi ti'aturira'a 'e te fa'aro'o ; te fa'aitoitorā'a rahi o ta'u vahine 'e e rave rahi litera inu tihota 'ore, e'ita vau e parau atu te i'oa.

I teienei, 22 matahiti i muri iho, e rāve'a rorouira ana'e 'ati a'e iā'u. E rata uira, te Twitter 'e te 'api Facebook tā'u. E niuniu rorouira tā'u, te « tablette », te mātini rorouira'a 'āfa'ifa'i 'e te pata hōho'a tāmūmera. 'E noa atu 'aita ā tō'u 'aravihi i teie mau mātini i ra'e roa i te 'aravihi o te hō'ē tamari'i hitu matahiti, nō te hō'ē ta'ata hitu 'ahuru matahiti, 'ua tano noa.

E 'ohipa ta'a 'ē rā tā'u i 'apo mai. Rahi noa atu tō'u 'aravihi i teie mau mātini, rahi noa ato'a atu tō'u tāu'a-'ore-ra'a i te reira.

Nō te hō'ē tuha'a rahi o te tua'ā'ai o te ta'ata nei, 'o te pua'ahorofenua nō te fa'atae vitiviti i te poro'i. Nō te hāpono i te poro'i ē 'ia hō'i mai te pāhonora'a, e tau mahana ia 'aore rā tau 'āva'e te maoro. I teienei, e tere tā tātou mau poro'i tauasini maile nā ni'a i te reva 'aore rā tauasini mētera nā raro a'e i te moana nō te tāpae i terā pae mai o te ao, 'e mai te peu noa atu e taere ri'i te tahi setoni, e 'ino'ino tātou nō te taere.

Mai te huru ra ē, e nātura ta'ata terā : 'ia mātau roa ana'e tātou i te hō'ē mea, noa atu te huru semeio 'e te māere rahi, e mōrohi tō tātou mana'o māere 'e e fa'ariri tātou i te reira mai te hō'ē noa mea mai te reira.

Tē tāu'a 'ore ra ānei tātou i te mau parau mau pae vārua ?

E 'ere paha te tāu'a-'ore-ra'a i tā tātou mau mātini rorouira 'e te mau fa'a'ōhiera'a i te fifi rahi roa. Te mea 'oto rā, i te tahi taime, 'o terā ato'a tō tātou huru i mua i te ha'api'ira'a tumu mure 'ore o te 'evanelia a Iesu Mesia e māhorahora ai te vārua. I roto i te 'Ēkālesia a Iesu Mesia, 'ua rahi roa te mau mea i hōro'ahia mai. 'Ua rahi roa ho'i te māramarama 'e te parau mau māere 'ati a'e ia tātou, 'e tē uiui nei te mana'o ē, 'ua māuruuru mau ānei tātou i te mea e vai ra.

'A feruri na i te mau pipi mātāmua tei 'āpe'e haere 'e tei paraparau i te Fa'aora 'a 'ohipa ai 'oia i ni'a i te fenua nei. 'A feruri na i te māuruuru rahi 'e te mana'o tura tei mani'i i roto i tō rātou 'ā'au 'e tei fa'a'i i te mana'o i te 'itera'a atu iāna tei ti'a fa'ahou mai mai te mēnema ra, i te fāfāra'a atu i te mau puta i ni'a i tōna nā rima. 'Ua tau roa 'ino tō rātou orara'a nei !

'A feruri na i te feiā mo'a mātāmua nō teie tau tu'ura'a tei mātāu i te peropheta Iosepha Semita, 'e 'ua fa'aro'o rātou iāna i te porora'a i te 'evanelia

te fa'aho'i-fa'ahou-hia mai. 'A feruri i te mea i tō rātou 'ā'au i te 'itera'a ē, 'ua vētea-fa'ahou-hia te pāruru i rōpū i te ra'i 'e teie nei ao, 'e 'ua mani'i mai te māramarama 'e te 'ite i ni'a i te fenua nei, mai tō tātou fare tiretiera ra i ni'a.

Nā ni'a roa atu rā, 'a feruri i te mea i tō 'outou 'ā'au 'a ti'aturi ai 'outou nō te taime mātāmua, 'e 'a māramarama ho'i 'outou ē, e tamari'i mau 'outou nā te Atua ; 'e 'ua fāri'i Iesu Mesia 'ia mamae nō tā 'outou mau hara, 'ia ti'a mā fa'ahou ā 'outou ; 'e e parau mau te mana autahu'ara'a 'e e ti'a i te reira 'ia tā'amu ia 'outou 'e tei herehia nō te tau ē a muri noa atu ; 'e e peropheta ora i ni'a i te fenua nei i teie mahana. E ere ānei i te mea māere 'e te faahiahia ?

'Ia ferurihia teie mau mea ato'a, e aha pa'i tātou e nehenehe e 'ore e 'ana'anatae i te haere mai i tā tātou mau purera'a a te 'Ēkālesia ? 'E 'aore rā e fiu i te tai'o i te mau pāpa'ira'a mo'a ? Iā'u nei, hō'ē noa tumu e nā reira ai maori rā 'ua vare'a te ara-'ō-hie-ra'a o tō tātou 'ā'au 'e 'aita fa'ahou terā māuruuru 'e terā māere nō te mau hōro'a mo'a 'e te fa'ahiahia i hō-mai-hia mai e te Atua. Tei mua i tō tātou nei

mata te mau parau mau tau ora, 'e nā te rima noa e patapata, terā rā, i te tahi taime, tē haere ti'aruhe nei tātou i ni'a i te 'ē'a o te ti'ara'a pipi. Pinepine roa tātou i te vaiho i te mau hapehape o tō tātou mau hoa melo e fa'aōnevaneva ia tātou, 'aita atura tātou e pe'e i te hi'ora'a o tō tātou 'Ōrometua. Tē ta'ahi nei tātou i ni'a i te hō'ē 'ē'a 'ua 'āpapa noa te mau daiamani 'āre'a rā e'ita tō tātou mata e nehenehe e fa'ata'a i te reira 'e te 'ōfa'i noa.

E poro'i mātāuhia

I tō'u āpīra'a, e ani mai tō'u mau hoa taure'are'a iā'u nō ni'a i tō'u ha'a-pa'ora'a fa'aro'o. E pinepine au i te ha'amata i te fa'ata'a atu i te mau mea ta'a 'ē, mai te ture nō te Parau pa'ari. I te tahi taime, e tūra'i au i te mau parau e tū'ati i te mau fa'aro'o keresetiano ato'a. 'Aita teie mau mea i fa'a'ana'anatae rahi roa ia rātou. 'Ia paraparau ana'e rā vau nō ni'a i te fa'anahora'a rahi 'oa'oa a tō tātou Metua i te Ra'i nō tātou, tāna mau tamari'i, e tāu'a mai rātou.

Tē ha'amana'o nei au i te pāpa'ira'a i te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a i ni'a i te tāpura 'ere'ere i roto i te hō'ē piha ha'api'ira'a i te fare pure i Francfort, i Heremani. 'Ua pāpa'i au i te tahi mau menemene 'ei fa'ahōho'ara'a nō te orara'a hou i te tāhuti, te tāhuti 'e te ho'ira'a i tō tātou nau metua i te ra'i i muri iho i teie orara'a.

'Ei taure'are'a, e mea au roa nā'u 'ia fa'a'ite i teie poro'i fa'ahiahia. 'Ia fa'ata'a atu vau i teie mau parau tumu nā roto i ta'u iho mau parau 'ōhie, e māuruuru rahi e mani'i mai i tō'u 'ā'au nō te Atua tei here i tāna mau tamari'i 'e nō te Fa'aora tei fa'a'ora ia tātou i te pohe 'e ia hade. Te'ote'o roa ho'i au i teie poro'i here 'e te poupou 'e te ti'aturi rahi.

E parau mai te tahi o tō'u mau hoa ē, mai te huru ra ē, e poro'i mātāuhia te reira, noa atu ā 'aita a'enei te reira i ha'api'ihia i tā rātou purera'a. Mai te huru ra ē, 'ua 'ite a'ena rātou e parau mau te reira, mai te huru ra ē, tē tu'u noa ra vau i te tahi māramarama i ni'a i te hō'ē mea tei a'a-noa-hia i te hōhonu o tō rātou 'ā'au.

E mau pāhonora'a tā tātou!

Tē ti'aturi nei au ē, tei roto i te ā'au o te ta'ata ato'a te tahi o teie mau huru uira'a tumu nō ni'a i te orara'a nei. Nō hea mai au? Nō te aha vau i'ō nei? E aha te tupu 'ia pohe atu vau?

E mau uira'a mai te reira tei uihia e te ta'ata tāhuti mai te 'ōmuara'a mai ā o te mau tau. Te mau philosopho, te mau 'aivāna'a 'e te feiā tātara parau, 'ua hōro'a ana'e rātou i tō rātou ora 'e tā rātou faufa'a nō te 'imi i te mau pāhonora'a.

'Ua māuruuru vau i te 'evanelia a Iesu Mesia i fa'aho'ihia mai 'o tē pāhono nei i te mau uira'a 'ātīraua roa o te orara'a. Tē ha'api'ihia nei teie mau pāhonora'a i roto i Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a Nei. E mau pāhonora'a mau 'e te pāpū 'e te 'āfaro 'e te 'ōhie 'ia māramarama. E mau pāhonora'a fa'auru 'e tē ha'api'i nei tātou i te reira i te tama toru matahiti o te piha hihī mahana.

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, e mea mure 'ore tātou, 'aita e ha'amatarara'a 'e 'aita e hope'ara'a. I vai noa na tātou.¹ E mau tamari'i vārua mau tātou a nā metua hanahana 'e te tāhuti 'ore 'e te pūai hope i te ra'i ra!

Nō roto mai tātou i te aora'i hanahana o te Fatu, tō tātou Atua. Nō roto mai tātou i te fare hui ari'i o Elohima, te Atua teitei. 'Ua pe'e tātou iāna i te orara'a hou i te tāhuti nei. I fa'aro'o na tātou iāna i te paraparaura'a, i 'ite na tātou i tōna hanahana ari'i, i ha'api'i na tātou i tōna mau 'ē'a.

I ti'a na tātou i roto i te 'āpo'ora'a rahi i reira tō tātou Metua here i te vauvaura'a mai i tāna fa'anahora'a nō tātou—e haere mai tātou i te fenua nei, e fāri'i i te tino tāhuti, e ha'api'i 'ia mā'iti i rotopū i te maita'i 'e te 'ino 'e e haere i mua mai te 'ore e roa'a i te tahi atu rāve'a.

I te haerera'a tātou nā roto i te pāruuru nō te tomo i roto i teie orara'a tāhuti nei, 'ua 'ite tātou ē e'ita fa'ahou tātou e ha'amana'o i terā orara'a nā mua atu. E 'itehia te pāto'ira'a, te 'ati 'e te fa'ahemara'a. I 'ite ato'a rā tātou ē, e mea faufa'a roa nō tātou 'ia fāri'i i te tino tāhuti. I mana'o tātou ē, maita'i ē, e ha'api'i 'oi'oi tātou i te rave i te mau mā'itira'a tano 'e e pāto'i

ho'i i te mau fa'ahemara'a a Sātane 'e i te hope'a, e ho'i mai i tō tātou nau metua here i te ra'i.

I 'ite na tātou ē, e hara tātou 'e e hape ho'i—penei a'e e hara teimaha. I 'ite ato'a rā tātou ē, 'ua 'euhe tō tātou Fa'aora Iesu Mesia ē, e haere mai 'oia i te fenua nei, e ora 'oia i te orara'a hara 'ore 'e nāna iho e hōro'a i tōna ora 'ei tūsia mure 'ore. I 'ite na tātou ē, mai te mea e hōro'a tātou i tō tātou 'ā'au iāna ra, ma te ti'aturi iāna 'e ma te tūtava i te haere ma te pūai ato'a o tō tātou vārua i te 'ē'a o te ti'ara'a pipi, e hōroihiā tātou ē ti'a mā roa, 'e e ho'i fa'ahou ā tātou i mua i te aro o tō tātou Metua here i te Ao ra.

'E nō reira, ma te fa'aro'o i roto i te tusia a Iesu Mesia, 'ua fāri'i tātou nā roto i tō tātou iho hina'aro e pe'e i te fa'anahora'a a te Metua i te Ao ra.

Terā te tumu tei 'ō nei tātou i ni'a i teie paraneta nehenehe 'o Fenua—'ua hōro'a te Atua i te rāve'a, 'e 'ua mā'iti tātou e fāri'i i te reira. I teienei, e tau poto noa tō te orara'a tāhuti nei 'e e hope te reira 'ia pohe tō tātou nei tino tāhuti. E'ita rā tō tātou iho e ha'amouhia. E tāmau noa tō tātou vārua i te ora 'a ti'a'i noa ai te Ti'a-fa'ahou-ra'a—e tao'a hōro'a noa nā tō tātou Metua here i te Ao ra 'e nā tāna Tamaiti 'o Iesu Mesia, i te tā'āto'ara'a.² I te ti'a-fa'ahou-ra'a, e riro tō tātou vārua 'e te tino i te tāhō'ē fa'ahou ā, 'aita fa'ahou e māuiui 'e 'aita e hapehape.

I muri iho i te ti'a-fa'ahou-ra'a, 'o te mahana ha'avāra'a ia. Noa atu ē, i te hope'a, pauroa te fa'aorahia 'e te roa'a te hō'ē bāsileia hanahana, 'o rātou rā tei tu'u i tō rātou ti'aturira'a i roto i te Atua 'e tei 'imi 'ia pe'e i tāna mau ture 'e te mau 'ōro'a, e roa'a ia ia rātou te ora i roto i te tau mure 'ore e'ita e nehenehe e feruri i te hanahana 'e te nehenehe rahi roa 'ino.

E riro terā mahana ha'avāra'a 'ei mahana aroha 'e te here—e mahana e fa'aorahia te 'ā'au māuiui, e monohia te roimata nō te māuiui i te roimata nō te māuruuru, e fa'atīfī'aifarohia te mau mea ato'a.³

'Oia, e tae mai te 'oto rahi nō te mau hara. 'Oia, e tae mai te mihimihi 'e penei a'e te ahoaho nō tā tātou mau

hape, tō tātou ma'ama'ara'a 'e tā tātou onoonora'a, tei fa'a'ere ia tātou i te mau rāve'a nō te ananahi rahi atu ā.

Tē vai nei rā tō'u ti'aturira'a ē, e'ita tātou e fāri'i noa i te ha'avāra'a a te Atua; e māere ato'a rā tātou 'e e putapū roa ho'i i tōna maita'i rahi, tōna aroha, tōna 'ā'au hōro'a 'e tōna here ia tātou, tāna mau tamari'i. Mai te peu 'ua maita'i tō tātou mau hia'ai 'e tā tātou 'ohipa, mai te peu e fa'aro'o tō tātou i te hō'ē Atua ora, e ti'a'i maoro tātou i tā Moroni i parau « te ha'avāra'a a Iehova teitei, 'o te Ha'avā mure 'ore ».⁴

Pro tanto quid retribuamus

E au mau taea'e, e au mau tuahine, e hoa here mā, 'aita ānei te 'ā'au 'e te ferurira'a i 'i i te fa'ahiahia 'e te māere rahi nō te hi'ora'a i te fa'anahora'a rahi 'oa'oa tā te Metua i te Ao ra i fa'aineine nō tātou? 'Aita ānei te reira e fa'a'i nei ia tātou i te 'oa'oa e'ita e nehenehe e parau, i te 'itera'a i te ananahi hanahana i fa'aineinehia nō rātou ato'a tei ti'aturi i te Fatu?

Mai te mea 'aita a'enei 'outou i fa'ahiahia 'e i 'oa'oa mai te reira, tē ani nei au ia 'outou 'ia 'imi, 'ia tuatāpapa 'e 'ia feruri i te mau parau mau 'ohie o te 'evanelia i fa'aho'ihia mai, e parau hōhonu ho'i. « 'Ia vai noa ho'i te hanahana'a 'e te hanohanora'a o te mure 'ore i ni'a i tō 'outou na mau ferurira'a ».⁵ Vaiho i te reira e fa'a'ite pāpū

ia 'outou i te fa'anahora'a hanahana nō te fa'aorara'a.

Mai te peu 'ua putapū a'ena 'outou i te reira, tē ani nei au : « 'Ua ti'a ānei ia 'outou 'ia [putapū] i te reira i teienei ? »⁶

'Aita i maoro a'enei 'ua tere au i Belfast, i Irelane 'Apato'erau. I'ō, 'ua haru tō'u mata i ni'a i te pihī'āi'a (blason) nō Belfast, tei ni'a iho te parau « Pro tanto quid retribuamus », 'oia ho'i « E aha tā tātou e fa'aho'i atu nō te mea i hōro'a-rahi-hia mai ? »⁷

Tē ani nei au ia tātou tāta'itahi 'ia feruri i teie uira'a. E aha tā tātou e fa'aho'i atu nō te diluvi māramarama 'e te parau mau tā te Atua i mani'i rahi i ni'a ia tātou ?

Tā te Metua here i ani noa mai, 'ia ora tātou mai te au i te parau mau i fāri'ihia 'e 'ia pe'e tātou i te 'ē'a tāna i tu'u mai. Nō reira, fa'aitoito ana'e, ti'a-turi ana'e i te arata'ira'a a te Vārua. Nā roto i te parau 'e te 'ohipa, fa'a'ite ana'e i tō tātou ta'ata tupu i te poro'i fa'ahia-hia 'e te māere rahi nō te fa'anahora'a 'oa'oa a te Atua. 'Ia riro tō tātou here i te Atua 'e i tāna mau tamari'i te tumu, inaha e mau taea'e 'e e mau tuahine rātou nō tātou. 'O te ha'amatarā'a teie o te mea tā tātou e nehenehe e rave nō te mea i hōro'a-rahi-hia mai.

'Ia tae i te hō'ē mahana, « e tu'u te mau turi ato'a i raro 'e e fā'i te mau vaha ato'a » ē, e mea ti'a te mau 'ē'a o te Atua 'e e mea maita'i roa tāna fa'anahora'a.⁸ Nō tātou nei, 'a riro na i teie mahana. 'E parau ana'e mai ia Iakoba i tahito ra : « 'Auē te rahi o te rāve'a o tō tātou Atua ! »⁹

Tē faa'ite pāpū nei au i te reira, ma te māuruuru rahi i tō tātou Metua i te Ao ra, 'e te vaiiho nei au i ta'u ha'amaita'ira'a ia 'outou, i te i'oa o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 93:29.
2. Hi'o Ioane 5:28-29.
3. Hi'o Apokalupo 21:4.
4. Moroni 10:34.
5. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 43:34.
6. Alama 5:26.
7. Hi'o Salamo 116:12.
8. Mosia 27:31.
9. 2 Nephi 9:13 ; hi'o ato'a te mau 'irava 8-12, 14-20.

Na Elder Robert D. Hales

Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'Āpōsetolo

« 'A haere mai, 'a pe'e mai lā'u » na roto i te fa'a'ohipara'a i te here 'e te tāvinira'a keresetiano

'Ei mau pipi nō te mau mahana hope'a nei na te Fa'aora, te haere nei tātou lāna ra na roto i te here 'e te tāvinira'a i te mau tamari'i 'a te Atua.

Tei roto 'o Elie Wiesel, te ta'ata tei noa'a iāna te Re Nobel, i te fare ma'i, i muri a'e i te tāpūra'ahia tōna māfatu 'a haere mai ai tāna mo'otua tamāroa e pae matahiti te pa'ari e fārere iāna. I tōna hī'ora'a atu i te mata 'o tōna pāpā rū'au, 'ua 'ite teie tamaiti iti i te māuiui 'o tōna pāpā rū'au. 'Ua ani 'oia, « 'e pāpā rū'au, mai te mea e rahi atu ā tō'u here ia 'oe, e iti mai ia tō 'oe māuiui ? »¹ I teie mahana e ui au i teie ā uira'a ia tātou tāta'itahi : « Mai te mea e rahi atu ā tō tātou here i te Fa'aora, e iti mai ia tō tātou māuiui ? »

'A pī'i ai te Fa'aora i Tāna mau pipi 'ia pe'e atu lāna, tē ora ra rātou i te ture 'a Mose, mai te 'imira'a « i te mata ra 'ei mata ia, 'e niho ra, 'ei niho ia »,² 'ua haere mai rā te Fa'aora nō te fa'atupu i taua ture na roto i Tāna Tāra'ehara. 'Ua ha'api'i 'Oia i te hō'ē ha'api'ira'a tumu 'āpī: « Aroha atu i i tō 'outou mau enemi ; e fa'aora atu i tei tuhi mai ia 'outou, e hāmani maita'i atu i te feiā tei

riri mai ia 'outou ; e pure ho'i nō te feiā i parau 'ino mai 'e tei hāmani 'ino mai ia outou ».³

'Ua ha'api'ihia te mau pipi 'ia huri ē atu i te mau ravera'a a te ta'ata tino nei 'e 'ia fāriu atu i te mau ravera'a here 'e te utuutu 'a te Fa'aora 'e 'ia fa'a'orehia te mārōra'a na roto i te fa'a'orera'a hapa,

te hāmani maita'i, 'e te aroha. 'E 'ere te « fa'a'uera'a 'āpī » 'ia « aroha 'outou ia 'outou iho »⁴ i te mea 'ohie 'ia ha'apa'o i te mau taime ato'a. I tō te mau pipi fa'a'itera'a i tō rātou mana'o pe'ape'a 'ia 'āmui atu i te feiā hara 'e i te tahi mau pupu ta'ata, 'ua ha'apī'i te Fa'aora ma te fa'a'oroma'i, « 'o 'outou i na reira i te hō'ē taea'e iti ha'iha'i roa i roto i tā'u mau taea'e nei, 'ua na reira mai 'ia 'outou iā'u ».⁵ Aore rā, mai tā te hō'ē peropheta nō te Buka 'a Moromona i tātara, « 'a tāvini ai 'outou i te ta'ata nei, tē tāvini ra 'ia 'outou i tō 'outou Atua ra ».⁶

'Ei mau pipi nō te mau mahana hope'a nei na te Fa'aora, te haere nei tātou Iāna ra na roto i te here 'e te tāvinira'a i te mau tamari'i 'a te Atua. 'A na reira ai tātou, e'ita paha e nehenehe ia tātou 'ia 'ape i te pe'ape'a, te 'ati, 'e te māuiui i te tino nei, e iti rā tō tātou māuiui i te pae vārua. E nehenehe tā tātou e 'ite i te 'oa'oa 'e te hau i roto ato'a i tō tātou mau tamatarā'a.

E ha'amata ihoa 'ia tō tātou here 'e tā tātou tāvinira'a Keresetiano i roto i te 'utuāfare. 'E te mau metua ē, 'ua pi'ihia 'outou 'ei mau 'orometua ha'apī'i 'e 'ei mau misiōnare here nō tā 'outou mau tamari'i 'e feiā 'āpī. 'O rātou tā 'outou mau ta'ata e fa'afāriu mai. Tē amo nei 'outou i te hōpoi'a nō te tauturu ia rātou 'ia fa'afāriu mai. 'Oia mau, tē tūta-va pā'āto'a nei tātou 'ia fa'afāriuhia —'oia ho'i 'ia fa'a'ihia i te aroha 'o tō tātou Fa'aora.

'Ei mau pipi na Iesu Mesia, e tūra'i Tōna here ia tātou 'ia pāturu i te tahi 'e te tahi i roto i tō tātou tere i te tāhuti nei. E'ita e nehenehe ia tātou 'ia rave o tātou ana'e.⁷ 'Ua fa'aro'o a'ena 'outou iā'u i te fa'a'itera'a i teie maseli Quaker : « E fa'a-teitei mai 'oe iā'u, 'e e fa'ateitei atu vau ia 'oe, 'ei reira taua e ta'uma 'āmui ai ».⁸ 'Ei mau pipi, e ha'amata tātou i te rave i te reira 'a bāpetizohia ai tātou, ma te fa'a'itera'a i tō tātou hina'aro i te « tauturu te tahi i te tahi i te hōpoi i tā 'outou mau hōpoi'a, ia māmā te reira ».⁹

« Te ha'apīira'a atu te tahi i te tahi i te ha'apīira'a 'evānelia nō te bāsileia »¹⁰ o te hō'ē ia rāve'a nō te here 'e te tāvini te tahi i te tahi. E te mau metua 'e te mau metua tupuna, tē 'oto nei tātou nō te huru o te ao nei—'aita te mau

fare ha'apīira'a e ha'apī'i nei i te ture morare. 'E rave rahi rā te mea tā tātou e nehenehe e rave. E nehenehe tā tātou e fa'a'ohipa i te mau taime ha'apīira'a i roto i tō tātou iho mau 'utuāfare—teie ihoa taime. 'Eiaha e vaiiho i teie mau taime maita'i. 'Ia tae ana'e mai te hō'ē taime au nō te fa'a'ite i tō 'outou mau mana'o nō ni'a i te 'evānelia 'e te mau ha'apīira'a nō te orara'a nei, 'a fa'aea i te mau mea ato'a 'e 'a parahi 'e 'a paraparau i tā 'outou mau tamari'i 'e te mau mo'otua.

'Eiaha 'outou e ha'ape'ape'a e 'ere 'outou i te mau 'orometua ha'apī'i 'evānelia 'aravihi tei ha'apī'ipī'ihia. 'Aita e piha ha'apī'ipī'ira'a 'aore rā e buka o te tauturu maita'i maori rā te tuatāpapara'a tātou iho i tā tātou mau pāpā'ira'a mo'a, te purera'a, te feruri-hōhonu-ra'a, 'e te tūtaura'a i te 'arata'ira'a 'a te Vārua. E 'arata'i te Vārua ia 'outou. Tē fafau atu nei au ia 'outou : Tei roto i te pi'ira'a ia riro 'ei metua te hōro'ara'a 'ia ha'apī'i na roto i te mau rāve'a tei ti'a nō 'outou 'e tā 'outou mau tamari'i. 'A ha'amana'o, te mana 'o te Atua nō te arata'i-parau-ti'a ia tātou o Tōna ia here. « 'Ua here tātou iāna, nō te mea 'ua here na mua roa 'oia ia tātou ».¹¹

'E te feiā 'Āpī ē, o 'outou te tahi o tā tātou mau 'orometua ha'apī'i 'evānelia manuia roa a'e. E haere mai 'outou i te fare purera'a nō te ha'apī'i mai 'ia nehenehe ia 'outou 'ia ho'i atu i te fare nō te ha'apī'i atu 'e nō te tāvini i tō 'outou 'utuāfare, te mau ta'ata tupu, 'e te mau hoa. 'Eiaha e māta'u. 'Ia vai tō 'outou fa'aro'o nō te fa'a'ite pāpū i te mea tā 'outou i 'ite 'e mea mau. 'A feruri e nāhea te mau misiōnare rave tāmau e tupu ai nō te mea 'ia te ora maita'i nei rātou i te hō'ē orara'a tei ha'amo'a-hia—fa'a'ohipara'a i tō rātou taime 'e tō rātou mau tālēni 'e te fa'a'itera'a i tō rātou 'itera'a pāpū nō te tāvini 'e nō te ha'amaita'i ia vetahi 'ē. 'A fa'a'ite ai 'outou i tō 'outou 'itera'a pāpū nō ni'a i te 'evānelia, e tupu 'ia tō 'outou fa'aro'o i te rahi 'e e rahi atu ā 'ia tō 'outou ti'aturira'a ia 'outou iho.

Te tahi o tā tātou tāvinira'a Keresetiāno pūai roa a'e 'ua hōro'ahia 'ia na roto i te fa'aterera'a i te tuatāpapara'a i te mau pāpā'ira'a mo'a i roto i te

'utuāfare, te pure 'utuāfare, 'e te mau 'āpo'ora'a 'utuāfare. Hau atu i te hānere matahiti, 'ua pi'i te feiā fa'atere nō te 'Ekālesia ia tātou 'ia fa'ata'a i te taime ha'afifi-'ore-hia i te mau hebedoma ato'a. Terā rā e rave rahi o tātou o te 'ere noa nei ā i te mau ha'amaita'ira'a. E 'ere te purera'a pō 'utuāfare 'e hō'ē 'āpo'ora'a na māmā 'aore rā na pāpā. O tō tātou taime 'utuāfare 'ia nō te fa'a'ite i te mau ha'apīira'a 'e te mau 'ohipa vārua, nō te tauturu i tā tātou mau tamari'i 'ia ha'apī'i 'ia 'atu'atu 'e 'ia hōro'a, 'ia 'ārearea 'āmui, 'ia fa'a'ite i te 'itera'a pāpū i te tahi 'e te tahi, 'e 'ia tupu 'e 'ia haere 'āmui i mua. Na roto i te fa'aterera'a i te purera'a pō 'utuāfare i te mau hebedoma ato'a, e pūai atu ā 'ia tō tātou here nō te tahi 'e te tahi, 'e e iti mai 'ia tō tātou mau māuiui.

E ha'amana'o na tātou, te 'ohipa hau roa atu i te faufa'a rahi tā tātou e rave i roto i tō tātou mau 'utuāfare e mea na roto 'ia i te mana o te Vārua Maita'i. Te mau taime ato'a e fa'ateitei tātou i tō tātou mau reo i roto i te riri, e fa'aru'e mai 'ia te Vārua ia tātou 'e tō tātou mau 'utuāfare. 'Ia paraparau ana'e tātou na roto i te here, e nehenehe te Vārua e pārahi mai ia tātou ra. E ha'amana'o ato'a na tātou ē e fāito tā tātou mau tamari'i 'e te mau mo'otua i tō tātou here na roto i te rahira'a taime tā tātou e hōro'a nei nō rātou. Na ni'a atu i te mau mea ato'a, 'ia rahi 'ia te fa'a'oroma'i 'e a tāpe'a noa !

Tē parau mai nei te mau pāpā'ira'a mo'a ia tātou ē i te taime 'ua mā'iti te tahi o te mau tamari'i vārua 'a tō Tātou Metua i te Ao ra 'ia 'ore 'ia pe'e i Tāna 'ōpuara'a, 'ua heva te ra'i.¹² E heva ato'a te tahi mau metua tei here 'e tei ha'apī'i i tā rātou mau tamari'i 'ia mā'iti ana'e tā rātou mau tamari'i pa'ari 'ia 'ore 'ia pe'e i te 'ōpuara'a 'a te Fatu. E aha 'ia tā te mau metua e nehenehe e rave ? E'ita e nehenehe ia tātou 'ia pure e 'ia 'iriti-'ē-hia atu te ti'amāra'a o te tahi ta'ata. 'A ha'amana'o na i te metua tāne o te tamaiti tei haere i te fenua roa, tei tia'i ma te fa'a'oroma'i 'ia « iho fa'ahou mai i tōna iho huru mau » a hi'o noa ai iāna. 'E « tei te ātea 'ē ā 'oia » horo maira 'oia iāna ra ».¹³ E nehenehe tā tātou e pure 'ia arata'ihia 'ia a'o i te taime tano 'e 'ia

parau i te mau parau tano, 'e 'oia ato'a i te tahi taime, 'ia fa'aea māmū noa. 'A ha'amana'o, 'ua mā'iti a'ena tā tātou mau tamari'i 'e te mau melo nō te 'utuā-fare i te pe'e i te Fa'aora i roto i tō rātou orara'a mātāmua ra. I te tahi mau taime e mea na roto ana'e i te mau 'ohipa tā rātou e rave i roto i tō rātou iho orara'a e ara fa'ahou mai ai taua mau mana'o mo'a ra. I te pae hope'a, nā rātou iho e mā'iti 'ia here 'e 'ia pe'e i te Fa'aora.

Tē vai nei te tahi atu rāve'a ta'a 'ē e fa'a'ite ai te mau pipi i tō rātou here nō te Fa'aora. Tē fa'ahanahana nei au i teie mahana i te feiā ato'a o tē tāvini nei i te Fatu 'ei feiā utuutu. 'Ua here mau te Fatu ia 'outou ! Na roto i tā 'outou tāvinira'a ma te hau, tei 'ore i fa'ahanahanahia, tē pe'e nei 'outou Iāna tei fafau mai, « e na tō Metua iho, tei 'ore roa i mo'e te hō'ē mea Iāna ra, e fa'a'utu'a fa'a'ite mai ia 'oe ». ¹⁴

Tē mana'o nei au i tō'u nei ta'ata tāpiri mai i tō'u fare 'e 'ua ro'ohia tāna vahine fa'aipoipo i te ma'i Alzheimer. I te mau sābati ato'a, e tauturu 'oia iāna 'ia 'ō'omo i tōna 'ahu nō te mau purera'a a te 'Ekālesia, 'ia pāhere i tōna rouru, 'ia fa'a'una'una iāna, 'e 'ia tāmau i tōna mau tāpe'a tari'a. Na roto i teie tāvinira'a, 'ua riro 'oia 'ei hi'ora'a nō te mau tāne 'e te mau vahine ato'a i roto i tā mātou pāroita—'oia nō te ao ato'a nei. 'Ua parau atu tāna vahine fa'aipoipo iāna i te hō'ē mahana, « 'ua hina'aro noa vau 'ia 'ite fa'ahou i tā'u tāne fa'aipoipo 'e 'ia pārahi i piha'i iho iāna ».

'Ua pāhono atu 'oia, « o vau tā 'oe tāne fa'aipoipo ».

'Ua pāhono mārū mai 'oia, « e, mea maita'i ia ! ».

E'ita e nehenehe ta'u e paraparau nō ni'a i te utuuturu'a ma te 'ore e fa'ahiti i te ta'ata utuutu ta'a 'ē i roto i tō'u nei orara'a—te pipi ta'a 'ē 'a te Fa'aora nō'u—tō'u hoa mure 'ore, 'o Mary. 'Ua hōro'a 'oia i te mau mea ato'a i roto i te utuuturu'a aroha 'e te here. Tē fa'ahōho'a nei tōna na rima i Tāna tāpe'a mārū 'e te turu. 'Aita ia vau i'ō nei maoti 'oia. 'E iāna, e nehenehe iā'u e fa'a'oroma'i e tae roa i te hope'a 'e 'ia vai i piha'i iho iāna e a muri noa atu.

Mai te mea tē māuiui rahi nei 'outou, 'e o vetahi 'ē 'aore rā o 'outou ana'e, tē ani nei au ia 'outou 'ia vaiiho i te Fa'aora 'ia riro 'ei utuutu nō 'outou. 'A turu'i atu i ni'a i Tōna rima. ¹⁵ 'A fāri'i i Tāna pāururu'a. 'Ua fafau mai 'Oia ē, « E'ita vau e vaiiho 'ōtare noa ia 'outou : E ho'i mai ā vau ia 'outou nei ». ¹⁶

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, mai te mea 'aita ā tātou i na reira roa, e fāriu rahi atu na tātou i te fa'a'orera'a hara, te hāmani maita'i 'e te here. E fa'a'ore na tātou i te tama'i o tē ura pinepine nei i roto i te 'ā'au o te ta'ata tino nei 'e 'ia poro na tātou i te parau nō te utuuturu'a, nō te here 'e nō te hau o te Mesia. ¹⁷

Mai te mea « 'ua tae 'outou i te 'ite i te hanahana [e te maita'i] o te Atua » ¹⁸ 'e 'oia ato'a « te tāra'ehara i ha'apa'ohia mai te ha'amatara'a mai ā o te ao nei », ¹⁹ « e'ita ia tō te hō'ē e hina'aro 'ino'ino i te tahi i reira, e hina'aro rā i te pārahi hau noa. ... 'E e 'ore 'outou e tu'u noa atu i tā 'outou mau tamari'i ... 'ia fa'ahapa mai i te mau ture 'a te Atua

ra, 'e 'ia tama'i 'e ia mārō te tahi i te tahi. ... E ha'api'i rā 'outou ia rātou ... 'ia aroha te tahi i te tahi, 'e 'ia tauturu te tahi i te tahi ». ²⁰

Hou noa a'e i Tōna fa'asataurora'ahia, 'ua ha'api'i te Fa'aora i Tāna mau 'Āpōsetolo : « E tu'u atu vau i te parau 'āpi na 'outou, e aroha 'outou ia 'outou iho, mai iā'u e aroha ia 'outou na » ²¹ 'e « 'ua hina'aro 'outou iā'u ra, e ha'apa'o i tā'u parau ». ²²

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē te huru mau 'o te Fa'aora i ni'a ia tātou o te huru ia tei fa'a'itehia mai e te ti'i *Christus* a Thorvaldsen. Tē tāmau noa ra 'Oia i te toro mai i Tōna na rima, ²³ e tāpa'o, « 'a pe'e mai iā'u ». E pe'e tātou Iāna na roto i te herera'a 'e te tāvinira'a i te tahi 'e te tahi 'e te ha'apa'ora'a i Tāna mau fa'auera'a.

Tē fa'a'ite atu nei au i tō'u 'itera'a pāpū ta'a 'ē ē tē ora nei 'Oia 'e tē here nei 'Oia ia tātou ma te here maita'i roa. Nāna teie 'Ēkālesia. 'O Thomas S. Monson Tāna peropheta i ni'a i te fenua nei i teie nei mahana. 'Ia rahi atu ā tō tātou here i tō tātou Metua i te Ao ra 'e i Tāna Tamaiti, 'e 'ia iti mai tō tātou māuiui, o tā'u ia pure. Na roto i te i'oa o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. I roto Elie Wiesel, *Open Heart*, trans. Marion Wiesel (2012), 70.
2. Mataio 5:38.
3. Mataio 5:44; hi'o ato'a 3 Nephi 12:44.
4. Ioane 13:34.
5. Mataio 25:40.
6. Mosia 2:17.
7. Hi'o 1 Korinetia 12:12.
8. 'Iritihia mai roto mai i te « A Story of the 'Barefoot Boy': Pāpā'ihia nō J. G. Whittier's Seventieth Birthday », *The Poetical Works of John Townsend Trowbridge* (1869), 227.
9. Mosia 18:8.
10. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 88:77.
11. 1 Ioane 4:19.
12. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 76:26; Mose 7:37.
13. Luka 15:17, 20.
14. 3 Nephi 13:4; hi'o ato'a Mataio 6:4.
15. Hi'o « Lean on My Ample Arm », *Hymns*, no. 120.
16. Ioane 14:18.
17. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 98:16.
18. Mosia 4:11.
19. Mosia 4:7.
20. Mosia 4:13-15.
21. Ioane 13:34.
22. Ioane 14:15; hi'o ato'a Ioane 15:10.
23. Hi'o Iakoba 6:4.

Nā Carol F. McConkie

Tauturu mātāmua i roto i te peresidenira'a rahi
o te Feiā Āpī Tamāhine

Te hia'ai mau o te 'ā'au

Nā roto i te mana o te Vārua Maita'i, e nehenehe te mau taime pure faufa'a rahi ato'a e riro 'ei taime mo'a i pīha'i iho i tō tātou Metua, nā roto i te i'oa o te Tamaiti.

I roto i te mau 'arora'a o te orara'a tāhuti nei, e'ita roa tātou e vaiihohia 'o tātou ana'e nō te rave i tā tātou 'ohipa, nō te 'aro i tā tātou mau 'arora'a, nō te fa'aruru atu i te tāmatarā'a 'aore rā te mau uira'a tei 'ore i pāhonohia mai. Ua ha'api'i Iesu Mesia i te hō'ē parabole ē «'ia tāmāu māite te ta'ata i te pure 'eiaha e fiu.» 'Ua parau 'oia nō te hō'ē ha'avā tei 'ore i mata'u i te Atua 'e tei 'ore ho'i i ha'apa'o i te ta'ata. I te mau mahana ato'a, e haere te hō'ē vahine 'ivi i mua iāna, nō te anira'a ē 'ia fa'ati'ahia 'oia i tāna 'enemi. 'Aita rā te ha'avā i fa'ati'a vave mai. 'Ei hope'a rā nō tāna anira'a tāmāu 'e te onoono, 'ua mana'o ihora te ha'avā i te hope'ara'a, «Nō te mea rā tē mārō mai nei teie nei vahine 'ivi iā'u, e fa'ati'a atu ā vau i tāna parau, 'o te maniania vau iāna i te haere-pine-pine-ra'a mai.»

I muri iho 'ua ha'amāramarama Iesu :
«E e 'ore ānei te Atua e fa'ati'a mai tōna ra ta'ata mā'itihia, 'o tei ti'aoro atu iāna i te ru'i 'e te ao ?

«E fa'a'ite atu vau ia 'outou, e fa'ati'a mai ia 'oia ia rātou e 'ore roa e māhia.»

'E 'ua ui te Fatu i muri i teie uira'a :
«'Ia tae mai rā te Tamaiti a te ta'ata nei, tē vai ra ānei te fa'aro'o i te fenua nei?»¹

E mea faufa'a te pure nō te fa'atupu i te fa'aro'o. 'Ia ho'i fa'ahou mai te Fatu,

e 'ite ānei 'oia i te ta'ata tei 'ite e nāhea i te pure ma te fa'aro'o 'e tei fa'aine-inehia nō te fāri'i i te fa'aorara'a ? «'O te ti'aoro ato'a ho'i i te i'oa o Iehova ra, e hope roa ia i te ora.»² E mau tamari'i tātou nā te hō'ē Metua here i te Ao ra, 'e e nehenehe tā tātou e fāna'o i te auhō'ēra'a tātou iho 'e 'oia 'ia pure ana'e tātou «ma te 'ā'au hina'aro mau, ma te mana'o pāpū, 'e ma te fa'aro'o i te Mesia»³ 'e 'ia rave ana'e tātou mai te au i te mau pāhonora'a tā tātou e fari'i nā roto i te mau 'ōmuhumuhura'a a te Vārua Maita'i. E pure, e fa'aro'o 'e e ha'apa'o tātou ma te fa'aro'o 'ia ha'api'i mai ho'i tātou 'ia riro hō'ē 'e te Metua 'e 'e te Tamaiti.⁴

E ha'amatarā te pure fa'aro'o i te 'ē'a nō te fāri'ira'a i te mau ha'amaita'ira'a hanahana tei hāponohia mai te ra'i mai. 'Ua ha'api'i te Fa'aora :

«E ani, e hōro'ahia mai tā 'outou ; e 'imi, e 'itea ia 'outou ; e pātōtō atu, e 'iritihia mai te 'ōpani ia 'outou :

«'O te feiā ato'a ho'i i ani ra, te noa'a ra ia ; 'e 'o tei 'imi ra, tē 'ite ra ia ; 'e 'o tei pātōtō ra, te 'iritihia ra ia te 'ōpani iāna.»⁵

Mai te mea tē tia'i nei tātou i te fari'i, e ti'a ia ia tātou 'ia ani, 'ia 'imi, 'e 'ia pātōtō. I roto i tāna 'imira'a i te parau mau, 'ua tai'o Iosepha Semita i roto

i te mau pāpā'ira'a mo'a : «Tē 'ere rā te hō'ē o 'outou i te 'ite, e ani 'oia i te Atua ra, 'o tei hōro'a hua mai i te maita'i i te ta'ata ato'a ra, ma te pāto'i 'ore ; 'e e hōro'ahia mai tāna.»⁶ 'Ei pāhonora'a i tāna pure fa'aro'o, 'ua vētea mai te ra'i. 'Ua pou mai te Atua te Metua 'e Tāna Tamaiti, 'o Iesu Mesia, ma te hanahana 'e 'ua paraparau ia Iosepha Semita, 'ei 'ōmuara'a i te tau tu'ura'a 'evānelia nō te 'ira'a o te mau tau. Nō tātou nei, 'ua riro te fa'aorara'a temeio, te pāpurura'a pūai, te 'itera'a nō te ra'i mai, te fa'a'orera'a hara fa'ati'amā, 'e te hau faufa'a rahi 'ei mau pāhonora'a 'ia pūpū tātou ma te fa'aro'o i te «hia'ai mau o te 'ā'au.»⁷

E pure tātou i tō tātou Metua, i te i'oa o Iesu Mesia, nā roto i te mana o te Vārua Maita'i, 'e nō reira, to'otoru melo o te Atua'a tā tātou e tītau i roto i tā tātou mau anira'a.

E pure tātou i tō tātou Metua i te Ao ra 'e Iāna ana'e nō te mea 'o 'oia «te Atua i ni'a i te ra'i ra, e huru mure 'ore tōna, 'o tē vai nei mai tahito mai ā ē a muri noa atu... 'o tei fa'atumu i te ra'i 'e te fenua ho'i, 'e te mau mea ato'a ho'i 'o tē vai nei i roto i taua nā vahi ra.» 'Ei Ta'ata tei hāmani ia tātou, 'ua hōro'a mai 'oia i te mau fa'auera'a 'e «'ia here 'e 'ia tāvini tātou Iāna, i te Atua ora 'e te parau mau ana'e ra, 'e 'o 'Oia ana'e tā [tātou] 'e ha'amori ra.»⁸

'Ia pure ana'e tātou i te Metua i te Ao ra ma te fa'aro'o, «e fa'aherehere mai 'oia ia 'outou i tō 'outou mau 'ati... 'e 'ia fa'a'ihia [outou] i tōna ra aroha.»⁹ 'Ua fa'a'ite mai te peresideni Henry B. Eyring ē 'ua ha'api'i mai 'oia nā roto i te mau pure a tōna metua tāne i roto i te 'arora'a i te ma'i mariri 'aita'ata, i te aura'a hōhonu i rotopū i te Atua 'e tāna mau tamari'i :

«'A pūai mai ai te māuiui, 'ua 'ite mātou iāna i te po'ipo'i i te tūtuirā'a i pīha'iho i tōna ro'i. 'Ua paruparu roa 'oia nō te ho'i i ni'a i tōna ro'i. Parau mai nei 'oia ē, i pure na 'oia nō te ani i tōna Metua i te Ao ra ē, nō te aha 'oia e māuiui rahi nei, i tāmata noa na ho'i 'oia 'ia riro 'ei mea maita'i. 'Ua parau 'oia ē 'ua tae mai te hō'ē pāhonora'a mārū iāna : "Tē hina'aro nei te Atua i te mau tamāroa itoitō."

« 'E 'ua tāpe'a 'oia ē tae roa i te hope'a ; ma te ti'aturi ē, 'ua here te Atua iāna, tē fa'aro'o ra ho'i iāna 'e e fa'ateiteihia ho'i 'oia. 'Ua ha'amaita'ihia 'oia i te 'ite-'oi-'oi-ra'a 'e i te 'orera'a e ha'amo'e ē, maoro noa tātou i te pure-ra'a atu, tei 'ō nei tō tātou Atua here ».¹⁰

E pure tātou nā roto i te i'oa o Iesu Mesia nō te mea tei roto i te Mesia ra tō tātou ora, 'e « 'aita atu ho'i 'e i'oa i fa'a'itehia mai i te ta'ata i raro a'e i teie nei ra'i, e ora ai tātou ».¹¹ E haere tātou i te Metua ra nā roto i te i'oa mo'a o Iesu Mesia¹² nō te mea 'o 'oia tō tātou ārai i mua i te Metua 'e e pāruu 'oia i tō tātou parau.¹³ 'Ua māuiui 'oia, 'ua tahe tōna tōtō, 'e 'ua pohe 'oia no te fa'ahanahana i tōna Metua, 'e 'ua 'iriti tāna tāparura'a aroha nō tātou i te 'ē'a nō tātou tāta'itahi 'ia noa'a te hau i roto i teie nei orara'a 'e te ora mure 'ore i roto i te ao a muri. 'Aita 'oia e hina'aro ē 'ia māuiui ā tātou 'aore rā 'ia fa'a'oroma'i māite i te tahi atu ā mau tāmatara'a hau atu i tei hina'arohia. 'Ua hina'aro mau 'oia 'ia fāriu tātou iāna ra 'e 'ia fa'ati'a tātou iāna 'ia ha'amāmā i tā tātou mau hōpoi'a, 'ia fa'aora i tō tātou mau 'ā'au, 'e 'ia tāmā i tō tātou mau vārua nā roto i tōna mana tāmā. E'ita roa tātou e hina'aro 'ia fa'ahiti faufa'a 'ore noa i tōna ra i'oa nā roto i te mau parau tei tāmāu-'ā'au-hia. Te mau pure mau tei pūpūhia nā roto i te i'oa mo'a o Iesu Mesia e fa'a'itera'a ia nō tō tātou here pāpū, tō tātou māuruuru mure 'ore, 'e tō tātou hina'aro tāmāu 'ia pure mai iāna i pure, 'ia rave mai tāna i rave, 'e 'ia riro mai iāna ra te huru.

E pure tātou nā roto i te mana o te Vārua Maita'i nō te mea « 'o te ani mai nā roto i te Vārua ra e ani ra ia mai te au i te hina'aro o te Atua ».¹⁴ 'Ia pure ana'e tātou ma te fa'aro'o, e nehenehe tā te Vārua Maita'i e arata'i i tō tātou mau mana'o 'ia tua tā tātou mau parau i te hina'aro o te Atua. « 'Eiaha e ani 'ia pau i te puhurahia e 'outou i tō 'outou hina'aro ti'a 'ore ra, e ani rā ma te mana'o 'āueue 'ore, 'eiaha 'outou e hōro'a ia 'outou iho i te rave i te parau 'ino ra, 'ia tavini rā i te Atua mau 'e te ora ra ».¹⁵

« E 'ere i te mea faufa'a rahi noa 'ia 'ite tātou e nāhea 'ia pure, e mea faufa'a rahi ato'a rā ē 'ia 'ite tātou nāhea 'ia fāri'i i te pāhonora'a i tā tātou pure, 'ia 'ite, 'ia vai ara, 'ia nehenehe 'ia hi'o māmarama maita'i 'e 'ia 'ite ma te mana'o pāpū i te hina'aro 'e te 'opuara'a a te Atua nō tātou ».¹⁶

'Ua fa'a'ite mai te peresideni Eyring : « 'Ua pāhonohia tā'u mau pure. E mea ta'a maita'i teie mau pāhonora'a i te taime te mea tā'u i hina'aro 'ua fa'amāmūhia nā roto i te hō'ē tīaura'a pūai 'ia 'ite i te hina'aro o te Atua. I reira te pāhonora'a a te hō'ē Metua here i te Ao ra e parau mai ai i te ferurira'a nā roto i te hō'ē reo iti marū 'e e pāpa'ihia ai i ni'a i te 'ā'au. »¹⁷

'A tomo ai te Fa'aora i roto i te 'ō nō Getesemane, 'ua māuiui rahi pohe tōna ra vārua. I roto i tōna māuiui, te ta'ata ana'e tāna e nehenehe e fāriu atu, 'o tōna ia Metua. 'Ua tāparu 'oia : « 'Ia ti'a ra, e hōpoi 'ē atu i teie nei 'āu'a ». 'Ua parau fa'ahou rā 'oia ē : « 'Ia tupu rā tō 'oe hina'aro, 'eiaha tō'u ».¹⁸ Noa atu ē 'aita tāna e hara, 'ua pi'ihia te Fa'aora 'ia « [fa'a'oroma'i] i te māuiui 'e te 'ati 'e te mau huru fa'ahemara'a ato'a ra », 'e tae noa atu i te mau ma'i 'e te mau paruparu o tōna mau ta'ata. « 'Ua fa'a'oroma'i 'oia i te mamae tino nei, 'ia rave 'oia i te mau hara a tōna ra mau ta'ata i ni'a iāna iho, 'ia parai 'oia i tā rātou mau hapa mai te au i te mana o tōna fa'aora ».¹⁹ 'Ua pure 'oia e toru taime : « E ta'u Metua ē, 'ia tupu rā tō 'oe hina'aro ».²⁰ 'Aita te 'āu'a i hōpoi-'ē-hia atu. Nā roto i te pure ha'eha'a 'e te fa'aro'o, 'ua noa'a tōna pūai nō te haere i mua 'e nō te rave fa'aoti i tāna misiōni hanahana 'ei fa'a'ineinera'a i tō tātou fa'aorara'a, 'ia ti'a ia tātou 'ia tātarahapa, 'ia ti'aturi, 'ia ha'apa'o 'e 'ia fāri'i i te mau ha'amaita'ira'a nō te ora mure 'ore.

E 'ere paha te mau pāhonora'a tā tātou e fāri'i i te mea tā tātou i hina'aro. I roto rā i te mau tau 'ārepurepu, e riro ia tā tātou mau pure 'ei rēni ora nō te here 'e te aroha rahi. I roto i tā tātou tāparura'a, e ha'apūaihia paha tātou 'ia haere i mua 'e 'ia rave fa'aoti i te mea tei fa'ata'ahia ia tātou 'ia rave. I tāna Feiā Mo'a i roto i te mau tau 'ati, 'ua parau te Fatu, « 'Ia tu'u atu 'ia tāmāhanahanahia tō 'outou mau 'ā'au... tei roto i tō'u pu'e rima te mau ta'ata ato'a ; 'a fa'aea noa na ma te hau 'e 'a 'ite ē 'o vau nei te Atua. »²¹

E pure tātou i te vāhi mo'emo'e, 'e tō tātou 'utuāfare, i te fare purera'a, i te hiero, 'e te vāhi ato'a i reira tātou ; e pure tātou ma te 'ā'au tātarahapa 'e

te vārua marū i te 'imira'a i te fa'a-orera'a hara, te pa'ari o te ra'i 'aore rā te tahi noa pūai nō te fa'a'orama'i, 'ia pure *noa* rā tātou ma te 'ā'au ato'a, ma te fāriu tāmau i ni'a i te Atua nō tō tātou maita'i 'e te maita'i o te ta'ata nā piha'i iho ia tātou. E ni'ini'i mai te mau hia'ai mau i pūpūhia, nā roto i te vārua māuruuru i te mau ha'amaita'ira'a rahi 'e te māuruuru nō te mau ha'api'ira'a o te orara'a, i te fa'aro'o tāmau i te Mesia, « te tīa'i pāpū roa » 'e « te here i te Atua 'e te ta'ata ato'a », i roto i tō tātou 'ā'au.²²

E hōro'a te pure nō 'ō mai i te Atua. 'Eiaha tātou e mana'o ē tē ora nei tātou 'o tātou ana'e. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, nā roto i te mana o te Vārua Maita'i, e nehenehe te mau taime pure faufa'a rahi ato'a e riro 'ei taime mo'a i piha'i iho i tō tātou Metua, nā roto i te i'oa o te Tamaiti. Nā roto i te i'oa mo'a o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Luka 18:1-8 ; hi'o ato'a i te 'Iritira'a a Iosepha Semita, Luka 18:8 (i roto Luka 18:8, nota raro a).
2. Roma 10:13.
3. Moroni 10:4.
4. Hi'o Ioane 17:21-23. 'Ua pure te Fa'aora 'ia riro hō'ē tātou 'e te Metua 'e 'e te Tamaiti 'e 'ia maita'i roa. E tae tātou i te hō'ēra'a 'e te Metua 'e 'e te Tamaiti 'ia ti'aturi tātou i te mau parau a te Mesia 'e 'ia 'ohipa ho'i ma te fa'aro'o.
5. Mataio 7:7-8.
6. Iakobo 1:5.
7. « Te hia'ai mau i te Atua », *Te mau himene*, n^o77.
8. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 20:17, 19.
9. Iakoba 3:1-2.
10. Henry B. Eyring, « Families and Prayer », *Liahona*, Setepa 2015, 4.
11. Te 'Ohipa 4:12.
12. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 93:19-20.
13. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 45:3-5.
14. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 46:30.
15. Moromona 9:28.
16. Melvin J. Ballard, « Our Channels of Power and Strength », *Improvement Era*, Setepa 1923, 992 ; fa'ahitihia i roto M. Russell Ballard, *Yesterday, Today, and Forever* (2015), 133.
17. Henry B. Eyring, « Write upon My Heart », *Liahona*, Tēnuare 2001, 100.
18. Mataio 26:39 ; hi'o ato'a i te 'irava 38.
19. Alama 7:11, 13.
20. Hi'o Mataio 26:39-44.
21. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 101:16.
22. 2 Nephi 31:20.

Na Elder Craig C. Christensen

Nō te peresidenira'a o te Hitu 'Ahuru

« E fa'atupu vau i te hō'ē Hi'o Maita'i »

Nō te mea hō'i 'ua riro 'o Iosepha 'ei peropheta, 'ua hau ia nō tātou i te hō'ē māramarama i te ra'i—'ua matara ia te 'ūputa nō te orara'a 'e a muri noa atu nō tātou.

tō Moroni haere-mātāmua-ra'a mai ia Iosepha Semita, 'ua fa'a'ara 'oia ē « e ha'amaita'ihia 'e e fa'a'inohia te i'oa 'o Iosepha i rotopū i te mau nuna'a ato'a ».¹ 'Ua 'ite tātou i te tupura'a o taua tohura'a ra. I roto i te tama'i i rotopū i te maita'i 'e te 'ino, 'ua fa'auru te Fa'aho'ira'ahia mai 'o te 'evānelia nā roto i te peropheta Iosepha Semita i te feiā fa'aro'o o tei pe'e iāna 'e 'ua tura'i ato'a i te mau 'enemi 'ia 'aro 'ū'ana atu ia Ziona 'e ia Iosepha iho. 'E 'ere teie tama'i i te tama'i 'āpi. 'Ua ha'amata te reira i muri noa a'e i tō te tamaiti 'āpi 'o Iosepha haerera'a atu i roto i te Uru Rā'au Mo'a e te tāmau noa ra te reira i teie nei mahana ma te 'ite-rahi-hia i ni'a i te 'Itenati.

'Ua parau mai te Fatu iho ia Iosepha Semita ē :

« E ui mai tō te mau hope'a nō te ao nei i tō 'oe i'oa, 'e e parau amuamu ho'i te feiā ma'ama'a ia 'oe, 'e e fa'atupu o hade i te riri rahi ia 'oe ;

« 'A titau noa ai te feiā mā i te 'ā'au, 'e te feiā pa'ari, 'e te feiā mana, 'e te feiā tai'ata 'ore ho'i, i te 'ora'a, 'e te mana, 'e te mau ha'amaita'ira'a i te mau taime ato'a i raro a'e i tō 'oe rima nā ».²

Tē pūpū atu nei au i teie mahana i tō'u 'itera'a pāpū i te feiā ato'a o tē 'imi nei 'ia māramarama atu ā i te misiōni mo'a a Iosepha Semita, Tamaiti, te Peropheta nō te Fa'aho i-fa'ahou-ra'a mai.

'Eiaha tātou e taiā 'ia fa'a'ite pāpū i te misiōni a Iosepha 'ei peropheta, 'ei hi'o, 'e 'ei heheu parau, nō te mea 'ua ha'a noa nā te Fatu nā roto i te mau peropheta.³ Maoti te mau parau mau tei fa'aho'ihia mai nā roto ia Iosepha Semita, 'ua rahi atu ā ia tō tātou 'itera'a nō ni'a i tō tātou Metua i te Ao ra 'e i te Fa'aora 'o Iesu Mesia.' 'Ua 'ite tātou i tō Rāua mau maita'i hanahana. Tō Rāua iho aura'a 'e ia tātou nei, 'e te 'ōpuara'a rahi nō te fa'aorara'a o te fa'ati'a ia tātou 'ia ho'i atu i mua i tō Rāua nei 'aro.

'Ua parau te peresideni Brigham Young nō ni'a ia Iosepha : « 'Ua fa'auhia i roto i te mau 'apo'ora'a nō te tau mure 'ore, hou te fa'atumura'ahia te fenua nei, 'o 'oia, 'o Iosepha 'ia te ta'ata, i roto i te tau tu'ura'a 'evānelia hope'a o te ao nei, o te fa'atupu i te parau a te Atua i tōna ra mau ta'ata, 'e o te fāri'i i te 'ira'a o te mau tāvirī 'e te mana o te autahu'ara'a a te Tamaiti a te Atua. 'Ua hi'o ātea te Fatu iāna ... 'ua fa'atōro'a-ātea-hia [oia]

i roto i te tau mure 'ore 'ia fa'atere i teie tu'ura'a 'evānelia hope'a ».⁴

'Ei fa'a'ineinera'a nō teie 'ohipa rahi, 'ua fānauhia 'o Iosepha Semita i roto i te hō'ē 'utuāfare here tei fa'aruru i te mau hōpoi'a 'e te mau tamatarā'a 'e rave rahi o te orarā'a i te mau mahana ato'a. 'A ha'amata ai 'o Iosepha i te feruri ta'ata pa'ari mai, e mea « hōhonu 'e te mea pāpū »⁵ tōna mau mana'o nō te Atua, 'ua pāpū 'ore rā 'oia nō te mau mana'o fa'aro'o mārō tei ha'apī'ihia 'e te feiā a'o nō tōna ra tau. Au a'e rā, 'aita te tamaiti āpī 'o Iosepha i vai'ihio i tāna mau uira'a 'ia ha'aparuparu i tōna fa'aro'o. 'Ua 'imi 'oia i te mau pāhonora'a i roto i te Bibilia 'e 'ua 'ite i teie nei a'o : « Tē 'ere ra rā te hō'ē o 'outou i te 'ite, e ani 'oia i te Atua ra, o tei hōro'a hua mai i te maita'i i te ta'ata ato'a ra, ma te pāto'i 'ore ; 'e e hōro'ahia mai tāna ».⁶

'Ua ha'amana'o Iosepha : « 'Aita roa ā te hō'ē pāpa'ira'a mo'a i o ma te pūai rahi a'e i roto i te 'ā'au o te ta'ata nei, mai tō teie nei 'irava i o mai i roto tō'u nei 'ā'au. 'Ua o mai te reira ma te pūai rahi i roto roa i tō'u nei 'ā'au. 'Ua feruri pinepine noa vau i te reira ».⁷

Ma te fa'aro'o 'ohie, 'ua fa'a'ohipa 'o Iosepha i teie mau mana'o vārua. 'Ua

'imi 'oia i te hō'ē vāhi mo'emo'e, 'ua tūturi i raro, « 'e 'ua ha'amata i te pūpū atu i te hina'aro o [tōna] 'ā'au i mua i te Atua ».⁸ Tē vai nei te mana rahi i roto i te fa'a'itera'a 'a Iosepha i te mea tei tupu :

« 'Ua 'ite atura vau i te pou māramarama i te fa'a'atira'a i ni'a noa a'e i tō'u upo'o, 'e 'ua pou maira te reira i ni'a iho iā'u.

« ... I te ma'irira'a taua māramarama ra i ni'a iho iā'u, 'ua 'ite atu ra vau e piti ta'ata ; tō rāua teatea 'e te hanahana a ti'a noa ai rāua i ni'a a'e iā'u i roto i te reva ra. 'Ua parau maira te hō'ē o rāua iā'u, ma te fa'atoro atu i tōna rima i ni'a i te tahi, 'e ma te fa'ahiti i tō'u i'oa, i te na-'ō-ra'a' mai ē—*O Ta'u Tamaiti Here Teie. A fa'aro'o Ia'na !* »⁹

'Ua 'ite o Iosepha Semita i te Atua, te Metua Mure 'Ore, ia Iesu Mesia, te Fa'aora 'e te Tāra'ehara o te Ao nei. Teie ia te 'Ōrama *Mātāmua* a Iosepha Semita. I te mau matahiti i muri mai, 'ua 'iriti Iosepha Semita i te Buka 'a Moromona nā roto i te hōro'a 'e i te mana 'o te Atua. E rave rahi mau ve'a nō te ra'i mai tei haere mai e fārere iāna, nō te fa'aho'i i te mau parau mau 'e te mana tei mo'e e rave rahi mau tenetere. Nā teie mau fārereira'a ia Iosepha Semita

i 'iriti i te mau māramarama o te ra'i 'e te mau hanahana nō te orarā'a a muri atu i mua ia tātou. Tē ti'a nei te orarā'a 'o Iosepha 'ei hō'ē 'itera'a ē mai te mea tē 'ere ra te hō'ē o tātou i te 'ite, e nehenehe ia tā tātou e ani i te Atua ma te fa'aro'o 'e 'ia fāri'i i te mau pāhonora'a—na roto i te mau ve'a nō te ra'i mai i te tahi mau taime, e mea pinepine rā nā roto i te mana o te Vārua Maita'i, o te paraparau mai ia tātou nā roto i te mau mana'o 'e te mau 'itera'a fa'auruhia.¹⁰ E nā roto i te Vārua Maita'i e nehenehe ai ia tātou 'ia « 'ite i te parau mau o te mau mea ato'a ».¹¹

Nō te rahira'a o tātou, e ha'amata te hō'ē 'itera'a pāpū nō ni'a i te peropheta Iosepha Semita 'ia tai'o tātou i te Buka 'a Moromona. 'Ua tai'o vau nō te taime mātāmua i te tā'ato'ara'a o te Buka 'a Moromona 'ei tamari'i ha'apī'i 'evanelia i te po'ipo'i. Ua ha'apī'i mai au i te fau-fa'a o te mana'o papū i te tau e piahi apī au nō te ha'apī'ira'a evanelia. Ma tō'u mana'o tamari'i 'ū'ana 'ua fa'aoti au 'ia tai'o mai te mea ra 'o Iosepha Semita vau, o te 'ite ra i te mau parau mau i roto i te Buka 'a Moromona nō te taime mātāmua. Nō te pūai o te reira i roto i tō'u nei orarā'a tē tāmau noa nei au i te tai'o i te Buka 'a Moromona mai te reira te huru. 'Ua 'ite pinepine au ē a nā reira ai au e hōhonu atu ā ia tō'u māuruuru nō te peropheta Iosepha Semita 'e nō te mau parau mau tei fa'aho'ihia mai i roto i teie buka faufa'a rahi.

'Ei hi'ora'a, 'a feruri nā i te mau mana'o 'o Iosepha 'a 'iriti ai 'oia i te mau parau nō ni'a iho i te bāpetizora'a nō te matarara'a hara. Nō te mea ho'i ē 'ua fa'auehia 'o Iosepha 'eiaha roa e 'āmui atu i te hō'ē o te mau 'ēkālesia e vai nei, e mau uira'a ia tā Iosepha nō ni'a i teie nei 'ōro'a fa'aora. 'Ua arata'i fa'ahou ā tāna mau uira'a iāna 'ia pure, 'e 'ua arata'i taua pure ra i te hō'ē tere fārere i Ioane Bāpetizo, tei fa'aho'i mai i te 'autahu'ara'a 'a 'A'arona 'e te mana nō te bāpetizo.¹²

'Aore rā 'a feruri nā e aha ia te mana'o 'o Iosepha 'a 'ite ai 'oia nō te taime mātāmua ē 'ua fārere i Iesu Mesia i te nuna'a nō te fenua Amerika—'e 'ua ha'apī'i 'Oia ia rātou, 'ua pure nō rātou, 'ua fa'aora i tō rātou feiā ma'i,

'ua ha'amaita'i i tā rātou mau tamariri, 'ua hōro'a ia rātou te mana autahu'ara'a, 'e 'ua fa'atere i te 'ōro'a nō te pane 'e te pape nō rātou.¹³ 'Aita paha Iosepha i 'ite i taua taime ra, te mea rā tāna i ha'api'i mai nō ni'a i te mau 'ōro'a 'e te fa'anahora'a o te 'Ēkālesia tahito 'a te Mesia 'ua fa'aineine ia iāna 'ia tauturu i muri iho i te Fatu 'ia fa'aho'i mai i taua ihoa 'Ēkālesia ra i te fenua nei.

I roto i te 'iritira'a o te Buka 'a Moromona, 'ua heva o Iosepha 'e tāna vahine fa'aipoipo 'o Emma i te pohe o tā rāua tamaiti 'aru'aru. 'Ua ha'api'i nā te feiā 'a o i taua mau mahana ra ē e fa'utu'ahia e a muri noa atu te mau tamariri tei pohe ma te bāpētizo-ore-hia. Ma teie ha'api'ira'a i roto i tōna ferurira'a, 'a feruri nā e aha rā ia te mana'o 'o Iosepha 'a 'iriti ai 'oia i teie mau parau a te peropheta Moromona : « 'Aita ho'i e au te tātara-hapa i tā rātou tamariri'i ra, 'aita ato'a te bāpētizo ... [Nō te mea] 'ua ora te tamariri'i i te Mesia mai te ha'amaura'a mai ā o teie nei ao ».¹⁴

Penei a'e te 'irava hau roa atu i te māere i te tamaiti 'āpī 'o Iosepha i roto i te Buka 'a Moromona o te pene toru ia nō 2 Nephi. Tei roto i teie nei pene te hō'ē tohura'a tahito nō ni'a i te hō'ē « hi'o maita'i » tā te Fatu e fa'atupu i te mau mahana hope'a nei—hō'ē hi'o i ma'irihia te i'oa 'o Iosepha, ma'irihia i te i'oa o tōna ra metua tāne. E « mana'o-maita'i-hia » teie nei peropheta 'e e rave 'oia i te tahi 'ohipa « faufa'a rahi » nō tōna nuna'a. E « ta'ata rahi 'oia mai ia Mose » 'e e hōro'ahia iāna te « mana nō te fa'atupu i te parau 'a te Atua ».¹⁵ 'A feruri nā e aha ra ia te mana'o 'o Iosepha Semita 'a 'ite ai 'oia ē teie nei tohura'a nō ni'a ia *iāna* ! 'Aita 'oia i 'iriti noa i te 'ā'ai ; te 'iriti rā 'oia i te hō'ē 'ōrama nō te mau mahana hope'a nei, nō te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai māere o te 'evānelia 'a Iesu Mesia—*e nā Iosepha iho ho'i e tauturu i te fa'atupu i te reira !*

I teie nei mahana, fātata 'e 200 matahiti i muri mai, e mea 'ohie 'ia hi'o e nāhea teie nei tohura'a i te tupura'a. 'Ua 'ite tātou i te mau mea fa'ahiahia tā Iosepha i fa'aoti 'ei peropheta 'a te Fatu. A ha'amana'o rā ē 'a 'iriti ai Iosepha i teie tohura'a, 'ua rave 'oia i te tahi o te mau mea tā te mau peropheta i

tohu na. E taure'are'a noa ā 'oia e 20 matahiti. 'Aita ā te 'Ēkālesia i fa'anahonahohia atura. 'Aita e mau paroita 'e e mau 'āma'a, 'aita e mau misiōnare 'e e mau hiero. 'Aita roa e ta'ata i fa'aro'o i te parau o Iosepha Semita, 'e te tahi o tei fa'aro'o i tōna ra parau 'ua pātō'i 'ū'ana ia iāna. 'A hi'o nā i teie nei i te 'ohipa rahi tā te Fatu i fa'atupu nā roto i te rima o Tāna tāvini 'o Iosepha, noa atu te pātō'ira'a iāna. E 'ere ānei te tupura'a o teie nei tohura'a 'ei tāpa'o pūai nō te pi'ira'a peropheta 'o Iosepha Semita ?

I te feiā ato'a o tē uiui nei paha nō ni'a i tō rātou 'itera'a pāpū nō ni'a ia Iosepha Semita 'aore rā o tē fifi nei i te parau ha'amāramaramara'a hape, ti'a 'ore, 'aore rā faufa'a 'ore nō ni'a i tōna orara'a 'e tāna tāvini'ira'a, tē ani nei au ia 'outou 'ia hi'o i te mau hotu—te mau ha'amaita'ira'a e rave rahi tei tae mai ia tātou nā roto i te misiōni māere 'a Iosepha Semita, te Peropheta nō te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai.

Nō te mea ho'i 'ua riro 'o Iosepha 'ei peropheta, e 'ere atura ia te mau heheura'a 'e te mau peropheta i te tahi

mea nō muta'a ana'e ihora. 'Aita te tau nō te mau temeio—nō te mau 'ōrama, nō te mau fa'aorara'a ma'i, 'e te utu-uturua'a a te mau melahi—i fa'aea.¹⁶

Nō te mea ho'i 'ua riro 'o Iosepha 'ei peropheta, e noa'a ia ia tātou tāta'itahi te mana 'e te mau ha'amaita'ira'a nō te autahu'ara'a mo'a, mai te bāpētizora'a, te hōro'ara'a o te Vārua Maita'i, 'e te 'ōro'a nō te pane 'e te pape.

Nō te mea ho'i 'ua riro 'o Iosepha 'ei peropheta, tei ia tātou ra ia te mau ha'amaita'ira'a 'e te mau 'ōro'a nō te hiero o te ta'ati ia tātou i te Atua, o te fa'ariro ia tātou 'ei nuna'a Nāna, 'e o te fa'a'ite mai ia tātou i « te mana o te huru Atua », e nehenehe ai ia tātou ia « 'ite i te mata o te Atua, 'oia 'o te Metua, e ora ai ».¹⁷

Nō te mea ho'i 'ua riro 'o Iosepha 'ei peropheta, 'ua 'ite tātou ē e tuha'a faufa'a rahi ia te fa'aipoipora'a 'e te 'utuāfare nō te 'ōpuara'a 'a te Atua 'ia 'oa'oa tātou. 'Ua 'ite tātou ē nā roto i te mau 'ōro'a 'e te mau fafauara'a o te hiero, e nehenehe ia tō tātou mau aura'a 'utuāfare herehia e vai mure 'ore noa.

Nō te mea hō'i 'ua riro 'o Iosepha 'ei peropheta, 'ua hau ia nō tātou i te hō'ē māramarama i te ra'i—'ua matara ia te 'ūputa nō te orara'a 'e a muri noa atu nō tātou. E nehenehe tā tātou 'ia 'ite « i te Atua mau ra, 'e ia Iesu Mesia, i [Tāna] i tono mai ».¹⁸ E nehenehe e riro te ora mure nō tātou.

Hau atu i te mau mea ato'a, nō te mea hō'i 'ua riro 'o Iosepha 'ei peropheta, tē vai nei ia tātou te 'itera'a 'e te fa'a'itera'a pāpū, ē 'o Iesu Mesia te Tamaiti 'a te Atua 'e te Fa'aora o te ao. Tē vai nei ia tātou te hō'ē reni tāmāu nō te mau 'ite ta'a 'ē nō Iesu Mesia, mai tō tātou peropheta i teie mahana, te peresideni Thomas S. Monson, te mau tauturu i roto i te Peresidenira'a Mātāmua, 'e te mau melo nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo. Tē 'āpiti nei au i tō'u 'itera'a pāpū 'e te ha'eha'a i tō rātou mau 'itera'a. Tē ora nei 'e tē arata'i nei 'o Iesu Mesia i Tāna 'Ēkālesia. 'O Iosepha Semita te peropheta nō te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai. Tei te fenua nei fa'ahou te autahu'ara'a 'e te mana 'o te Atua. 'Ei mau tamaiti 'e 'ei mau tamahine nā te Atua, 'ua fānauhia mai te mau tamari'i nō te hāmani. 'Ia fa'a'ite tātou ma te māta'u 'ore i tō tātou 'itera'a 'e tō tātou māuruuru nō teie peropheta fa'ahiahia, hi'o, 'e heheu parau 'a te Fatu o tā'u ia pure i te 'ioa mo'a 'o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Iosepha Semita—'Ā'amu 1:33.
2. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 122:1-2.
3. Hi'o Aмоса 3:7.
4. Brigham Young, « Remarks », *Deseret News*, 26 nō 'atopa 1859, 266 ; hi'o ato'a *Te mau ha'api'ira'a a te mau Peresideni o te 'Ēkālesia : Iosepha Semita* (2007), 544.
5. Iosepha Semita—'Ā'amu 1:18.
6. Iakobo 1:5.
7. Iosepha Semita—'Ā'amu 1:12.
8. Iosepha Semita—'Ā'amu 1:15.
9. Iosepha Semita—'Ā'amu 1:16-17.
10. A hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 8:2.
11. Moroni 10:5.
12. Hi'o Iosepha Semita—'Ā'amu 1:68-72.
13. Hi'o 3 Nephi 11-20.
14. Moroni 8:11-12.
15. Hi'o 2 Nephi 3:6-15.
16. Hi'o Moroni 7:35-37 ; Te Mau Hiro'a Fa'aro'o 1:7.
17. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 84:21-22.
18. Ioane 17:3.

Na Elder Juan A. Uceda
Nō te Hitu 'Ahuru

Tē ha'api'i mai nei te Fatu ra 'o Iesu Mesia ia tātou 'ia pure

'Ia pure ana'e 'outou, te pure mau ra ānei 'outou 'e 'aore rā tē fa'ahiti noa ra ānei i te mau pure ?

I te matahiti 1977, tē tāvini ra vau 'ei misiōnare rave tāmāu i Cusco, Peru. 'Ua fāri'i au 'e tō'u hoa i te parau fa'a-ti'a 'ia 'āfa'i i te mau misiōnare pā'ato'a nō te tuha'a nō Cusco i te vāhi ano nō Machu Picchu.

I te pae hope'a o tō mātou tere māta'ita'i i teie vāhi ano, 'ua hina'aro te tahi mau misiōnare e haere i te Inca Bridge (te ara turu inca) hō'ē tuha'a o te purumu mou'a. I taua iho taima ra,

'ua fa'a'ite mai ra te Vārua iā'u ē, 'eiaha e haere i reira. Tei te hiti mou'a roa te purumu e 2000 'avae (610 m) topatare-re. E rave rahi vāhi hō'ē ana'e ta'ata e nehenehe 'e haere i te taima hō'ē. 'Ua parau atura vau 'e tō'u hoa ia rātou ē, 'eiaha mātou e haere i te ara turu.

Terā rā, 'ua onoono te mau misiōnare e haere. 'Ua haere noa te tūra'ira'a i te rahi, e noa atu te fa'a'itera'a a te Vārua iā'u, 'ua fāri'i au i te tūra'ira'a a te mau

hoa 'e 'ua parau atu vau ē, e haere mātou e māta'ita'i i te 'ē'a turu, mai te mea noa iho ē, e ha'apa'o maita'i mātou.

'Ua tomo mātou nā ni'a i te 'ē'a nō te haere atu i te 'ē'a turu, o vau te hope'a o te pupu, 'e i te ha'amatarara, 'ua haere marū noa te ta'ata tāta'itahi mai tei parauhia. I muri iho 'ua ha'amata te mau misiōnare i te haere vitiviti 'e 'ua horo-horo roa. 'Ua ha'apa'o 'ore rātou i tā'u mau anira'a 'ia haere marū. 'Ua mana'o vau e tāpapa ia rātou, nō te parau ia rātou 'ia ho'i i muri. E mea ātea vau i muri ia rātou, 'e 'ua tītauhia iā'u 'ia horo vitiviti nō te tāpapa ia rātou.

'Ia tae a'era vau i te hō'ē tipu'ura'a, hō'ē vāhi oaoa roa nō te ta'ata to'o-piti 'ia haere, 'ua 'ite atu vau i te hō'ē misiōnare e ti'a noa ra, ma te ha'uti 'ore, 'ua piri te tua i ni'a i te matomato. 'Ua ani atu vau iāna e aha 'oia i ti'a noa ai i reira. 'Ua parau mai ra 'oia ē, 'ua puta mai te mana'o i roto iāna 'ia fa'aea noa i reira nō te tahi ma'a taime 'e e ti'a iā'u 'ia haere.

'Ua tae mai te mana'o i roto iā'u 'ia tāpapa 'oi'oi i te feiā i mua roa, nō reira, 'ua tauturu mai ra 'oia iā'u 'ia haere na mua iāna, 'e 'ua tae au ma'a vāhi iti i raro atu i te purumu. 'Ua 'ite a'era vau ē, 'ua 'i roa te repo i te 'aihere matie maita'i. 'Ua ta'ahi au i ni'a i te repo, 'e 'ua 'ite a'era vau ē, 'aita 'e repo i raro a'e i taua mau 'aihere ra. 'Ua haru atura vau i ni'a i te tahi mau 'āma'a rā'u i raro a'e i te purumu. Nō te hō'ē taime poto 'ua 'ite atu vau i raro, e 2000 avae i raro atu iā'u, i te 'Ānāvai Urubamba 'e tahe ra nā roto i te 'Āfa'a Mo'a nō te mau Incas. 'Ua 'ite a'era vau ē, mai te huru ra ē, te fa'aru'e mai ra tō'u pūai, 'e tei te huru o te taime e toe ra, e'ita tā'u e nehenehe fa'ahou 'e tāpe'a. I taua taime ra, 'ua pure 'ū'ana a'era vau. E pure iti poto roa. 'Ua hāmama vau i tō'u vaha 'e nā 'ō a'era, « E te Metua, a tauturu mai iā'u ! »

'Aita i nava'i te pa'ari o te mau 'āma'a rā'u nō te amo i te teimaha o tō'u tino. 'Ua 'ite au te fātata mai ra te hope'a. I te taime mau e topa ai au, 'ua 'ite a'era vau i te hō'ē rima paututu i te tāpe'ara'a mai i tō'u rima 'e te hutira'a iā'u i ni'a. Ma taua tauturu ra, 'ua ti'a iā'u 'ia tāmāu ā i te 'aro nō te

fa'aho'i fa'ahou mai iā'u i ni'a i te purumu. Te misiōnare tei fa'aea i muri, nāna i fa'aora iā'u.

Te ti'ara'a mau rā, na tō tātou Metua i te Ao ra i fa'aora iā'u. 'Ua fa'aro'o 'oia i tō'u reo. E toru taime tō'u fa'arora'a i te reo 'o te Vārua nā mua atu, i te paraura'a mai iā'u ē, 'eiaha e haere i te 'ē'a turu Inca, 'aita rā vau i ha'apa'o i taua reo ra. E ri'ari'a rahi tō'u, 'ua māheahea vau, 'e 'aita vau i 'ite e aha te parau e parau. Ha'amana'o a'era vau ē, tei mua te tahi atu mau misiōnare, 'e nō reira 'ua haere māua e 'imi ia rātou, e 'itehia atura rātou 'e 'ua fa'a'ite atura māua i te 'ohipa tei tupu i ni'a iā'u.

'Ua ho'i fa'ahou mātou i Machu Picchu, ma te ha'apa'o maita'i, 'e ma te muhu 'ore. I te ho'ira'a mai mātou, 'aita vau i parau a'e i te hō'ē parau, 'e 'ua puta mai ra te mana'o ē, 'ua ha'apa'o mai 'Oia i tō'u reo, 'aita rā vau i ha'apa'o noa a'e i Tōna. 'Ua tupu te hō'ē 'oto rahi i roto i tō'u 'ā'au nō te ha'apa'o-'ore-ra'a i Tōna reo 'e i te reira ato'a taime, 'ua tupu mai te hō'ē mana'o mēhara nō Tōna aroha. 'Aita 'Oia i fa'a'ohipa i Tāna parau ti'a i ni'a iho iā'u, i roto rā i Tōna aroha rahi, 'ua fa'aora 'Oia i tō'u ora (hi'o Alama 26:20).

I te hope'a 'o taua mahana ra, i te taime nō tō'u pure ta'otora'a, 'ua pure au i « te tumu o te aroha, e 'o te Atua Nōna ana'e te māhanahana » (2 Korinetia 1:3).

'Ua pure au « ma te 'ā'au hina'aro mau, ma te mana'o pāpū, e ma te fa'aro'o i te Mesia » (Moroni 10:4).

I te po'ipo'i roa i taua mahana ra, 'ua pure au na tō'u utu noa, 'e i te taime 'ua fātata vau i te pohe, 'ua pure au iāna nā roto mai i tō'u 'ā'au. 'Ua feruri au i tō'u ora i taua taime ra. 'Ua 'ite a'era vau ē, e rave rahi taime, 'ua fa'a'ite tō tātou Metua i te Ao ra i te aroha rahi iā'u. 'Ua ha'api'i mai 'Oia iā'u 'e rave rahi ha'api'ira'a i taua mahana ra i Machu Picchu 'e i Cusco, Peru. Hō'ē 'o te mau ha'api'ira'a rārahi maori rā, 'e ti'a iā'u ia pure i te mau taime ato'a ma te 'ā'au tae, « ma te 'ā'au hina'aro mau, ma te fa'aro'o i te Mesia ».

I te hō'ē taime « te pure ra » te Fatu o Iesu Mesia « i te hō'ē vāhi, » 'e « e oti a'era, 'ua parau mai ra tāna hō'ē pipi iāna, e te Fatu, a ha'api'i mai ia mātou i te pure » (Luka 11:1). E 'ua ha'api'i atura 'Oia i Tāna mau pipi i te pure. 'E i teie mahana te ha'api'i mai nei 'Oia ia 'outou 'e iā'u 'ia pure mai tā tātou e 'ite nei iāna i roto i tō tātou ferurira'a i te purera'a i Getesemane i te nā-'ō-ra'a ē, « 'ia tupu rā tō 'oe hina'aro 'eiaha tō'u » (Luka 22:42). 'Ia pure ana'e 'outou, tē hina'aro mau ra ānei 'outou ē, « ia tupu rā [tōna] hina'aro 'eiaha tō'u » ?

Tē fa'a'ite mai nei Paulo e mea nāhea Iesu i te purera'a « i tōna orara'a ra, » i Getesemane ihoā rā : « 'Ua pūpū ho'i 'oia i te pure i tōna orara'a ra, i te anira'a atu iāna ma te 'oto rahi 'e te roimata, i tei ti'a 'ia fa'aora iāna mai te pohe mai ra, 'ei fa'aro'ohia 'oia i tāna i mata'u ra » (Hebera 5:7). 'Ia pure ana'e 'outou, tē pure mau ra ānei 'outou 'e 'aore rā tē fa'ahiti noa ra ānei i te mau pure ? E mea na ni'ani'a noa ānei tā 'outou mau pure ?

'Ua pure Iesu ma te tu'utu'u 'ore 'e 'ua paraparau i Tōna Metua. « I bapetizo-ato'a-hia Iesu, e te pure ra 'oia, vetea a'era te ra'i » (Luka 3:21). 'Ia pure ana'e 'outou, tē mana'o ra ānei 'outou ē, te vetea ra te ra'i ? E aha te taime hope'a i 'ite ai 'outou i taua tu'atira'a ra e te ra'i ?

'Ua fa'a'ineine Iesu iāna iho nō te rave i te mau fa'aotira'a faufa'a na roto i te purera'a i Tōna Metua.

« I te reira pu'e mahana tōna ha'api'ira'a i ni'a i te hō'ē mou'a e pure, e

ao noa ihora te ru'i iāna i te purera'a atu i te Atua.

« E ao a'era, 'ua parau atura 'oia i tāna mau pipi e haere mai iāna ra, 'ua ma'iti ihora 'oia i te tino 'ahuru e ma piti » (Luka 6:12-13).

E fa'a'ineine ānei 'outou ia 'outou iho nō te rave i te mau fa'aotira'a fau-fa'a 'a pure ai i tō 'outou Metua i te Ao ra? E fa'a'ineine ānei 'outou ia 'outou iho nō te hō'ē taime purera'a?

'A haere ai Iesu i te fenua Amerika, 'ua ha'api'i atu 'Oia i te ta'ata 'ia pure. « E 'ua nā 'ō atura Iesu ia rātou : E pure ā; aita rā rātou i fa'aea i te pure ra » (3 Nephi 19:26).

Tē ani manihini mai nei Iesu ia tātou 'ia « pure tāmau noa » (PH&PF 10:5). 'Ua 'ite Iesu ē, e fa'aro'o tō tātou Metua i te Ao ra, 'e e hōro'a mai 'Oia i te mea maita'i a'e nō tātou. Nō te aha i te tahi taime 'aita tātou e hina'aro e fāri'i? Nō te aha?

I te taime mau ra e parau tātou, « e te metua i te ao ra », e fa'aro'o 'Oia i tā tātou pure 'e e pūtapū 'Oia nō tō tātou mau hina'aro'o. 'E nō reira, e tu'ati Tōna nā mata 'e Tōna nā tari'a i ni'a ia 'outou i teie nei. E tai'o 'Oia i tō tātou ferurira'a, 'e 'e 'ite 'Oia i te huru o tō tātou 'ā'au. E'ita e ti'a ia ōtouto 'ia huna i te hō'ē mea Iāna. I teie nei, te mea nehenehe roa 'oia ho'i, e hi'o mai 'Oia ia ōtouto ma te mata o te here 'e te aroha—te here 'e te aroha o te 'ore e ti'a ia tātou 'ia hāro'aro'a hope roa. Terā rā, tei roto Iāna te here 'e te aroha i te taime mau ra 'a parau ai 'outou, « e te Metua i te Ao ra ».

Nō reira, e taime mo'a roa te taime nō te pure. E 'ere 'oia i te ta'ata o te parau ē, « e'ita, e'ita vau e fa'aro'o ia 'outou i teie nei, nō te mea, tē haere mai nei 'outou iā'u nei i te taime ana'e tei roto 'outou i te fifi ». O te ta'ata ana'e te nā reira. E 'ere 'oia i te ta'ata o te parau ē, « 'Aita 'oe i 'ite i tā'u rahira'a 'ohipa i teienei ». O te ta'ata ana'e te nā reira.

E mata na tātou pā'āto'a i te pure mai tā Iesu i ha'api'i mai ia tātou 'ia pure, tā'u ia tia'ira'a 'e tā'u ho'i pure, nā roto i te i'oa o te Fatu 'o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

Na Elder J. Devn Cornish
Nō te Hitu Ahuru

'Ua nava'i ānei tō'u maita'i? E manuia ānei au?

Mai te mea e tamata pāpū 'outou ma te 'ore e feruri 'aore rā e 'ōrurehau—ma te tātarahapa pinepine 'e ma te ani i te aroha—e riro mau 'outou i te « nava'i i te maita'i ».

E te mau tuahine 'e te mau taea'e here, e ha'amaita'ira'a rahi nō tātou o te ha'aputupu mai 'ia ha'api'ihia e te mau tāvini o te Fatu. E 'ere ānei i te mea fa'ahiahia te mau rāve'a e rave rahi tā tō tātou Metua Here i te Ao ra i hōro'a mai nō te arata'i 'e nō te ha'amaita'i ia tātou. 'Ua hina'aro mau 'oia 'ia ho'i tātou Iāna ra. Na roto i te tahi mau aroha mau 'ei taote 'āpī o tei fa'aoti i tāna ha'api'ira'a taote, 'ua fāri'ihia vau 'ei taote tamari'i ha'api'ipi'i i roto i te hō'ē fa'anahonahora'a tata'ura'a rahi. I tō'u fārereira'a i te tahi mau taote ha'api'ipi'i, 'ua tae mai i tō'u nei 'ā'au ē; 'ei ta'ata vau o te hope'a i te māramarama 'ore 'e te hope'a i te ineine 'ore. 'Ua mana'o vau ē, 'aita e rāve'a nō te rirora'a vau mai te toe'a o te pupu.

I te 'omuara'a i nā ava'e e toru, 'ua pārahi au i roto i te piha tōro'a utu-uturā'a i roto i te fare ma'i i te maorora'a pō, ma te ta'i 'e te vare'a ta'oto 'a tamata ai i te pāpā'i i te mau parau tomora'a a te hō'ē tamaiti na'ina'i e ma'i mahaha.

'Aita roa vau i 'ite a'e nei i teie huru taiā i roto i tō'u orara'a. 'Aita roa a'e tō'u e mana'o e nāhea ra e rapa'au i te ma'i mahaha nō te hō'ē tamari'i 10 matahiti. 'Ua ha'amata vau i te uiui i'āu iho i te 'ohipa tā'u e rave nei i'ō nei.

I te reira iho taime, tāpe'a mai nei te hō'ē taote ha'api'ipi'i pa'ari i ni'a i tō'u nei taponono. Ani mai nei e aha tō'u huru 'e fa'a'ite atu ra vau i tō'u mau mana'o oto 'e mau pe'ape'a. 'Ua taui roa tō'u orara'a 'a fa'aro'o ai au i tāna pāhonora'a. Parau mai ra 'oia, 'ua fa'ahiahia roa 'ōna 'e te tā'āto'ara'a o te mau taote ha'api'ipi'i pa'ari iā'u 'e i tō rātou mana'o, e riro vau 'ei hō'ē taote 'aravihi mau. Nō te ha'apoto, 'ua ti'aturi 'ōna iā'u i te hō'ē taime 'aita vau i ti'aturi iā'u iho.

Mai teie 'ohipa i tupu iā'u, e ani pinepine tō tātou mau melo, « 'ua nava'i ānei tō'u maita'i 'ei ta'ata? 'aore rā « e tae ānei au i te bāsileia tiretiera? Ma te pāpū, 'aita e 'ohipa i « nava'i i te maita'i ». 'Aita te hō'ē o tātou e « fāri'i » 'aore rā e « fana'o » i tō tātou fa'aorara'a,

'āre'a rā e mea tano 'ia ui tātou iho, e fāri'ihia ānei tātou i mua i te Fatu, te 'itera'a ē nāhea vau i te hāroaroa i teie uira'a.

I te tahi taime 'a haere noa ai tātou i te purera'a, e fa'ataiā tātou noa atu te mau anira'a manihini ti'a 'ia riro 'ei ta'ata maita'i a'e. E feruri māmū tātou ē, « 'aita tā'u e nehenehe e rave i teie mau 'ohipa ato'a » 'aore rā « e 'ere au i te mea maita'i roa mai teie mau ta'ata ato'a ». Peneia'e e au tō tātou huru mai tō'u i terā rā pō i te fare utuuturā'a ma'i.

E au mau taea'e 'e mau tuahine, 'a fa'aea tātou i te fa'au ia tātou iho i te tahi atu mau ta'ata. Tē ha'amāuiui faufa'a 'ore nei tātou ia tātou iho na roto i te tata'ura'a 'e te fa'aura'a. Tē ha'avā hape nei tātou ia tātou iho na roto i te mau *mea* tā tātou e rave nei 'aore rā e 'ore e rave nei 'e na roto ato'a i te mau *nioa parau o vetahi* 'ē. Mai te mea e hina'aro tātou e fa'au, e fa'au tātou e aha tō tātou huru i te mātāmua 'e i teie nei—'e 'oia ato'a, e aha tā tātou e hina'aro 'ia riro ananahi. Te 'ohipa tā tātou e ha'apa'o noa 'oia ho'i e aha tā tō tātou Metua Here i te Ao ra e mana'o nei nō tātou. 'A ani mau na Iāna e aha Tāna e mana'o nei nō 'outou. E here 'e e fa'atitī'aifaro 'Oia 'aita roa rā e ha'aparuparu ia tātou ; na Sātane te reira rama.

E parau 'āfaro atu vau ia 'outou ma te māmarama. Te mau pahonora'a i te mau uira'a « 'ua nava'i ānei tō'u maita'i ? 'e « e manuia ānei au ? » 'e « 'Ē! ia. E 'ohi-pa 'oe nō te ha'anava'i i tō 'oe maita'i » 'e, « 'Ē, e nehenehe 'oe e manuia mai te mea e vai noa tō 'oe 'ā'au tātarahapa 'e ma te 'ore e fa'a'ohipa noa i te ferurira'a 'aore rā i te 'ōrurehau ». E 'ere te Atua nō te ra'i i te hō'ē ta'ata hi'o 'ā'au here 'ore, o te hi'o i te hō'ē noa a'e hape nō te tu'u ia tātou i rāpae i te ha'uti. O 'Oia tō tātou Metua here maita'i roa, o tē hina'aro pūai nei na ni'a i te mau mea ato'a, 'ia ho'i Tāna mau tamari'i i te fare 'e 'ia 'ora Iāna ra 'ei mau 'utuāfare mure ore. 'Ua hōro'a mau 'Oia i Tāna Tamaiti Fānu Tahi 'ia ore 'ia pohe 'ia roa'rā te ora mure 'ore.¹ 'A ti'aturi i roto i te tia'ira'a 'e te māhanahana na roto mai i teie parau mau mure 'ore. 'Ua hina'aro

tō tātou Metua i te Ao ra nō tātou 'ua rave i te reira ! O teie Tāna 'ohipa 'e Tōna hanahana.²

'Ua here au i te rāve'a i fa'a'ohipahia e te peresideni Gordon B. Hinckley nō te ha'api'i i teie parau tumu. 'Ua fa'aro'o vau iāna i te paraura'a e rave rahi taime, « te mau taea'e 'e te mau tuahine, tē hina'aro nei te Fatu 'ia tamata tātou, 'āre'a ra e mea tītauhia 'ia tamata mau ihoa.³

Te aura'a ia « tamata mau ihoa » 'oia ho'i, ia rave i te maita'i a'e e roa'a ia tātou, ma te 'ite i te vāhi i tītauhia 'ia ha'amaita'i, 'e 'ia tamata fa'ahou ā. Ma te na reira-noa-ra'a, e ha'afātata 'e e ha'afātata roa atu tātou i te Fatu ; 'e e fāri'i tātou i tōna Vārua hau e hau atu ;⁴ 'e e fāri'i tātou hau atu i Tōna aroha, 'aore rā taututu.⁵

Tē mana'o nei au, i te tahi taime, 'aita tātou e 'ite nei i te rahi o te hina'aro o te Fatu 'ia tauturu ia tātou. Tē here nei au i te mau parau a Elder David A. Bednar :

« 'Ua māmarama pāpū te rahira'a o tātou ē, nō te fiā hara te Tāra'ehara. 'Āre'a rā, 'aita vau i pāpū ē, 'ua 'ite 'e 'ua māmarama tātou ē, nō te mau fiā mo'a ato'a te Tāra'ehara ...

« ... 'E e hōro'a mai te Tāra'ehara ia tātou i te tauturu nō te upo'oti'a 'e te ha'apae i te 'ino 'e nō te rave 'e te rirora'a 'ei ta'ata maita'i ...

« ... E mea ... na roto i te aroha 'o te Fatu e fārii mai te mau ta'ata ... i te pūai 'e te tauturu nō te rave i te mau 'ohipa maita'i o te 'ore e ti'a i te tahi atu [i te rave] ... Teie aroha o te hō'ē mana e fa'ati'a... [Bible Dictionary, « Grace » ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia] ... 'aore rā te hō'ē tauturu nō te ra'i mai o tā tātou tāta'itahi e tītau nei nō te tomo i roto i te bāsileia tiretiera ». ⁶

O te mea noa e tītauhia ia tātou nō te fāri'i i teie tauturu nō te ra'i o te anira'a ia i te reira 'e i muri iho, 'ia fa'a'ohipa i te reira 'ia au i te mau muhumuhu tā tātou e fāri'i.

Te parau 'āpī rahi, mai te mea e tātarahapa mau tātou, 'aita ta tātou mau hara tahito e fa'aātea ia tātou i te fa'ateiteira'a. 'Ua parau mai o Moroni ia tātou nō ni'a i te mau ta'ata 'ōfati ture nō tōna 'anotau : « 'Ia tātarahapa rā rātou 'a tītau ai 'ia fa'a'orehia te hara ma te hina'aro mau, 'ua fa'a'orehia ia te hara ». ⁷

'E 'ua na ō maira te Fatu nō te ta'ata hara :

« E 'ia fā'i mai 'oia i tāna mau hara ia 'oe 'e iā'u ato'a, 'e 'ia tātarahapa ma tōna 'ā'au ato'a, e fa'a'ore 'oe i tāna ra mau hara 'e e na reira ato'a ho'i au.

« E 'ua tātarahapa ana'e tō'u mau ta'ata, e fa'a'ore au i tā rātou mau hara iā'u ».⁸

Mai te mea e tātarahapa mau tātou, e fa'a'ore mau te Atua i tā tātou mau hara, noa atu ā e rave tātou te hō'ē hara na ni'a noa 'e e na ni'a noa ā. 'Ua parau Elder Jeffrey R. Holland : Noa atu te mau rāve'a tei 'erehia e 'outou, noa atu te rahira'a o te mau hape tā 'outou e mana'o 'ua rave outou ... tē fa'a'ite pāpū atu nei au ē, 'aita 'outou i tere ātea 'ē roa atu i te here o te Atua. E'ita e nehenehe ia 'outou 'ia paremo hōhonu roa i te fāito e 'ore te māramarama mure 'ore o te Tāra'ehara a te Mesia e tae'a ».⁹

'Aita roa atu te reira e fa'a'ite nei ē, e mea maita'i te hara. E hope'ara'a ihoa tō te hara. I te mau taime ato'a, e fa'a'ino 'e e ha'apēpē te hara i te ta'ata hara 'e o te tā'āto'a o te ha'ape'ape'ahia e teie hara. E 'ere te tātarahapa mau i te mea 'ōhie.¹⁰ Na ni'a i te mau mea ato'a 'ia ta'a maita'i, noa atu e 'iriti 'ē atu te Atua i te mana'o hapa, 'e te pora'ora'o o tā tātou mau hara 'a tātarahapa mau ai tātou, 'aita ra 'oia e 'iriti 'ē atu i te mau hope'ara'a o tā tātou mau hara. I te tahi taime, e fa'aea roa mai rātou [hara] nō te toe'a o tō tātou orara'a. Te

hara rahi roa a'e, o te hara 'ōpuahia iā, i reira te ta'ata e parau ai, « e nehenehe iā'u 'ia hara i teie nei 'e e tātarahapa i muri iho ». Tē ti'aturi nei au ē, tē ha'a-vahavaha ra tātou i te tusia 'e te mau māuiui o Iesu Mesia.

'Ua parau te Fatu iho, « nō te mea 'aita e ti'a iā'u, i te Fatu, ia hi'o noa atu i ni'a i te hara ma te fa'ati'a i te reira ».¹¹

Fa'ahiti ihora o Alama, « Inaha, te parau atu nei au ia 'oe na ē, e 'ore roa te peu 'ino i te 'oa'oa ».¹²

Hō'ē o te mau tumu e mea mau te fa'ahitira'a a Alama, 'oia ho'i, 'ia hara ana'e tātou e rave rahi taime, tē fa'aātea ra tātou ia tātou i te Vārua, ma te fa'ataiā, e tae noa atu i te fa'aeara'a i te tātarahapa. 'Āre'a rā, e parau fa'ahou vau, nō te tāra'ehara o te Fa'aora, e nehenehe tātou e tātarahapa 'e e noa'a te fa'a'orera'a hara, i te taime e mea mau tā tātou tātarahapara'a.

O tei 'ore tātou e ti'a 'ia rave, o te fa'a'ohipa noa i te ferurira'a ma te tātarahapa 'ore. 'Aita e ti'a ia tātou 'ia parau noa nō tā tātou mau hara ē, 'e 'ua 'ite te Atua e mea fifi nō'u, 'e e fāri'i 'Oia iā'u mai tō'u iho huru ». Te aura'a ia « tamata mau » tātou ia tae roa i te fāito a te Fatu o tei fa'a'ite-pāpū-hia i roto i te mau uira'a e uihia ia tātou nō te hō'ē parau fa'ati'a nō te hiero.

Te tahi atu 'ohipa o te vaiiho ia tātou i rāpae i te ra'i 'e o te fa'aātea pāpū ia tātou i te tauturu e hina'arohia o te 'ōrurehau ia. Na roto i te buka a Mose, 'ua ha'api'i mai tātou ē, 'ua hurihia Sātane i raro nō te 'ōrurehau.¹³ E 'ōrurehau tātou i te taime ato'a 'ia parau ana'e tātou i roto i tō tātou 'ā'au, « 'Aita vau e hina'aro i te Atua, 'e 'aita e tītauhia iā'u 'ia tātarahapa ».

'Ei taote tamari'i ha'apāpū i roto i te tuha'a aupuru, 'ua 'ite au ē 'ia pāto'i-ana'e-hia te hō'ē rapa'aura'a fa'aora, e riro i te fa'ahaere i te pohe o te tino. Hō'ē ā huru 'ia 'ōrurehau tātou i te Atua, te pato'i ra tātou i te tauturu 'e te tia'ira'a hō'ē, 'oia ho'i o Iesu Mesia, o te fa'ahaere i te pohe o te vārua. 'Aita roa te hō'ē o tātou e nehenehe e rave i te reira na roto i tōna iho pūai. 'Aita roa te hō'ē o tātou i « nava'i i te maita'i », maoti ra na roto i te mau mana 'e te aroha o Iesu Mesia,¹⁴ 'āre'a rā nō te

mea tē fa'atura ra te Atua i tō tātou ti'amāra'a, 'aita tātou e fa'aorahia ma te tamata 'ore. O teie te 'aifaitora'a i roto i te aroha 'e te ravera'a i te 'ohipa. E nehenehe e vai ia tātou tia'ira'a i roto i te Mesia nō te mea tē hina'aro nei Oia e tauturu 'e 'ia taui ia tātou. Te parau mau, 'ua tauturu a'e na 'Oia ia tātou. 'A fa'afa'aea ri'i noa 'e 'a feruri 'e 'a 'ite i Tāna tauturu i roto i tō 'outou orara'a.

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē mai te mea e tamata pāpū 'outou ma te 'ore e feruri 'aore rā e 'ōrurehau—ma te tātarahapa pinepine 'e ma te ani i te aroha 'aore rā te tauturu a te Mesia—e riro mau 'outou i te « nava'i i te maita'i », ma te fāri'ihia i mua i te Fatu ; e manuia 'outou e tae roa atu i te bāsileia tiritiera mai te Mesia i maita'i roa ra, 'e e fāri'i 'outou i te mau ha'amaita'ira'a, 'e te hanahana 'e te 'oa'oa ta te Atua e hina'aro nei nō Tāna mau tamari'i toa rahi tāta'itahi—o 'outou 'e o vau nei ihoa ra. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē tē ora nei te Atua 'e te hina'aro 'ia ho'i tātou i te fare. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē te ora nei Iesu. Na roto i te l'oa mo'a o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Ioane 3:16.
2. Hi'o Mose 1:39.
3. Teie fa'ahitira'a a te peresideni Hinckley 'aita e vai ra i roto i te nene'ira'a, tō muri mai ra 'ua haruharuhia iā : « E ti'a 'ia rave maita'i a'e, 'ia pāpū rā ia 'outou ē e mea maita'i a'e te reira nō 'outou » (« A Challenging Time—a Wonderful Time », *Teaching Seminary : Preservice Readings* [Church Educational System manual, 2004], 18). 'Ua parau ato'a 'oia ē : « Eiaha na e fa'ao'ō'o ia 'outou i te mau mana'o manuia 'ore. E'ita 'outou e tāmata i te fa'ata'a i te mau 'ōpuara'a nā 'ō roa atu i tō 'outou 'aravihi 'ia rave. 'A rave noa i tei nehenehe ia 'outou e rave, i te mea maita'i a'e o tā 'outou i 'ite 'e e fāri'i mai te Fatu i tā 'outou tauto'ora'a » (« Rise to the Stature of the Divine within You », *Ensign*, Novema 1989, 96).
4. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 50:24.
5. Hi'o Etera 12:27.
6. David A. Bednar, « Te tāra'ehara 'e te tere o te tāhuti nei, » *Liahona*, Eperera. 2012, 14.
7. Moroni 6:8.
8. Mosia 26:29-30.
9. Jeffrey R. Holland, « Te feiā rave 'ohipa i roto i te ō vine », *Liahona*, Me 2012, 33.
10. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 19:15-19.
11. Te Parau Ha'api'ira'a 'e Te mau Parau Fafau 1:31.
12. Alama 41:10.
13. Hi'o Mose 4:3.
14. Hi'o 2 Nephi 2: 6-8.

Na Elder Neil L. Andersen
Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

E 'ite nō te Atua

Tē parau atu nei au ia 'outou e, a fa'aea i te fa'ahapa ia 'outou iho nō ni'a i tō 'outou mau paruparu tā 'outou e mand'o ra nō te fa'a'ite i te 'evanelia. E pure rā « nō te ti'a 'ei ['ite] nō te Atua ». E fa'aitoitōra'a pūai roa a'e teie i tō te fa'ahapara'a iāna iho.

Erave rahi 'ohipa faufa'a a te Atua 'aore e 'itehia nei i mua i te mata o tō te ao nei. 'Ua 'itehia i roto i te tenetere ono hou te Mesia, e rave rahi mau ta'ata māramarama mai ia Confucius i te fenua Taina 'e o Buddha i Inidia Hitia o te rā, 'āre'a rā tei ni'a iho te mana o te autahu'ara'a o te Atua ia Daniela, te peropheta e ora ra i roto i te tāpe'ara'a i te anotau fa'aterera'a a te ari'i nō Babulonia, o Nebukanesa.

'Ua pe'ape'a te Ari'i Nebukanesa i te hō'ē ta'oto i te pō, 'e nō reira 'ua ani 'oia 'ia fa'a'ite mai tōna mau tahutahu 'e te mau hi'o e aha tāna i ta'oto 'e e aha te aura'a nō te reira ta'oto. 'Aita i ti'a ia rātou 'ia fa'a'ite i te ari'i e aha tāna i ta'oto 'e 'ua pāto'i rātou. « 'Aore roa ia e ta'ata o te ao nei e ti'a ['ia rave i te reira, 'aore roa ho'i e ari'i e ui] i te parau mai tena te huru ». ¹ Riri roa a'era te ari'i Nebukanesa i tō rātou 'ite 'ore, e ma te riri, fa'aue atura 'ia tāparahihia tōna mau ta'ata pa'ari ato'a.

O Daniela te hoē o te mau ta'a-ta pa'ari o te ari'i, tei pure nō te ani i « te aroha o te Atua i taua parau mo'e ra ». ²

'Ua tupu te hō'ē semeio. 'Ua heheuhia mai ia Daniela te parau mo'e tā te ari'i i ta'oto ra.

'Ua arata'ihia atura o Daniela i mua i te ari'i. « E ti'a ānei ia 'oe 'ia fa'a'ite mai iā'u i te ta'oto i 'itea iā'u nei, e te fa'aaura'a ato'a ? »

'Ua parau atura Daniela :

« E 'ore te mau ta'ata pa'ari, 'e te mau tahutahu, 'e te mau hi'o [e ti'a 'ia fa'a'ite ia 'oe i te mea tā 'oe i ta'oto] ...

« E Atua tei te ra'i o [te nehenehe e fa'a'ite mai i teie mau mea, e 'ua] fa'a'ite mai ia i te ari'i ra ia Nebukanesa, i te mau mea e tupu i te mau mahana hope'a ra ...

Nā 'ō atura Daniela, « E fa'atupu te Atua o te ra'i ra i te hō'ē bāsileia [e 'ō'oti-noa-hia mai te hō'ē 'ōfa'i ra nō roto i te mou'a 'aore e rima, o te riro mai 'ei mou'a rahi e te fa'a'i i te fenua ato'a nei] o te 'ore roa e mou... e vai rā e a muri noa atu.

Tē parau ra Daniela, « e mea mau ho'i taua ta'oto nei, 'e te ha'avare 'ore ho'i te fa'aaura'a ». ³

Nō te mea ho'i ē, 'ua fa'ata'ahia 'e 'ua tatarahia tōna ta'oto, 'ua parau a'era te ari'i ma te mata'u 'ore, « e Atua mau ā tō 'outou Atua nō te mau atua ato'a nei 'e te Fatu nō te mau ari'i nei ». ⁴

Na roto i te temeio o te para-paraura'a mai te Atua ia Daniela, tupu mai nei te parau tohu nō te ananahi o

te 'evanelia a Iesu Mesia o te fa'aho'i-fa'ahou-hia mai i te fenua nei, hō'ē bāsileia o te fa'a'i i te ao ato'a nei, « e 'ore roa e mou... e vai rā e a muri noa atu ».

E riro e, e mea iti te rahira'a o te mau melo o te 'Ēkalesia i te mau mahana hope'a nei, mai tā Nephi i tohu na, tera rā, e vai rātou i ni'a i te mau fenua ato'a, 'e e roa'a te mana 'e te mau 'ōro'a o te autahu'ara'a i te mau ta'ata ato'a e hina'aro i te reira, ma te fa'a'i i te fenua mai tā Daniela i tohu na. ⁵

I te matahiti 1831 'ua fāri'i te peropheta Iosepha Semita i teie heheura'a : « 'Ua hōro'ahia atu te mau tāviri nō te bāsileia o te Atua [e te ha'aputuputura'a o Iseraela mai te nā tufa'a e maha o te ao nei] i te ta'ata i ni'a i te fenua nei, e mai reira atu te 'evanelia e tere ti'a atu e tae noa atu i te mau hope'a o te ao nei mai te hō'ē 'ōfa'i i 'ō'otihia nō roto mai i te mou'a ma te rima 'ore e tere atu ai, e tae noa atu i te taime e 'i ai te ao nei i te reira ». ⁶

Hō'ē hōpoi'a tā tātou e fa'a'ite

E temeio te ha'aputuputura'a o Iseraela. Mai te hō'ē puzzle rahi, e tītauhia 'ia fa'anaho i te mau tuha'a i tō rātou vaira'a hou te mau 'ohipa hanahana o te Tae-piti-ra'a mai. Mai ia tātou e riro i te ha'ape'ape'a 'ia hi'o i te rahira'a tuha'a o te puzzle, e riro ato'a e 'ua hi'o te Feia Mo'a i tahito ra i te fa'auera'a 'ia hōpoi i te 'evanelia i fa'aho'i-fa'ahou-hia mai i tō te ao ato'a, mai te hoē 'ohipa fātata e'ita roa e oti 'ia rave. 'Ua ha'amata rā rātou, hō'ē ta'ata, hō'ē tuha'a puzzle i te taime hō'ē, ma te 'imi i te mau hiti 'āfaro, ma te ha'amau 'āfaro i teie 'ohipa mo'a. Ma'a vāhi iti i te taime hō'ē, 'ua ha'amata te 'ōfa'i i 'ō'otihia mai, 'aore e rima, i te 'ohu; mai te hānere e tae atu i te tauatini, te 'ahuru tauatini, 'e i teie nei, e mirioni feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei na te mau fenua ato'a o te fa'atu'ati nei i te mau tuha'a o te puzzle o teie 'ohipa 'ūmehia 'e te māerehia.

'Ua riro tātou tāta'itahi 'ei tuha'a nō te puzzle, 'e te tauturu nei tātou tāta'itahi 'ia tu'u i te tahi atu mau tuha'a faufa'a i ni'a i te vaira'a. Tē hina'arohia nei 'outou i roto i teie 'ohipa rahi. E mea faufa'a 'outou nō teie 'ohipa rahi.

E mea māramarama tō tātou hi'ora'a i mua i teie nei. E nehenehe tā tātou e 'ite i te temeio 'ia tupu tāmau noa, e i te rima o te Fatu 'ia arata'i noa ia tātou 'a fa'a'i ai tātou i te mau vāhi e toe ra. I reira « Iehova teitei e parau ai ē, 'ua oti te 'ohipa », ⁷ i reira Oia e ho'i mai ai ma te mana 'e te hanahana.

Mai tā te peresideni Thomas S. Monson i parau : « Teie te taime nō te mau melo 'e nō te mau misionare 'ia haere 'āmui, 'ia ha'a 'āmui, 'ia rohi i roto i te 'ō vine a te Fatu nō te arata'i mai i te mau vārua Iāna ra ... E tauturu 'Oia ia tātou i roto i tā tātou mau 'ohipa mai te mea ē, e rohi tātou ma te fa'a-ro'o nō te fa'atupu i Tāna 'ohipa ». ⁸

Te hōpoi'a hanahana tei vai nā i ni'a i te tapono o te mau misiōnare rave tāmau tei ni'a iho ia ia tātou pā'āto'a i teie nei. Tē hina'aro nei tātou pā'āto'a e fa'a'ite i te 'evanelia

te fa'aho'i-fa'ahou-hia mai, e ma te māuruuru, e rave rahi tauatini e bāpetizohia nei i te hepetoma tāta'itahi. Terā rā, noa atu teie ha'amaita'ira'a nehenehe roa, nō tō tātou mana'ona'o i tō tātou mau taea'e 'e tō tātou mau tuahine, 'e nō tō tātou hina'aro 'ia māuruuru te Atua, 'ua riro ia te fa'a'itera'a 'e te ha'apūaira'a i te bāsileia o te Atua nā te ao ato'a nei ei 'ohipa rū.

Te mau 'ōti'a o te hapa

Noa atu e e hina'aro pūai tō 'outou 'ia fa'a'ite i te 'evanelia, e'ita paha 'outou e 'oa'oa rahi roa i te manuia o tā 'outou mau tauto'ora'a i ma'iri ra. E feruri paha 'outou mai te hō'ē hoa tei parau ē, « 'ua paraparau vau i tō mātou 'utuāfare 'e i te mau hoa nō ni'a i te 'Ēkālesia, terā rā, e mea iti tei fa'a'ite mai i te 'ana'ana-tae, 'e nā roto i te pāto'ira'a tāta'itahi, 'ua rahi atu tō'u 'ōti'ati'a. 'Ua ite au ē,

tītauhia iā'u 'ia rave hau atu, terā rā, te mana'o rahi i roto iā'u, maori rā ; te fa'ahapara'a iā'u iho ».

E hi'o vau e nehenehe ānei au e tauturu.

E 'ohipa faufa'a roa tā te fa'ahapara'a iāna iho i te mea ē, e fa'aara te reira ia tātou i te mau tauira'a e ti'a ia tātou 'ia rave, terā rā, e 'ōti'a tō te reira nō te tauturu ia tātou.

E au te fa'ahapara'a ia tātou iho mai te hō'ē putu uira(batterie) i roto i te hō'ē pere'o uira gasoline. E fa'a'ama te reira i te pere'o, e fa'aharuru i te mātini, 'e e fa'a'ama i te mau mori, e'ita rā e hōro'a mai i te hinu nō te rātere-ra'a roa e vai ra i mua. E'ita e nava'i te putu uira ana'e iho. Mai te reira ato'a te fa'ahapara'a iāna iho.

Tē parau atu nei au ia 'outou ē, a fa'aea i te fa'ahapa ia 'outou iho nō ni'a i tō 'outou mau paruparu tā 'outou e mana'o ra nō te fa'a'ite i te 'evanelia. E pure rā, mai tā Alama i ha'api'i atu, 'ia hōro'ahia mai te mau rāve'a ia 'outou « 'ia ti'a 'ei 'ite nō te Atua i te mau mahana ato'a, 'e i te mau mea ato'a, 'e i roto i te mau vāhi ato'a... 'ia fa'aorahia [vetahi ē] e te Atua, 'e 'ia 'āmuihia i roto i tō te ti'a-fa'ahou-ra'a mātāmua, [e] 'ia noa'a te ora mure 'ore ia 'outou ». ⁹ E fa'aitoiora'a puai roa a'e teie i tō te fa'ahapara'a iāna iho.

Te rirora'a 'ei 'ite nō te Atua i te mau taime ato'a 'e i te mau vāhi ato'a, e fa'a'itera'a te reira i te huru o tō tātou orara'a 'e i te huru nō tā tātou parau.

A fa'a'itehua i tō 'outou fa'aro'o i roto i te Mesia. 'Ia tae mai te taime, a paraparau nō ni'a i Tōna orara'a, Tāna mau ha'api'ira'a, 'e Ta'na hōro'a fāito 'ore nō te mau ta'ata ato'a. A fa'a'ite i Tāna mau parau mau pūai nō roto mai i te Buka 'a Moromona. 'Ua hōro'a mai 'oia ia tātou teie fafau'a : « O tei fā'i iā'u i mua i te aro o te ta'ata nei, e fā'i ato'a vau iāna i mua i te aro o tā'u Metua i te ao ra ». ¹⁰ Tē fafau atu nei au ia 'outou ē, mai te mea e pure pine-pine 'outou 'e ma te 'ā'au tae nō te ani i te mau rāve'a nō te « ti'a 'ei 'ite nō te Atua », e tae mai te reira mau rāve'a, 'e o rāto'o o te 'imi ra i te māramarama 'e te 'ite hau atu, e tuuhia mai ia rāto'o i mua ia 'outou. 'A pāhono ai 'outou i

'Ua riro te ha'aputapura'a o 'Īserā'ela mai te hō'ē puzzle rārahi mau te huru i reira te mau tuha'a e tu'uhia ai nā mua a'e i te Tae-piti-ra'a mai. 'Ua riro tātou tāta'itahi 'ei tuha'a nō te puzzle, 'e e tauturu tātou tāta'itahi 'ia tu'u i te tahi atu mau tuha'a faufa'a roa.

te mau muhumuhu pae vārua, e ta'ita'i te Vārua Maita'i i tā 'outou mau parau i roto i te 'ā'au o te tahi atu ta'ata, 'e 'ia tae i te hō'ē mahana e fā'i te Fa'aora ia 'outou i mua i Tōna Metua.

Hō'ē tauto'ora'a pupu

Te 'ohipa pae vārua o te tauturura'a ia i te hō'ē ta'ata 'ia tomo mai i roto i te bāsileia o te Atua o te hō'ē tauto'ora'a pupu ia. 'A tāpura 'oi'oi i te mau misiōnare, 'e 'a pure nō te ani i te tauturu nō te ra'i mai. 'A ha'amana'o rā ē, te taime nō te fa'afāriura'a o te tahi atu ta'ata e 'ere ia i tā 'outou fa'a'otira'a.¹¹

Nō te mau motu Mauritius mai o Kamla Persand, te haere ra 'oia i te ha'api'ira'a 'ohipa taote i Bordeaux, Farani, i fārerei ai māua iāna i te ava'e fepuare 1991. 'Ua pure mātou tō te 'utuāfare 'ia nehenehe ia mātou 'ia fa'a'ite i te 'evanelia i te hō'ē ta'ata o te 'imi ra i te parau mau, e 'ua ha'api'i mātou iāna i roto i tō mātou 'utuāfare. 'Ua fana'o vau 'ia rave i tōna bāpetizora'a, 'aita rā mātou i riro 'ei rāve'a rahi a'e i roto i te parau nō te tomora'a mai o Kamla i roto i te 'Ēkālesia. 'Ua riro te mau hoa, te mau misiōnare e tae noa atu i te mau feti'i melo 'ei « mau 'ite nō te Atua » i roto i tōna fenua ai'a, 'e i te hō'ē mahana i Farani, i te taime ti'a mau nō Kamla, 'ua fa'aoti 'oia 'ia bāpetizohia 'oia. I teie nei, e 25 matahiti i muri a'e, 'ua ha'atihia 'oia i te mau ha'amaita'ira'a nō taua fa'aotira'a ra, 'e e misiōnare tāna tamaiti i Mategata.

'Eiaha e hi'o i tā 'outou mau tauto'ora'a nō te fa'a'ite i te here o te Fa'aora i te tahi atu ta'ata mai te hō'ē tamatara'a tahito/manuia 'ore e tō 'outou fāito i numerahia ia au i te fāri'i-maita'i-ra'a tō 'outou mau hoa i tō 'outou mau mana'o 'e 'aore rā i tā 'outou ani-manihini-ra'a 'ia fārerei i te mau misiōnare.¹² Na roto i tō tātou mata tāhuti nei, e'ita tā tātou e nehenehe e ha'avā i te hope'ara'a o tā tātou mau tauto'ora'a, e'ita ato'a tā tātou e nehenehe e ha'amaui i te hō'ē fāito taime. 'Ia fa'a'ite ana'e 'outou i te here o te Fa'aora i te tahi atu ta'ata, e vai noa tō 'outou tāpa'o i ni'a i te A+.

'Ua fa'a'aiti te tahi mau fa'aterera'a hau i te 'ohipa misiōnare, nā te reira i

Te fa'afāriura'a o Diego Gomez (i ni'a, 'āna'ira'a mātāmua, te toru i te pae 'ataui) e 'o Kamla Persand (i te pae 'ataui 'e tōna 'utuāfare e 25 matahiti i muri a'e i tōna bāpetizora'ahia) tei tupu mai nā roto i te tauturu 'e te pāturura'a a e rave rahi mau ta'ata tei toro atu i te rima 'ei « 'ite nō te Atua ».

arata'i i tō tātou mau melo fa'ahiahia 'ia fa'a'ite i te itoito rahi atu ā i te rirora'a « 'ei mau 'ite nō te Atua i te mau taime ato'a 'e i te mau... vāhi ato'a ».

Nō Moscou mai o Nadezhda, pinepine 'oia i te tu'u i te Buka 'a Moromona i roto i te hō'ē 'āfata tao'a hōro'a 'e e rave rahi mau puohu monamona nā te hiti. Tē parau ra 'oia ē, « e parau vau ia rātou ē, o te tao'a hōro'a monamona roa a'e tā'u e nehenehe e hōro'a nā rātou ».

I muri noa a'e i tōna bāpetizora'a-hia i Ukraine, 'ua tupu te mana'o i roto ia Svetlana 'ia fa'a'ite i te 'evanelia i te hō'ē ta'ata tāna e 'ite pinepine i roto i te pere'o uta ta'ata. I te taime 'a pou ai taua ta'ata ra i tōna vāhi tāpe'ara'a, 'ua ui atura 'oia ē, « hina'aro ānei 'oe 'ia rahi atu tō 'oe 'ite nō ni'a i te Atua ? Nā 'ō maira taua ta'ata ra ē, « E ». 'Ua ha'api'i te mau misiōnare ia Viktor, 'e 'ua bāpetizohia 'oia. I muri a'e 'ua ta'atihia 'oia 'e o Svetlana i roto i te hiero nō Freiberg Heleman.

Ha'apa'o maita'i, e nehenehe tō 'outou mau ha'amaita'ira'a i te tae mai nā roto i te tahi mau rāve'a mana'o-'ore-hia.

E hitu matahiti i ma'iri a'e nei, 'ua fārerei māua o Kathy ia Diego Gomez 'e tōna 'utuāfare nehenehe i Roto Miti. 'Ua haere mai rātou nā muri iho ia

māua i roto i te hō'ē 'ōpani 'iriti nō te hiero, terā rā, 'ua pāto'i mai rātou i tā māua ani-manihini-ra'a 'ia rahi atu te 'ite nō ni'a i te 'Ēkālesia. I te ava'e me i ma'iri a'e nei, 'ua fāri'i au i te hō'ē niuniu mana'o-'ore-hia nā Diego. 'Ua tupu te tahi mau 'ohipa i roto i tōna orara'a tei tura'i iāna 'ia tūturi i raro. 'Ua 'itehia iāna iho te mau misiōnare, 'ua fa'aro'o i te mau ha'api'ira'a, 'e 'ua ineine nō te bāpetizora'a. I te 11 nō tiunu ra, 'ua pou vau i roto i te pape o te bāpetizora'a 'e tō'u hoa 'e te pipi 'āpiti o Diego Gomez. Tei iāna iho te tapura taime o tōna fa'afāriura'a 'e 'ua tupu te reira nā roto i te tauturura'a 'e te pāturura'a a te mau ta'ata e rave rahi tei fa'atoro i te rima iāna ra 'ei « mau 'ite nō te Atua ».

Hō'ē ani-manihini-ra'a i te feiā 'āpi

Tē hōro'a nei au i tō tātou feiā 'āpi 'e te feiā 'āpi pa'ari nā te ao ato'a nei, i te hō'ē ani-manihini-ra'a ta'a 'ē 'e i te hō'ē tita'ura'a 'ia riro « 'ei mau 'ite nō te

Atua ». Tē feiā e ha'ati nei ia 'outou 'ua matara rātou i te 'imira'a pae vārua. 'A ha'amana'o i te puzzle? 'Eiaha 'outou e haere mai i ni'a i te 'amura'a mā'a ma te 'ohipa 'ore i roto i te rima, 'ia haere mai rā ma te ineine nō te fa'ahhipa i te mau rāve'a 'āpī ha'apararera'a parau sōtiare. Tē hina'aro nei mātou ia 'outou; tē hina'aro nei te Fatu ia 'outou 'ia rahi atu ā tō 'outou hōro'ara'a ia 'outou iho i roto i teie 'ohipa rahi.

'Ua parau mai te Fa'aora ē, « e teie nei, e haere 'outou e fa'ariri i te mau fenua ato'a 'ei pipi 'a bāpetizo atu ai ia rātou i roto i te i'oa o te Metua, 'e nō te Tamaiti, 'e nō te Vārua Maita'i ». ¹³

E 'ere i te mea hape noa 'outou i te orara'a i Afirita; i Asia, i Europa, i Amerika Apatoerau, i Amerika Ropu 'e 'aore rā i Amerika Apato'a; i Pātitifā 'e 'aore rā i te tahi atu vāhi i roto i te ao o te Atua, nō te mea, e ti'a 'ia hōpoi i te 'evanelia i « te mau nūna'a ato'a, i te mau 'ōpū ato'a, i te mau reo ato'a 'e i te mau ta'ata ato'a ». ¹⁴

« 'Ua fa'atupu te Atua o te ra'i ra i te hō'ē bāsileia, [ō'otihia mai te hō'ē 'ōfa'i 'aore e rima, riro atura taua 'ōfa'i ra 'ei mou'a rahi 'e tē fa'a'i nei i te ao ato'a] o te 'ore roa e mou ... e vai rā e a muri noa atu.

« ... E mea mau ho'i taua ta'oto nei, e te ha'avare 'ore ho'i te fa'aauraa ». ¹⁵

E 'ōpani au ma te mau parau i roto i te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau : « A ti'aoro atu i te Fatu, 'ia tere atu tōna ra bāsileia i ni'a i te fenua nei, 'ia ti'a i te mau ta'ata 'ia fāri'i i

te reira, 'e 'ia vai fa'aineinehia nō te mau mahana e tae mai ra, i roto i te reira e tae mai ai te Tamaiti a te ta'ata i raro nei i roto i te ao ra, i fa'ahuhia i te 'ana'anara'a o tōna ra hanahana, 'ia fārerei mai i te bāsileia o te Atua o tei fa'atupuhia i ni'a i te fenua nei ». ¹⁶ Na roto i te i'oa o Iesu Mesia, 'āmene ■

TE MAU NOTA

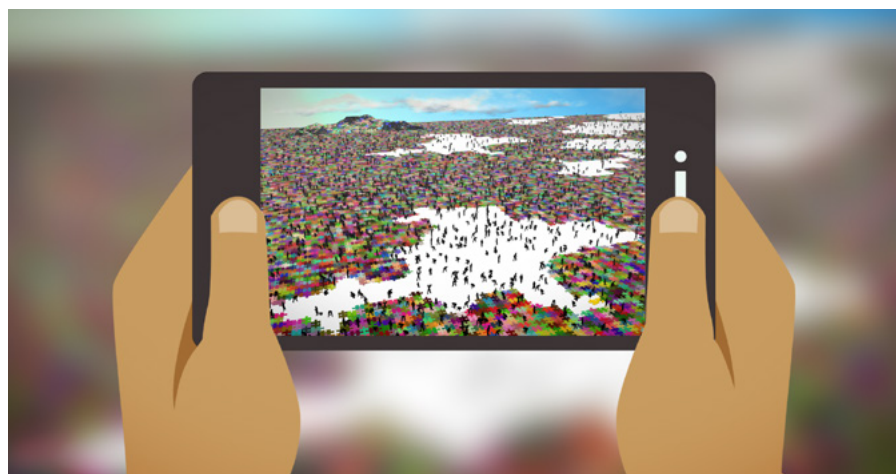
1. Daniela 2:10.
2. Daniela 2:18.
3. Daniela 2:26-28, 44-45; hi'o ato'a te mau 'irava 34-35.
4. Daniela 2:47.
5. Hi'o 1 Nephi 14:12-14.
6. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 65:2; hi'o ato'a Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 110:11.
7. *Te mau ha'api'ira'a a te mau Peresideni o te 'Ēkālesia : Iosepha Semita* (2007), 444; hi'o ato'a Boyd K. Packer, « The Standard of Truth Has Been Erected », *Liahona*, Novema 2003, 27.

8. Thomas S. Monson, « Manava i te 'āmura'a », *Liahona*, Novema 2013, 4.
9. Mosia 18:9.
10. Mataio 10:32.
11. Ho'ē ava'e i teie nei, tei Santa Maria, Beresilia vau. 'Ua parau mai te taea'e João Grahl iā'u ē, i tōna taure'are'ara'a 'ua haere 'oia i te purera'a i te roara'a e piti matahiti, ma te hina'aro 'ia bāpetizohia 'oia, 'aita rā tōna metua tāne i fa'ati'a. I te hō'ē mahana 'ua parau 'oia i tōna mau tuahine, te reira ato'a tō rātou hina'aro, e ti'a ia rātou 'ia tūturi 'e 'ia pure i te Atua 'ia tamarū i te 'ā'au o tō rātou metua tāne. 'Ua tūturi rātou i roto i te pure e 'ua haere i te fare ha'api'ira'a.

I tō rātou ho'ira'a mai i te fare i taua mahana ra, 'ua maere rātou i te mea ē, 'ua tae mai hō'ē tonton, te taea'e o tō rātou metua tāne, nā te hō'ē 'oire ātea roa mai. Tei roto 'oia i tō rātou fare te paraparau ra i tō rātou metua tāne. Tei roto noa ā tō rātou tonton i te pīha i ani fa'ahou ai te mau tamarū i i tō rātou metua tāne, e nehenehe ānei rātou e bāpetizohia. 'Ua ti'a mai ra tō rātou tonton i ni'a 'e 'ua tu'u atura i tōna rima i ni'a i te taponu o tōna teina e nā ō atura, « Reinaldo, e parau mau. 'A vaiho ia rātou 'ia bāpetizohia ». 'Aita hō'ē o rātou i 'ite ē, 'ua bāpetizohia te tonton tau ava'e nā mua atu.

'Ua tere 'oi'oi mai te tonton i te fare o tōna taea'e, e nō te mea ē, « 'ua ti'a 'oia 'ei 'ite nō te Atua » i taua mahana ra, 'ua fa'ati'ahia tāna nau tamāhine 'e te tamaiti feti'i 'ia bāpetizohia. Tau hepetoma i muri iho, 'ua bāpetizohia o Reinaldo 'e tāna vahine. 'Ua pāhono mai te Atua i te mau pure a teie mau tamari'i nā roto i te hō'ē rāve'a temeio nā roto mai i te hō'ē ta'ata tei hina'aro 'ia riro 'ei « 'ite nō te Atua ».

12. « E manuia 'outou 'ia ani-manihini ana'e 'outou, noa atu e aha te terera'a » (Clayton M. Christensen, *The Power of Everyday Missionaries* [2012], 23; hi'a ato'a everydaymissionaries.org).
13. Mataio 28:19.
14. Mosia 15:28.
15. Daniela 2:44-45; hi'o ato'a te mau 'irava 34-35.
16. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau

E haere mai te feiā 'āpī 'e te feiā 'āpī pa'ari nā te ao ato'a nei i te 'amura'a mā'a ma te 'aravahi i te fa'ahhipa i te 'hianoha'a (technologie) 'e te mau rāve'a tūreia sōtiare

Tuhaa pureraa no te avatea mahana maa | 1 no atopa 2016

Vauvauhia e te peresideni Henry B. Eyring
Tauturu hōē i roto i te Peresidenira'a Mātāmua

Te pāturura'a i te mau ti'a fa'atere o te 'Ēkālesia

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, 'ua ani mai te peresideni Monson 'ia vauvau atu vau ia 'outou te mau i'oa o te mau ti'a fa'atere rahi 'e te mau Hitu 'Ahuru Ārea o te 'Ēkālesia nō tā 'outou pāturura'a.

Tē anihia nei ē ia pāturu tātou ia Thomas Spencer Monson, 'ei peropheta, 'ei hi'o 'e 'ei heheu parau 'e 'ei Peresideni nō te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hopea Nei ; o Henry Bennion Eyring 'ei tauturu hōē i roto i te Peresidenira'a Mātāmua ; 'e o Dieter Friedrich Uchtdorf 'ei tauturu piti i roto i te Peresidenira'a Mātāmua.

Te feiā ato'a e fāri'i nei, 'ia fa'a'ite mai i te reira.

Te feiā e pāto'i nei, 'ia fa'a'ite mai.

Tā anihia nei ē 'ia pāturu tātou ia Russell Marion Nelson 'ei Peresideni nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo 'e te feiā i muri nei 'ei melo nō taua pupu ra : Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, 'e o Dale G. Renlund.

Te feiā ato'a e fāri'i nei, 'ia fa'a'ite mai i te reira.

Te feiā e pāto'i nei, 'ia na reira ato'a mai.

Tē anihia nei ē 'ia pāturu tātou i nā tauturu i roto i te Peresidenira'a Mātāmua 'e te Pupu nō te Tino Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo 'ei mau peropheta, 'ei mau hi'o 'e 'ei mau heheu parau.

Te feiā ato'a e fāri'i nei, 'ia fa'a'ite mai i te reira.

Tē pāto'i nei, mai te mea tē vai ra, 'ia na reira ato'a mai.

Tē anihia nei ē 'ia ha'amāuruuru tātou ma te fa'ahiahia nō tā rātou tāvinira'a itoito i te mau Elders Daniel L. Johnson, Jairo Mazzagardi, Kent F. Richards, 'e Francisco J. Viñas 'ei Hitu 'Ahuru Hui Mana Fa'atere Rahi 'e 'ia tu'uhia rātou i te ti'ara'a fa'aturahia. Tē ha'amana'o nei mātou i te tāvinira'a a Elder Per G. Malm, tei fa'aru'e mai i te 26 nō tiurai 2016 ra. Tē fa'atae atu nei mātou i tō mātou here 'e te tāmāhanahana i te tuahine Malm 'e i tā rāua mau tamari'i 'e mau mo'otua.

Te feiā e hina'aro e 'āmui mai ia mātou nō te fa'a'ite i te māuruuru i teie mau taea'e nō tā rātou tāvinira'a fa'ahiahia, 'ia fa'a'ite mai.

Tē anihia nei ē 'ia ha'amāuruuru tātou ia Alan R. Walker 'ei Hitu 'Ahuru Ārea Te feiā e hina'aro e fa'a'ite i te māurururu rahi i te taea'e Walker nō tāna tāvinira'a, 'ia fa'a'ite mai.

Tē anihia nei ē 'ia pāturu tātou i teie i muri nei 'ei Hitu 'Ahuru Ārea : Bhanu K. Hiranandani 'e Sandino Roman.

Te feiā ato'a e fāri'i nei, 'ia fa'a'ite mai i te reira.

Tē pāto'i ra, mai te mea te vaira.

Tē anihia nei ē 'ia pāturu tātou i te tahi atu mau Hui Mana Fa'atere Rahi, te mau Hitu 'Ahuru Ārea 'e te mau Peresidenira'a Rahi o te mau Pupu Tauturu mai tei ha'amanahia.

Te feiā ato'a e fāri'i nei, 'ia fa'a'ite mai i te reira.

Tē pāto'i nei, mai te mea te vaira, 'ia na reira ato'a.

Peresideni Monson, 'ua tāpa'ohia te pāturura'a. Tē ani nei mātou i te feiā tei pāto'i i te mau pāturura'a 'ia fārerei atu i tō rātou peresideni titi.

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, māuruuru nō tō 'outou fa'aro'o 'e tā 'outou mau pure tāmāu nō te feiā fa'atere o te 'Ēkālesia. ■

Nā Elder Quentin L. Cook
Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

Itoito i roto i te 'itera'a pāpū nō Iesu

E'ita e ti'a ia tātou 'ia vaiho i tō tātou 'itera'a pāpū nō te Metua 'e nō te Tamaiti 'ia riro mai 'ei mea ta'a-ore 'e te rave 'atā i te mau 'ōfa'i turorira'a.

‘O te ora mure 'ore te hōro'a rahi roa a'e a te Atua 'e e hō-mai-hia te reira i te feiā « e ha'apa'o i [tā te Atua ra] mau fa'auera'a 'e e itoito noa ē tae noa atu i te hope'a ». ¹ I te tahi pae, e pāto'i tō tātou Metua i te Ao ra i te ora mure 'ore ia rātou « tei 'ore i itoito i te fa'aitera'a i te parau nō Iesu ». ² E mau 'ōfa'i turorira'a i mua i tō tātou mau faufa'a e nehenehe e ārai ia tātou i te tāpaera'a i te fā nō te ora mure 'ore. ³ Tē vai ra e mau 'ōfa'i turorira'a 'ātītirau (complexe) ; e fa'ahōho'a atu vau ia 'outou.

E rave rahi matahiti i ma'iri, 'ua patu tō'u metua tāne i te hō'ē fare rā'au i te hō'ē pae o te fenua fa'a'apu i reira 'oia i te pa'arira'a. E mea nehenehe roa 'ia hi'ohia te fenua nā terā vāhi. I te ti'ara'a te mau papa'i o te fare, 'ua haere atu vau e hi'o. 'Ua māere roa vau i te ha'amāramarama fāriu i teie fenua nehenehe, tei mua noa mai te hō'ē pou mōri, i te ātea ri'i noa. Iā'u nei, e'ita roa te mata e haru mai i te fa'ahiaha o te fenua.

'Ua parau atu vau : « Pāpā, nō te aha 'oe i vaiho ai ia rātou 'ia tu'u i terā pou mōri i mua noa mai i te ha'amāramarama ? »

E ta'ata mana'o fa'a'ōhie tō'u metua tāne 'e te marū, 'o teie tōna reo iti iā'u : « 'Ua 'ite 'oe Quentin, 'o terā pou mōri te 'ohipa nehenehe roa a'e o te fenua fa'a'apu nei ! » Teie tāna tātarara'a : « 'Ia hi'o vau i terā pou, e mana'o vau, 'aita fa'ahou e tarira'a pape mai te pihara'a pape i te fare nō te tunura'a mā'a, te hōroira'a rima 'e te hapura'a pape, mai tō'u tamari'i ra ē pa'ari roa mai au. 'Aita fa'ahou e tū'amāra'a « bougie » 'e te mōri hinu i te pō nō te tai'o. Hina'aro

vau e hi'o i terā pou mōri i rōpū maita'i i te ha'amāramarama. »

Mea ta'a 'ē te hi'ora'a o tō'u metua tāne i teie pou mōri i tā'u. Iāna, e ha'amaita'ira'a 'ia te pou nō te orara'a, iā'u nei, e 'ōfa'i turorira'a 'ia i mua i te mata e hi'o ra i te fenua rahi fa'ahiaha. E mea faufa'a a'e nō tō'u pāpā te uira, te mōri 'e te māra'a i te nehenehe e hi'o noa. I reira, 'ua ta'a iā'u ē, noa atu ā e 'ōfa'i turorira'a teie pou nō'u, e tāpa'o fa'a'ōhiera'a 'ia te reira nō tō'u metua tāne.

Te 'ōfa'i turorira'a, e « 'ohipa fa'atau-pupū 'ia i te ti'aturira'a 'e te hāro'aro'a » 'aore rā « e ārai 'ē'a e tāpe'a i te haerera'a i mua ». ⁴ Turori i te pae vārua, « 'o te topara'a 'ia i roto i te hara, 'aore rā te hahi-ē-ra'a ». ⁵ Te 'ōfa'i turorira'a, 'o te mea ato'a 'ia e fa'a'ōnevaneva ia tātou i te rave-fa'aoti-ra'a i te mau 'ōpuara'a parau ti'a.

E'ita e ti'a ia tātou 'ia vaiho i tō tātou 'itera'a pāpū nō te Metua 'e nō te Tamaiti 'ia riro mai 'ei mea ta'a-ore 'e te rave 'atā i te mau 'ōfa'i turorira'a. E'ita e ti'a 'ia topa tātou i roto i terā herepata. Tītauhia tō tātou 'itera'a pāpū nō Rāua 'ia vai ateate noa 'e te 'ōhie mai tā tō'u metua tāne i turu 'ōhie i te parau nō te pou mōri i terā fenua fa'a'apu i pa'ari ai 'oia.

E aha te tahi mau 'ōfa'i turorira'a e fa'ariri nei i tō tātou 'itera'a pāpū ateate 'e te 'ōhie, nō te Metua 'e nō te Tamaiti, 'ei mea ta'a 'ōre 'e te rave 'atā, 'e 'aita atura tātou e vai itoito i te fa'a'itera'a i terā 'itera'a pāpū ?

Hō'ē 'ōfa'i turorira'a, 'o te mau 'ite hōhonu ia o te ta'ata nei

'Ua hina'aro tātou i te 'ite ato'a, 'e tē ti'aturi nei ho'i tātou ē, « te hanahana o te Atua, 'o te 'ite ia ». ⁶ 'Ua 'ite ato'a rā tātou ē, tā te 'enemi perera'a au roa a'e, 'o te fa'aāteara'a ia i te ta'ata i te Atua ma te fa'aturori ia rātou i te tūra'ira'a i te parau nō te 'ite hōhonu o te ta'ata nei, i ni'a atu i te Fa'aora 'e tāna mau ha'api'ira'a.

'Ua riro mai te 'āpōsetolo Paulo 'ei 'ite pāpū nō Iesu Mesia nā roto i te hō'ē semeio, 'ōna 'e te Fa'aora, tei tau i roa i tōna orara'a. ⁷ Maoti te 'ohipa nāna nā mua a'e, 'ua ti'a ia Paulo 'ia fa'au iāna i te mau nuna'a e rave rahi. E mea au nāna te « parau 'āfaro 'e te 'ohie » a tō Tesalonia, nā reira ato'a te « aroha au » o tō Philipi. ⁸ I te ha'amatarara'a, 'ua tāfifi ri'i 'oia i te fa'au iāna i te ferurira'a 'e te vāna'a o tō Heleni. I Ateno, i ni'a i te Areopago ra, 'ua tāmata 'oia i te parau philosopho atu, 'aita rā i fāri'ihia mai. I tō Korinetia, 'ua fa'aoti 'oia e ha'api'i 'ōhie noa i te « ha'api'ira'a tumu a te Mesia i fa'asataurohia ». ⁹ Teie tā te 'āpōsetolo Paulo iho i parau :

« E 'ere ho'i ta'u parau 'e ta'u a'ora'a i te parau tāparu nō te pa'ari o te ta'ata nei, i parau atu rā vau ma te fa'a'ite pāpū a te Vārua 'e te mana :

« 'Ia 'ore tō 'outou fa'aro'o 'ia fa'a-tumuhia i te pa'ari o te ta'ata nei, i te mana rā o te Atua ». ¹⁰

Tei roto i te 1 Korinetia te tahi o te mau fa'ati'ara'a fa'ahiahia roa a'e nō ni'a i te Fa'aora 'e tāna misiōni. Hō'ē pene—te 15—tei hīmene-rahi-hia 'ati a'e te ao nei, nā roto i te 'ohipa a te rohi pehe ra George Frideric Handel, te *Messiah*. ¹¹ Tei roto te tahi ha'api'ira'a tumu hōhonu nō ni'a i te Fa'aora. I roto i te tuha'a toru o te *Messiah*, i muri noa mai i te hīmene « Hallelujah », nō roto mai i te 1 Korinetia 15 te rahira'a o te mau 'irava i fa'a'ohipahia. I roto i te tahi o teie mau 'irava, tē fa'a'ite nehe-nehe nei Paulo i te mea i ravehia e te Fa'aora.

« [Inaha] 'ua ti'a fa'ahou mai... te Mesia i te pohera'a ra... [te] mātāmua nō te feiā i ma'iri te ta'oto ra.

« ... Mai te pohe ho'i i noa'a i te ta'ata ra, nō te ta'ata ato'a e noa'a ai te

ti'a fa'ahou i te feiā i pohe ra.

« Mai te ta'ata i hope i te pohe ia Adamu, e hope ato'a i te fa'aorahia e te Mesia...

« E te pohe ē, tei hea tō 'oe tara ? E hade ē, tei hea tō 'oe rē ?...

« E teienei, 'ia ha'amaita'ihia te Atua, 'o te hōro'a mai i te rē nō tātou, nō tō tātou Fatu ra nō Iesu Mesia ». ¹²

'Ua 'ite tātou ē, 'ua tupu te Tāivara'a, 'e te hō'ē tumu, nō te mau 'ite hōhonu ia o te ta'ata nei tei fa'ateihia i ni'a atu i te ha'api'ira'a tumu niu 'e te faufa'a a te Mesia. 'Āhāni ē 'o te parau 'ōhie o te poro'i a te Fa'aora i ha'api'ihia, 'aita rā, e mau parau mau pāpū 'e te faufa'a tei tauhiahia 'aore rā tei mo'e. Inaha, 'ua tauahi mai te keresetiano i te tahi mau peu tumu philosopho a te Heleni nō te fa'au i te mau ti'aturira'a a te ta'ata i ni'a i tā rātou ta'ere. 'Ua

pāpa'i te ta'ata pāpa'i 'ā'amu ra 'o Will Durant : « 'Aita te keresetiano i ha'amou i te ha'apa'ora'a 'etene ; 'ua tauahi rā i te reira. 'Ua tomo te ferurira'a heleni pohepohe ra i roto i te hō'ē tino 'āpī ora ra ». ¹³ I roto i te tua'ā'ai, 'e i tō tātou ato'a nei anotau, tē pāto'i nei te ta'ata i te 'evanelia a Iesu Mesia nō te mea, ia rātou, 'aita i nava'i roa te ferurira'a vāna'a i roto.

I te ha'amatarara'a te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a, e rave rahi ta'ata tei parau atu ē, tē pe'e ra rātou i te mau ha'api'ira'a a te Fa'aora. E rave rahi fenua e parau ia rātou e nūna'a keresetiano. Noa atu rā, 'ua hiti mai te tohura'a nō te tau fifi rahi atu ā nō tō tātou nei anotau.

'Ua riro Heber C. Kimball hō'ē o te mau 'āpōsetolo mātāmua o teie tau tu'ura'a 'e 'ua riro ato'a mai 'ei tauturu mātāmua nā te peresideni Brigham

Young. 'Ua fa'aara 'oia : « Tē tae mai nei te tau... e fifi tātou i te fa'ata'a i te mata o te feiā mo'a i te mata o te 'enemi e 'aro nei i te mau ta'ata o te Atua. 'Ei [reira]... e hi'o ai tātou i te tīti'a rahi ra, e tau tīti'a rahi ho'i, 'e e rave rahi te hi'a atu ». 'A fa'aoti ai 'oia : « E HI'O-PO'ARA'A e tae mai ra ».¹⁴

I tō tātou nei anotau, tē iti rahi nei te mana'o keresetiano i roto e rave rahi fenua, mai te fenua Marite ato'a. 'Aita te ti'aturira'a pae fa'aro'o, 'aita ato'a ia te mana'o ti'a'aura'a i mua i te Atua. Nō reira, e mea fifi 'ia ha'amau i te mau faufa'a nui e ti'a nō te orara'a. E titotito pinepine te mau 'ite hōhonu o te ta'ata nei, 'ua mau roa ho'i te reira.

Te vāhi 'ino rā, tē tupu ato'a nei te reira i rotopū i te mau melo nō te 'Ēkālesia tei mo'e tō rātou 'āvei'a 'e 'ua 'āpe'e atura rātou i terā 'arora'a nō terā taime—e rave rahi ho'i, e mea pāpū roa, e 'ere i te mea parau ti'a.

Tū'ati te tohura'a a Heber C. Kimball i te parau a Elder Neal A. Maxwell i te matahiti 1982 ra : « Te rahira'a o te tīti'ara'a, e tupu ia nō te hahi-ē-ra'a te ta'ata i te parau ti'a ma te 'ore e tātarahapa. E fa'aru'e vetahi 'e e'ita maoti e tāpe'a ē tae noa atu i te hope'a. E ha'avarehia vetahi e te feiā tāiva. E 'ino'ino ato'a vetahi, nō te mea ho'i, i terā 'e terā tau tu'ura'a tōna iho ā mau 'ōfa'i turorira'a ! »¹⁵

Te tahi atu 'ōfa'i turorira'a, 'o te 'orera'a ia e hina'aro 'ia hi'o i te hara i tōna māramarama mau

Hō'ē huru ta'a 'e 'e te pe'ape'a o tō tātou nei anotau, 'o te mau ta'ata ia e rave i te hara ma te hina'aro 'ore e parau i te reira 'ei hara. 'Aita te mana'o tātarahapa 'e 'aita te hina'aro 'ia fā'i i tā rātou peu 'ei 'ohipa hape i te pae mōra-re. Tē vai ato'a ra ho'i te ta'ata e parau haere i tōna ti'aturira'a i te Metua 'e i te Tamaiti 'a fa'a'ite mai ai i tōna mana'o ē, 'aita e ti'a te hō'ē Metua here i te Ao ra 'ia tītau i te fa'autu'ara'a nō te peu e huri tua i tāna mau fa'auera'a; 'ua hape te reira.

Mai te huru ra ē, 'o terā te mana'o o Korianotona, te tamaiti a Alama, tamaiti, i roto i te Buka a Moromona. 'Ua rave 'oia i te peu vi'ivi'i mau 'e tē

a'ohia ra 'oia e Alama. E ha'amaita'ira'a nō tātou, 'ua pāpa'i taua peropheta rahi ra 'o Alama, tei 'ite ho'i i te « abuso pōuri ta'ota'o roa ra [e] te māramarama māere »,¹⁶ i tāna parau a'o. I roto i te pene 39 nō Alama, tē tai'o nei tātou nāhea 'oia i te a'ora'a i teie tamaiti i roto i te 'ohipa tau maoro nō te tātarahapara'a 'a fa'ata'a atu ai nāhea te Mesia e haere mai e hōpoi 'ē i te hara. 'Ua ha'apāpū atu 'oia ia Korianotona i te tītaura'a 'ia tātarahapa, inaha « e 'ore e ti'a i te hō'ē mea vi'ivi'i 'ia o i te bāsileia ra a te Atua ».¹⁷

Tei roto i te Alama 42 te tahi o te ha'api'ira'a tumu rahi fa'ahiaha roa o te mau pāpa'ira'a mo'a ato'a nō ni'a i te Tāra'ehara. 'Ua tauturu Alama ia Korianotona 'ia māramarama ē, e 'ere ho'i « i te mea [ti'a 'ore] 'ia tu'uhia atu te feiā hara i roto i te vai-māuiui-ra'a ». ¹⁸ 'Ua parau maoti ho'i 'oia ē, ha'amata nā ni'a ia Adamu, i hōro'a mai ai te Atua aroha i te tahi « taime nō te tātarahapa », i te mea ho'i, 'aita ana'e e tātarahapara'a, « 'ua fa'a'orehia [ia] te rāve'a rahi fa'aora ra ». ¹⁹ 'Ua ha'apāpū ato'a Alama ē, te fa'anahora'a a te Atua, e « rāve'a rahi 'oa'oa » ia.²⁰

E ha'api'ira'a rahi roa tā Alama : « Inaha ho'i, tē fa'ati'a noa ra te parau ti'a i tāna ihora, 'e tē rave noa ra te aroha i tāna ihora, 'e nō reira e ora ana'e te feiā tātarahapa mau ra ». ²¹ 'Ia hi'ohia i tō rātou māramarama mau, 'ua riro te mau ha'amaita'ira'a hanahana nō te tātarahapara'a 'e te pe'era'a i te mau ha'api'ira'a a te Fa'aora 'ei mea faufa'a rahi roa 'ino. E 'ere te parau-pāpū-ra'a

i te ta'ata i te 'ohipa 'ino, mai ia Alama 'e 'o Korianotona nō ni'a i te mau fa'autu'ara'a nō te mā'itira'a i te hara 'e te 'orera'a e tātarahapa. Tē parau-noa-hia ra ē : « I teienei ānei 'aore rā 'āraua'e, e pārahi iho ā te ta'ata nō te 'amu i te fa'autu'ara'a ». ²²

Te ha'amaita'ira'a tīretiera 'e te fa'ahiaha ho'i o te tāra'ehara a te Fa'aora, 'oia ho'i ia, nā roto i te tātarahapara'a, tūmāhia te 'ohipa i harahia. I muri mai i te tātarahapara'a a Korianotona, 'ua fa'aoti Alama : « 'Eiaha taua mau mea nei e ha'ape'ape'a fa'ahou ia 'oe ra ; 'e 'ia ha'ape'ape'a ana'e tā 'oe mau hara ia 'oe, 'oia te pe'ape'a e fa'aha'eha'a ia 'oe i te tātarahapa ». ²³

Te hi'ora'a i'ō atu i te tāpa'o ra, e 'ōfa'i turorira'a ia

Tē parau ra te peropheta Iakoba nō te mau 'āti Luda i tahito ra 'ei « mau ta'ata 'ā'au 'eta'eta » tei vahavaha i te parau pāpū, 'e « 'ua taparahi ho'i rātou i te mau peropheta, 'e 'ua tītau atura i te mau mea 'aore i ti'a ia rātou 'ia 'ite. 'E teienei, nō tō rātou matapō ra, 'o tei tae... nō te [hi'ora'a i'ō atu i te tāpa'o ra], 'ia ma'iri ai rātou e ti'a ai ». ²⁴

E rave rahi huru nō te hi'ora'a i'ō atu i te tāpa'o ra, ²⁵ hō'ē rā mea rahi i tō tātou nei anotau, 'o te fa'arahi-roa-ra'a. Te fa'arahi-roa-ra'a i te pae 'evanelia, 'o te fa'ateiteira'a ia i te hō'ē parau tumu o te 'evanelia i ni'a atu i te tahi mau pu'era'a parau tumu faufa'a 'aifāito, 'e 'o te fa'a'itera'a i te mana'o i i'ō roa atu i te ha'api'ira'a a te feiā fa'atere o te 'Ēkālesia, 'e 'aore rā 'o te pāto'i nei i te reira. Hō'ē hi'ora'a, 'oia ho'i, 'ia tītau te tahi ta'ata i te fa'ananeara'a, te tauira'a 'aore rā 'ia onoono roa 'oia i ni'a i te hō'ē tuha'a o te Parau pa'ari. Te tahi hi'ora'a, 'o te fa'arahi-roa-ra'a ia i te fa'a'aineinera'a nō te mau 'ohipa e riro i te tupu i te mau mahana hope'a nei. I roto i nā hi'ora'a to'opiti, tē fa'aitoitohia nei verā mā 'ia fāri'i i te tātarara'a a terā hō'ē 'e terā hō'ē. « Mai te peu e tau i tātou i te hō'ē ture nō te ea 'aore rā te tahi noa atu parau tumu 'ei 'ohipa fa'aro'o hōme'e (fanatique), tē hi'o ra ia tātou i'ō atu i te tāpa'o ». ²⁶

Nō ni'a i te mau ha'api'ira'a tumu faufa'a rahi, 'ua parau te Fatu ē :

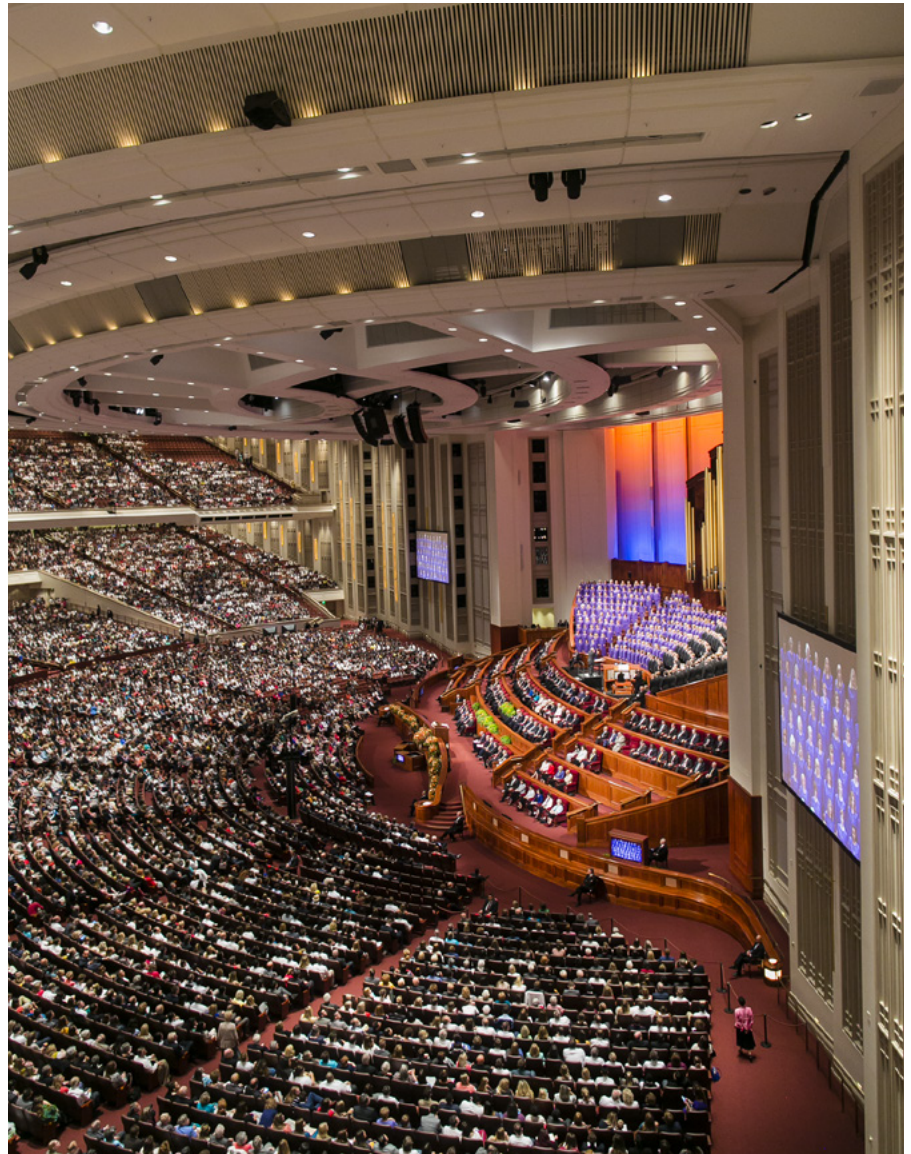
«'O rātou ato'a 'o te fa'arahi 'e 'aore rā 'o te fa'aiti i taua mea nei, e 'ere rātou i tā'u ra ».²⁷ I te taime e fa'ateitei tātou i te hō'ē parau tumu ma te fa'aiti i tā tātou tauto'ora'a i te tahi atu mau parau tumu faufa'a 'aifāito, 'aore rā, 'ia fa'a'ite atu tātou i te mana'o nō te pāto'i 'aore rā nō te haere i'ō atu i te ha'apī'ira'a a te feiā fa'atere o te 'Ēkālesia, tē hi'o ra 'ia tātou i'ō atu i te tāpa'o.

Hau atu, tē vai ra te mau melo e fa'ateitei nei i te tahi 'arora'a, e 'arora'a maita'i nō te rahira'a o rātou, i ni'a atu i te ha'apī'ira'a tumu niu o te 'evanēlia. 'Ua mono atura 'ia i teie 'arora'a i te ha'apa'o maita'i, 'o teie atura 'ia te tauto'ora'a mātāmua, 'e te tauto'ora'a i ni'a i te Fa'aora 'e tāna mau ha'apī'ira'a, 'o te piti atura 'ia. Mai te peu e fa'ateitei tātou i te hō'ē noa a'e mea i ni'a atu i tō tātou ha'apa'o maita'i i te Fa'aora, mai te peu tē parau ra tā tātou mau peu ē, e 'orometua noa 'oia 'eiaha rā te Tamaiti hanahana a te Atua, tē hi'o ra 'ia tātou i'ō atu i te tāpa'o ra. 'O Iesu Mesia te tāpa'o !

'Ua ha'apāpūhia i roto i te tufa'a 76 o te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau ē, 'o te « itoito i roto i te 'itera'a pāpū nō Iesu »²⁸ te hi'opo'ara'a 'ōhie 'e te faufa'a rahi e fa'ata'a i te feiā e fāri'i i te mau ha'amaita'ira'a o te basileiā tīretiera 'e rātou e fāri'i i te mea iti a'e i te bāsileia teretetiera. Nō te vai itoito noa, tītauhia 'ia fa'atumu tātou i ni'a i te mana o Iesu Mesia 'e tāna tusia tāra'ehara nō te upo'oti'a i ni'a i te pohe 'e, nā roto i te tātarahapa, e tāmā ia tātou i te mau hara 'e e pe'e ho'i i te ha'apī'ira'a tumu a te Mesia.²⁹ Tītauato'a-hia te māramarama 'e te 'ite nō ni'a i te orara'a o te Fa'aora 'e tāna mau ha'apī'ira'a, nō te arata'i ia tātou i ni'a i te 'ē'a nō te fafau'a, tei reira ato'a ho'i te mau 'ōro'a mo'a nō te hiero. E mea tītau 'ia vai 'āueue 'ore tātou i roto i te Mesia ma te poupou i tāna parau 'e ma te tāpe'a ē tae noa atu i te hope'a.³⁰

Pū'ohura'a

Mai te mea e vai itoito tātou i roto i te 'itera'a pāpū nō Iesu, e mea tītau 'ia 'ape tātou i te mau 'ōfa'i turorira'a 'o te herepata nei 'e 'o te fa'ataupupū nei i te haerera'a i mua o te tāne 'e te vahine

maita'i e rave rahi. Fa'aoti ana'e e tāvini noa iāna. 'A 'imi ai tātou i te 'ite, tītauhia 'ia 'ape tātou i te mau 'ite hōhonu o te ta'ata e fa'aiti nei i tā tātou tauto'ora'a i te Fa'aora. E mea tītau 'ia hi'o tātou i te hara i tōna māramarama mau ma te fāri'i i te tāra'ehara a te Fa'aora nā roto i te tātarahapara'a. Tītauhia 'ia 'ape tātou i te hi'o i'ō atu i te tāpa'o ra 'e 'ia tūtonu ho'i i ni'a ia Iesu Mesia, tō tātou Fa'aora 'e Tāra'ehara, 'e 'ia pe'e i tāna ha'apī'ira'a tumu.

'Ua hi'o tō'u metua tāne i te pou mōri 'ei rāve'a e noa'a ai te uira, te mōri 'e te pape rahi nō te mā'a 'e te hōroira'a. 'Ua riro te reira 'ei 'ōfa'i ta'ahira'a e ha'amaita'i i tōna orara'a.

'Ua parau te tahi ta'ata pāpa'i ē, e

nehenehe te mau 'ōfa'i turorira'a 'e fa'ariorhia 'ei « 'ōfa'i ta'ahira'a e tae i te huru ari'i 'e i te ra'i ».³¹

Nō tātou nei, 'ua riro te vai-itoito-ra'a i roto i tō tātou 'itera'a pāpū nō Iesu 'ei 'ōfa'i ta'ahira'a e tae i te noa'ara'a te maita'i o te Fa'aora 'e te basileiā tīretiera. 'O Iesu Mesia ana'e te i'oa i raro a'e i te ra'i e ora ai tātou.³² Tē hōro'a atu nei au i tō'u 'itera'a pāpū nō tōna hanahana 'e tōna tī'ara'a rahi hope i roto i te fa'anahora'a a te Metua. Nā roto i te i'oa o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 14:7 ; hi'o ato'a Ioane 17:3.
2. Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 76:79.
3. Hi'o *Mau Māite i te Fa'aro'o : fa'ahorora'a*

- nō te 'Evanelia (2004), 52-53.
4. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary, 11th ed. (2003), « stumbling block. »
 5. Merriam-Webster's Collegiate Dictionary, « stumble. »
 6. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 93:36.
 7. Hi'o Te 'Ohipa 9:1-9 ; 26:13-18.
 8. Hi'o Frederic W. Farrar, *The Life and Work of St. Paul* (1898), 319.
 9. Hi'o Farrar, *The Life and Work of St. Paul* 319-20.
 10. 1 Korinetia 2: 4-5.
 11. Hi'o George Frideric Handel, *Messiah*, ed. T. Tertius Noble (1912).
 12. 1 Korinetia 15:20-22, 55, 57.
 13. Will Durant, *The Story of Civilization*, vol. 3, *Caesar and Christ* (1944), 595.
 14. Heber C. Kimball, i roto Orson F. Whitney, *Life of Heber C. Kimball* (1945), 446.
 15. Neal A. Maxwell, « Be of Good Cheer », *Ensign*, Nov. 1982, 68.
 16. Mosia 27:29.
 17. Alama 40:26.
 18. Alama 42:1. I roto i te ha'api'ira'a tumu a te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei, tē vai ra te fa'anahora'a nō te feiā ato'a mai rātou 'aita i fa'aro'o nō ni'a i te Mesia i roto i teie orara'a, te mau tamari'i i pohe hou te matahiti e ta'a ai tō rātou mana'o 'e rātou 'aita e hāro'aro'a (hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 29:46-50 ; 137:7-10).
 19. Alama 42:5.
 20. Alama 42:8.
 21. Alama 42:24. E hi'o na ē, [nā roto i te reo peretāne] e 'itehia te monoi'oa tuiho (pronom personnel) (tāne) tāna nō te parau ti'a 'e te monoi'oa tuiho (vahine) tāna nō te aroha.
 22. Robert Louis Stevenson, in Carla Carlisle, "A Banquet of Consequences," *Country Life*, 6 nō tiurai 2016, 48. Tē parau nei Carlisle vahine ē nā Robert Louis Stevenson te fa'ahitira'a. Tē vai ra e parau nei nā te tahi atu ta'ata.
 23. Alama 42:29.
 24. Iakoba 4:14.
 25. I roto i te hō'ē parau ve'a tā'u i pāpa'i nō te mau ve'a a te 'Ēkālesia i te matahiti 2003 ra, 'ua tūra'i au i te parau nō e maha mea e fa'atupu i te matapōra'a nō ni'a i te Atua 'e te turorira'a e parauhia ra e Iakoba : te monora'a te mau parau mau o te 'evanelia i te mau 'ite hōhonu o te ta'ata nei, te fa'arahi-roa-ra'a i te 'evanelia, te mau 'ohipa tuiro'o mai te hō'ē 'aito 'eiahi rā te ha'apa'ora'a tāmahana 'e te fa'atei-teira'a i te mau ture i ni'a i te ha'api'ira'a tumu (hi'o « Looking beyond the Mark », *Liahona*, Māti 2003, 21-24).
 26. Quentin L. Cook, « Looking beyond the Mark », *Liahona*, Māti 2003, 22.
 27. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 10:68.
 28. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 76:79.
 29. Hi'o 2 Nephi 31:17-21.
 30. Hi'o 2 Nephi 31:20-21.
 31. Henry Ward Beecher, i roto Tryon Edwards, *A Dictionary of Thoughts* (1891), 586.
 32. Hi'o 2 Nephi 31:21 ; Mosia 3:17.

Nā Elder Gary E. Stevenson

Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

'A hi'o i te buka, 'a hi'o i te Fatu

E nehenehe ānei tā 'outou 'e hi'o i te Buka a Moromona 'ei 'ōfa'i tāpe'a fana nō 'outou, 'ei tumu nō tō 'outou pūai pae vārua ?

Mary Elizabeth Rollins

I roto i tō'u ferurira'a, tē feruri nei au ia 'outou e te u'i 'āpī e ti'a mai nei, 'o tē mata'ita'i nei 'e 'aore rā 'o tē fa'aro'o nei i teie tuha'a 'āmui'ra'a i te hō'ē vāhi i te ao nei. Tē hina'aro nei au e fa'a'ite atu ia 'outou i te hō'ē 'ā'amu mau, hō'ē 'ā'amu 'o te nehenehe 'e riro 'ei hi'ora'a 'e 'ei ha'api'ira'a. E nehenehe te reira 'e fa'a'ite ia 'outou e nāhea 'ia ha'afātata atu i te Fatu 'e 'ia fāri'i i te hō'ē pūai rahi a'e nō te pāto'i i te fa'ahemara'a.

'E 'ā'amu teie nō te hō'ē tamāhine 'āpī, tē ora ra i New York, 'aita ā tōna matahiti i ti'ahia i te toru i pohe ai tōna metua tāne 'a tomo ai tōna poti i roto i te hō'ē roto rahi. 'Ua reva 'oia, tōna metua vāhine, tōna tua'ana, 'e tōna teina tuahine, i roto i te hō'ē 'oire 'āpī i roto i te hō'ē tuha'a 'ē atu nō te ora i piha'i iho i tōna metua vāhine fēti'i 'e te metua tāne fēti'i. I te hō'ē taimē i muri a'e i te taera'a atu te 'utuāfare, 'ua tae mai i roto i tō rātou 'oire te mau misiōnare 'e te mau melo o te hō'ē ha'apa'ora'a fa'ati'a-'āpī-hia 'e te parau 'āpī hanahana o te fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai o te 'evanelia. 'Ua fa'ati'a rātou i te hō'ē 'ā'amu fa'ahia-hia o te hō'ē melahi i te hōro'ara'a mai i te hō'ē pāpa'a parau tahito i te hō'ē

taure'are'a o Iosepha Semita tōna i'oa, e pāpa'a parau tāna i 'iriti nā roto i te mana o te Atua. E piti o taua nā rātere ra, Oliver Cowdery 'e 'o John Whitmer, 'ua 'ite mata roa rāua i te mau 'api metalo nana'ohia o taua pāpa'a parau tahito ra, 'e 'ua fa'a'ite maira 'o Whitmer ē, 'ua tāpe'a roa 'oia i te mau 'api 'auro i roto i tōna iho nā rima. 'Aita i maoro a'enei, 'ua nene'ihia teie pāpa'a parau, 'e 'ua 'āfa'i mai te taea'e Whitmer i te reira

buka. Te i'oa o te reira buka, 'o te Buka a Moromona i'a.

I te fa'aro'ora'a 'o Mary, 12 matahiti, i te mau misiōnare i te paraparaura'a nō ni'a i te reira buka, 'ua fāri'i a'era 'oia i te hō'ē mana'o ta'a 'ē i roto i tōna 'ā'au. Noa atu te me'ume'u o te Buka a Moromona, 'ua tupu te hina'aro i roto ia Mary 'ia tai'o i te reira. I te revara'a atu te taea'e Whitmer, 'ua hōro'a 'oia i teie buka faufa'a roa nā te taea'e Isaac Morley, e hoa nō te metua fēti'i o Mary, 'e e ta'ata fa'atere i roto i te 'ēkalesia 'āpi i reira.

I muri a'e 'ua pāpa'i 'o Mary : « 'Ua haere au i te fare o [te taea'e Morley]... 'e 'ua ani 'ia hi'o i te Buka ; 'ua tu'u mai 'oia i te reira i roto i tō'u rima, 'e 'a hi'o ai au i te reira, 'ua tupu te hina'aro rahi i roto iā'u 'ia tai'o, 'e 'aita tā'u e nehenehe 'eiaha e ani iāna 'ia fa'ati'a mai iā'u 'ia hōpoi i te reira buka i fare 'e 'ia tai'o... Nā 'ō maira 'oia... 'aita tōna e taime rahi nō te tai'o 'oia iho hō'ē pene, 'e terā rā, 'aita i rahi te mau taea'e tei 'ite i te reira, terā rā, 'ua tāparu tu'utu'u 'ore au i te reira, 'e i te pae hope'a, nā 'ō maira 'oia ē, 'aiū, mai te mea ē, e fa'aho'i mai 'oe i teie buka hou te tāmā'ara'a po'ipo'i ana-nahi, e nehenehe tā 'oe e rave.' »

'Ua horo o Mary i te fare, 'e nō tōna 'ana'anatae i teie buka, fātata 'ua ao te pō tōna tai'ora'a. I te po'ipo'i a'e, i tōna

fa'aho'ira'a i te buka, nā 'ō mai nei te taea'e Morley ē, « tē ti'aturi nei au ē, 'aita 'oe i tai'o rahi roa » 'e « 'aita vau e ti'aturi nei ē, e nehenehe tā 'oe e fa'a'ite mai hō'ē a'e parau nō ni'a i te reira ».

'Ua ti'a a'era Mary ma te 'eta'eta 'e 'ua fa'ahiti 'ā'au atura i te 'irava mātāmua 'o te Buka a Moromona. I muri iho, 'ua fa'ati'a atura 'oia i te 'ā'amu o te peropheta Nephi. 'Ua pāpa'i 'o Mary i muri a'era ē, « 'Ua hi'o maira 'oia i ni'a iho iā'u ma te māere, 'e nā 'ō maira ē, 'aiū, 'a 'āfa'i i teie buka i te fare 'e 'a fa'aoti i te tai'o, e nehenehe tā'u e tia'i.' »

Taime poto i muri mai, 'ua fa'aoti 'o Mary i te tai'o i te buka 'e 'o 'oia te ta'ata mātāmua i roto i tōna 'oire tei tai'o hope roa i te buka. 'Ua 'ite 'oia ē, e parau mau te reira, 'e nō 'ō mai te reira i te Metua i te Ao ra ra. 'A hi'o ai 'oia i te buka, 'ua hi'o iā 'oia i te Fatu.

Hō'ē 'āva'e i muri mai 'ua tae maira hō'ē rātere ta'a 'ē i tōna fare. Teie tā Mary i pāpa'i nō ni'a i tāna farereira'a fa'ahiahia i taua mahana ra : « Ia 'ite maira [Iosepha Semita] iā'u, hi'o tutonu maira 'oia iā'u... Ma'a taime iti i muri mai... 'ua hōro'a maira 'oia iā'u i te hō'ē ha'amaita'ira'a rahi... 'e 'ua pūpū maira i te hō'ē buka, ma te parau mai ē, e hōro'a 'oia i te tahi atu buka nā te taea'e Morley... 'Ua 'ite pā'ato'a a'era mātou ē, 'e ta'ata 'oia nō te Atua, nō te mea, 'ua paraparau mai 'oia ma te pūai,

'e mai te hō'ē ta'ata tei mau i te mana. »

'Ua 'ite teie tamāhine, 'o Mary Elizabeth Rollins, e rave rahi atu mau temeio i roto i tōna orara'a 'e 'ua mau māite 'oia i tōna 'itera'a pāpū nō ni'a i te Buka a Moromona.¹ E aura'a ta'a 'ē tō teie 'ā'amu nō'u i te mea ē, e fēti'i tupuna teie nō'u i te hitu o te u'i. Nā roto i te hi'ora'a o Mary, ē tae noa atu i te tahi atu mau 'itera'a i roto i tō'u orara'a, 'ua ha'api'i mai au ē, 'aita hō'ē ta'ata i 'āpi roa nō te 'imi 'e nō te fāri'i i te hō'ē 'itera'a pāpū nōna iho nō ni'a i te Buka a Moromona.

Te 'ōfa'i tāpe'a fana o tō 'outou 'itera'a pāpū

Tē vai ra hō'ē ha'api'ira'a nō 'outou iho i roto i te 'ā'amu o Mary. 'Outou tāta'itahi e te mau tamāroa, te mau tamāhine 'e te mau tamari'i, e nehenehe 'outou e fāri'i ato'a i teie mau mana'o tāna i fāri'i. Mai te mea ē, e tai'o 'outou i te Buka a Moromona 'e e pure ma te hina'aro 'ia 'ite ē, e parau mau, e nehenehe ato'a 'outou e fāri'i i te reira mana'o i roto i tō 'outou 'ā'au mai tā Mary i fāri'i. E 'ite ato'a 'outou ē, mai te mea ē, e ti'a 'outou 'e e fa'a'ite i te 'itera'a nō ni'a i te Buka a Moromona, e fāri'i ato'a 'outou i te reira vārua ha'apāpūra'a. E paraparau mai te Vārua Maita'i i tō 'outou māfatu. E nehenehe ato'a 'outou 'e 'ite i te reira vārua ha'apāpūra'a 'ia fa'aro'o ana'e 'outou ia vetahi 'ē 'ia fa'a'ite i tō rātou 'itera'a pāpū nō ni'a i te Buka a Moromona. E nehenehe teie mau fa'a'itera'a vārua tāta'itahi e fa'ariri i te Buka a Moromona 'ei 'ōfa'i tāpe'a fana nō tō 'outou 'itera'a pāpū.

E fa'ata'a atu vau. Nā te peropheta Iosepha Semita i 'iriti i te Buka a Moromona nā roto i te hōro'a 'e i te mana o te Atua, 'e 'ua parau 'oia ē, 'o te Buka a Moromona « te buka ti'a roa a'e i te mau buka ato'a i ni'a i te fenua nei, 'e e 'ōfa'i tāpe'a fana te reira nō tā tātou ha'apa'ora'a. »²

Mai te taime mātāmua 'a nene'ihia ai te Buka a Moromona i te matahiti 1830, hau atu i te 174 mirioni buka tei nene'ihia i roto e 110 reo rau, tāpa'o fa'a'ite ē, tē vai noa nei ā te Buka a Moromona 'ei 'ōfa'i tāpe'a fana nō tā tātou ha'apa'ora'a. Terā rā, e aha te aura'a o te reira nō 'outou tāta'itahi ?

Mai te hōē 'ōfa'i tāpe'a fana i ni'a i te hōē 'ūputa 'āpou, e riro te Buka a Moromona 'ei 'ōfa'i tāpe'a fana nō tō tātou 'itera'a pāpū.

I roto i te parau nō te patura'a, 'ua riro te 'ōfa'i tāpe'a fana 'ei tuha'a faufa'a i ni'a i te hōē 'ūputa 'āpou. Te 'ōfa'i taraihia te reira i rōpū mau 'e i te vāhi teitei roa a'e o te hōē 'āpou. 'O te 'ōfa'i faufa'a roa a'e ia i te mau 'ōfa'i ato'a nō te mea, nāna e tāpe'a i nā pae e piti o te 'āpou i tōna vaira'a, 'eiaha 'ia marua. 'E 'o te tuha'a te reira e ha'apāpū ē, e nehenehe e haere nā raro a'e i te 'ūputa.

I roto i te parau nō te 'evanelia, e hōro'a 'ia 'e e ha'amaita'ira'a nō 'ō mai i te Fatu ra te 'ōfa'i tāpe'a fana o tā tātou ha'apa'ora'a, inaha e 'ohipa e nehenehe e tāpe'ape'a 'e e rave, mai te Buka a Moromona, 'e e nehenehe tā 'outou e tāpe'a 'e e tai'o. E nehenehe ānei tā 'outou 'e hi'o i te Buka a Moromona 'ei 'ōfa'i tāpe'a fana nō 'outou, 'ei tumu nō tō 'outou pūai pae vārua ?

'Ua fa'ananea atu ā te peresideni Ezra Taft Benson i taua mau ha'api'ira'a ra a Iosepha Semita. 'Ua parau 'oia ē : « Tē vai ra e toru rāve'a i riro ai te Buka a Moromona 'ei 'ōfa'i tāpe'a fana nō tā tātou ha'apa'ora'a. E 'ōfa'i tāpe'a fana ia nō tō tātou 'itera'a i te Mesia. E 'ōfa'i tāpe'a fana ia nō tā tātou parau ha'api'ira'a. E 'ōfa'i tāpe'a fana ia nō te 'itera'a pāpū ».

I muri a'e, 'ua ha'api'i te peresideni Benson ē : « Tē ha'api'i mai nei te Buka a Moromona ia tātou i te parau mau

(e) tē fa'a'ite nei i te Mesia... Terā rā, tē vai ra te tahi mea hau atu. Tē vai ra te hōē mana i roto i te reira buka 'o te ha'amata i te tahe mai i roto i tō 'outou orara'a i te taime 'a ha'amata mau ai 'outou i te tuatāpapa i te reira buka. E 'iteahia ia 'outou te mana rahi a'e nō te pāto'i i te fa'ahemara'a... E 'iteahia ia 'outou te mana nō te haere tāmau noa nā ni'a i te 'ē'a tītī'aifaro 'e te pirihā'o ».³

To'u iho 'itera'a pāpū

No'u nei, 'ua riro mai te Buka a Moromona 'ei 'ōfa'i tāpe'a fana nō tō'u 'itera'a pāpū i roto i te hōē pu'e tau matahiti 'e nā roto i te tahi mau 'ohipa tei tupu. 'Ua tupu hōē 'ohipa pūai tei fa'ati'a i tō'u 'itera'a pāpū i te taime e misiōnare taure'are'a vau tē tāvini ra i ta'u vāhi mātāmua : Kumamoto, fenua Tāpōnē. Tē haere ra māua tō'u hoa misiōnare e poro i te 'evanelia i terā fare 'e terā fare. 'Ua farerei au i te hōē māmā rū'au tei fāri'i poupuo ia māua i roto i te piha tomora'a o tōna fare, tei parauhia *genkan* i te reo tāpōnē. 'Ua pūpū mai 'oia nā māua i te tahi pape to'eto'e i taua mahana ve'ave'a ra. E 'ere i te mea maoro tō'u taera'a mai i te fenua Tāpōnē, 'e 'aita i maoro a'enei tō'u fa'aotira'a i te tai'o i te Buka a Moromona 'e 'ua pure noa vau nō te 'ite pāpū ē, e parau mau te reira.

Nō tō'u 'āpī i te fenua Tāpōnē, 'aita vau i pāpū maita'i i te reo tāpōnē. Tōna tanora'a, 'aita vau i mana'o ē, tē ta'a maita'i mai ra ānei teie vāhine i ta'u mau parau. 'Ua ha'amata vau i te ha'api'i iāna nō ni'a i te Buka a Moromona, ma te fa'ata'a ē, e mea nāhea tō Iosepha Semita fāri'ira'a nō 'ō mai i te hōē melahi hōē pāpa'a parau tahito nana'ohia i ni'a i te mau 'āpī metaro, 'e e mea nāhea tōna 'iritira'a i te reira nā roto i te mana o te Atua.

A fa'a'ite ai au iāna i tō'u 'itera'a pāpū ē, te Buka a Moromona e parau ia nā te Atua 'e te tahi fa'ahou 'ite nō Iesu Mesia, 'ua fāri'i a'era vau i te hōē mana'o pūai, 'āpe'ehia mai e te hōē mana'o māhana-hana hau 'e te au māite i roto i tō'u 'ouma, tā te mau pāpa'ira'a mo'a e parau nei ē, « te ahu i roto i tō 'oe 'ouma. »⁴ Nā teie mana'o i ha'apāpū fa'ahou iā'u ma te pūai ē, te Buka a Moromona, e parau

mau ia nā te Atua. I taua taime ra, nō te pūai o tō'u putapūra'a, 'ua tahe a'era tō'u roimata 'a paraparau noa ai au i teie māmā rū'au tāpōnē. E'ita e mo'ehia iā'u te mana'o ta'a 'ē o taua mahana ra.

Tō 'outou iho 'itera'a pāpū

E nehenehe ato'a 'outou tāta'itahi 'e fāri'i i te hōē 'itera'a pāpū nō 'outou iho nō ni'a i teie buka ! Tē 'ite ra ānei 'outou ē, 'ua pāpa'ihia te Buka a Moromona nō 'outou—'e nō tō 'outou 'anotau ? 'Ua riro teie buka 'ei hōē o te mau ha'amaita'ira'a o te orara'a i roto i te tau tu'ura'a tā tātou e parau nei ē, te tau nō te 'ira'a o te mau tau. Noa atu ē, 'ua pāpa'ihia te Buka a Moromona nā te mau ta'ata pāpa'i fa'auruhia i tahito ra—e rave rahi o rātou e mau perophe-ta—'aita rātou, 'e tae noa atu i te mau ta'ata o tō rātou ra tau, i fāri'i i te ha'amaita'ira'a o te maura'a i te buka tā'ato'a. E mea 'ohie nā 'outou i teienei 'ia fāri'i i te pāpa'a parau mo'a tā te mau perophe-ta, te mau tahu'a, 'e te mau ari'i i fa'aherehere, i fāri'i, 'e i poihere ! 'Ua ti'a ia 'outou 'ia tāpe'a i roto i tō 'outou rima i te Buka a Moromona tā'ato'a. Te hōē mea fa'ahiahia roa, 'ua 'ite te hōē o te mau perophe-ta o te Buka a Moromona i tō tātou nei 'anotau—tō 'outou 'anotau. 'Ua 'ite roa mai 'oia ia 'outou, i roto i te 'orama, e rave rahi hānere matahiti i ma'iri a'enei ! 'Ua pāpa'i o Moroni :

« Inaha, nā te Fatu i fa'a'ite mai iā'u i te tahi mau mea rarahi e te ta'a 'ē te tupu... i te mahana e tae mai ai teie mau mea », 'oia ho'i, te Buka a Moromona, « ia 'outou ra.

« Inaha, tē parau nei au mai te mea te 'ō nei 'outou, 'aita rā ia. Inaha rā, nā Iesu Mesia 'outou i fa'a'ite mai iā'u nei, e 'ite ai au i tā 'outou ra mau 'ohipa ».⁵

Nō te tauturu i te Buka a Moromona 'ia riro 'ei 'ōfa'i tāpe'a fana nō tō 'outou 'itera'a pāpū, teie te 'ōpuara'a tā'u e tu'u i mua ia 'outou. 'Aita i maoro a'enei 'ua ha'api'i mai au ē, tē ha'apau nei te feiā 'āpī, e tai'ohia e hitu hora i te mahana i te māta'ita'ira'a i te 'āfata teata, te rorouira 'e te mau mātini niuniu mārarama.⁶ E feruri na, e ti'a ānei 'ia rave i te tahi taurira'a iti ? E ti'a ānei ia 'outou 'ia mono i te tahi mau taime māta'ita'ira'a i teie mau tao'a i te mahana hōē—terā

iho ā rā mau māta'ita'ira'a i te rāve'a natira'a sōtiare, te 'itenati, te ha'utira'a, 'e 'aore rā, te 'āfata teata—e mono i te tai'ora'a Buka a Moromona? Mai te mea ē 'ua tano te mau tuatāpapara'a tā'u i fa'a'ite atu na, e mea 'ōhie roa ia 'outou ia fa'ata'a i te taime nō te tai'ora'a i te Buka a Moromona i te mahana hō'ē, noa atu ē, 10 minuti noa i te mahana hō'ē. 'E e nehenehe 'outou e tai'o ma te 'oa'oa 'e ma te haro'aro'a i te reira—i ni'a ānei i tā 'outou mātini iti 'e 'aore rā i roto i te buka. 'Aita i maoro roa 'ua fa'aara te peresideni Russell M. Nelson ē : « 'Eiaha roa atu tātou e fa'ariro i te tai'ora'a Buka a Moromona mai te hō'ē hōpoi'a teimaha, mai te horomi'ira'a rā'au ma'i au 'ore e horomi'i vave 'a parau ai 'o te hope'a terā ».⁷

Nō 'outou e te mau tamari'i 'āpī ri'i a'e, e tai'o paha ia 'outou 'e te hō'ē metua, metua rū'au, 'e 'aore rā, te tahi ta'ata tei herehia e 'outou. Mai te mea ē, e ha'aparuparu te hō'ē pene, hō'ē irava 'e 'aore rā, hō'ē tuha'a tai'ora'a ia 'outou, 'a fa'anuu i mua, 'e i mua fa'ahou atu. Tē hi'o mana'o nei au ia 'outou i te pe'era'a i te hi'ora'a o Mary. Tē hi'o mana'o nei au ia 'outou i te fa'ata'ara'a i te taime ma te 'oa'oa 'e i te hō'ē vāhi hau nō te tai'o i te Buka a Moromona. Tē hi'o nei au ia 'outou i te 'itera'a i te mau pāhonora'a, i te fāri'ira'a i te arata'ira'a, 'e i te fāri'ira'a i tō 'outou iho 'itera'a pāpū nō te Buka a Moromona 'e i te hō'ē 'itera'a pāpū nō Iesu Mesia. 'A hi'o ai 'outou i te buka, tē hi'o ra ia 'outou i te Fatu.

E tai'o 'outou i te mau tuha'a o teie buka tao'a rahi 'e e fārerei 'outou i tō 'outou Fa'aora here, te Fatu ra Iesu Mesia, fātata i ni'a i te mau 'api ato'a. Tē mana'ohia nei ē, 'ua fa'a'ohipahia te tahi mau i'oa rau tōna fātata i te mau 1,7 'irava ato'a.⁸ Te Mesia iho tei fa'a'ite pāpū mai i tōna parau mau i teie mau mahana hope'a nei, ma te parau ē, « 'E mai te au i te ora o tō 'outou Fatu 'e 'o tō Atua mai te reira ato'a te parau mau ».⁹

Tē māuruu nei au i te ani-manihini-ira'a 'e te fafaua'a tā te Fatu i pūpū mai nā roto i te peropheta Moroni ia tātou tāta'itahi—'e i te mau ta'ata ato'a e tai'o i te Buka a Moromona. Tē fa'aoti nei au nā roto i te tai'ora'a i teie anira'a 'e

teie fafaua'a 'e ma te 'āmui ato'a atu i tō'u 'itera'a pāpū : « 'E 'o teie ta'u a'o ia 'outou na, 'ia 'itea teie nei mau parau [te Buka a Moromona] ia 'outou, e ui atu i te Atua, i te Metua Mure 'Ore ra, i te i'oa o [Iesu] Mesia ē, e parau mau ānei teie mau parau, e 'aore ānei ; 'e 'ia ui atu 'outou ma te 'ā'au hina'aro mau, ma te mana'o pāpū, 'e ma te fa'aro'o i te Mesia, nāna ia e fa'a'ite mai i te parau mau ia 'outou nā roto i te mana o te Vārua Maita'i ».¹⁰

Tē fa'a'ite atu nei au i tō'u 'itera'a pāpū nō ni'a i te fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai o te 'evanelia i teie mau mahana hope'a nei 'e o te Buka a Moromona, 'ei fa'a'itera'a pāpū e nehenehe e tāpe'a nō te fa'aho'i-fa'ahou-ra'a mai. Mai tā te mau parau o teie buka i fa'auro i te hō'ē tamāhine iti 12 matahiti 'ia fāri'i i te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i fa'aho'i-fa'ahou-hia mai fātata 'a piti tenetere i teienei, e nā reira ato'a te mau parau mau e 'itehia ia 'outou i reira, i te fa'ateitei 'e i te fa'auro ia 'outou. 'E ha'apūai te reira i tō 'outou fa'aro'o, 'e fa'a'i i tō 'outou vārua i te māmarama, 'e e fa'aineine ia 'outou nō te hō'ē ananahi 'o tā 'outou 'e 'ore e māmarama maita'i.

I roto i te mau 'api o te buka, e 'itehia ia 'outou te here hope 'ore e te

aroha fāito 'ore 'o te Atua. Mai te mea ē, e fa'aitoito 'outou i te pe'e i te mau ha'api'ira'a e 'itehia ia 'outou i reira, e rahi tō 'outou 'oa'oa, e fa'arahihia tō 'outou hāro'aro'ara'a, 'e e 'iritihia mai te mau pāhonora'a tā 'outou e 'imi nei nō te mau tūtaura'a e rave rahi o te orara'a tāhuti nei. 'A hi'o ai 'outou i te buka, tē hi'o ra ia 'outou i te Fatu. Te Buka a Moromona, 'o te parau ia a te Atua. Tē fa'a'ite pāpū nei au i te reira, ma tō'u 'ā'au ato'a e tō'u vārua ato'a, nā roto i te i'oa o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o « Mary Elizabeth Rollins Lightner », *Utah Genealogical and Historical Magazine*, Tiurai 1926, 193-95.
2. 'Ōmuara'a o te Buka a Moromona.
3. Ezra Taft Benson, « The Book of Mormon—Keystone of Our Religion », *Ensign*, Novema 1986, 5, 7.
4. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 9:8.
5. Moromona 8:34-35.
6. Hi'o American Academy of Pediatrics, « Media and Children », a'ap.org.
7. Russell M. Nelson, « Strengthen the Shepherds » (a'ora'a tei hōro'ahia i roto i te mau rurura'a feiā fa'atere i te 'āmuira'a rahi, 28 nō setepa 2016).
8. Hi'o Susan Easton Black, *Finding Christ through the Book of Mormon* (1987), 16-18.
9. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 17:6.
10. Moroni 10:4 ; hi'o ato'a i te mau 'irava 3, 5.

Na Elder D. Todd Christofferson

Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

« E vai herehia atu ā 'outou e Au »

'E mea mure 'ore te aroha 'o te Atua 'e e vai noa te reira e a muri noa atu, te aura'a rā nō te reira nō tātou tāta'itahi tei te huru 'ia 'o tō tātou pāhonora'a i Tōna here.

Tē parau mai nei te Bibilia ia tātou ē « e aroha ho'i te Atua ». ¹ 'O 'Oia te hōho'a mau 'o te aroha, 'e te ti'aturi rahi nei tātou i te huru tāmau 'e te 'ōti'a 'ore nō taua aroha ra. Mai tā te peresideni Thomas S. Monson i parau : « Te vai noa ra te here 'o te Atua nō 'outou noa atu ē, e mana'o 'outou 'ua ti'a 'e 'aore rā, 'aita i ti'a ia 'outou 'ia fāri'i i te here. Tē vai noa ra te reira i te mau taime ato'a ». ²

'E rave rahi mau rāve'a nō te fa'a'ite 'e nō te parau nō ni'a i te aroha o te Atua. Te hō'ē o te mau parau tā tātou e fa'aro'o pinepine nei i teie mahana 'aore ia te aroha 'o te Atua 'e tītaura'a ». Nō reira i te tahi pae te mea mau, te parau nō te tītaura'a 'aita e vai ra i roto i te pāpa'iraa mo a. 'Ua fa'a'itehia rā Tōna aroha i roto i te pāpa'ira'a mo'a mai « te here rahi 'e te fa'ahiahia », ³ « te aroha rahi », ⁴ « te aroha fa'aora », ⁵ 'e « te here mure 'ore ». ⁶ E mau ta'o maita'i a'e teie nō te mea 'aore te parau tītaura'a e hōro'a i te mau mana'o hape nō ni'a i te here hanahana o te Atua, mai teie te huru, e fa'ati'a te Atua 'e e'ita 'Oia e ha'avā i te mau mea ato'a tā tātou e rave nō te mea 'aore 'e tītaura'a tō Tōna

here, 'aore rā, e'ita te Atua e tu'u mai i te mau anira'a i ni'a iho ia tātou nō te mea 'aore e tītaura'a tō Tōna here; 'aore rā e fa'aorahia te tā'āto'ara'a i roto i te bāsileia i te ra'i 'o te Atua nō te mea 'aore 'e tītaura'a tō Tōna here. 'E mea mure 'ore te here 'o te Atua 'e e vai noa te reira e a muri noa atu, te aura'a rā ō te reira nō tātou tāta'itahi tei te huru 'ia 'o tō tātou pāhonora'a i Tōna here.

'Ua parau Iesu :

« Mai te Metua i here mai iā'u nei ra, 'ua here ato'a atu ho'i au ia 'outou : 'Ia vai herehia atu ā 'outou 'e au.

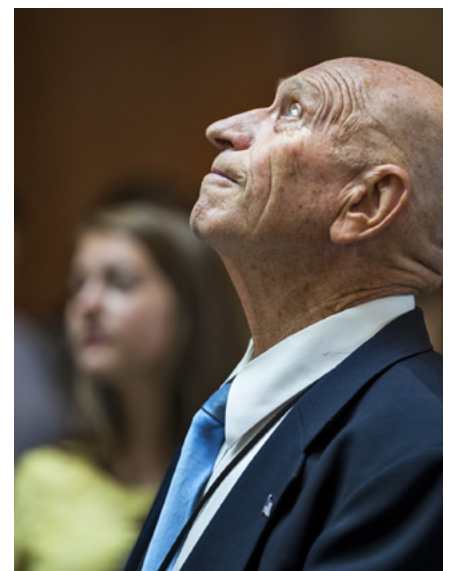
« I ha'apa'o 'outou i tā'u ra parau, 'e vai herehia atu ā outou e au ; mai iā'u i ha'apa'o i te parau 'a tā'u Metua ra, 'e te vai herehia nei ā vau e āna ». ⁷

Te aura'a 'o te parau « 'ia vai herehia atu ā » 'aore rā « 'ia vai noa » i roto i te here 'o te Fa'aora o te fāri'ira'a ia i Tōna ra maita'i. ⁸ Nō te fāri'i i Tōna maita'i, e ti'a ia tātou 'ia vai te fa'aro'o ia Iesu Mesia 'e 'ia ha'apa'o i Tāna fa'auera'a 'oia ato'a te tātarahapara'a i tā tātou mau hara, 'ia bāpetizohia nō te matara-ra'a o te mau hara, 'ia fāri'i i te Vārua Maita'i, 'e 'ia tāmau noa i ni'a i te 'ē'a 'o te ha'apa'ora'a. ⁹

E here noa ā te Atua ia tātou, e'ita rā e nehenehe iāna 'ia fa'aora ia 'outou i roto i tā tātou mau hara. ¹⁰ 'A ha'ama'no'o i te mau parau 'a Amuleka ia Zeezeroma ē e'ita te Fa'aora e fa'aora i Tōna nuna'a i roto i tā rātou mau hara 'e fa'aora rā 'Oia ia rātou i tā rātou mau hara, ¹¹ te tumu ma te hara e mea vi'ivi'i tātou 'e « e 'ore roa te mea vi'ivi'i e ō i te bāsileia o te ra'i » ¹² 'aore rā e pārahi i te aro 'o te Atua. « 'E tei [te Mesia] te mana i hōro'ahia mai iāna e te Metua ra, 'ia fa'aora i [Tōna nuna'a] i tā rātou mau hara, nō te tātarahapa; nō reira, i tono mai ai 'oia i tāna mau melahi e fa'a'ite mai i te mau parau tumu nō te tātarahapa ra, e tae ai rātou i raro a'e i te Fa'aora e ora ai tō rātou mau vārua ». ¹³

Tē ha'api'i mai nei tātou i roto i te Buka 'a Moromona ē te tumu nō te māuiui 'o te Mesia—te fa'aite'itera'a hope'a nō Tōna here—'ia « fa'atupu 'ia i te aroha, o te fa'auraro i te parau fa'auto'a, 'e te fa'atupu ato'a ho'i i te rāve'a e fa'aro'o ai te ta'ata e tae noa atu i te tātarahapa.

« E ti'a ai i te aroha i te fa'a'ore i te mau tītaura'a a te parau fa'auto'a, 'e i te ha'a'ati i te ta'ata i te rima o te ora, e vaiihohia rā te ta'ata i 'ore i fa'aro'o e tae noa atu i te tātarahapa ra 'ia fa'auto'ahia 'oia 'e 'ia tītau-hua-hia iāna i tā te ture e hope roa a'e ; nō reira, e fa'atupuhia ai te rāve'a rahi 'e te mure 'ore, o te fa'aora iāna ana'e o tei fa'aro'o e tae noa atu i te tātarahapa ». ¹⁴

Te tātarahapa o Tāna ia hōro'ara'a nō tātou, tei aufauhia na roto i te hō'ē ho'o rahi.

E parau te tahi ē e ha'amaita'i te Atua i te ta'ata ato'a ma te mā'iti'iti 'ore—ma te fa'ahiti, 'ei hi'ora'a, i te aora'a Iesu i ni'a i te Mou'a : « Te fa'ahiti nei ho'i [te Atua] i tāna mahana i ni'a i te 'ino, 'e te maita'i, 'e te ha'amā'iri nei 'oia i te ūa i ni'a i te parau ti'a 'e te parau ti'a 'ore ».¹⁵ 'Oia mau, te ni'ini'i nei te Atua i ni'a i te ta'ato'ara'a o Tāna mau tamari'i te mau ha'amaita'ira'a ato'a 'e nehenehe Iāna—te mau ha'amaita'ira'a ato'a tā te here, te ture 'e te aroha e fa'ati'a. 'E 'ua fa'au'e 'Oia ia tātou 'ia hōro'a noa :

« Tē parau atu nei rā vau ia 'outou, e aroha atu i tō 'outou mau enemi ; e fa'aora atu i tei tuhi mai ia 'outou ; e hāmani maita'i atu i te feiā i riri mai ia 'outou ; e pure ho'i nō te feiā i parau 'ino mai 'e tei hāmani 'ino mai ia 'outou ;

« 'Ia riro 'outou 'ei tamari'i na tō 'outou Metua i te ao ra ».¹⁶

Terā rā 'ua fa'atumuhia te mau ha'amaita'ira'a rahi a'e 'a te Atua i ni'a i te ha'apa'ora'a. 'Ua ha'amāramarama mai te peresideni Russell M. Nelson : « Tei roto i te pūpā hanahana o te here 'o te Atua—e tae noa atu te ora mure

'ore—te mau ha'amaita'ira'a e ti'a ia tātou 'ia tūtava, 'eiaha rā e tia'i 'ia fāri'i noa atu e 'ere tātou i te mea ha'apa'o. E'ita e nehenehe i te feiā hara 'ia 'ōfati i Tōna ra hina'aro 'e 'ia tītau Iāna 'ia ha'amaita'i ia rātou i roto i te hara [hi'o Alama 11:37]. Mai te mea e hina'aro rātou e fana'o i te mau tiare ato'a i roto i Tāna pūpā tiare nehenehe e ti'a ia rātou ia tātarahapa ».¹⁷

Ta'a 'ē noa atu i te fa'arirora'a i te ta'ata tātarahapa 'ei ta'ata hara 'ore 'e te pōra'o 'ore ma te fafaua'a ē e « fa'atei-teihia 'oia i te mahana hope'a »,¹⁸ tē vai nei ia te pitira'a o te tufa'a faufa'a rahi nō te fa'aea i roto i te here o te Atua. E nehenehe te fa'aeara'a i roto i Tōna here e fa'ati'a ia tātou 'ia fa'atupu i tō tātou huru mau, 'ia riro mai Iāna ra te huru.¹⁹ Mai tā te peresideni Dieter F. Uchtdorf i parau : « Terā rā, e'ita te aroha mau 'o te Atua e fa'aho'i noa ia tātou i tō tātou huru hara 'ore i muta'a ra. ... E mea teitei atu ā Tāna fā : Tē hina'aro nei 'Oia i Tāna mau tamaiti 'e mau tamāhine 'ia riro mai Iāna ra te huru ».²⁰

I roto i teie nei tātarara'a, te vaira'a i roto i te here 'o te Atua o te auraro-hope-roa-ra'a ia i Tōna hina'aro. Te auara'a o te fāri'ira'a ia i Tāna a'ora'a 'ia

hina'arohia, « 'o tā te Fatu e here ra, o tāna ia e a'o mai ».²¹ Te aura'a 'ia here 'e 'ia tāvini ia vetahi 'ē mai tā Iesu i here 'e i tāvini ia tātou.²² Te aura'a te ha'api'ira'a mai « 'ia ora i te ture o te bāsileia turetiera » 'oia ato'a ia nehenehe ia tātou « 'ia noa'a te hanahana turetiera ».²³ 'Ia nehenehe Iāna 'ia fa'ariro ia tātou 'ei mau ta'ata o tā tātou e nehenehe e riro mai, te ani nei tō tātou Metua i te Ao ra 'ia auraro tātou « i te mau tītaura'a 'a te Vārua Maita'i, 'e 'ia [fa'aru'e] i te mau peu a te ta'ata tino nei, 'e ia [riro] 'ei ta'ata mo'a na roto i te tāra'ehara 'a te Mesia ra te Fatu, 'e ia [riro] ho'i mai te tamari'i ra i te mārū, te mamahu, te ha'eha'a, te fa'a'oroma'i, tei 'i i te here, ma te hina'aro 'ia auraro i te mau mea ato'a tā te Fatu e hina'aro 'ia tu'u i ni'a iāna, mai te tamari'i e auraro ho'i i tōna ra metua ».²⁴

'Ua parau Elder Dallin H. Oaks : « Te Ha'avāra'a Hope'a e 'ere noa ia i te hō'ē hi'opo'ara'a nō te tā'ato'ara'a o te mau 'ohipa maita'i 'e te 'ino—tā tātou i rave. O te hō'ē rā 'itera'a nō te hope'ara'a nō tā tātou mau 'ohipa 'e mau mana'o—te mea i riro mai ai tātou ».²⁵

'Ua riro te 'ā'amu o Helen Keller mai te tahi parabole o te fa'a'ite mai

e nāhea te here hanahana e tau i te hō'ē vārua itoito. 'Ua fānauhia Helen i te tufa'a fenua nō Alabama i te fenua Marite i te matahiti 1880. I te 19ra'a 'o te ava'e, 'ua mā'ihia 'oia i te hō'ē mā'i tei 'ore i 'itehia 'e 'ua riro mai 'oia 'ei tamāhine tari'a turi 'e te matapō. E mea māmarama roa 'oia 'e 'aita 'oia i māuruuru roa 'a tamata ai 'oia i te 'ite 'e te fāfā haere i te mau mea na piha'i iho iāna. 'Ia fāfā ana'e 'o Helen i te mau utu e ha'uti ra o te mau melo o te 'utuāfare 'e 'ia 'ite ana'e ē 'ua fa'a'ohipa rātou i tō rātou mau vaha nō te paraparau « e riri rahi iā tōna [nō te mea] e'ita e nehenehe iāna 'ia 'āpiti atu i te paraparaura'a ». ²⁶ I te ono 'o tōna matahiti, 'ua hina'aro Helen i te paraparau 'e nō te 'ū'ana o tōna māuruuru 'ore « e riri iā 'oia i te mau mahana ato'a, i te tahi mau taime i te mau hora ato'a ». ²⁷

'Ua tārahu te mau metua 'o Helen i te hō'ē 'orometua ha'api'i nō tā rāua tamāhine, te hō'ē vahine 'o Anne Sullivan te i'oa. Mai ia Iesu Mesia tei 'ite i tō tātou mau paruparu, ²⁸ 'ua 'aro Anne Sullivan i tōna iho mau paruparu 'e tōna mau fifi rahi 'e 'ua ta'a iāna i te mau paruparu 'o Helen. I te paera'a o tōna matahiti, 'ua ro'ohia 'o Anne i te hō'ē mā'i tei tū'ino māuiui i tōna mata 'e 'ua fātata 'oia i te matapō roa. I te va'u ra'a 'o tōna matahiti, 'ua pohe te metua vahine 'o Anne ; 'ua fa'aru'e tōna metua tāne iāna 'e tōna teina taea'e, 'o Jimmie ; 'e 'ua fa'ahaerehia rāua i roto i te hō'ē « fare nō te feiā vēvē », nō te huru orara'a 'ino i reira 'ua pohe 'o Jimmie e toru ava'e noa iho i muri mai. Na roto i tōna iho tauto'ora'a tu'utu'u 'ore, 'ua riro mai 'o Anne 'ei pīahi nō te Fare Ha'api'ira'a Perkins nō te Matapō, 'ua manuia roa 'oia i reira. Na roto i te hō'ē tapūra'a, 'ua maita'i mai tōna mata 'e 'ua nehenehe iāna 'ia tai'o. I te taime 'a fārerei ai te metua tāne 'o Helen Keller i te Fare Ha'api'ira'a Perkins nō te 'imi i te tahi ta'ata 'ei 'orometua nō tāna tamāhine, 'ua mā'itihia 'o Anne. ²⁹

E 'ere roa atu te hō'ē 'ohipa au roa i te ha'amatarā'a. « 'Ua tūpa'i, 'ua 'īiti, 'ua tu'e Helen i tōna 'orometua ha'api'i 'e 'ua ha'amarua i te hō'ē o tōna mau niho. I te pae hope'a ua noa'a ia [Anne] i te ha'avī na roto i te tu'ura'a atu ia

[Helen] i roto i te hō'ē fare iti i ni'a i te fenua o te 'utuāfare Keller. Na roto i te fa'a'orama'i 'e te 'eta'eta tāmau, 'ua noa'a iāna te here 'e te ti'aturira'a a teie tamari'i. ³⁰ Mai te reira ato'a, 'ia ti'aturi ana'e tātou i tō tātou 'Orometua hanahana 'eiaha rā e fa'a'eta'eta atu, e nehenehe iāna e ha'api'i 'e e tauturu ia tātou 'ia nu'u atu i te hō'ē faito 'āpī. ³¹

Nō te tauturu 'ia Helen 'ia ha'api'i mai i te mau parau, e tai'o 'ia Anne i te mau i'oa o te mau mea mātauhia ma tōna manimani rima i ni'a i te 'apu rima 'o Helen. « 'Ua 'oa'oa Helen i teie ha'uti manimani rima, 'aita rā 'oia i ta'a i te mea e tupu ra e tae noa atu i te taime tuiro'o 'a pīāpā ai Anne i te parau p-a-p-e 'e 'a pāmu ai 'oia i te pape i ni'a i te rima 'o [Helen]. 'Ua pāpā'i [Helen] i muri mai :

« 'Ua ha'amata ihora vau i te 'ite i te tahi mea tei mo'ehia iā'u... 'e tā te reo mo'emo'e i heheu mai iā'u. 'Ua 'ite au i taua taime ra te aura'a 'o te « p-a-p-e » o te tahi mea to'eto'e iā e tahe ra na ni'a i tō'u nei rima. Na taua parau ora ra i fa'aara, i hōro'a atu i te māmarama, te ti'aturira'a, te 'oa'oa, 'e tei fa'ati'amā i tō'u vārua ! ... E i'oa tō te mau mea ato'a, 'e 'ua hōro'a mai te i'oa tāta'itahi i te hō'ē mana'o 'āpī. 'Ia ho'i atu māua i te fare e au ra ē te oraora ra te mau mea ato'a ta'u i tāpe'a' ». ³²

'A pa'ari ai Helen Keller 'ei ta'ata pa'ari, 'ua tu'i tōna ro'o nō tōna here i te reo, tōna 'ite 'ei pāpā'i ve'a, 'e tōna 'aravihi 'ei ta'ata a'o i mua i te ta'ata.

I roto i te hō'ē hōho'a teata nō ni'a i te orara'a 'o Helen Keller, 'ua māuruuru tōna na metua i te 'ohipa 'a Anne Sullivan i te taime 'ua noa'a iāna i te tāmarū i tā rāua tamāhine 'ōviri, 'ia nehenehe ia Helen ia pārāhi maita'i i te taime tāma'ara'a, 'ia 'amu maita'i, 'e 'ia tūfetu i tāna tauera i te hope'a o te tāma'ara'a. 'Ua 'ite rā Anne e nehenehe ia Helen 'ia rave rahi atu ā i te 'ohipa 'e e tītaura'a faufa'a rahi tāna. ³³ E māuruuru ato'a paha tātou i te mea tā tātou i rave i roto i tō tātou orara'a, e 'ua riro mai tātou o tātou iho, e 'ua 'ite ho'i tō tātou Fa'aora i te hō'ē faufa'a hanahana o tā tātou noa e « 'ite ma te 'arehurehu, na roto i te hi'o ». ³⁴ E nehenehe tātou tāta'itahi e 'ite i te 'oa'oa rahi o te mana hanahana i te tupura'a i roto ia tātou,

mai te 'oa'oa tā Helen Keller i 'ite 'a ora ai te mau parau, ma te hōro'a i te māmarama i tōna 'ā'au 'e te fa'ati'amāra'a iāna. E nehenehe tātou tāta'itahi e here 'e e tāvini i te Atua 'e 'ia 'aravihi nō te ha'amaita'i i tō tātou ta'ata tupu. « Mai tei pāpā'ihia, o te mau mea 'aore i hi'ohia e te mata ra, 'aore i fa'aro'ohia 'e te tari'a ra, 'aore ho'i i o i roto i te 'ā'au 'o te ta'ata ra, 'o tā te Atua iā i vaiho nō te feiā i hina'aro iāna ra ». ³⁵

E feruri na tātou i te ho'o o te here faufa'a rahi a te Atua. 'Ua heheu mai Iesu ē nō te tāra i tā tātou mau hara 'e nō te fa'aora ia tātou i te pohe, i te pae tino 'e te pae vārua, na Tōna mamae rahi i fa'atupu ai i roto iāna « 'oia 'o te Atua, 'o tei hau i te mau mea ato'a ra, i te rurutaina nō te māuiui, 'e 'ua tahe mai ra te toto na te mau poa ato'a, 'e 'ua māuiui i te tino 'e te vārua ato'a ho'i—'e 'ua hina'aro ho'i 'ia 'ore au 'ia inu i te au'a maramara e oriorio atu ». ³⁶ 'Ua rahi roa tōna māuiui i Getesemane 'e i ni'a i te satauro, e'ita te reira e noa'a i te ta'ata 'ia fa'a'orama'i. ³⁷ Terā rā, nō Tōna here i Tōna Metua 'e nō tātou, 'ua fa'a'orama'i 'Oia, 'e 'ei hope'ara'a, e nehenehe iāna 'ia pūpū mai ia tātou te tāhuti 'ore 'e te ora mure 'ore.

E tāpa'o hōhonu « i tahe mai ai te toto na te mau poa ato'a ». ³⁸ 'a māuiui ai Iesu i Getesemane, te vāhi nō te tāvirira'a 'olive I te tau 'o te Fa'aora, nō te tītaura'a i te hinu, e ha'aperehuhia na mua te mau 'olive 'e te hō'ē 'ōfa'i rahi. E tu'uhia te mau 'olive perehu i roto i te mau pō'ini mārū ha'unekia 'e tei 'āpapahia na ni'a i te tahi 'e te tahi. Na tō rātou teiaha e fa'atahe mai i te hinu mātāmua 'e te maita'i roa a'e. 'E fa'ateiaha-fa'ahou-hia atu na roto i te tu'ura'a i te hō'ē tapu rā'au i ni'a i te mau pō'ini tei 'āpapahia, e na te reira e hōro'a mai i te tahi atu ā hinu. I te pae hope'a, nō te 'iriti i te mau topata hope'a, e fa'ateiahahia te tapu rā'au i te mau 'ōfa'i i te tahi hope'a nō te fa'arahi i te taumira'a. ³⁹ 'E 'oia, e mea 'ute'ute mai te toto ra 'ia tahe mātāmua mai te hinu.

Tē mana'o nei au i te 'ā'amu a Mataio nō ni'a i te Fa'aora 'a tomo ai 'Oia i Getesemane i taua pō ri'ari'a ra—'e 'ua « vehia ihora 'oia i te 'oto ...

« E haere atura 'Oia i mua iti atu, tipapa ihora i raro ma te pure, na 'ō atura, e tā'u Metua ē, 'ia ti'a ra, e hōpoi ē atu i teie nei au'a, 'ia tupu rā tō 'oe hina'aro, 'eiaha tō'u ». ⁴⁰

I muri iho, 'a tupu noa ai te 'oto i te rahi, 'ua tāparu 'Oia i te piti o te taime nō te tāmarūra'a 'e, i te pae hope'a, i te toru o te taime, penei a'e i te taime pūai roa a'e nō Tōna mamae. 'Ua fa'a'oroma'i 'Oia i te mamae 'e tae noa atu 'ua maha te fa'a'utu'ara'a 'e tae noa atu i te hope'a ⁴¹ 'Ua rave 'Oia i te reira nō 'outou 'e nō'u nei.

'E hōro'ara'a faufa'a mau te here o te Atua ! 'Ua 'i i taua here ra, 'ua parau o Iesu, « e 'ore ānei 'outou e fāriu mai iā'u i teie nei, e tātarahapa hō'i i ta 'outou mau hara, 'e e fa'aro'o mai, 'ia fa'aorahia 'outou e au ra ». ⁴² Ma te marū 'ua ha'apāpū mai 'Oia, « 'Inaha 'ua fa'atorohia atu tō'u rima aroha ia 'outou, 'e o te haere mai nei, o tā'u 'ia e 'ite mai ; e maita'i tō te haere mai iā'u ra ». ⁴³

E'ita ānei 'outou e here Iāna o 'Oia tei here ia tātou na mua ? ⁴⁴ Nō reira 'a ha'apa'o i Tāna mau fa'auera'a. ⁴⁵ E'ita ānei 'outou e riro 'ei hoa Nōna o 'Oia tei hōro'a i Tōna ora nō Tōna mau hoa ? ⁴⁶ Nō reira 'a ha'apa'o i Tāna mau fa'auera'a. ⁴⁷ E vai noa ānei 'outou i roto i Tōna here 'e e fāri'i i te mau mea ato'a Tāna i pūpū ma te nehenehe nō tātou ? No reira 'a ha'apa'o i Tāna mau fa'auera'a. ⁴⁸ Tē pure nei au ē 'ia vai noa ā tātou i roto i Tōna here, na roto i te 'i'oa o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. I Ioane 4:8. Noa atu e mea hanahana 'e e mea tāmāhanahana te here 'o Iesu Mesia, e 'ere rā tera ana'e Tōna maita'i. Tōna « huru, mau peu maita'i, 'e Tōna mau tāpa'o maita'i » (*Lectures on Faith* [1985], 38) 'oia ato'a te parau tī'a, te parau mau, 'e te tauui 'ore, hō'ē ā Atua 'Oia inanahi, i teie mahana 'e 'a muri noa atu (hi'o *Lectures on Faith*, 41). 'Ia 'ore teie mau tāpa'o 'e teie mau maita'i tei mau-maita'i-hia e Āna, e 'ere 'Oia 'i te hō'ē Atua.
2. Thomas S. Monson, « 'Aita roa tātou e haere o tātou ana'e iho », *Liahona*, Novema 2013, 124.
3. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 138:3.
4. I Ioane 4:18 ; Moroni 8:16.
5. Alama 5:26.
6. Ieremia 31:3.
7. Ioane 15:9-10.
8. Hi'o Moroni 10:32-33.
9. Hi'o 2 Nephi 31:11-21 ; 3 Nephi 27:16-20 ; hi'o ato'a Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau

- Parau Fafau 20:29-34.
10. Hi'o Alama 11:32-37 ; hi'o ato'a Alama 42:13, 15, 22-27.
 11. Hi'o Helamana 5:10-11.
 12. Alama 11:37 ; hi'o ato'a Mose 6:57.
 13. Helamana 5:11.
 14. Alama 34:15-16.
 15. Mataio 5:45 ; hi'o ato'a 3 Nephi 12:45.
 16. Mataio 5:44-45 ; hi'o ato'a 3 Nephi 12:44-45.
 17. Hi'o Russell M. Nelson, « Divine Love », *Liahona*, Fepuare 2003, 1216. 'E fa'ahou ā « E ore te feia e parau mai iā'u ra e, E te Fatu, e te Fatu, e hope paatoa i te tae i te basilea ra o te ao, o te taata rā i haapao i te hinaaro o tau Metua i te ao ra » (Mataio 7:21 ; hi'o ato'a 3 Nephi 14:21).
Tē ha'api'i ato'a nei tātou :
« Te vai nei te hō'ē ture, o te fa'atumu-mau-roa-hia i roto i te ao hou roa te fa'atumura'a o teie nei ao, 'ei ni'a iho i te reira te mau ha'amaita'ira'a ato'a i fa'atumuhia ai—
« E 'ia noa'a mai ia tātou te hō'ē ha'amaita'ira'a nō ō mai na i te Atua ra, 'ua na roto 'ia i te ha'apa'ora'a i taua ture i fa'atumuhia ai nō te reira » (Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 130:20-21).
'Ua mo'ehia ia vetahi ē e ti'a i te Fatu « 'ia hi'o noa atu i ni'a i te hara ma te fa'ati'a i te reira » (Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 1:31). I taua ā taime, e ha'apāpū mai 'Oia ia tātou ē « e fa'a'orehia te hara a te ta'ata o te tātarahapa 'e o te rave noa i te mau fa'auera'a » Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 1:32).
 18. 3 Nephi 27:22.
 19. Hi'o 3 Nephi 27:27 ; hi'o ato'a Mataio 5:48 ; 3 Nephi 12:48.
 20. Dieter F. Uchtdorf, « Te rāve'a 'oa'oa », *Liahona*, Me 2015, 108.
 21. Hebera 12:6 ; hi'o ato'a Hebera 12:5, 7-11 ; Ioane 15:1-8.
 22. Hi'o Ioane 15:12.
 23. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 88:2.

24. Mosia 03:19.
25. Dallin H. Oaks, « The Challenge to Become, *Liahona*, Tenuare 2001, 40; fa'atomara'a mau.
26. « Helen Keller », perkins.org/history/people/helen-keller.
27. « Helen Keller », perkins.org/history/people/helen-keller.
28. Hi'o Hebera 4:15.
29. Hi'o « Anne Sullivan », perkins.org/history/people/anne-sullivan.
30. « Helen Keller », perkins.org/history/people/helen-keller.
31. Hi'o, 'ei hi'ora'a Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 93:28 : « O 'oia o te ha'apa'o i tāna mau fa'auera'a ra e fāri'i 'ia i te parau mau 'e te māramarama, e tae noa atu i te taime 'oia e fa'ahanahanahia ai i roto i te parau mau 'e 'ua 'ite hō'i i te mau mea ato'a ».
32. « Helen Keller » perkins.org/history/people/helen-keller.
33. Hi'o William Gibson, *The Miracle Worker* (motion picture, 1962).
34. I Korinetia 13:12.
35. I Korinetia 2:9.
36. Te Parau Ha'api'ira'a 'e Te Mau Parau Fafau 19:18.
37. Hi'o Mosia 3:7.
38. Mosia 3:7.
39. Hi'o Richard Neitzel Holzapfel and others, *Jesus Christ and the World of the New Testament* (2006), 18; Richard Neitzel Holzapfel and others, *Jehovah and the World of the Old Testament* (2009), 281.
40. Mataio 26:37, 39.
41. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e Te Mau Parau Fafau 19:19.
42. 3 Nephi 9:13.
43. 3 Nephi 9:14.
44. Hi'o 1 Ioane 4:19.
45. Hi'o Ioane 14:15.
46. Hi'o Ioane 15:13.
47. Hi'o Ioane 15:14.
48. Hi'o Ioane 15:10.

Nā Elder W. Mark Bassett
Nō te Hitu ʻĀhuru

Nō tō tātou tupuraʻa pae vārua ʻe te haʻapiʻiraʻa pae vārua

*E ʻiritiʻhia mai ia tātou te mau mea māere o te Atua ʻia au noa i tōna
hinaʻaro ʻe ma te mana o te Vārua Maitaʻi.*

Avai tamariʻi noa ai au, ʻua fāriʻi tōʻu mau metua i te hōʻē taoʻa hōroʻa ʻo te haʻamāere iāʻu ʻe tōʻu nei teina Davida. Teie tāoʻa hōroʻa ʻo te tahi ia mau pāpaʻa parau ʻauro naʻinaʻi tā te peropheta Iosepha Semita i fāriʻi. ʻIa haʻamanaʻo vau, e 10 ʻe hau atu ʻapi mētara tō teie hōhoʻa pāpaʻa parau ʻo te pāpaʻihia i niʻa iho. Terā rā, e ʻere roa atu te reira tā māua i tāuʻa.

ʻUa paʻari māua ma te faʻaroʻo i te mau ʻāʻamu o te Faʻahoʻi-faʻahou-raʻa mai. ʻUa ʻite māua, ʻe ʻua hīmene hoʻi, i te Paraimere nō niʻa i te mau ʻapi ʻauro ʻo tei hunahia i roto i te hōʻē pae mouʻa ʻe ʻo tei hōroʻahia e Moroni ia Iosepha Semita.¹ Tē rahi noa ra te ānoe i roto i tō māua nei feruriraʻa tamariʻi, hōʻē noa rā ʻohipa tā māua e hinaʻaro mau ʻia ʻite : e aha tei pāpaʻihia i niʻa i te mau tuhaʻa naʻinaʻi o te mau ʻapi ʻauro tei tāpirihia e nā piti tuhaʻa mētara naʻinaʻi?

ʻUa vai noa te mau ʻapi i niʻa i te hōʻē ʻairaʻamāʻa ʻe ʻua rahi roa tō māua ānoe e ʻita e nehenehe faʻahou. Noa atu ā ʻua ʻite pāpū māua e ʻere teie mau ʻapi tā Moroni i hōroʻa atu, ʻua hinaʻaro

rā māua e ʻite i te tuhaʻa o tei tāpirihia. E rave rahi taime, ʻua tāmata māua tōʻu taeaʻe ʻia faʻaʻohipa i te mau tipu pata, te mau punu tāipu tahito, ʻe te tahi atu mau tauihaʻa nō te tāmata i te ʻite e aha tō roto—ʻaita rā i navaʻi nō te haʻafati i te mau tuhaʻa mētara naʻinaʻi. ʻUa māmarama rā māua nō te ʻorererā e vaiiho i te tahi ʻohipa e ʻitehia mai tā māua ʻohipa maʻamaʻa o tō māua ānoe-tamariʻi. ʻUa ʻinoʻino māua ʻe ʻua

ʻaupari atoʻa i te ʻiteraʻa ē, ʻaita tā māua tāmatarāʻa nō te « pana i te mau pāpaʻa parau » i manuia.

Tae i teie mahana, ʻaita vau i ʻite e aha—mai te mea tē vai ra—teie hunahia i roto i teie mau tuhaʻa i tāpirihia. Te mea haʻamā rā i roto i teie ʻāʻamu tā māua, tae roa mai i teie mahana, ʻaita roa atu vau i ʻite i tei pāpaʻihia i niʻa i te tuhaʻa o te mau ʻāpī mētara e tiʻa ʻia taiʻo. Tāʻu noa e nehenehe e feruri, tō roto i teie mau ʻāpī te mau ʻāʻamu o te Faʻahoʻi-faʻahou-raʻa ʻe te mau ʻiteraʻa pāpū o Iosepha Semita, o nā ʻite toʻotoru ʻe o nā ʻite toʻovaʻu, ʻo tei ʻite i te pāpaʻa parau tā Moroni i hōroʻa.

Mai te haʻamaniraʻahia teie ao, ʻua hōroʻa tō tātou Metua i te Ao ra i te faʻa-tereraʻa, te arataʻiraʻa, te haʻamāramaramaraʻa i tāna mau tamariʻi nā roto i te mau peropheta. ʻUa haʻaputuhia tāna mau parau e teie mau peropheta ʻe ʻua faʻahereherehia ʻei pāpaʻiraʻa moʻa nō tō tātou tupuraʻa ʻe te haʻapiʻiraʻa. ʻUa faʻataʻa mai ʻo Nephi mai teie te huru :

« Nō te mea ʻua au tōʻu vārua i te parau moʻa i pāpaʻihia ra, ʻe tē feruri nei tōʻu ʻāʻau i te reira, ʻe te pāpaʻi nei hoʻi i te reira ʻei haʻapiʻiraʻa ʻe ʻei faufaʻa nā tōʻu mau tamariʻi ».

« Inaha, tē popou nei taʻu vārua i te mau mea o te Fatu ; ʻe tē feruri noa nei ā taʻu ʻāʻau i te mau mea tāʻu i hiʻo ʻe tāʻu i faʻaroʻo ra ».²

Nā niʻa i te reira, i roto i te mau puʻe tau maʻiri ʻe i teie tau tuʻuraʻa nō te ʻiraʻa o te ʻevanelia, ʻua haʻamaitaʻihia te mau melo o te ʻĒkālesia a te Fatu nā roto i te tautururaʻa tāmāu mai roto

mai i te hoara'a o te Vārua Maita'i 'o te tauturu i tō tātou tupura'a pae vārua 'e te ha'api'ira'a pae vārua.

Nō te mea 'ua 'ite au i te huru ha'apa'o o tō'u nei teina, 'ua mana'o vau ē, e mea pāpū 'ua tai'o 'oia i te mau parau 'o tei pāpa'ihia i ni'a i te mau hōho'a pāpa'a parau i roto i te fare o tō mātou mau metua. Terā rā, 'aita vau i ha'apa'o i te mau parau mau māramarama 'e te faufa'a, 'ua ha'apūai rā vau i ta'u tauto'ora'a i ni'a i te ma'imira'a i te mau 'ohipa 'aita ā i heheuhia mai.

Te mea oto, i te tahi taime, e nehenehe tō tātou tupura'a 'e te ha'api'ira'a 'ia fa'ataupupūhia 'aore rā e ha'amauhia e te hō'ē hina'aro tano 'ore 'ia « pana i te mau pāpa'a parau ». E nehenehe te reira mau 'ohipa e arata'i ia tātou 'ia 'imi i te tahi mau 'ohipa 'o tei 'ore e ta'ahia i te reira taime, 'e i te roara'a o terā taime, e tāu'a 'ore tātou i te nehenehe o te mau parau mau i fa'ata'ahia nō tātou 'e nō tō tātou huru orara'a—terā mau parau mau tā Nephi i parau tei pāpa'ihia 'ei ha'api'ira'a e 'ei faufa'a nō tātou.

'Ua ha'api'i 'o Iakoba, te taea'e o Nephi : « Inaha, o te mea māere e te ta'a 'ē ho'i te mau 'ohipa a te Fatu ra. Te mea ti'a 'ore 'ia 'imi 'e te hōhonu o te parau mo'e nāna ra ē, 'e 'aore roa e ti'a i te ta'ata 'ia 'imi pāpū i tāna ato'a ra mau rāve'a. »³

Tē ha'api'i nei te mau parau a Iakoba ē, 'aita tātou e manuia 'ia « pana i te mau pāpa'a parau » 'aore rā 'ia fa'ahepo i te mau parau mo'e a te Atua 'ia heheuhia mai ia tātou. E 'iriti'hia mai ia tātou te mau parau 'aro a te Atua mai te au noa i tōna hina'aro 'e nā roto i te mana o te Vārua Maita'i.⁴

Tē parau fa'ahou ra Iakoba :

« 'Aita ho'i e ta'ata tei 'ite i tāna mau haere'a, maori rā 'ia heheuhia mai ia iāna ra ; 'e tenāna, e au mau taea'e, 'eiaha 'outou e vahavaha i te mau parau heheu a te Atua ra.

« E inaha ho'i, nō roto i te mana o tāna ra parau i tae mai ai te ta'ata i ni'a i te fenua nei... Inaha, e aha e 'ore e ti'a ai 'ia fa'aeue i te fenua, 'e te mau 'ohipa i hāmanihia e tōna ra rima i ni'a i te fenua ra, mai tei au i tōna ra mana'o 'e tōna ra hina'aro ho'i ?

« 'E tenāna, e au mau taea'e, 'eiaha 'outou e tītau 'ia fa'aa'o atu i te Fatu, 'ia fāri'i mai rā i tāna ra a'ora'a mai. »⁵

Nō te 'ite i te mau parau 'aro a te Atua 'aore rā te reira mau huru 'ohipa 'o te nehenehe noa e 'itehia nā roto i te heheura'a, e ti'a ia tātou 'ia pe'e i te huru o Nephi, 'o tei parau, « e ta'ata 'āpi roa vau, 'o Nephi, i reira ra, 'āre'a e tino rahi tō'u, 'e e hina'aro rahi ho'i i te 'ite i te mau parau 'aro a te Atua ra, i pi'i hua atu ai au i te Fatu ra ; 'e inaha, 'ua fā maira 'oia iā'u ra, 'e 'ua ha'amarū

ho'i i ta'u 'ā'au ; 'e 'ua fa'aro'o ihora vau i te mau parau ato'a i parauhia e tō'u ra metua ». ⁶ Nā te Fatu iho i fa'ata'a mai i muri iho ē, 'ua fa'atupu Nephi i te fa'aro'o, 'ua 'imi māite ho'i ma te 'ā'au ha'eha'a 'e 'ua ha'apa'o i tāna mau fa'aeue.⁷

Tē vai nei i roto i tā Nephi 'imira'a 'ite (1) te hina'aro mau, (2) te ha'eha'a, (3) te pure, (4) te ti'aturira'a i te peropheta, 'e te fa'atupura'a i te (5) fa'aro'o, (6) te tu'utu'u 'ore, 'e (7) te ha'apa'o. E mea ta'a 'ē rahi roa teie huru 'imira'a i tā'u « panara'a pāpa'a parau » 'aore rā tā'u tāmatara'a i te fa'ahepo 'ia māramarama i te mau 'ohipa 'o te heheu-noahia mai mai te au i te tārena a te Fatu 'e nā roto ho'i i te mana o te Vārua Maita'i.

I teie 'anotau, 'ua tae roa tātou i te tīa'ira'a i teie 'ite 'ia nehenehe 'e 'ia ti'a roa ho'i i te noa'a mai i terā iho taime ; 'e e 'ore ana'e te mau ha'amāramaramara'a e 'ite-'ōhie-hia mai 'aore e noa'a-'ōhie-hia mai, pinepine te reira i te fāri'i-'ore-hia 'e te ti'aturi-'ore-hia. Nō te rahi o te mau parau, e hahi te tahi pae i te ti'aturi rahi a'e i te mau parau e noa'a mai noa atu 'aita 'itehia nō hea mai te reira, 'aita atura ia e tūru'ira'a i ni'a i te fa'anahora'a a te Fatu nō te fāri'ira'a i te heheura'a nō 'oe iho. 'Ua nehenehe ia Iakoba 'ia pāpa'i nō tō tātou 'anotau 'a parau ai 'oia : « Inaha rā, e mau ta'ata 'ā'au 'eta'eta ho'i [rātou], 'ua vahavaha rātou i te mau

parau pāpū... 'e 'ua tītau atura i te mau mea 'aore i ti'a ia rātou 'ia 'ite. E teie nei, nō tō rātou matapō ra, 'o tei tae i ni'a ia rātou nō te tītaura'a i te mau mea 'aore i ti'a ia rātou 'ia rave ra, 'ia ma'iri ai rātou e ti'a ai ; 'ua rave-'ē-hia ho'i e te Atua tōna ra mea e 'itea-pāpū-hia ia rātou, 'e 'ua hōro'ahia mai ia rātou te mau mea e rave rahi tei 'ore i hāro'aro'ahia e rātou, 'o rātou i hina'aro i te reira. »⁸

E mea ta'a 'ē te parau a'o a te perezideni Dieter F. Uchtdorf. 'Ua parau 'oia nō te mau misiōnare, 'āre'a rā e tano tāna mau parau i te mau ta'ata ato'a 'o tē tītau nei i te parau mau pae vārua. Tē parau nei 'oia : « 'Ia... roa'a ana'e i te mau misiōnare te fa'aro'o ia Iesu Mesia, e nava'i tō rātou ti'aturi i te Fatu nō te ha'apa'o i tāna mau fa'auera'a—noa atu ā, 'aita rātou i 'ite i te mau tumu ato'a nō te reira. E 'itehia tō rātou fa'aro'o i roto i tā rātou tūtavara'a 'e te 'ohipa. »⁹

I te 'āmui'ā rahi nō 'ēperēra i ma'iri iho nei, 'ua ha'amāramarama 'o Elder Dallin H. Oaks : « Tē fa'aitoito nei te 'Ēkalesia ['ia hōhōra pāpū i te mau pāpa'a parau e vai ra ia tātou], terā rā, i muri a'e i te mau mea ato'a e nehenehe tā tātou e pia, i te tahi taime, tē vai nei te tahi mau melo tō tātou e mau uira'a tā rātou 'o te 'ore e roa'a i te fa'atitī'aifaro nā roto i te tuatāpapara'a... Tē vai ra te tahi mau mea e roa'a noa 'ia [ha'api'i mai] nā roto i te fa'aro'o ». ¹⁰

'Ua ha'api'i te mau peropheta i muta'a ra i te hō'ē ā parau tumu, 'o tē fa'a'ite nei ē, 'aita te huru ta'ata i tau i roto i te tau 'e e vai noa te hōhō'a a te Fatu nō te ha'api'ira'a. 'A hi'o na i teie maseli o te Faufa'a Tahito : « E ti'aturi ia

Iehova ma tō 'ā'au ato'a ra ; 'eiaha rā e ti'aturi i tō 'oe ihora ha'apa'o ». ¹¹

'Ei 'auvaha nā te Fatu, 'ua ha'amāramarama 'o Isaia : « Mai te ra'i nei ho'i e teitei rahi tōna i tō te fenua ; 'oia ato'a tō'u ra haere'a, e teitei 'ia i tō 'outou haere'a, 'e tō'u ra mau mana'o i tō 'outou ra mau mana'o ». ¹²

'Ua hōro'a ato'a 'o Nephi i te tahi 'ite 'a parau ai : « E te Fatu, 'ua ti'aturi au ia 'oe, 'e e ti'aturi au ia 'oe ē a muri noa atu ». ¹³

E tītau te fa'aro'o 'e te ti'aturi i te Fatu 'ia fāri'i tātou ē, tō ni'a a'e tōna pa'ari i tō tātou. E ti'a ato'a ia tātou 'ia fāri'i ē, tē hōro'a nei tāna fa'anahora'a i te fāito rahi roa a'e nō te tupura'a pae vārua 'e te ha'api'ira'a pae vārua.

'Aita roa a'enei i anihia ia tātou 'ia « 'ite mau i te mau mea e vai nei » i roto i teie orara'a tāhuti. 'Āre'a rā, 'ua anihia ia tātou 'ia « tū'a i i te mau mea 'itea-'orehia ra, 'o tei ti'a ». ¹⁴

Noa atu te rahi o te fa'aro'o o Nephi, 'ua fā'i 'oia i te 'ōti'a o tōna māramarama 'a pāhono ai 'oia i te melahi tei ani iāna : « 'Ua 'ite ānei 'oe i te aroha o te Atua ? » Pāhono atura Nephi : « 'Ua 'ite au ē, 'ua aroha 'oia i tāna mau tamari'i ; 'āre'a rā, 'aita vau i 'ite i te aura'a o te mau mea ato'a ». ¹⁵

Ho'ē ā huru i tō Alama paraura'a i tāna tamaiti 'o Helamana : « 'E teienei, 'aore taua mau parau 'aro nei i fa'a'ite-pāpū-hia mai iā'u nei ; 'e nō reira 'ātirā i reira. » ¹⁶

Tē fa'a'ite nei au i tō'u nei 'itera'a pāpū ē, 'ua here tō tātou Metua i te Ao ra i tāna mau tamari'i, 'āre'a rā, mai ia Nephi 'e 'o Alama, 'aita vau i 'ite i te

aura'a o te mau mea ato'a. 'Aita ato'a e tītauhia iā'u 'ia 'ite i te mau mea ato'a ; 'ātirā ato'a no'u i reira 'e e ti'aturi au ma te fa'aoroma'i i te Fatu, « i 'ite ai au ē, e parau mau teie mau mea nei ; nō 'oe ato'a teie mau mea nei i 'ite ai 'oe ē, e parau mau iho ā...

« 'Ua tu'uhia mai te mau parau i pāpa'ihia i mua ia 'oe na, 'oia 'ia, 'e 'ua fa'a'ite māite te mau mea ato'a ē, tē vai ra te Atua ; 'oia iho ā 'ia, te fenua, 'e te mau mea i te ao nei, 'e tōna tānīnītōra'a ; 'e nā te mau feti'a i tā rātou tānīnītōra'a, nā tō rātou 'ē'a i ha'apa'ohia ra i fa'a'ite mai ē, tē vai ra Tei Hāmani i te mau mea ato'a ra ». ¹⁷

'A fāri'i ai tātou e mau hāmanira'a tātou nō te hō'ē Metua i te Ra'i pa'ari 'e te mo'a, « inaha », e aha 'ia e 'ore ai e fa'ati'a iāna 'ia arata'i i tō tātou tupura'a pae vārua 'e te ha'api'ira'a pae vārua « mai te au i tōna ra mana'o 'e tōna ra hina'aro ho'i » 'eiaha rā tō tātou iho ? ¹⁸

Tē ora nei 'oia. 'O Iesu Mesia te Fānau Tahī 'e te Tāra'ehara o te mau ta'ata ato'a. Nō tō te Fatu tāra'ehara hope, tē mau nei 'oia i te pa'ari 'e te 'ite nō te arata'i ia tātou i teie mau mahana hope'a nei. 'O Iosepha Semita tāna peropheta, mā'itihia nō te fa'aho'i fa'ahou i tōna bāsileia i ni'a i te fenua nei i tōna 'ira'a. 'O Thomas S. Monson tāna peropheta ora 'e te 'auvaha parau i teie mahana. 'O tā'u 'ia e fa'a'ite pāpū atu nei nā roto i te i'oa o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o « The Golden Plates », *Children's Songbook*, 86.
2. 2 Nephi 4:15-16.
3. Iakobo 4:8.
4. Hi'o 1 Nephi 10:19.
5. Iakoba 4:8-10.
6. 1 Nephi 2:16.
7. Hi'o 1 Nephi 2:19-20.
8. Iakoba 4:14.
9. Dieter F. Uchtdorf, « The Lord's Work » (a'ora'a hōro'ahia i te apo'ora'a-ha'api'ira'a a te mau perezideni misiōni āpi, 25 nō tiunu 2016), 6.
10. Dallin H. Oaks, « nā pae e piti i te mau mea ato'a », *Liahona*, Mē 2016, 117.
11. Maseli 3:5.
12. Isaia 55:9.
13. 2 Nephi 4:34.
14. Alama 32:21.
15. 1 Nephi 11:16-17 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
16. Alama 37:11.
17. Alama 30:41, 44.
18. Iakobo 4:9.

Nā Elder Kazuhiko Yamashita
Nō te Hitu 'Ahuru

'Ei hina'aro tu'utu'u 'ore tō 'outou i te Mesia

E hina'aro tu'utu'u 'ore to tātou i te Mesia 'ia tāvini ana'e tātou ma te itoito, 'ia fāri'i ana'e tātou ma te ha'ehā'a, 'ia rohi tāmāu noa ana'e tātou, 'ia pure ana'e tātou ma te tu'utu'u 'ore, 'e 'ia rave ana'e tātou ma te ti'amā.

E au mau taea'e, e au mau tuahine, i teie mahana tē hina'aro nei au e paraparau atu i te feiā 'āpī o te 'Ēkālesia 'e tae noa atu i tō tātou mau misiōnare fa'ahiahia. 'Oia ato'a te mau taea'e 'e te mau tuahine e māfatu taure'are'a tō rātou, fāri'i pou-pou-ato'a-hia rātou 'ia fa'aro'o mai.

I te 21 nō 'ātete i ma'iri a'enei, 'ua ha'amaita'i te peresideni Russell M. Nelson i te hiero nehehene nō Sapporo—te toru o te hiero i te fenua Tāpōnē. 'Ua patuhia te hiero nō Sapporo i Tāpōnē 'Apato'erau i te hō'ē vāhi tei parauhia Hokkaido. Mai ia Utaha, nā te mau pionie itoito 'e te pūai i patu ia Hokkaido.

I te matahiti 1876, 'ua anihia i te hō'ē 'orometua ha'api'i tu'iro'o, 'o te taote William Clark¹ 'ia haere mai i Hokkaido e ha'api'i ai. E va'u noa 'āva'e tōna orara'a i Tāpōnē, terā rā, 'ua vai pāpū tōna vārua keretetano i ni'a i tāna mau piāhi taure'are'a e 'ere ho'i i te keretetano. Hou 'a reva ai 'oia, 'ua hōro'a 'oia i tāna mau piāhi i te hō'ē parau poro'i revara'a tei vai tāmāu i roto i teie ti'i veo.² 'Ua parau 'oia ē, « E te mau tamaiti, 'ei hina'aro tu'utu'u 'ore

tō 'outou! »—« 'Ei hina'aro tu'utu'u 'ore tō 'outou i te Mesia ».³ E nehenehe teie parau tāna « 'ei mana'o tu'utu'u 'ore tō 'outou i te Mesia » e arata'i i te mau fa'aotira'a o te mau mahana ato'a nō te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei i teie mahana.

Te ti'i veo nō te 'orometua ha'api'i tu'iro'o ra, te taote William Clark, tei fa'aitoito i te mau tamāroa ē, « 'ei hina'aro tu'utu'u 'ore i te Mesia ».

E aha te aura'a « 'ei hina'aro tu'utu'u 'ore tō 'outou i te Mesia »? Te aura'a nō te parau ra 'ei hina'aro tu'utu'u 'ore i te Mesia maori rā, 'ia 'ana'anatae, 'ia rōtahi 'e 'ia ha'apa'o i tāna 'ohipa. Te aura'a nō te parau 'ei hina'aro tu'utu'u 'ore i te Mesia, e 'ere 'ia te mā'itira'a i te hanahana i mua i te ta'ata. Te aura'a nō te parau ra 'ei hina'aro tu'utu'u 'ore i te Mesia 'oia ho'i, e tāvini tātou ma te ha'apa'o maita'i 'e te itoito i roto i tā tātou mau pāroisa 'e te mau 'āma'a ma te amuamu 'ore 'e ma te 'ā'au 'oa'oa.

'Ua riro tō tātou mau misiōnare e tāvini nei nā te ao ato'a nei 'ei mau hi'ora'a nehenehe nō te feiā e hina'aro tu'utu'u 'ore mau i te Mesia. Tau matahiti i ma'iri a'enei, 'ua tāvini māua te tuahine Yamashita i roto i te misiōni nō Nagoya i Tāpōnē. E hina'aro tu'utu'u 'ore mau i te Mesia tō tā māua mau misiōnare. Te hō'ē o teie mau misiōnare 'o te hō'ē 'ia taure'are'a 'o Elder Cowan te i'oa.

'Aita tō Elder Cowan e 'āvae 'atau nō te hō'ē 'ati purumu pere'o ta'ata'ahi i tōna 'āpīra'a. Tau hepetoma i muri a'e i tōna tomora'a i roto i te misiōni, 'ua fāri'i au i te hō'ē niuniu nā tōna hoa misiōnare. 'Ua fati te 'āvae ha'avare 'o Elder Cowan 'a ta'ahi ai 'oia i tōna pere'o ta'ata'ahi. 'Ua 'āfa'i mātou iāna i te hō'ē fare tātā'ira'a maita'i roa, 'e i reira, i roto i te hō'ē piha iti, 'ua 'ite au i tōna 'āvae nō te taime mātāmua. 'Ua 'ite a'era vau i te māuiui rahi tāna i fa'aruru noa. 'Ua tātā'ihia tōna 'āvae ha'avare, 'e 'ua ho'i fa'ahou 'oia i tāna vāhi tāvinira'a.

Terā rā, 'a tere noa ai te mau hepetoma, 'ua tāmāu noa te 'āvae ha'avare i te fatifati noa. 'Ua parau mai te ta'ata ha'apa'o ea nō taua vāhi ra ē, e mea tano paha 'ia ho'i 'o Elder Cowan i te fare nō te ti'a'i i te tahi tonora'a misiōni 'āpī. 'Ua pāto'i au i teie mana'o nō te mea e misiōnare maita'i roa 'o Elder Cowan, e tē vai ra i roto iāna te hō'ē hina'aro pūai 'ia fa'aea noa i Tāpōnē. Terā rā, 'ua ha'amata 'o Elder Cowan i te tāpae i tōna 'ōti'a pūai i te pae tino. Noa atu rā i te reira, 'aita 'oia i amuamu 'e 'aore rā i maniania.

'Ua parau-fa'ahou-hia mai iā'u ē, e tano 'ia vaiho ia Elder Cowan 'ia tāvini i roto i te hō'ē vāhi 'aita e tītauhia iāna 'ia ta'ahi i te pere'o ta'ata'ahi. 'Ua

feruri māite au i teie 'ohipa. 'Ua feruri au ia Elder Cowan 'e i tōna ananahi, 'e 'ua pure au nō ni'a i te reira 'ohipa. 'Ua puta mai te mana'o pūai i roto iā'u ē, 'oia, e ti'a ia Elder Cowan 'ia ho'i i te fare 'e 'ia tīa'i i te hō'ē tonora'a 'āpī. 'Ua tāniuniu vau iāna 'e 'ua fa'a'ite atu vau iāna i tō'u here 'e i tō'u māna'ona'o 'e 'ua parau atu vau iāna i tā'u fa'aotira'a. 'Aita 'oia i parau noa a'e i te hō'ē parau. 'Ua ti'a iā'u 'ia fa'aro'o iāna 'ia ta'i i terā pae i'ō mai i te niuniu. Nā 'ō atura vau ē : « Elder Cowan, 'aita e tītauhia ia 'oe 'ia pāhono mai i teienei. E tāniuniu atu vau ia 'oe ananahi. Tē ani atu nei au ia 'oe 'ia feruri i tā'u i parau atu nā roto i te pure 'ā'au tae. »

I tō'u tāniniura'a iāna i te po'ipo'i a'e, 'ua parau maira 'oia ma te ha'eha'a ē, e ha'apa'o 'oia i ta'u parau.

I roto i tā'u 'āpara'ura'a hope'a 'e 'ōna, 'ua ui atu vau iāna i teie uira'a : « Elder Cowan, 'ua ani ānei 'oe i ni'a i tā 'oe parau anira'a misiōnare 'ia tonohia 'oe i roto i te hō'ē misiōni 'aita e tītauhia ia 'oe 'ia ta'ahi i te pere'o'o ta'ata'ahi ? »

Nā 'ō maira 'oia ē, « 'Ē, Peresideni, 'ua ani au. »

'Ua pāhono atu vau ē, « Elder Cowan, 'ua pī'ihia 'oe i roto i te misiōni nō Nagoya i te fenua Tāpōnē i reira e tītauhia ai ia 'oe 'ia ta'ahi i te pere'o'o ta'ata'ahi. 'Ua fa'a'ite ānei 'oe i te reira i tō 'oe peresideni titi ? »

Nā 'ō maira 'oia, « 'Aita, 'aita vau i fa'a'ite. 'Ua fa'aoti au ē, mai te mea ē, *terā* te vāhi tā te Fatu i pī'i iā'u, e haere ia vau i te fare fa'a'eta'etara'a tino 'e e fa'a'ineine au i tō'u tino 'ia nehenehe e ta'ahi i te pere'o'o. »

I te hope'a o tā māua 'āpara'ura'a, 'ua ui maira 'oia iā'u i teie uira'a ma te roimata i roto i te mata : « Peresideni Yamashita, nō te aha vau i haere mai ai i te fenua Tāpōnē ? Nō te aha tei 'ō nei au ? »

'Ua pāhono atu vau iāna ma te 'oti'ati'a 'ore : « Elder Cowan, 'ua 'ite au hō'ē tumu i haere mai ai 'oe i'ō nei. 'Ua haere mai 'oe i'ō nei 'ei maita'i nō'u. 'Ua 'ite au i te maita'i rahi o te hō'ē taure'are'a 'o tē tāvini nei i pīha'i iho iā'u. 'Ua ha'amaita'ihia vau 'ia mātau ia 'oe. »

Tē 'oa'oa nei au 'ia fa'a'ite atu ē, 'ua ho'i 'o Elder Cowan i tōna fenua here

'e 'ua pī'i-fa'ahou-hia 'ia tāvini i te hō'ē misiōni i te hō'ē vāhi e nehenehe iāna 'ia fa'a'ohipa i te hō'ē pere'o'o uira nō tōna mau tere. Tē ha'apeu nei au 'eiaha nō Elder Cowan ana'e, nō te mau misiōnare tā'ato'a ato'a rā nā te ao ato'a nei 'o tē tāvini nei ma te 'ā'au tae, ma te amuamu 'ore 'e 'aore rā, ma te māniania 'ore. Māuruuru e elder mā 'e te mau tuahine, nō tō 'outou fa'aro'o, tō 'outou ha'apa'o 'e tō 'outou hina'aro tu'utu'u 'ore pūai i te Mesia.

Tē vai ra e rave rahi 'ā'amu i roto i te Buka a Moromona nō te feiā hina'aro tu'utu'u 'ore i te Mesia. I tōna taure'are'ara'a 'ua hāmani ino o Alama tamaiti i te 'Ēkalesia 'e tōna mau melo. I muri iho, 'ua tupu te hō'ē tauira'a rahi i roto i tōna māfatu 'e 'ua tāvini 'ei misiōnare pūai. 'Ua tītau 'oia i te arata'ira'a a te Fatu, 'e 'ua ha'amaita'i 'oia i tōna mau hoa misiōnare 'a tāvini ai 'oia i pīha'i iho ia rātou. 'Ua ha'apūai te Fatu iāna, 'e 'ua upo'oti'a 'oia i ni'a i te mau tāmatara'a tāna i fāreerei.

'Ua hōro'a teie Alama i teie a'ora'a i tāna tamaiti 'o Helamana :

« 'O te ti'aturi i te Atua ra, e fa'ati'ahia ia rātou i tō rātou mau 'ati, 'e tō rātou ahoaho, 'e tō rātou mau pohe... »

« ... 'A ha'apa'o i te mau fa'auera'a a te Atua... »

« E ui atu i te Fatu i te mau mea ato'a tā 'oe e rave ra, 'e nāna ho'i 'oe e arata'i i te maita'i ». ⁴

'Ua ora te piti o tā māua tamaiti i te rahira'a o tōna taure'are'ara'a i rāpae i te 'Ēkalesia. I te ti'ara'a tōna matahiti i te 20, 'ua tupu te hō'ē 'ohipa i ni'a iāna 'o tei fa'atupu i te hina'aro i roto iāna 'ia tau i tōna orara'a. Nā roto i te here, te mau pure 'e te tauturu a tōna 'utuā-fare 'e a te mau melo o te 'Ēkalesia, 'e nā roto i te aroha 'e te maita'i rahi o te Fatu i te hope'a roa, 'ua ho'i mai 'oia i roto i te 'Ēkalesia.

I muri a'e 'ua pī'ihia 'oia 'ia tāvini i roto i te misiōni nō Seattle i Washington. I te ha'amatarā'a 'ua fāre-rei 'oia i te ha'aparuparura'a rahi. I te mau pō ato'a i roto i nā 'āva'e mātāmua e toru, e haere 'oia i roto i te fare pape i reira e ta'i ai. Mai ia Elder Cowan, 'ua tītau 'oia 'ia māramarama, « Nō te aha tei 'ō nei au ? »

I muri a'e hō'ē matahiti tōna tāvini-nira'a, 'ua fāri'i mātou i te hō'ē rata uira tei riro 'ei pāhonora'a i tā mātou mau pure. 'Ua pāpa'i 'oia : « I teienei e nehenehe mau tā'u 'e 'ite i te here o te Atua 'e o Iesu. E rave itoito vau i te 'ohipa ia riro mai au mai te mau peropheta i tahito ra. Noa atu ē, tē fāreerei nei au e rave rahi mau fifi, tē 'oa'oa mau nei au. 'Ua riro mau te tāvinira'a ia Iesu 'ei 'ohipa maita'i roa a'e. 'Aita e 'ohipa fa'ahiahia atu i teie. E 'oa'oa rahi tō'u. »

'Ua mana'o 'oia mai ia Alama : « 'Auē ho'i te 'oa'oa 'e te māramarama māere

tā'u i 'ite i reira ; 'i a'era tō'u 'ā'au i te 'oa'oa, 'ua tae atura ho'i ia i te fāito o tō'u ra māuiui i te rahi ! »⁵

Tē fāreie nei tātou i te mau tamatarā'a i roto i tō tātou orarā'a, terā rā, mai te mea ē, e hina'aro tu'utu'u 'ore tō tātou i te Mesia, e nehenehe tā tātou e rōtahi i ni'a iho iāna 'e 'ia fāri'i i te 'oa'oa, noa atu te mau tāmatara'a. Tō tātou Fa'aora te hi'ora'a hope'a. 'Ua 'ite 'oia i tāna 'ohipa mo'a 'e 'ua ha'apa'o 'oia i te hina'aro o te Atua te Metua. 'Auē ia ha'amaita'ira'a nehenehe 'ia ha'ama-na'o tātou i tōna hi'ora'a nehenehe i te hepetoma tāta'itahi 'a rave ai tātou i te 'ōro'a mo'a.

E au mau taea'e e au mau tuahine here, e hina'aro tu'utu'u 'ore tō tātou i te Mesia 'ia tāvini ana'e tātou ma te itoito, 'ia fāri'i ana'e tātou ma te ha'eha'a, 'ia rohi tāmau noa ana'e tātou, 'ia pure ana'e tātou ma te tu'utu'u 'ore, 'e 'ia rave ana'e tātou ma te ti'amā.

E mata nā tātou 'ia roa'a te hina'aro tu'utu'u 'ore i te Mesia 'a fāri'i ai tātou i te mau fifi 'e te mau tamatarā'a ma te fa'a'oroma'i e te fa'aro'o, 'e 'ia roa'a te 'oa'oa ia tātou i ni'a i tō tātou 'ē'a nō te fafaura'a.

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, 'ua 'ite te Fatu ia 'outou. 'Ua 'ite 'oia i tā 'outou mau 'arora'a 'e tā 'outou mau māna'o-na'ora'a. 'Ua 'ite 'oia i tō 'outou mau hina'aro 'ia tāvini iāna ma te ha'apa'o maita'i 'e, 'oia mau, ma te hina'aro tu'utu'u 'ore. 'Ia arata'i mai 'e 'ia ha'amaita'i mai 'oia ia 'outou 'a nā reira ai 'outou. Nā roto i te i'oa o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. E 'orometua ha'api'i 'o William Smith Clark (1826–86) i roto i te himio, te mau rā'au, te 'ānimala 'e 'ua tāvini 'oia 'ei tore pae i roto i te tama'i hui'atira i Marite. 'Ua riro 'oia 'ei fa'atere i te ha'api'ira'a tanura'a mā'a 'e 'ei peresideni nō te fare Ha'api'ira'a' tuarua nō Massachusetts i te pae tanura'a ma'a. (Hi'o « William S. Clark », wikipedia.com.)
2. Ti'i tei ha'amauhia i te 'āivi hi'opo'ara'a nō Sapporo Hitsujigaoka.
3. William S. Clark, in Ann B. Irish, *Hokkaido : A History of Ethnic Transition and Development on Japan's Northern Island* (2009), 156.
4. Alama 36:3 ; 37:35, 37.
5. Alama 36 :20.

Nā Elder Dallin H. Oaks

Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

Fa'a'ite i te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai

Te mea tā tātou e parau nei « te 'ohipa misiōnare a te melo » e 'ere ia te hōē fa'anahonahora'a, te hōē rā huru nō te here 'e te torora'a atu i te rima nō te tauturu i te mau ta'ata nā pīha'i iho ia tātou.

I.

Fātata i te hope'ara'a o Tāna tāvini nira'a i ni'a i te fenua nei, 'ua fa'ae tō tātou Fa'aora, 'o Iesu Mesia, i tāna mau pipi : « E teienei, e haere 'outou e fa'ariro i te mau fenua ato'a 'ei pipi » (Mataio 28:19) 'e « E haere 'outou ē 'ati noa a'e te mau fenua ato'a, e fa'a'ite haere i te 'evanelia i te ta'ata ato'a » (Mareko

16:15). Tei raro a'e te mau keresetiano ato'a i teie mau fa'a'uera'a 'ia fa'a'ite i te 'evanelia i te ta'ata ato'a. E rave rahi tei pī'i i te reira « te fa'a'uera'a rahi. »

Mai tā Elder Neil L. Andersen i fa'a'ite i roto i te tuha'a purera'a nō teie po'ipo'i, e mea pāpū roa tei roto te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei i te feiā ha'apa'o roa a'e i teie hōpoi'a rahi. E ti'a ia tātou 'ia nā reira nō te mea 'ua 'ite tātou ē tē here nei te Atua i te tā'āto'ara'a o tāna mau tamari'i 'e 'ua fa'aho'i mai 'oia i teie mau mahana hope'a nei i te tahi atū ā 'ite faufa'a rahi 'e te mana nō te ha'amaita'i ia rātou pā'āto'a. 'Ua ha'api'i te Fa'aora ia tātou 'ia here i te ta'ata ato'a mai tō tātou mau taea'e 'e mau tuahine, 'e tē fa'atura nei tātou i taua ha'api'ira'a ra nā roto i te fa'a'itera'a i te 'itera'a pāpū 'e te parau poro'i nō te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai « i rotopū i te mau nūna'a ato'a, te mau 'ōpū, te mau re'o, 'e te mau ta'ata ato'a » (PH&PF 112:1). E tufa'a faufa'a te reira nō te rirora'a 'ei Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei. E fa'ariro tātou i te reira mai te hōē ha'amaita'ira'a 'oa'oa. E aha atu ā ia te mea 'oa'oa roa a'e maori rā te fa'a'itera'a

i te mau parau mau nō te orara'a mure 'ore i te mau tamari'i a te Atua ?

I teie nei mahana e rave rahi tā tātou mau rāve'a nō te fa'a'ite i te 'evanelia tei 'ore i vai na i te mau u'i nā mua atu. Tē vai nei ia tātou te 'afata teata, te 'itenati, 'e te tahi atu mau rāve'a natira'a sōtiare. E rave rahi tā tātou mau parau poro'i fau-fa'a rahi nō te fa'a'ite atu i te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai. E ti'ara'a maita'i tō te 'Ēkalesia i roto i te mau fenua e rave rahi. 'Ua rahi atu ā te nūmera o tā tātou mau misiōnare. Tē fa'a'ohipa hope ra ānei tātou i te tā'āto'ara'a o teie mau rāve'a ? Tē ti'aturi nei au ē e parau mai te rahira'a o 'outou ē, 'aita. Tē hina'aro nei tātou 'ia manuia maita'i atu ā i te ravera'a i tā tātou hōpoi'a tei hōro'ahia mai e te Atua nō te poro i te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai nā te ao ato'a nei.

Tē vai nei e rave rahi mau mana'o maita'i e nāhea 'ia fa'a'ite i te 'evanelia 'o te manuia i roto i te mau titi 'aore rā te mau fenua tāta'itahi. Terā rā, nō te mea ho'i ē e 'Ēkalesia tātou nā te ao tā'āto'a nei, tē hina'aro nei 'ia vau 'ia paraparau atu i te mau mana'o o te manuia i te mau vāhi ato'a, mai te mau 'āma'a ha'amau-āpi-hia 'e tae atu i te mau 'āma'a tei ha'amau-maoro-hia, mai te mau ta'ere tei fāri'i i te 'evanelia a Iesu Mesia 'e tae atu i te mau ta'ere 'e te mau nūna'a o tē pāto'i rahi nei i te fa'aro'o.

Tē hina'aro nei au e paraparau nō ni'a i te mau mana'o tā 'outou e nehenehe e fa'a'ite i ni'a i te feiā tei ti'aturi pāpū ia Iesu Mesia, te feiā tei 'ore roa atu i fa'aro'o a'e i tōna 'ioa, te feiā 'o tē au nei i tō rātou orara'a, 'e te feiā e tūtava onoono nei i te ha'amaita'i ia rātou iho.

E aha 'ia tā'u 'e nehenehe e parau 'o te tauturu i roto i tā 'outou fa'a'itera'a i te 'evanelia noa atu te huru o tō 'outou orara'a ? Titauhia te tauturu a te mau melo ato'a, 'e e nehenehe i te mau melo ato'a e tauturu, nō te mea e rave rahi 'ohipa e ti'a 'ia ravehia 'a fa'a'ite ai tātou i te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai i te mau nūna'a ato'a, te mau 'ōpū ato'a, te mau re'o ato'a, 'e te mau ta'ata ato'a.

'Ua 'ite pā'āto'a tātou ē 'e mea fau-fa'a rahi te tauturura'a a te mau melo i roto i te 'ohipa misiōnare nō te fa'atupura'a i te fa'afariura'a 'e te tāpe'ara'a mai i te mau ta'ata. 'Ua parau te peresideni Thomas S. Monson ē : « Teie te taime nō te mau melo 'e nō te mau misiōnare 'ia haere 'āmui, 'ia ha'a 'āmui, 'ia rohi i roto i te 'ōvine a te Fatu nō te arata'i mai i te mau vārua Iāna ra. 'Ua fa'a'ineine 'oia i te mau rāve'a nā tātou nō te fa'a'ite i te 'evanelia i roto i te mau fa'anahora'a e rave rahi, 'e e tauturu mai 'oia ia tātou i roto i tā tātou 'ohipa mai te mea ē, e fa'a'ohipa tātou i te fa'aro'o nō te fa'aoti i tāna 'ohipa ».¹

Tē fa'a'itera'a i te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai, e hōpoi'a 'e e ha'amaita'ira'a keresetiano 'ia nō te roara'a o tō tātou orara'a. 'Ua fa'ahamana'o mai 'o Elder Quentin L. Cook ia tātou : « E 'ere te 'ohipa misiōnare mai te hō'ē noa o nā 88 nota i roto i te hō'ē piana 'o te fa'ata'ihia i te tahi noa mau taime ; e nota fau-fa'a rā i roto i te hō'ē pehe e ti'a 'ia fa'ata'i-tāmau-noa-hia i roto i te roara'a o tō tātou orara'a mai te mea e ti'a ia tātou 'ia ha'apa'o noa i tō tātou ti'ara'a keresetiano 'e i te 'evanelia a Iesu Mesia ».²

II.

Tē vai ra e toru mea e ti'a i te mau melo ato'a 'ia rave nō te tauturu i te fa'a'ite i te 'evanelia, noa atu te huru o te vāhi e ora rātou 'e e 'ohipa nei. E ti'a ia tātou pā'āto'a 'ia rave i te reira mau mea.

'A tahi, 'e nehenehe ia tātou pā'āto'a 'ia pure 'ia tauturuhia i roto i teie tufa'a fau-fa'a rahi o te 'ohipa nō te fa'aorara'a. E ha'amata te mau tauto'ora'a ato'a nā roto i te *hina'aro*.

Te piti, e nehenehe tā tātou iho e ha'apa'o i te mau fa'auera'a. Te mau melo ha'apa'o 'e te fa'aro'o 'o rātou 'ia te mau ta'ata 'ite 'aravihi roa a'e i te fa'a'itera'a i te parau mau 'e te fau-fa'a o te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai. Hau atu i te fau-fa'a rahi, e fāri'i 'ia te mau melo ha'apa'o i te mau taime ato'a i te Vārua o te Fa'aora, nō te arata'i ia rātou 'a tūtava ai rātou i te rave i teie 'ohipa fa'ahiahiā nō te fa'a'itera'a i te 'evanelia a Iesu Mesia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai.

Te toru, e nehenehe tā tātou e pure 'ia fa'auruhia tātou i te mau mea e nehenehe *tā tātou* e rave i roto i tō tātou huru orara'a tāta'itahi nō te fa'a'ite i te 'evanelia ia vetahi 'ē. E mea 'ē te reira i te purera'a nō te *mau misiōnare* 'aore rā te purera'a nō te mau mea e nehenehe *tā vetahi* 'ē e rave. E ti'a ia tātou 'ia pure nō te mau mea e nehenehe ia *tātou* iho 'ia rave. 'Ia pure ana'e tātou, e ti'a ia tātou 'ia ha'amana'o ē e pāhonohia te mau pure nō teie huru fa'aurura'a mai te mea e 'āpe'ehia e te hō'ē fa'aotira'a—te tahi mea tā te mau pāpā'ira'a mo'a i pi'i « te mana'o pāpū » 'aore rā « ma tō 'ā'au ato'a ». 'A pure ma te fa'aotira'a 'ia ha'a mai te au i te fa'aurura'a tā 'outou e fāri'i, ma te fafau

mai i roto i tō tātou iho mau orara'a, e fāri'i ia rātou i te Vārua 'e e ha'amata rātou i te 'ana'anatae i te ha'api'ira'a tumu. E 'ana'anatae ato'a paha rātou 'ia 'imi rātou i te 'oa'oa rahi atu ā, te pirira'a atu ā i te Atua, 'aore rā te hō'ē 'itera'a maitai a'e nō ni'a i te tumu 'o te orara'a.⁶ Nō reira, e ti'a ia tātou 'ia 'imi māite nā roto i te pure 'ia 'ite e nāhea 'ia 'imi i te mea e 'ana'anatae te ta'ata e ha'api'i rahi atu ā. Tei te huru ia o te mau mea e rave rau, mai te huru orara'a o te ta'ata 'e tō tātou mau aura'a 'e 'ōna. E parau tumu maitai'i roa teie nō te tūatapapa i roto i te mau 'āpo'ora'a, te mau pūpū autahu'ara'a 'e te mau Sōtaiete Tauturu.

atu i te Fatu 'e mai te mea e fa'auri mai 'oia ia 'outou 'ia paraparau atu i te tahi ta'ata nō ni'a i te 'evanelia, e rave 'outou i te reira.

E hina'aro tātou i te arata'ira'a a te Fatu nō te mea i te hō'ē taime 'ua ineine te tahi mau ta'ata—'e te tahi 'aita—'ia fāri'i i te tahi atu ā mau parau mau nō te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai. 'Eiaha roa atu tātou e fa'ariro ia tātou 'ei ha'avā ē 'o vai tei ineine 'e 'o vai tei ineine 'ore. 'Ua 'ite te Fatu i te 'ā'au o te tā'āto'ara'a o tāna mau tamari'i, 'e mai te mea e pure tātou nō te fa'aurura'a, e tauturu ia 'oia ia tātou 'ia 'imi i te mau ta'ata tāna i 'ite « tei ineine i te fa'aro'o i te parau » (Alama 32:6).

'Ei 'āpōsetolo nā te Fatu, tē ani nei au i te mau melo ato'a 'e te mau 'utuāfare ato'a i roto i te 'Ēkālesia 'ia pure i te Fatu nō te tauturu ia rātou 'ia 'imi i te mau ta'ata tei fa'aineinehia nō te fāri'i i te poro'i a te 'evanelia a Iesu Mesia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai. 'Ua hōro'a Elder M. Russell Ballard i teie a'o faufa'a rahi, 'o tā'u e pāturu nei : « A ti'aturi i te Fatu. 'O 'oia te Tia'i Māmoe maitai'i. 'Ua 'ite 'oia i tāna mau māmoe... Mai te peu e'ita tātou e fa'aō atu i roto, e rave rahi 'o rātou te riro i te fa'aro'o i te poro'i nō te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a 'o te ha'amo'ehia... E mea 'ōhie roa te mau ture—'a pure, 'o 'oe iho 'e i roto i tō 'outou 'utuāfare, nō te mau taime misiōnare. »³ 'Ia fa'a'ite ana'e tātou i tō tātou fa'aro'o e tae mai ia teie mau

taime maitai'i 'e 'aita « e pāhonora'a ha'avā 'e... te fa'ahopo. E tahe mai te reira mai te fa'ahope'ara'a au nō tō tātou here i tō tātou mau taea'e 'e mau tuahine.⁴

'Ua 'ite au e parau mau te reira ! Tē 'āpiti atu nei au i ta'u fafauara'a ē ma te fa'aro'o i te tauturu a te Fatu, e arata'ihia ia tātou, e fa'aurūhia ia, 'e e 'itehia ia ia tātou te 'oa'oa rahi i roto i teie 'ohipa faufa'a rahi 'e te mure 'ore nō te here. E noa'a ia ia tātou te 'ite ē, te manuiara'a i roto i te fa'a'itera'a i te 'evanelia, 'o te anira'a ia i te ta'ata 'ia haere mai nā roto i te here 'e te mana'o mau e tauturu ia rātou, noa atu e aha tā rātou pāhonora'a.

III.

Teie te tahi atu mau mea e nehe-nehe tā 'outou e rave nō te fa'a'ite manuia maitai'i i te 'evanelia :

1. E ti'a ia tātou 'ia ha'amana'o ē « e ha'api'i te ta'ata 'ia ineine ana'e rātou i te ha'api'i mai, 'eiaha rā 'ia ineine ana'e tātou i te ha'api'i atu ia rātou. »⁵ Te mea tā tātou e 'ana'anatae nei, mai te tahi atu ā mau ha'api'ira'a tumu i roto i te 'Ēkālesia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai, e 'ere ia te mea tā vetahi 'ē e 'ana'anatae ra. Te mea tā vetahi 'ē e hina'aro 'o te mau hotu ia nō te ha'api'ira'a tumu, 'eiaha rā te ha'api'ira'a tumu iho. 'A hi'o ai 'aore rā 'a 'ite ai rātou i te mau hotu nō te 'evanelia 'a Iesu Mesia tei fa'aho'ihia

2. 'Ia paraparau ana'e tātou ia vetahi 'ē, e ti'a ia tātou 'ia ha'amana'o ē, e mea au a'e te hō'ē anira'a manihini 'ia ha'api'i atu ā i ni'a ia Iesu Mesia 'e tāna 'evānelia, i te hō'ē anira'a 'ia ha'api'i atu ā nō ni'a i tā tātou nei 'Ēkālesia.⁷ Tē hina'aro nei tātou 'ia fa'afāriu te ta'ata i te 'evānelia. 'O te hōpoi'a rahi terā a te Buka a Moromona. Te mau mana'o nō ni'a i tā tātou 'Ēkālesia e tupu ia te reira i muri a'e i te fa'afāriura'a ia Iesu Mesia, 'aita nā mua atu. E rave rahi 'o te 'ore e mana'o maitai'i nei i te mau 'Ēkālesia e here rā tō rātou nō te Fa'aora. 'A tu'u i te mau 'ohipa faufa'a rahi nā mua.
3. 'Ia 'imi ana'e tātou i te arata'i i te ta'ata i te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai, e ti'a ia tātou 'ia rave i te reira nā roto i te mana'o mau 'e te māna'ona'ora'a here i te ta'ata. E tupu te reira 'ia tāmata ana'e tātou i te tauturu i te ta'ata 'e te mau fifi tā rātou i 'ite mai 'aore rā 'a rave ai tātou i te 'ohipa i pīha'i iho ia rātou i roto i te mau 'ohipa tauturu i roto i te 'oire, mai te tāmārūra'a i te māuiui, te utuutura'a i te feiā veve 'e tei roto i te 'ati, 'aore rā te ha'amaitai'ira'a i te huru orara'a o vetahi 'ē.
4. 'Eiaha tā tātou mau tūtavara'a nō te fa'a'ite i te 'evanelia 'ia tā'ōti'a-noa-hia i tō tātou ana'e mau hoa 'e te feiā e rave nei i te 'ohipa i pīha'i iho ia tātou. I roto i te mau Ha'utira'a Olympic 'ua fa'aro'o tātou i te parau

parau ē, « e matara tō rātou [mau manimani rima] e ti'a ai ia rātou 'ia parau. » 'A nā reira, e te Feiā 'Āpī !

E 'ere te fa'a'itera'a i te 'evanelia i te hō'ē utu'a, e 'oa'oa rā. Te mea tā tātou e parau nei « te 'ohipa misiōnare a te melo » e 'ere ia te hō'ē fa'anahonahora'a, te hō'ē rā huru nō te here 'e te torora'a atu i te rima nō te tauturu i te mau ta'ata nā pīha'i iho ia tātou. E hō'ē ato'a rāve'a nō te fa'a'ite i tō tātou mana'o nō ni'a i te 'evanelia a tō tātou Fa'aora, tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai. Mai tā Elder Ballard i ha'api'i mai : « Te hō'ē tāpa'o fa'a'ite faufa'a rahi roa nō tō tātou fa'afāriura'a 'e nō tō tātou mau mana'o nō ni'a i te 'evanelia i roto i tō tātou iho mau orara'a 'o tō tātou ia hina'aro 'ia fa'a'ite i te reira ia vetahi 'ē. »¹¹

Tē fa'a'ite pāpū nei au nō ni'a ia Iesu Mesia, 'o te Māramarama 'e te Ora o te Ao nei (hi'o 3 Nephi 11:11). Tē tūrama nei tāna 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai i tō tātou haere'a i roto i te orara'a tāhuti nei. 'Ua hōro'a mai tāna tāra'ehara ia tātou i te ha'apāpūra'a nō te orara'a i muri a'e i te pohe 'e te pūai 'ia tāmau noa i roto i te orara'a tāhuti nei. 'E tē hōro'a mai nei tāna tāra'ehara ia tātou i te rave'a 'ia fa'a'orehia tā tātou mau hara 'e, i raro a'e i te fa'anahora'a hanahana nō te fa'aorara'a a te Atua, 'ia noa'a ia tātou te ora mure 'ore, « te hōro'a hau a'e... i te mau hōro'a ato'a a te Atua » (PH&PF14:7). Nā roto i te i'oa o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Thomas S. Monson, « Maeva i te taera'a mai i te 'āmūira'a », *Liahona*, Novema 2013, 4.
2. Quentin L. Cook, « How to Be a Member Missionary », *New Era*, Febuare 2015, 48.
3. M. Russell Ballard, « 'A ti'aturi i te Fatu », *Liahona*, Novema 2013, 44.
4. M. Russell Ballard, « 'A ti'aturi i te Fatu », 44.
5. Clayton M. Christensen, *The Power of Everyday Missionaries* (2012), 30.
6. Hi'o Christensen, *Power of Everyday Missionaries*, 26-27.
7. Hi'o Gary C. Lawrence, *How Americans View Mormonism: Seven Steps to Improve Our Image* (2008), 34-35.
8. Hi'o Ashley Kewish, « Cab Driver Hands Out Copies of Book of Mormon to Rio Visitors », 8 nō 'ātete 2016, ksl.com.
9. Christensen, *Power of Everyday Missionaries*, 21.
10. Rata nāna iho, 21 nō 'ātete 2016.
11. M. Russell Ballard, « Now Is the Time », *Liahona*, Tēnuare 2001, 89.

nō te hō'ē ta'ata fa'ahoro taxi Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei tei ta'ita'i i te mau Buka a Moromona nā roto e hitu reo 'ē'ē 'e 'ua hōro'a i te reira i te feiā ato'a e hina'aro e fāri'i i te reira. 'Ua pī'i 'oia iāna iho te « misiōnare fa'ahoro taxi ». 'Ua parau 'oia, « Te mau āroa porōmu nō Rio de Janeiro... 'o [tā'u] ia 'āua misiōni. »⁸

'Ua parau 'o Clayton M. Christensen, tei rave rahi i te 'ohipa 'ei melo misiōnare ē, « i roto i te ārea e piti 'ahuru matahiti i ma'iri a'enei, 'aita mātou i 'ite i te tū'atira'a i rotopū i te hōhonura'a o te aura'a 'e te hō'ē ta'ata, 'e tōna 'ana'anataera'a 'ia ha'a-pi'i nō ni'a i te 'evanelia. »⁹

5. E nehenehe tā te mau 'episekōpora'a nō te pāroita e fa'anaho i te hō'ē purera'a 'ōro'a ta'a 'ē i reira te mau melo e fa'aitoitohia ai 'ia 'āfa'i mai i te mau ta'ata e 'ana'anatae i te 'evanelia. E iti ri'i mai ia te taiā o te mau melo nō te pāroita 'ia 'āfa'i mai i tō rātou mau hoa i taua huru rurura'a ra nō te mea 'ua pāpū ia rātou ē e fa'anaho-maita'i-hia te rurura'a nō te fa'a'ana'anatae 'e nō te fa'ahōho'a maita'i i te 'Ēkālesia.
6. E rave rahi atu ā te rāve'a nō te fa'a'ite i te 'evanelia. 'Ei hi'ora'a, i

teie iho nei tau māhanahana 'ua fāri'i au i te hō'ē rata 'oa'oa a te hō'ē melo vāhine 'āpī tei ha'api'i nō ni'a i te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai 'a niuniu mai ai te hō'ē o tōna hoa pīahi tahito nō te ani i te huru o te ma'i tāna e fa'aruru ra. 'Ua pāpa'i 'oia : « 'Ua fa'ahia-hia vau i te huru o tōna fa'a'itera'a iāna iho iā'u nei. I muri a'e tau 'āva'e i te ha'api'ira'a nā muri i te mau misiōnare, 'ua bāpetizohia vau. 'Ua maita'i roa tō'u nei orara'a mai taua taime ra. »¹⁰ 'Ua 'ite pā'āto'a tātou ē e tau i te 'evānelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai i te orara'a o te mau ta'ata e rave rahi. Tē toro ra ānei tātou i te rima ia rātou ?

7. 'Ua riro te 'ana'anatae 'e te 'aravihi o tō tātou feiā 'āpī i te mau rāve'a natira'a sōtiare 'ei mau rāve'a ta'a 'ē nā rātou nō te fa'atupu i te 'ana'anatae nō te 'evanelia i roto ia vetahi 'ē. I roto i tāna fa'a'itera'a nō ni'a i te fāra'a mai o te Fa'aora i te 'āti Nephi, 'ua pāpa'i 'o Moromona : « 'Ua ha'api'i mai 'oia i te mau tamari'i a te tia'a ta'ata... 'e 'ua matara tō rātou arero iāna... e ti'a ai ia rātou 'ia parau » (3 Nephi 26:14). I teie mahana, e nehenehe paha tātou e

Tuhaa pureraa rahi no te Autahu'araa | 1 no atopa 2016

Nā Elder Jeffrey R. Holland

Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

Mau ti'a tonohia i te 'Ēkālesia

Tē ani nei mātou ia 'outou te mau taea'e hāhaere 'ia riro 'ei mau ti'a tonohia e te Atua i tāna mau tamari'i, i te herera'a, i te aupurura'a 'e i te purera'a nō te ta'ata tei fa'ata'ahia nā 'outou.

Aita i maoro roa a'enei, i te ho'ira'a mai te hō'ē tuahine fa'aipoipo-ore-hia, 'o Molly, i te fare nā te 'ohipa mai 'ua 'ite a'era 'oia ē 'ua nīnā te tahua raro o tōna fare i te pape, e pae teneti mētera. Hō'ē ā tāna tūio fa'aru'era'a pape repo 'e te fare i pīha'i iho mai, nō reira 'oi'oi 'oia i te mana'o ē, 'ua rahi roa paha tā rātou pu'ara'a 'ahu 'e te hopura'a pape i taua mahana ra, teie ia te tā'āto'ara'a o te pape repo i tōna fare.

'Ua niuniu atu 'oia i te hō'ē hoa vahine nō te haere mai e tauturu ē ha'amata a'era rāua i te taipu i te pape 'e i te tā'ahu. Pātē mai nei te oe 'ōpani. Tuō a'era tōna hoa : « Tō 'oe mau taea'e hāhaere terā ! »

'Ua 'ata Molly. 'Ua parau a'era : « E mahana hope'a *iho ā* ia teie nō te 'āva'e, pāpū roa rā ē, e 'ere tō'u mau taea'e hāhaere ».

'Aita e ti'a, te piripou rari, te ruru tā'amuhia 'e te hō'ē pea rimarima uaua nehenehe, 'ua haere atu Molly i te 'ūputa. E 'ere ā ia terā tōna hi'ora'a huru 'ē i mua i te hi'ora'a huru 'ē nō terā nā taea'e e ti'a ra i mua iāna. 'Oia *iho ā* tōna mau taea'e hāhaere !

'Ua parau mai 'oia i muri iho ē, « fātata roa te fenua i te ta'ahuri nō te hitimahuta ! « E temeio hāhaerera'a 'utuāfare teie—mai tā te mau hui mana fa'atere rahi e fa'a'ite i roto i te

mau a'ora'a 'o te 'āmuirā'a rahi ! 'E tē parau ra 'oia : « 'E teie au e tāmata ra i te fa'aoti e 'āpā ānei ia rāua 'aore rā e hōro'a atu i te tahi tā'ahu fare, nā 'ō mai nei raua, "Aiā Molly ē, 'eiaha 'oe e 'ino'ino mai. Tē 'ite nei māua e mea 'ohipa roa 'oe. E'ita māua e fa'ataupu-pu ia 'oe, e ho'i mai māua i te tahi atu taime.' 'E 'ua haere atura. »

Tuō maira tōna hoa mai raro mai : « 'O vai terā ? »

Tē parau ra Molly ē : « 'Ua hina'aro roa vau e pāhono atu : 'E 'ere roa 'o nā 'āti Nephi e toru, 'aita rā vau i parau atu, 'ua parau hau noa vau : 'O tō'u mau taea'e hāhaere, 'ua mana'o rā rāua ē, e 'ere teie te taime tano nō te vaiiho mai i tā rāua parau poro'i' ».¹

E te mau taea'e, hi'opo'a poto na tātou i teie 'ohipa a te autahu'ara'a tei fa'a'itehia 'ei « pū tauturura'a mātāmua a te 'Ēkālesia » nō te mau melo 'e te mau 'utuāfare.² E uru rā'au tā'āto'a tei tāpū-hia nō te pāpie e fa'anaho 'e e fa'anaho-fa'ahou-hia ai te hāhaerera'a 'utuāfare. E tauasini rahira'a a'ora'a 'ū'ana tei hōro'ahia nō te tāmata i te fa'aitoito i te reira. 'Aita e tahu'a manava 'aore rā e e 'ohipa e nehenehe e fa'ahapa rahi atu ā i te mana'o ta'ata maori rā te parau nō te hāhaerera'a 'utuāfare. Noa atu rā,

tē fifi noa nei ā tātou i te fa'atupu i te hō'ē fāito maita'i i roto i te ravera'a i te fa'auera'a a te Fatu 'ia « tīa'i i te 'ekālesia i te mau taima ato'a »³ nā roto i te hāhaerera'a 'utuāfare a te autahu'ara'a.

Te tahi fifi tā tātou e fa'aruru nei, 'o te nu'ura'a ia i roto i te nūmera o te mau melo o te 'Ekālesia. 'Ua 'ite tātou ē, nō te purarara'a o tō tātou mau melo i roto e 30 000 pāroisa 'e 'āma'a, i roto i te tahi 188 nūna'a 'e fenua, e mea fifi roa atu ia 'ia hāhaere i te mau 'utuāfare o tō tātou mau taea'e 'e mau tuahine, mai i te mau mahana mātāmua o te 'Ekālesia 'a ha'api'i ai te ta'ata i te tahi 'e te tahi i roto i te fa'anahora'a tei pi'ihia te « hāhaerera'a tāaroā ».

Hau atu, e mea iti roa, i roto i te mau pāroisa 'e te 'āma'a, te rahira'a taea'e tei mau i te autahu'ara'a nō te rave i te hāhaerera'a 'utuāfare, 'e nō reira, nō te feiā e nehenehe e hāhaere, e 18 'aore rā 20 'utuāfare—'aore rā hau atu—e aupuru atu. Tē vai ato'a ra paha te mau fifi nō te āteara'a, te moni rahi 'e te nava'i 'ore o te faura'o, 'e te rahira'a hora 'e te rahira'a mahana 'ohipa i roto i te hebedoma. 'Āmui mai te mau 'ōpanira'a o te tahi mau ta'ere fenua e pāto'i nei i te mau tere hāhaere ani-'ore-hia, 'e tae noa atu i te parau nō te ataata'a o te mau vāhi e rave rahi nā te ao—tē ha'amata ra ia tātou i te ta'a ri'i mai i te hōhonura'a o te fifi.

E te mau taea'e, i terā fenua maita'i roa ra 'e i te mau vāhi e nehenehe te reira 'ia ravehia, e hō'ē tere i te 'āva'e i roto i te 'utuāfare tāta'itahi te fāito maita'i tā te 'Ekālesia e tūtava nei. Terā rā, nō te 'itera'ahia ē, i te mau vāhi e rave rahi nā te ao nei e'ita e ra'ehia taua fāito maita'i ra, 'o tē fa'atupu nei ho'i i roto i te mau taea'e i te mana'o manuia 'ore i te ravera'a i te mea e'ita mau iho ā e noa'a 'ia rave, i pāpa'i ai te Peresidenira'a Mātāmua i te feiā fa'atere autahu'ara'a o te 'Ekālesia, i te 'āva'e tūtema 2001 ra, i teie parau a'o fa'auruhia 'e te taururu rahi : 'Ua pāpa'i rātou : « Tē vai nei te tahi mau vāhi tei reira te 'Ekālesia... e'ita te hāhaerera'a 'utuāfare e haere nō te mau 'utuāfare ato'a i te mau 'āva'e ato'a nō te nava'i 'ore o te mau taea'e itoito o te autahu'ara'a 'e nō te tahi ato'a mau fifi i reira ». Nō fa'ahiti

noa nei tātou te tahi. Tē parau nei ia rātou : « Te reira ana'e tō rātou vaira'a, e tīa'ia i te feiā fa'atere 'ia fa'ahipa maita'i i te mau rāve'a e vai nei ia rātou nō te tīa'i 'e nō te fa'aitoito i te melo tāta'itahi ».⁴

E te mau taea'e, mai te mea i roto i ta'u pāroita 'e ta'u 'āma'a tē fa'aruru nei au i teie huru vaira'a fifi, e fa'ahipa ia māua tō'u hoa nō te Autahu'ara'a a 'Aarona i te a'o a te Peresidenira'a Mātāmua (e fa'aturera'a buka arata'i i teienei), mai teie te huru : 'A tahi, noa atu te rahira'a 'āva'e e tītauhia nō te rave fa'aoti i te reira, e tāmāu ia māua i te ha'apa'o i te fa'auera'a a te pāpa'ira'a mo'a 'ia « hāhaere i te mau fare o te mau melo ato'a »,⁵ ma te ha'amau i te hō'ē tālena e fa'atae ia māua i taua mau 'utuāfare ra, ma te rāve'a au ato'a. I ni'a i terā tālena, e fa'ata'a-nā-mua-hia ia te taima vata roa 'e te farereira'a pine-pine nō te mau ta'ata e hina'aro rahi ia māua—te melo 'ore tā te mau misiōnare e ha'api'i ra, te melo bapetizo-āpihia, tei ma'ihia, tei vai 'ōtahi noa, te melo māuiui, te 'utuāfare e metua 'ōtahi 'e te mau tamari'i, 'e tē vai atu ra.

'A pe'e noa ai māua i tā māua tālena nō te hāhaerera'a i te mau 'utuāfare ato'a, e tau 'āva'e ia te maoro, e 'imi ato'a ia māua i te fārerei i te mau ta'ata 'e te mau 'utuāfare i ni'a i te tābula nā

roto i te mau rāve'a 'ē ato'a tā te Fatu i hōro'a mai. E tīa'i iho ā ia māua i tā māua mau 'utuāfare i te fare purera'a, 'e mai tā te pāpa'ira'a mo'a i parau, « e parau [māua] te tahi i te tahi i te maita'i o tō rātou mau vārua ».⁶ Hau atu, e niuniu māua i te ta'ata, hāpono i te rata uira 'e te mau poro'i uira (SMS), 'e fa'atae ato'a i te tāpa'o aroha nā roto i te hō'ē 'o te mau rāve'a natira'a sōtiare e vai nei. Nō te tauturu i te pāhonora'a i te mau hina'aro ta'a 'ē, e hāpono paha ia māua i te hō'ē 'irava 'aore rā te hō'ē fa'ahitira'a nō roto mai i te hō'ē a'ora'a o te 'āmaira'a rahi 'aore rā te hō'ē Poro'i mōmoni mai roto mai i te rahira'a mātēria i ni'a i te LDS.org. Mai te reo o te Peresidenira'a Mātāmua, e rave ia māua i te mea tei mara'a ia māua mai te huru i tō māua vaira'a 'e mai te au i te mau rāve'a e vai ra.

E te mau taea'e, te pi'ira'a tā'u e pi'i nei i teie pō : 'ia fa'ateitei ā ia 'outou i tā 'outou hi'ora'a i te hāhaera'a 'utuāfare. Hi'o 'āpi na ia 'outou, e hi'ora'a maita'i a'e, 'ei tīa tonohia e te Fatu i tāna ra mau tamari'i. Te aura'a ra, e vaiho i terā peu tahito ra, mai te huru e ture nā Mose, i te horo-haere-ra'a ma te rū i te hōpe'a 'āva'e nō te hōro'a i te hō'ē poro'i nō roto mai i te ve'a a te 'Ekālesia, 'o tā te 'utuāfare ho'i i tai'o a'ena. Tā matou e tīa'i nei, maoti rā, e ha'amau 'outou i te hō'ē anotau e māna'onā'ora'a mau i te mau melo, tei fa'atumuhia i ni'a i te 'evanelia, i te tīa'ira'a 'e te aupurura'a i te tahi 'e te tahi, i te pāhonora'a i te mau hina'aro pae vārua 'e pae tino nā roto i te rāve'a ato'a e tauturu mai.

Nō te uira'a, e aha te mea e « tai'ohia » 'ei hāhaerera'a 'utuāfare, e « tai'ohia » te mau mea maita'i ato'a tā 'outou e rave, nō reira e fa'a'ite pauroa mai ! 'Oia mau, te parau fa'a'ite faufa'a roa a'e, 'o te huru ia 'outou i ha'amaita'i 'e i aupuru i te feiā i raro a'e i tā 'outou tīa'aura'a, 'e 'ia hi'ohia, 'aita ia tā te tālena 'e te vāhi. Te mea faufa'a rahi roa, 'o tō 'outou ia herera'a i tō 'outou mau ta'ata 'e tō 'outou fa'atupura'a i te fa'auera'a 'ia « tīa'i i te 'Ekālesia i te mau taima ato'a ».⁷

I te 30 nō mē nō te matahiti i ma'iri a'enei, tē fa'ahoro mārū ra tō'u hoa 'o

Te mau hui mana fa'atere rahi 'e te feiā fa'atere rahi nō Te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei

TE PERESIDENIRA'A MĀTĀMUA

Henry B. Eyring
Tauturu mātāmua

Thomas S. Monson
Peresideni

Dieter F. Uchtdorf
Tauturu piti

TE PUPU NŌ TE TINO 'AHURU MA PITI 'ĀPŌSETOLO

Russell M. Nelson

Dallin H. Oaks

M. Russell Ballard

Robert D. Hales

Jeffrey R. Holland

David A. Bednar

Quentin L. Cook

D. Todd Christofferson

Neil L. Andersen

Ronald A. Rasband

Gary E. Stevenson

Dale G. Renlund

TE PERESIDENIRA'A NŌ TE HITU 'AHURU

L. Whitney Clayton

Donald L. Hallstrom

Richard J. Maynes

Craig C. Christensen

Ulisses Soares

Lynn G. Robbins

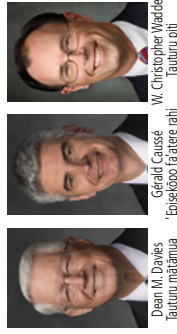
Gerrit W. Gong

TE MAU HITU 'AHURU HUI MANA FA'ATERE RAHI

(āpapara ā pī'āpā)

Marcos A. Atkinkalis	Valeri V. Corodin	Eduardo Gavaret	Larry R. Lawrence	Bruce D. Porter	Kazuhiko Yamashita	Ian S. Aclern	Joseph F. McConkie	Carol F. McConkie	Bonnie L. O'Carson	Neill F. Marriott	Carole M. Stephens	Linda K. Burton	Linda S. Reeves	Jean B. Brigham	Joy D. Jones	Bonnie H. Gordon	Douglas D. Holmes	Stephen W. Owen	M. Joseph Brough		
Jose L. Alonso	J. Devin Cornish	Robert C. Gay	Hugo E. Martinez	Michael T. Ringwood	Jorge F. Zeballos	Wilford W. Andersen	Massimo De Leo	Walter F. Gonzalez	Gregory A. Schwitzer	Joseph W. Sjazi	K. Brett Naitress	S. Gifford Nielsen	Steven E. Snow	Joseph W. Johnson	Allan F. Pecker	S. Mark Palmer	Amulio Valenzuela	Scott D. Whiting	Larry Y. Wilson	Chi Hong (Sam) Wong	
Yoon Hwan Choi	Stanley G. Ellis	Larry S. Kacher	Kevin W. Pearson	Terence M. Vinson	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi	Yoon Hwan Choi
Kim B. Clark	David F. Evans	Patrick Kearon	Kevin W. Pearson	Terence M. Vinson	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark	Kim B. Clark
Weatherford T. Clayton	Enrique R. Fallabella	Von G. Keetch	Anthony D. Perkins	Scott D. Whiting	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton	Weatherford T. Clayton
Carl B. Cook	Bradley D. Foster	Jurg Klingbein	Paul B. Pieper	Larry Y. Wilson	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook	Carl B. Cook
Lawrence E. Corbridge	Randy D. Turk	Erich W. Kopschke	Rafael E. Pino	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge	Lawrence E. Corbridge

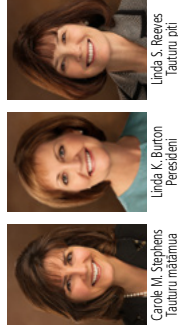
TE 'EPISEKOPŌRA'A FA'ATERE RAHI

Dean M. Davies
Gerald Causse
W. Christopher Wardell

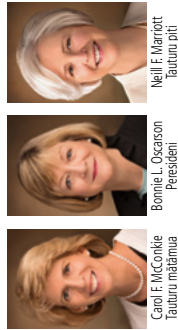
TE FEIÄ FA'ATERE RAHI

SŌTAIETE TAUTURU

Linda S. Reeves
Linda K. Burton
Carole M. Stephens
Neill F. Marriott

FEIÄ 'ĀPI TAMAHINE

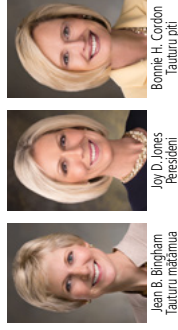
Bonnie L. O'Carson
Carol F. McConkie
Neill F. Marriott

HA'ĀPI'IRA'A SĀBĀTI

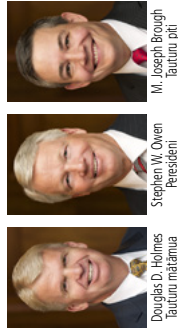
Brian K. Ashton
Tad R. Callister
Devin G. Durrant

PARAIMERE

Joy D. Jones
Jean B. Brigham
Bonnie H. Gordon

FEIÄ 'ĀPI TAMĀROA

Douglas D. Holmes
Stephen W. Owen
M. Joseph Brough

Troy Russel i tōna pere'o o uta tauiha'a mai roto mai i te fare vaira'a pere'o nō te 'āfa'i i te tahi tauiha'a i te Deseret Industries. 'E mai te huru ra 'ua nā ni'a tōna huirā pere'o o i te hō'ē pu'u. 'Ua mana'o 'oia ē, 'ua marua te tahi tauiha'a nā ni'a mai i te pere'o, 'ua pou 'oia 'e 'ua 'ite atu ia i tāna tamaiti iti here e iva matahiti, 'o Austen, i te tāravara'a i ni'a i te tima. 'Aita te mau 'auēra'a, te ha'amaita'ira'a autahu'ara'a, te pupu tuati rū 'e te feiā rave 'ohipa nō te fare ma'i i nava'i. 'Ua fa'aru'e mai 'o Austen.

'Aita e topa te ta'oto, 'aita e topa te hau, 'ua heva noa Troy. 'Ua parau 'oia ē, 'ua rahi roa teie, e'ita e mara'a iāna 'e e'ita e haere fa'ahou. I roto rā i taua taime 'oto rahi ra 'ua tae mai e toru pūai fa'aora.

'A tahi, te here 'e te vārua tamarū o tō tātou Metua i te Ao ra, e mana tei fa'a'itehia mai e te Vārua Maita'i tei tāmāhanahana ia Troy, tei ha'api'i iāna ma te here i te muhumuhura'a ē, 'ua 'ite te Atua i te mau mea ato'a nō ni'a i te mo'era'a te hō'ē Tamaiti maita'i roa 'e te nehenehe. Te piti, 'o tāna ia vahine fa'aipoipo, tei tāpe'a ia Troy i roto i tōna rima 'e tei here iāna 'e tei fa'aha'a-mana'o iāna ē, nāna ato'a teie tamaiti i mo'e 'e e'ita 'oia e vaiiho 'ia mo'e ato'a tāna tāne fa'aipoipo. Te toru i roto i teie nei 'ā'amu, 'o John Manning ia, e taea'e hāhaere *fa'ahiahia roa 'ino*.

'Aita vau i 'ite e aha te tālena a John rāua tōna hoa taure'are'a nō te hāhaerera'a i te 'utuāfare Russell, 'aore rā e aha tā rāua parau poro'i i reira, 'aore rā e aha tā rāua parau fa'a'ite nō ni'a i teie 'ohipa. Te mea rā tā'u i 'ite, 'oia ho'i, i te tau tupura'a rā'au i ma'iri a'enei 'ua haere atu te taea'e Manning nō te rave ia Troy Russell mai roto i teie 'ati purūmu ra, mai te huru ra tē rave ra 'oia iho ia Austen na'ina'i. Mai te taea'e hāhaere 'aore rā te tia'i 'aore rā te taea'e i roto i te 'evānelia e tī'a iāna 'ia riro, 'ua rave noa 'o John i te hōpo'ia autahu'ara'a e aupuru 'e e tia'i ia Troy Russell. 'Ua ha'amata 'oia ma te parau ē, « E Troy, tē hina'aro nei Austen 'ia ti'a mai 'oe i ni'a—'ia ho'i ato'a mai i ni'a i te tahua tāorara'a pōpō—nō reira e haere mai au i te mau pō'ipo'i ato'a i te hora 5:15. Fa'aineine mai ia 'oe nō te

mea 'eiaha vau e haere roa atu e fa'a'ara ia 'oe—'ua 'ite ato'a vau e'ita Deedra e hina'aro i te reira ».

'Ua parau mai 'o Troy iā'u i muri mai ē, « 'Aita vau i hina'aro 'ia haere nō te mea 'o māua noa Austen te haere i taua mau pō'ipo'i ra 'e 'ua 'ite au ē e māuiui au. 'Ua onoono rā John, nō reira 'ua haere atu vau. Mai taua mahana mātāmua ra, 'ua paraparau māua—'o vau iho ā rā te paraparau, 'o John te fa'aro'o. 'Ua paraparau noa vau 'a tere noa ai māua i te fare purera'a 'e i muri iho 'ia ho'i mai māua i te fare. I te tahi mau taime 'ia tāpae māua i te fare, e paraparau noa vau, 'e e mātā'ita'i māua i te hitira'a mahana i ni'a ia Las Vegas. 'E mea fifi roa i te ha'amatara'a, i muri mai rā 'ua 'ite au ē, 'ua 'itehia iā'u tō'u pūai i roto i te hō'ē ta'ata ha'uti pōpō tāere, 1,88 mētera te roa, tei 'ite 'ore i te 'ō'u'a nō te tītō i te pānie, 'o tei here rā iā'u 'e tei fa'aro'o iā'u ē tae noa atu 'ua hiti fa'ahou mai te mahana i roto i tō'u orara'a.⁸

E tō'u mau taea'e nō te autahu'ara'a, 'ia paraparau ana'e tātou nō ni'a i te hāhaerera'a 'utuāfare 'aore rā te tia'ira'a 'aore rā te tāvinira'a autahu'ara'a

te hō'ē ta'ata—'a pi'i mai tā 'outou e hina'aro—'o teie ia te mea tā tātou e paraparau nei. Tē ani nei mātou ia 'outou te mau taea'e hāhaere 'ia riro 'ei mau ti'a tonohia e te Atua i tāna mau tamari'i, i te herera'a, i te aupurura'a 'e i te purera'a nō te ta'ata tei fa'ata'ahia nā 'outou, mai tā mātou e here, e aupuru 'e e pure nei nō 'outou. 'Ia vai ara 'outou i te tia'ira'a i te nana a te Atua nā roto i te mau rāve'a e au i tō 'outou huru orara'a, tē pure nei au, i te i'oa 'o te Tia'i māmoe maita'i nō tātou pā'āto'a, e 'ite ho'i au nōna, 'oia ho'i te Fatu ra 'o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Tāna iho mau paraparaura'a, tiunu 2016.
2. *Melchizedek Priesthood Leadership Handbook* (1990), 5.
3. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 20:53.
4. Rata nā te Peresidenira'a Mātāmua, 10 nō titema 2001 ; 'ua tu'uhia teie parau a'o i roto i te *Buka arata'i 2: Fa'aterera'a o te Ekalesia* (2010), 7.4.3.
5. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 20:47, 51.
6. Moroni 6:5.
7. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 20:53.
8. Tāna iho mau paraparaura'a 'e te rata uira, 'ēperera 2016.

Nā Elder LeGrand R. Curtis Jr.
Nō te Hitu 'Ahuru

E mana tō roto i te buka

Te mana rahi a'e o te Buka a Moromona, [o] tāna iā ha'afātatarā ia tātou ia Iesu Mesia.

I te 14 nō tiunu 1989, nā roto i te tahi mau ha'amāramaramara'a tano 'ore nō ni'a i te 'Ēkālesia, 'ua 'ōpani te fa'aterera'a hau nō Ghana i te mau 'ohipa ato'a a te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei i roto i taua fenua 'Āfirita ra. 'Ua haru te fa'aterera'a hau i te mau fenua ato'a o te 'Ēkālesia, 'e 'ua mau roa te 'ohipa misiōnare. 'Ua parau te mau melo o te 'Ēkālesia i taua pu'e tau ra, « te 'ōpanira'a », 'e 'ua 'imi rātou i te mau rāve'a ato'a nō te ora i te 'evanelia noa atu 'aita e purera'a 'āma'a 'e 'aita te tauturu a te mau misiōnare. E rave rahi mau 'ā'amu fa'auru nō ni'a i te huru o tō te mau melo tāpe'ara'a i te māramarama o te 'evanelia 'ia 'ana'ana noa nā roto i te ha'amorira'a i roto i tō rātou fare 'e te ha'apa'ora'a i te tahi 'e te tahi 'ei mau taea'e hāhaere e 'ei mau tuahine hāhaere.

I te pae hope'a 'ua fa'atitī'aifarohia taua fifi ra, 'e i te 30 nō novema 1990, 'ua hope te 'ōpanira'a 'e 'ua fa'aterefa'ahou-hia te mau 'ohipa a te 'Ēkālesia.¹ Mai taua taime ra, 'ua tupu te aura'a maita'i roa i rotopū i te 'Ēkālesia 'e te fa'aterera'a hau nō Ghana.

Te mau melo tei ora i roto i taua taime 'ōpanira'a ra, e mea 'oi'oi roa rātou i te fa'a'ite i te mau ha'amaita'ira'a nō roto mai i taua pu'e tau ta'a 'ē ra. 'Ua

ha'apūaihia te fa'aro'o 'o te mau ta'ata e rave rahi nā roto i te 'ati tā rātou i fa'aruru. Terā rā, hō'ē ha'amaita'ira'a tei tae mai nā roto i te tahi ravera'a ta'a 'ē roa.

E muto'i taure'are'a 'o Nicholas Ofosu-Hene tei fa'auehia 'ia tī'a'i i te hō'ē fare purera'a nā te 'Ēkālesia i roto i taua taime 'ōpanira'a ra. Tāna 'ohipa 'o te tī'a'ira'a iā i te fare i te pō. I te taera'a mai 'o Nicholas i te fare purera'a, 'ua 'ite a'era 'oia ē, 'ua hue haere noa te mau mea nā te mau vāhi ato'a, te mau 'api parau, te mau buka 'e te tauiha'a. I rotopū i teie huananera'a, 'ua 'ite a'era 'oia i te hō'ē Buka a Moromona. 'Ua tāmata 'oia 'eiaha e tāu'a i te buka nō te mea 'ua parauhia iāna ē, e buka 'ino. 'Āre'a rā, mai te huru ra ē, tē 'ume ra teie buka iāna. I te pae hope'a, 'aita tā Nicholas e nehenehe fa'ahou e tāu'a 'ore i te reira buka. 'Ua rave maira 'oia i te reira. 'Ua tūra'ihia 'oia 'ia tai'o i te reira. 'Ua tai'o 'oia i taua pō tā'ato'a ra, ma te roimata i te tahe i ni'a i tōna pāpāri'a a tai'o ai 'oia.

I te taime mātāmua 'a rave ai 'oia i te reira buka, 'ua tai'o 'oia i te buka 1 Nephi tā'ato'a. I te piti o te taime, 'ua tai'o 'oia i te 2 Nephi tā'ato'a. I te taera'a 'oia i ni'a i te 2 Nephi pene 25, teie tāna i tai'o : « Tē paraparau nei tātou i te Mesia, 'e tē 'oa'oa nei tātou i te Mesia, 'e tē a'o nei tātou i te parau a te Mesia, 'e tē tohu nei ho'i tātou i

te Mesia, 'e tē pāpa'i nei ho'i tātou i tā tātou mau tohu, 'ia 'ite tā tātou mau tamari'i i te tumu e hi'ohia atu e rātou nō te matarara'a i tā rātou mau hara. »²

I taua taime ra, 'ua 'ite ā'era 'o Nicholas i te Vārua ma te pūai, ha'amata ā'era 'oia i te ta'i. 'Ua 'ite a'era 'oia ē, i roto i tāna tai'ora'a 'ua fāri'i 'oia e rave rahi muhumuhu a te vārua ē, e pāpa'ira'a mo'a teie buka, te mea tī'a roa a'e 'aore ā 'oia i tai'o a'enei. 'Ua 'ite ā'era 'oia ē, te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei, ta'a 'ē atu i tāna i fa'aro'o, tē tī'aturi pūai nei rātou ia Iesu Mesia. 'Ia hope a'era te pu'e tau 'ōpanira'a 'e 'ia ho'i fa'ahou te mau misiōnare i Ghana, 'ua tomo mai 'o Nicholas, tāna vāhine 'e te mau tamari'i i roto i te 'Ēkālesia. I tō'u 'itera'a iāna i te matahiti i ma'iri a'enei, e tōmānā 'oia nō te muto'i 'e tē tāvini ra 'oia 'ei peresideni nō te mata'eina'a nō Tamale Ghana, nō te 'Ēkālesia. 'Ua parau 'oia : « 'Ua tau i te 'Ēkālesia i tō'u orara'a... Tē ha'amāuruuru nei au i te Atua Manahope nō te arata'ira'a mai iā'u i roto i teie 'evanelia. »³

'Ua 'āpe'e mai 'o Alibert Davies, te tahi atu ta'ata nō Ghana, i te hō'ē hoa i te hō'ē o tā tātou mau fare purera'a, inaha, e 'āpo'ora'a peresidenira'a tā te hoa. 'A tī'a'i noa ai 'oia i tōna hoa, 'ua tai'o 'o Alibert i te hō'ē buka tei 'itehia mai e ana nā reira. 'Ia hope a'era te 'āpo'ora'a, 'ua hina'aro 'o Alibert e ta'ita'i i te reira buka i te fare. 'Ua fa'atī'ahia iāna 'ia rave 'eiaha i te reira noa buka, 'ia rave ato'a rā i te hō'ē Buka a Moromona. I tōna taera'a i te fare, 'ua ha'amata 'oia i te tai'o i te Buka a Moromona. 'Aita tāna e nehenehe e vaiiho i te buka. 'Ua tai'o 'oia i raro ā'e i te mori hinu ē tae roa atu i te hora 3:00 i te 'ā'ahiata. 'Ua nā reira 'oia e rave rahi 'āru'i, ma te māere i te mau mea tāna i tai'o 'e i putapū. E melo 'o Alibert nō te 'Ēkālesia i teienei.

'Ua ha'amata 'o Angelo Scarpulla i tāna tuatāpapara'a 'evanelia i roto i tōna fenua 'āi'a 'o Italia i te 10ra'a tōna matahiti. I te pae hope'a 'ua riro 'oia 'ei tahu'a 'e 'ua tāvini i tāna 'ekalesia ma te ha'apa'o. I te hō'ē taime 'ua ha'amata tōna fa'aro'o i te tūtāpēpē, 'e 'ua 'imi 'oia 'e 'ua 'iteahia

iāna te mau rāve'a nō te tahi atu ā mau tuatāpapara'a. Terā rā, rahi noa atu tāna tuatāpapara'a, rahi noa ato'a atu tōna māna'ona'ora'a. Tē mea tāna i tai'o 'ua ha'apāpū te reira iāna ē, 'ua tupu mau te hō'ē tāivara'a rahi o te ha'api'ira'a tumu i ha'api'ihia e Iesu 'e te mau 'āpō-setolo i tahito ra. 'Ua 'imi 'o Angelo i te ha'apa'ora'a mau a te Atua i roto i te mau fa'aro'o e rave rahi, terā rā, 'ua vai noa te māuruuru 'ore i roto iāna e rave rahi matahiti.

I te hō'ē mahana 'ua fārerei 'oia e piti melo nō te 'Ēkālesia tē tauturu ra i te mau misiōnare 'ia 'imi e rave rahi atu ā ta'ata e ha'api'i. 'Ua 'ite ā'era 'oia ē, tē hutihia ra 'oia ia rātou ra, 'e 'ua fa'aro'o i tā rātou parau poro'i ma te 'oa'oa. 'Ua fāri'i māita'i 'o Angelo i te hō'ē Buka a Moromona.

I taua pō ra 'ua ha'amata 'oia i te tai'o i te Buka a Moromona. 'Ua putapū roa 'oia i te 'oa'oa. Nā roto i te Vārua, 'ua hōro'a te Atua ia Angelo i te hō'ē ha'apāpūra'a ē, e 'itehia iāna i roto i te Buka a Moromona te parau mau 'o tāna i 'imi noa nā e rave rahi matahiti. 'Ua ō maira te mau mana'o au māite i roto iāna. Tē mau mea tāna i tai'o 'e tāna i 'apo mai nā roto mai i te mau misiōnare 'ua ha'apāpū te reira i tāna fa'aotira'a ē, i vai mau na te hō'ē tāivara'a rahi, 'ua ha'api'i ato'a mai rā 'oia ē, 'ua fa'aho'i-fa'ahou-hia mai te 'Ēkālesia mau a te Atua i ni'a i te fenua nei. 'Aita i maoro i muri iho, 'ua bāpetizohia 'o Angelo i roto i te 'Ēkālesia.⁴ I te taimē mātāmua 'a fārerei ai au

iāna, e peresideni 'oia nō te 'āma'a nō Rimini, nō tā tātou 'Ēkālesia, i Italia.

Te 'ohipa tā Nicholas, Alibert 'e 'o Angelo i fāri'i nō ni'a i te Buka a Moromona, 'ua 'aifāito noa ia i te 'ohipa i tupu i ni'a ia Parley P. Pratt :

« 'Ua here au i te Buka a Moromona... 'Ua tai'o vau i taua mahana tā'āto'a ra ; 'ua riro te 'amura'a i te mā'a 'ei 'ohipa teimaha, 'aita vau i hina'aro i te mā'a ; 'ua riro te ta'otora'a 'ei 'ohipa teimaha 'ia tae mai te pō, i te mea ē, 'ua rahi a'e tō'u au i te tai'o i te ta'oto.

« I tō'u tai'ora'a, 'ua tae mai ra te vārua o te Fatu i ni'a iho iā'u, 'e 'ua 'ite 'e 'ua hāro'aro'a a'era vau ē, e parau mau teie buka, ma te māmarama 'e te pāpū mai te hō'ē ta'ata e hāro'aro'a

'e e 'ite ē, tē vai nei 'oia. E nehenehe e parau ē, 'ua hope roa tō'u 'oa'oa i teie nei, inaha, 'ua ho'ona maita'i tō'u mau taimē 'oto'otora'a, te fa'atusiara'a 'e te rohirohiara'a o tō'u orara'a. »⁵

'Ua fāri'i ato'a te tahi mau ta'ata i teie huru 'itera'a pūai nō ni'a i te Buka a Moromona i te taimē mātāmua 'a 'iriti ai rātou i te reira, nō te tahi pae rā, 'ua tae marū noa mai ia te 'itera'a i te parau mau nā roto i tō rātou tai'ora'a 'e te purera'a nō te reira. Mai te reira ato'a tō'u. 'Ua tai'o vau i te Buka a Moromona nō te taimē mātāmua i te tau e piahi 'āpi au nō te ha'api'ira'a 'evanelia (séminaire). Teie te Buka a Moromona tā'u i tai'o. E'ita tā'u 'e nehenehe e fa'a'ite atu ia oūtou i te taimē 'e i te vāhi ti'a 'a tupu ai te reira, terā rā, i te hō'ē vāhi i roto i taua tai'ora'a ra, 'ua ha'amata vau i te 'ite i te hō'ē mea. 'Ua tae mai te ahu 'e te vārua i te mau taimē ato'a e 'iriti au i te buka. E haere noa te reira mana'o i te rahira'a 'a tāmāu noa ai au i te tai'o. Tē tāmāu noa nei ā te reira mana'o i teie mahana. I te mau taimē ato'a 'e 'iriti au i te Buka a Moromona, e au mai te patara'a i te hō'ē pitopito—e mani'i mai te Vārua i roto i tō'u 'ā'au 'e tō'u vārua.

Nō te tahi atu mau ta'ata, e mea tāere ri'i te taera'a mai te 'itera'a pāpū nō ni'a i te Buka a Moromona, i muri a'e e rave rahi tuatāpapara'a 'e te pure-ra'a. Tē vai ra tō'u hō'ē hoa tei tai'o i te

Buka a Moromona nō te 'ite ē, e parau mau ānei te reira. 'Ua fa'a'ohipa 'oia i te anira'a manihini i roto ia Moroni 'ia ani i te Atua ma te 'ā'au hina'aro mau, ma te mana'o papū, 'e ma te fa'aro'o i te Mesia ē, e parau mau ānei te Buka a Moromona.⁶ 'Aita rā 'oia i fāri'i 'oi'oi i te pāhonora'a vārua i fafauhia mai. 'Āre'a rā, i te hō'ē mahana, 'a tere noa ai 'oia nā ni'a i te pere'o ma te feruri hōhōnu, 'ua fa'a'ite papū maira te Vārua iāna i te parau mau o te Buka a Moromona. Nō tōna 'oa'oa rahi, 'ua tāvirī 'oia i te hi'o pere'o i raro 'e 'ua tuō, 'eiaha rā i te hō'ē ta'ata ta'a 'ē mau, mai te huru ra ē, i tō te ao tā'āto'a ē, « E parau mau ! »

Noa atu ē, 'ua tae mai tō tātou 'itera'a papū nō te Buka a Moromona i te taime mātāmua mau 'a 'iriti ai tātou iāna 'e 'aore rā, i roto i te hō'ē roara'a tau, e ha'aputapū te reira ia tātou i te mau mahana ato'a mai te mea ē, e tāmāu noa tātou i te tai'o i te reira 'e i te fa'a'ohipa i tāna mau ha'api'ira'a. 'Ua ha'api'i mai te peresideni Ezra Taft Benson ē : « Tē vai ra te hō'ē mana i roto i te reira buka 'o te ha'amata i te tahe mai i roto i tō 'outou orara'a i te taime 'a ha'amata ai 'outou i te tuatāpapa māite i te reira buka. E 'iteahia ia 'outou te mana rahi a'e nō te pāto'i i te fa'ahemara'a. E 'itehia ia 'outou te mana nō te 'ape i te 'ino'ino. E 'iteahia ia 'outou te mana nō te haere tāmāu noa nā ni'a i te 'ē'a tīfī'aifaro 'e te piriha'o ».⁷

Tē fa'a'aitoito atu nei au i te mau ta'ata ato'a e fāri'i i teie parau poro'i, tae noa atu i te mau melo e mau nei i te Autahu'ara'a a Aarona tei tītau'ia 'ia haere mai i teie purera'a i teie pō, 'ia 'itehia ia 'outou te mana o te Buka a Moromona. Mai tā te peresideni Thomas S. Monson i fa'a'aitoito mai : « 'A tai'o i te Buka a Moromona. 'A feruri hōhōnu i tāna mau ha'api'ira'a. 'A ani i te Metua i te Ao ra e parau mau ānei te reira ».⁸ E nehenehe ānei tā 'outou e 'ite i te rima o te Atua i roto i tō 'outou iho orara'a ? I roto i te reira huru ravera'a, e 'ite 'outou i te Vārua o te Atua i roto i tō 'outou orara'a. E riro te reira Vārua 'ei tuha'a nō tō 'outou 'itera'a papū ē, e parau mau te Buka a Moromona, e peropheta Iosepha Semita nā te Atua, 'e te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā

Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei, 'o te 'Ēkālesia mau 'ia a te Atua i ni'a i te fenua nei i teie mahana. E tauturu te reira 'itera'a papū ia 'outou 'ia pāto'i i te fa'ahemara'a.⁹ E fa'aineine te reira ia 'outou nō « te pi'ira'a teitei 'ia rave itoito... i te 'ohipa i te 'ō vine o te Fatu. »¹⁰ E riro te reira 'ei tūtāu papū 'ia fa'a'ohipa-ana'e-hia te mau parira'a 'e te mau parau fa'ahapa 'i'ino nō te pato'i i tō 'outou fa'aro'o, 'e e riro ho'i 'ei niu papa pa'ari 'ia pāto'ito'i-ana'e-hia 'outou i roto i te mau uiuira'a 'aita e ti'a ia 'outou 'ia pāhono, i te ha'amatarā'a. E ti'a ia 'outou 'ia 'ite i te parau mau i roto i te parau tano 'ore, 'e e 'ite 'outou 'i te ha'apāpūra'a a te Vārua Maita'i nō te ha'apāpū fa'ahou i tō 'outou 'itera'a papū nā ni'a iho fa'ahou, 'a tāmāu noa ai 'outou i te tai'o i te Buka a Moromona i roto i tō 'outou 'orara'a tā'āto'a.

Tē fa'a'aitoito ato'a nei au i te mau metua ato'a e fa'aro'o mai nei 'e 'aore rā, e tai'o i teie parau poro'i 'ia fa'ariro i te Buka a Moromona 'ei tuha'a faufa'a nō tō 'outou 'utuāfare. 'A pa'ari noa ai tā maua mau tamari'i, 'ua tai'o mātou i te Buka a Moromona 'a tāmā'a noa ai i te po'ipo'i. Teie te tāpa'o 'api tā mātou i fa'a'ohipa. I te pae i mua tē vai ra te hō'ē fa'ahitira'a parau nā te peresideni

Benson tei fafau mai ē, e nīni'i mai te Atua i te hō'ē ha'amaita'ira'a i ni'a iho ia tātou 'ia tai'o ana'e tātou i te Buka a Moromona.¹¹ I te pae i muri te fafau'ā 'ia a te peresideni Marion G. Romney, e tauturu i roto i te Peresidenira'a Mātāmua i tahito ra : « 'Ua papū ia'u ē, mai te mea, i roto i tō tātou mau 'utuāfare, e tai'o te mau metua i te Buka a Moromona ma te pure 'e te tāmāu, 'o rātou iho 'e tā rātou mau tamari'i, e tomo mai 'ia te vārua o taua buka fa'ahiahia nei i roto i tō tātou mau 'utuāfare 'e i roto i te feiā ato'a e fa'aea ra i roto. E haere 'ē 'ia te vārua nō te mārōra'a. E a'o 'ia te mau metua i tā rātou mau tamari'i ma te here 'e te pa'ari rahi a'e. E riro 'ia te mau tamari'i i te fa'aro'o 'e i te auraro i te a'o a tō rātou mau metua. E rahi 'ia te parau ti'a. E rahi 'ia te fa'aro'o, te ti'aturira'a, 'e te aroha, te hina'aro mau o te Mesia i roto i tō tātou mau 'utuāfare 'e te orara'a, ma te hōpoi mai ia rātou ra te hau, te 'oa'oa 'e te poupu ».¹²

I teienei, e rave rahi matahiti i muri a'e i te fa'aru'era'a mai tā māua mau tamari'i i te 'utuāfare, 'e tē ha'apa'o nei i tō rātou iho 'utuāfare, tē 'ite papū nei māua i te tupura'a te fafau'ā a te peresideni Romney. E 'ere tō māua 'utuāfare i te 'utuāfare maita'i hope roa, e nehenehe rā tā māua e fa'a'ite papū i te mana o te Buka a Moromona 'e i te mau ha'amaita'ira'a tā te reira i hōpoi mai 'e 'o tē tāmāu noa nei ā i te hōpoi mai nā roto i te tai'ora'a i te reira.

Te mana rahi a'e o te Buka a Moromona, [o] tāna 'ia ha'afātatarā 'ia tātou ia Iesu Mesia. 'O te hō'ē 'ia 'ite pūai nōna 'e nō tāna misiōni fa'aora.¹³ Nā roto iāna e 'ite ai tātou i te hana-hana 'e te mana o tōna tāra'ehara.¹⁴ Tē ha'api'i nei te reira i tāna ha'api'ira'a tumu ma te papū.¹⁵ 'E nō te nehenehe o te mau pene i te fa'a'itera'a i te fāra'a mai te Mesia i tō te 'āti Nephi, 'ua 'ite 'e 'ua fāri'i tātou iāna i te herera'a, te ha'amaita'ira'a 'e te ha'api'ira'a i te reira mau ta'ata, 'e 'ua 'ite tātou ē, e nā reira ato'a 'oia nō tātou mai te mea ē, e haere mai tātou iāna ra nā roto i te orara'a i tāna 'evanelia.¹⁶

E te mau taea'e, tē fa'a'ite papū nei au i te mana i roto i te Buka a Moromona. Noa atu e tai'o vau i te reira nā

roto i te reo peretāne, te reo 'italia 'e 'aore rā, te reo farāni, i ni'a ānei i te 'api parau 'e 'aore rā, i ni'a i te hō'ē mātini rorouira, 'ua fāri'i ā vau i taua vārua nehenehe ra ā mai roto mai i te mau pene 'e te mau 'irava i roto i tō'u orara'a. Tē fa'a'ite pāpū nei au i tōna ti'ara'a 'ia ha'afātata i pīha'i iho i te Mesia. Tē pure nei au 'ia rave tātou tāta'itahi i te maita'i hope roa o te mana e vai ra i roto i teie buka pāpā'ira'a mo'a nehenehe roa. Nā roto i te i'oa o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o « 'You Can't Close My Heart': Ghanaian Saints and the Freeze », 26 nō tēnuare 2016, history.lds.org.
2. 2 Nephi 25:26.
3. Rata uira nā Nicholas Ofosu-Hene, 27 nō 'ātopa 2015.
4. Hi'o Angelo Scarpulla, « My Search for the Restoration », *Tambuli*, Tiunū 1993, 16-20 ; rata uira a Ezio Caramia, 16 nō setepa 2016.
5. *Autobiography of Parley P. Pratt*, ed. Parley P. Pratt Jr. (1938), 37.
6. Hi'o Moroni 10:4-5.
7. *Te Mau Ha'api'ira'a a te Mau Peresideni o te 'Ēkālesia : Ezra Taft Benson* (2014), 154.
8. Thomas S. Monson, « 'A itoito i te Ti'a 'o 'Oe ana'e ra », *Liahona*, Nov. 2011, 62 ; hi'o ato'a Thomas S. Monson, « Tē mana o te autahu'ara'a », *Liahona*, Mē 2011, 66 ; *A Prophet's Voice: Messages from Thomas S. Monson* (2012), 490-94.
9. 'Ua ha'api'i mai te peresideni Thomas S. Monson ē : « E ti'a i te feiā ato'a tei mau i te 'autahu'ara'a ia tai'o i te mau pāpā'ira'a mo'a i te mau mahana ato'a... Tē fafau atu nei au ia 'outou ē, noa atu ē te mau nei 'outou i te 'autahu'ara'a 'a Aarona e 'aore rā 'a Melehizedeka, mai te mea ē, 'e tuatapapa 'outou i te mau pāpā'ira'a mo'a ma te itoito, e fa'arahihia tō 'outou pūai nō te 'ape i te fa'ahemara'a e nō te fāri'i i te arata'ira'a 'a te Vārua M'aita'i i roto i te mau mea ato'a tā 'outou e rave » (« Be Your Best Self », *Liahona*, Mē 2009, 68).
10. Alama 28:14.
11. « Tē parau fafau nei au ia 'outou mai teie taime atu ē, mai te mea ē, e 'amu tātou i te mau mahana ato'a i tōna mau 'api 'e 'ia ha'apa'o i tāna mau ture, e nīni'i mai te Atua i ni'a i te tamari'i tāta'itahi o ziona 'e i ni'a i te 'Ēkālesia i te hō'ē ha'amaita'ira'a 'aita ā i 'itehia a'enei » (*Tē mau ha'api'ira'a : Ezra Taft Benson*, 140).
12. Marion G. Romney, « The Book of Mormon », *Ensign*, Mē 1980, 67.
13. Hi'o, 'ei hi'ora'a, te 'api upo'o parau o te Buka a Moromona ; 1 Nephi 11 ; 2 Nephi 25 ; Mosiah 16 ; 18 ; Alama 5 ; 12 ; Helamana 5 ; 3 Nephi 9 ; Moromona 7.
14. Hi'o, 'ei hi'ora'a, 2 Nephi 2 ; 9 ; Mosia 3 ; Alama 7 ; 34.
15. Hi'o, 'ei hi'ora'a, 2 Nephi 31 ; 3 Nephi 11 ; 27.
16. Hi'o 3 Nephi 11-28.

Na te peresideni Dieter F. Uchtdorf
Tauturu piti i roto i te Peresidenira'a Mātāmua

Ha'api'i mai na roto mai ia Alama 'e o Amuleka

Tē ti'aturi nei au ē, o rātou tei hahi ē i te 'ē'a o te aupipira'a e hi'o ma tō rātou 'ā'au, 'e e ha'api'i mai na roto mai ia Alama 'e o Amuleka.

Alama tamaiti

'O Alama tamaiti te hō'ē o te mau ta'ata ha'amana'o-roa-hia a'e i roto i te pāpā'ira'a mo'a. Noa atu ē, e tamaiti 'oia nā te hō'ē peropheta rahi, 'ua hahi tōna haere'a i te hō'ē taime 'e 'ua riro mai « 'ei ta'ata 'ino rahi 'e te ha'amori idolo ». 'Aita tātou i 'ite e aha te mau tumu, 'ua pāto'i 'ū'ana rā 'oia i tōna metua tāne 'e 'ua tītau 'ia ha'amou i te 'Ēkālesia. E nō tōna 'aravihi i te paraparau, e manuia rahi tōna.¹

Terā rā 'ua tau i te orara'a o Alama 'a fā mai ai te melahi a te Fatu iāna ra 'e i te paraura'a mai iāna ma te reo o te pātiri.

'Ua hope nā ao e toru 'e nā ru'i ho'i e toru tō Alama « ha'amāuiui-ra'a-hia i te 'ati mure 'ore... i te mau 'ati o te vārua i fa'ahapahia ra ». 'E 'ua ha'amana'o a'era 'oia i te hō'ē mea tei ha'amāramarama iāna i roto i taua taime ahoaho ra—hō'ē parau mau mure 'ore, tei ha'api'ihia e tōna metua tāne : 'oia ho'i, e haere mai Iesu Mesia « 'ei tara'ehara nō tō te ao nei ». E rā 'ē te taime tō Alama pāto'ira'a i te reira mau mana'o, i teie rā taime « te tāpe'a ra [tōna] 'ā'au i taua mana'o ra » 'e ma te ha'eha'a, te pūai, 'ua tu'u 'oia i tōna ti'aturira'a i roto i te mana tara'ehara o te Mesia.²

I te matarara'a mai Alama na roto mai i teie 'ohipa i tupu, 'ua riro 'oia 'ei ta'ata fa'ahuru-'ē-hia. E mai taua taime ra, 'ua hōro'a 'oia i tōna orara'a nō te fa'a'āfaro i te 'ino tāna i rave. 'Ua riro 'oia 'ei hō'ē 'itera'a pūai nō te tātarahapa, te fa'a'orera'a hapa 'e te ha'apa'o-tāmau-ra'a.

'Ua mā'itihia Alama i te pae hope'a nō te mono i tōna metua tāne 'ei upo'o fa'atere nō te 'Ēkālesia a te Atua.

'Ua 'ite te nuna'a 'ati Nephi tā'āto'a i te 'ā'amu o Alama. E riro ē, 'ua 'i roa te Twitters, te Instagrams, 'e te Facebooks i tōna ra 'anotau i te mau hōho'a 'e te mau 'ā'amu nō ni'a iāna. Penei a'e 'ua 'ite-tāmau-hia 'oia i ni'a i te 'api mātā-mua nō te ve'a *hepetoma o Zalahemela*, 'e 'ua riro 'ei parau tumu nā te mau pāpa'i ve'a, 'e te mau natira'a ta'a 'ē.

Ha'apoto noa, penei a'e 'o 'oia te 'aito nui matau-roa-hia a'e i tōna ra 'anotau.

'Ia 'ite rā Alama ē, tē ha'amo'e ra tōna mau ta'ata i te Atua 'e tē fa'ateitei ra ia rātou i roto i te te'ote'o 'e te mārō, 'ua fa'aoti ihora 'oia e vaiiho i tōna ti'ara'a mana fa'atere 'e 'ua « ha'apa'o ana'e atura 'oia i te autahu'ara'a o te ha'apa'ora'a mo'a a te Atua »,³ ma te poro haere i te tātarahapa i rotopū i te Ati Nephi.

E manuia rahi tō Alama i te ha'amatarara'a—tae roa atu i te taime 'a rātere ai 'oia i te 'oire nō Amoniha. 'Ua 'ite maita'i te ta'ata nō taua 'oire ra ē, e 'ere 'o Alama fa'ahou tō rātou ti'a fa'atere poritita, 'e e 'ere ho'i rātou i te mea fa'atura roa i tōna mana autahu'ara'a.

'Ua fa'a'ino rātou iāna, 'ua fa'ainaina 'e 'ua ti'avaru iāna i rāpae i tō rātou 'oire.

Ma te 'ā'au 'oto 'ua huritua atura Alama i te 'oire nō Amoniha.⁴

Terā rā, parau maira te hō'ē melahi iāna 'ia ho'i.

'A feruri na i te reira : 'Ua parauhia 'oia 'ia ho'i i rotopū i te mau ta'ata tei riri iāna 'e tei 'ore i au i te 'Ēkālesia. 'Ua riro ia 'ei fa'auera'a 'ohipa fifi 'e penei a'e o te fifi tōna ora. 'Aita rā Alama i 'ōti'ati'a « 'Ua ho'i 'oi'oi ihora 'oia ». ⁵

I ha'apae Alama i te mā'a e rave rahi mahana 'a tomo atu ai 'oia i roto i te 'oire. I reira 'ua ani atura 'oia i te hō'ē ta'ata 'e'ē mau « e hōro'a mai ānei 'oe i te mā'a i te hō'ē tāvini ha'eha'a a te Atua ». ⁶

Amuleka

'O Amuleka te i'oa o teie ta'ata.

E ta'ata maita'i o Amuleka 'e te mātarō-maita'i-hia i Amoniha. Noa atu ē, nō roto mai 'oia i te hō'ē 'āpapara'a ta'ata fa'aro'o, 'ua paruparu tōna iho fa'aro'o. 'Ua fa'a'ite 'oia i muri a'e ra ē, « I parauhia ho'i au i te mau taime e rave rahi, 'aita rā vau i fa'aro'o ; nō reira i 'ite au i teie mau mea ; 'aita rā vau i hina'aro e [ti'aturi], nō reira i tāmau noa ai au i te fa'aru'era'a i te Atua ». ⁷

'Ua fa'aineine rā te Atua ia Amuleka, 'e 'ia fārerei a'era 'oia ia Alama, 'ua fāri'i 'oia i te tāvini o te Fatu i roto i tōna fare, i reira Alama i pārahi ai e rave rahi mahana. ⁸ I roto i taua taime ra, 'ua 'iriti Amuleka i tōna 'ā'au i te parau poro'i a Alama, 'e 'ua tupu ihora te hō'ē tauira'a

nehenehe i ni'a iho iāna. Nō reira 'aita o Amuleka i ti'aturi noa ; 'ua riro mai rā 'oia 'ei 'aito nō te parau mau.

'A haere fa'ahou ai Alama e ha'api'i i rotopū i te mau ta'ata nō Amoniha, e 'ite piti tei piha'i iho iāna—o Amuleka, te hō'ē nō roto mai ia rātou iho.

'Ua riro te mau 'ohipa i tupu i muri mai 'ei hō'ē 'ā'amu 'oto 'e te 'oa'oa ato'a i roto i te pāpa'ira'a mo'a tā'āto'a. E nehenehe 'outou e tai'o i te reira i roto i te Alama te mau pene 8-16.

I teie mahana, tē hina'aro nei au e ani atu ia 'outou 'ia feruri i nā uira'a e piti nei :

A tahi : « E aha tā'u e nehenehe e ha'api'i mai na roto mai ia Alama ? »

Te piti : « Nāhea vau e riro ai mai ia Amuleka ? »

E aha tā'u e nehenehe e ha'api'i mai na roto mai ia Alama ?

E ha'amata vau ma te ui i te feiā fa'atere ato'a o te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i tahito ra, i teie mahana 'e nō ananahi, « e aha tā 'outou e nehenehe e ha'api'i mai na roto mai ia Alama ? »

'Ua riro Alama 'ei ta'ata ta'a 'ē roa i te pae nō te hōro'a 'e nō te 'aravihi. E mea 'ōhie 'ia feruri ē, 'aita 'oia i hina'aro i te tauturu a te hō'ē noa a'e ta'ata. Nō reira, e aha te 'ohipa tā Alama i rave 'a ho'i fa'ahou ai 'oia i Amoniha ?

'Ua fārerei Alama ia Amuleka 'e 'ua ani iāna i te tauturu.

'E 'ua fāri'i Alama i te tauturu.

Ta'a 'ē noa atu te tumu, i te tahi taime, tātou te feiā fa'atere, 'aita tātou e hina'aro roa e 'imi 'e e ani i tō tātou mau Amuleka. Tē feruri nei paha tātou ē, e maita'i a'e te 'ohipa mai te mea ē, na tātou iho e rave, 'e 'aore rā, 'aita tātou e hina'aro e ha'ape'ape'a ia vetahi 'ē, 'ae aore rā, e fa'aoti tātou iho ē, 'e'ita vetahi 'ē e hina'aro e rave. Pinepine roa tātou i te fa'ataupupu 'ia ani-manihini i te ta'ata 'ia fa'a'ohipa i te mau tāreni tā te Atua i hōro'a mai 'e 'ia 'āmu mai i roto i te 'ohipa rahi nō te fa'aorara'a.

'A feruri na i te Fa'aora—'ua ha'amata ānei 'oia i te ha'amaui i Tāna 'Ēkālesia 'oia ana'e ?

'Aita.

E 'ere Tāna parau poro'i ē « fa'aea noa atu, nā'u e ha'apa'o i teie ». Teie

rā Tāna parau, « haere mai, 'a pe'e mai Iā'u ».⁹ 'Ua fa'auru 'oia, 'ua ani manihini, 'ua ha'api'i 'e i muri iho, 'ua ti'aturi i tāna mau pipi 'ia « rave i te mau mea tā 'outou i 'ite iā'u i te ravera'a ra ».¹⁰ Na roto i te reira, 'ua patu Iesu Mesia 'eiaha i Tāna noa 'Ēkālesia, i Tōna ato'a rā mau tāvini.

I roto i te ti'ara'a tā 'outou e tāvini nei—e peresideni ānei nō te hō'ē pupu diakono, e peresideni titi ānei, 'e 'aore rā, e peresideni ārea ānei—nō te manuia, tītauhia ia 'outou 'ia 'imi i tō 'outou mau Amuleka.

Penei a'e hō'ē ta'ata ha'iha'i roa 'e 'aore rā, 'aita e 'itehia atu i rotopū i tō 'outou mau 'āmui'ara. Penei a'e hō'ē ta'ata 'aita paha e hina'aro e tāvini, 'e 'aore rā, 'aita paha e nehenehe e tāvini. Penei a'e tō 'outou mau Amuleka e taure'are'a 'e 'aore rā, e rū'au, e tāne paha 'e 'aore rā, e vahine, e mea 'aravihi 'ore paha, 'ua rohirohi paha, 'e 'aore rā, 'aita paha e haere mai nei i te purera'a. Te mea ra 'aita 'outou e 'ite mātāmua nei 'oia ho'i te tia'i nei rātou 'ia fa'aro'o i teie mau parau na roto mai ia 'outou « te hina'aro nei te Fatu ia 'oe !, tē hina'aro nei au ia 'oe ! »

I roto i te hōhonura'a o tō rātou 'ā'au, e rave rahi o tē hina'aro nei e tāvini i tō rātou Atua. Tē hina'aro nei rātou 'ia riro 'ei mauha'a i roto i Tōna rima. Tē hina'aro nei rātou e tu'u i tā rātou mauha'a 'ō'oti 'e 'ia 'ō'oti ma tō rātou pūai nō te fa'aineine i te fenua nei nō te ho'ira'a mai tō tātou Fa'aora. Tē hina'aro nei rātou e patu i Tāna 'Ēkālesia. Te 'ōti'ati'a nei rā rātou nō te ha'amata. Pinepine te taima e tia'i rātou 'ia anihia atu.

Tē ani manihini nei au ia 'outou 'ia feruri i te mau ta'ata i roto i tā 'outou mau 'āma'a, i roto i tā 'outou mau misiōni, e mau titi, o tē hina'aro nei 'ia fa'aro'o i te hō'ē pi'ira'a 'ia rave i te 'ohipa. 'Ua rave te Fatu i te 'ohipa i piha'i iho ia rātou—nō te fa'aineine ia rātou, nō te tamarū i tō rātou 'ā'au. 'A 'ite atu ia rātou ma te 'imira'a ma tō 'outou 'ā'au.

E fa'atoro i te rima ia rātou. 'A ha'api'i ia rātou. 'A fa'auru ia rātou. 'A ui ia rātou.

'A fa'a'ite ia rātou i te mau parau a te melahi i ni'a ia Amuleka—'ia vai ho'i

te ha'amaita'ira'a a te Fatu i ni'a iho ia rātou 'e tō rātou 'utuāfare.¹¹ E māere 'outou ia 'itehia ia 'outou te hō'ē tāvini itoito a te Fatu o te vai tāpuni noa 'ahiri 'aita i parauhia.

« Nāhea vau e riro ai mai ia Amuleka ? »

Tē 'imi nei te tahi pae o tātou i te hō'ē Amuleka, 'āre'a te tahi pae ra te uira'a ē « Nāhea vau e riro ai mai ia Amuleka ? »

Penei a'e i roto i te roara'a o te tau 'ua paruparu ri'i 'outou i roto i tō 'outou ti'ara'a pipi. Penei a'e 'ua mohimohi ri'i te 'ama o tō 'outou 'itera'a pāpū. Penei a'e 'ua fa'aātea ri'i 'outou ia 'outou i te tino o te Mesia. Penei a'e 'ua mā'ino'ino paha 'outou 'e 'aore rā, 'ua riri 'outou. Mai te tahi nō te 'Ēkālesia 'a Ephesia i tahito ra, 'ua fa'aru'e 'outou i tei « here-mātāmua-hia »¹² e 'outou—te mau parau mau nehenehe 'e te mure 'ore o te 'evanelia a Iesu Mesia.

Penei a'e, mai ia Amuleka, 'ua 'ite 'outou i roto i tō 'outou 'ā'au ē, 'ua « pi'i te Fatu ia [outou] e rave rahi taima », « 'aita rā 'outou i fa'aro'o ».

'Ātirā noa atu, 'ua 'ite te Fatu i roto ia 'outou i te mea Tāna i 'ite i roto ia Amuleka—te pūai o te hō'ē tāvini itoito i roto i te ravera'a i te hō'ē 'ohipa faufa'a 'e ma te fa'a'ite i te hō'ē 'itera'a pāpū. Tē vai ra te tāvinira'a e 'ore roa e ti'a i te hō'ē ta'ata 'ē 'ia rave hō'ē ā huru ravera'a. 'Ua ti'aturi te Fatu ia 'outou na roto i Tōna autahu'ara'a mo'a, tei mau

i te pūai hanahana nō te ha'amaita'i 'e nō te fa'ateitei ia vetahi 'ē. 'A fa'aro'o i tō 'outou 'ā'au 'e 'a pe'e i te mau muhumuhu a te Vārua.

Te tere o te hō'ē melo

'Ua putapū roa tō'u 'ā'au i te tere o te hō'ē taea'e te ui iāna iho, « 'ia pi'i ana'e mai te Fatu, e fa'aro'o ānei au ? ». E pi'i au i teie taea'e maita'i o Davida.

'Ua fa'afāriuhia Davida i roto i te 'Ēkālesia fātata e 30 matahiti i teie nei. 'Ua rave 'oia i te hō'ē misiōni 'e i muri iho 'ua haere i te ha'api'ira'a ture. 'A haere noa ai 'oia i te ha'api'ira'a 'e 'a rave ai i te 'ohipa nō te fa'a'amu i te hō'ē 'utuāfare 'āpi, 'ua fāri'i 'oia i te tahi mau ha'amāramaramara'a nō ni'a i te 'Ēkālesia tei fa'atapitapi i tōna mana'o. Rahi noa atu tāna tai'ora'a i teie mau parau tano 'ore, rahi noa ato'a atu tōna ta'a-'ore-ra'a. I te pae hope'a 'ua tītau a'era 'oia 'ia tapūhia tōna i'oa i roto i te parau melora'a o te 'Ēkālesia.

Mai taua taima ra, mai ia Alama i tōna ra tau 'ōrurahura'a, 'ua pau te taima rahi o Davida i te tama'i 'e te mau melo o te 'Ēkālesia, i roto ato'a i te mau 'āpara'ara na ni'a i te itenati, ma te 'ōpua i te fa'ahapa i tō rātou ti'aturira'a.

E mea 'aravihi roa 'oia i roto i taua mau 'ohipa ra.

Hō'ē o te mau melo tāna i tama'i tē parau nei au ē, o Iakoba. 'Ua fa'a'ite tāmau noa o Iakoba i te maita'i 'e te fa'atura ia Davida, terā rā 'ua vai pa'ari noa 'oia i roto i tāna pārorura'a i te 'Ēkālesia.

I roto i te roara'a o te tau, 'ua vai te fa'atura te tahi 'e te tahi 'e te auhoara'a i rotopū ia Davida 'e 'o Iakoba. Te mea i 'ore e 'itehia e Davida maori rā, 'ua pure o Iakoba nō Davida 'e 'ua rave i te reira ma te ha'apa'o maita'i hau atu i te 'ahuru matahiti te maoro. 'Ua tu'u ato'a 'oia i te i'oa o tōna hoa nō te pure i roto i te hiero o te Fatu 'e 'ua ti'aturi ē, e tamarūhia te 'ā'au o Davida.

I te roara'a o te tau, 'ua tau marū noa o Davida. 'Ua ha'amata 'oia i te ha'amana'o ma te au māite i te mau 'itera'a vārua i fāri'ihia e āna i te hō'ē tau ra, 'e 'ua ha'amana'o 'oia i te 'oa'oa tāna i 'ite 'a riro ai 'oia 'ei melo nō te 'Ēkālesia.

'Ōpanira'a

E au mau taea'e 'e e au mau hoa here, e mata na tātou i te 'imi, te fa'auru 'e te ti'aturi i ni'a i te mau Amuleka i roto i tā tātou mau pāroisa 'e te mau titi. E rave rahi Amuleka i roto i te 'Ēkālesia i teie mahana.

'Ua 'ite paha 'outou i te hō'ē. Penei a'e 'outou te hō'ē.

Penei a'e 'ua muhumuhu mai paha te Fatu ia 'outou, 'ua tūra'i mai paha ia 'outou 'ia ho'i fa'ahou i tei herehia e 'outou i te mātāmua ra, 'ia hōro'a i tō 'outou mau tāreni, 'ia fa'a'ohipa i te autahu'ara'a ma te ti'amā, 'e 'ia tāvini i piha'i iho i tō 'outou mau hoa Feiā Mo'a nō te ha'afātata atu ia Iesu Mesia 'e nō te patu i te bāsileia o te Atua.

'Ua 'ite tō tātou Fa'aora here tei hea 'outou. 'Ua 'ite 'oia i tō 'outou 'ā'au. Tē hina'aro nei 'oia e fa'aora ia 'outou. E toro mai 'Oia i tōna rima ia 'outou. A 'iriti noa i tō 'outou 'ā'au lāna. Tē ti'aturi nei au ē, o rātou tei hahi ē i te 'ē'a o te aupipira'a—noa atu e mea iti roa—e mātā'ita'i rātou i te maita'i 'e te aroha o te Atua, e hi'o ma tō rātou 'ā'au, e ha'api'i mai na roto mai ia Alama 'e 'o Amuleka, 'e e fa'aro'o ho'i i te mau parau a te Fa'aora o te tau i te orara'a : « A haere mai, 'a pe'e mai iā'u ».

Tē fa'aitoito nei au ia 'outou 'ia ha'apa'o i Tāna pi'ira'a ra, e mea pāpū maita'i ē, e 'ō'oti 'outou i te mau mea nō te ra'i ra. E vai mai te ha'amaita'ira'a a te Fatu i ni'a iho ia 'outou 'e i ni'a iho i tō 'outou fare.¹⁴

Te fa'a'ite pāpū nei au i te reira 'e te vaiiho nei au i ta'u ha'amaita'ira'a i ni'a ia 'outou 'ei 'āpōsetolo na te Fatu, na roto i te i'oa o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Mosia 27:8-10.
2. Hi'o Alama 36:6-20.
3. Alama 4:20.
4. Hi'o Alama 8:24.
5. Alama 8:18.
6. Alama 8:19.
7. Hi'o Alama 10:2-6.
8. Hi'o Alama 8:27.
9. Luka 18:22.
10. 'Iritira'a a Iosepha Semita, Mataio 26:25, (i roto i te Bibilia appendix).
11. Hi'o Alama 10:7.
12. Hi'o Apokalupo 2:74.
13. Iakobo 1:5.
14. Hi'o Alama 10:7.

Mai ia Alama, 'aita i mo'e-pau-roa-hia ia Davida te mau parau mau o te 'evanelia tāna i fāri'i i te hō'ē tau. E mai ia Amuleka, 'ua 'ite Davida i te fa'atoro-ra'a mai te Fatu i Tōna rima iāna. I teie rā taime, e rave 'ohipa Davida i roto i te hō'ē piha tōro'a pāroru—e tōro'a fa'ahia roa. 'Ua tu'i tōna ro'o 'ei ta'ata fa'a'ino i te 'Ēkālesia, 'e 'aita 'oia e tae e ani 'ia fa'aho'i-fa'ahou-hia mai 'oia i roto i te 'Ēkālesia, nō te rahi o tōna 'ā'au te'ote'o.

Noa atu rā i te reira, 'ua tāmau noa 'oia i te 'ite i te umera'a a te Tia'i mamoe.

'Ua tai'o 'oia i roto i te Bibilia 'utuā-fare : « Tē 'ere ra rā te hō'ē o 'outou i te 'ite, e ani 'oia i te Atua ra, 'o tei hōro'a hua mai i te maita'i i te ta'ata ato'a ra, ma te pāto'i 'ore ; 'e e horo'ahia mai tāna ». ¹³ 'Ua pure 'oia, « e te Atua here e, tē hina'aro nei au 'ia riro fa'ahou 'ei Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a nei, terā rā e mau uira'a tā'u o tā'u e hina'aro nei 'ia pāhonohia mai ».

'Ua ha'amata a'era 'oia i te fa'aro'o i te muhumuhu a te Vārua 'e i te mau pāhonora'a fa'auruhia a te mau hoa, mai tei 'ore ā i na-reira-hia na e āna.

'Ua huri tāta'ihō'ē tōna mau fea'a 'ei fa'aro'o, e tae roa atu i te taime 'a 'ite ai 'oia ē, e nehenehe fa'ahou tāna e fāri'i i te hō'ē 'itera'a pāpū nō ni'a ia Iesu Mesia 'e Tāna 'Ēkālesia i fa'aho'ihia mai.

I taua taime ra, 'ua 'ite 'oia ē, e upo'oti'a mau 'oia i ni'a i tōna te'ote'o 'e e rave ho'i i te mau mea ato'a e tītauhia nō te fāri'i fa'ahou iāna i roto i te 'Ēkālesia.

I te pae hope'a, 'ua tomo Davida i roto i te pape nō te bāpetizora'a 'e 'ua ha'amata i te tai'o i te mahana e fāri'i fa'ahou ai 'oia i tōna mau ha'amaita'ira'a.

Tē 'oa'oa nei au 'ia fa'a'ite atu ē, i teie tau māhanahana i ma'iri iho nei, 'ua fa'aho'i-fa'ahou-hia te mau ha'a-maita'ira'a o Davida. E mea 'āpiti itoito fa'ahou mai 'oia i roto i te 'Ēkālesia 'e tē tāvini nei 'ei 'orometua ha'api'i nō te feiā pa'ari i roto i te ha'api'ira'a sābati i roto i tāna pāroisa. E rave 'oia i te mau rāve'a ato'a nō te paraparau ia vetahi 'ē nō ni'a i tōna tauria'a, nō te rapa'au i te 'ino tāna i rave, 'e nō te fa'a'ite i te 'itera'a pāpū nō ni'a i te 'evanelia 'e te 'Ēkālesia a Iesu Mesia.

Nā te peresideni Henry B. Eyring
Tauturu mātāmua i roto i te Peresidenira'a Mātāmua

'Ia pūai ato'a ho'i 'oia

Tē pure nei au ia ti'a tātou i ni'a i tō tātou pi'ira'a nō te fa'ateitei ia vetahi ē nō te fa'aineine ia rātou i tā rātou tāvinira'a hanahana.

'Ua ha'amaita'ihia vau ia tae mai i roto i teie 'āmuira'a 'e te feiā tei mau i te autahu'ara'a o te Atua. 'Ua riro te ha'apa'o, te fa'aro'o 'e te tāvinira'a 'ā'au tae a teie pupu ta'ata 'e teie mau tamāroa 'ei temeio nō teie 'anotau. Tē parau atu nei au i teie 'āru'i i te mau ta'ata tei mau i te autahu'ara'a, te mea pa'ari 'e te mea 'āpī, i tāhō'ēhia i roto i te tāvinira'a tu'utu'u 'ore i te Fatu ia Iesu Mesia.

'Ua hōro'a mai te Fatu i tōna mana i te feiā i roto i te mau tōro'a ato'a o te autahu'ara'a 'o te tāvini nei ma te ha'apa'o maita'i i roto i tā rātou mau 'ohipa.

'Ua fa'a'ite mai 'o Wilford Woodruff, peresideni nō te 'Ēkālesia, i tōna mau 'itera'a i roto i te mau tōro'a o te autahu'ara'a :

« 'Ua fa'aro'o vau i te a'ora'a mātāmua aita ā vau i fa'aro'o a'enei i roto i teie 'Ēkālesia. I te mahana nō muri iho, 'ua bāpetizohia vau... 'Ua fa'atōro'ahia vau 'ei ha'api'i. 'Ua ha'amata ta'u misiōni i taua iho taime ra... 'Ua tāvini au ē hope noa atu taua misiōni ra 'ei ha'api'i... I roto i te 'āmuira'a 'ua fa'atōro'ahia vau 'ei tahu'a... I muri a'e i tō'u fa'atōro'ara'ahia 'ei tahu'a 'ua tonohia vau... nō te hō'ē misiōni i te pae apato'a o te mau hau 'āmui nō Marite. E tau ha'apohera'a rā'au te

reira nō te matahiti 1834. E hoa tō'u, 'e 'ua ha'amata māua ma te moni 'ore e te pāpa'ira'a 'ore. 'Ua rātere au 'o vau ana'e e rave rahi maire te ātea, 'e 'ua ha'api'i i te 'evanelia, 'e 'ua bāpetizo i te tahi mau ta'ata, 'aita rā i ti'a iā'u 'ia ha'amau 'ei melo nō te Ekalesia, nō te mea e tahu'a noa vau... 'Ua rātere au tau taime ma te ha'api'i i te 'evanelia hou 'a fa'atōro'ahia ai au 'ei peresibutero...

« [I teienei] 'ua tae'ahia iā'u e pae 'ahuru ma maha matahiti tō'u rirora'a 'ei melo nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'āpōsetolo. 'Ua rātere au nā muri iho i te reira pupu 'e i te tahi atu mau pupu e ono 'ahuru matahiti i teienei ; 'e tē hina'aro nei au e parau i teie 'āmuira'a

ē, 'ua pāturu te mana o te Atua iā'u 'a mau ai au i te tōro'a ha'api'i, 'e i te taime iho ā rā 'a fa'atere ai au i roto i te 'ōvine i roto i te tōro'a tahu'a, mai tei te taime e 'āpōsetolo vau. 'Aita e ta'a-'ē-ra'a i roto i teie, mai te mea ē, e ha'apa'o tātou i tā tātou hōpoi'a. »¹

'Ua fa'a'itehia taua ti'ara'a vārua nehenehe ra nō te ta'a-'ē-'ore-ra'a i roto i te tātarara'a a te Fatu i te Autahu'ara'a 'a 'Aarona 'ei « 'āpitira'a » nō te Autahu'ara'a a Melehizedeka.² Te aura'a nō te parau ra 'āpitira'a, maori rā, 'ua tū'ati nā mea e piti. E mea faufa'a nō te autahu'ara'a teie tū'atira'a nō te riro mai 'ei pūai e 'ei ha'amaita'ira'a, i roto i teie ao ē a muri atu, i te mea ē, « 'aore tō te reira e ha'amatarara'a o te mahana 'e 'aore rā e hope'a nō te mau matahiti. »³

'E tū'atira'a 'ōhie roa teie. 'E fa'aineine te autahu'ara'a a Aarona i te feiā 'apī nō te hō'ē ti'aturira'a mo'a hau atu.

« Nā te pūai 'e te mana o te autahu'ara'a teitei 'e 'aore rā, te Autahu'ara'a a Melehizedeka, e mau i te mau tāviri o te mau ha'amaita'ira'a vārua ato'a o te 'Ēkālesia—

« Nō te roa'a te ha'amaita'ira'a e fāri'i ai i te mau parau 'aro o te bāsileia o te ao ra, nō te 'iriti i te mau ra'i ia rātou, nō te paraparau i te 'āmuira'a rahi 'e te 'ēkālesia a te Fānautahi, 'e nō te fana'o i te 'āparau 'e i te ti'a i mua i te aro o te Atua te Metua, 'e 'o Iesu te ārai o te fafaura'a 'āpī. »⁴

« Hō'ē noa iho ta'ata 'e fa'a'ohipa i taua mau tāviri nō te autahu'ara'a ra i te taime hō'ē, te Peresideni 'e te tahu'a rahi fa'atere o te 'Ēkālesia a te Fatu. 'E nā roto i te hōro'ara'a a te Peresideni, e nehenehe te mau ta'ata ato'a e mau nei i te Autahu'ara'a a Melehizedeka e fāri'i i te mana 'e i te ha'amaita'ira'a nō te paraparau 'e nō te 'ohipa i te i'oa o te Manahope. 'Aore e hope'ara'a tō taua mana ra. Tei roto te parau o te ora 'e te pohe, te parau o te 'utuāfare 'e te 'Ēkālesia, te nātura rahi o te Atua iho 'e Tāna 'ohipa mure 'ore.

Tē fa'aineine nei te Fatu i te feiā e mau i te Autahu'ara'a a Aarona 'ia riro mai 'ei peresibutero 'o te tāvini ma te fa'aro'o, te pūai 'e te māuruuru i roto i taua Autahu'ara'a hanahana ra a Melehizedeka.

Nō te mau peresibutero, e mea faufa'a te 'ā'au mēhara rahi nō te rave i tā 'outou tuha'a i roto i te 'ohipa tāvinira'a autahu'ara'a hope. 'E ha'amana'o 'outou i te taimē 'a riro ai 'outou 'ei diakono, 'ei ha'api'i 'e 'aore rā, 'ei tahu'a, 'a toro mai ai te feiā tei mau i te autahu'ara'a teitei i te rima nō te fa'a-teitei 'e nō te fa'aitoito ia 'outou i roto i tō 'outou tere autahu'ara'a.

Tē vai ra teie huru ha'amana'ora'a i roto i te mau ta'ata ato'a tei mau i te autahu'ara'a a Melehizedeka, terā rā, 'ua morohi paha te 'ā'au mēhara i te roara'a o te mau matahiti. Tē hina'aro nei au 'ia fa'a'āpi-fa'ahou-hia taua mana'o ra 'e 'ia 'āpithia mai te hina'aro tu'utu'u 'ore 'ia hōro'a i te mau ta'ata ato'a i te reira huru tauturu tā 'outou i fāri'i i te hō'ē taimē.

Tē ha'amana'o nei au i te hoē episekopo tei rave iā'u mai te mea ra ē, 'ua tae a'ena vau i terā fāito pūai nō te mana o te autahu'ara'a. 'Ua pi'i mai 'oia iā'u i te hoē Sābati, e tahu'a noa ā vau. Nā 'ō maira 'oia ē, tē hina'aro ra 'oia iā'u 'ei hoa nōna nō te haere e fārerei i te tahi mau melo nō tā mātou pāroisa. I roto i tāna mau huru parau, mai te huru pa'i ē, 'o vau ana'e tāna e ti'aturira e manuia ai 'oia. 'Aita 'oia i hina'aro mau iā'u. Tē vai ra tōna nā tauturu maita'i roa i roto i tāna 'episekōpora'a.

'Ua haere māua e fārerei i te hō'ē vahine 'ivi moni 'ore 'e te po'ia. 'Ua hina'aro 'oia 'ia tauturu vau iāna 'ia ha'aputapū i tōna 'ā'au, 'ia ani iāna 'ia hāmani i te hō'ē tāpura ha'amau'ara'a 'e 'ia ha'apa'o i te reira, 'e 'ia parau fafau atu iāna ē, e nehenehe tāna e tītau i te

hō'ē fāito 'eiaha nō te aupuru noa iāna, nō tauturu ato'a rā ia vetahi 'ē.

I muri iho, 'ua haere māua e tāmāhanahana e piti tamāhine na'ina'i e mea fifi te orara'a. I tō māua ho'ira'a, parau marū mai nei 'oia iā'u ē : « E 'ore roa e mo'ehia i terā nā tamari'i ē, 'ua haere mai tāua ia rāua ra. »

I te fare nō muri iho, 'ua 'ite au e nāhea 'ia ani manihini i te hō'ē ta'ata paruparu 'ia ho'i fa'ahou mai i te Fatu ra nā roto i te ha'apāpūra'a iāna ē, tē hina'aro nei te mau melo o te pāroisa iāna.

Teie 'episekōpo, 'ua mau 'oia i te autahu'ara'a a Melehizedeka 'e 'ua tauturu iā'u 'ia 'ite i tō'u pūai 'e 'ua fa'auru iā'u nā roto i te hi'ora'a. 'Ua ha'api'i 'oia iā'u 'ia fāri'i i te mana 'e te itoito 'ia haere i te mau huru vāhi ato'a nō te tāvini i te Fatu. Era 'ē te tau tōna fa'aru'era'a mai, terā rā tē ha'amana'o noa nei ā vau iāna nō te mea 'ua toro mai 'oia i te rima nō te fa'ateitei iā'u i te taimē e mea mātāu 'ore noa ā vau i roto i autahu'ara'a a Aarona. 'Ua ha'api'i mai au i muri a'era ē, 'ua 'ite 'oia iā'u i ni'a i te hoē 'ē'a autahu'ara'a nō te mau hōpoi'a rahi atu a muri a'e, 'o tā'u i 'ore roa i māramarama i taua taimē ra.

'Ua rave ato'a tō'u metua tāne i te reira nō'u. 'Ua riro 'oia 'ei melo autahu'ara'a Melehizedeka 'aravihi 'e te pa'ari. I te hō'ē taimē 'ua ani te hō'ē 'āpōsetolo iāna 'ia pāpa'i i te hō'ē parau poto nō ni'a i tā te 'ihi fa'a'itera'a i te matahiti o te fenua. 'Ua pāpa'i maita'i 'oia i te reira, ma te 'ite ē, te tahi mau ta'ata 'o te tai'o i te reira, e 'itera'a pūai

tō rātou ē, e mea 'āpi a'e te fenua i tā te 'ihi e mana'o nei.

Tē ha'amana'o noa nei ā vau i te hōro'ara'a mai tō'u metua tāne i te parau tāna i pāpa'i ma te parau mai iā'u ē, « E Hal, tei roto ia 'oe te pa'ari vārua nō te 'ite ē, e hāpono ānei au i teie i te mau 'āpōsetolo 'e te mau peropheta ra. » 'Aita tā'u e nehenehe e ha'amana'o rahi roa i tei pāpa'ihia i ni'a i te 'api parau, terā rā, e ta'ita'i au ē a muri noa atu i te māuruuru tā'u i fāri'i nō te hō'ē melo tei mau i te Autahu'ara'a a Melehizedeka tei 'ite i roto iā'u i te pa'ari vārua o tā'u i 'ore e 'ite.

'E rave rahi matahiti i muri mai, i te hō'ē pō, i muri a'e i tō'u fa'atōro'ara'ahia 'ei 'āpōsetolo, 'ua pi'i mai te peropheta o te Atua iā'u 'e 'ua ani mai iā'u 'ia tai'o i te hō'ē parau tei pāpa'ihia nō ni'a i te ha'api'ira'a tumu a te 'Ēkālesia. 'Ua ao te pō tōna tai'ora'a i te mau pene o te hō'ē buka. 'Ua parau maira 'oia ma te 'ata : « E'ita tā'u e nehenehe e tai'o pauroa i teie. 'Eiaha 'oe e fa'afa'aea, 'e 'o vau rā, tē rave nei ia i te 'ohipa. » 'E i muri iho, 'ua parau mai 'oia i te mau parau fātata roa mai tā tō'u metua tāne i parau mai e rave rahi matahiti nā mua a'e : « Hal, 'o 'oe te ta'ata e ti'a ia tai'o i teie. E 'ite iho ā 'oe ē, e mea tano ānei 'ia ha'aparare i te reira. »

'Ua tupu ā te reira huru 'ohipa nō te hō'ē melo tei mau i te Autahu'ara'a a Melehizedeka tei fa'ateitei i te hi'ora'a 'e tei hōro'a i te ti'aturira'a, i roto i te hō'ē āru'i ta'urua 'orerora'a parau, pāturuhia e te 'Ēkālesia. 17ra'a tō'u matahiti, 'ua anihia mai iā'u 'ia paraparau i mua i te hō'ē naho'a rahi ta'ata. 'Aita roa atu vau i 'ite e aha te mea i tītauhia iā'u 'ia parau. 'Aita e parau tumu i hōro'ahia mai iā'u, nō reira 'ua fa'aineine au i te hō'ē a'ora'a tei hau 'ē roa i te mea tā'u i 'ite nō ni'a i te 'evanelia. 'A paraparau ai au, 'ua 'ite a'era vau ē, 'ua hape au. Tē ha'amana'o noa nei ā vau i tō'u mana'o nō ni'a i tō'u manuia 'ore i muri mai i tā'u a'ora'a.

'O Elder Matthew Cowley nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo te ta'ata a'o i muri iho 'e te hope'a ato'a. 'Ua riro 'oia 'ei ta'ata a'o fa'ahia-hia—teie herehia i roto i te 'Ēkālesia tā'āto'a. Tē ha'amana'o noa nei ā vau i tō'u

hi'ora'a atu i ni'a iāna nā ni'a atu i tō'u pārahira'a i piha'i iho i te terono.

'Ua ha'amata 'oia nā roto i te hō'ē reo pūai. 'Ua parau 'oia ē, 'ua fa'atupu ta'u a'ora'a i te mana'o i roto iāna ē, tei roto 'oia i te hō'ē 'āmui'ā rahi. 'Ua 'ata 'oia 'a parau ai 'oia i te reira. 'Ua pe'e 'ē terā mana'o manuia 'ore tō'u 'e 'ua monohia mai i te mana'o ti'aturi ē, 'e nehenehe au 'e riro mai i te hō'ē mahana mai tāna e mana'o nei ē, 'o te reira hoa tō'u huru.

Nō te ha'amana'ora'a o taua 'āru'i ra, tē tāmau noa nei ā vau i te toro maita'i i te tari'a 'ia paraparau mai te hō'ē taea'e tei mau i te autahu'ara'a a Aarona. Maoti terā 'ohipa tā Elder Cowley i rave nō'u, e ti'aturi noa vau e fa'aro'o mai au i te parau a te Atua. E mea varavara tō'u fāri'ira'a i te mana'o 'ino'ino, 'ua pinepine rā vau i te fāri'i i te mana'o māere, 'e e'ita tā'u e nehenehe 'eiaha e 'ata mai ia Elder Cowley.

E rave rahi mea e nehenehe e ha'apūai i tō tātou mau taea'e taure'are'a 'ia haere i mua i roto i te autahu'ara'a, terā rā āore e mea pūai atu māori rā tā tātou tauturura'a ia rātou 'ia fa'ahotu i te fa'aro'o 'e te ti'aturira'a ē, e nehenehe tā rātou e tūru'i i ni'a i te mana o te Atua i roto i tā rātou tāvinira'a autahu'ara'a.

E'ita taua fa'aro'o ra 'e taua ti'aturira'a ra e vai noa i roto ia rātou nā roto i te hō'ē noa iho taimē i te fa'ateiteira'ahia rātou e te hō'ē taea'e nō te autahu'ara'a a Melehizedeka, noa atu te 'aravihi rahi o teie taea'e nō te autahu'ara'a a Melehizedeka. Tītauhia 'ia aupuru i terā ti'ara'a 'ia tūru'i i ni'a i te reira mau mana nā roto e rave rahi fa'a'itera'a i te ti'aturira'a mai roto mai i te feiā tei mātau maita'i i te autahu'ara'a.

E tītau ato'a te mau taea'e e mau nei i te autahu'ara'a a Aarona i te fa'aitoitorā'a 'e i te fa'atitī'aifarora'a, i te mau mahana ato'a e i te mau hora ato'a paha, nō 'ō mai i te Fatu iho, nā roto i te Vārua Maita'i. E roa'a te reira ia rātou mai te mea ē, e fa'aoti rātou 'ia vai ti'amā noa i te reira. Tei te huru o te mau mā'itira'a tā rātou e rave.

Nō reira i tītauhia ia iā tātou ia ha'api'i nā roto i te hi'ora'a 'e te 'itera'a pāpū ē, e parau mau te mau parau a te ti'a fa'atere rahi o te autahu'ara'a a

Melehizedeka, 'oia ho'i, te ari'i Beniamina.⁵ E mau parau here tei fa'ahitihia nā roto i te i'oa o te Fatu nōna teie autahu'ara'a. 'Ua ha'api'i mai te ari'i Bēniamina i te mea e tītauhia ia tātou e vai vi'ivi'i 'ore noa ai tātou, e fāri'i ai tātou i te fa'aitoitorā'a 'e te fa'atitī'aifarora'a a te Fatu :

« 'Aita e ti'a iā'u 'ia fa'a'ite atu i te mau mea e hope roa a'e e hapa ai 'outou : 'ua rau te huru o te 'ē'a 'e te rāve'a, e tae atu ho'i i te rahi e 'ore ia e ti'a iā'u 'ia tai'o.

« 'O teie parau iti rā e ti'a iā'u 'ia parau atu ia 'outou na, 'ia 'ore 'outou 'ia hi'opo'a ia 'outou iho, 'e tā 'outou mau mana'o, 'e tā 'outou mau parau, 'e tā 'outou mau 'ohipa e rave ra, 'e e ha'apa'o ho'i i te mau fa'aue a te Atua ra, 'e e mau pāpū i te fa'aro'o i tei fa'aro'ohia e 'outou nō te taera'a mai o tō tātou Fatu ra, ē tae noa atu i te hope'a o tō 'outou ora nei, e pohe mau ia 'outou e ti'a ai. 'E tenāna, e te ta'ata ē, 'a ha'amana'o, 'ia 'ore 'ia pohe. »⁶

'Ua 'ite tātou pā'ato'a i te parau nō te mau ihe auahi a te 'enemi nō te mau parau ti'a tei tonohia mai mai te mata'i ri'ari'a i ni'a i te feiā 'apī e mau nei i te autahu'ara'a, tā tātou e here rahi nei. Nō tātou nei, e au rātou mai taua mau fa'a'ehau 'āpī ra, tei parau ia rātou iho ē, e mau tamaiti nā Helamana. E nehenehe rātou e ora, mai taua mau fa'ehau 'āpī ra, mai te mea ē, e pāruru rātou ia rātou iho, mai te au i tā te ari'i Bēniamina i fa'aitoito ia rātou.

'Aita te mau tamaiti a Helamana i fē'a'a. 'Ua 'aro rātou ma te itoito 'e 'ua upo'oti'a nō te mea 'ua ti'aturi rātou i te mau parau a tō rātou mau metua vahine.⁷ Tē ta'a ra ia tātou te mana o te fa'aro'o o te ho'ē metua vahine here. Tē hōro'a nei te mau metua vahine i taua pāturura'a rahi ra i tā rātou mau tamaiti i teie mahana. Tātou e mau nei i te autahu'ara'a, e nehenehe tā tātou, 'e 'ua tītauhia ia tātou 'ia 'āpiti i taua pāturura'a ra, tō tātou hina'aro tu'utu'u 'ore 'ia fa'aoti i te hōpoi'a ra, 'ia fa'afāriuhia ho'i tātou, e toro tātou i te rima nō te fa'aitoito i tō tātou mau taea'e.⁸

Tē pure nei au 'ia fāri'i te mau melo ato'a tei mau i te autahu'ara'a a Melehizedeka i te rāve'a tā te Fatu i pūpū mai :

« 'E mai te mea e pūai te hō'ē ta'ata i rotopū ia 'outou na i te Vārua ra, 'a tu'u atu iāna 'ia rave 'oia iāna 'o tei paruparu, 'ia ti'a iāna 'ia ha'amaita'ihia i roto i te ha'eha'a ato'a, 'ia riro ato'a 'oia 'ei mea pūai ato'a.

Nō reira, 'a rave ia rātou 'o tei fa'atōro'ahia i te autahu'ara'a iti i piha'i iho ia 'outou na, 'e 'a tono atu 'ia rātou nā mua ia 'outou nō te fa'aau i te mau taimē fāreireira'a, 'e nō te fa'aineine i te 'ē'ā, 'e 'ia ha'apa'o ho'i i te mau fa'aaura'a 'o te 'ore e ti'a ia 'outou iho 'ia ha'apa'o.

« Inaha, 'o teie ho'i te rāve'a nō ta'u mau 'āpōsetolo, i te mau mahana tahito ra, nō te fa'atupura'a i ta'u 'ēkalesia iā'u nei. »⁹

'Outou, e te feiā fa'atere nō te autahu'ara'a, 'e 'outou, e te mau metua tāne nō te mau melo tei mau i te autahu'ara'a a Aarona, e nehenehe tā 'outou e fa'atupu i te temēio. E nehenehe tā 'outou e fa'a'i i te 'āpapara'a o te mau peresibutero ha'apa'o i te feiā 'āpī tamāroa 'o te fāri'i i te pi'ira'a 'ia haere e poro i te 'evanelia 'e 'ia rave i te reira ma te ti'aturi. E 'ite 'outou e rave rahi o tā 'outou i fa'ateitei 'e i fa'aitoito 'ia vai ha'apa'o noa, 'ia fa'aipoipo ma te ti'amā i roto i te hiero, 'e i muri a'e, 'ia fa'ateitei 'e 'ia fa'aineine ia vetahi 'ē.

E'ita vau e rave i te mau fa'anahonahora'a fa'a'oa'ora'a 'āpī, te mau mātēria ha'api'ira'a ha'amaita'ihia, 'e 'aore rā, te mau rāve'a natira'a sōtiare maita'i a'e. E'ita te reira e tītau i te hō'ē pi'ira'a ta'a 'ē atu i tā 'outou e mau nei

i teieni. Nā te tapura'a 'e te fafau'a 'o te autahu'ara'a e hōro'a ia 'outou i te pūai, te mana, 'e te 'āvei'a. Tē pure nei au e hō'i 'outou i te fare 'e e tuatāpapa maita'i 'outou i te tapura'a 'e te fafau'a nō te Autahu'ara'a 'o te itehia i roto i Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau tuha'a 84.

Tē ti'aturi nei tātou pa'ato'a ē, e rahi atu te feiā 'āpi tamāroa e fāri'i i te mau 'itera'a mai ia Wilford Woodruff, 'ei melo tei mau i te autahu'ara'a a Aarona, tei ha'api'i i te 'evanelia 'a Iesu Mesia ma te mana fa'afāriu.

Tē pure nei au ia ti'a tātou i ni'a i tō tātou pi'ira'a nō te fa'ateitei ia vetahi 'ē nō te fa'aineine ia rātou i tā rātou tāvinira'a hanahana. Tē ha'amāuruuru nei au ma tō'u 'ā'au ato'a i te mau ta'ata nehenehe tei fa'ateitei iā'u 'e tei fa'a'ite mai iā'u nāhea 'ia here 'e 'ia fa'ateitei ia vetahi 'ē.

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, tē mau nei te peresideni Thomas S. Monson i te mau tāviri ato'a o te autahu'ara'a i ni'a i te fenua nei i teie taime. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, i roto i tōna orara'a tāvini tā'ato'a, 'ua riro 'oia 'ei hi'ora'a nō tātou i roto i te parau nō te fa'atorora'a i te rima nō te fa'ateitei ia vetahi 'ē 'ei melo tei mau i te autahu'ara'a Melehizedeka. Tē 'oa'oa ta'a 'ē nei au nō te huru 'oia i fa'ateitei iā'u e i fa'a'ite mai iā'u nāhea i te fa'ateitei ia vetahi 'ē.

Tē ora nei te Atua te Metua. 'O Iesu te Mesia. Nāna teie 'Ēkālesia 'e teie bāsileia. Nōna teie autahu'ara'a. 'Ua 'ite au i teie nō'u iho nā roto i te mana o te Varua Maita'i. Nā roto i te i'oa o te Fatu 'o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Wilford Woodruff, « The Rights of the Priesthood », *Deseret Weekly*, 17 nō māti 1894, 381.
2. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:30 ; 107:14.
3. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:17.
4. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 107:18-19.
5. Nō Alama 13:6-9 tē mana'ohia ra ē, 'ua mau te mau peropheta o te Buka a Moromona i te autahu'ara'a a Melehizedeka.
6. Mosia 4:29-30.
7. Hi'o Alama 56:47.
8. Hi'o Luka 22:32.
9. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:106-8.

Nā te peresideni Thomas S. Monson

Mau parau tumu 'e mau parau fafau

Ha'apa'o ana'e i tō tātou tino 'e tō tātou ferurira'a nā roto i te ha'apa'ora'a i te mau parau tumu i roto i te Parau pa'ari, e fa'anahora'a tei hōro'ahia mai e te ra'i.

I teie 'āru'i, e au mau taea'e, tē pure nei au nō te arata'ira'a a tō tātou Metua i te Ao ra 'a fa'a'ite ai au i ta'u a'ora'a ia 'outou.

I te matahiti 1833 ra 'ua hehe te Fatu i te peropheta Iosepha Semita i te hō'ē fa'anahora'a nō te ora maita'i. I roto teie fa'anahora'a i te 89ra'a o te tufa'a nō Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau, tei mātauhia i te parau te Parau pa'ari. Tē hōro'a nei te reira i te arata'ira'a ta'a

'ē nō ni'a i te mā'a e 'amu, ma tē 'ōpani nei ho'i i te fa'a'ohipara'a i te mau mea e ha'apēpē i te tino.

Ia rātou e ha'apa'o nei i te mau fa'auera'a a te Fatu 'e 'o tē ha'apa'o maita'i nei i te Parau pa'ari, 'ua parau-fafau-hia te mau ha'amaita'ira'a ta'a 'ē, i roto, tē vai nei te ora maita'i 'e te tāpe'a maoro atu ā.¹

'Aita i maoro a'enei, 'ua tai'o vau i te 'ā'amu o tē fa'a'ite roa nei i teie mau

parau fafau. E melo ha'apa'o maita'i 'o John A. Larsen nō te 'Ēkālesia, e tīa'i 'ōtī'a 'oia nō te fenua Marite tei tāvini i te tau nō te Tama'i Rahi II i ni'a i te pahi ra USS *Cambria*. I roto i te hō'ē 'arora'a i te fenua Philipino, 'ua parauhia mai rātou ē, e nu'u manureva tūpita 'e te ha'apohe e fātata maira. 'Ua fa'auehia rātou e ha'aviti i te horo 'ē. 'Ua reva a'ena ho'i te USS *Cambria*, 'ua 'ohi John 'e e toru hoa i tā rātou tauiha'a 'e 'ua horo atura i te pae taha-tai, penei a'e e fa'autahia rātou i ni'a i te hō'ē o te mau pahi e fa'areva ra. 'Aua'a a'e, tē tae mai nei te tahi kau nō te rave ia rātou, 'e 'ua tāpapa atura rātou i te pahi hōpe'a e fa'areva ra. I ni'a i terā pahi, tē horo haere ra te ta'ata 'ia fa'aru'e 'oi'oi rātou i terā vāhi, 'e te mea noa i noa'a ia rātou 'ia rave, 'o te taorara'a ia i te tahi taura 'e nā rātou e 'imi mai i te rāve'a nō te pa'uma i ni'a.

'E teie atura 'o John 'e tāna mātini radio toiaha i ni'a i tōna tua, tē tāre

noa ra i raro i teie taura 12 mētera, i te pae'au o teie pahi e fano ra i tua. 'Ua ha'amata 'oia i te huti iāna i ni'a, te hō'ē rima 'e te tahi rima, i 'ite ho'i 'oia ē, 'ia fa'aru'e tōna rima, e pohe mau ia 'oia. E maha mētera tāna i ta'uma, tē ahu mai ra tōna rima 'e tē māuiui ra. Nō tōna rohirohi 'ua mana'o roa 'oia ē, e'ita tōna rima e tāpe'a fa'ahou.

I roto i tōna paruparu, 'ua feruri John i tōna vaira'a 'e 'ua tuō ihora i te Atua i roto iāna, i te nā 'ōra'a ē, 'ua ha'apa'o noa 'oia i te ture no te Parau pa'ari 'e 'ua ora mā noa—'e teie roa te taima tāna e hia'ai nei i te mau ha'amaita'ira'a i parau-fafau-hia mai.

'Ua parau John i muri iho ē, i te otira'a tāna pure, e pūai rahi tei tae mai. 'Ua ha'amata fa'ahou 'oia i te pa'uma i ni'a i terā taura mai te huru ra tē rere ra 'oia. I te tāpaera'a 'oia i ni'a, 'aita tōna hutira'a aho i pūai roa—'aita hō'ē a'e rohirohi. 'Ua fāri'i mai 'oia i te mau ha'amaita'ira'a nō te ora maita'i

hau atu 'e nō te tāpe'a maoro, mai tei fafauhia i roto i te Parau pa'ari. 'Ua ha'amāuruuru 'oia i tōna Metua i te Ao ra, mai reira 'e i tōna orara'a tā'āto'a, nō teie pāhonora'a rāve'a hope'a i tāna pure nō te tauturu.²

E te mau taea'e, ha'apa'o ana'e i tō tātou tino 'e tō tātou ferurira'a nā roto i te ha'apa'ora'a i te mau parau tumu i roto i te Parau pa'ari, e fa'anahora'a tei hōro'ahia mai e te ra'i. Ma tō'u 'ā'au ato'a 'e tō'u vārua, tē fa'a'ite pāpū nei au nō te mau ha'amaita'ira'a hanahana e tīa'i ia tātou 'ia nā reira tātou. 'Ia riro ho'i te reira, tē pure nei au, i te i'oa o tō tātou Fatu 'e Fa'aora Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 89:18-21.
2. Hi'o John A. Larsen, i roto Robert C. Freeman and Dennis A. Wright, comps., *Saints at War: Experiences of Latter-day Saints in World War II* (2001), 350-51; fa'ati'ahia te fa'a'ohipara'a.

Nā te peresideni Thomas S. Monson

Te 'ē'a maita'i hope i te 'oa'oa

Tē fa'a'ite pāpū nei au nō teie hōrō'a rahi, te fa'anahora'a a tō tātou Metua nō tātou. 'O te 'ē'a maita'i hope 'e te hōē roa i te hau 'e te 'oa'oa.

E au mau taea'e, e au mau tuahine, i roto i teie pū 'āmui'a'a 'e nā te ao ato'a nei, 'ua māuruuru roa vau nō teie taimē e fa'a'ite i tō'u mau mana'o ia 'outou i teie po'ipo'i.

'A pae 'ahuru ma piti matahiti i teienei, i te 'āva'e tiurai 1964, 'ua tonohia vau i New York City i te taimē tē tupu ra te Fa'a'ite'itera'a rahi a te ao. Hōē mahana, i te po'ipo'i roa,

'ua haere atu vau i te vāhi fa'a'itera'a a te mōmoni. 'Ua nā mua ri'i noa vau i te hōē fa'a'itera'a o te hōho'a a te 'Ēkālesia, *Te ta'ata 'imi i te 'oa'oa*, e vauvaura'a nō ni'a i te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a, tei riro roa mai 'ei hōho'a mātauhia i roto i te 'Ēkālesia. 'Ua pārahi au i pīha'i iho i te hōē taure'are'a e 35 paha matahiti. 'Ua paraparau ri'i māua. E 'ere 'oia i te melo nō tā tātou 'Ēkālesia. Mohimohi a'era te mōri, 'e 'ua ha'amata te hōho'a.

'Ua fa'aro'o mātou i te ta'ata paraparau i te uira'a i nā uira'a rahi e uihia nei e te ta'ata ato'a : Nō hea mai au ? Nō te aha tei i'ō nei au ? I hea vau e haere ai 'ia fa'aru'e au i teie orara'a ? Pauroa te tari'a tei fa'afatafata maita'i nō te fa'aro'o i te mau pāhonora'a, 'e pauroa te mata tei hi'o pāpū i te mau hōho'a. E fa'a'itera'a nō tō tātou orara'a hou i te tāhuti tei hōro'ahia mai, nā reira ato'a te hōē tātarara'a nō tā tātou fā i ni'a i te fenua nei. 'Ua 'ite mātou i te fa'a'itera'a nō te fa'aru'era'a mai te hōē pāpā rū'au i te orara'a nei 'a tāhōē ai ma te hanahana i te feiā tāna i here 'e tei nā mua iāna i roto i te ao vārua.

I te hope'a o te reira fa'a'itera'a nō ni'a i te fa'anahora'a a tō tātou Metua i te Ao ra nō tātou, 'ua haere mū noa te ta'ata i rāpae, e rave rahi tei putapū i te poro'i o teie hōho'a. 'Aita te taure'are'a i pīha'i iho iā'u i ti'a. 'Ua ani au iāna e aha tōna mana'o nō ni'a i te fa'a'itera'a. Tāna pāhonora'a pāpū : « E parau mau te reira ! »

Tē fa'a'ite nei tā tātou mau misiōnare nō ni'a i te fa'anahora'a a tō tātou Metua i te Ao ra nō tō tātou 'oa'oa 'e tō tātou fa'aorara'a, nā te ao ato'a nei. E 'ere pauroa te ta'ata te fa'aro'o i teie poro'i hanahana, te fāri'i 'e te 'apo mai. Noa atu rā, e mau tāne 'e e mau vahine i te mau vāhi ato'a, mai teie hoa taure'are'a i te Fa'a'ite'itera'a rahi i New York, e fāri'i mai i te reira mau parau mau ma te tanu roa i tō rātou 'āvae i ni'a i te 'ē'a e arata'i ia rātou i te fare ma te pāpū. E tau i muri noa atu tō rātou orara'a.

Te ta'ata faufa'a rahi o te fa'anahora'a, 'o tō tātou iā Fa'aora, 'o Iesu Mesia. 'Aita tāna tusia tāra'ehara,

'ua mo'e ia te tā'ato'ara'a. Teie rā, 'aita i nava'i te ti'aturi-noa-ra'a iāna 'e i tāna misiōni. Titauhia 'ia 'ohipa tātou 'e 'ia ha'api'i ho'i, 'ia 'imi 'e 'ia pure, 'ia tātarahapa 'e 'ia ha'amaita'i ia tātou. Titauhia 'ia 'ite tātou i te mau ture a te Atua 'e 'ia ora i te reira. Titauhia 'ia fāri'i tātou i tāna mau 'ōro'a fa'aora. Mea nā reira noa e noa'a ai ia tātou te 'oa'oara'a mau 'e te mure 'ore.

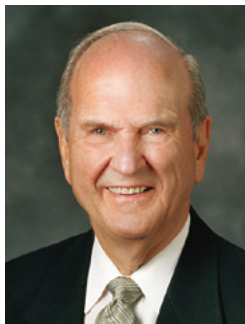
'Ua ha'amaita'ihia tātou, *tei ia tātou nei* te parau mau. E fa'auera'a nā tātou 'ia *fa'a'ite atu* i te parau mau. *Ora* ana'e i te parau mau 'ia noa'a ia tātou te mau mea ato'a a te Metua nō tātou. 'Aita e mea tāna e rave maori rā nō tō tātou maita'i. I pārau ho'i 'oia ē : « 'O teie ho'i ta'u 'ohipa 'e tō'u hanahana ho'i, 'ia fa'a-tupu i te tāhuti 'ore 'e te ora mure 'ore o te ta'ata nei ».¹

Mai te hōhōnu o tō'u vārua, 'e ma te ha'eha'a, tē fa'a'ite pāpū nei au nō teie hōro'a rahi, te fa'anahora'a a tō tātou Metua nō tātou. 'O te 'ē'a maita'i hope 'e te hō'ē roa i te hau 'e te 'oa'oa, i'ō nei 'e i te ao nō muri mai.

Tō'u mau taea'e 'e mau tuahine, tē fa'aoti nei au 'e tē vaiiho nei ho'i i tō'u here 'e ta'u ha'amaita'ira'a, 'e tē nā reira nei au i te i'oa o tō tātou Fa'aora 'e Tāra'ehara, 'oia ho'i 'o Iesu Mesia, 'āmene. ■

NOTA

1. Mose 1:39.

Nā te peresideni Russell M. Nelson

Peresideni nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

Te 'oa'oa nō te oraora i te pae vārua

Tei n'ia te fa'atumura'a o tō tātou orara'a ia Iesu Mesia 'e i tāna 'evanelia, 'ei reira te 'oa'oa e tae mai ai noa atu te mea e tupu ra—'aore rā 'aita e tupu ra—i roto i tō tātou orara'a.

E au mau taea'e, e au mau tuahine, i teie mahana e parau atu vau nō te hō'ē parau tumu e tāviri ho'i nō te oraora i te pae vārua. E parau tumu te riro mai 'ei mea faufa'a rahi 'a rahi noa ato'a ai te mau 'ati 'e te mau 'ohipa ma'au 'ati a'e ia tātou.

'O teie te mau mahana hope'a, nō reira, 'eiaha hō'ē o tātou e hitimahuta

atu 'ia 'ite tātou i te mau tohura'a tē tupu ra. E hui peropheta mai ia Isaia, Paulo, Nephi 'e Moromona tei 'ite ātea e tae mai terā tau 'ati rahi,¹ 'oia ho'i i tō tātou nei anotau e 'ārepurepu te ao tā'ātoa,² e riro te ta'ata nei « 'ei mi'imi'i... e aroha 'ore... 'e te hina'aro i te mau mea e navenave ai ra 'aore hina'aro i te Atua »,³ 'e e riro ho'i e rave

rahi 'ei tāvini nā Sātane 'o te fa'ati'a i tāna 'ohipa.⁴ 'Oia mau, tē tō nei tātou i « te mau tāvana o teie nei ao pōiri, 'e te mau vārua 'Tino i te reva nei ».⁵

'A pa'uma noa ai te mau tama'i i rotopū i te mau fenua, 'a taparahi mehameha noa ai nā feiā ha'amehameha i tei hara 'ore, 'e 'a rahi noa ai te petara'a i roto i te mau mea ato'a, i roto i te tapiha'ara'a 'e tae roa atu i te fa'aterera'a hau, e aha te nehenehe e tauturu ia tātou ? E aha te nehenehe e tauturu ia tātou tāta'itahi i roto i tā tātou iho mau tāffira'a 'e te mau tāmatara'a 'eta'eta i te orara'a nei, i teie mau mahana hope'a nei ?

'Ua ha'api'i mai te peropheta Lehi i te hō'ē parau tumu nō te oraora i te pae vārua. Nā mua roa e hi'o ana'e i tōna orara'a : 'Ua hāmani-'ino-hia 'oia nō te porora'a 'oia i te parau mau i Ierusalem, 'e 'ua fa'auehia 'oia e te Fatu e fa'aru'e i tāna faufa'a 'e e horo 'e tōna 'utuāfare i roto i te medebara. 'Ua ora 'oia i raro a'e i te fare 'ie 'e 'ua oraora i te mā'a e 'itehia i ni'a i te tere i terā tāpaera'a 'ite-'ore-hia, 'e 'ua hi'o 'oia e piti tamāroa tāna, 'o Lamana 'e Lemuela, i te 'orure-hau-ra'a i te mau ha'api'ira'a a te Fatu 'e i te tūpa'ira'a i tō rāua nā taea'e 'o Nephi 'e Samu.

Pāpū maita'i ē, 'ua ta'a ia Lehi te pāto'ira'a, te ahoaho, te 'ā'au 'oto, te māuiui, te ta'a 'ore 'e te 'oto. Noa atu rā, 'ua fa'ahiti itoito 'oia ma te pāpū roa i teie parau tumu mai tei heheuhia mai e te Fatu : « Tē vai nei te mau ta'ata 'ia noa'a tō rātou 'oa'oa ».⁶ 'A hi'o na pa'i ! 'Ua rau te mau parau nō te fa'ata'a i te huru 'e te fā o tō tātou orara'a i te tāhuti nei, 'e 'ua mā'iti rā 'oia i te parau 'oa'oa !

'Ua 'i roa te orara'a i te mau huru ti'oira'a 'e te mau puromu 'ōpanihia, te mau fifi 'e te mau tāmatara'a. Pāpū roa paha e taime 'ua fātata te pe'ape'a, te māuiui rahi 'e te taiā i te ha'amou ia tātou tāta'itahi. 'E tei 'ō nei rā tātou nō te 'oa'oa ?

'Ē ! E e mea pāpū te pāhonora'a ! E nāhea rā ho'i te reira ? 'E e aha te ti'a 'ia rave nō te tītau i te 'oa'oa tā te Metua i te Ao ra i fa'aherehere nō tātou ?

'Ua hōro'a mai Eliza R. Snow, te piti o te peresideni rahi nō te Sōtaiete Tauturu, i teie pāhonora'a fa'ahia. Nō te

fa'auera'a mana hā'iri'iri e ha'amou i te mau mōmoni i Missouri, i te ha'amatarara'a o te tau to'eto'e 'e te rohirohi roa nō 1838,⁷ 'ua horo 'ē 'oia 'e te tahi Feiā Mo'a i rāpae i terā tuha'a fenua. I te hō'ē pō, 'ua fa'aea te 'utuāfare o Eliza i roto i te hō'ē fare rā'au nā te mau tūtūhorā feiā mo'a. 'Ua tātātarahia te rahira'a o te pate o te mau papa'i rā'au nō te auahi e rātou tei nā mua mai, nō reira e mau ārea nā rotoroto i te papa'i rā'au e ō roa mai te mimi 'ia ne'e nā roto. E mea putaputa te to'eto'e, 'e 'ua pa'ari roa tā rātou mā'a.

I taua pō ra, e 80 ta'ata tei ha'aputupu i roto i terā fare rā'au, e 6 mētera taea noa. Te rahira'a 'ua pārahi noa 'aore rā 'ua ti'a noa ē ao noa atu 'ia māhahana rātou. I rāpae, 'ua ha'aputupu te hō'ē pupu tāne i piha'i iho i te hō'ē auahi ura, 'e 'ua hīmenemene i te mau hīmene 'e 'ua tunu pa'a i te tahi 'ūmara tei pa'ari roa i te to'eto'e. 'Ua pāpa'i Eliza : « 'Aita hō'ē a'e amuamura'a—e mea poupou te tā'ato'ara'a, 'e 'āhani e ta'ata 'ē i nā reira mai, e mana'o 'oia ē, e mau rātere 'ana'anatae teie e 'ere i te pupu ti'avaruhia e te tāvana ».

E mana'o 'ana'anatae tei 'itehia i roto i terā fa'ati'ara'a a Eliza nō taua ahiahi rohirohi ra 'e te puta to'eto'e. Tē parau ra 'oia : « 'Ua riro te reira 'ei 'āru'i poupou. 'Aita atu e ta'ata maori rā te feiā mo'a 'o te nehenehe e 'oa'oa noa atu te mea e fa'aruruhia nei ».⁸

Te reira mau ! E nehenehe te feiā mo'a e 'oa'oa noa atu te mea e fa'aruruhia nei. E nehenehe te 'oa'oa e tae mai noa atu e mahana au 'ore noa atu, e hepetoma au 'ore, e matahiti au 'ore !

E au mau taea'e, e au mau tuahine, te 'oa'oa e tae mai, 'aore re'a nō te mea e fa'aruruhia nei, pauora rā nō te mea i ni'a iho e fa'atumuhia ai tō tātou orara'a.

Tei ni'a te fa'atumura'a o tō tātou orara'a i te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a a te Atua, tā te peresideni Thomas S. Monson i haapii noa a'enei ia tātou, 'e ia Iesu Mesia 'e i tāna 'evanelia, 'ei reira te 'oa'oa e tae mai ai noa atu te mea e tupu ra—'aore rā 'aita e tupu ra—i roto i tō tātou orara'a. Nō 'ō mai iāna 'e nōna te 'oa'oa e tae mai ai. 'O 'oia te tumu o te 'oa'oa ato'a. E putapū tātou i te reira i te tau Noela 'a hīmene ai « 'Ua tae mai te Mesia ».⁹ E nehenehe ato'a e putapū i te reira i te roara'a o te matahiti. Nō te Feiā Mo'a i te mau Mahana Hope'a Nei, te 'oa'oa, 'o Iesu Mesia 'ia !

Terā te tumu e fa'aru'e ai tō tātou mau misiōnare i tō rātou fare nō te poro i tāna 'evanelia. E 'ere tā rātou fā te fa'arahira'a i te nūmera o te mau melo o te 'Ēkālesia. 'Aita, tē ha'api'i nei tō tātou mau misiōnare 'e te bāpetizo nei ho'i¹⁰ nō te fa'atae i te 'oa'oa i te ta'ata 'ati a'e i te ao !¹¹

'A pūpū ai te Fa'aora i te hau « 'o tei hau 'ē atu i te 'ite ta'ata nei »,¹² 'ua pūpū ato'a 'oia i te pūaira'a, te hōhonura'a 'e te 'ā'anora'a 'oa'oa e'ita te ferurira'a ta'ata 'e te tāhuti e hāro'aro'a. 'Ei hi'ora'a, 'ia hi'ohia, e'ita e nehenehe e 'oa'oa 'ia ro'ohia tā 'oe tamari'i i te ma'i e'ita e ora 'aore rā 'ia 'ere 'oe i te 'ohipa 'aore rā 'ia ha'avare tō 'oe hoa fa'aipoipo ia 'oe. 'O te reira mau rā te 'oa'oa tā te Fa'aora e pūpū nei. E mea tāmau tāna 'oa'oa, ma te ha'apāpūra'a ē, « e vai poto noa mai tō 'oe... mau 'ati »¹³ 'e e ha'amo'ahia te reira nō tō tātou maita'i.¹⁴

Nahea ia tātou i te tītau i terā 'oa'oa ? E nehenehe e ha'amata i « te hi'o mata atu ia Iesu, i te tumu 'e te fa'aoti i tō tātou fa'aro'o »¹⁵, « i tō mau mana'o ato'a ».¹⁶ E nehenehe tā tātou e ha'amaita'i iāna i roto i tā tātou mau pure 'e nā roto i te ha'apa'ora'a i te mau fafauara'a

tā tātou i rave iāna 'e tō tātou Metua i te Ao ra. 'A pāpū noa ai tō tātou Fa'aora ia tātou nei 'e 'a tāparu noa ai tātou 'ia hōro'ahia mai tāna 'oa'oa, e rahi mai tō tātou 'oa'oa.

E mana rahi tō te 'oa'oa, 'e e fa'atae te fa'atumura'a i ni'a i te 'oa'oa i te mana o te Atua i roto i tō tātou orara'a. I roto i te mau mea ato'a, 'o Iesu Mesia te hi'ora'a maita'i hope, « 'o tei fa'a'oroma'i i te satauro... i te [oa'oa] i tu'uhia mai i mua i tāna aro ». ¹⁷ 'A feruri na ! Nō te fa'a'oroma'i i te 'ohipa ri'ari'a roa a'e tei tupu a'enei i ni'a i te fenua nei, 'ua rōtahi tō tātou Fa'aora i ni'a i te 'oa'oa !

'E e aha ho'i terā 'oa'oa i tu'uhia i mua i tāna aro ? Pāpū ē, tei roto te 'oa'oa nō te tāmāra'a, te fa'aorara'a i te māuiui 'e te ha'apūaira'a ia tātou ; te 'oa'oa nō te 'aufaura'a i te mau hara o te ta'ata ato'a e tātarahapa ; te 'oa'oa nō te roa'ara'a nō 'outou 'e nō'u, te ho'ira'a i te fare—ma te mā 'e te ti'amā—nō te 'ora 'e tō

tātou nau metua i te ra'i 'e te 'utuāfare.

Mai te peu e rōtahi tātou i ni'a i te 'oa'oa e tae mai ia tātou, 'e i tei herehia, e aha te mau mea e nehenehe tā tātou e fa'a'oroma'i, i teienei rā e mea teima-ha 'e te māuiui 'e te mata'u 'e te tano 'ore 'e te rāve'a 'ore paha ?

'Ua rōtahi te hō'ē metua tāne ataata i te pae vārua i ni'a i te 'oa'oa nō te mārā'a 'e te 'āfarora'a 'e te Fatu—te 'oa'oa nō te matarara'a te mana'o hapa 'e te ha'amā—'e te 'oa'oa nō te mana'o hau. Maoti te reira, 'ua noa'a mai iāna te itoito e fa'a'ite pauroa i tāna vahine 'e i te 'episekōpo nō ni'a i tōna fifi i te hōho'a faufau 'e te tai'atara'a tei faahope'a. I teienei, tē rave ra 'oia i te mau parau a'o ato'a e hōro'a tōna 'episekōpo 'ia rave 'oia 'e tē tūtava nei ho'i ma tōna 'ā'au ato'a 'ia noa'a fa'ahou mai te ti'aturira'a o tāna vahine iti.

'Ua rōtahi te hō'ē tamāhine 'āpī i ni'a i te 'oa'oa nō te vai-mā-noa-ra'a

i te pae 'āpeni nō te tauturu iāna i te fa'a'oroma'i i te fa'ao'ō'ora'a a te mau hoa, 'a fa'aru'e ai 'oia i te hō'ē 'ohipa tuiro'o 'e te fa'ahia'amu, 'e te ataata rā i te pae vārua.

E tāne e fa'a'ino noa i tāna vahine 'e 'o te riri 'ū'ana i ni'a i tāna mau tamari'i tei rōtahi i ni'a i te 'oa'oa nō te vai-ti'amā-ra'a nō te Vārua Maita'i 'ei hoa tāmāu nōna. Maoti teie rōtahira'a 'oia i ha'apae ai i te ta'ata tino nei, ¹⁸ tāna i mähōhā pinepine na, 'e 'ua rave i te mau taurira'a i hina'arohia.

Nō parau noa a'enei te tahi hoa 'ohipa iā'u nō ni'a i tāna mau tāmataraa teimaha piti 'ahuru matahiti te maoro. 'Ua parau 'oia, « 'Ua haapii au i te māuiui ma te 'oa'oa. 'Ua horomi'ihia tō'u māuiui i roto i te 'oa'oa i te Mesia ra ». ¹⁹

E aha tā tātou e nehenehe e fa'a'oroma'i 'a rōtahi ai tātou i ni'a i te 'oa'oa « i tu'uhia i mua » ia tātou ? ²⁰ E aha te tātarahapara'a e roa'a i reira ? E aha te paruparu e riro mai 'ei pūai ? ²¹ E aha te fa'autu'ara'a e riro mai 'ei ha'amaita'ira'a ? ²² E aha te mau pe'a-pe'a 'e te mau 'ati ato'a e riro mai 'ei maita'i nō tātou ? ²³ 'E e aha te tāvinira'a fifi nō te Fatu e noa'a ia tātou 'ia rave ? ²⁴

'A rōtahi itoito ai tātou i ni'a i te Fa'aora 'e 'a pe'e tātou i tōna hi'ora'a 'ia fa'atumu i ni'a i te 'oa'oa, e ti'a ato'a ia tātou 'ia 'ape i te mau mea e tāpe'a i tō tātou 'oa'oa. Ha'amana'o ia Korihora, te Aneti-Mesia ? 'Ua tūtuha haere Korihora i te mau mea hape nō ni'a i te Fa'aora, 'ua haere i terā vāhi 'e terā vāhi ē i mua atura i te hō'ē tahu'a rahi tei ani iāna : « E aha te mea 'oe i hāhaere noa ai i te ha'api'ora'a i te mau 'ē'a o te Fatu ? E aha atu ho'i 'oe i ha'api'i ai i teie nei feiā ē, 'aita e Mesia tē tae mai, e fa'a'orehia ai tō rātou 'oa'oa ? » ²⁵

Pauroa te mau mea e pātō'i i te Mesia 'e tāna ha'api'ira'a tumu, e tāpe'a ia i tō tātou 'oa'oa. 'O te mau 'ite hōhonu ato'a ia o te ta'ata nei, tei parare roa nā ni'a i te 'itenati 'e te mau blog, 'o tē rave roa nei ho'i mai ia Korihora te huru. ²⁶

Mai te peu e fāriu tātou i ni'a i te ao ma te peu e i tāna mau rāve'a nō te 'oa'oa, ²⁷ e'ita roa atu tātou e 'ite i te 'oa'oa. E ti'a paha i te ta'ata parau ti'a 'ore i te 'ite e nūmera mana'o pūai i te 'ā'au 'e te au rahi, 'aita rā te 'oa'oa ! ²⁸

E tao'a hōro'a te 'oa'oa nō tei ha'apa'o maita'i.²⁹ E tao'a hōro'a e tae mai nā roto i te tāmatara'a, ma te hina'aro pāpū, 'ia ora i te orara'a parau ti'a, mai tei ha'api'ihia mai e Iesu Mesia.³⁰

'Ua ha'api'i mai 'oia nāhea e roa'a ai te 'oa'oa. 'Ia mā'iti tātou i te Metua i te Ao ra 'ei Atua nō tātou³¹ 'e 'ua nehe-nehe tā tātou e putapū i te tāra'ehara a te Fa'aora i roto i tō tātou orara'a, e 'i'ia tātou i te 'oa'oa.³² I te mau taime ato'a e aupuru tātou i tō tātou hoa fa'aipoipo 'e e arata'i i tā tātou mau tamari'i, i te mau taime ato'a e fa'a'ore tātou i te hapa a vetahi 'ē 'aore rā e ani i te fa'a'orera'a hara, e nehenehe tātou e putapū i te 'oa'oa.

I te mau mahana ato'a e mā'iti tātou e ora i te mau ture turetiera, i te mau mahana ato'a e ha'apa'o tātou i tā tātou mau fafaua'a 'e e tauturu ia vetahi 'ē 'ia nā reira, e 'oa'oa ia tātou.

Fa'aro'o maita'i na i teie mau parau a te Salamo : « 'Ua tu'u vau ia Iehova 'ei mua iā'u ; tei ta'u rima 'atau 'oia, e 'ore au e 'āueue... E riro... te 'ira'a o te 'oa'oa i mua i [tōna] aro ».³³ 'Ia ō teie parau tumu i roto i tō tātou 'ā'au, e riro te mahana tāta'itahi 'e te mau mahana ato'a 'ei mahana 'oa'oa 'e te poupou.³⁴ Tē fa'a'ite pāpū nei au i te reira nā roto i te i'oa mo'a o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o 2 Timoteo 3:1-5.
2. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 45:26 ; 88:91.

3. 2 Timoteo 3:2-4.
4. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 10:5.
5. Ephesia 6:12.
6. 2 Nephi 2:25.
7. 'Ua hōro'a te tāvana nō Missouri, 'o Lilburn W. Boggs, i te fa'auera'a mana e ha'amou i te mau mōmoni i te 27 nō 'atopa 1838 (hi'o *Te Mau Ha'api'ira'a a te Mau Peresideni o te 'Ekālesia : Iosepha Semita* [2007], 399).
8. Hi'o Eliza R. Snow, i roto Edward W. Tullidge, *The Women of Mormondom* (1877), 145-46.
9. « 'Ua tae mai te Mesia », *Te mau hīmene*, n°118.
10. Tē rave ra te mau misiōnare mai tā te Fatu i fa'āue : e poro rātou, e ha'api'i 'e e bāpetizo nā roto i tōna i'oa (hi'o Mataio 28:19 ; Mareko 16:15 ; Moromona 9:22 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 68:8 ; 84:62 ; 112:28). I roto i tāna pure ārai, 'ua parau Iesu i tōna tā'amura'a i te 'oa'oa o tōna mau pipi. 'Ua parau 'oia : « Tē parau nei au i teie nei mau parau i te ao nei 'ia tia roa tō rātou 'oa'oa iā'u » (Ioane 17:13 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia).
11. Hi'o Alama 13:22.
12. Filipi 4:7.
13. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 121:7.
14. Hi'o 2 Nephi 2:2.
15. Hebera 12:2.
16. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 6:36.
17. Hebera 12:2.
18. Hi'o Mosia 3:19. Nota : E 'ere te « ta'ata tino » i te 'enemi noa nō te Atua ; e 'enemi ato'a 'oia nō tāna vahine 'e tāna mau tamari'i.
19. Hi'o Alama 31:38.
20. Hebera 12:2.
21. Hi'o Etera 12:27.
22. Hi'o Hebera 12:6.
23. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 122:7.
24. Hi'o Mataio 19:26 ; Mareko 10:27.
25. Alama 30:22. 'Ua 'i te Buka a Moromona i te mau hi'ora'a nō te mau tāne 'e te mau vahine tei 'oa'oa 'e tei poupou nō te

- mā'itira'a e pe'e ia Iesu Mesia.* Pauroa te tahi atu mau mā'itira'a, mai ia Korihora, e arata'i ia i te hope'a i te ha'amoura'a.
26. *Parau fa'a'ino*, te aura'a ra e fa'ahōhō'ara'a hape, 'ua fa'ata'ahia 'ei fa'ahitira'a parau hape 'e te tōtōvā nō te fa'a'ino i te ro'o o te hō'ē ta'ata 'aore rā te hō'ē mea. 'Ua tupu te parau fa'a'ino i te pu'e mahana nō Korihora, 'e tē tupu ra i teieni. 'Ua parau te peropheta Iosepha Semita nō te vi-'ore-ra'a o te 'Ekālesia, i mua ato'a i te parau fa'a'ino. 'Ua parau 'oia : « 'Ua fa'ati'ahia te reva nō te parau mau, 'aore roa e rima vi'ivi'i e nehenehe e tāpe'a i te 'ohipa 'ia haere i mua ; e 'ū'ana paha te mau hāmani-'ino-ra'a, e 'āmui paha te mau ta'ata 'Tino, e 'āmui paha te mau nu'u, e fa'ahitihia paha te mau parau ha'avare, e haere noa rā te parau mau a te Atua i mua, ma te mata'u 'ore, ma te hanahana, 'e te ti'amā, ē tae noa atu i te taime 'ua tomo atu te reira i roto i te mau fenua ato'a, 'ua tae atu te reira i te mau tuha'a fenua ato'a, 'ua parare te reira i roto i te mau hau ato'a, 'e 'ua fa'aro'ohia te reira e te mau ta'ata ato'a, ē tae noa atu 'ua hope te mau 'ōpuara'a a te Atua i te fa'atupuhia 'e 'a parau mai ai 'o Iehova Rahi ē 'ua oti te 'ohipa » (*Te mau ha'api'ira'a : Iosepha Semita*, 505).
 27. Tē ha'api'i nei te ao ē, nā te ho'ora'a i te mau mea e fa'atae i te 'oa'oa. 'E mai te mea 'aita e haere ra, 'a ho'o fa'ahou mai ! Tē ha'api'i ato'a nei 'oia ē, e nehenehe e hara e tae ai i te 'oa'oa. 'E mai te peu 'aita e haere ra, 'a hara rahi atu ā ! Tei parauhia, 'oia ho'i, tei te tapera'a o te ānuanua nō te fa'a'ana'anataera'a te pāni nō te 'oa'oa. E 'ere i te parau mau !
 28. 'Aita i roto i teie nei ao 'aore rā i te ao a muri a'e.
 29. Te feiā mo'a parau ti'a « tei fa'a'oroma'i i te hāmani 'ino o tō teie nei ao... e pārahi ia rātou i te bāsileia o te Atua... 'e 'i ho'i rātou i te 'oa'oa ē a muri noa atu » (2 Nephi 9:18).
 30. 'Ei hi'ora'a, hi'o 2 Nephi 27:30 ; Alama 27:16-18.
 31. Hi'o 1 Nephi 17:40.
 32. Hi'o Mosia 4:2-3.
 33. Salamo 16:8, 11.
 34. Hi'o Isaia 35:10 ; 2 Nephi 8:3.

Nā Elder Peter F. Meurs
Nō te Hitu 'Ahuru

E tauturu te 'ōro'a ia tātou 'ia riro 'ei ta'ata mo'a

Feruri i teie e pae rāve'a e fa'arahi i te maita'i e te mana nō tō tātou haere-pinepine-ra'a e rave i te 'ōro'a mo'a nō te pāne 'e te pape

Tē hō'ē ha'amana'ora'a rahi o tō'u 'āpīra'a, 'o te mau purera'a 'ōro'a 'ia i fa'atupuhia i tō mātou 'utuāfare i Warrnambool, i Auteraria. 10 'aore rā 15 ta'ata e haere mai i tō mātou 'āma'a, e toru ta'ata te mau i te autahu'ara'a 'e pinepine nā tō'u metua tāne e ha'amaita'i i te pāne 'e i te pape. Tē ha'amana'o ra vau i tō'u huru 'a tai'o māite ai 'oia ma te ha'eha'a i te mau parau o nā pure o te 'ōro'a mo'a. Pinepine tōna reo i te rūrū 'a putapū ai 'oia i te Vārua. 'E i te tahi mau taime, e fa'aea ri'i 'oia nō te tamarū iāna 'a fa'aoti atu ai i te pure.

Mai te mau tamari'i e pae matahiti, 'aita vau i ta'a pauroa i te mea e parauhia ra 'e te 'ohipa e ravehia ra, 'ua 'ite rā vau ē, tē tupu ra te hō'ē ohipa ta'a 'ē mau. 'Ua nehenehe tā'u e fa'ari'i i te fa'aurura'a hau 'e te tāmāhana-hana a te Vārua Maita'i 'a feruri ai tō'u metua tāne i tō te Fa'aora here nō tātou.

'Ua ha'api'i te Fa'aora : « 'E e nā reira 'outou ma te fa'aea 'ore i te tātarahapa, 'e te bāpetizohia ho'i i tō'u ra i'oa : 'e e rave 'outou i te reira ma te ha'amana'o i tō'u ra toto, 'o tei ha'amani'ihia nā 'outou, 'ei fa'a'itera'a atu i te Metua

ē, tē ha'amana'o na 'outou iā'u ma te tu'utu'u 'ore ». 'E 'ia ha'amana'o 'outou iā'u ma te tu'utu'u 'ore, e vai noa ta'u Vārua i roto ia 'outou i reira » (3 Nephi 18:11).

Tē ani nei au ia tātou pā'āto'a 'ia feruri i teie e pae rāve'a e fa'arahi i te maita'i 'e te mana nō tō tātou haere-pinepine-ra'a e rave i te 'ōro'a mo'a nō te pāne 'e te pape, e 'ōro'a ho'i e tauturu ia tātou 'ia riro 'ei ta'ata mo'a.

1. Fa'aineine hou i te sābati

E nehenehe tā tātou e fa'aineine ia tātou nō te 'ōro'a nā mua roa 'ino te purera'a 'ōro'a e ha'amata ai. E nehenehe te mahana mā'a e riro 'ei taime maita'i nō te feruri i tō tātou haerera'a i mua i te pae vārua 'e i tā tātou fa'aineinera'a.

'Ua riro te orara'a tāhuti nei 'ei o faufa'a rahi i roto i tō tātou tere nō te rirora'a mai tō tātou Metua i te Ao ra te huru. E mea tītauhia 'ia vai te 'ati 'e te tāmatarā'a, 'o tē hōro'a nei ia tātou i te mau rāve'a 'ia tau'i 'e 'ia tupu i te rahi. 'Ua ha'api'i te ari'i Beniamina ē : « te ta'ata tino nei, 'o te 'enemi ia o te Atua... 'e e 'enemi ho'i a muri ē a muri noa atu : 'āre'a 'ia auraro 'oia i te parau a te Vārua Maita'i, 'e 'ia fa'aru'e i te mau peu a te ta'ata tino nei, 'e 'ia riro 'ei ta'ata mo'a nā roto i te tāra'ehara a te Mesia ra te Fatu » (Mosia 3:19). Tē hōro'a nei te haere-pinepine-ra'a e rave i te 'ōro'a mo'a i te hō'ē taime tano nō te hōro'a hope roa i tō tātou 'ā'au 'e te vārua i te Atua.

I roto i tā tātou fa'aineinera'a, e 'ā'au tātarahapa tō tātou 'ia fa'a'ite tātou i tō tātou māuruuru nō te tāra'ehara a te Mesia, 'ia tātarahapa ho'i i tā tātou mau hape 'e tō tātou mau paruparu, 'e 'ia ani tātou i tā te Metua tauturura'a i ni'a i teie tere tāmāu nō te rirora'a mai iāna ra. E nehenehe atu ai tātou e tīa'i maoro i teie taime tā te 'ōro'a mo'a e hōro'a mai nō te ha'amana'o i tāna

tusia 'e nō te fa'a'āpī i tā tātou mau 'euhe i te tā'āto'ara'a o te mau fafaua'a tā tātou i rave.

2. Tae nā mua i te hora

E nehenehe tā tātou ravera'a i te 'ōro'a 'ia ha'amaita'ihia mai te mea e tae tātou nā mu'a roa i te hora 'a feruri hōhonu atu ai i te taimē nō te pehe 'ōmuara'a.

'Ua ha'api'i te peresideni Boyd K. Packer : « 'Ua riro te pehe ha'amatarā'a, 'ia ha'uti-marū-ana'e-hia, 'ei mā'a vārua. E tītau te reira i te fa'aurura'a ».¹ Mai tā te peresideni Russell M. Nelson e ha'amāramarama nei : « E 'ere i te taimē nō te 'āparau 'aore rā nō te hōro'a i te mau poro'i, e taimē rā nō te 'ōreromo'o (méditer) i roto i te pure 'a fa'aineine ai te mau ta'ata fa'atere 'e te mau melo nō te 'ōro'a, i te pae vārua. »²

3. Himene 'e ha'api'i mai roto mai i te mau parau o te hīmene 'ōro'a

E tuha'a faufa'a rahi ta'a 'ē te hīmene 'ōro'a nō te taimē 'ōro'a. E fa'ateitei te pehe i tō tātou mau mana'o e mau 'ā'au. E fa'arahi atu ā te hīmene 'ōro'a i te fa'aurura'a mai te mea e fa'atumu tātou i ni'a i te mau ta'o 'e tae noa atu i te ha'api'ira'a tumu mana rahi e ha'api'ihia. Tē ha'api'i rahi nei tātou nā roto i te mau parau mai « 'ei ha'amana'ora'a i tō tino tei mamae nō mātou »,³ « 'Ia hi'opo'a tātou nei i te 'ā'au : e au ānei ? »,⁴ « 'e tōna here 'e te aroha mau ! »⁵

'A hīmene ai tātou 'ei fa'aineinera'a nō te rave i te pāne 'e te pape, e nehenehe te mau parau e riro 'ei tuha'a nō te 'euhera'a i te fafaua'a. 'A feruri, i teie i muri nei : « Tē here nei mātou ia 'oe, e te Fatu, 'ua māuruuru tō mātou 'ā'au. E haere mātou i tō haere'a mo'a ».⁶

4. Feruri hōhonu ma te vārua i te mau pure o te 'ōro'a (Hi'o Moroni 4-5)

'Eiaha e fa'aro'o noa i te mau parau mātauhia o nā pure 'ōro'a, e feruri maoti rā ma te vārua 'e e ha'api'i rahi atu ā tātou 'e e putapū rahi atu ā ho'i i te ferurira'a i te mau fafaua'a 'āpe'ehia e te mau ha'amaita'ira'a i roto i te reira mau pure mo'a.

'Ua ha'amaita'ihia te pāne 'e te pape nō te ha'amo'a i tō tātou mau vārua. E fa'aha'amana'o mai te reira i te tusia o te Fa'aora 'e nāna e tauturu ia tātou 'ia riro 'ei ta'ata mo'a.

Tē fa'ata'a nei teie mau pure ē, e 'amu tātou i te pāne nō te ha'amana'o i te tino o te Tamaiti ra, 'o tei hōro'a iāna iho 'ei ho'o 'ei fa'ati'a i te tā'āto'a i te ti'a-fa'ahou-ra'a, 'e e inu tātou i te pape nō te ha'amana'o i te toto o te Tamaiti i ha'amani'i-hua-hia

nō tātou 'ia fa'aorahia mai te mea e tātarahapa tātou.

I roto i terā nā pure, e ha'amata te mau fafaura'a ma te parau « e ti'a ia rātou » (Moroni 4:3). E mana fāito rahi ho'i e vai ra nō tātou i roto i teie parau. 'Ua ti'a ānei ia tātou 'ia tāvini 'e 'ia rave i te 'ohipa? 'Ua ti'a ānei ia tātou 'ia tau'i? 'Ua ti'a ānei ia tātou 'ia fa'atit'i'afaro i tō tātou mau paruparu? 'Ua ti'a ānei ia tātou 'ia toro atu i te rima ia vetahi 'e 'e 'ia ha'amaita'i ia rātou? 'Ua ti'a ānei ia tātou 'ia hōro'a i te ti'aturi i te Fa'aora?

'A fa'ahitihia ai te mau parau fafau 'e 'a rave ai tātou i te 'ōro'a, tē ha'apāpū nei tātou i roto i tō tātou 'ā'au ē, e ti'a ia tātou 'ia :

- Rave i ni'a ia tātou i te i'oa o Iesu Mesia.
- Tūtava i te ha'apa'o maita'i i tāna mau fa'aue.
- Ha'amana'o ā iāna ē a muri noa atu.

Tē fa'aoti nei te pure nā roto i te hō'ē anira'a fa'ahiahia roa 'ino 'e te hō'ē parau fafau : « 'Ia vai noa tōna Vārua i roto ia rātou ē a muri noa atu » (Moroni 4:3).

'Ua papa'i Paulo ē : « Te mau hotu o te Vārua 'oia ho'i te hina'aro 'ia, te 'oa'oa, te hau, te fa'a'oroma'i, te marū, te maita'i, te fa'aro'o, te māmahu, te hitahita 'ore » (Galatia 5:22-23). Tē vai nei te mau ha'amaita'ira'a nehenehe 'e te mau hōro'a nō tātou 'ia ha'apa'o tātou i tā tātou mau fafaura'a.

5. Feruri hōhonu 'e ha'amana'o iāna 'a 'ōperehia ai te pāne 'e te pape

E nehenehe teie mau taimē mana'o tura, 'a 'ōpere ai te mau ti'a o te autahu'ara'a i te pāne 'e te pape, 'ia riro i te mea mo'a nō tātou.

'A 'ōperehia ai te pāne, e feruri tātou ē, i roto i teie 'ohipa hope'a nō te here o te Fa'aora nō tātou tō te Fa'aora « fa'a'oroma'ira'a... i tōna pohera'a, i tātara ai 'oia i te mau tāpe'a o te pohe i ru'uru'uhia ai tōna ra mau ta'ata » (Alama 7:12).

E nehenehe ia tātou 'ia ha'amana'o i te ha'amaita'ira'a hanahana nō te ti'a-fa'ahou-ra'a « te tae mai i te mau ta'ata

ato'a... te tīti 'e te ti'amā, 'e te tāne 'e te vahine, te feiā 'ino 'e te feiā parau ti'a : e 'ore roa te hō'ē io rouru iti a'e o tō rātou upo'o ra e mo'e : e fa'aho'i-tinohia te mau mea ato'a i tōna iho huru mau » (Alama 11:44).

'A 'ōperehia ai te pape, e nehenehe tā tātou e ha'amana'o i te parau tāparu a te Fa'aora :

« Nō te mea, inaha, 'ua fa'a'oroma'i au, 'o te Atua, i teie nei mau mea nō te tā'ato'ara'a, 'ia 'ore rātou 'ia ro'ohia i te mamae mai te mea ē e tātarahapa rātou...

« Nā te reira mamae rahi i fa'atupu i roto iā'u, 'oia 'o te Atua, 'o tei hau a'e i te mau mea ato'a ra, i te rurutaina nō te māuiui, 'e 'ua tahe maira te toto nā te mau poa ato'a, 'e 'ua māuiui i te tino 'e te vārua ato'a ho'i—'E 'ua hina'aro ho'i 'ia 'ore au 'ia inu i te 'āu'a maramara 'e 'ōriorio atu » (PH&PF 19:16, 18).

E ha'amana'o tātou ē, 'ua « rave 'oia i [tō tātou] paruparu i ni'a iāna iho, 'ia fa'a'ihia tōna ra 'ā'au i te aroha i au i te tino, 'ia 'ite 'oia nā roto i te tino i te rāve'a e fa'aora ai i tōna mau ta'ata i tō rātou paruparura'a ra » (Alama 7:12).

'A feruri ai tātou i te taimē 'ōro'a, e uiui tātou ia tātou iho :

- E aha tā'u e rave i teie nei hepetoma nō te fa'aineine maita'i a'e nō te 'ōro'a?
- Nehenehe ānei iā'u 'ia tauturu rahi atu i te mana'o tura 'e te heheura'a 'o te tae mai i te 'ōmuara'a o te purera'a 'ōro'a?
- E aha te ha'api'ira'a tumu tei ha'api'ihia i roto i te hīmene 'ōro'a?
- E aha tā'u i fa'aro'o 'e tā'u i fāri'i i roto i tō'u 'ā'au 'a fa'aro'o ai au i te mau pure nō te pāne 'e te pape?
- E aha tō'u mau ferurira'a 'a 'ōperehia ai te pāne 'e te pape?

'Ua ha'api'i Elder David A. Bednar : « 'Ua riro te 'ōro'a nō te pāne 'e te pape 'ei anira'a tāmāu 'ia tātarahapa mau 'e 'ia fa'a'api'i i te pae vārua. E 'ere te rave-noa-ra'a i te 'ōro'a 'e tīrārā atu ai, 'ua matara 'ia te mau hara. 'Ia fa'aineine maite rā tātou nō te haere mai i roto i teie 'ōro'a mo'a ma te 'ā'au tātarahapa 'e te vārua marū, 'ei reira e tupu ai te parau fafau ē, e vai *noa* te Vārua o te Fatu ia tātou nei. 'E nā roto i te mana ha'amo'ara'a o te Vārua Maita'i 'ei hoa tāmāu nō tātou e vai matara *noa* ai tā tātou mau hara ».⁷

Tē fa'a'ite pāpū nei au nō te rahira'a o te mau ha'amaita'ira'a e noa'ia ia tātou 'a fa'arahi ai tātou i tō tātou fa'aineinera'a 'e tā tātou 'ohipa pae vārua, 'a rave ai i te 'ōro'a mo'a. Tē fa'a'ite pāpū ato'a nei au ē, tē vai nei te reira mau ha'amaita'ira'a nō tātou, nō te here o tō tātou Metua i te Ao ra 'e nō te tūsia tāra'ehara mure 'ore a tāna Tamaiti here, 'o Iesu Mesia. Nā roto i tōna i'oa mo'a, 'oia ho'i Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Boyd K. Packer, « Personal Revelation: The Gift, the Test, and the Promise », *Ensign*, Nov. 1994, 61.
2. Russell M. Nelson, « Worshiping at Sacrament Meeting », *Liahona*, 'Ātete 2004, 13.
3. « Iesu no Nazareta », *Te mau hīmene*, n°101.
4. « I tō tātou ravera'a i nā tāpa'o », *Te mau hīmene*, n°92.
5. « 'Auē te pa'ari 'e te aroha », *Te mau hīmene*, n°109.
6. « As Now We Take the Sacrament », *Hymns*, n°169.
7. David A. Bednar, « 'Ia vai matara noa tā 'outou mau hara », *Liahona*, Mē 2016, 61-62.

Na Linda S. Reeves

Tauturu piti i roto i te Peresidenira'a Rahi o te Sōtaiete Tauturu

Te fa'anahora'a rahi nō te fa'aorara'a

'Ua 'ite au ē 'ia tātarahapa mau ana'e tātou e mā roa tā tātou mau hara—'aita roa e vai fa'ahou nei!

I te tahi ava'e na mua i tō te peresideni Boyd K. Packer fa'aru'era'a mai, 'ua fa'aro'o te mau taea'e nō te autahu'ara'a rahi 'e te feiā fa'atere nō te pupu tauturu i te a'ora'a faufa'a roa nō ō mai iāna ra. 'Aita vau i fa'aea i te feruri i te mau mea tāna i parau. 'Ua fa'a'ite 'oia ē, 'ua 'imi 'oia i roto i tōna orara'a tā'āto'a i te tahi tāpa'o nō te mau hara o tāna i rave 'e i tātarahapa 'e *'aita roa e vai fa'ahou nei*. 'Aita te reira i 'ite-fa'ahou-hia. 'Ua fa'a'ite pāpū mai 'oia ē, na roto i te tusia tāra'ehara a tō tātou Fa'aora here, o Iesu Mesia, 'e na roto i te tātarahapara'a mau, 'ua mā roa tāna mau hara, mai te mea ra 'aita roa te reira i tupu. I muri iho, 'ua fa'aue mai te peresideni Packer ia mātou, te feiā fa'atere, i taua mahana ra, 'ia fa'a'ite pāpū ē e parau mau teie nō tātou tāta'itahi o tei tātarahapa mau

'Ua 'ite au i te hō'ē ta'ata o tei topa i roto i te hara morare e rave rahi matahiti i ma'iri. Nō te tau maoro, 'ua ha'amā teie ta'ata 'e 'ua ha'ape'ape'a rahi roa nō te fa'a'ite atu i te reira i tāna vahine fa'aipoipo 'e i tōna feiā fa'atere nō te autahu ara'a. 'Ua hina'aro 'oia e tātarahapa i te tā'āto'ara'a o tāna mau hara terā rā, 'ua fa'a'ite mai 'oia ē, 'ua

ineine 'oia i te fa'aru'e i tōna fa'aorara'a mure 'ore nō te mea e fāri'i tāna vahine fa'aipoipo 'e tāna mau tamari'i i te oto rahi, te ha'amā 'e te tahi atu mau fa'ahopeara'a 'ia fā'i 'oia i tāna mau hara.

'Ia hara ana'e tātou, e tamata pinepine Sātane i te fa'a'amu'amu ia tātou ē, te mana'ora'a ia vetahi 'ē ō te pānurura'a 'ia 'ia 'ore rātou 'ia māuiui na roto i te 'itera'a i tā tātou mau hara, mai te fā'ira'a i mua i tō tātou 'episekōpo, o te nehenehe e ha'amaita'i i tō tātou orara'a na roto i te mau tāvirī nō te autahu'ara'a 'ei ha'ava nō Iseraela.

'Āre'a rā, te parau mau, 'oia ho'i te mana'ora'a ia vetahi 'ē 'e te 'ohipa mai te Mesia te huru o te fā'ira'a 'ia 'e te tātarahapa. O tera te fa'anahora'a rahi nō te fa'aorara'a a tō tātou Metua i te Ao ra.

I te pae hope'a, 'ua fā'i teie ta'ata here i tāna mau hara i tāna vahine fa'aipoipo ha'apa'o maita'i 'e i tōna feiā fa'atere o te 'Ēkalesia, ma te fa'a'ite i tōna ha'amā hōhonu. Noa atu ē o te 'ohipa fifi roa a'e o tāna i rave, 'ua tupu mai te māmā, te hau, te here, te māuruuru nō tō tātou Fa'aora, ma te 'itera'a ē 'ua 'amo te Fatu i tāna hōpoi'a teimaha 'e o tei hōro'a mai i te 'oa'oa hau atu 'aita e nehenehe e parau, noa atu ā te mau hope'ara'a 'e tōna ananahi.

'Ua pāpū iāna ē, 'ua māuiui tāna vahine fa'aipoipo 'e te mau tamarii—'e 'ua na reira rātou ; 'e 'ua ravehia te hō'ē 'āpo'ora'a fa'atitī'aifarora'a 'e 'ua ha'amāuruurua i tōna pi'ira'a—'e, 'ua na reirahia. 'Ua pāpū iāna e 'oto, e māuiui 'e e 'iriā tāna vahine fa'aipoipo—'e 'ua na reira 'oia. 'E 'ua 'ite pāpū 'oia ē, e fa'aru'e mai tāna vahine fa'aipoipo iāna ma te rave ato'a atu i te mau tamari'i—'aita rā te vahine i na reira.

I te tahi taime e haere roa te hara i te fa'ata'ara'a, 'e tei te huru o te mau 'ohipa tei tupu, ē e mea tītauhia. 'Āre'a rā ma te māere o teie ta'ata, 'ua 'āpā tāna vahine fa'aipoipo iāna 'e 'ua tūtava e tauturu iāna mai tāna e nehenehe. Hau atu ā, 'ua nehenehe iāna 'ia fa'a'ore i te hapa a tāna tāne fa'aipoipo. 'Ua fāri'i te vahine fa'aipoipo i te mana fa'aora o te Tāra'ehara a te Fa'aora nōna. Tau matahiti i muri mai, 'ua vai

pūai 'e te ha'apa'o maita'i teie nā ta'ata fa'aipoipo 'e tā rāua nā tamari'i e toru. Te tāvini nei te tāne 'e te vahine i roto i te hiero 'e e fa'aipoipora'a nehenehe tō rāua nō te here. Te 'itera'a pāpū hōhōnu o teie ta'ata 'e tōna here 'e te 'ā'au mēhara nō te Fa'aora 'e tāna Tāra'ehara e 'itehia te reira i roto i tōna orara'a.

'Ua fa'a'ite pāpū o Amuleka, « 'ua hina'aro vau ia haere mai 'outou, 'e 'ia 'ore 'outou 'ia fa'aetaeta i tō 'outou 'ā'au ; inaha ho'i ... 'ia tātarahapa 'outou ... e fa'atupu-vave-hia te rāve'a rahi o te ora nō 'outou ».¹

'A tāvini ai au i piha'i iho i tō'u hoa fa'aipoipo 'ei peresideni nō te hō'ē misiōni, 'ua haere mātou i te taura'a manureva nō te ti'i i te hō'ē pupu misiōnare rahi hō'ē po'ipo'i. 'Ua haru tō māua mata i ni'a i te hō'ē misiōnare ta'a 'ē mau. E hōhō'a 'oto tōna 'e te ha'ape'a-pe'a. 'Ua hi'opo'a māite māua iāna i te reira avatea. I te ahiahi, 'ua fā'i teie taurere'are'a i te hō'ē hara tahito, 'e 'ua fa'aoti tōna feiā fa'atere e fa'aho'i iāna i te fare. Noa atu ā 'ua 'oto māua nō te mea e 'ere 'oia i te mea parau ti'a 'e 'aita i tātarahapa na mua a'e i tōna haerera'a mai i te misiōni, 'āre'a rā tō māua terera'a i te taura'a manureva, 'ua ha'apoupou mau māua iāna ma te here i tōna itoito nō te haerera'a mai i te misiōni, 'e 'ua fa'aitoito 'ia fa'aea piri noa māua iāna.

'Ua ha'amaita'ihia teie tamaiti 'āpī rahi e nā metua fa'ahiahia, te feiā fa'atere rahi o te autahu'ara'a, 'e te hō'ē pāroita turu nō te here. I muri mai hō'ē matahiti i te 'ohipa pūaira'a i tōna tātarahapara'a mau 'e i te fāri'ira'a i te Tāra'ehara a te Fa'aora, 'ua nehenehe iāna e ho'i mai i roto i tā mātou misiōni. E mea fifi nō'u 'ia fa'a'ite i te mana'o 'oa'oa tā māua i fāri'i 'a haere atu ai māua e ti'i iāna i te taura'a manureva. 'Ua 'i 'oia i te vārua, te 'oa'oa, te ti'aturi i te Atua, 'e ma te hina'aro pūai 'ia rave i te hō'ē misiōni ma te parau ti'a. Ua riro 'oia 'ei hō'ē misiōnare hau atu i te fa'ahiahia, 'e i muri iho, 'ua haere atu māua 'e tō'u hoa fa'aipoipo i tōna 'oro'a ta'atira'a i te hiero.

I te tahi pae, 'ua 'ite au i te hō'ē atu misiōnare o tei ti'a 'ia fa'aho'ihia i te fare nō tāna mau hara tei 'ore i fā'i na mua a'e i tāna misiōni, 'e o tei rave i

tāna iho fa'anahora'a ma te rave pūai i te 'ohipa i roto i tāna tau misiōni, 'e 'ua fā'i i tōna peresideni misiōni tau mahana noa hou 'oia 'a fa'aoti ai i tāna tau misiōni. 'Ua 'ere 'oia i te 'oto e au i te Atua 'e 'ua tamata i te fa'a'ore i te fa'anahora'a tā tō tātou Fa'aora here i pūpū mai nō tātou tāta'itahi.

'A tāvini ai māua i roto i tā māua misiōni, 'ua 'āpe'e atu vau i tō'u hoa fa'aipoipo nō te uiui i te hō'ē ta'ata nō te bāpetizora'a. 'A rave ai tō'u hoa fa'aipoipo i te uiuira'a, 'ua tia'i au i rāpae 'e te mau tuahine misiōnare o tei ha'apī'i i teie ta'ata. I te otira'a te uiuira'a, 'ua parau tō'u hoa fa'aipoipo i te mau misiōnare ē, e nehenehe teie ta'ata e bāpetizohia. 'Ua ta'i maoro teie ta'ata, 'ua fa'ata'a mai 'oia ē, 'ua pāpū roa iāna ē tē mau hara rahi o tāna i rave i roto i tōna orara'a e fa'a'ore ia te reira i tōna bāpetizora'a. E mea varavara tō'u rirora'a 'ei 'ite nō te 'oa'oa 'e te poupou o te hō'ē ta'ata o tei fa'aru'e i te ao pōiri, 'e 'ia tomo atu i roto i te māmarama mau o ta'u i 'ite i te reira mahana.

'Ua fa'a'ite pāpū mai o Elder D. Todd Christofferson ē :

« Ma te fa'aro'o i [tō tātou] Fa'aora hāmani maita'i e Tōna mana, e riro ia te hepohepo 'ei tia'ira'a. E tau i te 'ā'au 'e te mau hina'aro o te ta'ata, 'e e riro te hara tei auhia i mua ra 'ei mea au-'ore-hia ...

« ... Noa atu te teimaha o te mau tītaura'a nō te tātarahapara'a, e momihia te reira i roto i te 'oa'oa nō te fa'a-orera'a hara ».²

Tē fa'aha'amana'o mai nei teie mau 'itera'a iā'u ia Enosa i roto i te Buka a Moromona o « tei pi'i hua atu i [te Fatu] ma te pure 'ū'ana », 'a fa'aro'o atu ai i te hō'ē reo i te paraura'a mai 'ē, « Enosa, 'ua fa'a'orehia tā 'oe mau hara ...

« 'Ua 'ite ho'i au o Enosa ē, 'aita e ti'a i te Atua 'ia parau i te parau ha'avare, 'ua horoi-'ē-hia ta'u mau hara.

« 'Ua parau atura vau : E te Fatu, nāheahia te reira ?

Parau maira 'oia iā'u : Nō tō fa'aro'o i te Mesia ... 'A haere na, 'ua ora 'oe i tō fa'aro'o ».³

'A fa'aineine ai au i teie a'ora'a, 'ua hina'aro vau e fāri'i i te hō'ē ha'amāramaramara'a nāhea ta'u mau mo'otua

i te hāroaroa i te tātarahapa 'e e aha te mana'o e roa'a mai ia rātou nō ni'a i te Fa'aora, nō reira 'ua ani au i tā māua mau tamari'i 'ia ani ia rātou i te mau uira'a i muri nei. 'Ua putapū roa tō'u 'ā'au i te mau pāhonora'a a tā māua mau mo'otua.

E aha te tātarahapa ? « 'Ia ta'iri ana'e 'oe i te hō'ē ta'ata, e parau 'oe 'ua hape au 'e e tauturu atu ».

E aha tō 'oe huru 'ia tātarahapa ana'e 'oe ? « E nehenehe 'oe e 'ite iāna i roto ia 'oe, 'e 'ia fāri'i i Tāna tāmāhanahanara'a, 'e e fāri'i au i te 'oa'oa, 'e e haere ē atu te ino ».

E aha te mana'o e roa'a mai ia 'oe nō ni'a ia Iesu 'e te Metua i te Ao ra 'ia tātarahapa ana'e 'oe ? « Tē mana'o e roa'a mai iā'u, 'ua 'ite Iesu i te faufa'a o tōna tusia tāra'ehara 'e 'ua 'oa'oa 'Oia e nehenehe fa'ahou tātou e ora i piha'i iho iāna.

Nō te aha 'ua hina'aro Iesu 'e te Metua i te Ao ra iā'u 'ia tātarahapa ? I roto i te mau parau a tā'u mo'otua tamāhine e 17 matahiti : « Nō te mea 'ua here rāua iā'u. 'Ia ti'a 'ia nu'u i mua 'e 'ia riro mai ia Rāua ra te huru, tītauhia ia tātou 'ia tātarahapa. 'Ua hina'aro tāmāu ato'a tātou i te Vārua ia tātou ra, nō reira e ti'a ia tātou 'ia tātarahapa i te mau mahana ato'a nō te fāri'i i Tāna auhoara'a fa'ahiahia. 'Ua māuruuru roa vau ia Rāua ».

'A fa'aro'o ai Brynlee fātata e maha matahiti i teie mau uira'a, 'ua parau

'oia, « 'aita vau i 'ite, e papa. E ha'api'i mai 'oe iā'u ».

I roto i te 'āmuira'a rahi i ma'iri a'e nei, 'ua fa'ahiti o Elder Jeffrey R. Holland : « Noa atu tō 'outou taere i tō 'outou mana'ora'a, noa atu te mau rāve'a tei 'erehia e 'outou, noa atu te rahira'a o te mau hape tā 'outou i rave... 'aore rā noa atu tō 'outou rātere ātea i te fare, te 'utuāfare 'e te Atua, tē fa'a'ite pāpū atu nei au ē, 'aita 'outou i tere ātea 'ē roa atu i te aroha o te Atua. E'ita e nehenehe ia 'outou 'ia paremo hōhonu roa i te fāito e 'ore te māramarama mure 'ore o te Tāra'ehara a te Mesia e tae'a ».⁴

'Āuē ia tō'u hina'aro nō te tāta'itahi o tā'u mau tamari'i, mau mo'otua, 'e nō 'outou tāta'itahi—tō'u mau taea'e 'e mau tuahine, 'ia 'ite I te 'oa'oa 'e te ha'afātatarā'a atu i te Metua i te Ao ra 'e i tō tātou Fa'aora 'a tātarahapa ai tātou i tā tātou mau hara 'e mau paruparu i te mau mahana ato'a. E hina'aro te tamari'i ti'a'au tāta'itahi a te Metua i te Ao ra i te tātarahapa. E aha te mau hara e ti'a ia tātou 'ia tātarahapa ? E aha tē tāpe'a nei ia tātou ? E aha te vāhi e ti'a ia tātou 'ia ha'amaita'i ?

'Ua 'ite au, mai tā te peresideni Packer i fa'a'ohipa 'e i fa'a'ite pāpū ē, 'ia tātarahapa mau ana'e tātou e mā roa tā tātou mau hara—'aita roa e vai fa'ahou nei ! 'Ua 'ite ihoa vau te here, te 'oa'oa, te māmā, 'e te ti'aturi i te Fatu 'a tātarahapa mau ai au.

Nō'u nei, te temeio rahi roa a'e o teie nei ao, e 'ere i te ta'a-ē-ra'a te miti Uteute, te fa'anū'ura'a o te mou'a, 'aore rā te 'orera'a te ma'i o te tino. Te temeio rahi roa a'e e tupu 'ia ha'afātata atu ana'e tātou ma te ha'eha'a i tō tātou Metua i te Ao ra, ma te pure tu'utu'u 'ore atu 'ia fa'a'orehia mai 'e i muri iho 'ia tāmāhia teie mau hara na roto i te tusia tāra'ehara a tō tātou Fa'aora. Na roto i te i'oa mo'a o Iesu Mesia ra, amene. ■

TE MAU NOTA

1. Alama 34:31.
2. D. Todd Christofferson, « Te hōro'a hanahana o te tātarahapara'a », *Liahona*, Novema 2011, 40.
3. Enosa 1:4-8.
4. Jeffrey R. Holland, « Te feiā rave 'ohipa i roto i te ō vine », *Liahona*, Me 2012, 33.

Nā Elder M. Russell Ballard

Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

E haere ti'a mātou ia vai ra ?

I te pae hope'a, e ti'a ia ia tātou tāta'itahi 'ia pāhono i te uira'a a te Fa'aora : « E haere ato'a ānei 'outou ? »

Erave rahi matahiti i ma'iri a'enei, 'ua tere māta'ita'i tō'u 'utuāfare 'e 'o vau nei i te Fenua Mo'a. Te hō'ē o tā'u mau ha'amana'ora'a 'ū'ana roa nō tō mātou tere 'o te hō'ē ia tere i te piha teitei i Ierusalemā i te vāhi mātau-hia nō te Tāmā'ara'a hope'a.

'A ti'a ai mātou i taua vāhi ra, 'ua tai'o atu vau ia rātou i te pāpa'ira'a i roto ia Ioane 17, i reira tō Iesu tāparura'a i tōna Metua nō tāna mau pipi : « O rātou tā'u e pure nei... 'ia hō'ē a'e rātou mai ia tāua ato'a nei ā...

« Aore ho'i au i pure ia rātou ana'e nei, i te feiā ato'a rā e fa'aro'o mai iā'u i tā rātou ra ha'api'ira'a.

« Ia riro rātou ato'a 'ei hō'ē ; mai ia 'oe, e tā'u Metua, i roto iā'u nei ra, 'e mai iā'u ho'i i roto ia 'oe na, 'ia hō'ē ato'a rātou i roto ia tāua. »¹

'Ua putapū roa tō'u 'ā'au i te tai'ora'a i teie mau parau 'e 'ua 'ite au iā'u iho i te purera'a i taua vāhi mo'a ra 'ia nehenehe iā'u 'ia hō'ē 'e tō'u 'utuāfare nā reira ato'a 'e tō'u Metua i te Ao ra 'e tāna Tamaiti.

Tō tātou mau aura'a faufa'a rahi 'e tō tātou mau 'utuāfare, te mau hoa, te Fatu, 'e tāna 'Ēkalesia tei fa'aho'ihia mai o te mau mea faufa'a rahi roa ia i roto

i te orara'a nei. Nō te faufa'a rahi o teie mau aura'a, e ti'a ia i te reira 'ia herehia, 'ia pāruhuia 'e 'ia 'atu'atuhia.

Te hō'ē o te mau 'ā'amu 'oto roa a'e i roto i te pāpa'ira'a mo'a 'ua tupu ia i te taime « e rave rahi te mau pipi a [te Fatu] » tei 'ite ē e mea fifi 'ia fāri'i i tāna mau ha'api'ira'a 'e te parau ha'api'ira'a tumu, 'e « fa'aru'e maira i reira ra, 'e 'aita maira i pe'e fa'ahou iāna. »²

'A fa'aru'e mai ai teie mau pipi, 'ua fāriu ihora 'o Iesu i te 'Ahuru Ma Piti 'e ui atura : « E haere ato'a ānei 'outou ? »³

'Ua parau atura 'o Petero :

« E te Fatu, e haere ti'a [ia] mātou ia vai ra ? tei ia 'oe ho'i te parau o te ora mure 'ore ra.

'Ua fa'aro'o a'enei ho'i mātou, 'e 'ua 'ite ho'i mātou ē, 'o 'oe te Mesia, te Tamaiti a te Atua ora ra. »⁴

I taua taime ra, 'a ha'apa'o noa ai vetahi 'ē i te mea tei 'ore e nehenehe ia rātou 'ia fāri'i, 'ua mā'iti te mau 'āpōsetolo i te ha'apa'o i te mea tā rātou i ti'aturi 'e i 'ite, 'e i te hope'ara'a, 'ua fa'aea rātou i te Mesia ra.

I muri mai, i te mahana nō te Penetetōte 'ua fāri'i te Tino 'Ahuru Ma Piti i te hōro'ara'a a te Vārua Maita'i. 'Ua riro mai rātou 'ei feiā itoito i roto i

tō rātou itera'a pāpū nō te Mesia 'e 'ua ha'amata rātou i te hāro'aro'a atu ā i te mau ha'apī'ira'a a Iesu.

'Aita i huru 'ē atu i teie nei mahana. Nō te tahi, tē vai pa'ari noa ra ā 'aore rā e mea fifi 'ia fāri'i i te anira'a a te Mesia 'ia ti'aturi 'e 'ia fa'aea mai. Tē fifi nei te tahi mau pipi i te māramarama maita'i i te hō'ē 'arata'ira'a ta'a 'ē 'aore rā ha'apī'ira'a a te 'Ēkālesia. Tē 'ite nei te tahi i te mau fifi i roto i tō tātou 'ā'amu 'aore rā i roto i te mau paruparu o te tahi mau melo 'e te feiā fa'atere, nō muta'a iho 'e nō teie nei mahana. Tē fifi noa ra ā te tahi 'ia ora i te hō'ē fa'aro'o 'o tē tītau rahi nei. I te pae hope'a, 'ua « rohi-rohi te tahi i te parau maita'i ». ⁵ Nō teie 'e te tahi atu mau tumu, tē turori nei te tahi mau melo nō te 'Ēkālesia i roto i tō rātou fa'aro'o, ma te māna'ona'o mai te mea e ti'a paha ia rātou 'ia pe'e i taua mau ta'ata ra tei « fa'aru'e, 'e tei 'ore i pe'e fa'ahou » ia Iesu.

Mai te mea tē vai nei te hō'ē o 'outou e turori nei i roto i tōna fa'aro'o, tē ani nei au ia 'outou i te hō'ē ā uira'a tā Petero i ui : « E haere ti'a 'ia [outou] 'ia vai ra ? » Mai te mea e mā'iti 'outou 'ia riro 'ei melo paruparu 'aore rā 'ia fa'aru'e i te 'Ēkālesia 'a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei tei fa'aho'ihia mai, e haere ti'a 'ia 'outou ia vai ra ? E aha 'ia tā 'outou e rave ? Te fa'aotira'a 'ia « 'ore e pe'e fa'ahou » i te mau melo nō te 'Ēkālesia 'e te feiā fa'atere mā'itihia 'e te Fatu, e hope'a 'ia tō te reira 'o te 'ore e 'itehia i teie iho ā taime. Tē vai nei paha te tahi ha'apī'ira'a tumu, te tahi arata'ira'a, te tahi tufa'a iti o te 'ā'amu e'ita e tū'ati ra i tō 'outou fa'aro'o, 'e 'ua mana'o paha 'outou ē te rāve'a noa 'ia tīnai i taua aura'a 'ore ra i roto ia 'outou i teie iho ā taime 'o te « 'ore 'ia e pe'e fa'ahou » i te Feiā Mo'a. Mai te mea e ora maoro 'outou mai iā'u nei, e 'ite 'ia 'outou ē e rāve'a tō te mau mea nō te matara rātou iho. E nīni'i mai paha te hō'ē hi'ora'a fa'auruhia 'aore rā te hō'ē heheura'a i te hō'ē māramarama 'āpī i nī'a i te hō'ē parau fifi. 'A ha'amana'o, e 'ere te Fa'aho'i-fa'ahou-ra'a i te hō'ē noa 'ohipa tei tupu, tē tāmāu noa ra rā te reira i te tupu.

'Eiaha roa e fa'aru'e i te mau parau mau fa'ahiahia tei heheuhia mai nā roto

i te peropheta Iosepha Semita. 'Eiaha roa atu e fa'aea i te tai'o, i te feruri hōhonu, 'e i te fa'a'ohipa i te ha'apī'ira'a tumu a te Mesia i roto i te Buka a Moromona.

'Eiaha roa e ha'amo'e i te hōro'a i te hō'ē ā taime nā te Fatu nā roto i te mau tūtavara'a mau 'ia māramarama i te mau mea tā te Fatu i heheu mai. Mai tā tō'u hoa here 'e hoa 'āpōsetolo tahito 'o Elder Neal A. Maxwell i parau i te hō'ē taime : « 'Eiaha tātou e mana'o ē ... nō te mea noa ē e'ita te tahi mea e noa'a ia tātou i te tātara, e'ita 'ia e noa'a i te tātarahia. » ⁶

Nō reira, hou 'outou 'a rave ai i taua mā'itira'a ata'ata ra i te pae vārua 'ia fa'aru'e, tē fa'aitoito nei au ia 'outou 'ia fa'aea 'e 'ia feruri māite hou 'a fa'aru'e ai i te mau mea ato'a tei hōro'a mātā-mua ia 'outou i tō 'outou 'itera'a pāpū nō te 'Ēkālesia 'a Iesu Mesia tei fa'aho'ihia mai. 'A fa'aea 'e 'a feruri i te mea tā 'outou i 'ite i'ō nei 'e nō te aha 'outou i 'ite ai i te reira. 'A feruri na i te mau taime i fa'a'ite ai te Vārua Maita'i ia 'outou nō nī'a i te parau mau mure 'ore.

I hea 'ia 'outou e haere atu ai nō te 'imi i te mau ta'ata e fāri'i ato'a mai ia

'outou i teie ti'aturi i roto i nā Metua Here i te Ao ra 'o tei ha'apī'i mai ia tātou e nāhea 'ia ho'i atu i mua i tō rāua aro mure 'ore ?

I hea 'ia 'outou e haere atu ai 'ia ha'apī'ihia mai nō nī'a i te hō'ē Fa'aora tei riro 'ei hoa maita'i roa a'e nō 'outou, tei 'ore i māuiui noa nō tā 'outou mau hara, tei fa'a'oroma'i ato'a rā « i te māuiui, 'e te 'ati 'e te mau huru fa'ahemara'a ato'a ra » 'ia nehenehe « 'ia fa'a'ihia tōna ra 'ā'au i te aroha i au i te tino 'ia 'ite 'oia nā roto i te tino i te rāve'a e fa'aora ai i tōna mau ta'ata i tō rātou mau paruparu ra, » ⁷ 'e tae noa atu, i tō'u ti'aturira'a, i te paruparu nō te 'erera'a te fa'aro'o ?

I hea 'ia 'outou e haere ai e ha'apī'i rahi atu ā nō nī'a i te 'ōpuara'a a te Metua i te Ao ra nō tō tātou 'oa'oa 'e te hau mure 'ore, te hō'ē 'ōpuara'a tei 'i i te mau rāve'a fa'ahiahia, te mau ha'apī'ira'a, 'e te 'arata'ira'a nō tō tātou orara'a tāhuti nei 'e te orara'a mure 'ore ? 'A ha'amana'o, tē hōro'a nei te 'ōpuara'a nō te fa'aorara'a i te aura'a, te tumu 'e te arata'ira'a, i te orara'a tāhuti nei.

I hea 'ia 'outou e haere ai e 'imi i te hō'ē fa'anahonahora'a hōhonu 'e te

fa'auruhia a te 'Ēkālesia 'e nā roto atu i te reira 'outou e ha'apī'ihia 'e e pāturu-hia ai e te mau tāne 'e te mau vāhine tei hina'aro-hōhonu-mau i te tāvini i te Fatu nā roto i te tāvinira'a ia 'outou 'e tō 'outou 'utuāfare ?

I hea 'ia 'outou e haere ai e 'imi i te mau peropheta 'e te mau 'āpōsetolo ora, tei pī'ihia e te Atua nō te hōro'a ia 'outou i te tahi atu rāve'a a'o, te rāve'a 'ite, te rāve'a tāmahanahana 'e te rāve'a fa'auru i mua i te mau tāmatarā'a nō tō tātou nei tau ?

I hea 'ia 'outou e 'imi ai i te mau ta'ata 'o tē ora nei mai te au i te tahi mau faufa'a 'e te mau ture tā 'outou i fāri'i 'e tā 'outou e hina'aro i te hōro'a atu i tā 'outou mau tamari'i 'e mau mo'otua ?

'E i hea 'ia 'outou e haere ai nō te 'ite i te 'oa'oa 'o te tae mai nā roto i te mau 'ōro'a fa'aora 'e te mau fafa'ura'a o te hiero ?

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, e nehenehe te fāri'ira'a 'e te orara'a i te 'evanelia a Iesu Mesia e riro 'ei 'ohipa teimaha. Mai te reira noa i mua ra ; mai te reira noa ato'a a muri a'e. E nehenehe te orara'a e riro mai te feiā e pa'uma ra i te hō'ē porōmu teitei 'e te pa'ari. E 'ohipa nātura 'e te mātauhia 'ia fa'afa'aea i te tahi taime i ni'a i te 'ē'a nō te huti i te aho, nō te hi'o fa'ahou i tō tātou haere'a 'e nō te hi'opo'a fa'ahou i te vitivitira'a o tō tātou haerera'a. 'Aita te mau ta'ata ato'a i tūtauhia i te fa'afa'aea i ni'a i te 'ē'a, e 'ere rā i te mea fifi mai te mea e tūtauhia 'ia nā reira. 'oia mau, 'e nehenehe te reira e riro 'ei 'ohipa maita'i nō te mau ta'ata 'ia haru māite i teie rāve'a nō te fa'ahaumarū ia rātou iho i te pape ora nō te 'evanelia a Iesu Mesia.

E tae mai te fifi 'ia mā'iti ana'e te tahi ta'ata 'ia hahi 'ē atu nā ni'a i te 'ē'a o te arata'i atu i te tumu rā'au nō te ora.⁸ I te tahi mau taime e nehenehe tā tātou 'ia ha'apī'i, 'ia tuatāpapa 'e 'ia 'ite, i te tahi mau taime, 'e ti'a ia tātou 'ia fa'aro'o 'ia ti'aturi, 'e 'ia tīa'i.

I te pae hope'a, e ti'a ia ia tātou tāta'itahi 'ia pāhono i te uira'a a te Fa'aora : « E haere ato'a ānei 'outou ? »⁹ E ti'a ia tātou pā'ato'a 'ia mā'imi i tā tātou iho pāhonora'a i taua uira'a ra. Nō te tahi, e mea 'ōhie te pāhonora'a ;

nō vetahi 'ē, e mea fifi. 'Aita vau e parau nei ē 'ua 'ite au nō te aha e mea 'ōhie a'e nō te tahi te fa'aro'o 'ia ti'aturi 'eiaha rā nō vetahi 'ē. 'Ua māuruuru rahi rā vau nō te 'ite ē tē vai noa ra te mau pāhonora'a, 'e mai te mea e mā'imi tātou i te reira—mā'imi mau ma te mana'o pāpū 'e te hina'aro mau o te hō'ē 'ā'au pure—e 'itehia 'ia ia tātou i te pae hope'a te mau pāhonora'a i tā tātou mau uira'a 'a tāmāu noa ai tātou i te haere nā ni'a i te 'ē'a o te 'evanelia. I roto i tā'u tāvinira'a, 'ua mātau vau i te feiā tei haere 'ē atu 'e tei ho'i mai i muri mai i te tāmatarā'a o tō rātou fa'aro'o.

Te ti'aturi rahi o tō'u 'ā'au, 'oia ho'i, 'ia ani manihini tātou i e rave rahi atu ā tamari'i a te Atua 'ia 'imi 'e 'ia fa'aea i ni'a i te 'ē'a o te 'evanelia 'ia nehenehe ato'a ia rātou 'ia « 'amu i te hotu ra, tei hau tōna maita'i i tō te mau hotu 'ē'ē ato'a ra ».¹⁰

Te tāparu o tō'u 'ā'au, 'oia ho'i, 'ia fa'aitoito tātou, 'ia fāri'i, 'ia mārama-rama, 'e 'ia here ho'i i te mau ta'ata e fifi nei i tō rātou ra fa'aro'o. 'Eiaha roa atu tātou e tāu'a 'ore i te hō'ē noa a'e o tō tātou mau taea'e 'e mau tuahine. Nō tātou pā'ato'a nei, e mea ta'a 'ē te vāhi i tāpaehia i ni'a i te 'ē'a, 'e e ti'a ia tātou 'ia utuutu te tahi i te tahi.

Mai ia tātou e ti'a i te 'iriti i tō tātou rima nō te fāri'i i te mau ta'ata fa'afāriu-'āpī-hia, e ti'a ato'a ia tātou 'ia fāri'i poupou 'e 'ia pāturu i te feiā e mau uira'a tā rātou 'e 'o tē turori nei i roto i tō rātou ra fa'aro'o.

Ma te fa'a'ohipa i te tahi parabole mātauhia, tē pure nei au ē, hou 'oia e haere atu ai, 'ia fa'aea 'e 'ia feruri maita'i te ta'ata e mana'o nei i te fa'aru'e i te « Pahi tahito nō Ziona », 'o te fa'aterehia nei e te Atua 'e te Mesia.

'Ia 'ite 'outou ē noa atu e tā'iri mai te mau mata'i e te mau 'are i taua pahi tahito ra, tei ni'a te Fa'aora i te pahi 'e e nehenehe iāna 'ia tāpe'a i te vero i tāna ra fa'auera'a, « 'A fa'aea, 'a mania ». Hou rā te reira, 'eiaha ia tātou e mata'u, e ti'a rā ia tātou 'ia noa'a te fa'aro'o 'āueue 'ore 'e 'ia 'ite ē « e fa'aro'o te mata'i 'e te moana ato'a iāna ».¹¹

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, tē fafau atu nei au ia 'outou i te i'oa o te Fatu ē e'ita roa 'oia e fa'aru'e i tāna

ra 'Ekālesia 'e e 'ore roa 'oia e fa'aru'e i te hō'ē o tātou. 'A ha'amana'o i te pāhonora'a a Petero i te uira'a 'e te mau parau a te Fa'aora :

« E haere ti'a [ia] mātou ia vai ra ? tei ia 'oe ho'i te parau o te ora mure 'ore ra.

« 'Ua fa'aro'o a'enei ho'i mātou, 'e 'ua 'ite ho'i mātou ē, 'o 'oe te Mesia, te Tamaiti a te Atua ora ra ».¹²

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, 'Aita atu e i'oa, 'aita ho'i e 'ē'a, 'aita ho'i e rāve'a e fa'a'itehia mai, e tae mai ai te ora i te tamari'i a te ta'ata nei, i roto ana'e rā, 'e nā roto ana'e ho'i i te i'oa o te Mesia ».¹³

Tē fa'a'ite pāpū ato'a nei au ē 'ua pī'i Iesu Mesia i te mau 'āpōsetolo 'e te mau peropheta i tō tātou nei tau 'e 'ua fa'aho'i mai i tāna 'Ekālesia 'e te mau ha'apī'ira'a 'e te mau fa'auera'a 'ei « vāhi ha'apūra'a nō te vero 'e i te riri » 'o te tae mai iho ā maori rā 'ia tātarahapa te ta'ata o te ao nei 'e 'ia ho'i atu iāna ra.¹⁴

Tē fa'a'ite pāpū fa'ahou atu nei au ē tē ani nei te Fatu « i te mau ta'ata ato'a 'ia haere mai iāna ra, 'e 'ia rave i tōna ra maita'i ; 'e 'aita roa 'oia e fa'a'ore i te hō'ē tei hina'aro iāna ra, te ta'ata 'ere'ere 'e te uouo, te tīti 'e te ti'amā, te tāne 'e te vāhine... 'e hō'ē ana'e tō te ta'ata ato'a ti'ara'a i mua i te Atua ».¹⁵

'O Iesu tō tātou Fa'aora 'e te Tāra'ehara, 'e 'e arata'i ti'a atu tāna 'evanelia tei fa'aho'ihia mai ia tātou i mua i te aro o tō tātou nā Metua i te Ao ra mai te mea e fa'aea tātou i ni'a i te 'ē'a o te 'evanelia 'e 'ia pe'e tātou i tōna ra mau ta'ahira'a 'āvae. 'O tā'u ia e fa'aite pāpū atu nei i te i'oa mo'a o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Ioane 17:9, 11, 20-21.
2. Ioane 6:66 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
3. Ioane 6:67.
4. Ioane 6:68-69 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
5. Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 64:33.
6. Neal A. Maxwell, *Not My Will, But Thine* (1988), 124.
7. Alama 7:11-12.
8. Hi'o 1 Nephi 8:20-30.
9. Ioane 6:67.
10. 1 Nephi 8:15.
11. Hi'o Mareko 4:35-41.
12. Ioane 6:68-69.
13. Mosia 3:17.
14. Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 115:6.
15. 2 Nephi 26:33.

Nā te 'episekōpo Dean M. Davies
Tauturu mātāmua i roto i te 'Episekōpora'a fa'ātere rahi

Te mau ha'amaitaira'a nō te ha'amorira'a

E mea faufa'a rahi 'e te faufa'a tumu te ha'amorira'a nō tō tātou orara'a pae vārua. Nā tātou e hia'ai i te reira, e 'imi 'e e tūtava nō te reira.

Tōna haerera'a mai

Hō'ē o te mau 'ā'amu fa'ahiahia roa a'e 'e te au i roto i te mau pāpa'ira'a mo'a, 'o te fa'ati'ara'a ia nō te haerera'a mai te Fa'aora e fārerei i te mau ta'ata nō Amerika i muri mai i tōna pohe 'e tōna ti'a-fa'ahou-ra'a. E ha'amoura'a rahi i fa'aruruhia e te ta'ata 'e « hope roa a'e [te fenua] i te fa'ahuru-'ē-hia ».¹ Tē parau nei te mau pāpa'a parau ē, i muri i terā 'ati rahi, 'ua heva noa te ta'ata,² 'e i roto i tō rātou māuiui rahi, 'ua hia'ai rātou i te fa'aorara'a, te hau 'e te ora.

I te poua'a mai te Fa'aora mai ni'a mai i te ra'i, e piti taime tō te ta'ata tāhōpura'a iāna. Te taime mātāmua, 'ua

parau 'oia ma te mana 'e te hanahana :

« Inaha, 'o vau nei, 'o Iesu Mesia, 'o tā te mau peropheta i fa'a'ite mai e tae mai i te ao nei.

« E inaha, 'o vau te māramarama 'e te ora o teie nei ao ».³

'Ua ani atura i te feiā i reira 'ia « ti'a mai i ni'a, e ha'afātata mai iā'u, 'ia tu'u mai i tō 'outou rima i ta'u 'ao'ao, 'e 'ia fāfā noa mai i te puta 'auri i ta'u rima 'e i ta'u 'āvae ato'a ho'i, 'ia 'ite 'outou ē, 'o vau te Atua nō 'Īserā'ela, 'e te Atua nō tō te ao ato'a nei, 'e tei pohe nō te mau hara a tō teie nei ao...

« E hope roa a'era rātou i te haere 'e te 'ite mata i te reira, 'ua pi'i noa a'e

rātou ma te 'ā'au hō'ē, i te nā 'ōra'a ē :
« Hosana ! 'Ia maita'i te i'oa o te Atua Teitei ! »⁴

'Ei reira, nō te piti o te taime, « 'Ua ma'iri ihora rātou i te pae 'āvae nō Iesu ». I teie rā taime e tumu nō te reira, inaha tē ha'api'i ra tātou ē i « ha'amori atu ai iāna ».⁵

I teie anotau

I te 'ōmuara'a o teie matahiti, 'ua tonohia vau e hāhaere i te hō'ē titi i te pae tō'o a o te rā nō Marite. E sābati mai tei mātauhia, purera'a mai tei mātauhia, 'e te mau melo mai tei mātauhia. 'Ua hi'o vau i te ta'ata i te tomora'a mai i roto i te fare pure ma te mana'o tura, 'ua 'imi i te pārahira'a. Fātata i te ha'amata, 'ua vāvā a'era te mau paraparaura'a i roto i te 'āmuira'a. 'Ua tāmatamata te mau metua vahine 'e te mau metua tāne e tāmārū i te mau tamari'i hā'uti'uti, i te tahi taime 'aita e haere. Mai terā iho ā.

I reira rā, hou te purera'a 'a ha'amata ai, 'ua fa'auru te Vārua i te tahi mau parau i tō'u ferurira'a.

'Aita teie nau melo i haere mai nō te rave noa i te hō'ē hōpoi'a 'aore rā nō te fa'aro'o noa i te ta'ata a'o.

'Ua haere mai rā nō te hō'ē tumu hōhonu a'e 'e te rahi.

'Ua haere mai rātou nō te ha'amori.

Tē tere noa ra te purera'a, 'ua hi'o vau i te mau melo i roto i te 'āmuira'a. Mai te huru roa e hōho'a hanahana tō rātou, e huru nō te mana'o tura 'e te hau. 'Ua māhanahana roa tō'u 'ā'au ia rātou. E 'ohipa huru ta'a 'ē e tupu ra nō rātou i terā mahana sābati.

Tē ha'amori ra rātou.

Tē 'ite ra rātou i te hanahana.

Tē 'ite ra vau i ni'a ia rātou.

'Oa'oa a'era vau 'e 'ua ha'amori ihora 'e 'o rātou. 'E 'a nā reira ai au, 'ua paraparau mai te Vārua i tō'u 'ā'au. I terā mahana, e mea tā'u i ha'api'i nō ni'a iā'u iho, nō ni'a i te Atua 'e nō ni'a i te ti'ara'a o te ha'amorira'a mau i roto i tō tātou orara'a.

Te ha'amorira'a i roto i tō tātou orara'a tāmahana

E 'aravihi ta'a 'ē tō te feiā mo'a i roto i te tāvinira'a i ni'a i te mau pi'ira'a o te

’Ēkālesia. I te tahi rā taime, mai te huru te reira i te hō’ē terera’a ’ohipa mātarō, mai te huru te hō’ē ’ohipa e rave noa. I te tahi taime, mai te huru ra ē, tā tātou haerera’a purera’a ’e te tāvinira’a i roto i te bāsileia, ’ua ’ere ia i teie tuha’a mo’a nō te ha’amorira’a. ’E ia ’ore te reira, tē ’ere ato’a ra ia tātou i te fārereira’a pae vārua ’aita e fa’aura’a i te mure ’ore—e ti’ara’a ho’i tō tātou nō te reira ’ei tamari’i nā te hō’ē Metua here i te Ao ra.

E mea faufa’a rahi ’e te faufa’a tumu te ha’amorira’a nō tō tātou orara’a pae vārua, ’e e ’ere roa te reira i te hō’ē ’ohipa ’oa’oa e tupu noa mai mai te reira. Nā tātou e hia’ai i te reira, e ’imi ’e e tūtava nō te reira.

E aha te ha’amorira’a ?

’Ia ha’amori tātou i te Atua, e ha’afātata tātou iāna ma te here ’e te mana’o tura, ma te ha’eha’a ’e ma te paieti. E fā’i ’e e fāri’i tātou iāna ’ei Ari’i rahi, te Hāmani o te ra’i nui ātea, tō tātou Metua here ’e te aroha rahi mure ’ore.

E fa’atura tātou iāna ’e e fa’ahana-hana tātou iāna.

E auraro tātou iāna.

E fa’ateitei tātou i tō tātou ’ā’au ’ei pure tu’utu’u ’ore, e poihere tātou i tāna parau, ha’apoupou i tōna maita’i ’e fafau ia tātou i te pe’era’a iāna ma te ha’apa’o tāmāu roa.

E tuha’a faufa’a rahi ho’i te ha’amorira’a Atua i roto i tō tātou orara’a ’ei

pipi nā Iesu inaha ’ia ’ore tātou e fāri’i iāna i roto i tō tātou ’ā’au, e ’imi faufa’a ’ore ia tātou iāna i roto i tā tātou mau ’āpo’ora’a, mau fare purera’a ’e mau hiero.

E ’umehia te mau pipi mau ’ia « ha’amori... iāna, i tei hāmani i te ra’i, ’e te fenua, ’e te tai, ’e te mau pape piha’a ra—i te pi’ira’a atu i te i’oa o te Fatu i te ao ’e i te ru’i ».⁶

E nehenehe tā tātou e ha’api’i rahi nō ni’a i te ha’amorira’a mau nā roto i te hi’ora’a ia vetahi ’ē—e ta’ata ’aita paha i ta’a ’ē roa ia tātou—nāhea rātou i te fārereira’a, i te ravera’a ’e i te ha’amorira’a i mua i te aro hanahana.

Te māere, te māuruuru ’e te tia’i

I roto i te tuha’a mātāmua o te 19ra’a o te tenetere, fātata te ao keresetiano i te fa’aru’e roa i te mana’o ē, e paraparau te Atua i te ta’ata. I te tau fa’atupura’a rā’au rā nō 1820, ’ua tau i muri noa atu te reira i te haerera’a te hō’ē tamaiti fa’a’apu ha’eha’a i roto i te hō’ē uru rā’au ’e ’ua tūturi nō te pure. Mai taua mahana ra, e tahera’a fa’ahia-hia nō te mau ’ōrama, te mau heheura’a ’e te mau fāra’a tei fa’a’i i te fenua nei, ’e ’ua hōro’ahia i te ta’ata nei te ’ite tao’a rahi nō ni’a i te nātura ’e te fā a te Atua, ’e tōna aura’a ’e te ta’ata nei.

Tē parau nei Oliver Cowdery i te reira ’ei mau mahana « ’o te ’ore roa e mo’ehia... ’Auē te ’oa’oa, ’auē te māere, ’auē te fa’ahia-hia ! »⁷

Tē fa’ahiti nei te mau parau a Oliver i nā mea mātāmua e ’āpe’e i te ha’amorira’a mau i te hanahana—e māere rahi nō te hanahana arī’i ’e te mana’o māuruuru rahi.

I te mau mahana ato’a, i te mahana sābati iho ā rā, e taime ta’a ’ē mau nō tātou ’ia ’ite i te fa’ahia-hia ’e te māere rahi o te ra’i ’e ’ia pūpū i tā tātou ’arue-ra’a i te Atua nō tōna maita’i ha’amaita’i ’e tōna aroha rahi.

E arata’i te reira ia tātou i te tī’ai. ’O teie te mau mea mātāmua nō te ha’amorira’a.

Te māramarama, te ’ite ’e te fa’aro’o

I te mahana ha’amaita’i ra nō te Penekote, ’ua tomo te Vārua Maita’i i roto i te ’ā’au ’e te ferurira’a o te mau pipi a te Mesia, ’e ’ua ’i atura rātou i te māramarama ’e te ’ite.

Nā mua a’e, ’ua pāpū ’ore ri’i rātou i te tahi taime i te mea e rave. E vāhi ataata Ierusalemā nō te feiā e pe’e i te Fa’aora, ’e ’ua uiui mau paha tō rātou mana’o i te ’ohipa e tupu nō rātou.

I te fa’a’ira’a rā te Vārua Maita’i i tō rātou ’ā’au, ’ua mo’e te fē’a’ara’a ’e te ’ōtohera’a. Nā roto i te ’ohipa teitei nō te ha’amorira’a mau, ’ua fāri’i te feiā mo’a o te Atua i te māramarama o te ra’i, te ’ite ’e te ’itera’a pāpū pūai a’e. ’E ’ua arata’i te reira i te fa’aro’o.

Mai taua taime ra, ’ua ’ohipa te mau ’āpōsetolo ’e te feiā mo’a ma te ’āvei’a pāpū. Ma te itoito rahi ’ua poro rātou i te Mesia ’o Iesu i te ao tā’ato’a nei.

’Ia ha’amori tātou i roto i te vārua, e tītau tātou i te māramarama ’e te parau mau i roto i tō tātou vārua ’o te ha’apūai i tō tātou fa’aro’o. E mau mea faufa’a rahi ato’a te reira nō te ha’amorira’a mau.

Te ti’ara’a pipi ’e te aroha

I roto i te Buka a Moromona tē ha’api’i nei tātou ē, mai te taime ’a orahia ai Alama, tamaiti, i te mamae o te mau fa’autu’ara’a nō tōna ’orure-haurara’a, ’ua tau i roa ’oia. ’Ua haere ’oia « ē ’ati noa a’e te fenua... ’e i rotopū i te mau ta’ata ato’a... i te ’imi-māite-ra’a ’ia fa’a’ore i te mau ’ino [tāna] i rave i te ’ēkālesia ra ».⁸

'Ua riro roa mai tana ha'amorira'a tamau i te Atua Teitei 'ei hoho'a no te tira'a pipi itoito mau.

E tau i te ha'amorira'a mau ia tatou 'ei pipi ateate 'e te papu no to tatou Fatu here 'e te Fa'aora, 'o Iesu Mesia. E tau i tatou ma te riro rahi atu a mai iana te huru.

E rahi atu a to tatou 'a'au maita'i 'e te aupuru. E rahi atu a te fa'a'orera'a hapa. E rahi atu a te here.

E mararama tatou e, e'ita e nehenehe e parau e, 'ua here tatou i te Atua, 'e te au 'ore ra tatou i te ta'ata 'ati a'e ia tatou, te tahi ra 'e 'aore ra te hi'o 'ore ra.⁹

E arata'i te ha'amorira'a mau i te fa'aotira'a 'aueue 'ore 'ia haere i te 'e'a o te tira'a pipi. 'E e arata'i papu ia te reira i te aroha. E mau mea faufa'a rahi ato'a te reira no te ha'amorira'a.

Tomona tona uputa ma te maururu

Tae roa mai i teie mahana, 'ia feruri fa'ahou vau i tera 'ohipa tei ha'amata mai te ho'e po'ipo'i sabati matauhia, te fare purera'a matauhia 'e te titi matauhia, e putapu vau i teie 'ohipa pae vau ta'a 'e e ha'amaita'i a muri noa atu i to'u orara'a.

'Ua ha'api'i au e, noa atu e mau ta'ata 'aravihi tatou no te fa'anaho i to

tatou taime, te mau pi'ira'a 'e te mau 'ohipa e rave—noa atu 'ua oti ia tatou te tapura no te ta'ata « maita'i roa », te 'utuafare « maita'i roa » 'aore ra te ti'a fa'atere « maita'i roa »—mai te peu e manuia 'ore tatou i te ha'amori i to tatou Ta'ata fa'aora 'e te aroha, te Ari'i o te ra'i 'e te Atua hanahana, te 'ere ra ia tatou i te 'oa'oa 'e te hau o te 'evanelia.

'Ia ha'amori tatou i te Atua, e fa'i tatou iana 'e e fari'i ho'i iana ma te tura tei 'itehia i roto i te ta'ata tahito ra no Amerika. E ha'afata tatou iana ma te mana'o fa'ahia 'e te maere rahi e'ita e nehenehe e mararama. E maere tatou 'e e maururu ho'i i te maita'i o te Atua. 'E no reira, e noa'a ia tatou te tiai.

E feruri hohonu tatou i te parau a te Atua, 'o te fa'a'i i to tatou vau i te mararama 'e te parau mau. E 'apo mai tatou i te mau hi'ora'a pae vau 'o te nehenehe noa e hi'o na roto i te mararama a te Vau Maita'i.¹⁰ 'E no reira, e noa'a ia tatou te fa'aro'o.

'Ia ha'amori tatou, e ma atu a to tatou vau 'e e fafau tatou e haere i te mau ta'ahira'a 'avae o to tatou Fa'aora here, 'o Iesu Mesia. 'E na roto i te reira fa'aotira'a, e noa'a ia tatou te aroha.

'Ia ha'amori tatou, e 'umehia to tatou 'a'au i te 'aruera'a i to tatou Atua

ha'amaita'i, i te po'ipo'i, te avatea 'e te po.

E ha'amaita'i tamau tatou iana ma te fa'ahanahana ato'a—i te fare purera'a, i te fare, i te hiero 'e i roto i ta tatou ato'a mau 'ohipa.

'Ia ha'amori tatou, e 'iriti tatou i to tatou 'a'au i te mana fa'aora a te tara'ehara a Iesu Mesia.

'Ua riro atura to tatou orara'a 'ei taipa 'e 'ei fa'a'itera'a no to tatou ha'amorira'a.

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, 'aore re'a ta te mea e tupu nei 'ati a'e ia tatou i roto i te 'itera'a pae vau, 'o te mau mea ra e tupu nei i roto i to tatou 'a'au. 'O to'u 'itera'a papu e, e riro te ha'amorira'a mau i te tau roa i te mau purera'a matauhia i te fare pure 'ei tamara'a ta'a 'e i te pae vau. E fa'atao'a te reira i to tatou orara'a, fa'a'a'ano i to tatou mararama 'e ha'apuai i to tatou 'itera'a papu. No te mea 'ia turu i to tatou 'a'au i ni'a i te Atua, mai ta te Salamo i tahito ra i parau, e « tomo [tatou] i tona mau uputa ma te 'arue, 'e tona ra mau hezere ma te himene ha'amaita'i : E 'arue [tatou] iana, e ha'amaita'i i tona 'oa.

« E maita'i ho'i to Iehova ; e tona aroha e ti'a ia i te vai-maite-ra'a ; 'e tana ra parau mau i tera u'i, i tera u'i ».¹¹

Na roto i te ha'amorira'a ateate o te 'a'au, e 'ua'a tatou 'e e pa'ari ho'i i roto i te tiai, te fa'aro'o 'e te aroha. 'E na roto i tera 'ohipa tau maoro, e ha'aputupu tatou i te mararama i roto i to tatou vau 'o te ha'apuru i to tatou orara'a i te aura'a hanahana, te hau tamau 'e te 'oa'oa mure 'ore.

'O te ha'amaita'ira'a te reira no te ha'amorira'a i roto i to tatou orara'a. Te fa'a'ite papu nei au i te reira na roto i te 'oa mo'a o Iesu Mesia, 'amene. ■

TE MAU NOTA

1. 3 Nephi 8:17.
2. Hi'o 3 Nephi 8:23.
3. 3 Nephi 11:10-11.
4. 3 Nephi 11:14, 16-17.
5. 3 Nephi 11:17.
6. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 133:39-40.
7. Iosepha Semita—'Aamu 1:71, nota raro.
8. Mosia 27:35.
9. Hi'o 1 Ioane 4:20.
10. Hi'o 1 Korinetia 2:14.
11. Salamo 100:4-5.

Nā Elder Lynn G. Robbins
Nō te peresidenira'a o te Hitu 'Ahuru

Te ha'avā parau ti'a

Hōē noa rāve'a e ha'avā ai i te ha'avāra'a parau ti'a, mai ia Iesu Mesia, 'oia hō'i, te rirora'a mai iāna te huru.

I roto i tōna orara'a tāhuti nei, 'ua riro Iesu Mesia 'ei ha'avā here ta'ata 'e te pa'ari ta'a 'ē 'e te fa'a'oroma'i. I roto i te mau pāpa'ira'a mo'a, tē parauhia ra 'oia 'ei « ha'avā parau ti'a » (2 Timoteo 4:8 ; Mose 6:57), 'e teie tāna parau a'o ia tātou, 'oia hō'i, 'ia « ha'avā i te ha'avāra'a parau ti'a » (hi'o 'Iritira'a a Iosepha Semita, Mataiao 7:1-2 [i roto Mataiao 7:1, nota raro a]) 'e 'ia « fa'atae i tō 'oe ti'aturira'a i te reira Vārua 'o te fa'arata'i atu 'ia rave i te 'ohipa maita'i... 'ia ha'avā mai te parau ti'a ra » (PH&PF 11:12).

Nā teie parau a'o i te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āti Nephi ra e tauturu ia tātou 'ia ha'avā atu mai tā te Fatu : « E riro 'outou 'ei ha'avā i teie nei feiā, *i te au i te [ha'avāra'a] tā'u e hōro'a atu ia 'outou,* [o te ti'a hō'i]. Nō reira, e aha tō 'outou huru e au ai ? 'Āmene e parau atu vau ia 'outou, mai tō'u nei ia » (3 Nephi 27:27 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia). E mo'ehia ia tātou i te tahi taime ē, i te hōro'ara'a 'oia i teie parau a'o 'ia riro mai iāna te huru, tē paraparau ra 'oia e nāhea i te ha'avā ma te parau ti'a.

Ha'avāra'a parau ti'a 'ore

Hōē hi'ora'a ha'amā maita'i nō te ha'avāra'a parau ti'a 'ore, tei roto ia i te parable nō te māmoe mo'e, i te

taime 'a ha'avā hape ai te mau pharisea 'e te mau pāpa'i parau i te Fa'aora 'e te feiā e tāmā'ra 'e ana, 'a nā 'ō ai : « Tē 'ite nei teie nei ta'ata i te feiā rave hara, 'e tē 'amu ato'a nei i tā rātou 'amura'a » (Luka 15:2)—'aita rā hō'i rātou i 'ite ē, e ta'ata hara ana'e rātou. Nō tō rātou 'ā'au fa'ahapa, 'aita te mau pāpa'i parau 'e te mau pharisea i 'ite noa atu i te 'oa'oa nō te fa'aorara'a i te māmoe mo'e.

Nā te mau « pāpa'i parau 'e te mau pharisea » ato'a i huri mai « i te hōē

vahine i ro'ohia [i roto i te fa'aturu] » (Ioane 8:3) i mua i te Fa'aora ra e hi'o ē, e ha'avā ānei 'oia iāna mai te au i te ture a Mose (hi'o te 'irava 5). 'Ua 'ite 'outou i te hope'a o te 'ā'amu, nāhea 'oia i te fa'aha'eha'ara'a ia rātou i tā rātou ha'avāra'a parau ti'a 'ore 'e nāhea rātou i te « fa'ahapara'ahia hō'i e tō rātou iho 'ā'au » 'e 'ua reva « tāta'itahi noa atu ra » ('irava 9 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia). 'Ua parau atura 'oia i te vahine ra : « E'ita ato'a vau e fa'auto'a ia 'oe : 'a haere, 'eiaha rā 'ia hara fa'ahou. 'E 'ua fa'ahanahana ihora te vahine i te Atua mai taua hora ra 'e 'ua ti'aturi i tōna i'oa » ('Iritira'a a Iosepha Semita, Ioane 8:11 [i roto Ioane 8:11, nota raro c]).

Mai te huru e peu iho ā nā te ta'ata tino nei 'e te vahine tino nei 'ia fa'ahapa ia vetahi 'ē 'e 'ia ha'avā parau ti'a 'ore atu 'aore rā, mai tei au i tei ti'a nōna iho. 'Ua tupu ato'a te reira nō Iakobo 'e Ioane, piti 'āpōsetolo a te Fa'aora. 'Ua riri roa rāua nō te 'orerera'a te ta'ata nō te hōē 'oire iti nō Samaria i fa'atura i te Fa'aora (hi o Luka 9:51-54) :

« 'Ite a'era [rāua]... i te reira, 'ua nā 'ō maira rāua, E te Fatu, e ti'a ānei ia 'oe 'ia parau māua i te auahi 'ia ma'iri mai nō ni'a i te ra'i, 'ia pau atu rātou, mai tā Elia ra ?

« 'Ua fāriu atura rā 'oia, 'avau atura ia rāua, nā 'ō atura, 'Aore 'ōrua i 'ite i te huru o tō 'ōrua 'ā'au.

« 'Aore hō'i te Tamaiti a te ta'ata nei i haere mai e taparahi i te ta'ata, i haere mai rā e fa'aora » (mau 'irava 54-56).

I teie mahana, e ti'a i te mau « ha'avā nō te pā'āto'ara'a » (PH&PF 107:74), tā tātou mau 'episekōpo 'e te mau peresideni 'āma'a, 'ia 'ape i terā huru 'umera'a e fa'ahapa, mai ia Iakobo rāua Ioane i terā taime. E pāhono te ha'avā parau ti'a i te mau fā'ira'a hara ma te aumihi 'e te hāro'aro'a. 'Ei hi'ora'a, 'ia matara mai te hōē taure'are'a mai roto mai i te piha tōro'a o te 'episekōpo, e ti'a iāna 'ia putapūhia i te here o te Fa'aora nā roto i te 'episekōpo, 'e 'ia vai 'oia i roto i te 'oa'oa 'e te mana fa'aora o te Tāra'ehara—'eiaha roa atu ia te ha'amā 'e te hi'o-'ē-ra'a. Hape atu ai te 'episekōpo i te fa'aātea rahi atu ā i te māmoe mo'e i roto i te medebara (hi'o Luka 15:4).

Te fa'atitī'aifarora'a

Teie rā, 'aita te aumihī e fa'a'ore nei i te tītura'a 'ia fa'atitī'aifarō. Te ta'o [farāni nō te] *fa'atitī'aifarora'a* [discipline] nō roto mai 'ia i te ta'o latino *discere*, « ha'api'i », 'aore rā te ta'o *discipulus*, « te piāhi », 'e nō reira te pipi [disciple], e piāhi 'ia 'e e ta'ata 'āpe'e ho'i.¹ Te fa'atitī'aifarora'a mai tā te Fatu, 'o te ha'api'ira'a 'ia ma te here 'e te fa'a'oroma'i. I roto i te mau pāpa'ira'a mo'a 'ua fa'a'ohipa pinepine te Fatu i te ta'o *tā'iri* 'ia parau 'oia nō te fa'atitī'aifarora'a (hi'o 'ei hi'ora'a, Mosia 23:21 ; PH&PF 95:1). Te ta'o [farāni nō] *tā'iri* [châtier] nō roto mai 'ia i te ta'o latino *castus*, 'oia ho'i « vi'ivi'i 'ore 'aore rā mā », te aura'a ra, e *tā'iri*, e « tāmā » 'ia.²

I roto i te ao, nā te ha'avā o te fenua e fa'ahapa i te hō'ē ta'ata 'e e *tāpe'a* iāna i roto i te fare 'auri. 'Ei hi'ora'a 'ē, tē ha'api'i mai nei te Buka a Moromona ē, 'ia onoono tātou i te rave i te hara, 'o tātou iho ā te ha'avā (Alama 41:7) e tu'u ia tātou i roto i te fare 'auri pae vārua. 'Ohipa 'ē roa i'ō nei, tei te ha'avā nō te pā'āto'ara'a te mau tāvirī e *matarā* ai te 'ūputa o te fare 'auri ; « nō te mea nā roto i te tā'irira'a e fa'aineine ai au i te rāve'a nō te *fa'aorara'a* ia rātou i roto i te mau mea atoa 'ia ora atu i te fa'ahemara'a » (PH&PF 95:1 ; reta tei fa'ahuru'ē-hia). Te 'ohipa ha'avāra'a a te ha'avā parau ti'a, nō te aroha 'ia, te here 'e te fa'aorara'a, 'eiaha rā nō te fa'ahapara'a.

'Ua fa'atitī'aifarohia te taure'are'a Iosepha Semita i roto e maha matahiti hi'opo'ara'a hou 'a fāri'i ai i te mau 'api 'auro, « nō te mea 'aita 'oe i ha'apa'o i te mau fa'auera'a a te Fatu ». ³ I muri mai, i te mo'era'a ia Iosepha nā 'api 116, 'ua fa'atitī'aifarō-fa'ahou-hia 'oia. Noa atu tōna mana'o tātarahapa rahi mau, 'ua 'iriti te Fatu i tāna mau faufa'a nō te hō'ē taime poto, nō te mea « 'o tā'u i here ra e tā'iri ato'a ho'i au 'ia ti'a 'ia fa'a'orehia tā rātou mau hara » (PH&PF 95:1).

Tē parau ra Iosepha : « 'Ua 'oa'oa te melahi 'a fa'aho'i mai ai 'oia i te Urima 'e te Tumima iā'u 'e 'ua parau 'oia ē, 'ua māuruuru te Atua nō tō'u ha'apa'o-maita'i-ra'a 'e tō'u ha'eha'a, 'ua here 'oia iā'u nō tō'u tātarahapara'a 'e tō'u itoito i te pure ». ⁴ Nō te

hina'aro o te Fatu e ha'api'i ia Ioseha i te ha'api'ira'a tauī 'ā'au, 'ua tītau 'oia iāna i te fa'atūsiara'a putapū 'ā'au—e tuha'a faufa'a ho'i te fa'atūsiara'a nō te fa'atitī'aifarora'a.

Te fa'atūsiara'a

« I te tau tahito ra, 'ua riro te *fa'atūsiara'a* i te fa'arirora'a i te hō'ē mea, 'aita ana'e te hō'ē ta'ata 'ei mea mo'a », ⁵ e aura'a tū'ati'ati te reira i te ta'o *tā'iri* —'oia ho'i « e tāmā ». Nā reira ato'a, i 'Īserā'ela tahito ra, e tae mai te fa'arorera'a o te hara 'e te hapa nā roto i te pūpūra'a ō, 'aore rā te hō'ē tūsia. ⁶ 'Aita te tūsia i « fa'a'ite ātea [noa] i taua tūsia rahi 'e te hope'a ra » (Alma 34:14), 'ua tauturu ato'a rā 'ia fa'atupu i te mana'o māuruuru rahi a'e nō te tāra'ehara a te Fa'aora. Te hina'aro 'ore e fa'atūsia i roto i tā tātou tātarahapara'a, e fa'ao'ō'ora'a 'ia 'e e fa'a'inora'a ho'i i te fa'atūsiara'a rahi a'e a te Mesia nō taua hara nei, 'o tē ha'afaua'a 'ore nei i tōna mamae—e tāpa'o 'eta'eta ho'i nō te māuruuru 'ore.

I te tahi pae, nā roto i te rāve'a huru 'ē nō te fa'atūsiara'a, e *āpī* maoti tātou i te hō'ē faufa'a mure 'ore—tōna aroha 'e tāna fa'a'orera'a hara ē i te hope'a, « te mau mea atoa a [te] Metua ra » (PH&PF 84:38). ⁷ 'Ei tuha'a nō te 'ohipa tau maoro nō te tātarahapara'a, e 'ohipa ato'a te fa'atūsiara'a 'ei rā'au fa'aora nō

te tauturu i te monora'a « te māuiui i roto i te 'ā'au » (Alama 42:18) i te « hau [o te] 'ā'au » (Mosia 4:3). 'Aita ana'e e fa'atūsiara'a, e 'ite mai te ta'ata ē, e mea pa'ari 'ia fa'aore 'ōna iho i tāna hapa, nō te māna'ona'o-noa-ra'a i teie mea i tāpe'ahia. ⁷

Te metua 'ei ha'avā parau ti'a

Ma'a ta'ata noa i roto ia tātou e pi'i'hia 'ia riro 'ei mau ha'avā nō te pā'āto'ara'a, noa atu rā, e tano te mau parau tumu nō te ha'avāra'a parau ti'a ia tātou pā'āto'a, i te mau metua iho ā rā, pauroa te mahana e rāve'a tā rātou nō te fa'a'ohipa i te reira 'e tā rātou mau tamari'i. Ha'api'i maita'i i te hō'ē tamari'i, 'o te iho mau 'ia o te ti'ara'a metua maita'i, 'e fa'atitī'aifarō nā roto i te here, 'o te iho mau 'ia nō te rirora'a 'ei ha'avā parau ti'a.

'Ua ha'api'i te peresideni Joseph F. Smith : « Mai te peu e 'iriā mai te mau tamari'i 'e e mea fifi 'ia fa'atere ia rātou, 'a fa'a'oroma'i tae roa atu i te taime e manuia ai 'outou nā roto i te here... 'e i reira 'outou e tarai ai i tō rātou nātura ia au i tō 'outou hina'aro. » ⁸

Te pa'ari te 'apohia mai i te hi'ora'a ē, 'ia ha'api'i te mau peropheta i te fa'atitī'aifarora'a, e paraparau rātou nō te mau huru o te Mesia. Tē hōro'a nei Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau

i teie parau a'o mātau maita'i nō ni'a i te fa'atit'i aifarora'a :

« E 'ore roa e nehenehe 'e e 'ore roa ho'i e ti'a 'ia ha'amauhia te hō'ē mana 'e 'aore rā te hō'ē vāhi iti a'e nō te tura nā roto i te autahu'ara'a, maori rā nā roto i te tāparura'a, nā roto i te fa'a'oroma'ino-a-ra'a, nā roto i te marū 'e te ha'eha'a, 'e nā roto i te here mau ra ;

« Nā roto i te aroha, 'e te 'ite ateate ra, 'o te fa'arahi roa i te vārua ma te fa'ahua 'ore, 'e ma te ha'avare 'ore i roto i tōna 'ā'au—

« Ma te fa'ahapara'a atu i te tahi mau taime nā roto i te parau pāpū roa, 'ia fa'auruhia ra e te Vārua Maita'i ; 'e i reira e fa'a'ite mai ai i te rahira'a nō te here » (PH&PF 121:41-43).

Tē ha'api'i nei teie 'irava 'ia fa'ahapa « 'ia fa'auruhia... e te Vārua Maita'i », 'eiaha rā 'ia fa'auruhia e te riri. 'Aita te Vārua Maita'i e tū'ati i te riri, inaha « 'o tei roto iāna te vārua mārō ra, e 'ere 'oia i tā'u, nō te diablo rā, 'o te metua 'oia nō te mārō, 'e 'ua fa'aitoito 'oia i te 'ā'au nō te ta'ata e mārō ai te tahi i te tahi ma te riri » (3 Nephi 11:29). 'Ua ha'api'i te peresideni George Albert Smith ē : « 'Aita te mau mea au 'ore i parauhia i raro a'e i te fa'aurura'a a te Fatu. Te Vārua o te Fatu e vārua hāmani maita'i ia ; e vārua fa'a'oroma'i ; e

vārua aroha 'e te here 'e te fa'a'oroma'i maoro...

« Mai te mea rā ē, e vārua 'imi hape tō tātou... nā roto i te tahi rāve'a ha'amou, e 'ere roa atu 'ia te reira nō roto mai i te Vārua o tō tātou Metua i te Ao ra, e mea 'ino ia i te mau taime ato'a...

Te hāmani maita'i, 'o te mana ia tā te Atua i hōro'a mai ia tātou nei nō te 'iriti i te mau māfatu 'eta'eta 'e nō te fa'aha'eha'a i te mau vārua 'eta'eta ».⁹

Te ihota'ata mau o tā tātou mau tamari'i

I te haerera'a te Fa'aora i rotopū i te mau 'āti Nephi, e 'ohipa fa'ahiahia tāna i rave 'e te mau tamari'i.

« E 'ua ha'api'i mai 'oia i te mau tamari'i a te tia'a ta'ata... 'e 'ua matara tō rātou 'arero iāna, 'e nā rātou i fa'a'ite i te mau mea rarahi 'e te māere i tā ratou mau metua ra [...]

« E nā rātou i hi'o 'e i fa'aro'o ho'i i tāna mau tamari'i ra ; 'oia mau, 'ua parau tō te mau 'aiū ra vaha, 'e nā rātou i fa'a'ite i te mau mea māere » (3 Nephi 26:14, 16).

Penei a'e hau atu i te paraura'a te vaha o te mau 'aiū, 'ua fa'a'ara'ara te Fatu i te mata, 'e te tari'a 'ua fa'afatafa-ta ho'i, o tō rātou mau metua hitimahu-ta ra. 'Ua hō-mai-hia i teie nau metua te hōro'a ta'a 'ē 'ia 'ite poto i roto i te

mure 'ore 'e 'ia ta'a i te ihota'ata mau 'e te ti'ara'a hou i te tāhuti o tā rātou mau tamari'i. E'ita ānei te reira e tau'i roa i te huru te mau metua i hi'o 'e i rave i tā rātou mau tamari'i ? Mea au nā'u teie fa'ahitira'a tei parauhia ra nā Goethe : « Te huru e hi'o 'oe i te hō'ē [tamari'i], 'o te huru ia e rave 'oe ia rātou, 'e te huru e rave 'oe ia rātou 'o te mea ia e riro mai rātou ».¹⁰ 'Ua riro te ha'amana'ora'a i te ihota'ata mau o te hō'ē tamari'i 'ei hōro'a hi'o na, 'o te fa'auru i te hi'ora'a ātea a te ha'avā parau ti'a.

Pū'ohura'a

'Ua ha'api'i mai te peresideni Thomas S. Monson : « 'Eiaha e vaiho i te hō'ē fifi e tano 'ia fa'a'āfaro 'ia riro 'ei mea faufa'a a'e i te hō'ē ta'ata e here ».¹¹ E mea faufa'a roa ho'i teie parau tumu nō te rirora'a 'ei mau ha'avā parau ti'a, nō tātou iho ā rā 'e tā tātou mau tamari'i.

Hō'ē noa rāve'a e ha'avā ai i te ha'avāra'a parau ti'a, mai ia Iesu Mesia, 'oia ho'i, te rirora'a mai iāna te huru. Nō reira, « e aha tō 'outou huru [te tāne 'e te vahine] e au ai ? 'Āmene, e parau atu vau ia 'outou, mai tō'u nei ia » (3 Nephi 27:27). I te 'ioa o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o « disciple », etymonline.com.
2. Hi'o Merriam-Webster's Collegiate Dictionary, 11th ed. (2003), « chasten ».
3. Karen Lynn Davidson and others, eds., Histories, Volume 1: Joseph Smith Histories, 1832-1844, vol. 1 of the Histories series of The Joseph Smith Papers (2012), 83.
4. Te Mau Ha'api'ira'a a te Mau Peresideni o te 'Ēkālesia : Iosepha Semita (2007), 83 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
5. Guide to the Scriptures, « Sacrifice », scriptures.lds.org.
6. Hi'o Bible Dictionary, « Sacrifices ».
7. Te tusia tā tātou e pūpū i ni'a i te fata o te 'aira'amā'a o te 'oro'a i te mau hepetoma ato'a, 'o te 'ā'au tātarahapa ia 'e te vārua marū (hi'o 2 Nephi 2:7 ; 3 Nephi 9:20 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 59:8). Tē 'ā'au tātarahapa, 'o te tātarahapa ia ; te vārua marū, 'o te ha'apa'o ia (hi'o D. Todd Christofferson, « 'Ia fa'afāriuhia mai 'oe ra », Liahona, Mē 2004, 12).
8. Te Mau Ha'api'ira'a a te Mau Peresideni o te 'Ēkālesia : Joseph F. Smith (1998), 326.
9. Te Mau Ha'api'ira'a a te Mau Peresideni o te 'Ēkālesia : George Albert Smith (2011), 244-45 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
10. Tē parauhia nei ē, nā Johann Wolfgang von Goethe, brainyquote.com.
11. Thomas S. Monson, « Te 'imira'a i te 'oa'oa i roto i te tere », Liahona, Nov. 2008, 86.

Nā te peresideni Henry B. Eyring
Tauturu mātāmua i roto i te Peresidenira'a Mātāmua

Te 'ā'au māuruuru i te sābati

Nō te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei, 'ua riro te Sābati 'ei mahana nō te 'ā'au māuruuru 'e te here.

E au mau taea'e, e au mau tuahine here i te mau vāhi ato'a nā te ao nei i roto i te 'Ēkālesia a Iesu Mesia i te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei, tē māuruuru nei au i te mea ē, 'ua ani mai te peresideni Thomas S. Monson iā'u 'ia paraparau i roto i te 'āmui'ra i teie mahana Sābati. Tē pure nei au 'ia ta'ita'i te Vārua Maita'i i ta'u mau parau i roto i tō 'outou 'ā'au.

I teie mahana tē hina'aro nei au e paraparau atu nō ni'a i te mau mana'o o te 'ā'au. Tā'u e tuatāpapa maori rā te 'ā'au māuruuru iā—i te mahana Sābati iho ā rā.

Tē māuruuru nei tātou nō te mau mea e rave rahi: te hō'ē maita'i nō roto mai i te hō'ē ta'ata 'ē'ē, te hō'ē mā'a 'ia po'ia ana'e tātou, te hō'ē tāpo'i fare marō i ni'a a'e i tō tātou upo'o 'ia tupu mai te vero, te hō'ē ivi fati tei ora, 'e te ta'i pautuutu a te hō'ē 'aiū fānau 'āpī. E rave rahi o tātou 'o te ha'amana'o i te mana'o māuruuru i taua mau taime ra.

Nō te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei, 'ua riro te Sābati 'ei taime, te ti'ara'a mau, 'ei mahana nō te 'ā'au māuruuru 'e te here. 'Ua ha'api'i mai te Fatu i te Feiā mo'a i Jackson County, i Missouri, i te matahiti 1831

ē, e fa'atae rātou i tā rātou mau pure 'e tā rātou mau ha'amāuruuru'a i ni'a i te ra'i. 'Ua hōro'ahia i te feiā mo'a mātāmua ra te hō'ē heheura'a nō ni'a i te huru nō te ha'apa'ora'a i te Sābati e i te huru nō te ha'apaera'a i te mā'a 'e te purera'a.¹

'Ua parau te Fatu ia rātou, 'e ia tātou ato'a, e nāhea 'ia ha'amori 'e 'ia hōro'a i te ha'amāuruuru'a i te Sābati. Mai tā 'outou e 'ite ra, te mea faufa'a a'e maori rā, tō tātou mana'o here nō te feiā hōro'a i te mau ō. Teie te mau parau a te Fatu nō ni'a i te huru nō te hōro'ara'a i te ha'amāuruuru'a 'e i te here i te mahana Sābati :

« Nō reira, tē hōro'a atu nei au i te hō'ē fa'uera'a ia rātou ra, i te nā 'ōra'a atu ē : « E here 'oe i te Fatu ra o tō 'oe Atua mai tō 'ā'au ato'a, 'e i tō pūai ato'a, te mana'o, 'e te itoito ; 'e nā roto i te i'oa o Iesu Mesia 'oe 'e e tāvini atu ai iāna ra [...]

« E ha'amaita'i i te Fatu tō Atua ra i te mau mea ato'a.

« E pūpū atu 'oe i te hō'ē tusia i te Fatu ra o tō 'oe Atua nā roto i te parau ti'a, 'oia ho'i i te 'ā'au 'oto 'e i te vārua ha'eha'a ra ».²

'E 'ua tāmau ā te Fatu i te fa'aara i te fifi mai te mea ē, e'ita tātou e ha'amāuruuru i te Metua i te Ao ra 'e ia Iesu Mesia 'ei feiā hōro'a i te mau ō : « E 'aore roa te ta'ata nei e fa'a'ino i te Atua i te hō'ē mea, 'e 'aore rā 'aita roa tōna riri i hotu i ni'a i te hō'ē ta'ata, maori rā 'o rātou 'o tei 'ore i fā'i mai i tōna rima ra i roto i te mau mea ato'a, 'e 'o tei 'ore ho'i i ha'apa'o i tāna ra mau fa'uera'a ».³

E rave rahi 'outou 'o tē fa'aro'o mai nei 'o tē 'oa'oa nei i te Sābati 'ei mahana ha'amana'ora'a e 'ei mahana hōro'ara'a i te ha'amāuruuru i te Atua nō te mau ha'amaita'ira'a. Tē ha'amana'o ra 'outou i te hīmene mātārohia :

*'Ia ro'ohia 'outou i te 'ati i roto i te orara'a nei,
'Ia paruparu 'outou 'e 'ia mana'o ē,
'ua mou te mau mea ato'a,
Tai'o mai na i tō 'outou mau maita'i ;
fa'ahiti hō'ē hō'ē ia rātou,
E māere 'outou i te 'ohi'pa tā te Fatu i rave.*

*Tai'o mai nā i tō mau maita'i ;
Fa'ahiti hō'ē hō'ē ia rātou.
Tai'o mai nā i tō mau maita'i ;
'A hi'o i te mea tā te Atua i rave [...]*

*'Ua teimaha a'enei 'outou i te rahira'a
mana'o hepohepo ?
E mea teimaha ānei te satauro tei tītau-
hia ia 'outou 'ia 'amo ?
Tai'o mai na i tō mau maita'i ; e mo'e
'ē te mau fē'a'a ato'a.
E hīmene 'outou 'a ma'iri noa ai te
mahana.⁴*

Tē fāri'i nei au i te mau rata 'e te mau fārereira'a 'e te mau Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei 'o tē fa'aruru nei i te teimaha o te mana'o hepohepo. 'Ua fātata roa te tahi pae o rātou i te feruri ē, 'ua mou te mau mea ato'a. Tē ti'aturi nei au 'e te pure nei au ē, te mea tā'u e parau nō ni'a i te māuruurura'a i te Sābati, e riro ia 'ei tauturura'a nō te fa'a'ore i te fē'a'a 'e 'ia ha'amata te hīmene i roto i tō 'outou 'ā'au.

Ho'ē ha'amaita'ira'a tā tātou e nehenehe e māuruuru, 'o te taera'a ia tātou i roto i taua purera'a 'ōro'a ra, 'ia 'āmui atu i pīha'i iho i tāna mau pipi, hau i te hō'ē 'e te piti, i tōna ra i'oa. Tē vai ra te tahi pae tei te fare e'ita e nehenehe e haere mai i rāpae i tō rātou ro'i. Tē vai ra te tahi pae tei hina'aro 'ia tae i

te vāhi tei reira tātou, terā rā, tē rave ra rātou i te 'ohipa i roto i te mau fare utuutura'a 'e tē rave ra i te 'ohipa pāru-rura'a ta'ata 'e 'aore rā, tē 'aro ra i roto i te medebara 'e te uru rā'au nō te pāru-ru ia tātou, noa atu e pohe rātou. Nō te mea noa ē, e ti'a ia tātou 'ia putuputu 'e te tahi atu feiā mo'a, 'e 'ia 'amu i te 'ōro'a mo'a, e tauturu te reira ia tātou 'ia ha'amata i te fāri'i i te 'ā'au māuruuru 'e te here nō te maita'i o te Atua.

Nā roto i te peropheta Iosepha Semita 'e te 'evanelia tei fa'aho'i-fa'ahou-hia mai, te tahi atu ha'a-maita'ira'a tā tātou e nehenehe e tai'o maori rā 'o te ti'ara'a ia ia tātou 'ia rave i te 'ōro'a mo'a i te hepetoma tāta'itahi—fa'aineinehia, ha'amaita'ihia, 'e 'ōperehia nā te mau tāvini ha'amana-hia nā te Atua. E nehenehe tātou e māuruuru i te taime e ha'apāpū mai te Vārua Maita'i ia tātou ē, te mau parau o te mau pure o te 'ōro'a mo'a, tei pūpū-hia nā te mau taea'e o te autahu'ara'a tei ha'amanahia, e fa'aturahia te reira 'e tō tātou Metua i te Ao ra.

I roto i te mau ha'amaita'ira'a tā tātou e nehenehe e tai'o, te ha'amaita'ira'a rahi roa a'e maori rā, te mana'o ia nō te fa'a'orera'ahia te hara, 'o te tupu mai 'a rave ai tātou i te 'ōro'a mo'a. E tupu te here 'e te māuruuru rahi a'e i roto ia tātou nō te Fa'aora, nā roto ho'i i tōna tusia hope 'ore i ti'a ai ia tātou 'ia tāmā-hia i te hara. 'Ia rave ana'e tātou i te faraoa 'e te pape, e ha'amana'o tātou ē, 'ua māuiui 'oia nō tātou. 'E 'ia māuruuru ho'i tātou nō te 'ohipa tāna i rave nō tātou, e 'ite ia tātou i tōna here ia tātou 'e tō tātou here iāna.

Te ha'amaita'ira'a nō te here tā tātou e fārii, e fa'a'ōhie te reira i te ha'apa'ora'a tātou i te fa'auera'a 'ia « ha'amana'o noa iāna. »⁵ E riro 'outou i te fāri'i ato'a i te here 'e te māuruuru, mai iā'u nei, nō te Vārua Maita'i tā te Metua i te Ao ra i fafau mai e pārahi noa 'oia i pīha'i iho ia tātou mai te mea ē, e ha'apa'o maita'i noa tātou i te mau fafau'ara'a tā tātou i rave. E nehenehe tātou e tai'o i te reira mau ha'amaita'ira'a ato'a i te mau Sābati ato'a 'e 'ia tupu te 'ā'au māuruuru.

E taime maita'i roa ato'a te Sābati nō te ha'amana'o i te fafau'ara'a tā 'outou i rave i roto i te pape nō te bāpetizora'a

nō te here 'e nō te tāvini i te mau tamari'i a te Metua i te Ao ra. Nō te fa'atupu i te reira fafau'ara'a i te Sābati, e ti'a ia 'ia haere i roto i te piha ha'api'ira'a 'e 'aore rā i roto i te autahu'ara'a ma te 'ā'au ato'a nō te patu i te fa'aro'o 'e te here i rotopū i tō tātou mau taea'e 'e te mau tuahine i rotopū ia tātou. Taua fafau'ara'a ra 'o te ravera'a ia i tō tātou mau piira'a ma te 'oa'oa.

Tē māuruuru nei au nō te mau Sābati e rave rahi 'a ha'api'i ai au i te hō'ē pupu diakono i Bountiful, i Utaha, 'e i te hō'ē piha ha'api'ira'a nō te Ha'api'ira'a Sābati i Idaho. 'E tē ha'amana'o ato'a nei au i te mau taime 'a tāvini ai au 'ei tauturu nō ta'u vāhine fa'aipoipo i roto i te piha ha'apa'ora'a tamari'i, ta'u 'ohipa rahi i reira 'o te hōro'ara'a ia i te mau ha'uti 'e te 'ohira'a i te reira.

E rave rahi matahiti i muri mai hou 'a 'ite ai au nā roto i te Vārua ē, e faufa'a rahi ta'u 'ohipa 'ōhie roa nō te Fatu i roto i te orara'a o te mau tamari'i a te Metua i te Ao ra. 'Ua māere au i te 'itera'a ē, te ha'amana'o noa ra 'e tē ha'amāuruuru nei te tahi pae i ta'u mau tāmatarā'a tūhou (novice) 'ia tāvini ia rātou nō te Fatu, i taua mau mahana Sābati ra.

Mai ia tātou e 'ore e 'ite i te tahi taime i te mau hope'ara'a o tā tātou iho tāvini'ara'a e ravehia i te Sābati, e riro tātou i te 'ore ato'a e 'ite i te tā'āto'ara'a o te mau 'ohipa a te tahi atu mau tāvini o te Fatu. Terā rā, tē patu marū noa nei te Fatu i tōna bāsileia ma te maniania 'ore, nā roto i tōna mau tāvini ha'apa'o maita'i e te ha'eha'a, 'e ma te fa'a'oto iti noa i te pū, tae atu i tōna ananahi mile-niuma hanahana. 'Ei Vārua Maita'i nō te hi'o i te tupura'a te hanahana.

'Ua pa'ari au i roto i te hō'ē 'āma'a na'ina'i nō New Jersey, i tā mātou mau purera'a 'ōro'a, te tahi noa mau melo rii 'e hō'ē 'utuāfare, tō'u iho 'utuāfare. E hitu 'ahuru matahiti i teienei, 'ua bāpetizohia vau i Philadelphia i roto i te fare purera'a hō'ē roa i patuhia e te 'Ēkālesia e nehenehe tā mātou e haere i Pennsylvania 'e 'aore rā i New Jersey. Ho'ē ana'e 'āma'a na'ina'i i Princeton i taua taime ra, e piti pāroisa rarahi i reira i teienei. Tau mahana rii i ma'iri a'enei, e rave rahi tauatini feiā 'āpi tei

ha'uti i roto i te hō'ē fa'ahanahana'ā hou te ha'amaita'ira'a o te hiero nō Pennsylvania i Philadelphia.

I tō'u taure'are'ara'a, 'ua pihia vau 'ei misiōnare mata'eina'a i te vāhi mātou e fa'atupu ai i te purera'a i te mau Sābati i roto i te fare purera'a hō'ē roa i Albuquerque, i New Mexico. I teie mahana, tē vai ra hō'ē hiero 'e e maha titi.

'Ua fa'aru'e au i Albuquerque nō te haere i te ha'api'ira'a i Cambridge, i Massachusetts. Hō'ē fare purera'a e hō'ē mata'eina'a nō Massachusetts 'e nō Rhode Island. E tere au nā ni'a i te mau 'āivi nō taua fenua nehenehe ra nō te haere i te mau purera'a 'ōro'a i roto i te mau 'āma'a na'ina'i, te rahira'a tei roto i te mau fare tarahuhia 'e 'aore rā, e mau fare na'ina'i tātā'ihia. I teienei tē vai ra hō'ē hiero mo'a o te Atua i Belmont, i Massachusetts, 'e e rave rahi titi i terā mau fenua mata'eina'a.

Te mea 'aita i ti'a iā'u 'ia 'ite pāpū i taua taime ra, 'o te nīni'ira'a mai iā te Fatu i tōna Vārua i ni'a i te mau ta'ata i roto i taua mau purera'a 'ōro'a iti ra. 'Ua ti'a iā'u 'ia 'ite i te reira i roto i te 'ā'au, 'aita rā e ti'a iā'u 'ia 'ite i te 'ā'anora'a 'e i te taime o te mau mana'o o te Fatu nō te patu 'e nō te fa'ahanahana i tōna bāsileia. 'Ua 'ite 'e 'ua pāpā'i te hō'ē peropheta, nā roto i te heheura'a, i te mea tā tātou iho e nehenehe e 'ite i teienei. 'Ua parau 'o Nephi ē, e'ita te tā'āto'ara'a o tō tātou mau melo e rahi, terā rā, te 'āmuitahira'a o te māramarama e riro iā i te 'itehia:

«'Ua 'ite ho'i au i te 'ēkālesia a te 'Ārenio a te Atua ra, 'e 'ua iti ho'i te reira 'ia tai'o [...]

«'E 'ua hi'o ho'i au, 'o Nephi, i te mana o te 'Ārenio a te Atua i te poua'a mai i ni'a iho i te feiā mo'a o te 'ēkālesia a te 'Ārenio ra, 'e i ni'a iho ho'i i te feiā i mā'itihia e te Fatu ra, 'o tei purara i te mau fenua o te ao ato'a nei ; 'o te parau ti'a 'e te mana o te Atua i te hanahana rahi ra, 'o tā rātou iā mauha'a ».⁶

I roto i teie tau tu'ura'a, 'ua pāpā'i-ato'a-hia i roto i Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau te hō'ē tātarara'a tohu nō tō tātou huru orara'a 'e te mau rāve'a i mua iā tātou :

«'Aita ā i noa'a ia 'outou te 'ite i te huru nō te rahira'a nō te mau ha'amaita'ira'a tā te Metua e tāpe'a ra i roto i tōna rima 'e i fa'a'ineinehia ho'i nō 'outou ;

«'E 'aita e ti'a ia 'outou 'ia fa'a'oroma'i i te mau mea ato'a i teienei ; noa atu i te reira, 'a 'oa'oa maita'i na, nō te mea e arata'i atu na vau ia 'outou. Nō 'outou te bāsileia 'e te mau ha'amaita'ira'a nō te reira nō 'outou iā, 'e nō 'outou na te mau fafaura'a mure 'ore ra.

«'E 'o 'oia 'o te fāri'i mai i te mau mea ato'a mai te māuruuru 'e fa'ahanahanahia iā ; 'e e 'āmuihia te mau mea nō teie nei ao iāna ra, 'e 'ia hānere a'e te tuha'a 'āpī, 'oia, 'e 'ia rahi noa atu ».⁷

'Ua 'ite au i te reira taurira'a o te tupura'a i te rahi te māuruuru nō te mau ha'amaita'ira'a, 'e te here o te Atua i te rahira'a i roto i te 'Ēkālesia. Mai te huru ra ē, tē tere vitiviti ra te reira i rotopū i te mau melo o te 'Ēkālesia i te mau taime 'e i te mau vāhi tē vai ra te mau tāmatarā'a o tō rātou fa'aro'o, i te vāhi i tītauhia iā rātou 'ia tāparu i te Atua i te tauturu nō te tāmāu noa i te ora.

E mau tāmatarā'a teimaha tō roto i te tau tā tātou e ora atu, mai tō te mau ta'ata o Alama i raro a'e i te ta'ata 'ino ra 'o Amulona, tei fa'auta i ni'a i tō rātou tua i te mau hōpoi'a teimaha roa nō te 'amo :

«'Ua tae maira ho'i te parau a te Fatu iā rātou i tō rātou vai-'ati-ra'a ra,

nā 'ō maira: «'E fa'ateitei na 'outou i te upo'o, 'ia māhanahana maita'i, 'ua 'ite ho'i au i te parau fa'au tā 'outou i fa'au mai iā'u ra ; e fa'au atu ho'i au i te faufa'a i tō'u ra mau ta'ata, e fa'aora atu ho'i iā rātou i te tītira'a.

«'E nā'u ho'i e ha'amāmā i te mau hōpoi'a teiaha i tu'uhia i ni'a i tō 'outou taponu, e'ita roa o tō 'outou taponu e māuiui 'oi vai a'e 'outou i te tītira'a ; e nā'u te reira e rave, 'ia ti'a māite 'outou 'ei 'ite nō'u e muri nei, 'e 'ia 'ite pāpū 'outou ē, tē hi'o aroha ra vau, te Fatu te Atua ra, i tō'u ra mau ta'ata i tō rātou mau 'ati.

«'I ha'amāmāhia ihora te mau hōpoi'a i tu'uhia mai i ni'a iho iā Alama 'e tōna ra mau taea'e ; 'oia iā, nā te Atua rātou i fa'aitoito, i ti'a ai iā rātou i te fa'a'oroma'i i te mau 'ati ma te paruparu 'ore, 'e 'ua auraro ihora rātou ma te 'ā'au tae 'e te fa'a'oroma'i i te hina'aro ato'a o te Fatu ».⁸

'Ua riro tātou 'ei mau 'ite ē, i te mau taime ato'a 'a ha'apa'o ai tātou i tā tātou mau fafaura'a i te Atua, i te mau taime iho ā rā e mea fifi mau, 'ua fa'aro'o 'oia i tā tātou mau pure ha'amāuruuru nō te mau mea tāna i rave a'ena nō tātou 'e 'ua pāhono i tā tātou pure anira'a i te pūai 'ia tāpe'a tāmāu māite noa. 'E 'ua hau i te hō'ē taime tōna fa'a'oa'oa'ara 'e te ha'apūaira'a iā tātou.

E uiui paha 'outou ē, e aha te ti'a iā 'outou 'ia rave nō te ora 'e nō te ha'amori i teie mahana Sābati nō te fa'a'ite i tō 'outou 'ā'u māuruuru 'e nō te

ha'apūai ia 'outou iho 'e 'ia vetahi 'ē i mua i te mau tāmatarā'a i muri nei.

E nehenehe 'outou e ha'amata i teie mahana nā roto i te pure 'ōmo'e 'e te pure 'utuāfare, te pure hamāuruuru i te mau mea ato'a tā te Atua i rave nō 'outou. E nehenehe 'outou e pure nō te 'ite e aha tā te Fatu e hina'aro 'ia rave 'outou nō te tāvini iāna 'e ia vetahi 'ē. Te vāhi ta'a 'ē roa atu, e nehenehe 'outou e pure 'ia fa'a'ite mai te Vārua Maita'i ia 'outou i te hō'ē ta'ata tei roto i te mo'emo'e 'e 'aore rā tē hepohepo ra, 'o tā te Fatu e hina'aro 'ia haere 'outou e fārerei.

E nehenehe tā'u e fafau atu ia 'outou ē, e pāhonohia tā 'outou mau pure, 'e mai te mea e rave 'outou mai te au i te mau pāhonora'a tā 'outou e fāri'i, e 'iteahia ia 'outou te 'oa'oa i roto i te Sābati, 'e e 'i roa tō 'outou 'ā'au māuruuru.

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, 'ua 'ite 'e 'ua here te Atua te Metua ia 'outou. 'Ua pohe te Fa'aora, te Fatu Iesu Mesia, nō tā 'outou mau hara nō tōna here ia 'outou. 'Ua 'ite rāua, te Metua 'e te Tamaiti, i to 'outou i'oa mai ia rāua i 'ite i te i'oa o te peropheta Iosepha Semita 'a fā mai ai rāua iāna ra. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, teie te 'Ēkālesia a Iesu Mesia 'e e fa'atura 'oia i te mau fafaura'a tā 'outou e rave 'e e fa'a'āpī 'e te Atua. E fa'ahuru-'ē-hia tō 'outou huru mau 'ia rahi atu te hōho'ara'a 'outou i te Fa'aora. E ha'apūaihia 'outou i mua i te fa'ahemara'a 'e i mua i te mau mana'o fē'a'a nō ni'a i te parau mau. E 'iteahia ia 'outou te 'oa'oa i roto i te Sābati. Ta'u ia fafaura'a ia 'outou nā roto i te i'oa o te Fatu ia Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 59.
2. Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 59:5, 7-8.
3. Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 59:21.
4. « Tāi'o mai na i tō mau maita'i », *Te mau himene*, n°147.
5. Moroni 4:3 ; 5:2 ; Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 20:77, 79.
6. 1 Nephi 14:12, 14.
7. Te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 78:17-19 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
8. Mosia 24:13-15.

Nā Elder David A. Bednar
Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

« 'Āhiri 'outou i 'ite na iā'u »

E mau parau noa ānei tā tātou i 'ite nō ni'a i te Fa'aora, 'aore rā tē roa'a noa atu ra tō tātou 'ite iāna ? E nāhea tātou i te roa'a te 'ite iāna ?

te 'ōpanira'a 'oia i tāna Ha'apī'ira'a i ni'a i te mou'a, 'ua ha'apāpū te Fa'aora i te parau mau mure 'ore ē, « nā roto ana'e i te ravera'a i te hina'aro o te Metua te maita'i fa'aora a te Tamaiti e noa'a ai ».¹

'Ua parau 'oia :
« E 'ore te feiā e parau mai iā'u ra ē, E te Fatu, e te Fatu, e hope pā'āto'a i te tae i te bāsileia ra o te ao, 'o te ta'ata rā i ha'apao i te hina'aro o ta'u Metua i te ao ra.

« E rave rahi tē parau mai iā'u 'ia tae i taua mahana ra, E te Fatu, e te Fatu, e 'ere ānei 'ua ha'apī'i mātou ma tō 'oe i'oa, 'e 'ua tātā'i i te mau demoni i tō 'oe i'oa, 'e 'ua rave i te semeio e rave rahi i tō 'oe i'oa ?

« 'O tā'u ia e parau atu, 'Aita roa vau i 'ite ia 'outou. E haere 'ē atu 'outou, e te feiā rave parau 'ino ».²

E māramarama rahi tātou i teie 'ohi-pa i tupu 'ia feruri tātou i te hō'ē fa'a'ā-farora'a fa'auru nō ni'a i teie pāpā'ira'a.

'Ua tau-roa-hia teie parau a te Fatu i roto i te Bibilia a te ari'i Iakobo, 'oia ho'i, « 'Aita roa vau i 'ite ia 'outou » 'ei « 'Aita roa 'outou i 'ite iā'u », i roto i te 'iritira'a a Iosepha Semita.³

Hi'o ato'a na tātou i te parable nō nā pāretenia e 'ahuru. Tē ha'amana'o ra 'outou ē, 'ua haere nā pāretenia ma'ama'a 'e te ineine 'ore e ti'i i te hinu nō tā rātou mōri i te fa'aro'ora'a rātou i te tūora'a tē tae mai ra te tane fa'aipoipo.

« 'E tē haere atu ra rātou e ho'o ra, tae maira taua tane fa'aipoipo 'āpī ra, 'e te feiā i ineine ra, haere atura iā 'e 'oia ato'a i roto i te 'ōro'a fa'aipoipora'a, e 'ōpanihia ihora te 'ūputa.

« 'E muri a'era, 'ua haere maira [terā e pae] pāretenia ra, 'ua nā 'ō maira, E te Fatu, e te Fatu, 'a 'iriti a'e na ia mātou.

« 'Ua parau atura rā 'oia, nā 'ō atura, 'Aore au i 'ite ia 'outou, 'oia mau tā'u e parau atu ia 'outou na ».⁴

E māramarama rahi tātou i teie parable maoti te tahi fa'ahou fa'a'āfarora'a fa'auru. E ha'apāpūra'a faufa'a rahi tei hōro'ahia mai i roto i te 'Iritira'a a Iosepha Semita, nō ni'a i te parau « 'Aore au i 'ite ia 'outou » i roto i te Bibilia a te ari'i Iakobo, 'ua tauihia 'ei « 'Aore 'outou i 'ite iā'u ».⁵

E ti'a roa i teie mau parau « 'Aita roa 'outou i 'ite iā'u » 'e « 'Aore 'outou i 'ite iā'u » e fa'afururi roa ia tātou nō ni'a ia tātou iho i te pae vārua. E mau parau noa ānei tā tātou i 'ite nō ni'a i te Fa'aora, 'aore rā tē roa'a noa atu ra tō tātou 'ite iāna ? E nāhea tātou i te roa'a te 'ite iāna ? Teie mau uira'a nā te vārua, 'o te fa'atumura'a iā nō tā'u poro'i. Tē tītau nei au i te tauturu a te Vārua Maita'i 'a feruri 'āmui ai tātou i ni'a i teie tumu parau faufa'a rahi.

Roa'a te 'ite iāna

'Ua parau Iesu :

« 'O vau te 'ē'a, 'e te parau mau 'e te ora : 'aore roa e ta'ata e tae i te Metua ra, maori rā, 'ei iā'u.

« 'Āhiri 'outou i 'ite na iā'u, 'ua 'ite ato'a 'outou i ta'u Metua ».⁶

E roa'a tō tātou 'ite i te Metua 'ia roa'a tō tātou 'ite i tana Tamaiti here.

Hō'ē fā rahi nō te orara'a tāhuti nei, e 'ere iā te ha'api'i-noa-ra'a nō ni'a i te

Fānau Tahi a te Metua, 'o te tūtavara'a rā 'ia noa'a mai tō tātou 'ite iāna. E maha ta'ahira'a faufa'a rahi e tauturu ia tātou i te noa'ara'a te 'ite i te Fatu, 'oia ho'i, 'o te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o iāna, te pe'era'a iāna, te tāvinira'a iāna 'e te ti'aturira'a iāna.

Te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o iāna

Te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o ia Iesu Mesia, 'o te tūru'ira'a iā i ni'a i tōna mau maita'i, te aroha 'e tōna maita'i rahi.⁷ E ha'amata tō tātou roa'ara'a te 'ite i te Fa'aora 'ia fa'aara tātou i tō tātou 'aravihi pae vārua 'e 'ia tāmata ho'i i tana mau ha'api'ira'a ē tae noa atu ho'i e āteatea te hō'ē vāhi i roto ia tātou nō te hō'ē tuha'a o tana mau parau.⁸ E rahi tō tātou fa'aro'o i te Fatu, e rahi ato'a mai tō tātou ti'aturi iāna 'e e vai ato'a mai te ti'aturira'a i tōna mana nō te fa'aora, nō te rapa'au 'e nō te ha'apūai ia tātou.

E fa'atumu te fa'aro'o mau i roto 'e i ni'a i te Fatu, 'o te arata'i noa ho'i i te 'ohipa ti'a. « 'O te fa'aro'o [i te Mesia] te parau tumu mātāmua nō te ha'apa'ora'a fa'aro'o heheuhia... 'o te niu ho'i nō te parau ti'a ato'a... 'e te parau tumu e 'ohipa ai te ta'ata māramarama ato'a ».⁹ Nō te fāri'i 'e nō te fa'a'ite i te fa'aro'o mau, e 'ohipa tumu iā te fa'a'ohipara'a i te mau parau tumu tano tā te Tāra'ehara i fa'a'ite, nō reira, « 'o te fa'aro'o 'aore e 'ohipa e mea pohe ».¹⁰ « 'Ei feiā rave ho'i [tātou] i te parau 'eiaha 'ei feiā fa'aro'o noa ».¹¹

'Ua tū'ati roa te fa'aro'o-tari'a-ra'a i te parau a te Atua 'e te fāri'ira'a i te hōro'a pae vārua nō te fa'aro'o, inaha « nā te [fa'aro'o tari'a] maori e noa'a ai te fa'aro'o, 'e nā te parau a te Atua [maoti e fa'aro'o ai te tari'a] ».¹² E mātou tātou iāna 'e i tōna reo 'a tuatāpapa ai tātou 'e 'a pou pou ai i tana parau i roto i te mau pāpa'ira'a mo'a,¹³ 'a pure ai i te Metua i tōna ra i'oa 'e ma te mana'o pāpū,¹⁴ 'e 'a 'imi ai i te fa'ahoara'a tāmou o te Vārua Maita'i.¹⁵ 'O te 'apora'a 'e te fa'a'ohipara'a i te ha'api'ira'a tumu a te Mesia i roto i tō tātou orara'a te tītaura'a e fāri'ihia ai te hōro'a nō te fa'aro'o iāna.¹⁶

Tītauhia te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o i te Fatu 'ei fa'a'ineinera'a nō te pe'era'a iāna.

Te pe'era'a iāna

« 'E tē haere ra Iesu nā te hiti i te roto i Galilea ra, hi'o atura 'oia i e to'opiti pu'e ta'ata, i te tua'ana ia Simona, 'o tei parauhia 'o Petero ra, 'e i tōna taea'e ia Anederea, tē tu'u ra i te 'ūpe'a i taua roto ra, e pu'e rava'ai ho'i rāua.

« 'Ua parau atura 'oia ia rāua, 'A pe'e mai iā'u, e fa'ariro vau ia 'ōrua 'ei rava'ai ta'ata.

« Fa'aru'e ihora rāua i tā rāua 'ūpe'a i reira ra 'e 'ua pe'e atura iāna ».¹⁷

E hi'ora'a pūai Petero 'e Anederea nō te fa'aro'ora'a te tari'a 'e te pe'era'a i te 'Ōrometua.

Te tāvinira'a iāna

« Nāhea e 'ite ai te hō'ē ta'ata i te fatu 'aore ā i tāvinihia e ana ra, 'e tei vai ta'ata 'ē ra iāna, 'e tei te ātea 'ē te mau mana'o 'e te mau 'ōpuara'a o tōna ra 'ā'au ? »²⁵

E hope fa'ahou mai te noa'ara'a te 'ite i te Fatu 'ia tāvini tātou iāna 'e 'ia 'ohipa ho'i i roto i tōna bāsileia. 'A nā reira ai tātou, e ha'amaita'i rahi 'oia ia tātou 'e te tauturu o te ra'i, te mau hōro'a pae vārua 'e te 'aravihi rahi a'e. E'ita roa atu tātou e vaiho-'otahi-hia 'ia 'ohipa tātou i roto i tāna 'ō vine.

'Ua parau 'oia : « E haere au nā mua i tō 'outou mata. E vai ho'i au i tō 'outou pae 'atau 'e i tō 'outou pae 'au, 'e 'ei roto ho'i tō'u Vārua i tō 'outou mau 'ā'au, 'e ta'u mau melahi ho'i e 'ati noa a'e ia 'outou na, 'ia ha'amara'a mai ia 'outou i ni'a ».²⁶

E roa'a tō tātou 'ite i te Fa'aora 'ia fa'aitoito roa tātou i te haere i te vāhi tāna i hina'aro ia tātou 'ia haere, 'ia tutava tātou i te parau i tāna i hina'aro ia tātou 'ia parau, 'e 'ia riro tātou i tāna i hina'aro 'ia tātou 'ia riro.²⁷ 'A auraro ai tātou 'e 'a fā'i ho'i i tō tātou taupirira'a iāna, nāna e fa'arahi i tō tātou 'aravihi nō te tāvini maita'i roa atu ā. 'E e haere noa tō tātou mau hia'ai ē tū'ati hope roa i ni'a i tōna mau hia'ai, e riro mai tāna mau fā i tā tātou mau fā, 'e e'ita atura tātou « e ani i tei au 'ore i [tōna] hina'aro ».²⁸

Nō te tāvini iāna, tītauhia tō tātou 'ā'au ato'a 'e te pūai 'e te mana'o 'e te itoito.²⁹ 'Ei fa'ahope'ara'a, e ārai te mana'ora'a ia vetahi 'ē 'e te tāvinira'a ia rātou i te huru mana'o noa iāna iho 'e te pipiri o te ta'ata tino nei. E rahi mai tō tātou here i te feiā tā tātou e tāvini ra. 'E nō te mea ē, tāvini ia vetahi 'ē, e tāvini ia i te Atua, e rahi noa atu ā tō tātou here iāna 'e i tō tātou mau taea'e 'e mau tuahine. 'O taua here ra te fa'a'itera'a nō te hōro'a pae vārua ra nō te aroha, te hina'aro mau o te Mesia.³⁰

« E pure atu i te Metua ma te pūai hope o te 'ā'au 'ia 'i 'outou i teie nei aroha, 'o tāna i hō mai i te ta'ata ato'a e pe'e mau i tāna tamaiti ia Iesu Mesia, 'ia riro 'outou 'ei tamari'i nā te Atua, 'e 'ia fā mai 'oia ra 'ua riro tātou mai iāna ra te huru ; e 'ite ho'i tātou iāna i tōna

'Ua a'o ato'a te Fa'aora ia tātou : « Te ta'ata i hina'aro i te pe'e mai iā'u, e fa'aru'e 'oia iāna iho, e rave i tāna satauro, 'a pe'e mai ai iā'u ».¹⁸ Rave i tāna satauro, 'o te pāto'ira'a 'ia i te paieti 'ore ato'a 'e te nounou o teie nei ao 'a ha'apa'o ai i te mau fa'auera'a a te Fatu.¹⁹

'Ua a'o mai te Fa'aora 'ia riro tātou mai iāna ra te huru.²⁰ Nō reira, tei roto i te pe'era'a i te Fatu te pe'era'a i tōna hi'ora'a. E tāmau tātou i te noa'a te 'ite i te Fatu 'ia 'imi tātou 'ia riro mai iāna ra te huru, nā roto i te mana o tāna tāra'ehara.

'A tāvini ai 'oia i ni'a i te fenua nei, 'ua tāpa'o Iesu i te 'ē'a, 'ua arata'i 'e 'ua fa'a'ite ho'i i te hi'ora'a maita'i roa. « 'Ia tano ana'e tō tātou mana'o nō ni'a i tōna huru, tōna maita'i roa 'e tōna mau ti'ara'a »²¹ e vai maoro te hina'aro 'e e pāpū mai te 'āvei'a 'a pe'e noa ai tātou iāna i ni'a i te 'ē'a nō te ti'ara'a pipi itoito 'e te ha'apa'o maita'i.

Nā roto ato'a i te pe'era'a i te Fa'aora e « noa'a ai te 'ite iho ē, te 'āvei'a 'e te

orara'a [tā tātou] e haere nei, tē tū'ati ra 'ia i te hina'aro o te Atua ».²² E 'ere terā 'ite i te hō'ē parau 'aro e'ita e nehenehe e 'itehia mai, e e'ita te reira e fa'atumu mātāmua roa i ni'a i tā tātou mau tūaura'a pae tino 'e te mau māna'ona'ora'a tāhuti nei. 'Aita roa. 'O te haerera'a 'āueue 'ore 'e te tāmau i mua i ni'a i te 'ē'a nō te fafaua'a te 'āvei'a 'e te orara'a e māuruuru ai 'oia.

I roto i te Buka a Moromona, tē fa'ata'a nei te 'ōrama a Lehi i te 'ē'a e pe'e, te mau tāmatara'a e fārereihia 'e te mau rāve'a pae vārua e vai ra nō te tauturu ia tātou 'ia pe'e 'e 'ia haere i te Fa'aora. Haere ti'a atu i mua i ni'a i te 'ē'a piriha'o 'e te oaoa, 'o te mea 'ia e hina'aro ra 'oia ia rave tātou. Tāmata i te hotu o te tumu rā'au 'e 'ia « fāriu ho'i i te Fatu ra »²³, 'o te mau ha'amaita'ira'a ia tāna e hia'ai roa nei e fāri'i tātou. 'E nō reira, tē pi'i nei 'oia ia tātou : « Haere mai 'a pe'e mai iā'u ».²⁴

Tītauhia to'opiti te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o 'e te pe'era'a ia Iesu Mesia 'ei fa'aineinera'a nō te tāvinira'a iāna.

ra huru mau, 'e 'ia vai māite ā teie nei tī'ira'a i roto ia tātou, 'e 'ia tāmāhia ho'i tātou ato'a mai iāna i mā ».³¹

E roa'a tō tātou 'ite i te Fatu 'ia fa'a'ihia tātou i tōna here.

Te ti'aturira'a iāna

E nehenehe ānei e fa'a'ite i te fa'a-ro'o iāna, pe'e iāna, tāvini iāna 'aita rā e ti'aturi iāna ?

'Ua 'ite au i te tahi mau melo o te 'Ēkalesia tei fāri'i ē, e parau mau te ha'api'ira'a tumu 'e te mau parau tumu i roto i te mau pāpa'ira'a mo'a 'e tei a'ohia mai teie atu terono. Terā rā, tē tāfifi nei rātou i te ti'aturi ē, e tano ta'a 'ē teie mau parau mau 'evanelia i tō rātou orara'a 'e i te mau 'ohipa e tupu ra nō rātou. Mai te huru ra ē, e fa'aro'o tō rātou i te Fa'aora, 'aita rā e ti'aturira'a i te mau ha'amaita'ira'a tāna i parau fafau mai ē, tē vai ra nō rātou 'e e tau te reira i tō rātou orara'a. 'Ua farerei ato'a vau i te tahi mau taea'e 'e mau tuahine tei rave itoito roa i tā rātou mau pi'ira'a, 'aita rā ho'i te 'evanelia i fa'aho'ihia mai e ora-pāpū-hia ra 'e tau pāpū nei i tō rātou orara'a. E roa'a mai tō tātou 'ite i te Fatu, e 'ere nā roto noa i te hō'ē ti'aturira'a iāna, nā roto rā i te ti'aturi-roa-ra'a iāna 'e i tāna mau parau e fafau mai.

I roto i te Faufa'a 'Āpī, 'ua ani te hō'ē metua tāne i te Fa'aora e fa'aora i tāna tamari'i. 'Ua pāhono Iesu ē :

« I ti'a ia 'oe 'ia fa'aro'o ra, e ti'a te mau mea ato'a nei i te ta'ata i fa'aro'o.

« 'Ua pi'i noa maira te metua tāne o taua tamaiti ra i reira ra, nā 'ō maira ma te roimata, E te Fatu, 'ua fa'aro'o vau, e turu mai 'oe i ta'u fa'aro'o paruparu nei ».³²

'Ua feruri au i teie anira'a e rave rahi taime : « E turu mai 'oe i ta'u fa'aro'o paruparu nei. » 'Aita ānei te hina'aro mātāmua o teie ta'ata te tāparura'a i te tauturu 'ia tupu tōna ti'aturira'a ia Iesu 'ei Tāra'ehara, 'e i tōna mana fa'aora. Penei a'e 'ua 'ite a'ena 'oia ē, e Tamaiti nā te Atua te Mesia. 'E penei a'e 'ua hina'aro 'oia i te tauturu nō te ti'aturi ē, e ti'a mau i te mana fa'aora o te Fatu 'ia ha'amaita'i i te hō'ē ta'ata i roto i tōna iho fifi, mai tāna ho'i tamaiti here. Penei a'e tē vai rā tōna ti'aturira'a i te mau parau rahi

nō ni'a i te Mesia, 'aita rā tōna ti'aturira'a i te Mesia nōna iho.

Pinepine tātou i te fa'a'ite pāpū i te parau mau tā tātou i 'ite, teie paha 'ia te uira'a e tano 'ia ui : « Tē ti'aturi ra ānei tātou i te mea 'ua 'ite tātou ? »

E mea faufa'a rahi te mau 'ōro'a mo'a e ravehia nā roto i te mana ti'a o te autahu'ara'a nō te ti'aturi i te Fa'aora, nō te roa'a te 'ite iāna, 'e i te hope'a, nō te ti'aturi i te mea 'ua 'ite tātou.

« 'E 'o teie autahu'ara'a [a Melehizedeka] ia 'o te ha'apa'o i te 'evanelia 'e 'o te mau ho'i i te tāviri nō te mau parau 'aro nō te bāsileia, 'oia 'ia te tāviri nō te 'ite i te Atua.

« Nō reira, i roto i te mau 'ōro'a nō te reira, te mana nō te huru Atua e fa'a'itehia mai ai ».³³

E ti'aturi 'e e roa'a tō tātou 'ite i te Fatu 'ia fa'aterehia te tāviri nō te 'ite i te Atua nā roto i te Autahu'ara'a a Melehizedeka, 'ia 'iriti ho'i te reira i te mau 'ūputa 'e matara ai nō tātou tāta'itahi te mana nō te huru Atua i roto i tō tātou nei orara'a. E ti'aturi 'e e roa'a tō tātou 'ite i te Fa'aora 'ia pe'e tātou iāna nā roto i te fāri'ira'a 'e te ha'apa'o-maita'ira'a 'e te fa'aturara'a i te mau 'ōro'a mo'a, 'ia roa'a ho'i tōna hōho'a i tō tātou nei mata.³⁴ E ti'aturi 'e e roa'a tō tātou 'ite i te Mesia 'ia haere tātou iho nā roto i te mana fa'ataui 'e te fa'aora 'e te ha'apūai 'e te ha'amo'a o tāna Tāra'ehara. E ti'aturi 'e e roa'a tō tātou 'ite i te 'Ōrometua 'ia a'ahia « te mana o tāna ra parau »³⁵ i roto ia tātou, 'e 'ia pāpa'ihia i roto i tō tātou mana'o 'e te 'ā'au,³⁶ 'e 'ia « ha'apae atu... i [tā tātou] ato'a ra hara 'ia 'ite [tātou iāna ra].³⁷

Te ti'aturira'a iāna, 'ō te tu'ura'a ia i tō tātou ti'aturira'a i ni'a i tāna mau ha'amaitaira'a rarahi tei matara 'e tei tano i tō tātou orara'a tāta'itahi 'e te 'utuāfare. E roa'a te ti'aturira'a iāna ma tō tātou 'ā'au ato'a³⁸ 'ia haere ti'a atu tātou i mua i ni'a i te 'ē'a nō te fafaura'a ma te ha'apae i tō tātou nei hina'aro i mua i tōna 'e ma te auraro i tāna mau 'ohipa mātāmua 'e i tōna taime. Te ti'aturira'a iāna—te fāri'ira'a ē e parau mau tōna mana 'e tāna mau parau fafau—e fa'atae mai ia te hi'ora'a ātea, te hau 'e te 'oa'oa i roto i tō tātou orara'a.

Parau fafau 'e 'itera'a pāpū

'Ia tae te hō'ē mahana, « e pi'o ho'i te mau turi ato'a i raro, e fā'i ho'i te mau vaha ato'a »³⁹ ē 'o Iesu te Mesia. I terā mahana ha'amaita'i ra, e 'ite tātou ē, 'ua 'ite 'oia ia tātou tāta'itahi nā ni'a i te i'oa. 'E te fa'a'ite pāpū nei au 'e te parau fafau atu nei au ē, e'ita tātou e 'ite noa i te parau nō te Fatu, e roa'a rā tō tātou 'ite iāna i te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o, i te pe'era'a, i te tāvinira'a 'e i te ti'aturira'a tātou iāna. Tē nā reira nei au i te fa'a'ite pāpū nā roto i te i'oa mo'a o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd ed. (1916), 245-46.
2. Mataio 7:21-23.
3. 'Iritira'a a Iosepha Semita, Mataio 7:33 (i roto Mataio 7:23, nota raro a).
4. Mataio 25:10-12.
5. 'Iritira'a a Iosepha Semita, Mataio 25:11 (i roto Mataio 25:12, nota raro a).
6. Ioane 14:6-7.
7. Hi'o 2 Nephi 2:8 ; 31:19 ; Moroni 6:4.
8. Hi'o Alama 32:27.
9. *Lectures on Faith* (1985), 1.
10. Iakobo 2:20.
11. Iakobo 1:22.
12. Roma 10:17.
13. Hi'o 2 Nephi 32:3 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 18:34-36.
14. Hi'o Moroni 10:4.
15. Hi'o Ioane 14:26 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 121:46.
16. Hi'o Ioane 7:17. Tei ia tātou tāta'itahi te hōpof'a e 'imi 'e e rave i te mau mea ato'a e ti'a ia ravehia nō te roa'a mai te hōro'a nō te fa'aro'o. I te hope'a roa rā, e tu'u mai te Atua here 'e te aupuru i teie hōro'a i ni'a ia tātou nei.
17. Mataio 4:18-20.
18. Mataio 16:24.
19. Hi'o 'Iritira'a a Iosepha Semita, Mataio 16:26 (i roto i te Bible appendix).
20. Hi'o 3 Nephi 27:27.
21. *Lectures on Faith*, 38.
22. *Lectures on Faith*, 38.
23. Alama 23:6.
24. Luka 18:22.
25. Mosia 5:13.
26. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:88.
27. Hi'o « E pe'e Au ia 'Oe », *Te mau Himene*, n°165.
28. Helamana 10:5.
29. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 4:2.
30. Hi'o Moroni 7:47.
31. Moroni 7:48.
32. Mareko 9:23-24.
33. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:19-20 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
34. Hi'o Alama 5:14, 19.
35. Alama 26:13.
36. Hi'o Hebera 8:10.
37. Alama 22:18.
38. Hi'o Omni 1:26.
39. Mosia 27:31.

Na Brian K. Ashton

Tauturu piti i roto i te peresidenira'a rahi nō te Ha'api'ira'a Sābati

Te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia

Na te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia e fa'ati'a ia tātou 'ia fāri'i i te mana vārua o te fa'ateitei ia tātou mai tō tātou fāito vārua i teie taime i te hō'ē fāito i reira tātou e nehenehe ai e maita'i roa atu.

'Ua fa'anaho-maita'i-hia te tere 'o Iesu i te Ati Nephi i muri a'e i Tōna Ti'a-fa'ahou-ra'a nō te ha'api'i ia tātou i te mau mea faufa'a rahi roa. 'Ua ha'amata te reira nā roto i te fa'a'itera'a pāpū 'a te Metua ē 'o Iesu Tāna « Tamaiti Here, 'ua māuruuru roa [Oia] iāna ».¹ I muri iho 'ua pou mai 'o Iesu Iho 'e 'ua fa'a'ite i te parau nō Tāna tusia Tāra'ehara,² ma te ani i te nuna'a 'ia 'ite pāpū ē 'o 'Oia te Mesia nā roto i te haerera'a mai e fāfā i te puta auri i Tōna 'ao'ao 'e te mau puta naero i roto i Tōna nā rima 'e nā avae.³ 'Ua ha'apāpū

mai teie mau 'itera'a ma te fē'a'a 'ore ē 'ua hope mau te Tāra'ehara a Iesu 'e 'ua rave fa'aoti te Metua i Tāna fafau'a 'ia hōro'a mai i te hō'ē Fa'aora. 'Ua ha'api'i Iesu i muri iho i te Ati Nephi e nāhea 'ia fāri'i i te mau ha'amaita'ira'a ato'a o te 'ōpuara'a 'oa'oa 'a te Metua, o te noa'a ia tātou maoti te Tāra'ehara a te Fa'aora, nā roto i te ha'api'ira'a ia rātou i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia.⁴

E fa'atumu tā'u parau poro'i i teie mahana i ni'a i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia. Tē fa'ata'a mai nei te mau pāpā'ira'a mo'a i te ha'api'ira'a tumu

'a Iesu Mesia, mai te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o i te Mesia 'e Tāna Tāra'ehara, te tātarahapara'a, te bāpetizora'a, te fāri'ira'a i te hōro'a 'a te Vārua Maita'i, 'e te fa'a'oroma'ira'a e tae noa atu i te hope'a.⁵

E fa'ati'a te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia ia tātou 'ia fāri'i i te mau ha'amaita'ira'a nō te Tāra'ehara 'a te Mesia

E fa'atupu te Tāra'ehara 'a te Mesia i te mau tūtaura'a e nehenehe ai ia tātou 'ia ti'aturi « i te mana, 'e te aroha, 'e te maita'i 'o te Mesia Mo'a »,⁶ « 'ia maita'i roa i te [Mesia] »,⁷ 'ia roa'a mai te mau mea maitata'i ato'a ra,⁸ 'e 'ia noa'a te ora mure 'ore.⁹

'Ua riro ato'a te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia 'ei rāve'a—hō'ē ana'e ra rāve'a—e nehenehe e noa'a ia tātou te mau ha'amaita'ira'a ato'a tei hōro'ahia ia tātou nā roto i te Tāra'ehara 'a Iesu. nā te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia e fa'ati'a ia tātou 'ia fāri'i i te mana vārua o te fa'ateitei ia tātou mai tō tātou fāito vārua i teie taime i te hō'ē fāito i reira tātou e nehenehe ai e maita'i roa atu.¹⁰ 'Ua ha'api'i Elder D. Todd Christofferson nō teie rāve'a nō te fānau-fa'ahou-ra'a : « 'Ua riro te fānau-fa'ahou-ra'a, tei ta'a 'ē i tō tātou fānau'a tino, 'ei hō'ē rāve'a hau atu i te hō'ē 'ohipa tei tupu. E te tomora'a i roto i taua rāve'a ra o te fā tumu ia nō te orara'a tāhuti nei ».¹¹

E hi'o nā tātou i te tufa'a tāta'itahi nō te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia.

A tahi, te fa'aro'o ia Iesu Mesia 'e Tāna Tāra'ehara. 'Ua ha'api'i te mau peropheta ē e ha'amata te fa'aro'o nā roto i te fa'aro'ora'a i te parau 'a te Mesia.¹² Tē fa'a'ite pāpū nei te mau parau 'a te Mesia nō ni'a i Tāna tusia tāra'ehara 'e tē fa'a'ite nei te reira ia tātou nāhea e nehenehe ai e noa'a ia tātou te fa'a'orera'a hara, te mau ha'amaita'ira'a, 'e te fa'ateiteira'a.¹³

Na roto i te fa'aro'ora'a i te mau parau 'a te Mesia, e fa'a'ohipa ia tātou i te fa'aro'o nā roto i te mā'itira'a 'ia pe'e i te mau ha'api'ira'a 'e te hi'ora'a 'o te Fa'aora.¹⁴ Nō te rave i te reira, 'ua ha'api'i Nephi ē e ti'a ia tātou 'ia ti'aturi « māite i te maita'i nō [te Mesia], tei pūai 'ia fa'aora ».¹⁵ Nō te mea e Atua 'o Iesu i roto i te orara'a mātāmua,¹⁶

'aita 'Oia i rave i te hara,¹⁷ 'e nā roto i Tāna Tāra'ehara 'ua pāhono 'Oia i te mau tītura'a a te parau-tī'a nō 'outou 'e nō'u,¹⁸ e mana 'e e tāvirī Tāna nō te fa'atupu i te tī'a-fa'ahou-ra'a o te tā'ata ato'a,¹⁹ 'e 'ua hōro'a 'Oia i te rāve'a e tī'a ai i te aroha i te fa'a'ore i te tītura'a a te parau fa'a'utu'a mai te au i te mau tītura'a nō te tātarahapara'a.²⁰ 'Ia māramarama ana'e tātou ē e nehenehe e nō'a ia tātou te aroha nā roto i te maita'i 'o te Mesia, e noa'a ia ia tātou « te fa'aro'o e tae noa atu i te tātarahapa ».²¹ Nō reira te tī'aturira'a i te maita'i 'o te Mesia o te tī'aturi ia ē 'ua rave 'Oia i te mea i tītauhia nō te fa'aora ia tātou 'e 'ia ha'a mai te au i tō tātou fa'aro'o.²²

E tūra'i ato'a te fa'aro'o 'e 'ia fa'aea tātou i te ha'ape'ape'a rahi nō ni'a i te mea tā vetahi 'ē e mana'o ra nō tātou 'e 'ia ha'amata i te ha'apa'o rahi atu i te mea tā te Atua e mana'o nō ni'a ia tātou.

Te piti, te tātarahapara'a. 'Ua ha'api'i Samuela te Ati Lamana ē, « 'ia fa'aro'o 'outou i te i'oa o te [Mesia] e tātarahapa ato'a 'outou i tā 'outou mau hara ».²³ 'Ua riro te tātarahapa 'ei hōro'a faufa'a rahi nō 'ō mai i tō tātou Metua i te Ao ra 'e tei hōro'ahia mai nā roto i te tusia a Tāna Tamaiti Fānau Tahī. O te rāve'a ia tā te Metua i hōro'a mai ia tātou e tauī ai tātou, 'aore rā e fāriu ai tō tātou mau mana'o, mau 'ohipa, e tātou iho nō te riro atu ā mai te Fa'aora te huru.²⁴ E 'ere noa nō te mau hara rārahi e rāve'a rā i te mau mahana ato'a nō te hi'opo'a 'e nō te ha'amaita'i ia tātou iho,²⁵ o te tauturu ia tātou 'ia ha'a-vī i tā tātou mau hara, tō tātou mau 'ino ri'i, tō tātou mau paruparu, 'e tō tātou mau 'aravihi 'ore.²⁶ E tūra'i te tātarahapa ia tātou 'ia riro « 'ei mau pipī mau » nā te Mesia, tei fa'a'i ia tātou i te aroha,²⁷ 'e tei 'iriti ē atu i tō tātou mau mata'u.²⁸ E 'ere te tātarahapa i te hō'ē 'ōpuara'a mono 'ia 'ore ana'e e manuia tā tātou 'ōpuara'a nō te ora maita'i roa.²⁹ Te tātarahapa tāmau o te 'ē'a ana'e ia e nehenehe e 'āfa'i mai ia tātou te 'oa'oa hope 'ore 'e o te fa'ati'a ia tātou 'ia ho'i e ora i piha'i iho i tō tātou Metua i te Ao ra.

E riro mai tātou nā roto i te tātarahapa 'ei feiā auraro 'e te ha'apa'o i te

hina'aro o te Atua. E'ita rā te reira ana'e. Te hō'ē 'itera'a i te maita'i 'o te Atua 'e i tō tātou faufa'a 'ore,³⁰ ma te 'āpitihiā atu i tō tātou itoito ato'a nō te fa'a'āfaro i tō tātou huru mai te au i te hina'aro 'o te Atua,³¹ nā te reira ia e 'āfa'i mai i te aroha i roto i tō tātou orara'a.³² Te aroha o te hō'ē ia « rāve'a hanahana nō te tauturu 'aore rā te hō'ē pūai, tei hōro'ahia mai nā roto i te maita'i 'e te aroha 'o Iesu Mesia ... 'ia rave i te mau 'ohipa maita'i e 'ore roa e noa'a ia [tātou] 'ia tāpe'a mai te mea mea nā roto noa ana'e i tā tātou iho rāve'a ».³³ Nō te mea ho'i ē te tātarahapa, o te riro-mau-ra'a ia mai te Fa'aora, e 'ore ho'i e noa'a nā roto noa i tō tātou iho pūai, e tītau mau ia tātou i te mana aroha 'o te Fa'aora nō te rave i te mau tauira'a e tītauhia i roto i tō tātou nei orara'a.

'Ia tātarahapa ana'e tātou, e mono ia te mau peu 'e te mau tī'aturira'a 'āpī o te ha'āfatata atu ia tātou i te Fa'aora 'e o te tauturu ia tātou 'ia riro mai Iāna te huru i tō tātou mau huru tahito parau-tī'a 'ore, te mau 'ino ri'i, te mau paruparu, 'e te mau ri'ari'a.

Te toru, te bāpetizora'a 'e te 'ōro'a. 'Ua ha'api'i te peropheta Moromona ē « te bāpetizo, o tā te tātarahapa e hotu mai ».³⁴ Nō te fa'ahope i te reira, e tī'a ia te tātarahapa 'ia 'āpitihiā atu i te

'ōro'a nō te bāpetizora'a tei fa'aterehia e te hō'ē tā'ata tei mau i te mana o te autahu'ara'a a te Atua. Nō te mau melo 'o te 'Ekālesia, e fa'a'āpitihiā ia te mau fafau'a tei ravehia i te bāpetizora'a 'e i te tahi atu mau taime 'ia 'amu ana'e tātou i te 'ōro'a.³⁵

I roto i te mau 'ōro'a nō te bāpetizora'a 'e te 'amura'a i te 'ōro'a, e fafau tātou 'ia ha'apa'o i te mau fa'auera'a 'a te Metua 'e 'a te Tamaiti, 'ia ha'amana'o noa i te Mesia, 'e 'ia hina'aro i te rave i te i'oa 'o te Mesia ('aore rā Tāna 'ohipa 'e Tōna mau maita'i³⁶) i ni'a ia tātou.³⁷ E fafau mai ia te Fa'aora e fa'aore, 'aore rā e ha'amatarā, i tā tātou mau hara,³⁸ 'e « 'ia ni'ini'i rahi mai i tōna ra Vārua i ni'a iho ia [tātou] ».³⁹ E fafau ato'a mai te Mesia e fa'a'ineine 'Oia ia tātou nō te ora mure 'ore nā roto i te tauturu'a ia tātou 'ia riro mai Iāna ra te huru.⁴⁰

'Ua pāpa'i o Douglas D. Holmes, tauturu hō'ē i roto i te Peresidenira'a Rahi o te Feiā 'Āpī Tamāroa « E fa'ahōho'a te mau 'ōro'a nō te bāpetizora'a 'e te 'amura'a i te 'ōro'a i te hope'a 'e te rāve'a nō te fānau-fa'ahou-ra'a. I roto i te bāpetizora'a, e tanu tātou i te tā'ata tahito 'e e tī'a-fa'ahou-mai 'ei ora 'āpī.⁴¹ I roto i te 'ōro'a, e ha'api'i mai tātou ē tei tauira'a o te hō'ē ia rāve'a tā'ahira'a, i roto i te reira

tātou e tauī-mārū-noa-hia ai, i te mau hebedoma ato'a, 'ia tātarahapa 'e 'ia fafau ana'e tātou, 'e nā roto i te mau hōro'ara'a 'a te Vārua e riro mai ai tātou mai te Fa'aora ra te huru.⁴²

E mea faufa'a roa te mau 'ōro'a 'e te mau fafau'ara'a i roto i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia. nā roto i te fāri'i-parau-ti'ara'a i te mau 'ōro'a nō te autahu'ara'a 'e te ha'apa'ora'a i te mau fafau'ara'a e fa'a'itehia mai ai te mana nō te huru Atua i roto i tō tātou orara'a.⁴³ 'Ua ha'amāramarama mai Elder D. Todd Christofferson ē « e haere mai teie mana paieti i roto i te ta'ata 'e nā roto i te fa'aurura'a o te Vārua Maita'i ».⁴⁴

Te maha, te hōro'ara'a 'o te Vārua Maita'i. I muri a'e i te bāpetizora'a e hōro'ahia ai ia tātou te hōro'ara'a 'o te Vārua Maita'i nā roto i te 'ōro'a o te ha'amaura'a.⁴⁵ Mai te mea e fāri'i tātou i teie hōro'ara'a, e fa'ati'a te reira ia tātou 'ia fāri'i i te 'auhoara'a tāmāu nō te hō'ē Atua,⁴⁶ 'e 'ia fāri'i tāmāu noa i te aroha e vai nei i raro a'e i Tōna ra mana.

'Ei hoa tāmāu nō tātou, e hōro'a mai te Vārua Maita'i i te tahi atu ā mana 'aore rā pūai nō te ha'apa'o i tā tātou mau fafau'ara'a.⁴⁷ E ha'amo'a ato'a 'Oia ia tātou,⁴⁸ 'oia ho'i e « fa'ati'amā 'Oia ia tātou i te hara, e tāmā, e ha'avivivi'i 'ore, 'e e ha'amo'a 'Oia ia tātou nā roto i te tāra'ehara 'a Iesu Mesia ».⁴⁹ E'ita teie rāve'a nō te ha'amo'ara'a e tāmā noa ia tātou, e ha'amaita'i ato'a rā te reira ia tātou i te mau hōro'ara'a vārua e hina'arohia 'aore rā te mau maita'i hanahana 'o te Fa'aora,⁵⁰ 'e e tauī 'Oia i tō tātou iho huru natura,⁵¹ « 'ia 'ore tātou e hina'aro i te rave i te 'ino ».⁵² I te mau taime ato'a e fāri'i tātou i te Vārua Maita'i i roto i tō tātou orara'a nā roto i te fa'aro'o, te tātarahapa, te mau 'ōro'a, te tāvinira'a mai te Mesia te huru, 'e te tahi atu mau 'ohipa parau-ti'a, e tauīhia tātou hō'ē ta'ahira'a i ni'a i te hō'ē ta'ahira'a, te tahi vāhi iti 'e te tahi vāhi iti e tae roa e riro mai tātou mai te Mesia ra te huru.⁵³

Te pae, te fa'a'oroma'ira'a e tae noa atu i te hope'a. 'Ua ha'api'i te peropheta Nephi ē i muri a'e i te fāri'ira'a i te hōro'ara'a 'o te Vārua Maita'i e ti'a ia tātou 'ia « mau pāpū e tae noa atu i te hope'a, i te 'ono'onora'a atu i te

hi'ora'a 'o te Tamaiti 'a te Atua ora ».⁵⁴ 'Ua tātara mai Elder Dale G. Renlund i te ravera'a nō te fa'a'oroma'ira'a e tae noa atu i te hope'a mai teie te huru : « E riro tātou i te maita'i roa mai nā roto ... i te fa'a'ohipa-tāmāu-noa-ra'a i te fa'aro'o [i te Mesia], te tātarahapara'a ; te 'amura'a i te 'ōro'a nō te fa'a'āpī i te mau fafau'ara'a 'e te mau ha'amaita'ira'a nō te bāpetizora'a 'e te fāri'ira'a i te Vārua Maita'i 'ei hoa tāmāu i te hō'ē fāito teitei a'e. 'A rave ai tātou i te reira, e riro rahi mai tātou mai te Mesia ra te huru 'e e ti'a ia tātou 'ia fa'a'oroma'i e tae noa atu i te hope'a, e te mau tātara'a ato'a nō te reira ».⁵⁵

'Oia ho'i, nā roto i te fāri'ira'a i te Vārua Maita'i 'e te tauira'a tā te fāri'ira'a e fa'atupu i roto ia tātou e ha'apa'ari-atu-ā-hia tō tātou fa'aro'o. E arata'i te fa'aro'o rahi i te tahi atu ā tātarahapara'a. E nō reira 'a fa'atusia ai tātou i tō tātou mau 'ā'au 'e tā tātou mau hara i ni'a i te fata nō te 'ōro'a, e fāri'i ia tātou i te Vārua Maita'i nā roto i te tahi fāito rahi a'e. nā te fāri'ira'a i te Vārua Maita'i nā roto i te tahi fāito rahi a'e e tura'i ia tātou i ni'a i te 'ē'a nō te fānu-fa'ahou-ra'a. 'Ia tāmāu ana'e tātou i roto i teie nei ravera'a 'e ia noa'a ana'e ia tātou te tā'ato'ara'a o te mau 'ōro'a fa'aora, e fāri'i ia tātou i « te aroha nō te aroha » 'e tae noa atu e fāri'i tātou i te 'ira'a.⁵⁶

E ti'a ia tātou 'ia fa'a'ohipa i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia i roto i tō tātou orara'a

Te mau taea'e 'e mau tuahine, 'a fa'a'ohipa ai tātou i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia i roto i tō tātou orara'a, e ha'amaita'ihia tātou i te pae tino 'e i te pae vārua, e tae noa atu i roto i te mau tāmatarā'a. I te pae hope'a e nehe-nehe tātou e « tāmāu ai i te mau mea maitata'i ato'a ra ».⁵⁷ Te fa'a'ite pāpū nei au ē 'ua tupu teie ravera'a 'e te tāmāu noa ra i te tupu i roto i tō'u iho nei orara'a, te hō'ē ta'ahira'a i ni'a i te hō'ē ta'ahira'a, te tahi vāhi iti 'e te tahi vāhi iti.

Te mea hau atu ra i te faufa'a rahi, e ti'a ia ia tātou 'ia fa'a'ohipa i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia i roto i tō tātou orara'a nō te mea e hōro'a mai te reira i te hō'ē noa 'ē'a nō te ho'i i tō tātou Metua i te Ao ra. O te reira ana'e te rāve'a nō te fāri'i i te Fa'aora 'e ia riro 'ei mau tamāroa 'e ei mau tamāhine Nāna.⁵⁸ 'Oia mau, te hō'ē ana'e rāve'a 'ia fa'aorahia i te hara 'e 'ia nu'u i mua i te pae vārua o te fa'a'ohipara'a ia i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia i roto i tō tātou orara'a.⁵⁹ 'Ua ha'api'i ato'a mai te 'āpōsetolo Ioane ē « o tei 'ore ... i tāpe'a tāmāu ra i te parau 'a te Mesia ra, 'aore iāna te Atua ».⁶⁰ 'E 'ua parau 'o Iesu Iho i te 'Ahuru ma Piti nō te Ati Nephi ē 'ia 'ore tātou e fa'a'ohipa i te fa'aro'o i te Mesia, e tātarahapa, e bāpetizohia, e fa'a'oroma'i e tae noa atu i te hope'a, « e hurihia atu ia tātou i roto i te auahi, 'e e 'ore e ti'a ia [tātou] 'ia ho'i mai ».⁶¹

Nō reira nāhea ia e nehenehe ai ia tātou 'ia fa'a'ohipa rahi atu ā i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia i roto i tō tātou iho orara'a? Te hō'ē rāve'a o te fa'a'aitoito-māite-ra'a ia i te mau hebedoma ato'a 'ia fa'aineine nō te 'amura'a i te 'ōro'a nā roto i te ravera'a i te tahi taime nō te feruri nā roto i te pure i te vāhi e ti'a ia tātou 'ia ha'amaita'i atu ā. E nehenehe tātou i muri iho e 'āfa'i atu i ni'a i te fata nō te 'ōro'a te hō'ē tusia nō te hō'ē a'e mea o te tāpe'a nei ia tātou 'ia riro mai ia Iesu Mesia te huru, ma te tāparu ma te fa'aro'o i te tauturura'a, ma te anira'a i te mau hōro'ara'a vārua e hina'arohia, 'e te fafau'ara'a 'ia ha'amaita'i atu ā i roto i te hebedoma

i mua.⁶² 'Ia nā reira ana'e tātou, e tae mai 'ia te Vārua Maita'i i roto i tō tātou orara'a ma te hō'e fāito rahi a'e, 'e e noa'a 'ia ia tātou te tahi atu ā pūai nō te ha'avi i tō tātou mau paruparu.

Te fa'a'ite pāpū atu nei au ē 'o Iesu Mesia te Fa'aora o te ao nei, 'e 'o Tōna ana'e te i'oa 'e nehenehe ai ia tātou 'ia fa'aorahia.⁶³ E noa'a te mau mea maitata'i ato'a nā roto ana'e lāna.⁶⁴ Nō te « tāmāu māite rā i te mau mea maitata'i ato'a ra », ⁶⁵ mai te ora mure 'ore, e ti'a 'ia ia tātou 'ia tāmāu noa i te fa'a'ohipa i te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia i roto i tō tātou orara'a. nā roto i te i'oa mo'a o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. 3 Nephi 11:7.
2. Hi'o 3 Nephi 11:10-11.
3. Hi'o 3 Nephi 11:14-15.
4. Hi'o 3 Nephi 11:21-39.
5. Hi'o 2 Nephi 31 ; 3 Nephi 27:16-20. Tei roto te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia te mau pāpa'ira'a mo'a ato'a 'e i roto ihoā rā i te Buka 'a Moromona.
6. 2 Nephi 2:8.
7. Moroni 10:32.
8. Hi'o Moroni 7:22-24.
9. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 132:23.
10. 'Ua riro te Tāra'ehara 'a te Mesia 'e te ha'api'ira'a tumu 'a te Mesia 'ia 'āmuihia 'ei 'evānelia 'a te Mesia (hi'o 3 Nephi 27:13-21).
11. D. Todd Christofferson, « Fānau-fa'ahou-hia », *Liahona*, Me 2008, 78.
12. Hi'o Roma 10:1 7; 2 Nephi 31:19 ; Alama 32:27-29 ; Moroni 7:25.
13. Hi'o 2 Nephi 32:3.
14. Hi'o 2 Nephi 31:10, 13.
15. 2 Nephi 31:19.
16. Hi'o Ioane 1:1-3 ; Mose 7:47 ; Aberahama 3:24-27.
17. Hi'o Hebera 4:15 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 45:4.
18. Hi'o Alama 34:16.
19. Hi'o 2 Nephi 9:21-22 ; Dallin H. Oaks, « Te mau tāvirī 'e te Mana nō te Autahu'ara'a », *Liahona*, Me 2014, 49-52.
20. Hi'o Alama 34:15-16.
21. Alama 34:15.
22. Te ti'aturira'a i te mau maita'i 'o te Mesia o te 'itera'a 'ia ē 'o Iesu Mesia ana'e te tumu o te fa'aorara'a (hi'o Mosia 4:7-8). E tūtau ato'a te reira ē 'ia ti'aturī tātou 'e e nehenehe tā te Mesia e fa'aora ia tātou tāta'itahi. Teie te hō'ē tumu nō te aha i roto i Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Parau Fafau 27:2 i fa'a'uehia ai tātou ē 'a 'amu ai tātou i te 'oro'a, e ti'a ia tātou 'ia ha'amana'o e 'aita te Mesia i māuiui noa 'ua nā reira rā 'Oia nō tātou tāta'itahi.
23. Helamana 14:13.
24. Hi'o Russell M. Nelson, « Te tātarahapa 'e te fa'afāriura'a », *Liahona*, Me 2007, 102-5.
25. Hi'o Neil L. Andersen, « 'A tātarahapa ... e fa'aora Vau ia 'outou », *Liahona*, Novema 2009, 40-43.
26. Hi'o Jeffrey R. Holland, « 'Ia tāta'ihia te mau

- mea pāra'i », *Liahona*, Me 2006, 69-71 ; Anthony D. Perkins, « Te here rahi 'e te fa'ahiahia », *Liahona*, Novema 2006, 76-78.
27. Moroni 7:48.
28. Hi'o Moroni 8:16 'Ua riro mau tō tātou tātarahapara'a 'ei hō'ē o te mau tāpa'o tumu ē e mau pipi tātou nā te Fa'aora. E nehenehe mau 'ānei tātou e parau ē tē pe'e nei tātou i te Mesia mai te mea 'aita tātou e tāmāu noa i te tātarahapa 'aore rā i te tūtava i te fāriu i tō tātou 'ā'au 'e tā tātou mau 'ohipa lāna ra ?
29. Hi'o *Adjusting to Missionary Life* (buka iti, 2013), 46.
30. Hi'o Mosia 4:5-7.
31. Hi'o 2 Nephi 10:24 ; 25:23.
32. Hi'o Helamana 5:11 ; Etera 12:27 ; Moroni 10:32-33.
33. Bible Dictionary, « Grace ».
34. Moroni 8:25.
35. 'Ia 'amu ana'e tātou i te 'oro'a ma te parau-ti'a, e fa'a'api tātou i te tā'āto'ara'a o tā tātou mau fafaura'a i te Atua (hi'o Delbert L. Stapley, i roto Conference Report, 'Ātopa 1965, 14 ; L. Tom Perry, « 'A rave ai tātou i te 'oro'a i teie nei », *Liahona*, Me 2006, 41).
36. Hi'o Dallin H. Oaks, « Te 'itera'a pāpū » (ā'ora'a tei hōro'ahia i te rūrūra'a a te mau peresideni misioni 'āpi, 25 nō tiunu 2014), 1-2.
37. Hi'o Moroni 4:3 ; hi'o ato'a Mosia 18:8-10 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 20:37 nō te tahi atu mau fafaura'a tā tātou e rave i te bāpetizora'a.
38. Hi'o Moroni 8:25.
39. Mosia 18:10.
40. Hi'o 2 Korinetia 3:18 ; Etera 12:27 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 35:2 ; Mose 1:39.
41. Hi'o Roma 6:4.
42. Douglas D. Holmes, « Come unto Christ— the Doctrine of Christ », 'aita te buka i piahia.
43. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:19-21.
44. D. Todd Christofferson, « Te mana o te mau fafaura'a », *Liahona*, Me 2009, 22.
45. E tupu te ha'amaura'a nā roto i te tu'ura'a rima (hi'o, 'ei hi'ora'a, Te Mau 'Ohipa 8:17).
46. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 20:28 ; Arata'i o te mau pāpa'ira'a mo'a, « Vārua Maita'i », scriptures.lds.org.
47. Hi'o 2 Korinetia 3:18 ; 1 Nephi 14:14 ;

- Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 93:20.
48. Hi'o 3 Nephi 27:20.
49. Arata'i o te mau pāpa'ira'a mo'a, « Ha'amo'ahia », scriptures.lds.org.
50. Hi'o Moroni 7:48 ; 8:26 ; 10:8-18.
51. Hi'o Mosia 4:14 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:33 ; Bruce R. McConkie, « 'Ahuru nā ha'amaita'ira'a o te Autahu'ara'a », *Ensign*, Novema 1977, 33-35.
52. Mosia 5:2.
53. E arata'i ato'a te Vārua Maita'i ia tātou i tō tātou Metua i te Ao ra (hi'o 2 Nephi 32:5 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 45:57) ma te tauturuhia tātou ia 'ite ē e ti'a ia tātou 'ia rave nō te riro mai te Mesia te huru (hi'o 2 Korinetia 3:18 ; Etera 12:27 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 84:46-48).
54. 2 Nephi 31:16. Te fa'a'oroma'ira'a e tae noa atu i te hope'a o te rave i te i'oa, e tūtau te reira i te taime 'e te fa'a'oroma'ira'a (hi'o Iakoba 1:2-4) 'Oia ho'i, e'ita tā tātou e nehenehe e fa'atupu i te mau maita'i mai tō te Mesia 'aita ana'e tātou e fa'aruru i te pāto'ira'a 'e te mau fifi. 'Ei hi'ora'a, nāhea e nehenehe ai ia tātou 'ia fa'a'oroma'i mai te mea 'aita roa e tātou i titauhia 'ia māuiui nō te hō'ē taime roa.
55. Dale G. Renlund, « E tāmāu noa te Feiā Mo'a i te Mau Mahana Hope'a Nei i te tamata », *Liahona*, Me 2015, 56.
56. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 93:12, 19.
57. Moroni 7:25 ; hi'o ato'a Mosia 2:41.
58. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 39:4-6.
59. Hi'o 2 Nephi 9:24.
60. 2 Ioane 1:9.
61. 3 Nephi 27:17.
62. E 'āfa'i pinepine mai paha te hō'ē ta'ata i te hō'ē ā tusia e rave rahi mau hebedoma e tae noa atu i te taime e « 'ama ai te reira » nā roto i te tauturu a te Fa'aora, mai tā Elder Neal A. Maxwell i ha'api'i. (« Deny Yourselves of All Ungodliness », *Ensign*, Me 1995, 68).
63. Hi'o 2 Nephi 25:20.
64. Hi'o Moroni 7:24.
65. Moroni 7:25.

Nā Elder Carl B. Cook
Nō te Hitu 'Ahuru

Tāvini

E hina'arohia te mau melo ato'a, 'e e hina'aro te melo tāta'itahi i te hō'ē rāve'a nō te tāvini.

tō'u tamari'iri'ira'a e mea 'oa'oa nā'u 'ia rave i te 'ohipa i pīha'i iho i tō'u tonton Lyman 'e tō'u tatie Dorothy i tō rāua fare fa'a'apu. Nā tonton Lyman e fa'atere i tā mātou 'ohipa, 'e e mea pinepine 'o tatie Dorothy i te tauturu 'e i te fa'ahoro i te pere'o pāni tahito. Tē ha'amana'o nei au i tō mātou 'oa'oa 'a mau ai mātou i roto i te vari paruparu 'e 'aore rā, 'a tāmata ai mātou e tere i ni'a i te 'āivi : E tuō 'o tonton Lyman : « Dorothy 'a tu'u i te 'traction' ! » I reira vau e ha'amata ai i te pure. Nā roto i te tauturu a te Fatu 'e i muri a'e i te 'āvivī o te taurā'a, 'ua 'itehia ia tatie Dorothy te « traction ». To'omaha huira teie e 'ohu ra, 'ua nu'u te pere'o i mua 'e 'ua rave fa'ahou mātou i tā mātou 'ohipa.

'Ia parau-ana'e-hia ē, e « tu'u i te 'traction' », 'o te tu'ura'a ia i roto i te hō'ē taurā'a ta'a 'ē i reira te hō'ē tī'ohura'a huira nihoniho e rave 'āmui ai i te 'ohipa nō te hōro'a i te hō'ē pūai rahi atu.¹ 'Ia 'āpitiha te tī'ohura'a huira nihoniho 'e nā to'omaha huira, e tī'a ia 'oe 'ia tu'u mai te taurā'a i raro, 'ia hōro'a i te pūai 'e 'ia tere.

E mea au nā'u 'ia feruri ia tātou tāta'itahi 'ei tuha'a nō te hō'ē tī'ohura'a huira nihoniho 'a tāvini āmui ai tātou i roto i te 'Ēkālesia—i roto i te mau pāroi-sa 'e te mau 'āma'a, i roto i te mau pupu autahu'ara'a 'e te mau pupu tauturu.

Mai te mau huira nihoniho e tāhō'ē ia rātou nō te hōro'a i te pūai rahi a'e, e rahi a'e tō tātou pūai mai te mea ē, e tāhō'ē tātou. Mai te mea ē, e tāhō'ē tātou nō te tāvini te tahi 'e te tahi, e rahi atu tā tātou 'ohipa e oti i tā tātou e rave tātou ana'e. E mea fa'ahiahia 'ia fafau 'e 'ia tāhō'ē tātou nō te tāvini 'e nō te tauturu i te 'ohipa a te Fatu.

E ha'amaita'ira'a te tāvini'a

'Ua riro te tāvini'a 'ei hō'ē o te mau ha'amaita'ira'a nō te ti'ara'a melo i roto i te 'Ēkālesia.² 'Ua parau te Fatu ē : « Mai

te mea ē, tē here nei 'outou iā'u nei e tāvini 'ia 'outou iā'u », ³ 'e e tāvini tātou iāna nā roto i te tāvini'a ia vetahi 'ē.⁴

'A tāvini ai tātou, 'e fātata atu tātou i te Atua.⁵ E 'ite tātou iāna 'o te 'ore roa ho'i e 'itehia ia tātou nā roto i te tahi atu mau rāve'a. E rahi tō tātou fa'aro'o i roto iāna. E hi'o-ātea-hia tō tātou mau fifi. E 'oa'oa a'e te orara'a. E rahi tō tātou here ia vetahi 'ē, 'e tae noa atu tō tātou hina'aro 'ia tāvini. Nā roto i teie fa'anahora'a ha'amaita'ihia, e rahi atu tō tātou rirora'a mai te Atua te huru, 'e e ineine maīta'i a'e tātou nō te ho'i i pīha'i iho iāna.⁶

'Ua ha'apii mai te peresideni Marion G. Romney ē : « E 'ere te tāvini'a mai te hō'ē 'ohipa e fa'a'oroma'ihia i ni'a i teie fenua 'ia roa'a ho'i ia tātou te ti'ara'a 'ia ora i roto i te bāsileia tīretiera. Te tāvini'a, 'o te taurā 'ia e hāmanihia ai te hō'ē orara'a fa'ateihia i roto i te bāsileia tīretiera. »⁷

E nehenehe te tāvini'a i te riro 'ei 'ohipa teimaha

Terā rā, e nehenehe te tāvini'a i roto i te 'Ēkālesia e riro 'ei 'ohipa teimaha mai te mea ē, 'ua anihia ia tātou 'ia rave i te hō'ē mea tā tātou e ri'ari'a nei, mai te mea ē, e ha'aparuparu tātou i te tāvini'a, 'e 'aore rā 'ua pīhia tātou 'ia rave i te hō'ē mea e 'ere i te mea 'ana'anatae roa nō tātou.

'Aita i maoro a'enei 'ua fārii au i te hō'ē piira'a. 'Ua tāvini au i te fenua

'Āfrita 'Apato'a Hiti'a o te rā. E mea 'ana'anatae te tāvinira'a i te hō'ē vāhi e mea 'āpi te 'Ēkālesia i te ha'amaurā'a-hia 'e 'ua here roa māua i te feiā mo'a. I muri iho 'ua pi'ihia vau 'ia ho'i i te pū fa'aterera'a a te 'Ēkālesia, 'e e'ita vau e ha'avare atu, 'aita vau i 'oa'oa roa. E taurira'a i roto i te pi'ira'a, e mau vāhi 'ite 'ore ato'a ia.

I te hō'ē pō, i muri a'e i tō'u māna'o-na'ora'a i te taurira'a e tupu, 'ua moe-moeāhia vau i tō'u metua tupuna 'o Joseph Skeen. 'Ua 'ite au i roto i tōna buka 'ā'amu ē, i te haerera'a 'oia 'e tāna vāhine 'o Maria i Navu, 'ua tupu te hina'aro i roto iāna 'ia tāvini, nō reira 'ua 'imi 'oia i te peropheta Iosepha Semita 'e 'ua ani atu ē, nāhea e ti'a ai iāna 'ia tauturu. 'Ua tonu te peropheta iāna 'ia rave i te ohipa i te vāhi matie, 'e 'ua parau iāna 'ia rave i te maita'i e roa'a iāna, 'e 'ua nā reira 'oia. 'Ua 'ohipa 'oia i te fenua fa'a'apu a Smith ma.⁸

'Ua feruri au i ni'a i te ha'amaita'ira'a i roa'a ia Joseph Skeen i te fāri'ira'a i tōna pi'ira'a mai teie te huru. I reira iho, 'ite a'era vau ē, 'ua roa'a ato'a iā'u taua ha'amaita'ira'a ra, mai ia tātou pā'āto'a. Nō 'ō mai i te Atua ra te mau pi'ira'a ato'a o te 'Ēkālesia—nā roto i tāna mau tāvini mā'itihia.⁹

'Ua 'ite pāpū a'era vau i te ha'a-pāpūra'a a te vārua ē, e mea fa'auruhia tō'u pi'ira'a 'āpi. E mea faufa'a 'ia tupu taua tū'atira'a ra—'oia ho'i, nō 'ō mai i te Atua ra tō tātou pi'ira'a nā roto i tō tātou mau fa'atere autahu'ara'a. I muri a'e i teie 'itera'a, 'ua tau i tō'u huru, 'e 'ua 'i au i te hō'ē hina'aro rahi 'ia tāvini. Tē māuruuru nei au nō te ha'amaita'ira'a o te tātarahapara'a 'e nō tō'u 'ā'au tei tau. Tē here nei au i tō'u pi'ira'a 'āpi.

Noa atu ē, e feruri tātou ē, tō tātou pi'ira'a i roto i te 'Ēkālesia, e mana'o noa ia nō tō tātou mau feiā fa'atere 'e 'aore rā, 'ua topa te reira i ni'a ia tātou nō te mea 'aita e ta'ata e hina'aro e fārii i te reira, e ha'amaita'ihia tātou mai te mea ē, e tāvini tātou. 'Āre'a rā, 'ia 'ite ana'e tātou i te rima o te Atua i roto i tō tātou pi'ira'a 'e e tāvini ma tō tātou 'ā'au ato'a, e tae mai te pūai ta'a 'ē atu i roto i tā tātou tāvinira'a, 'e e riro mai tātou 'ei mau tāvini mau nō Iesu Mesia.

E tītau te tāvinira'a i te fa'aro'o

E tītau te rave-fa'aoti-ra'a i te mau pi'ira'a i te fa'aro'o. I muri noa a'e i tō Joseph 'ohipara'a i te fare fa'a'apu, 'ua ro'ohia 'oia 'e 'o Maria i te ma'i rahi. 'Aita tā rāua e moni, 'e tei rotopū ho'i rāua i te ta'ata 'ē'ē. 'Ua riro te reira 'ei 'ohipa teimaha mau nō rāua. I roto i tōna buka 'ā'amu, 'ua pāpa'i 'o Joseph : « 'Ua rave noa māua i te 'ohipa 'e 'ua ha'apa'o noa i te 'Ēkālesia ma te fa'aro'o iti e vai ra i roto ia māua, noa atu ē, 'ua tāmata te diabolō e ha'amou ia māua 'e e fa'aho'i ia māua i te vāhi nō reira mai māua. »¹⁰

Tē 'oa'oa nei au a muri noa atu, 'e tae noa atu i te tahi atu mau hua'ai e rave rahi, i te mea ē, 'aita 'o Joseph 'e 'o Maria i ho'i i muri. E tae mai te mau ha'amaita'ira'a mai te mea ē, e tāmāu māite noa tātou i roto i tō tātou mau pi'ira'a 'e te mau hopoi'a, 'e 'ia tāmāu noa ma tō tātou fa'aro'o ato'a.

'Ua ite au i te hō'ē 'orometua nō te piha ha'api'ira'a i te ha'api'ira'a tumu tei fa'auru i te mau melo o te piha ha'api'ira'a 'a ha'api'i ai oia, e 'ere rā mai te reira i te mau taima ato'a. I muri a'e i tōna tomora'a mai i roto i te 'Ēkālesia, 'ua fāri'i 'oia i te pi'ira'a 'ia ha'api'i i roto i te Paraimere. 'Ua feruri 'oia ē,

'aita tōna e 'ite nō te ha'api'i, terā rā nō tōna 'ite i te faufa'a o te tāvinira'a, 'ua fāri'i 'oia. 'Ua 'ō 'oi'oi mai te ri'ari'a i roto iāna, 'e 'ua fa'aea 'oia i te haere i te purera'a, e'ita 'ia 'oia e ha'api'i. Māuruuru rā i te mea ē, 'ua 'ite tōna taea'e hāhaere 'utuāfare ē, 'aita 'oia i tae mai, 'e 'ua haere e fārerei iāna, 'e 'ua ani manihini iāna 'ia ho'i mai. 'Ua tauturu te 'episekōpo 'e te mau melo o te pāroisa iāna. I te pae hope'a, 'ua rahi tōna fa'aro'o, 'ua ha'amata 'oia i te ha'api'i i te mau tamari'i. Tē fa'a'ohipa nei 'oia i te mau parau tumu 'e ha'api'ihia nei i teienei i roto i te *Ha'api'ira'a mai tā te Fa'aora*, 'ua ha'amaita'i te Fatu i tāna mau tauto'ora'a, 'e 'ua riro mai 'oia 'ei 'orometua ha'api'i 'aravihi.¹¹

Tē hina'aro nei te ta'ata tino i roto ia tātou pā'āto'a e fa'a'otohe ia tātou 'eiaha e tāvini nō teie mau tumu, 'oia ho'i, « 'Aita vau i ineine nō te tāvini ; e mea rahi ā te mau mea e ti'a iā'u 'ia ha'api'i mai », « 'Ua rohirohi au 'e tē hina'aro nei au e fa'afa'aea ri'i », « 'Ua rū'au roa vau—nā te tahi atu ta'ata e rave i teienei », 'e 'aore rā « E mea rahi roa tā'u 'ohipa. »

E te mau taea'e e te mau tuahinē, 'ua riro te fāri'ira'a 'e te ravera'a i te hō'ē pi'ira'a 'ei tāpa'o nō te fa'aro'o. E nehe-nehe tā tātou e ti'aturi i ni'a i te mau mea tā tō tātou peropheta, te peresideni Thomas S. Monson e ha'api'i tāmāu noa nei : « Tā te Fatu e pi'i, tā te Fatu 'ia e fa'ati'a », 'e « Mai te mea ē, tei te pae o te Fatu tātou, e fāri'i ia tātou i te tauturu a te Fatu. »¹² Noa atu ē, 'ua 'āehuehu roa tātou 'e 'aore rā, 'aita, noa atu ē, 'ua pohe roa tātou i te ri'ari'a 'e 'aore rā, 'ua pohe roa tātou i te au 'ore, tē hina'aro nei te Fatu 'ia tu'u i te taurira'a i raro, 'ia hōro'a i te pūai, 'e 'ia tāvini.

'Aita vau e 'ite nei i te mau tāpa'o fa'aitera'a ē 'ua rahi roa te 'ohipa 'e 'aore rā, 'ua rohirohi roa te peresideni Monson 'e tōna mau tauturu i roto i te Peresidenira'a Mātāmua 'e te Tino 'Ahuru Ma Piti. Tē fa'a'ite nei rātou nā roto i te hō'ē hi'ora'a fa'auruhia i te mana e tae mai i roto i tō tātou orara'a mai te mea ē, e fa'a'ohipa tātou i te fa'aro'o, e fāri'i tātou i te mau pi'ira'a, 'e e rave fa'aoti tātou i te reira ma te itoito 'e te ha'apa'o maita'i. Tē « rave itoito nei

rātou i te 'ohipa »¹³ e rave rahi matahiti i teienei, 'e tē tāmau noa nei ā rātou i te tūra'i i mua, i mua 'e i ni'a.

'Oia mau, tē tāvini nei rātou i roto i te mau pi'ira'a faufa'a, terā rā, e mea faufa'a te mau pi'ira'a 'e te mau 'ohipa ato'a. 'Ua parau te peresideni Gordon B. Hinckley, e peropheta 'e e peresideni nō te 'Ēkālesia nā mua a'e nei : « Tei roto tātou pā'āto'a i teie 'ohipa rahi... E mea faufa'a rahi tā 'outou tūtaura'a i roto i tā 'outou tufa'a hōpoi'a mai ta'u tūtaura'a i roto i ta'u tufa'a. 'Aore e pi'ira'a ha'ihai 'e 'aore rā, e hope'ara'a nā'ina'i i roto i teie 'Ēkālesia ».¹⁴ E mea faufa'a te mau pi'ira'a ato'a.¹⁵

Tāvini ana'e

E mata nā tātou i te ti'a i ni'a ma te fa'aro'o, « e rave itoito i te 'ohipa », 'e 'ia fa'anuu i teie « 'ohipa ti'a ».¹⁶ E « tu'u i te traction », mai ia tatie Dorothy tei ha'apa'o maita'i. 'Ei mau taea'e 'e 'ei mau tuahine, tāvini ana'e.

Mai te mea ē, e hina'aro 'outou e fa'a'oa'oa i tō 'outou 'episekōpo 'e 'aore rā i tō 'outou peresideni 'āma'a, 'a ui iāna i te mau uira'a « Nāhea e ti'a ai iā'u 'ia tauturu ? » I hea tā te Fatu e hina'aro 'ia tāvini au ? » 'Ia pure 'oia 'e 'ia feruri ho'i i tā 'outou mau hōpoi'a 'ei ta'ata hō'ē, i roto i te 'utuāfare 'e i te 'ohipa, e fa'auruhia 'oia 'ia hōro'a mai i te pi'ira'a tano nō 'outou. I te taime e fa'ata'ahia 'outou, 'e fārii 'outou i te hō'ē ha'a-maita'ira'a autahu'ara'a nō te tauturu ia 'outou 'ia manuia. E ha'amaita'ihia 'outou. E hina'arohia te mau melo ato'a, 'e e hina'aro te melo tāta'itahi i te hō'ē rāve'a nō te tāvini.¹⁷

'O Iesu Mesia tō tātou Hi'ora'a

'Ua hōro'a 'o Iesu Mesia, tō tātou hi'ora'a rahi, i tōna ora nō te 'ohipa a tōna Metua. I roto i te 'āpo'ora'a rahi hou 'a hāmanihia ai teie ao, 'ua parau Iesu, tei mā'itihia 'e tei fa'atāhinuhia, « Teie au, 'a tonu iā'u ».¹⁸ Nā roto i te reira, 'ua riro mai 'oia 'ei tāvini nō tātou pa'ato'a. Nā roto ia Iesu Mesia 'e te mana tā tātou e fārii nā roto i tōna Tāra'ehara, e nehenehe ato'a tātou e tāvini. E tauturu 'oia ia tātou.¹⁹

Tē fa'atae atu nei au i tō'u here ia 'outou 'o te 'ore e nehenehe e tāvini i teie taime i roto i te 'Ēkālesia mai tei mātarohia, nō tō 'outou iho mau fifi, terā rā, tē ora nei 'outou i roto i te hō'ē vārua tāvini. Tē pure nei au 'ia ha'a-maita'ihia 'outou i roto i tā 'outou mau tauto'ora'a. Te fa'a'ite ato'a nei au i te māuruuru i te feiā 'o te fa'arahi nei i te mau pi'ira'a i terā hepetoma 'e terā hepetoma, 'e tae noa atu i te feiā 'o te fātata i te fārii i te mau pi'ira'a 'ia tāvini. E faufa'a rahi tō te mau hōro'ara'a 'e te fa'atusiara'a ato'a, nā roto iho ā rā iāna 'o tā tātou e tāvini nei. 'O rātou ato'a 'o te tāvini, e fārii ia rātou i te aroha o te Atua.²⁰

Noa atu tō tātou fāito matahiti 'e 'aore rā tō tātou huru orara'a, fa'ariri i te tāvini-nira'a 'ei « parau tumu rahi » nā tātou.²¹ 'A tāvini i roto i tō 'outou pi'ira'a. Tāvini i te hō'ē misioni. Tāvini i tō 'outou metua vahine. Tāvini i te hō'ē rātere. Tāvini i tō 'outou ta'ata tupu. 'A tāvini.

'Ia ha'amaita'i mai te Fatu ia tātou tāta'itahi i roto i tā tātou mau tauto'ora'a nō te tāvini 'e nō te riro mai 'ei pipi mau nā Iesu Mesia.²² Tē fa'a'ite pāpū

nei au ē, tē ora nei 'oia 'e tē fa'atere nei 'oia i teie 'ohipa. Nā roto i te i'oa o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

- Hi'o « Compound Gears », technologystudent.com/gears1/gears3.htm ; « Compound Gear Reduction », curriculum.vexrobotics.com.
- Hi'o *'Ia Poro Haere i Tā'u nei 'Evanelia : Te hō'ē Arata'i nō te 'Ohipa Misiōnare* (2004), 87.
- Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 42:29 ; hi'o ato'a Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 59:5.
- Hi'o Mataio 25:40 ; Mosia 2:17.
- Hi'o Ioane 12:26.
- Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 81:4-6.
- Marion G. Romney, « The Celestial Nature of Self-Reliance », *Ensign*, Nov. 1982, 93.
- Hi'o Joseph Skeen, reminiscences and diary, 7, Church History Library, Salt Lake City ; hi'o ato'a *Journal and History of Joseph Skeen*, ed. Greg S. Montgomery and Mark R. Montgomery (1996), 23.
- Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 1:38 ; Te mau Hiro'a Fa'aro'o 1:5.
- Skeen, reminiscences and diary, 8, spelling and punctuation standardized ; hi'o ato'a *Journal and History of Joseph Skeen*, 23 ; Luka 22:31 ; 2 Nephi 28:19-24 ; Alama 30:60 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 10:22-27.
- Hi'o *Ha'api'ira'a mai tā te Fa'aora* (2016), 37-38 ; *Buka arata'i 2: Fa'atere i te 'Ēkālesia* (2010), 5.3, 5.5.4.
- Thomas S. Monson, « Duty Calls », *Ensign*, Mē 1996, 44.
- « Hina'arohia Nei te Feiā 'Ohipa », *Te mau himenē*, n°155.
- Gordon B. Hinckley, « This Is the Work of the Master », *Ensign*, Mē 1995, 71.
'Ua parau ato'a mai te peresideni Hinckley : « E roa'ia ia 'outou te 'oa'oa rahi i roto i te fa'aotira'a i tā 'outou hōpoi'a mai iā'u ato'a i roto i tā'u. Nā tā tātou mau tauto'ora'a 'āmui e fa'ata'a i te tupura'a o teie 'ohipa. Noa atu te huru o tō 'outou pi'ira'a, hō'ē ā mau rāve'a nō te rave i te maita'i 'e tō'u. Te mea faufa'a maori rā e 'ohipa teie nā te Fatu. Tā tātou 'ohipa 'o te haerera'a ia e rave i te maita'i mai tāna i rave » (« This Is the Work of the Master », 71).
'Ua parau te peresideni Thomas S. Monson, « Nāhea te hō'ē ta'ata 'ia fa'arahi i te hō'ē pi'ira'a ? Nā roto noa ia i te raverā'a i te 'ohipa o te reira tōro'a » (« Duty Calls », 43).
- Hi'o Alama 37:6.
- « Hina'arohia Nei te Feiā 'Ohipa », *Te mau himenē*, n°155.
- Hi'o *Buka arata'i 2*, 3.3.1, 3.3.3, 19.1.1, 19.4. « E ravehia te 'ohipa a te Atua nā roto i te tāvini'ira'a i te tāne 'e te vahine 'e te tamaiti 'e te tamahine. » (*Gospel Principles* [2009], 163).
- Aberahama 3:27.
- Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 76:5.
- Hi'o Mosia 18:26.
- « They, the Builders of the Nation », *Hymns*, n°36.
- Hi'o Moroni 7:48.

Nā Elder Ronald A. Rasband

Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

'O te 'aramōina ia 'outou

E fa'aitoito vau ia 'outou ato'a, 'ia ha'amana'o, i terā mau taimē fifi roa iho ā, i te taimē 'a putapū ai 'outou i te Vārua 'e 'a pūai ai te 'itera'a pāpū; 'a ha'amana'o i te mau niu pae vārua tā 'outou i patu.

Ia ora na, e au mau taea'e, e au mau tuahine. 'Ua ha'amaita'ihia tātou i roto i teie 'āmuira'a. 'Ua riro ta'u matahiti mātāmua i roto i te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo 'ei 'ohipa fa'aha'eha'a mau. 'Ua riro 'ei matahiti fa'a'ā'anora'a, fa'atupura'a 'e te tāparura'a pāpū 'e te tāmāu noa i tō'u Metua i te Ra'i. 'Ua 'ite au i te mau pure pāturu iā'u o te 'utuāfare, te mau hoa 'e te mau melo o te 'Ēkālesia nā te ao tā'āto'a. Māuruuru nō te mana'ora'a iā'u 'e te mau pure.

'Ua fārerei ato'a vau i te tahi mau hoa rahi, vetahi tā'u i mātāu 'a rave rahi matahiti i teienei 'e vetahi e mea 'āpī. I muri mai i te hō'ē 'āpara'ura'a 'e te tahi hoa iti tā'u i mātāu 'e 'o tā'u i here e rave rahi matahiti, 'ua tae mai te fa'aurura'a nō ta'u a'ora'a i teie mahana.

I te fārereira'a māua, 'ua fa'ati'a mai terā hoa ē, tē tāfifi ra 'oia i te hō'ē 'ohipa. Mai te huru ra tē fa'aruru ra 'oia i te hō'ē « taimē fifi nō te fa'aro'o », 'o tāna i parau, 'e tē 'imi ra 'oia i ta'u tauturu. 'Ua māuruuru roa vau 'ua fa'ite mai 'oia i tōna mana'o 'e te māna'onā'ora'a.

'Ua fa'ite mai 'oia i tōna hia'ai rahi 'ia putapū fa'ahou ā i te mana'o vārua nō muta'a ra, 'o tāna i mana'o tē haere mo'e ra. 'A paraparau noa mai 'oia, 'a fa'aro'o māite ato'a vau ma te pure

pāpū 'ia 'ite i tā te Fatu i hina'aro e parau atu vau.

Mai vetahi paha o 'outou, 'ua ui tō'u hoa i teie uira'a tāparu o te 'ā'au e 'itehia i roto i te hīmene Paraimere, « E te Atua ē, tei reira ānei 'oe? »¹ Nō 'outou e ui ato'a ra i teie uira'a, teie te tahi parau a'o ta'u e pūpū nei i tō'u hoa 'e maita'i ē, e ha'apūai-ato'a-hia tō 'outou fa'aro'o tāta'itahi 'e e fa'a'āpīhia tō 'outou hina'aro 'ia fafau ia 'outou iho 'ei pipi nā Iesu Mesia.

E ha'amata vau nā roto i te fa'aha'a-mana'ora'a ia 'outou ē, e tamaiti 'e e tamāhine 'outou nā te hō'ē Metua here i te ra'i 'e e vai noa tōna here. 'Ua 'ite au e mea fifi 'ia ha'amana'o i teie here tāmarū 'ā'au i roto i tō 'outou iho mau fifi 'e mau tāmatara'a, mau pe'ape'a 'e mau moemoea fāfati.

'Ua 'ite Iesu Mesia i te mau fifi taehae 'e te mau tāmatara'a. 'Ua hōro'a 'oia i tōna ora nō tātou. Huehue tōna mau hora hope'a, 'ua hau atu i te mea tā tātou e nehenehe e māmarama, 'ua riro rā tāna tusia nō tātou tāta'itahi 'ei fa'a'itera'a hope no tōna aroha mau.

'Aore e hape, 'aore e hara 'e 'aore e mā'itira'a e tau i te here o te Atua nō tātou. 'Aita te reira i te pāturu'ura'a 'ia ravehia te hara, 'aita ato'a te reira e tātara nei i te tītura'a 'ia tātarahapa i te mau hara i ravehia. 'Eiaha e ha'amo'e 'ua 'ite te Metua i te Ao ra ia 'outou 'e 'ua here 'oia ia 'outou tāta'itahi, 'e 'ua ineine noa 'oia nō te tauturu mai.

'A feruri noa ai au i te fifi o tō'u hoa, 'ua tae tō'u mana'o i ni'a i te pa'ari rahi e 'itehia i roto i te Buka a Moromona : « 'E teienei, e ta'u nā tamari'i, 'a ha'amana'o, 'a ha'amana'o, 'e 'ia ha'amau i to 'ōrua niu i ni'a i te papa ra o tō tātou ora, 'o te Mesia ia, 'o te Tamaiti a te Atua ho'i, 'e 'ia hāpono mai te diablo i tōna ra mata'i 'ū'ana, 'e tāna mau ohe nā roto i te puahiohio, 'e 'ia ma'iri mai tōna ra ua pa'ari, 'e tōna vero rahi i ni'a

iho ia 'ōrua ra, e 'ere 'oia i te mana i ni'a iho ia 'ōrua e pūtōhia ai 'ōrua i raro i te abuso, 'a mamae ai i te 'oto mure 'ore ra, nō te papa pa'i tā 'ōrua i ti'a i ni'a ra, 'o te niu mau ia, 'o te tumu 'ia patuhia i ni'a e te ta'ata, e 'ore e ti'a 'ia ma'iri rātou i raro ».²

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, 'aita « te abuso, 'a mamae ai i te 'oto mure 'ore ra, » i te vāhi e hina'aro te ta'ata 'ia haere. Tē mana'o ra tō'u hoa ē, tei te hiti 'oia i te reira.

'Ia hōro'a ana'e au i te parau tauturu i te mau ta'ata mai tō'u hoa te huru, e hi'o vau i te mau fa'aotira'a i ravehia i roto i te mau matahiti tei arata'i ia rātou i te ha'amo'era'a i te mau 'ohipa mo'a, i te ha'aparuparura'a 'e i te fē'a'ara'a. E fa'aitoito vau ia rātou, mai ia 'outou ato'a i teienei, 'ia ha'amana'o, i terā mau taime fifi roa iho ā, i te tai-me 'a putapū ai 'outou i te Vārua 'e 'a pūai ai te 'itera'a pāpū ; 'a ha'amana'o i te mau niu pae vārua tā 'outou i patu. Tē parau fafau atu nei au ia 'outou, mai te peu e rave 'outou i te reira, ma te 'ape i te mau mea e'ita e patu 'e e'ita e ha'apūai i tō 'outou 'itera'a pāpū 'e te mau mea e fa'ao'ō'o i tā 'outou e ti'aturi ra, nā roto i te pure ha'eha'a 'e te ha'apaera'a mā'a, e ho'i fa'ahou mai i tō 'outou mēharo taua mau taime tao'a rahi ra 'a tupu ai tō 'outou 'itera'a pāpū. Tē ha'apāpū atu nei au ia 'outou e putapū fa'ahou 'outou i te pāruru 'e te māhanahana o te 'evanelia a Iesu Mesia.

Tātou tāta'itahi e ti'a 'ia ha'apūai nā mua ia tātou i te pae vārua 'a ha'apūai atu ai i te feiā 'ati a'e ia tātou. 'A feruri pinepine i te mau pāpa'ira'a mo'a 'e 'a ha'amana'o i te mau mana'o 'e te mea i tupu i roto i te 'ā'au 'a tai'o ai i te reira. 'A 'imi i te parau mau i te tahi atu ā mau vāhi, 'a pe'e rā i te fa'aara-ra'a i roto i te pāpa'ira'a mo'a : « E mea maita'i rā te 'ite, 'ia ha'apa'o rātou i te a'o a te Atua ».³ 'A haere i te mau pure-ra'a a te 'Ēkālesia, te purera'a 'ōro'a iho ā rā, 'e 'a rave i te 'ōro'a nō te fa'a'apī i te mau fafaua'a, nā reira ato'a te parau fafau e ha'amana'o noa i te Fa'aora 'ia vai noa tōna vārua i roto ia 'outou.

Noa atu te mau hapehape i ravehia 'aore rā te maita'i 'ore e mana'o tātou ia tātou iho, e nehenehe noa e ha'amaita'i 'e e fa'ateitei ia vetahi 'ē. E nehenehe te torora'a te rima i te tāvinira'a huru Mesia e tauturu ia tātou 'ia putapū i te here o te Atua i te hōhonu o tō tātou 'ā'au.

E mea faufa'a rahi 'ia ha'amana'o i te parau a'o pūai i roto i te Deuteronomi : « E ara ia 'outou iho... 'o te 'aramōina ia 'outou, 'o te mo'e noa atu ho'i taua parau nei 'e 'aore i mau i roto i tō 'outou 'ā'au ; e fa'a'ite rā i tā 'outou mau tamari'i, 'e te mau mo'otua ».⁴

E 'apo ato'a mai te mau u'i i te mau mā'itira'a e rave tātou. 'A fa'a'ite i tō 'outou 'itera'a pāpū i te 'utuāfare ; 'a fa'aitoito ia rātou 'ia ha'amana'o i te mana'o i tae mai 'a 'ite ai rātou i te Vārua i roto i tō rātou orara'a 'e 'ia pāpa'ipa'i i te reira i roto i te buka

tāmahana 'e te buka 'ā'amu 'ia fa'aho'i tā rātou iho mau parau i tō rātou mēharo te maita'i o te Fatu nō rātou, i te mahana hina'arohia.

Tē ha'amana'o ra 'outou ē, 'ua ho'i 'o Nephi 'e tōna nā taea'e i Ierusalemā nō te tītau i te mau 'api veo tei roto te 'ā'amu o tō rātou mau ta'ata i te pāpa'ira'ahia, te hō'ē tumu, 'eiaha 'ia mo'ehia tō rātou 'ā'amu ia rātou.

I roto ato'a i te Buka a Moromona, 'ua topa Helamana i te i'oa o tāna nā tamaiti mai tō rātou « tau metua » 'eiaha rāua 'ia ha'amo'e i te maita'i o te Fatu :

« Inaha, e ta'u nā tamari'i, tē hina'aro nei au 'ia tāmau ā 'ōrua i te ha'apa'o maita'i i te parau a te Atua ra... Inaha, i topa atu vau ia 'ōrua i te i'oa o tō tātou tau metua i reva mai na i te fenua ra 'o Ierusalemā ; 'e i nā reira vau, 'ia tupu to 'ōrua hina'aro ia rāua, 'a ha'amana'o ato'a i tā rāua ra mau 'ohipa ; 'e tē ha'amana'o ra 'ōrua i tā rāua mau 'ohipa ; 'ia 'ite ato'a i tei parauhia 'e tei pāpa'ihia ho'i, 'o te nā 'ō maira ē, e tau ta'ata maitata'i rāua.

« Nō reira e ta'u pu'e tamari'i nei, 'ia rave 'ōrua i tei maita'i ra, 'ia parauhia 'e 'ia pāpa'i-ato'a-hia te parau nō 'ōrua mai tei parauhia 'e i pāpa'ihia nō rāua ra ».⁵

I teie mahana, e rave rahi tē rave nei i te reira peu e topa i ni'a i tā rātou mau tamari'i te i'oa o te tahi 'aito pāpa'ira'a mo'a 'aore rā te tahi tupuna ha'apa'o maita'i 'ei rāve'a nō te fa'aitoito ia rātou 'eiaha e ha'amo'e i tā rātou faufa'a 'āi'a.

I te fānaura'ahia vau, 'ua topahia tō'u i'oa 'o Ronald A. Rasband. Te pa'era'a, e fa'ahanahanara'a ia i te pae o tō'u metua tāne. Te A i rōpū, nō te fa'aha'amana'o ia iā'u 'ia fa'ahanahana i tō'u tupuna danemaka Anderson, te pae o tō'u metua vahine.

Nō Danemaka tō'u tupuna 'o Jens Anderson, e hinarere au nōna. I te matahiti 1861, 'ua arata'i te Fatu e piti misiōnare mōmoni i te fare o Jens 'e Ane Cahtrine Anderson, 'e 'ua fa'a'ite a'era ia rāua 'e tā rāua tamaiti 16 matahiti, i te 'evanelia tei fa'aho'ihia mai. I reira te ha'amatarā'a te hō'ē faufa'a 'āi'a pae fa'aro'o 'o tā mātou ia, tō'u 'utuāfare, i 'apo mai. 'Ua tai'o 'o Anderson mā i te Buka a Moromona 'e 'ua bāpetizohia

'aita i maoro roa i muri iho. I te matahiti nō muri iho, 'ua ha'apa'o te 'utuāfare Anderson i te pi'ira'a a te peropheta e fano nā ni'a i te Ataranetita nō te 'āmui mai i te feiā mo'a i Amerika 'Apato'erau.

Te mea 'oto rā, 'ua fa'aru'e mai Jens i ni'a i te moana, 'ua tāmāu noa rā tāna vahine 'e tāna tamaiti i te haere ē tae roa atu i te 'āfa'a nō Roto Miti, i te 3 nō setepa 1862. Noa atu te mau tāfifira 'e te 'ā'au māuiui nō rāua, 'aita tō rāua fa'aro'o i 'āueue, nā reira ato'a te fa'aro'o o te hua'ai e rave rahi nō rātou.

I roto i tā'u piha tōro'a, tē tautau ra te hō'ē hōho'a pēni⁶ e fa'ahōho'a nehe-nehe nei i teie taipe ha'amana'ora'a nō te fāreireira'a mātāmua i roto i tō'u hui tupuna 'e teie mau misiōnare hina'aro mau i te 'ohipa. 'Ua tae pāpū roa tō'u mana'o 'eiaha e ha'amo'e i ta'u faufa'a 'āi'a, 'e maoti tō'u i'oa, e ha'amana'o noa vau i teie tufa'a 'āi'a nō te ha'apa'o maita'i 'e te tusia.

'Eiaha roa atu e ha'amo'e, e fē'a'a 'aore rā e tāu'a 'ore i te mau 'ohipa pae vārua mo'a i tupu nō 'outou iho. Tē fā a te 'enemi, 'o te fa'a'ōnevanevara'a ia ia tātou i te mau 'itera'a pae vārua, te hina'aro rā o te Fatu, 'o te ha'amāramarama'a ia ia tātou ma te fa'a'ō ia tātou i roto i tāna 'ohipa.

E fa'ati'a atu vau ia 'outou i te hō'ē o ta'u iho hi'ora'a nō teie parau mau. Tē ha'amana'o pāpū nei au i te hō'ē taimē 'ua fāri'i au i te hō'ē fa'aurura'a 'ei pāhonora'a i ta'u pure tu'utu'u 'ore. E mea pāpū maita'i te pāhonora'a, e mea pūai. Terā rā, 'aita vau i rave 'oi'oi mai te au i te reira fa'aurura'a, 'e i muri iho, 'ua ha'amata vau i te uiui ē, terā mau ānei te mana'o i tae mai. 'Ua topa ato'a

'Ua pi'i o Elder Rasband i teie hōho'a pēni « te taipe ha'amana'ora'a » nō te fāreireira'a mātāmua i roto i tōna hui tupuna 'e te mau misiōnare.

paha 'outou i roto i teie ha'avarera'a a te 'enemi.

Tau mahana i muhi iho, 'ua ara vau i teie nau 'irava pūai i roto i tō'u ferurira'a :

« 'Oia mau, 'oia mau, tē parau atu nei au ia 'oe na, mai te mea 'ua hina'aro 'oe i te tahi atu ā 'ite, 'a fa'aho'i i tō 'oe mana'o i te pō tā 'oe i ti'aoro mai iā'u i roto i tō 'oe 'ā'au [...] »

« 'Aore ānei au i parau fa'ahau i tō 'oe 'ā'au nō nia i teie nei ohipa ? E aha atu ā te 'ite hau a'e i tei nō 'ō mai i te Atua ra ? »⁷

Mai te huru ra ē, tē parau mai nei te Fatu : « E pa'i e Ronald, 'ua parau a'ena vau e aha te rave. 'A rave rā ! » 'Auē tō'u māuruuru nō terā fa'a'titi'aifarora'a 'e te arata'ira'a ! 'O'i'oi au i te tāmahanahana-hia e teie fa'aurura'a 'e 'ua nu'u atura vau i mua ma te 'ite i tō'u 'ā'au ē, 'ua pāhonohia ta'u pure.

Tē fa'a'ite nei au i teie 'ohipa, te mau taea'e 'e te mau tuahine, nō te fa'a'ite i te 'oi'oirā'a te ferurira'a e ha'amo'e i te mau mea 'e nāhea te mau 'ohipa pae vārua e arata'i nei ia tātou. 'Ua ha'api'i au i te poihere i te reira mau mea « 'o te 'aramōina iā'u ».

I tō'u hoa, 'e i te feiā ato'a e hina'aro ra i te ha'apūai i tō rātou fa'aro'o, teie ta'u parau fafau : 'ia ora 'outou i te 'evanēlia a Iesu Mesia ma te ha'apa'o maita'i 'e 'ia auraro ho'i i tāna mau ha'api'ira'a, e pāruhuia ia tō 'outou 'itera'a pāpū, 'e e tupu te reira i te rahi. 'A ha'apa'o i te mau fafau'a tā 'outou i rave, noa atu te 'ohipa o te feiā 'ati a'e ia 'outou. 'A vai itoito 'ei metua, 'ei taea'e 'e 'ei tuahine, 'ei metua tupuna, 'ei tati, 'ei tonton 'e 'ei hoa 'e 'a ha'apūai i tei herehia 'e tō 'outou iho 'itera'a pāpū 'e 'a fa'a'ite i te ta'ata i te 'ohipa i tupu nō 'outou iho. 'A vai ha'apa'o maita'i ma te 'āueue 'ore, noa atu e o mai te vero fē'a'ara'a i roto i tō 'outou orara'a nō te 'ohipa a vetahi 'ē. 'A 'imi i te mea e fa'atupu i te maita'i i roto ia 'outou 'e 'o te ha'apūai ia 'outou i te pae vārua. 'A 'ape i te mau tao'a ha'avare tei parauhia ē e « parau mau » 'o te fa'aō noa mai ia rātou, 'e 'a ha'amana'o 'ia pāpa'i i tē mau mana'o nō « te hina'aro... te 'oa'oa, te hau, te fa'a'oroma'i, te marū, te maita'i, te fa'a-ro'o, te māmahu, [e] te hitahita 'ore ».⁸

I roto i te mau vero rarahi o te orara'a, 'eiaha e ha'amo'e i tō 'outou hīro'a hanahanaha 'ei tamaiti 'e 'ei tamahine nā te Atua 'aore rā tō 'outou tāpaera'a mure 'ore, 'oia ho'i te orara'a 'e 'ona, 'oia ho'i te mea hau roa atu i te mau mea tā te ao e pūpū mai. Ha'amana'o i te reo marū 'e te au o Alama : « 'E teienei ho'i, tē parau atu nei au ia 'outou, e au mau taea'e, i fa'ahuru- 'ē-hia tō 'outou 'ā'au, 'e 'ua tupu te hina'aro i te hīmene i te reo ha'amaita'i o te aroha fa'aora, tē ui atu nei au ia 'outou ē, 'ua ti'a ānei ia 'outou i te hina'aro i te reira i teienei ? »⁹

Ia 'outou pā'āto'a tei hina'aro 'ia ha'apūaihia tō rātou fa'aro'o, tē tāparu nei au ia 'outou : 'eiaha e ha'amo'e ! 'Eiaha na e ha'amo'e.

Tē hōro'a nei au i tō'u 'itera'a pāpū ē, e peropheta Iosepha Semita nā te Atua. 'Ua 'ite au ē, 'ua 'ite mata 'oia i te Atua 'e i tāna Tamaiti, Iesu Mesia, 'e 'ua paraparau iāna, mai tāna i pāpa'i i tāna iho mau parau. 'Auē tō'u māuruuru 'aita 'oia i ha'amo'e e pāpa'i i te 'ohipa i tupu nōna, 'ia 'ite tātou pā'āto'a i tōna 'itera'a pāpū.

Ma te tura rahi, tē hōro'a nei au i tō'u 'itera'a pāpū nō te Fatu ra Iesu Mesia. Tē ora nei 'oia ; 'ua 'ite au tē ora nei 'oia 'e tē ti'a nei 'oia i te upo'o o teie 'Ēkālesia. 'Ua 'ite au i teie mau mea nō'u iho nei, noa atu te tahi atu reo 'e te 'itera'a, 'e tē pure nei au ē, 'e'ita 'outou 'e 'o vau nei e ha'amo'e noa atu i te mau parau mau mure 'ore—nā mua roa 'e te mea faufa'a rahi, e mau tamaiti 'e e mau tamāhine tātou nō nā metua ora 'e te here i te ra'i ra, 'o te hina'aro ho'i i tō tātou 'oa'oa mure 'ore. Tē fa'a'ite pāpū nei au i teie mau parau mau, nā roto i te i'oa o Iesu Mesia, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. « A Child's Prayer », *Children's Songbook*, 12.
2. Helamana 5:12.
3. 2 Nephi 9:29 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
4. Deuteronomi 4:9 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
5. Helamana 5:6-7.
6. Nā Christen Dalsgaard te hōho'a mātāmua i pēni i te matahiti 1856. Nā Arnold Friberg te hōho'a i roto i tā'u piha tōro'a, tei pēnīhia mai te au i terā hōho'a mātāmua, i 1964.
7. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 6:22-23.
8. Galatia 5:22-23.
9. Alama 5:26.

Elder Evan A. Schmutz
Nō te Hitu 'Ahuru

E horoi te Atua i te mau roimata ato'a

'A fa'a'ohipa ai tātou i tō tātou fa'aro'o i te Fa'aora, e fa'ateitei 'Oia ia tātou 'e e amo 'Oia ia tātou na roto i tō tātou mau tamatarā'a 'e 'oia ato'a e fa'aora ia tātou i te bāsileia tiretiera.

Ei tuha'a nō te fa'anahora'a a tō tātou Metua i te Ao ra, 'ua fa'ati'a 'Oia 'ia mamae 'ia riro 'ei 'itera'a nō tātou i te tāhuti nei.¹ 'A ma'iri noa mai ai te mau tamatarā'a māuiui 'aifāito 'ore i ni'a ia tātou, e nehenehe ia tātou 'ia 'ite pāpū ē noa atu te huru fāito, e māuiui tātou pā'āto'a 'e e 'aro. Tā'u pure e 'ia arata'i mai te Vārua Maita'i ia tātou 'ia mārāmarama maita'i a'e nō te aha i na reira ai.

'Ia hi'o ana'e tātou i te mau 'ohipa fifi o te orara'a na roto i te mata o te fa'aro'o i te Mesia, e ti'a ia tātou 'ia hi'o ē te vai ra te tumu a te Atua i roto i tō tātou mau māuiui. E nehenehe i te feiā ha'apa'o maita'i e 'ite i te parau mau nō te a'o a Petero. 'Ua pāpa'i 'oia, « e 'ia pohe ā 'outou i te parau ti'a ra, 'e ao ā tō 'outou ».² 'A fa'a'ohipa ai tātou i tō tātou « 'ā'au nō te hāroaroa »,³ e nehenehe tā tātou e fa'arahi i tō tātou 'aravihi nō te fa'a'oroma'i maita'i i tō tātou mau tamatarā'a 'e 'ia ha'api'i mai—'e 'ia ha'amaita'ihia mai—nā roto mai i te reira. E hōro'a mai teie 'itera'a i te hō'ē pāhonora'a i te uira'a matahiti 'ore « nō te aha te mau 'ohipa 'ino e tupu ai i ni'a i te mau ta'ata maita'i? »

'Ua fa'aro'o te mau ta'ata ato'a i teie mahana 'ua mātau rātou i te tahi fāito nō te 'ōtahi, te hepohepo, te mihi, te māuiui 'aore rā te 'oto. 'Aita ana'e hō'ē « mata o te fa'aro'o »⁴ 'e hō'ē mārāmama nō te parau mau mure 'ore, pinepine tātou i te 'ite ē te 'ati 'e te māuiui i orahia mai i te tāhuti nei e ha'apouri ia 'aore rā e ha'amo'e i te 'oa'oa mure 'ore nō te 'itera'a ē te fa'anahora'a rahi a tō tātou Metua i

te Ao ra o te fa'anahora'a mau mure 'ore ia nō te 'oa'oa. 'Aita e rāve'a 'ē atu nō te fāri'i i te 'ira'a o te 'oa'oa.⁵

Tē ani nei te Atua ia tātou 'ia pāhono ma te fa'aro'o i tō tātou iho mau 'ati 'ia nehenehe ia tātou 'ia 'ō'oti i te mau ha'amaita'ira'a 'e 'ia roa'a te 'itera'a o te 'ore e ha'api'ihia na roto i te tahi 'ē atu rāve'a. 'Ua ha'api'ihia tātou 'ia ha'apa'o i te mau fa'auera'a i roto i te huru orara'a ato'a, nō te mea « o 'oia o tei ha'apa'o maita'i i roto i te 'ati ra, 'ua hau a'e ia tōna ra utu'a maita'i i roto i te bāsileia o te ao ra ».⁶ 'E 'a tai'o ai tātou i roto i te pāpa'ira'a mo'a, « mai te mea te 'oto nei 'oe, 'a ti'aoro atu i te Fatu o tō 'oe Atua ma te ani-hua-ra'a 'atu 'ia riro mai tō 'oe 'ā'au i te 'oa'oa ».⁷

Te 'āpōsetolo Paulo, tei mātau i te 'ati, na roto mai i tōna iho itera'a, 'ua ha'api'i mai ma te hōhonu 'e te nehenehe i te hi'ora'a ātea mure 'ore o te tae mai 'ia tāpe'a māite maita'i ana'e tātou 'e ma te fa'a'oroma'i. 'Ua parau 'oia, « nō tō tātou ho'i pohe iti poto māmā i teie nei, te fa'atupu nei ia i te ora rahi roa teimaha 'e te mure ore nō tātou ».⁸ I roto i te tahi atu parau, e nehenehe tātou e 'ite i roto i tō tātou 'ati ē e hōro'a mai te Atua i te hō'ē utu'a mure 'ore.

Te 'aravihi o Paulo i te paraura'a i te mau tamatarā'a, te mau hāmani-'inorara'a, 'e te mau 'oto o tōna orara'a 'ei mau « pohe iti māmā », 'ua huna ia i te teimaha o tōna 'oto, o tei riro nōna i te horomi'ira'a o te 'itera'a ātea mure 'ore o te 'evanelia. Te fa'aro'o o Paulo nō Iesu Mesia e mara'a ia te mau mea ato'a 'ia fa'a'oroma'ihia. E pae taime tōna papa'ira'ahia i te 'ōpe'a, e toru taime i te papa'ira'ahia i te rā'au; hō'ē taime i te tū'ira'ahia i te 'ōfa'i; e toru taime i tōna paura'a i te pahi parari; pinepine 'oia i te fa'arurura'a i te ati pape tahe e te nānā 'eiā, 'e 'oia ato'a e te mau taea'e ha'avare; 'ua fa'aruru 'oia i te rohirohi 'e te māuiui, te porori 'e te poi'hā, 'e 'ua tāpe'ahia i roto i te to'eto'e 'e te vai taha'a noa.⁹

E rave rahi o tātou tei tāparu i te Fatu 'ia fa'aore i te tumu nō tō tātou māuiui, 'e 'ia 'ore ana'e te tāmarūra'a tā tātou e 'imi ra e tae mai, e roa'a mai te ferurira'a ia tātou e 'aita 'Oia e fa'aro'o mai nei. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē, i

roto i te reira mau taime, tē fa'aro'o ra 'Oia i tā tātou mau pure, te vai ra rā te hō'ē tumu nō te fa'atī'ara'a 'ia tāmāu noa tō tātou mau 'ati,¹⁰ 'e e tauturu te fa'a'oroma'ira'a i te reira 'ia tātou.¹¹

I roto i te hō'ē tuha'a parau tāna 'e te ferurihia, tē parau mai nei o Paulo ia tātou nō te hō'ē « tara » 'aita e i'oa, i roto i tōna 'i'o, tei ha'amāuiui rahi iāna 'e tei tītau iāna 'ia tūturi e toru taime, ma te ti'aoro atu i te Fatu 'ia 'iriti 'ē atu i te reira. I roto i te pāhōnora'a i te pure a Paulo, 'aita te Fatu i 'iriti 'ē atu i te tara, 'ua parau ra ma te hau 'e ma te hōro'a i te hāroaroara'a i tōna 'ā'au, i parau ai, « tō'u nei maita'i 'āfirē 'ia tā 'oe : 'ei tei paruparu e ta'a maita'i roa ai tō'u pūai ». Ma te hāroaroara'a 'āpī, 'ua ti'a ia Paulo 'ia fāri'i 'e 'ia ha'amāuruuru nō te tara tāna i hōro'a mai. 'Ua parau 'oia, « e teie nei e mea 'oa'oa 'ia iā'u 'ia 'āruē i tō'u nei paruparu, 'ia vai māite te pūai o te Mesia i ni'a iā'u nei ».¹²

'A fāri'i ai tātou i taua 'itera'a ātea mure 'ore ra i roto i tō tātou orara'a, e rahi tō tātou 'aravihi nō te tāpe'a-māite-ra'a, e ha'api'i mai tātou e nāhea i te turu i te feiā e hina'aro i te turuhia,¹³ 'e e ha'afa'ahiahia tātou 'e 'oia ato'a e fa'a'ite i te māuruuru rahi nō te mau 'ohipa tei tupu tā te Atua i fa'atī'a ia tātou 'ia fāri'i 'ei mau turu i ni'a i te 'ē'a nō te ora mure 'ore.

'Ia 'ite ana'e tātou ia tātou iho i te rohira'a na roto i te 'ati, 'e mea fifi paha 'ia fa'ariro i tō tātou mau tamatarā'a 'ei mau tāpa'o fa'a'ite i ni'a i tō tātou iho 'ē'a nō te ti'ara'a pipi. Terā rā, mai te peu tei roto tātou iho i te 'āfa'a o te hepohepo rahi 'aore rā i ni'a i te puromu o te 'oa'oa rahi i te tahi taime, 'a ha'api'i mai 'e 'a fāri'i ma te aroha i te mau māuiui o vetahi 'ē, e nehenehe e riro 'ei ha'amaita'ira'a.

I roto i te hō'ē iho nei 'āmura'a titi tā'u i haere atu i te fenua Philipino, 'ua 'oto tō'u 'ā'au 'a fa'aro'o ai au i te 'ati tei tupu i te taea'e Daniel Apilado. 'Ua bāpetizohia te taea'e Apilado 'e tāna vahine fa'aipoipo i te matahiti 1974. 'Ua fāri'i rāua i te 'evanelia tei fa'aho'ihia mai 'e 'ua ta'atihia i roto i te hiero. I muri iho, 'ua ha'amaita'ihia rāua e nā e pae tamari'i nehenehe. I te 7 nō tiurai 1997, 'a tāvini ai te taea'e Apilado 'ei

peresideni titi, 'ua ura te auahi i roto i tō rāua fare na'ina'i. 'Ua fa'aora 'e 'ua huti mai te tamaiti matahiapō a te taea'e Apilado, o Michael, i tōna metua tāne mai roto mai i te fare 'e ura ra, 'e 'ua horo fa'ahou i roto i te fare nō te fa'aora i te tahi atu mau ta'ata. Tera 'ia te taime hope'a tō te taea'e Apilado 'itera'a i tāna tamaiti ora. Tei pohe i roto i te auahi te vahine fa'aipoipo a te taea'e Apilado, 'o Dominga 'e tā rāua mau tamari'i tāta'itahi e pae.

'Aita te orara'a ha'apa'o maita'i o te taea'e Apilado i ārai iāna i te 'ati 'a tupu ai teie 'ati auahi 'e i pāruru iāna i te mau 'oto i muri mai. Na tōna rā *ha'apa'o maita'i* i roto i te tāpe'ara'a i tāna mau fafaura'a 'e te fa'a'ohipara'a i tōna fa'aro'o i te Mesia i hōro'a iāna te ha'a-pāpūra'a i roto i te fafaura'a 'e 'āmui fa'ahou 'oia e tāna vahine fa'aipoipo 'e tōna 'utuāfare. 'Ua riro teie tia'ira'a 'ei tutau nō tōna vārua.¹⁴

I roto i tō'u fārereira'a, 'ua fa'a'ite mai te taea'e Apilado iā'u, e paterea-reha 'oia i teie taime, i tāna vahine fa'aipoipo 'āpī, 'o Simonette, 'e tā rāua

na tamāroa e piti, 'o Raphael 'e 'o Daniel. 'Oia mau, e ti'a ia Iesu Mesia e « fa'aora ho'i i te feia 'ā'au 'oto ».¹⁵

Na roto i te fa'a'itera'a i te 'ā'amu 'o te taea'e Apilado, tē mana'o nei au ē e nehenehe paha te rahi o tōna pau e tūra'i i te mau ta'ata 'ia feruri e mea iti roa tō rātou mau 'oto 'e mau māuiui 'ia fa'aauhia i tō teie taea'e. 'Eiaha e fa'auu, a tūtava rā i te ha'api'i 'e 'ia fa'a'ohipa i te mau parau tumu mure 'ore 'a tere ai 'outou na roto i te umu o tō 'outou iho mau 'ati.

'Āhani e nehenehe iā'u e paraparau atu ia 'outou tāta'itahi—« 'e te feiā ato'a i ha'a rahi 'e tei teimaha te hōpoi'a »¹⁶— e nehenehe au e parau ē tō 'outou iho mau 'arora'a, tō 'outou iho mau 'oto, mau māuiui, mau tamatarā'a 'e mau huru ma'i ato'a, 'ua 'ite pā'āto'a tō tātou Metua i te Ao ra 'e Tāna Tamaiti i te reira. 'A fa'aitoito ! 'A tāpe'a i te fa'aro'o ! 'E 'a ti'aturi i te mau fafaura'a 'a te Atua !

Te tumu 'e te misioni 'a Iesu Mesia 'oia hō'i e « rave 'ia i te māuiui 'e te mau ma'i o tāna mau ta'ata i ni'a iāna », 'ia

« rave i tō rātou paruparu i ni'a iāna », 'e 'ia « fa'aora i tōna mau ta'ata i tō rātou paruparura'a ra »¹⁷

Nō te fāri'i hope roa i teie mau hōro'ara'a tā tō tātou Fa'aora i pūpū hua mai, e ti'a ia tātou pā'āto'a 'ia ha'api'i ē te māuiui—i roto ia tātou iho—e'ita e ha'api'ihia 'aore rā e hōro'a mai ia tātou te tahi mea faufa'a rahi maori rā 'ia tomo tātou ma tō tātou iho *hina'aro* i roto i te rāve'a nō te ha'api'ira'a na roto i tō tātou mau 'ati ma te fa'aohipa i te fa'aro'o.

'Ua fa'a'ite mai Elder Neal A. Maxwell i te mea tāna i ha'api'i mai nō ni'a i te tumu o te māuiuirā'a na roto i teie mau parau :

« E nehenehe te tahi mau huru māuiui, mai te mea e fa'a'oroma'i-māite-hia e riro 'ei mea hanahana ...

« ... Te tahi tufa'a o te fa'a'oroma'i-māite-ra'a 'ia nava'i ia te ha'eha'a i roto i tō tātou māuiui, 'ia ha'api'i mai roto

mai i tō tātou mau 'itera'a rau. Maoti te haere-noa-ra'a na roto i teie mau mea, e ti'a i te reira 'ia haere na roto ia tātou 'ei rāve'a nō te ha'amo'a ia [tātou] ». ¹⁸

'Ua 'ite au i roto te orara'a 'e te mau hi'ora'a o vetahi 'ē e hōro'a mai te fa'aohipara'a pūai 'e te tura nō te fa'aro'o 'ia Iesu Mesia 'e Tāna mau fafaua'a i te hō'ē tia'ira'a pāpū nō te mau mea maitai a'e e tae mai. E ha'apa'ari teie tia'ira'a pāpū ia tātou, e hōro'a mai te pūai 'e te mana e hina'arohia e tātou, 'ia ti'a ia tātou 'ia tāpe'a māite.¹⁹ 'Ia nehenehe ana'e ia tātou e tūati i tō tātou 'oto i te hō'ē fā pāpū i te tāhuti nei 'e *hau atu ā*, i te utu'a e tia'i mai ra ia tātou i te ra'i, e rahi atu tō tātou fa'aro'o i te Mesia 'e e fāri'i tātou i te tāmahanahana i tō tātou vārua.

I muri iho e 'ite atu tātou i te māramarama i te hope'a o te 'ana. 'Ua ha'api'i mai o Elder Jeffrey R. Holland : « Tē *vai* ra ihoa te māramarama i te

hope'a o te 'ana. O 'oia te Māramarama o te Ao, te Fetia Po'ipo'i 'e te 'Ana'ana, te 'māramarama 'aita e hope'ara'a, e 'ore roa e ti'a 'ia ha'apōirihia'. [Mosia 16:9] 'O 'Oia ihoa te Tamaiti a te Atua ». ²⁰

E nehenehe tātou e rave mai i te pūai ma te hāroaroa ē nō te hō'ē taime poto noa te mau 'itera'a fifi ato'a i roto i teie orara'a, 'oia ato'a e tau i te pōiri ta'ota'o o te pō 'ei 'ā'ahiata nō te feiā parau ti'a.

'Ia 'oti ana'e te mau 'ohipa ato'a 'e 'a fa'a'oroma'i māite ai tātou i te mau mea ato'a ma te fa'aro'o ia Iesu Mesia, 'ua fafauhia mai ia tātou ē « na te Atua e horoi hua i tō [tātou] roimata ». ²¹

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē tē ora nei te Atua tō tātou Metua 'e Tāna Tamaiti o Iesu Mesia 'e e tāpe'a Rāua i te mau fafaua'a. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē tē ani mai nei te Fa'aora ia tātou pā'āto'a ia haere mai 'e ia rave i Tāna Tāra'ehara. 'A fa'a'ohipa ai tātou i tō tātou fa'aro'o iāna, e fa'ateitei 'Oia ia tātou 'e e amo 'Oia ia tātou na roto i tō tātou mau tamatarā'a 'e 'oia ato'a e fa'aora ia tātou i te bāsileia tiretiera. Tē ani nei au 'ia haere mai i te Mesia, 'ia fa'a'oroma'i māitē i roto i te fa'aro'o 'e 'ia maita'i roa mai iāna 'e 'ia fāri'i i te 'oa'oa rahi i roto iāna. Na roto i te 'oa mo'a o Iesu Mesia ra, 'āmene. ■

TE MAU NOTA

1. Hi'o Genese 3:16-19.
2. 1 Petero 3:14 ; reta tei fa'ahuru-ē-hia.
3. Mosia 12:27.
4. Etera 12:19.
5. Hi'o 3 Nephi 28:10 ; hi'o ato'a 2 Nephi 31:19-21.
6. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 58:2.
7. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 136:29.
8. 2 Korinetia 4:17.
9. Hi'o 2 Korinetia 11:23-27.
10. Hi'o Te Parau Ha'api'ira'a 'e te mau Parau Fafau 121:7-8 ; 122.
11. Hi'o Mosia 24:12-15.
12. Hi'o 2 Korinetia 12:7-9.
13. Hi'o Mosia 4:16.
14. Hi'o Etera 12:4.
15. Isaia 61:1 ; hi'o ato'a te mau 'irava 2-3.
16. Mataio 11:28.
17. Alama 7:11-12.
18. Neal A. Maxwell, « Fa'a'oroma'i maita'i », *Liahona*, 'Ēpērērā 1999, 12.
19. Hi'o Etera 12:4.
20. Jeffrey R. Holland, « An High Priest of Good Things to Come », *Liahona*, Tenuare 2000, 42.
21. Apokalupo 7:17 ; hi'o ato'a Apokalupo

Elder K. Brett Nattress
Nō te Hitu Ahuru

'Aita atu e 'oa'oa rahi a'e maori rā 'ia 'ite ē 'ua 'ite rātou

*'Aita vau i 'ite e tē vai ra ānei te tahi mea i roto i teie nei ao
o te nehenehe e 'āfa'i rahi mai i te poupou 'e te 'oa'oa maori
rā 'ia 'ite ē 'ua 'ite tā tātou mau tamari'i i te Fa'aora.*

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, 'ua feruri iho nei au i teie nei uira'a : « Mai te mea nō roto mai ia 'outou te mau mea ato'a tā tā 'outou mau tamari'i i 'ite nō ni'a i te 'evānelia—o 'outou ana'e ho'i taua pū ha'amāramarama ra—e aha ia te rahi o tō rātou 'ite ? » E tano teie uira'a i te mau ta'ata ato'a e here, e ha'api'i, 'e e ha'amaita'i i te mau tamari'i.

Tē vai ra ānei te hō'ē hōro'ara'a rahi a'e tā tātou e nehenehe e hōro'a i tā tātou mau tamari'i tei riro 'ei hō'ē ha'amana'ora'a pāpū 'e te hōhonu i roto i tō rātou mau 'ā'au o tā tātou i 'ite ē tē ora nei tō tātou Fa'aora ? 'Ua 'ite ānei ra rātou ē 'ua 'ite tātou ? 'E te mea hau roa atu i te faufa'a rahi, 'ua 'ite ānei rātou nō rātou iho ē tē ora nei 'Oia ?

I tō'u 'āpīra'a, 'o vau ia te tamari'i 'āpī fifi roa a'e 'ia 'atu'atu. E rave rahi tō'u pūai. 'Ua parau tō'u metua vahine iā'u ē tōna māta'u rahi roa a'e 'ia 'ore au e riro 'ei ta'ata pa'ari. E mea ha'uti roa vau.

Tē ha'amana'o nei au 'ei tamaiti 'āpī i te pārahira'a i roto i te hō'ē ihoa

purera'a 'ōro'a 'e tō'u 'utūafare. 'Ua fāri'i iho nei tō'u metua vahine i te hō'ē pu'e pāpa'ira'a mo'a 'āpī. Tei roto i teie buka 'āpī te tā'ato'ara'a o te mau pāpa'ira'a mo'a 'e i rōpū i te buka te mau 'api parau ia nō te pāpa'i.

'Ua ani au iāna i roto i te taime pure-ra'a e nehenehe ānei tā'u e tāpe'a i tāna mau pāpa'ira'a mo'a. Ma te ti'aturi ē e fa'aitoito te reira iā'u 'ia fa'aea tura noa, 'ua hōro'a mai 'oia i te mau pāpa'ira'a

mo'a. I tō'u huri-haere-noa-ra'a i tāna mau pāpa'ira'a mo'a, 'ua 'ite au ē 'ua pāpa'i 'oia i te hō'ē fā tāna i te tufa'a nō te mau parau pāpa'i. 'Ia 'ite 'outou te tumu nō tāna fā, e ti'a iā'u 'ia parau atu ia 'outou ē o vau te piti o nā tamari'i e ono 'e 'o Brett tō'u i'oa. 'Ua pāpa'i tō'u metua vahine, i te peni tara 'ute'ute, i te hō'ē noa fā : « Fa'a'oroma'i ia Brett ! »

Nō te tahi ā tāpa'o fa'a'ite nō te tauturu ia 'outou 'ia māramarama i te fifi tā tō'u nā metua i fa'aruru i te aupurura'a i tō mātou 'utūafare, e parau atu vau ia 'outou nō ni'a i te tai'ora'a i te mau pāpa'ira'a mo'a i roto i tō mātou 'utūafare. I te mau po'ipō'i ato'a, e tai'o tō'u metua vahine i te Buka 'a Moromona i te taime 'amura'a mā'a i te po'ipo'i. Te roara'a o te reira taime, e pārahi hau noa māua tō'u tua'ana o Dave ma te fa'atura 'ore rā. Nō te fa'a'ite i te parau mau, 'aita māua e fa'aro'o. E tai'o māua i te pāpa'ira'a i ni'a i te mau 'āfata mā'a.

I te pae hope'a, i te hō'ē po'ipo'i, 'ua fa'a'oti au e 'aro atu i tō'u metua vahine. 'Ua vaha atu vau, « māmā, nō te aha 'oe i rave ai i te reira ia mātou ? Nō te aha 'oe i tai'o ai i te Buka 'a Moromona i te mau po'ipo'i ato'a ? » I muri iho 'ua parau vau i te hō'ē parau, 'ua ha'amā ra vau nō te reira. 'Oia, e'ita e nehenehe iā'u 'ia ti'aturi ē 'ua parau ihoa vau i te reira. 'Ua parau atu vau iāna, « e māmā, 'aita vau e fa'aro'o nei ! »

'Ua riro tāna pāhonora'a na roto i te here 'ei taime faufa'a rahi i roto i tō'u orara'a. 'Ua parau 'oia, « e tā'u tamaiti, tei roto vau i te hō'ē rurura'a 'a ha'api'i mai ai te peresideni Marion G. Romney nō ni'a i te mau ha'amaita'ira'a nō te

ta'ora'a i te pāpā'ira'a mo'a. I roto i te reira rurura'a, 'ua fāri'i au i te hō'ē fafaura'a ē mai te mea e tai'o vau i te Buka 'a Moromona i tā'u mau tamari'i i te mau mahana ato'a, e'ita rātou e fa'a'erehia iā'u ». I muri iho 'ua hi'o ti'a mai 'oia iā'u i roto i te mata 'e, ma te mana'o pāpū, 'ua parau mai, « e 'ore roa 'oe e mo'ehia iā'u ! »

'Ua putapū roa tō'u 'ā'au i tāna mau parau. Ta'a 'ē noa atu tō'u mau paruparu, e ti'a e 'ia fa'aorahia vau ! 'Ua ha'api'i mai 'oia iā'u i te parau mau mure 'ore ē e tamaiti au na te hō'ē Metua here i te Ao ra. 'Ua ha'api'i mai au ē noa atu e aha te huru o te orara'a, e mea faufa'a vau. E taime maita'i roa teie nō te hō'ē tamaiti maita'i 'ore.

Tē māuruuru nei au e a muri noa atu nō tō'u metua vahine melahi 'e nō te mau melahi ato'a o te here maita'i nei i te mau tamari'i, noa atu tō rātou mau paruparu. Tē ti'aturi pāpū nei au ē te mau tuahine ato'a—e pi'i au ia rātou 'ei « mau melahi »—e mau metua vahine i Ziona, tei fa'aipoipohia 'aore rā 'aita 'aore rā tei fānau i te mau tamari'i i roto i teie nei orara'a tāhuti nei.

E rave rahi mau matahiti i ma'i-ri a'enei, 'ua a'o te Peresidenira'a Mātāmua : « 'Ua piri roa te Ti'ara'a Metua Vahine i te Atuara'a. O te tāvinira'a teitei roa a'e 'e te mo'a roa a'e 'ia e ravehia e te ta'ata nei. E tu'u te reira i te vahine o te fa'atura i teie pi'ira'a 'e te tāvinira'a mo'a i piha'i iho roa i te mau melahi ».¹

Tē māuruuru nei au nō te mau melahi i roto i te 'Ekālesia o tē poro hua nei 'e ma te here i te parau mau mure 'ore i te mau tamari'i 'a te Metua i te Ao ra.

Tē māuruuru nei au nō te hōro'ara'a o te Buka 'a Moromona. 'Ua 'ite au e parau mau te reira ! Tei roto i te reira te 'ira'a o te 'evānelia a Iesu Mesia. 'Aita vau i 'ite i te hō'ē noa a'e ta'ata o tei tai'o itoito i te Buka 'a Moromona i te mau mahana ato'a ma te mana'o pāpū 'e ma te fa'aro'o i te Mesia 'e o tei 'ere i tō rātou 'itera'a pāpū 'e tei tāiva. Tei roto i te fafaura'a 'a Moroni te tāviri nō te 'ite i te parau mau o te mau mea ato'a—e tae noa atu i te 'aravihi i te 'ite 'e i te 'ape i te mau ha'avarera'a a te 'enemi. (A hi'o Moroni 10:4-5.)

Tē māuruuru ato'a nei au nō te hō'ē Metua here i te Ao ra 'e nō Tāna Tamaiti, o Iesu Mesia. 'Ua hōro'a mai te Fa'aora i te hi'ora'a maita'i e nāhea 'ia ora i roto i te hō'ē ao maita'i 'ore 'e te ti'a 'ore. « Tē here nei tātou Iāna nō te mea 'ua here na mua roa 'Oia ia tātou » (1 Ioane 4:19). E'ita Tōna here nō tātou e noa'a i te fāitohia. E hoa mau 'Oia nō tātou. E mai te toto putua ra tōna hou i te ma'irira'a i raro i te repo nō 'outou 'e nō'u nei (Luka 22:44). E fa'a'ore 'Oia i te mea e au ra e 'ore e fa'a'orehia. 'Ua here 'Oia i te ta'ata 'aore i herehia. 'Ua rave 'Oia i te mea 'e 'ore roa e noa'a i te ta'ata 'ia rave. 'Ua hōro'a mai 'Oia i te hō'ē Tāra'ehara nō te ha'avi i te mau hara, te māuiui, 'e te ma'i o te ta'ata nei.

Maoti te Tāra'ehara 'a Iesu Mesia, e nehenehe ai ia tātou 'ia ora ma te fafaura'a ē noa atu te huru o tā tātou mau 'arora'a, e nehenehe noa ia tātou 'ia ti'aturi Iāna, « tei pūai 'ia fa'aora » (2 Nephi 31:19). Māoti Tāna Tāra'ehara e nehenehe ai ia tātou 'ia fāri'i i te 'oa'oa, te hau, te poupou, 'e te ora mure 'ore.

'Ua parau te peresideni Boyd K. Packer: « Ta'a 'ē noa atu te tahi ri'i noa ta'ata iti te haere atu i te pohe, 'aita e peu, 'aita e peu fa'atitī, 'aita e 'ōrurera'a, 'aita e 'ōfatira'a ture, 'aita e taivāra'a, 'aita e hara rahi e'ita te parau fafau nō te fa'aorera'a hara e tāpō'i. O te reira te parau fafau nō te tāra'ehara 'a te Mesia ».²

Te hō'ē o te mau 'ohipa maere roa a'e tei tupu i roto i te 'ā'ai o te ta'ata nei o te tere fārerei 'ia o te Fa'aora i te mau ta'ata tahito e pārahi ra i te fenua Amerika. 'A mana'o na i roto i tō 'outou ferurira'a e aha rā 'ia te huru i reira. 'A feruri hōhonu ai au i Tōna here 'e Tōna 'atu'atura'a maita'i i taua pūpū feia mo'a ra tei ha'aputuputu mai i te hiero, tē ha'amana'o nei au i te mau tamari'i tāta'itahi tā'u i here hau atu i te orara'a nei. 'Ua tamata vau i te hi'o e aha ra 'ia tō'u mana'o 'ia hi'o atu i tā tātou mau tamari'iri'i, 'ia 'ite tātou iho i te Fa'aora i te anira'a i te tamari'i tāta'itahi 'ia haere mai Iāna ra, i te 'itera'a i nā rima 'o te Fa'aora tei toro atu, i te hi'ora'a 'a haere mai ai te tamari'i tāta'itahi e fāfā ma te mārū i te mau tāpa'o i roto i Tōna mau rima 'e Tōna mau avae, 'e 'ia 'ite ia rātou tāta'itahi i te ti'ara'a mai 'e te fa'a'itera'a ē tē ora nei 'Oia ! (Hi'o 3 Nephi 11:14-17 ; hi'o ato'a 17:21 ; 18:25.) 'Ia fāriu mai 'e 'ia parau mai tā tātou mau tamari'i, « māmā, pāpā, o 'Ona tera ! »

'Aita vau i 'ite ē tē vai ra ānei te tahi mea i roto i teie nei ao o te nehenehe e 'āfa'i mai hau atu i te poupou 'e te 'oa'oa maoti rā 'ia 'ite ē 'ua 'ite tā tātou mau tamari'i i te Fa'aora, 'ia 'ite ē 'ua 'ite rātou, « i te tumu e hi'ohia atu e rātou nō te matarara'a i tā rātou mau hara ». Nō reira ho'i tātou, 'ei mau melo nō te 'Ekālesia, e « a'o nei i te parau 'a te Mesia » 'e e fa'a'ite pāpū ai tātou i te Mesia (2 Nephi 25:26).

- Nō reira ho'i tātou e pure ai 'e tā tātou mau tamari'i i te mau mahana ato'a.
- Nō reira ho'i tātou e tai'o ai 'e o rātou i te mau pāpā'ira'a mo'a i te mau mahana ato'a.
- Nō reira ho'i tātou e ha'api'i ai ia rātou 'ia tāvini ia vetahi 'ē, 'ia nehenehe ia rātou 'ia fāri'i i te mau ha'amaita'ira'a nō te 'ite ia rātou iho 'a pūpū ai rātou ia rātou iho i te tāvinira'a ia vetahi 'ē (hi'o Mareko 8:35 ; Mosia 2:17)

'Ia ha'apa'o ana'e tātou i teie mau hōho'a 'ōhie nō te ti'ara'a pipi, e hōro'a ia tātou ia rātou i te here o te Fa'aora 'e te arata'ira'a 'e te pāurururā'a nō te ra'i 'a fa'aruru ai rātou i te mau mata'i 'ū'ana 'a te 'enemi.

'Ua riro mau te 'evanelia nō te ta'ata tāta'itahi. Nō te māmo'e tei mo'e (hi'o Luka 15:3-7) ; nō te hō'ē vahine nō Samaria i te 'āpo'o pape (hi'o Ioane 4:5-30) ; nō te tamaiti tei haere i te fenua roa (hi'o Luka 15:11-32).

Nō te hō'ē tamaiti iti tei parau hua ē 'aita 'oia e fa'aro'o nei.

Nō tātou tāta'itahi—noa atu tō tātou mau paruparu—'ia hō'ē 'e te Fa'aora mai Iāna i hō'ē 'e Tōna ra Metua (hi'o Ioane 17:21).

Tē fa'a'ite pāpū nei au ē e Metua Here i te Ao ra tō tātou, tei 'ite i tō tātou i'oa pi'i. Tē fa'a'ite pāpū nei au ē o Iesu Mesia te Tamaiti Ora 'a te Atua Ora. 'O 'Oia te Fānau Tahī 'e tō tātou Arai i mua i te Metua. Tē fa'a'ite fa'ahou nei ā vau ē e tae mai te fa'aorara'a na roto i Tōna ra i'oa—'e 'aita atu e rāve'a 'ē atu.

Teie tā'u pure e 'ia pūpū tātou i tō tātou mau 'ā'au 'e tō tātou mau rima nō te tauturu i te tā'āto'ara'a o te mau tamari'i 'a te Metua i te Ao ra 'ia 'ite Iāna 'e 'ia 'ite i Tōna here. 'Ia na reira tātou, 'ua fafau mai 'Oia ia tātou i te 'oa'oa 'e te poupou mure 'ore i roto i teie nei ao 'e i roto i te ao a muri atu. Na roto i te i'oa o Iesu Mesia, 'āmene ■

TE MAU NOTA

1. Poro'i nā te Peresidenira'a Mātāmua, i roto i te Conference Report, 'Atopa 1942, 1212-13 ; tai'ohia e J. Reuben Clark Tamaiti.
2. Boyd K. Packer, « The Brilliant Morning of Forgiveness », *Ensign*, Novema 1995, 20.

Na Elder Dale G. Renlund

Nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo

Te tātarahapa : Hō'ē mā'itira'a 'oa'oa

Maoti tō tātou Fa'aora i noa'a ai te tātarahapara'a 'e te 'oa'oa ato'a.

Te mau taea'e 'e te mau tuahine here, i te 12ra'a o tō'u matahiti, tē ora ra tō'u 'utuāfare i Göteborg, te hō'ē 'oire i te pae tahatai i apato'a nō te fenua Tuete. 'Ei ha'apāpūra'a, o te 'oire i fānauhia ai tō tātou hoa o Elder Per G. Malm,¹ tei fa'aru'e mai i teie iho nei tau ve'ave'a. Tē mihi nei mātou iāna 'Ua māuruuru roa mātou nō tōna fa'ahiahia 'e tāna tāvini maita'i 'e nō te hi'ora'a o tōna 'utuāfare here mau. 'E tē pure nei mātou 'ia vai mai te mau ha'amaita'ira'a faufa'a roa a te Atua i ni'a ia rātou.

E pae 'ahuru matahiti i ma'iri i teie nei, e haere mātou i te purera'a i roto i te hō'ē fare tata'ihia. I te hō'ē sābati, 'ua fāri'i mai tō'u hoa 'o Steffan,² iā'u ma te 'ana'atae, e diakono ato'a ho'i 'oia i roto i te 'āma'a. 'Ua haere atu māua i roto i te tahi piha rahi 'e 'ua 'iriti mai 'oia

mai roto mai i tōna pute te hō'ē ahitiri rahi 'e te māti. Ma te fa'ahua ri'ari'a 'ore, 'ua rave au i te ahitiri 'e 'ua tūtu'i i te 'ūiti. 'Ua 'ōpua vau i te tūpohe i te 'ūiti hou te ahitiri 'e pa'a'ina ai. I tō'u rā na reirara'a 'ua pa'apa'a tō'u mau manimani rima 'e 'ua marua te ahitiri. 'Ua māta'ita'i māua Steffan ma te ri'ari'a 'a tāmau noa ai te 'ūiti i te 'ama.

'Ua pa'a'ina te ahitiri, 'e 'ua 'i roa te piha 'e te fare purera'a i te au auahi. 'Ua ha'aputu rū māua i te mau hu'ahu'a ahitiri 'e 'ua 'iriti i te mau ha'amārama-rama nō te fa'ahaere atu i te hau'a i rāpae au, ma te ti'aturi ē 'e 'aore roa e ta'ata i 'ite mai. Aua'e rā, 'aita e ta'ata i pēpē 'e 'aita e fifi tei tupu mai.

I tō te mau melo taera'a mai i te purera'a, 'ua hau'a rātou i te hau'a pūai. E mea fifi 'ia 'ore 'ia hau'ahia te reira. 'Ua ha'afifi te hau'a i te natura mo'a o te purera'a. Nō te mea ho'i ē e mea iti roa tei mau i te 'autahu'ara'a a Aaronā, 'ua 'opere au i te 'ōro'a 'aita rā vau i mana'o ē 'ua ti'amā vau i te rave i te reira nō te 'ohipa tā'u i rave. I te taimē 'a torohia mai ai te fa'ari'i 'ōro'a iā'u nei, 'aita vau i rave i te pane 'e te pape. 'Ua huru 'ē roa vau. 'Ua ha'amā vau, 'e 'ua 'ite au ē 'aita te Atua i māuruuru i te mea tā'u i rave.

I muri a'e i te purera'a, 'ua ani mai te peresideni 'ama'a, 'o Frank Lindbergh, te hō'ē ta'ata pa'ari e rouru hinahina, e 'ia haere atu vau i roto i tōna piha tōro'a. I muri a'e i tō'u pārahira'a, 'ua hi'o mārū mai 'oia iā'u 'e 'ua parau mai 'e 'ua 'ite 'oia ē 'aita vau i rave i te 'ōro'a. 'Ua ani mai 'oia nō te aha. 'Ua mana'o vau ē 'ua 'ite 'oia. 'Ua pāpū iā'u ē 'ua 'ite te mau ta'ata ato'a i te mea tā'u i rave. I muri a'e i tō'u fa'a'itera'a atu iāna, 'ua ani mai 'oia e aha tō'u mau mana'o. Ma te ta'i, 'ua parau rū noa atu vau ē te 'oto nei au 'e 'ua 'ite au ē 'aita vau i fa'atura i te Atua.

'Ua 'iriti mai te peresideni Lindbergh i te hō'ē buka tahito roa nō te Parau Ha'apī'ira'a 'e te mau Parau Fafau 'e 'ua parau mai iā'u 'ia tai'o i te tahi mau 'irava i renihia. 'Ua tai'o pūai au :

« Inaha, o 'oia o tei tātarahapa i tāna ra mau hara, 'ua fa'a'orehia 'ia te reira, 'e e 'ore ho'i au, o te Fatu e ha'amana'o fa'ahou ā i te reira.

« Na roto i teie nei mea e 'ite ai 'outou e mai te mea 'ua tātarahapa te ta'ata i tāna ra mau hara—inaha, e fā'i mai 'oia i te reira 'e e ha'apae 'ē roa atu ho'i ».³

E 'ore roa e mo'ehia iā'u te mata aroha 'o te peresideni Lindberg i tō'u hi'ora'a atu iāna i muri a'e i tō'u tai'ora'a. Ma te here, 'ua parau mai 'oia iā'u ē tē mana'o nei 'oia e mea maita'i iā'u 'ia rave fa'ahou i te 'ōro'a. I tō'u fa'aru'era'a i tāna piha tōro'a, 'ua 'ite au i te 'oa'oa fāito 'ore.

Taua 'oa'oa ra o te hō'ē 'ia o te mau hotu nō te tātarahapara'a. Te aura'a o te ta'o *tātarahapa* « 'ia 'ite 'ia i muri iho » 'e e tītau te reira « 'ia tau »⁴ I roto i te reo Tuete, *omvänd* 'ia te ta'o, 'oia ho'i, « 'ia fāriu ».⁵ 'Ua pāpā'i te ta'ata pāpā'i Keresetiano, 'o C. S. Lewis, nō ni'a i te hina'aro 'e te rāve'a nō te tau. 'Ua parau 'oia ē te tātarahapara'a o te « tu'u-fa'ahou-ra'a 'ia i ni'a i te 'ē'a ti'a. E nehenehe te hō'ē hape e fa'a'ā-farohia : Na roto ana'e rā i te ho'ira'a i muri e tae noa atu e 'itehia te hape 'e 'ia ha'a fa'ahou mai taua atu vāhi ra, e 'ere rā na roto i te *haere-noa-ra'a* ».⁶ Te tauira'a i tō tātou huru 'e te ho'ira'a i ni'a i te 'ē'a 'āfaro e tufa'a 'ia nō te tātarahapara'a, e hō'ē noa rā tufa'a.

Te tātarahapara'a mau, tei roto ato'a 'ia te fāriura'a i tō tātou 'ā'au 'e tō tātou hina'aro i te Atua 'e te ha'apaera'a i te hara.⁷ Mai tei ha'amāramamahia i roto i te Ezekielia, te tātarahapara'a o te « fāriu 'ia... i te parau 'ino... 'ia rave i te mea au 'e te mea ti'a ra... 'ia fa'aho'i i te mauha'a... [e] 'ia ha'apa'o i te parau ora ra, 'e 'aore i rave i te mea ino ra ».⁸

E 'aita ā teie fa'a'itera'a i hope roa. 'Aita te reira i fa'a'ite pāpū mai i te mana e noa'a ai te tātarahapara'a, 'oia ho'i te tusia tāra'ehara a tō tātou Fa'aora. E ti'a 'ia vai mai i roto i te tātarahapara'a mau te fa'aro'o i te Fatu ra ia Iesu Mesia, te fa'aro'o e nehenehe Tāna e tau i tātōu, te fa'aro'o e nehenehe Tāna e fa'aore i tā tātōu mau hara, 'e te fa'aro'o e tauturu 'Oia ia tātōu 'ia 'ape i te tahi atu ā mau hape. Na teie huru fa'aro'o e ha'amanuia maita'i i Tāna Tāra'ehara i roto i tō tātōu orara'a. 'Ia « 'ite ana'e tātōu i muri iho » 'e 'ia « fāriu » tātōu ma te tauturu a te Fa'aora, e nehenehe 'ia ia tātōu 'ia ti'aturi i Tāna mau fafau'a 'e te 'oa'oa nō te fa'a'ore-ra'a hara. 'Aita ana'e te Fa'aora, e riro te ti'aturi 'e te 'oa'oa i te mōrohi 'e e riro te tātarahapa 'ei tauira'a noa nō te huru. Na roto rā i te fa'a'ohipara'a i te fa'aro'o iāna, e fa'afāriuhia 'ia tātōu i Tōna 'aravihi 'e Tōna hina'aro mau 'ia fa'a'ore i te hara.

'Ua ha'apāpū te peresideni Boyd K. Packer i te mau fafau'a nō te tātarahapara'a i te ava'e '-ēperēra 2015, i roto i tāna 'āmuira'a rahi hope'a. 'Ua fa'a'ite 'oia i te mana o te Tāra'ehara 'a te Fa'aora 'ia fa'aora i te mea tā'u i fa'ariro 'ei titi'ara'a i te pa'ari tei noa'a i roto i te 'āfara'a o te tenetere nō te tāvinira'a 'ei 'āpōsetolo. 'Ua parau te peresideni Packer ē : « E'ita te Tāra'ehara e vaiiho i te mau tāpa'o. Te mea i mau, ua mau 'ia E fa'aora noa te reira, 'e te māuiui e ora mai i te reira, e ora roa 'ia ».⁹

Tē parau fa'ahou ra 'oia ē :

Na roto i te Tāraehara, o te nehenehe e rāpa'au ia tātōu, e'ita te mau rifa e 'itehia. Tē aura'a ra, noa atu te 'ohipa tā tātōu i rave, 'e 'aore rā te vāhi 'ua rātere tātōu 'e 'aore rā te huru te hō'ē 'ohipa i tupu, mai te peu e tātarahapa mau tātōu, 'ua parau fafau mai 'Oia ē, e tara 'ē 'Oia i te reira. E 'ia tara ē 'Oia, ua tātā'ihia 'ia ...

« Te Tāra'ehara... o te nehenehe e tamā roa i te pora'ora'o, noa atu te pa'ari 'e 'aore rā, te roa 'e 'aore rā, te rahira'a taime e tītau-fa'ahou-hia mai ».¹⁰

'Aita e 'oti'a tō te Tāra'ehara a te Fa'aora, nō 'outou 'e nō'u nei. E 'ore roa atu te reira e fa'ahopohia mai i ni'a ia tātōu. Mai tā te peropheta Lehi i ha'amāramarama mai, « 'ia nava'i tō tātōu ha'apī'ira'ahia »¹¹ 'ia 'ite i te maita'i 'e te 'ino, « e 'ua ti'a ia tātōu 'ia rave i te ti'amā 'e te ora mure 'ore, na roto i te Arai Rahi o te ta'ata ato'a 'e 'ia 'imi i te tītira'a 'e te pohe ».¹² 'Oia ho'i, 'ua riro te tātarahapara'a 'ei hō'ē mā'itira'a.

E nehenehe tā tātōu—'e te rave nei tātōu i te tahi mau taime—e rave i te mau mā'itira'a ta'a 'ē. E 'ere taua mau mā'itira'a ra i te mea hape roa, e ārai rā te reira ia tātōu 'ia tātarahapa mau 'e 'ia ha'afifi ia tātōu 'ia tītau i te tātarahapara'a mau. 'Ei hi'ora'a e nehenehe tā tātōu 'ia mā'iti i te fa'ahapa atu ia vetahi 'ē. 'Ei taure'are'a 12 matahiti i Göteborg, 'ua nehenehe iā'u 'ia fa'ahapa ia Steffan. 'O 'oia tei 'āfa'i mai i te ahitiri 'e te māti i te fare purera'a. Te parira'a ia vetahi 'ē, noa atu ē mea tano, e fa'ati'a 'ia te reira i tō tātōu huru. 'Ia na reira ana'e tātōu, tē huri nei 'ia tātōu i te hōpoi'a o tā tātōu mau 'ohipa i ni'a ia vetahi 'ē. 'Ia huri-ana'e-hia te hōpoi'a, te fa'aiti

nei ia tātou i te tītura'a 'e tō tātou 'aravihi 'ia rave i te 'ohipa. E fa'ariro ia tātou ia tātou iho 'ei feiā tei ro'ohia i te 'ati, 'eiaha rā 'ei feiā o te nehenehe e rave i tā tātou iho hōpoi'a.¹³

Te tahi atu mā'itira'a o te fa'ataupūpūra'a i tātarahapara'a o te fa'aitira'a ia i te fāito o tā tātou mau hape. I roto i te 'ohipa nō te ahitiri i Göteborg, 'aore roa e ta'ata tei pēpē, 'aore roa e tauha'a tei vāvāhi-roa-hia, 'e 'ua tupu ho'i te purera'a. E mea 'ōhie 'ia parau ē 'aita e tumu nō te tātarahapa. Mai te mea e fa'aitihia te fāito nō tā māua mau hape, e 'ore ia te hina'aro 'ia tauī, noa atu ē 'aita i 'itehia te mau hope'ara'a. Na teie huru hi'ora'a e ārai ia tātou 'ia 'ite ē e mau hope'a mure 'ore tā tātou mau hape 'e mau hara.

Te tahi atu huru 'oia ho'i te mana'ora'a ē e 'aita 'e pe'ape'a tā tātou mau hara nō te mea tē here nei te Atua ia tātou noa atu te mea tā tātou e rave. E mea 'ōhie ho'i 'ia ti'aturi i te mea tā Nehora te ta'ata ha'avare i ha'api'i i te nuna'a nō Zarahemela. « E fa'aorahia te mau ta'ata ato'a ra i te mahana hope'a ra, 'eiaha rātou e māta'u, 'eiaha ho'i 'ia rurutaina... 'e, i te hope'a ra, e noa'a ai te ora mure 'ore i te ta'ata ato'a ra ».¹⁴ E mea hape rā teie mana'o fa'ahema. Tē here mau nei te Atua ia tātou. E mea faufa'a rā iāna te mea tā tātou e rave. 'Ua hōro'a mai 'Oia i te mau arata'ira'a māramarama e nāhea e ti'a ai ia tātou 'ia ha'apa'o maita'i. Tē pi'i nei tātou i te reira te mau fa'auera'a. Na tō tātou huru e fa'atupu i Tōna fāri'ira'a ia tātou 'e tō tātou ora mure 'ore e tae noa atu i tō tātou hina'aro 'ia 'imi ma te ha'eha'a i te tātarahapara'a mau.¹⁵

A ta'a atu ai, tē ha'apae nei tātou i te tātarahapara'a mau 'ia mā'iti ana'e tātou i te fa'ata'a 'ē i te Atua i Tāna mau fa'aue-ra'a. 'Āhiri e 'ere te 'ōro'a i te mea mo'a, e 'ere ia i te mea faufa'a 'ia fa'ahuehue te hau'a o te ahitiri i te purera'a 'ōroa i Göteborg. E ti'a ia tātou 'ia ara i te fa'aitira'a i te fāito o te peu ino na roto i te ha'afaufa'a-'ore-ra'a 'aore rā i te fāri'ore-ra'a 'e 'o te Atua te fatu nō Tāna mau fa'auera'a. Tē tītau nei te tātarahapara'a mau 'e 'ia 'itehia te ti'ara'a atua 'o te Fa'aora 'e te parau mau nō Tāna 'ohipa i te mau mahana hope'a nei.

'Eiaha e 'imi i te mau 'ōtohera'a, e mā'iti na tātou i te tātarahapara'a. Na roto i te tātarahapara'a, e nehenehe tā tātou 'ia 'ite i tō tātou huru mau, mai te tamaiti tei haere i te fenua roa i roto i te parabole,¹⁶ 'e 'ia feruri i ni'a i te hope'a mure 'ore nō tā tātou mau 'ohipa. 'Ia māramama ana'e tātou e nāhea tā tātou mau hara e nehenehe ai e fa'atupu i tō tātou 'oa'oa mure 'ore, e'ita ia tātou e tātarahapa noa 'e tūtava ato'a rā tātou 'ia riro 'ei mea maita'i atu ā. 'Ia fa'aruru ana'e tātou i te fa'ahemara'a, e ui paha tātou ia tātou iho, 'ia au i te mau parau a William Shakespeare :

*Nāhea vau e maita'i ai 'ia noa'a iā'u
te mea i fa'ahema iā'u ?*

*Te hō'ē moemoeā, te hō'ē hutira'a aho,
te hō'ē mana'o 'oa'oa poto.*

*'O vai te tauī i te hō'ē taime 'arearea nō
te hō'ē hebedoma i roto i te māuiui,
'aore rā o te vaiiho i te tahi mea faufa'a
mure 'ore nō te hō'ē taime 'area-
reara'a poto ?¹⁷*

Mai te mea 'ua mo'e ia tātou te hi'ora'a o te ora mure 'ore nō te hō'ē hauti, e nehenehe ia tā tātou e tātarahapa. Maoti te tāraehara a Iesu Mesia, e fana'ora'a fa'ahou ā tō tātou. Fa'ahōho'ara'a, e nehenehe tātou e tauī i te hauti tā tātou i mā'iti hape i te ho'ora'a mai 'e 'ia fāri'i fa'ahou te

tia'ira'a mure 'ore. Mai tā te Fa'aora i ha'amāramarama mai, « nō te mea, inaha, 'ua fa'a'oroma'i te Fatu o tō 'orua Fa'aora i te pohe o tōna tino ; nō reira 'ua fa'a'oroma'i ho'i 'oia i te mamae rahi o te mau ta'ata ato'a, 'ia ti'a i te mau ta'ata ato'a 'ia tātarahapa 'e 'ia haere mai iāna ra ».¹⁸

E nehenehe tā Iesu Mesia e fa'a'ore i te hara nō te mea 'ua aufau 'Oia i te ho'o nō tā tātou mau hara.¹⁹

'Ua mā'iti tō tātou Tāra'ehara i te fa'a'ore i te hara nō Tōna aroha 'e te here fāito 'ore.

'Ua hina'aro tō tātou Fa'aora 'ia fa'a'ore i te hara nō te mea teie te hō'ē o Tōna mau maita'i hanahana.

'E, 'ei Tia'i Mamoe Maita'i 'Oia, e 'oa'oa 'Oia 'ia mā'iti ana'e tātou i te tātarahapa.²⁰

Noa atu e 'ite tātou i te 'oto e au i te Atua ra nō tā tātou mau 'ohipa,²¹ 'ia mā'iti ana'e tātou 'ia tātarahapa, e tītau manihini ia tātou i te Fa'aora i tera ihoa taime 'ia tomo mai i roto i tō tātou orara'a. Mai tā Amuleka i ha'api'i, « 'ia haere mai 'outou, 'e 'ia 'ore 'outou 'ia fa'aetaeta i tō 'outou 'ā'au ; inaha ho'i, o te taime teie, 'e te mahana o tō 'outou ora ; e nō reira 'ia tātarahapa 'outou, 'e 'ia 'ore 'ia fa'aetaeta i tō 'outou 'ā'au, e fa'atupu-vave-hia te rāve'a rahi o te ora nō 'outou ».²² E nehenehe tā tātou e 'ite i te 'oto e au i te Atua ra nō tā tātou

mau 'ohipa 'e 'ia 'ite i te hō'ē ā taime te 'oa'oa i te fāri'ira'a i te tauturu a te Fa'aora.

Nō te mea e nehenehe ia tātou 'ia tātarahapa o te parau 'āpī maita'i ia ō te 'evānelia!²³ E « horoi-ē-hia » te mana'o hara.²⁴ E 'i tātou i te 'oa'oa, i te fāri'ira'a i te matarara'a o tā tātou mau hara, 'e e fāri'i i te « hau ō te 'ā'au ».²⁵ E fa'atī'amā-hia tātou i te mau mana'o hepohepo 'e te fa'atūira'a a te hara. E fa'a'ihia tātou i te māramarama maere 'o te Atua 'e « e 'ore ā te 'ā'au e māuiui ».²⁶ Maoti tō tātou Fa'aora i noa'a ai te tātarahapara'a 'e te 'oa'oa ato'a. Tē ha'amana'o noa nei ā vau i te mau mana'o tā'u i 'ite i roto i te piha tōro'a o te peresideni 'āma'a i muri a'e i te 'ohipa tei tupu 'e te ahitiri. 'Ua 'ite au ē 'ua fa'a'orehia tā'u mau hape. 'Ua mōrohi tō'u mau mana'o hara, 'ua 'ana'anatae tō'u mana'o, 'e 'ua māmā tō'u 'ā'au.

Te mau taea'e 'e te mau tuahine, 'a fa'aoti ai tātou i teie 'āmuira'a, tē ani manihini nei au ia 'outou ē 'ia rahi atu ā tō 'outou 'oa'oa i roto i tō 'outou orara'a : te 'oa'oa i roto i te 'itera'a ē e mea mau te Tāra'ehara a Iesu Mesia ; te 'oa'oa i te 'aravihi, te mana'o pāpū, 'e te hina'aro o te Fa'aora 'ia fa'a'ore i te hara ; 'e te 'oa'oa i roto i te mā'itira'a 'ia tātarahapa. E pe'e na tātou i te arata'ira'a a te Fa'aora 'ia « huti i te pape... ma te 'oa'oa nō te tumu o te pape ora ra ».²⁷ E mā'iti na tātou 'ia tātarahapa, 'ia fa'aru'e i tā tātou mau hara, 'e 'ia fāriu atu tō tātou 'ā'au 'e tō tātou mau mana'o pāpū nō te pe'e i tō tātou Fa'aora. Tē fa'a'ite nei au ē, tē ora mau nei 'Oia. 'Ua 'ite 'e 'ua fāri'i tāmau vau i Tōna aroha 'e Tōna here fāito 'ore. Tē pure nei au e 'ia fāri'i 'outou i te mau ha'amaita'ira'a fa'aora nō Tāna Tāra'ehara nō 'outou paha i teie nei— 'e fa'ahou 'e fa'ahou ā i roto i tō 'outou orara'a,²⁸ mai te reira i roto i tō'u nei. Na roto i te 'i'oa o Iesu Mesia, amene. ■

TE MAU NOTA

1. 'Ua tāvini 'o Elder Per Gösta Malm (1948–2016) 'ei Hitu 'Ahuru Hui Mana Fa'atere Rahi mai te matahiti 2010 e tae roa i tōna pohera'a. Noa atu 'ua fānauhia i Jönköping, Tuete, 'ua hāmani ōna 'e tāna vahine i tō rāua fare i Göteborg, Tuete. I roto i tāna a'ora'a fa'ahiaha nō 'ātopa 2010 i te 'āmura'a rahi 'ua parau ato'a 'o Elder Malm i te hō'ē mana'o nō Göteborg mai (hi'o « Te ora

i tō 'outou vārua », *Liahona*, Novema 2010, 101-2).

2. Noa atu e 'ere 'o Steffan te 'i'oa mau o tō'u nei hoa, 'ua hōro'a mai 'oia i te parau fa'atī'a nō te fa'a'ite i teie 'ā'amu.
3. Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 58:42-43.
4. Te aura'a mau o te ta'o Heleni *metanoeo* 'ia 'ite i muri mai' (*meta*, 'i muri', o tē parau nei 'ia tau'i ; *noeo*, 'ia 'ite' ; *nous*, 'te mana'o, te pū o te ferurira'a morare' »). (Hi'o James Strong, *The New Strong's Expanded Exhaustive Concordance of the Bible* [2010], Greek dictionary section, 162).
5. Tā'u 'iritira'a nō *omvānd*. E nehenehe *Om* 'ia 'iritihia « na piha'i iho ». E nehenehe *Vānd* 'ia 'iritihia « 'ia fāriu ».
6. C. S. Lewis, *The Great Divorce* (1946), 6. I roto i te 'ōmuara'a o tāna buka, 'ua pāpā'i 'o Lewis ē tē tamata nei te tahi 'ia « fa'a-tāhō'ē te ra'i 'e te hade 'eiaha rā 'ia mā'iti i te hō'ē 'aore rā i te tahi. 'Ua parau 'oia ē tē mana'o nei te tahi o tātou « e na roto i te tupura'a 'aore rā te fa'a'āfarora'a 'aore rā te fa'aha'amaita'ira'a e riro 'ia te 'ino 'ei maita'i ... E mea hape roa teie ti'aturira'a i tō'u mana'ora'a ... 'Aita tātou e ora nei i roto i te hō'ē ao 'ua riro te mau poromu 'ei mau niuniu nō te hō'ē reni menemene 'e i reira te tā'ato'ara'a e piri ai 'e e fārerei ai i ropu mai te mea e pe'e-maita'i-hia te reni ...

« 'Aita vau e mana'o ē e pohe te feiā ato'a tei mā'iti i te mau poromu hape ; tera rā, 'ia tu'u-ana'e-hia rātou i ni'a i te poromu 'āfaro e ora 'ia rātou ... E'ita te 'ino e 'ore, e'ita rā te reira e riro mai 'ei maita'i. E'ita te taime e fa'aora i te reira. E tī'a 'ia fa'a'ore-rī'iri'i-hia te 'ino ... 'aita e rāve'a 'ē atu » (5-6).

7. Hi'o Bible Dictionary, « Tātarahapara'a ».
8. Ezekielia 33:14-15.
9. 'Aita te 'itera'a pāpū o te peresideni Boyd K. Packer i roto i te rurura'a a te feiā fa'atere nō te 'āmuira'a rahi nō 'ēperera 2015 i pihia. Nō roto mai teie mau parau i te mau mea tā'u iho i pāpā'i i taua taime ra.
10. Boyd K. Packer, « Te rāve'a 'oa'oa », *Liahona*, May 2015, 28.
11. 2 Nephi 2:5.
12. 2 Nephi 2:27.
13. Hi'o 2 Nephi 2:26.
14. Alama 1:4. Nehora e tōna feiā 'āpe'e tei 'ore i ti'aturi i te tātarahapara'a (hi'o Alama 15:15).
15. Hi'o Russell M. Nelson, « Divine Love », *Liahona*, Fepuare 2003, 12-17.
16. Hi'o Luka 15:17 ; hi'o ato'a te mau 'irava 11-24.
17. William Shakespeare, *The Rape of Lucrece*, reni 211-14.
18. Te Parau Ha'api'ira'a 'e Te Mau Parau Fafau 18:11.
19. Hi'o Isaia 53:5.
20. Hi'o Luka 15:4-7 ; Te Parau Ha'api'ira'a 'e te Mau Parau Fafau 18:10-13.
21. Tei roto i te tātarahapara'a mau te « 'oto e au i te Atua » (2 Korinetia 7:10). 'Ua ha'api'i Elder M. Russell Ballard e : « Nō rātou tei hahi ē, 'ua hōro'a mai te Fa'aora i te hō'ē 'ē'a nō te ho'i mai. E 'ere rā ma te māuiui 'ore. E 'ere te tātarahapara'a i te mea 'ōhie ; e tītau te reira i te taime—te taime māuiui ! (« Keeping Covenants », *Ensign*, Me1993, 7). 'Ua ha'api'i ato'a Elder Richard G. Scott, « I te tahi mau taime e me'a pa'ari 'e te māuiui te mau ta'ahira'a nō te tātarahapara'a i te ha'amatarā'a ». (« Finding Forgiveness », *Ensign*, Me 1995, 77) Tei roto te 'oto e au i te Atua 'e te māuiui i te rāve'a nō te tātarahapara'a, e mea 'oa'oa te hope'ara'a 'ia 'itehia te fa'a'orera'a hara.
22. Alama 34:31 ; reta tei fa'ahuru-'ē-hia.
23. Hi'o Bible Dictionary, « Sabbath ».
24. Enosa 1:6.
25. Mosia 4:3.
26. Mosia 27:29.
27. Isaia 12:3.
28. A hi'o Mosia 26:29-30. 'Ia fafau mai te Atua ma te ti'amā, ma te hina'aro e fa'a'ore i te hara 'e 'ia ti'aturi i te Tāra'ehara a te Fa'aora nō te fa'a'ōhie i te tātarahapara'a 'ua riro 'ei fa'a'inora'a i te Atua (hi'o Hebera 6:4-6 ; 10:26-27). 'Ua parau mai 'o Elder Richard G. Scott ē : « Te parau 'āpī 'oa'oa nō te mau ta'ata atoa e hina'aro e fa'a'ore i te mau hope'ara'a o te mau fa'aotira'a 'ino nō muta'a ihora māori rā, e mea ta'a 'ē te hi'ora'a a te Fatu i te paruparu 'e i te 'ōrurahu. 'Ua fa'aara mai te Fatu ē, te 'ōrurahu 'aore i tātarahapahia, e fa'atae mai 'ia i te fa'ahapara'a. Are'a 'ia parau te Fatu i te parau no te paruparu, e mea na roto 'ia i te aroha ». (« Pūai o te ta'ata iho nō roto mai i te Tāra'ehara a Iesu Mesia », *Liahona*, Novema 2013, 83).

Fa'ahorora'a nō te mau 'āamu o te 'āmuira'a

Teie te tāpura nō te mau 'āamu tei fa'ati'ahia i roto i te mau a'ora'a o te 'āmuira'a rahi, e nehenehe te reira e fa'āohipahia i roto i tā 'outou iho tuatāpapara'a, te purera'a pō utuāfare e te tahi atu mau ha'api'ira'a. E fa'āitera'a te nūmera nō te 'api mātāmua o te a'ora'a.

Ta'ata a'o	'Āamu
Neil L. Andersen	(35) E tae te fa'afāriura'a i te rahira'a ta'ata 'a toro ai te mau melo o te 'Ēkalesia i te rima ia rātou « 'ei 'ite nō te Atua ».
M. Russell Ballard	(90) I te tai'ora'a 'oia i te loane 17 i tōna 'utuāfare i te Fenua Mo'a ra, 'ua pure 'o M. Russell Ballard 'ia hō'ē 'oia 'e 'o rātou nā reira ato'a 'e te Metua 'e te Tamaiti.
W. Mark Bassett	(52) I tōna 'āpīra'a, 'ua tāmata 'o W. Mark Bassett 'e tōna taea'e i te pana i te mau tuha'a iti mētara o te hō'ē hōho'a pāpa'a parau 'auro, tei tāpīrihia.
Jean B. Bingham	(6) 'Ua hoe fa'āu noa Jean B. Bingham 'e te hō'ē pupu feiā 'āpī tamāhine i te mata'i 'e i te tauri'a te reira, 'ua hāmāni a'era i te 'ie. 'Ua ta'ahi te hō'ē tamāhine iti i tōna pere'o'o ta'atahi i te hō'ē fare « māramarama 'auro » 'e 'ua 'ite ato'a ē, e māramarama 'auro ato'a tō tōna iho fare. 'Aita te mau ta'ata i hina'aro e 'ite i te tupura'a rahi o te hō'ē taure'are'a tei manuia.
D. Todd Christofferson	(48) 'Ua tupu te 'oa'oa rahi o Helen Keller i te tauturura'a tāna 'orometua iāna 'ia hāro'aro'a i te auro'a o te mau ta'o.
Carl B. Cook	(11) 'A ferui ai 'oia i te hō'ē tītaura'a tā tōna pāpā rū'au tupuna i fāri'i nō 'ō mai i te peropheta Iosepha Semita, 'ua fāri'i 'o Carl B. Cook i te ha'apāpūra'a ē tāna tītaura'a 'āpī nō te 'Ēkalesia nō 'ō mai i te Atua ra. 'Ua fa'arahi te hō'ē melo 'āpī i tōna fa'aro'o 'e 'ua upo'oti'a i ni'a i tōna mau rī'arī'a nō te ha'apī'i i te Paraimere.
Quentin L. Cook	(40) 'Ua māramarama mai 'o Quentin L. Cook nō te aha tōna pāpā e hi'o ai i te pou uira mai te hō'ē ha'amaita'ira'a 'eiaha rā mai te hō'ē 'ōfā'i turorira'a nō te hi'ora'a i te fenua nehenehe.
J. Devn Cornish	'Ua tau i te orara'a 'o J. Devn Cornish 'a parau ai te hō'ē taote ha'apī'ipī'i pa'ari iāna ē e riro mai 'oia 'ei hō'ē taote 'aravihi mau.
LeGrand R. Curtis Jr.	(68) 'Ua roa'a tō Parley P. Pratt 'e tō e maha atu tāne 'itera'a pāpu nō te Buka a Moromona. 'Ua noa'a ia LeGrand R. Curtis Jr. tōna 'itera'a pāpū nō te reira i tōna taure'are'ara'a.
Dean M. Davies	(93) 'Ua ha'apī'i mai 'o Dean M. Davies nā roto i te Vārua Maita'i ē, terā mau melo nō te pāroisa tāna e hāhaere ra, 'ua haere mai ia i te purera'a 'oro'a nō te ha'amori mau ā.
Henry B. Eyring	(75) 'Ua ha'amara'a te metua tāne 'e te feiā fa'atere o te autahu'ara'a i te hi'ora'a o Henry B. Eyring taure'are'a 'e 'ua hōro'a i te tī'aturira'a iāna. (99) 'Ei taure'are'a, 'aita e nehenehe ia Henry B. Eyring 'ia 'ite i te tārena nō te hina'aro o te Fatu nō te patura'a i tōna bāsileia.
Robert D. Hales	(22) 'A huru maita'i noa mai ai 'o Elie Wiesel nō te hō'ē tāpūra'a māfatu, 'ua ui atu tāna mo'otua tamāroa ē, e iti ānei tōna māuiui mai te peu e here rahi atu ā 'oia iāna. I te mau sābati, 'ua tauturu te hō'ē tāne fa'aipoipo here i tāna vahine mā'i 'ia 'ō'omo i te 'ahu 'e 'ia fa'aineine nō te purera'a.
Jeffrey R. Holland	(61) 'Ua 'ere i nā ta'ata hāhaere i te rāve'a 'ia tauturu i te hō'ē tuahine 'ua tomohia te vāhi raro a'e o tōna fare i te pape. 'Ua 'atu'atu te hō'ē ta'ata hāhaere i te hō'ē metua tāne 'ua pohe te tamaiti i roto i te hō'ē 'ati purumu.
Peter F. Meurs	(85) I te paera'a o tōna matahiti, 'ua fāri'i 'o Peter F. Meurs i te fa'aurura'a hau o te Vārua Maita'i 'a ha'amaita'i ai tōna metua tāne i te 'oro'a mo'a.
Thomas S. Monson	(78) 'Ua pure te hō'ē melo o te 'Ēkalesia tei ha'apa'o i te Parau pa'ari 'e 'ua fāri'i i te pūai nō te ta'uma nā ni'a i te taura ē tae atu i ni'a i te pahī. (80) I te hō'ē fa'a'ite'itera'a nā tō te ao ato'a i te matahiti 1964, 'ua 'ite te hō'ē taure'are'a i te parau mau o te fa'anahora'a nō te fa'aorara'a i muri a'e i tōna mātā'ita'ira'a i te hōho'a teata a te 'Ēkalesia Te ta'ata 'imi i te 'oa'oa.
K. Brett Nattress	(119) 'Ua ha'apī'i mai 'o K. Brett Nattress nā roto mai i tōna māmā ē noa atu tōna mau hapehape 'ei tamari'i, 'ua here tōna Metua i te Ao ra iāna.
Russell M. Nelson	(81) I muri iho i tō te hō'ē pupu feiā mo'a fa'aeara'a i te hō'ē « pō 'oa'oa » i roto i te to'eto'e, 'ua parau 'o Eliza R. Snow e nehenehe te feiā moa e « 'oa'oa noa atu te mea e fa'aruruhia nei ». E fa'a'oroma'i te mau melo o te 'Ēkalesia i te mau tāmatara'a, te fa'ahemara'a, 'e « te ta'ata tino » ma te fa'atumu i ni'a i te 'oa'oa 'o te tae mai nā roto i te orara'a i te 'evanelia.
Bonnie L. Oscarson	(12) 'Ua ha'amara'a te hō'ē tuahine nō Mehiko i te rahira'a piāhi i roto i tāna piha Ha'apī'ira'a Sābati. 'Ua pātia ārai te hō'ē metua vahine i tāna mau tamari'i i mua i te mau fa'aurura'a 'ino i rāpae'au i te fare.
Ronald A. Rasband	(113) 'Ua a'o 'o Ronald A. Rasband i te hō'ē hoa tei roto 'oia i te hō'ē « taime fifi nō te fa'aro'o ». 'Ua vai pūai noa te fa'aro'o o te mau tupuna o Ronald A. Rasband noa atu te mau fifi 'e te 'oto. 'Ua tāere 'o Ronald A. Rasband i te 'ohipa mai te au i te pāhonora'a o tāna pure ē tae roa 'ua fāri'i 'oia i te hō'ē pāpa'ira'a mo'a fa'aha'amana'ora'a.
Linda S. Reeves	(88) 'Ua fa'a'ite pāpū 'o Boyd K. Packer ē nā roto i te tātarahapa 'e te tāra'ehara a te Fa'aora, 'ua reva 'ē tāna mau hara. Nā roto i te tātarahapara'a mau, 'ua 'ite te hō'ē melo, hō'ē misiōnare 'e te hō'ē ta'ata fa'afāriu i te 'oa'oa 'e te hau.
Dale G. Renlund	(121) 'Ua tupu te 'oa'oa o te taure'are'a Dale G. Renlund i muri iho i tōna fa'a'itera'a i tōna peresideni 'āma'a ē 'ua ha'apa'ina 'oia i te ahitiri i te fare purera'a.
Evan A. Schmutz	(116) Hō'ē melo o te 'Ēkalesia, 'ua pohe tōna utuāfare i roto i te hō'ē 'ati auahi, 'ua ha'apa'o i tāna mau fafaura'a 'e 'ua fa'āohipa i te fa'aro'o ē, e tāhō'ehia 'oia 'e 'o rātou.
Carole M. Stephens	(9) Hō'ē vahine 'āpī e ma'i pororua (bipolaire) tōna, 'ua pi'i i te pūai nō te fa'a'ite pāpū nō te Fa'aora 'e tāna Tāra'ehara.
Gary E. Stevenson	(44) E 'ahuru ma piti matahiti tō Mary Elizabeth Rollins tai'ora'a 'e te roa'ara'a te hō'ē 'itera'a pāpu nō te Buka a Moromona. I tōna fa'a'ite-pāpū-ra'a nō te Buka a Moromona 'ei misiōnare, 'ua fāri'i 'o Gary E. Stevenson i te hō'ē fa'a'itera'a pāpū ē, e parau mau te reira.
Juan A. Uceda	(30) 'Ua pāhono te Metua i te Ao ra i te pure pe'ape'a a Juan A. Uceda, 'ia fa'aora iāna i muri a'e i tōna poura'a nā te hō'ē 'ē'a mou'a i roto i tāna misiōni.
Dieter F. Uchtdorf	(15) 'Ua fa'aitoito te hō'ē tamāhine 'āpī i tōna māmā rū'au 'ia « fa'aro'o pūai ! » 'Ua pure te hō'ē metua vahine nō tāna tamāhine pūhura 'ia ho'i mai i te Fatu ra. 'Ua manuia e piti misiōnare i muri a'e i te pātōtōra'a i ni'a i te mau 'ōpani ato'a o te hō'ē fare teitei e maha tahuu. (19) I muri a'e e rave rahi taime, te fa'a'oroma'i, te ti'aturi, te fa'aro'o, te tamāhanahana a tāna vahine, 'e e rave rahi lītera pape monamona 'ore, 'ua ha'apī'i mai 'o Dieter F. Uchtdorf i te fa'āohipa i tāna mātini roro uira. (71) 'Ua ho'i mai te hō'ē ta'ata i te fa'aro'o i roto i te 'Ēkalesia maoti te mau hoa, te Vārua Maita'i 'e te 'umera'a a te Tia'i māmoe maita'i.
Kazuhiko Yamashita	(55) 'Ei peresideni misiōni. 'ua ha'amaita'ihia 'o Kazuhiko Yamashita 'ia mātāu i te hō'ē misiōnare tei « hina'aro tu'utu 'ore i te Mesia ».

I raro mai : Elder Neil L. Andersen tei haere i Rarotonga; Elder Quentin L. Cook tei fāreirei i te peresideni nō te Repupirita nō El Salvador; Elder Jeffrey R. Holland e fa'arōo ra i roto i te hōē 'āmui'ā i te parenui nō Windsor i te fenua Peretāne, nō n'ā i te hāmani-'ino-ra'a i te ha'apa'ora'a fa'arōo.

I n'ā roa : Peresideni Dieter F. Uchtdorf 'e tāna vahine o, Harriet, e aroha nei i te feiā mō'a i te ha'amo'a-fa'ahou-ra'a-hia te hiero nō Freiberg Hereman; Elder Gary E. Stevenson 'e te tahi atu feiā fa'atere o te 'Ēkālesia tei ha'aputupu e te mau ti'a o te fa'aterera'a hau nō te fenua 'Ānāmī; Peresideni Russell M. Nelson 'e o Elder M. Russell Ballard tei hōrō'a i te fa'aitoitōra'a i te feiā tei pau i te pape 'e i te feiā tauturu i Louisiana.

Tāvinira'a a te mau peropheta 'e te mau 'āpōsetolo

Tē tāmau noa nei te mau peropheta 'e te mau 'āpōsetolo i te tāvini nā te ao ato'a nei (hi'o PH&PF 107:23). Teie te hō'ē ha'apōtōra'a nō te tahi o tā rātou mau 'ohipa mai te 'āmui'ā rahi hope'a mai :

Peresideni Dieter F. Uchtdorf, tauturu piti i roto i te Peresidenira'a Mātāmua, i roto i te hō'ē tere fāreirei i te 'āva'e mē 2016, 'ua pūpū i te ti'aturira'a i te mau melo i roto i te mau 'oire tei fa'aruru iho nei i te mau tōtōāra'a a te feiā 'Tino i **Peretāne, Farāni,** 'e i **Beretita.** 'Ua fāreirei 'oia i te mau tīhōria, 'ua haere i te vāhi nō te hiero nō Paris i Farāni (tei fātata i te oti), 'e 'ua 'āmui atu i roto i te fa'ati'ara'ahia te titi mātāmua i te fenua **Repupirita Tēhetia.** I te 'āva'e tiurai ra 'ua rātere 'oia i **Italia,** 'ua hōrō'a atu i te hō'ē parau moni e 3 mirioni tārā marite nō roto mai i te mau ō a te 'Ēkālesia nō te tauturu i te mau tīhōria, 'e 'ua haere atu i te mau pūhapa o te mau tīhōria i te fenua **Hēreni.** I te 'āva'e setepa 'ua fāreirei 'oia i te mau melo nō te mau fenua **Rūmānia, Moldova, Torovātia, Norevētia,** 'e i **Helemanī,** i reira 'oia i te ha'amo'a-fa'ahou-ra'a i te hiero nō Freiberg Helemanī. 'Ua parau 'oia 'ua hōrō'a te 'evanelia i te ti'aturi i te mau ta'ata nā te mau vāhi tei reira rātou 'e i rotopū i te mau melo « tē vai ra te hō'ē mana'o o te 'ā'au mau nō te rirora'a 'ei mau taea'e 'e e mau tuahine i roto i te 'Ēkālesia ».

'Ua peresideni 'o Elder M. Russell Ballard nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo i te 'āmui'ā titi nō Moscou Rūtia i te 'āva'e tiunu ra, mai te tahi atu mau titi tei 'āmui i Saratov 'e i St. Petersburg, i **Rūtia.** 'Ua 'āmui ato'a atu 'oia i te mau melo nō **Letonia, Etetonia,** 'e **'Ūterenīa.**

I **Peretāne** i te 'āva'e tiunu ra, 'ua parau 'o Elder Dallin H. Oaks, nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo i te 'Āpo'ora'a 'Īriti Ture nō te fenua Peretāne 'e fa'ati'a te ti'amāra'a pae fa'aro'o i te mau 'ēkalesia 'ia rave i te maita'i na te ao ato'a nei. 'Ua parau 'oia « hina'aro mātou i te

ha'amaita'ira'a nō te ti'amāra'a pae fa'aroro'o 'ia porohia i te feiā e fa'aea nei i ni'a i teie paraneta 'e e mea ātea roa mātou i teie fā ».

I te hō'ē 'āmuira'a nō ni'a i te hāmani'ino-ra'a i te pae fa'aroro'o 'e te ti'avarura'a fa'ahēpo tei tupu i te parenui nō Windsor i **Peretāne** i te 'āva'e setepa ra, 'ua parau o Elder Jeffrey R. Holland nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo ē e rave rahi mau mea e ha'api'i mai na roto mai i te mau 'itera'a rau o te mau pionie feiā mo'a o te nehenehe e tauturu i te mau tūhōria nō teie mahana 'ia fa'ateitei i ni'a a'e i tō rātou huru orara'a. « I te mau taime ato'a e nehenehe, e ti'a ia tātou ia fa'a'ōhie 'e 'ia tāmau noa i te ihota'ata hō'ē roa o te tūhōria 'e 'ia fa'a'itehia te mau 'ā'amu nō tō rātou tau i ma'iri », tāna i'a i parau.

I te fenua **Pāniora**, 'oia ato'a te mau motu **Canari**, 'e i te fenua **Pōtiti**, 'ua ani manihini o Elder David A. Bednar, nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo i te mau melo, te mau misiōnare 'e i te feiā fa'atere 'ia fa'aitoito i te mau melo paruparu 'ia ho'i mai nō te fa'aea roa mai i roto i te 'Ēkālesia.

'A fa'ati'ahia ai 'e 'a ha'apāpūhia ai te 'Ēkālesia i te fenua **'Ānāmī** i te 'āva'e tiunu ra, 'ua fārerei o Elder Quentin L. Cook 'e o Elder Gary E. Stevenson, rāua nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo, i te feiā nō te fa'aterera'a hau 'e 'ua tauaparau nō ni'a i te 'ā'amu 'e te fa'ahotura'a o te 'Ēkālesia. 'Ua tauaparau ato'a rātou e nāhea te 'Ēkālesia 'ia tauturu i te mau 'ōpuara'a turuuta'a 'e te hāmani maita'i 'e 'ia tauturu i te feiā vēvē 'e te feiā rava'i 'ore. 'Ua peresideni ato'a rāua i te mau purera'a i te fenua **Guama, Micronesia**, 'e i **Tāpōnē**.

'Oia ato'a i te 'āva'e tiunu, i Brisbane, i te fenua **'Auterāria**, 'e te fenua **Kūki 'airāni** 'ua ha'amaita'ihia na roto i te tere o Elder Neil L. Andersen nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo. 'Ua tere ato'a o Elder Andersen i te motu **Rarotonga** 'e o 'oia te 'āpōsetolo mātāmua tei tā'ahi i ni'a i te motu **Mangaia**.

I te fenua **Colombia, Peru**, 'e i te fenua **Ētuatōria** i te 'āva'e tiunu ra, 'ua fa'anaho fa'ahou o Elder Ronald A. Rasband nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru

ma Piti 'Āpōsetolo i tāna tārena nō te fārerei i te feiā tei fa'aruru i te hō'ē 'aueuera'a fenua. 'Ua fa'a'ite 'oia i te hō'ē poro'i nō te here a te peresideni Thomas S. Monson 'e 'ua ha'apāpū i te mau melo tei fa'aruru i te 'aueuera'a fenua ē 'aita rātou i mo'ehia.

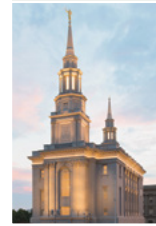
I **Tuatemara** i te 'āva'e 'ātete ra, 'ua 'ite o Elder Quentin L. Cook i te hō'ē mara'ara'a tāmau i roto i te 'imira'a i te 'ā'amu 'utuāfare 'e te 'ohipa hiero 'e 'ua parau ē e fa'a'itera'a te reira i te fa'aroro'o te mau melo.

I te fāri'i-manihini-ra'a-hia te ari'i 'e te ari'i vahine nō Tonga i te Pū Ta'ere Porinetia a te 'Ēkālesia i **Hawaii, USA** i te 'āva'e tiunu ra, 'ua hōro'a o Elder Dale G. Renlund, nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo i te mau hi'ora'a nō ni'a i te faufa'a rahi o te aura'a 'utuāfare.

I **Louisiana, USA**, 'ua haere te peresideni Russell M. Nelson, Peresideni nō te Pupu nō te Tino 'Ahuru ma Piti 'Āpōsetolo 'e o Elder M. Russell Ballard e fārerei i te feiā tei pau i te pape, i reira 'ua tauturu te mau rima tāvini momoni i te tāma'ara'a i te mau fare tei 'ino i roto i nā 'āva'e 'ātete 'e setepa. 'Ua 'ite o Elder Ballard ē 'ua hau i te 11 000 ta'ata tauturu nō roto mai i nā 13 tuha'a fenua tei haere mai.

'E i te 'āva'e setepa ra, i roto i te hō'ē purera'a na te ao ato'a nei na te feiā 'āpī pa'ari tei fa'atupuhia i **Washington, D.C., USA**, 'ua parau o Elder Cook, « 'Eiaha tātou e mata'u noa atu i roto i te hō'ē ao 'ati rahi 'e te hepohepo ». 'Ua a'o 'oia i te feiā 'āpī pa'ari 'ia ha'amau i te mau fā parau ti'a 'e 'ia vai te hō'ē fa'anahora'a nō te fa'aoti i te reira 'e 'eiaha e ha'afaufa'a 'ore i tō rātou iho mau tāleni 'e mau 'ite. 'Ua fa'aitoito ato'a 'oia ia rātou 'ia fa'atano i tā rātou fa'a'ohipara'a i te mau materia ha'apararera'a. « Tē fa'aroro'o rahi nei tātou i te parau nō ni'a i tō tātou huru mau i roto i te mau ve'a sōtiare », 'ua parau 'oia « te rirora'a mai te Mesia mau te huru o te reira ia te fā faufa'a rahi roa a'e 'eiaha rā te riro-noa-ra'a mai te huru ta'ata noa ».

E nehenehe e haere atu e hi'o i te mau ha'amāramaramara'a 'āpī nō te mau tāvinira'a a teie feiā fa'atere o te 'Ēkālesia i ni'a i tā rātou iho 'api Facebook 'e i te **prophets.lds.org**. ■

152 hiero e 'ohipa ra

E 152 hiero tā te 'Ēkālesia i teienei, tē 'ohipa ra nā te ao ato'a nei. Te mau hiero tei ha'amo'ahia 'e 'aore rā tei ha'amo'a-fa'ahou-hia : te **hiero nō Philadelphia Pennsylvania** [USA], tei ha'amo'ahia i te 18 nō setepa 2016 ; te **hiero nō Freiberg Heremani**, tei ha'amo'a-fa'ahou-hia i te 4 nō setepa 2016 ; 'e te **hiero nō Sapporo Tāpōnē**, tei ha'amo'ahia i te 21 nō 'ātete 2016.

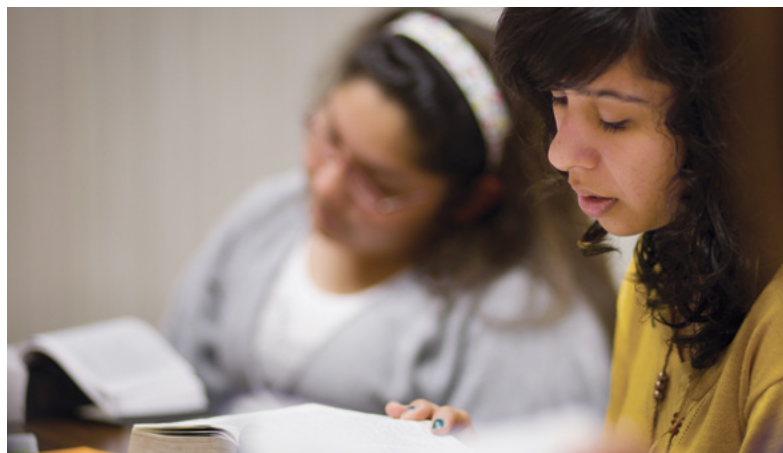
E piti 'ahuru ma 'iva fa'ahou hiero e hāmanihia ra 'aore rā e fa'a'āpīhia ra 'aore rā tei fa'aarahia. Te mau ha'amo'ara'a i fa'ana-hohia e fātata mai ra : te **hiero nō Fort Collins Colorado** (16 nō 'ātopa 2016), te **hiero nō Star Valley Wyoming** (30 nō 'ātopa 2016), 'e te **hiero nō Hartford Connecticut** (20 nō novema 2016), te tā'āto'a nō te fenua Marite. ■

Pāruru i te ti'amāra'a pae fa'aro'o

Mea ti'a i te feiā mo'a 'ia ō atu « ma te huru mataora (constructif) i roto i te mārōra'a faufa'a rahi nō ni'a i te ti'amāra'a pae fa'aro'o », 'ua parau 'o Dallin H. Oaks nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo i te hō'ē 'āpo'ora'a nō te ti'amāra'a pae fa'aro'o, i Texas, i Marite, i te 'āva'e setepa 2016. « Mai te mau tamari'i nō te tamahou ē te mau feiā tōro'a ta'a 'ē, 'e te mau metua vahine 'e te mau metua tāne, 'e te mau hoa, 'e te feiā tāpiri mai e nehenehe, tātou pā'āto'a e ti'a 'ia hāro'aro'a e aha te ti'amāra'a pae fa'aro'o 'e nō te aha e mea faufa'a roa te reira ».

I te 'āva'e tiunu ra, 'ua paraparau ato'a 'o Elder D. Todd Christofferson nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo nō te pāruru i te ti'amāra'a pae fa'aro'o i roto i te hō'ē 'āpo'ora'a nā te feiā here 'āi'a i Utah, i Marite. « 'Aita i maoro a'enei », 'ua parau 'oia « e peu mātārohia te parau ē, te ti'amāra'a pae fa'aro'o o te hō'ē noa ti'ara'a nō te ha'amori 'eiaha rā te ti'ara'a 'ia fa'a'ohipa ti'amā i tō 'outou fa'aro'o i roto i tō 'outou orara'a i te mau mahana ato'a ». 'Ua fa'aitoito 'oia i te mau ta'ata fa'aro'o 'ia ti'a nō te ti'amāra'a pae fa'aro'o nā roto i te vai-ara-noa-ra'a nō ni'a i te mau 'ohipa e tupu ra, te paraura'a i tōna mana'o 'e te fa'aōra'a i roto i te mau fa'anahonahora'a 'e te mau 'ohipara'a ta'ere, huira'atira 'e politita.

E rave rahi taime tō te feiā fa'atere o te 'Ēkālesia paraparaura'a nō niā i te ti'amāra'a pae fa'aro'o i roto i te mau a'ora'a 'e te 'āmuira'a atu i roto i te mau 'āpo'ora'a i Auteralia, Beresīria, Mēhiko, 'e i te Hau 'Āmui nō Peretāne 'e nā te vāhi rau i Marite. E 'itehia tā rātou a'ora'a 'e ha'api'ira'a nō ni'a i te ti'amāra'a pae fa'aro'o 'e e aha tā 'outou e nehenehe e rave nō te pārurura'a i te reira i ni'a **religiousfreedom.lds.org**. Te tahi mau tuha'a i reira e tano noa nō te fenua Marite, 'āre'a rā te mau parau tumu e nehenehe e fa'atanohia i ni'a i te tahi atu mau fenua. ■

Tāmaura'a i te ha'api'ira'a tumu

I roto i te ao i teie mahana e noa'a vave mai te ha'amāramaramara'a i ni'a i te ltenati, 'aita fa'ahou te feiā 'āpi i fa'aātea roa i te feiā e 'aro nei i te 'Ēkālesia. Hō'ē rāve'a 'āpi tei pi'ihia Tāmaura'a i te ha'api'ira'a tumu 'o te tauturu nei i te mau piāhi nō te séminaire i te fa'ananeara'a i te hāro'aro'ara'a hōhonu o te ha'api'ira'a tumu o te 'evanelia 'e te fa'arahira'a i tō rātou fa'aro'o ia lesu Mesia.

E ha'api'i ato'a mai te mau piāhi e nāhea e pāhono i te mau uira'a 'e i te mau fifi 'atā ma te fa'a'ohipa i te fa'aro'o, te hi'o-māite-ra'a i te huru 'e te mau uira'a ma te hō'ē hi'ora'a ātea mure 'ore, 'e ma te 'imi i te hāro'aro'ara'a maita'i a'e nā roto i te mau rāve'a hanahana i fa'a'itehia.

I roto i te hō'ē a'ora'a nō te Séminaire 'e te Institut, 'ua parau 'o Elder M. Russell Ballard nō te pupu nō te Tino 'Ahuru Ma Piti 'āpōsetolo nō ni'a i te Tāmaura'a i te ha'api'ira'a tumu : « Teie rāve'a e mea fa'auruhia 'e e mea tano nō teie taime. E fa'atupu te reira i te hō'ē mana fa'ahiaha i ni'a i tā tātou feiā 'āpi ».

Te mau fā faufa'a rahi o te Tāmaura'a i te ha'api'ira'a tumu, nō te tauturu ia i te mau piāhi :

1. 'Ia fāri'i i te 'ite pae vārua
2. 'Ia tāmau i te ha'api'ira'a tumu o te 'evanelia 'e te mau tuha'a o te pāpa'ira'a mo'a i reira teie ha'api'ira'a tumu e ha'api'ihia ai.

'Ia patu i ni'a i te hō'ē mea tei rave-a'ena-hia nā roto i te Tāmaura'a i te pāpa'ira'a mo'a, e fa'ati'a teie tautō'ora'a rahi i te mau piāhi 'ia ha'apūai i tō rātou fa'afāriura'a 'e tā rātou fafaura'a ia rātou 'ei pipi nā lesu Mesia, 'ia 'ite mai i te pārurura'a i mua i te mau fa'ahemara'a a te 'enemi 'e 'ia ha'amaita'i ia vetahi 'ē.

E 'itehia te mātēria nō te Tāmaura'a i te ha'api'ira'a tumu i ni'a i te **lds.org/si/seminary/manuals**. ■

« Te ta'ata faufa'a rahi o te fa'anahora'a, 'o tō tātou ia Fa'aora, 'o Iesu Mesia. 'Aita tāna tusia tāra'ehara, 'ua mo'e ia te tā'āto'ara'a. Teie rā, 'aita i nava'i te ti'aturi-noa-ra'a iāna 'e i tāna misiōni. Tītauhia 'ia 'ohi'a tātou 'e 'ia ha'api'i hoi, 'ia 'imi 'e 'ia pure, 'ia tātarahapa 'e 'ia ha'a-maita'i. Tītauhia 'ia 'ite tātou i te mau ture a te Atua 'e 'ia ora i te reira. Tītauhia 'ia fāri'i tātou i tāna mau 'ōro'a fa'aora. »

Peresideni Thomas S. Monson, « Te 'ē'a maita'i hope e tae atu ai i te 'oa'oa ra », *Liahona*, Novema 2016, 80–81.

A hi'o e ora ia, nā Ben Hammond

A hi'o Numera 21:4-9; Alama 33:18-22. 'O rātou tei hi'o ia Mose 'e i te 'ōphī veo, te tāpa'o nō te Tamaiti a te Atua, 'ua fa'aorahia rātou.

« 'Ua ha'amaita'ihia tatou 'ia *fa'ari'i* i te parau mau.
E fa'auera'a nā tātou 'ia *fa'a'ite* i te parau mau »,
te parau ia a te peresideni Thomas S. Monson i roto i
te 186ra'a o te 'āmui'a rahi nō 'Atopa a te 'Ēkālesia.
'Ia *ora* ana'e i te parau mau, 'ia fana'o ho'i tātou i te
mau mea ato'a a te Metua nō tātou. 'Aita e mea Tāna
e rave maori rā nō tō tātou maita'i. I pārau ho'i 'Oia ē :
« 'O teie ho'i tā'u 'ohipa 'e tō'u hanahana ho'i,
'ia fa'atupu i te tātou 'ore 'e te ora mure 'ore
o te ta'ata nei ».

TE EKALEZIA A
IESU MESIA
I TE FEIA MO'A
I TE MAU MAHANA
HOPEA NEI